فەرهەنگی

تەقی

کوردی - کوردی

دانانی: لیژنەیەک

فـەرهەنگی تـەقی

كوردی – كوردی

نووسینی

جەلال تەقی

عوسمان محەممەد هەورامی

محەممەد فاروق محەممەد ڕەمزی

عەبدوڵڵا حەسەن قادر

سلێمانی

٢٠٠٩

سەرپەرشتی گشتی

موحەمەد کوردۆ

فەرهەنگی تەقی

- ناوی نووسەر : لیژنەیەک
- بابەت : فەرهەنگی زمان
- پیتچنی: ئارام نەجمەدین
- هەلەچنی و نەخشەسازیی ناوەوە : فەرهاد عەلی
- بەرگ : جەبار سابیر
- سەرپەرشتیاری کتێب : ئەکرەم محەمەد ئەمین
- تیراژ : (١٠٠٠)
- چاپخانە : چاپخانەی کارۆ
- نرخ : ([illegible]) دینار
- ژمارەی سپاردنی (١٨٦٩) ی سالی ٢٠٠٩ی وەزارەتی رۆشنبیریی دراوەتێ

بەڕێوەبەرێتیی چاپ و بڵاوکردنەوەی سلێمانی

ناونیشان: سلێمانی- گردی ئەندازیاران، بەرامبەر

کوردستانی نوێ

ژمارەی تەلەفۆن ٣١٨٠٩٩٤

فەرهەنگی

تەفگ

کوردی - کوردی

دانانی: لیژنەیەک

بەڕێوەبەرێتیی
چاپ و بڵاوکردنەوەی
سلێمانی

پێشەکی

سەوداسەرانی زمان و شارەزایانی فەرهەنگ لەسەر ئەوە کۆکن ، کە نووسین و دانانی فەرهەنگ پرۆژەی تەمەنە .. ئەفسووس ، تەمەن بواری کەمکەس دەدات ئەو پرۆژەیە تەواو بکات و بە ئاوات بگات .

(جەلال تەقی – ١٩٣٩ – ١٩٩٣/٩/٣) ، یەکێکبوو لە سەوداسەرە زۆر پەرۆشەکانی وشە کوردییە رەسەنەکان ..بەداخەوە ، مەرگ بوارینەدا بەتەواو کردنی ئەم فەرهەنگە و چاپکردنی شاد بێت . ئەو بە ئەشق و سۆزەوە لایەکی ماڵەکەی خۆی تەرخانکرد بۆ پرۆژەی نووسینی فەرهەنگێك ، کەسەراپا وشە کوردییەکان ، بەگوێرەی ریزبەندی ، هەموو پیتەکان لەخۆ بگرێت .

لە نێوان کۆتایی ساڵی (١٩٩١) ، تا دوو حەفتە بەر لە نەخۆشیی دڵ و کۆچی دوایی ، لەگەرمەی ئەو گشت نەبوونی و دەستکورتییەدا ، لیژنەی ئەم فەرهەنگە ، حەفتانە و بەشێوەیەکی رێکوپێك ، پێنج رۆژ پێکەوە دادەنیشتین ، رۆژانە بۆ ماوەی (٨)کاتژمێر و پتریش کارماندەکرد – لێرەدا دەبێت بە پێزانینەوە رۆڵی کاریگەری (خاتوو نیعمەت)ی هاوسەری لەیاد نەکەین ، کە زۆر دڵسۆزانە کەشوهەوایەکی لەبار و ئارامی بۆ دەرەخسانین .

پاش تەواو بوونی بەشی پیتی (ئەلف) ، ئەوە بوو بەداخەوە (کاکە جەلال) کۆچی دوایی کرد ... دوای ئەم ماوە دوور و درێژە و سەردانی چەند دەزگایەکی چاپەمەنی ، لەم ئەنجامدا دەزگای چاپ و بلاوکردنەوەی سەر بە وەزارەتی رۆشنبیری ، ئەرکی لەچاپدانی گرتە ئەستۆ ، دیارە بەم هەنگاوە پیرۆزەیان ، گیان و رەوانی (جەلال تەقی)یان شاد کرد و هەناسەی شادیشیان بە ئەندامانی دیکەی لیژنەکە بەخشی .

سەبارەت بەناوی ئەم فەرهەنگە ، بەباش و گونجاو و پێزانین و ئەمەکداریمان زانی ، بەنازناوەکەی (کاکە جەلال)ەوە ناوبنرێت ، واتە (فەرهەنگی تەقی) .

چەند تێبینیەك :-

*لەسەرەتای نووسینی یەکەمین پیت و یەکەمین وشەوە ، تا کۆتایی ، لە کوێدا پێویستبووبێت ، هێمای ڕێزمانیمان دانابوو ، بەڵام لەبەرئەوەی هێماکان وەك خۆیان نەماون و گەلێکشیان گۆڕدراون ،بەباشمان زانی ئەو هێمایانە لابەین .

*ئەو پەڕی توانامان خستۆتەگەڕ ، بۆ ئەوەی بەڕاڤە واتای وشەکان دەربڕین ، نەك بەتەنیا وشەیەکی بەرانبەر و هاو واتا .

*بۆهیچ وشەیەك نەماننوسیوە چ شێوە زارێکە ، چونکە دیارە زمانی کوردی لەگشت شێوە زارەکان پێکهاتووە و بەهەمووشیان دەوڵەمەندتری دەکەن .. هیچ کوردێکیش بەتەواوەتی و سەراپا وشەکانی گشت شێوە زارەکانی زمانەکەی نازانێت و ناتوانێت جیایانبکاتەوە ، بۆیە ئەو مافەمان بەخۆمان نەدا بۆ هیچ وشەیەك بنووسین چ شێوە زارێکە ..

*بەرانبەر بە هەموو وشەکان کەبەپیتی سریانی (عەرەبی) نووسراون ، بەڕێنووسی لاتینیش نووسراون ، تاکو بەشێوەیەکی ڕاست و دروست فونەتیکیان دەرببڕدرێت .

*بۆ پیتی (ڕ) بەلاتینی ، گەلێك هەوڵدرا ، ئەم نیشانەیە (٨)لە کۆمپیووتەردا دەستنەکەوت ، بەڵام ئەم نیشانەیە (٧) دەستکەوت ، بۆیە ئەم پیتە بەلاتینی بەم چەشنە نووسرا (ř) .. بۆ پیتی (غ)ش ، بەلاتینی ، ئەم نیشانەیە (٨) دەستنەکەوت لەسەر پیتی (X) دابنرێت ، بۆیە بەناچاری لەکۆمپیووتەردا هەر (X)نووسرا .. بێگومان خوێنەری هێژا دەتوانێت بەکارامەیی خۆی ، بەپیتی (غ)دا ل ـویندنەوەی لاتینییەکەدا ، پەی بەهەماندەنگ ببات .

*لەجیاتی وشەی (بڕوانە) ، ئەم کورتکراوەیەمان داناوە(بڕ.).

وەك قسەی نەستەقی پێشینان ، گوتراوە و بەرگوێ دەکەویت (دیاریی شوان یان شنگە ، یان هەڵەکۆك) ، هیچ کار و بەرهەمێکیش لە کەموکووڕی بەدەر نییە ، بۆیە دەخوازین و بەهیواین ئەم دیارییەمان لێوەربگیرێت و گەلێك سوپاس ....

لیژنەی فەرهەنگ
٢٠٠٨/١٠/١٥

١-ئـ : i.

یەكەم دەنگە لە ئەلفبێی زمانی كوردیدا بە نووسینی ڕێنووسی عەرەبی ، لە گەروومەوە دێتە دەرێ .

٢-ئـ : i..

دەنگێكی پڕ لە ئازارە لە كاتی نەخۆشی و ماندووبوونا بە نزەیەكی كزەوە لە گەروو دێتە دەرێ ، شێوە نكە نكێكە.

٣-ئـ : i..

١-دەنگێكە لە كاتی هەڵوێستەی قسەكردن و بیركردنەوەدا لە وتەیەكی تر، دەردەكەوێ .

٢-دەنگێكە لە كاتی نقاندن و مرقبردنەوەدا لە قوڕگ دەردەچێ.

١-ئا : a

وشەیەكە بۆ وەڵامدانەوە لە كاتی بانگكردندا.

*ئا ، ئەوەیە .

وەڵامی دڵنیاییە بۆ ئەنجامدانی كارومەبەستێك بۆ كەسێكی بچووكتر ، یان دۆستێكی نزیك ، بەواتای بەڵێ .

٢- ئا : a

١- وشەیەكە بارو دۆخێك دەردەخات ، بە پرسیارو سەرسوڕمانەوە دەوترێت .

* ئا ، ئەوە بۆچی وا دەكەیت ؟

٢-وشەیەكە بۆ پرسیار بەسەر سوڕمانەوە دەبێژرێت .

* ئا ئەوە كارەكەت تەواو نەكردووە !

٣-هەڕەشەو گلەیی بە پرسیارو سەر سوڕمانەوە .

* ئا ، ئەوە بووی بەو پیاوەی بەگوێم نەكەیت ؟!

٣-ئا : a

ئامرازی هاندان و بزواندنە ، لە سەرەتای ڕستەوە دەوترێت .

* ئا خێراكە بابڕۆین .

٤-ئا : a

بۆ دەستیشانكردن و پێداگرتن لەسەر خواست و مەبەست .

* ئا : ئەمە داواكاریمە ، نایگۆڕم .

٥-ئا : a

ئامرازی ئاماژەیە بۆ پیشاندان و دەستنیشانكردنی شتێك ، شوێنێك ، كەسێك. *

ئا ، ئەوە براكەمە .

٦-ئا : a

كورتكراوەی وشەی ئاغایە .

٧- ئا : a

ڕاناوی مێیینەیە لە كرمانجیی ژووروودا .

٨-ئا : a

وشەی سەرسوڕمانە لە ئەنجامی بیستنی هەواڵ و ڕووداوێكی سەیر و سەمەرە و چاوەڕواننەكراودا .

a ٩-ئا :

بۆ برە و پەیداکردن بۆ شتێ .

ئا ئەمەیە ترێی ئایاب !.

a ١٠- ئا :

جێناوی سەربەخۆی کەسی سێیەمی تاکەبۆ دەستنیشانکردن و پیشاندانی کەسێك ، گیاندارێك ، شتێکی دوور .

* ئا کتێبەیە بارە :

a ١١- ئا :

بۆ پرسیارکردن بەسەرسوڕمانەوە .

بەکاردێت ، لە ئەنجامی تێنەگەشتنی مەبەستدا.

a a .. ئا ئا:

ئامرازێکە بۆ تەواو سەلماندنی .شتێك ، یان ڕووداوێك .

* ئا ئا ، ڕاستەکەی وایە ..

a ane ئائا نە : (ئائەوە)

بڕ . ئا ئەوە .

a ani ئائانی :

بڕ. ئا ئەوە ، (بۆ مێ) .

a egre ئا ئەگرە :

بڕ . ئا ئێرە

a emane ئا ئەمانە :

ئامرازی ئاماژەیە بۆ کەس و شتی کۆ و نزیکی دیاریکراو ..

aeme ئا ئەمە :

ئامرازی ئاماژەیە بۆ کەس و شتی تاك و نزیکی دیاریکراو

a emende ئا ئەمەندە :

ئامرازی ئاماژەیە بۆ دەستنیشانکردن و دیاریکردنی چەندێتی و قەبارەی شتی نزیك ..

a ewane ئا ئەوانە :

ئامرازی ئاماژەیە بۆ کەس و شتی کۆی دوورو دیاریکراو .

* ئا ئەوانە پیاوانی دوارۆژن .

a ewe ئا ئەوە :

ئامرازی ئاماژەیە بۆ دەستنیشانکردنی کەسێك ،یان شتێکی تاکی دوور.

a ewende ئا ئەوەندە :

ئامرازی ئاماژەیە بۆ دەستنیشانکردن و جیاکردنەوە و دیاریکردنی قەبارە وچەندێتیی شتی دوور.

a ewyane ئا ئەویانە : (ئا ئەویانە)

بڕ .ئا ئەوێ ..

ئائەوێ : a ewê

ئامرازی ئاماژەیە بۆ دیاریکردنی شوێنی دوورو دەستنیشانکراو .

* ئا ئەوێ جێگای تۆیە .

ئا ئەیرانە : a eyrane

بڕ . ئا ئێرە .

ئائل : a il

کار و قسە و قسەڵۆکی نا بەجێ و ناڕەوا...

ئائلبوون : a ilbûn

کردنی کارو کردەوەی نا دروست و ناڕەوا ، بەزۆرە ملێ

ئا ئلی : a ilî

کاروکردەوەی پڕ لە زۆر و ستەم ..

ئائیگە : a îge

بڕ . ئا ئێرە .

ئا ئینە : a îne

بڕ . ئا ئەمە

ئائینی : a îni

بڕ . ئا ئەمە (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئا ئێرانە : a êrane

بڕ . ئا ئێرە .

ئا ئێرە : a êre

ئامرازی ئاماژەیە بۆ شوێن و جێگای نزیکی دیاریکراو .

ئا ئیگە : a îge

بڕ . ئائێرە .

١- ئاب : Ab

هەشتەمین مانگی ساڵی گریگۆری (ڕۆژ ئاوایی) سی و یەك ڕۆژە .

٢-ئاب : ab

بڕ . ئاورنگ .

٣- ئاب : ab

پرشنگ و شەوق و بریسکەی شتی بریقەدار لە ئە نجامی بەرکەوتنی تیشك و ڕووناکیدا .

٤-ئاب : ab

ئاو ، شووشە ... هتد کە پاك و بێگەرد و ڕوونبێ .

ئابا بۆز : ababoz

بڕ. ئەبابۆز .

ababozî
ئـابا بۆزی :
بڕ . ئەبا بۆزی .

abat
ئـابات :
پاشگرێکە بەناوەوە دەلکێت . واتای ئاوەدانکەرەوە دەگەیەنێت وەك : عەلیئابات.

abad
ئـاباد :
بڕ . ئابات .

abacî
ئـاباجی :
خوشکە گەورە

abadan
ئـابادان :
بڕ . ئاوەدان

abadanî
ئـابادانی :
بڕ. ئاوەدانی .

abadker
ئـاباد کەر :
١-کە سێکە کەسی خۆی لەمافی کەسایەتی بێبەشبکات و پەیوەندیی کۆمەلأیەتی و خزمایەتیی نێوان ببچڕێنێ .
٢-کەسێکە کە دان نەنێ بەتاوان و ڕووداوێکدا، کە درابنە پالی .

abadkere
ئـابادکەرە :
بڕ. ئاباد کەر (بۆ مێ) .

abadkerdey
ئـاباد کەردەی :
بڕ. ئاباد کردن .

abadkirdin
ئـاباد کردن :
١-بێبەشکردنی خزم و کەسوکاری نزیك لە مافی کەسایەتی و نەهێشتنی پەیوەندیی کۆمەلأیەتی و خزمایەتی لە نێوانیاندا
٢-پێنەهاتن و دانەدواوەی تاوانێك کە درابێتە پالْ مرۆڤ.
٣-دەستبەدار بوونی ژن لە پیاوەکەی.

abadlêkiraw
ئـاباد لێکراو :
بێبەشکراو لەلایەن کەسوکارەوە لە مافی کەسایەتی و پەیوەندیی کۆمەلأیەتی .

abadlêker
ئـاباد لێکەر :
بڕ. ئاباد کەر

abadlêkirdin
ئـاباد لێکردن :
بێبەشکردنی کەسوکار لە مافی کەسایەتی و پچڕاندنی پەیوەندیی کۆمەلأیەتی لە نێوانیاندا.

abadwenekirya
ئـاباد وەنەکریا :
بڕ. ئاباد لێکراو .

abadî
١-ئـابادی :
بڕ ئاوایی .

abadî
٢- ئابادی :
بڕ. نۆبه -١
abaÎ
١- ئابالْ :
سۆراخ و بەدوادا گەڕان .
abaÎ
٢-ئابالْ :
گەڕانەوە لە شوێنێکەوە بەرەو دواوە .
abaÎbûn
ئابالْبوون :
وازهێنان لە ڕێباز و بیروباوەڕ و بۆچوونی لەوە و پێش .
aban
ئابان :
١-هەشتەمین مانگی سالْنامەی ئێرانییە لە (٢١)ی تشرینی یەکەمەوە هەتا (٢٠) ی تشرینی دووەم دەگرێتەوە.
٢-بورجی دوو پشك .
abaherza
ئابا هەرزان :
١-ئارەزووی کەمبوونەوەو دوورکەوتنەوەی مێرد لە ژنەکەی.
٢-لێکجیابوونەوە و دەسبەردار بوونی ژن و مێرد بەداب و دەستووری شەرعی و یاسایی .
abenûs
ئابەنووس :
بڕ. ئەبەنووس .
abco
ئا بجۆ :
٢-خواردنەوەیەکە لە ئاوی جۆ دروستدەکرێ ، ڕێژەیەکی کەم کحوولی تێدایە.
١-ئاوی گیراوەی جۆ ، بەبێکحوول ، بۆ فرێدانی بەردی گورچیلە بەکاردێ.
abcî
ئا بجی :
١-زایندەی مێ لە هەمان دایك و باوك ، یان لە دایکی لە شوویەکی تر ، یان لە باوکی لە ژنێکی تر.
٢-کچێك کە هاوشیرەی کچێك ، یان کوڕێك بێت ، کە لە دایك و باوکی خۆی نەبێت (خوشکی شیری).
abxane
ئا بخانە :
شوێنێکی دەورگیراوی تەرخانکراوە بۆ خۆ بەتاڵکردنەوە ، بەشێوەیەکی سروشتی .
abdar
١-ئابدار :
بڕ ئاودار
abdar
٢-ئابدار :
بارگیرێك بارەکەی سەوزەبێ .
abdarbaşî
ئابدار باشی :
سەرگەورەی قافلە و ڕەوەی ئابداران .
ئابدارخانە :
بڕ. ئاو دارخانە .
abdest
ئابدەست :
بڕ. ئا بخانە .

abdestxane

ئابدەسخانە :

بر: ئابخانە :

abdesxane

ئابدەسخانە :

بر. ئابخانە .

abra

ئابرا :

برا گەورە لە (ئاغابرا) وەهاتووە .

abřû

ئابڕوو :

١-هەستی هەڵسوکەوتی مرۆڤ بەرانبەر دەوروبەر لە شوێنێکی گونجاو و دیاریکراو دا .

٢-ڕەونەق و ورشەو گەشەی ڕوو .

٣-شەرم و حەیاو ئامووس .

abřûber

ئابڕووبەر :

١-کەسێکە کە ناوی خەڵك دەزڕێنێ و لەکەدار و خەوشداریان دەکات .

٢-کاروکردەوەیەك کە سووکی و نەنگی بەسەرخەڵکدا دەهێنێت و لەکەداریاندەکات .

abřûbere

ئابڕوو بەرە :

بر . ئابڕووبەر .

abřûbiran

ئابڕووبران :

بر . ئابڕوو تکان .

abřûbiraw

ئابڕوو براو :

١-مرۆڤێکە کە ناوی زڕابێ و سووك و ڕیسوا کرابێ

٢-کەسێکە کە بەناڕەوا پڕوپاگەندەی خراپی بۆ هەڵبەسترابێ .

abřûbirdin

ئابڕوو بردن :

١-سووککردن و ناوزڕاندنی مرۆڤ بە قسەڵۆك و کار وڕەفتاری بەدو ناپەسەند بۆ بە پەندکردنی .

٢-دەستدرێژیکردن بۆ ئامووسی نێر ، یان مێ .

abřûbirya

ئابڕوو بریا :

بر . ئابڕوو براو .

abřûbiřyag

ئابڕووبڕیاگ :

بر . ئابڕوو براو .

abřûbiryaw

ئابڕوو بریاو :

بر . ئابڕوو براو .

abřûtikan

ئابڕووتکان :

بر . ئابڕوو چوون

abřûtikandin

ئابڕوتکاندن :

بر. ئابڕووبردن .

ئابڕوو تکانن : abřûtikanin

بڕ . ئابڕوو بردن .

ئابڕووتکاو : abřûtikaw

بڕ . ئابڕوو چوو .

ئابڕووتکێن: abřûtikên

بڕ . ئابڕوو بەر .

ئابڕووتکێندراو : abřûtikêndiraw

بڕ . ئابڕوو براو .

ئابڕووتکێنراو : abřtikênraw

بڕ . ئابڕوو براو .

ئابڕوو چوێندراو : abřûçiwêndiraw

بڕ . ئابڕوو براو .

ئابڕوو چوێنراو : abřûçiwênraw

بڕ. ئابڕوو براو .

ئابڕووچوو : abřûçû

١-کەسێکە بە پڕو پالأنتەو قسەی نارەوا ناوی زڕێنرابێ و پلە و پایەی کۆمەلأیەتیی هاتبێتە خوارێ .

٢-کەسێکە لە نەنجامی وتەو کارو ڕەفتاری ناپەسەندا سووك و ڕیسوا بووبێ .

ئابڕووچووگ : abřûçûg

بڕ. ئابڕووچوو .

ئابڕووچوون : abřûçûn

سووکبوونی مرۆڤ لەناو کۆمەڵدا لە نەنجامی کارو ڕەفتاری خراپدا .

ئابڕوودار : abřûdar

مرۆڤی خاوەن ئابڕوو .

ئابڕووداری : abřûdarî

بوون بەخاوەن ڕێزو شەرم و فەڕ و نموون لەناوکۆمەڵدا .

ئابڕوو ڕژاندن : abřûřjandin

بڕ. ئابڕوو بردن .

ئابڕوڕژانن : abřûřjanin

بڕ . ئابڕوو بردن .

ئابڕوومەند : abřûmend

بڕ. ئابڕو دار .

ئابڕوومەندی : abřûmendî

بڕ. ئابڕووداری .

ئابزوون : abzûn

بڕ. ئەزموون .

ئابزوونکردن : abzûnkirdin

بڕ. ئەزموونکردن .

ئابگینە : abgîne

بڕ. ئاوێنە .

قەط مومکینە ئاب و ئابگینە

ئەڤ ڕەنگە نەکەت قبولی کینە ؟! (ئەحمەدی خانی)

ئابگینەك : abgînek

بڕ. ئاوێنە .

ئابلووقە : abÎûqe

١-گەمارۆی هێزی دوژمن بەنیازی لەناوبردن ، یان ناچارکردن بۆ خۆ بەیدەستبوون.

٢-گەمارۆی وڵات و شارو ... هتد بەنیازی ڕێگرتن و پچراندنی پەیوەندییان لەگەڵ دەرەوەدا .

٣-ڕێگرتن و قەدەغە کردنی هێنان و بردنی خواردەمەنی و کەلو پەل و ...هتد .

ئابلووقە خستنە سەر : abÎûqexistneser

بڕ. ئابلووقە دان .

ئابلووقە دان : abÎûqedan

بڕ. ئابلووقە .

ئابلووقەدای : abÎûqeday

بڕ. ئابلووقە .

ئابلووقەدەر : abÎûqeder

کەسێك ، هێزێك ، یان دەوڵەتێك کە ئابلووقەی کەسێك ، یان هێزێکی ..... هتد ، دابێ .

ئابلووقەدەرە : abÎûqedere

بڕ. ئابلووقە دەر (بۆ مێ) .

ئابلووقەدراو : abÎûqediraw

کەسێك ، کۆمەڵێك کەس ، ناوچەیەك ، یان وڵاتێك کە هێزێك گەمارۆیدابێ .

ئابلووقە دریا : abÎûqedirya

بڕ. ئابلووقە داو .

ئابلووقە دریاگ : abÎûqediryag

بڕ. ئابلووقە دراو .

ئابلووقە دریاو : abÎûqediryaw

بڕ. ئابلووقە دراو .

ئابلوقە دریێ : abÎûqediryê

بڕ. ئابلووقە دراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

abÎûqewistey ser
ئابلووقە وستەی سەر :
بڕ. ئابلووقە دان .

abne
ئابنە :
لوولەی نێرگەلە ، کەسەرێکی بەدەم نێرگەلەکەوەیە ، سەرەکەی دی دەچێتە ناو ناوی نێرگەلەکەوە، بەهۆیەوە دووکەڵی تووتنەکە هەڵدەمژرێ .

abusten
ئابوستەن :
بڕ. ئاوس

abor
ئابۆر :
بڕ. ئابوور

aburîzan
ئابوریزان :
بڕ. ئابوورزان .

aburîzanî
ئابوریزانی :
بڕ. ئابووریزانی .

aburînas
ئابوریناس :
بڕ. ئابووریزان .

aburînasî
ئابوریناسی :
بڕ. ئابووریزانی .

abune
ئابونە :
مرۆڤی کەتەو زەبەلاح .

abûde
ئابوودە :
بر : ئابیدە .

abûr
١-ئابوور :
١-پێداویست و کەرەستە و هۆی ژیان.
٢-ڕێباز و ڕێکخستنی ژیان .
٣-هەبوونی پێویستیەکانی ژیان .

abûr
٢- ئابوور :
١-بڕ. ئابڕوو .
٢-داوێنپاکی و ڕەوشتبەرزی .
٣-بێفیزی و بێهەوایی .

abûrkirin
ئابوورکرن :
دابینکردن و ئامادەکردنی کەرەستەو پێداویستیی ژیان و گوزەران .

abûrî
ئابووری :
١-داهاتووی بەروبووم و دەسکەوت و پاشەکەوتی وڵات و کۆمەڵ و مرۆڤ .
٢- پلانی ڕاگرتنی ڕێکو پێکی و دانانی ڕێباز بۆ ڕێکخستنی داهات و خەرجی وڵات و خێزان ... هتد.
٣-هونەری بەڕێوەبردنی دارایی وڵات و ناو ماڵ و خێزان بە پارە و بووجەیەکی دیاریکراو .

abûrîzan
ئابووریزان :
کەسێکی شارەزا و کارامە و پسپۆڕ لەکاروباری ئابووریدا .

abûrîzanay
ئابووریزانای :
بڕ. ئابووریزانی .

abûrîzane
ئابووریزانە :
بڕ. ئابووریزان (بۆ مێ) .

abûrîzanî
ئابووریزانی :
زانستێکە شێوەی بەڕێوەبردنی دارایی و داهاتی وڵات و خێزان و ناوماڵ ڕێکدەخات و بەڕێوەیدەبات و لە چۆنیەتیی پەرەسەندنی دەکۆڵێتەوە .

abûrînas
ئابووریناس :
بڕ. ئابووریزان .

abûrînasay
ئابووریناسای :
بڕ. ئابووریزانی .

abûrînase
ئابووریناسە :
بڕ. ئابووریزان (بۆ مێ).

abûrînasî
ئابووریناسی :
بڕ. ئابووریزانی

abûne
ئابوونە :
١-پارەتیی تەرخانکراو بۆ مزگەوت ، مەلا ، فەقێ ، مجەور و هەژاران.
٢- پارەی بەشداربوون لە ڕۆژنامەو گۆڤاردا بۆ ماوەیەکی دیاریکراو .
٣-مانگانە ،یان ساڵانەی ئەندامێتی لە پارت و ڕێکخراوەکاندا .

abûnedan
ئابوونەدان :
دانی پارەی ئابوونە .

abûneday
ئابوونەدای :
بڕ. ئابوونە دان .

abide
١-ئابیدە :
١-شوێنی نوێژکردن و خوا پەرەستن.
٢-شوێنی پیرۆزی ئایینی .
٣-شێوە و ڕوخساری داتاشراو هەڵکەندراوی گیاندار لەسەر دار و بەرد و گڵێنە ، یان داڕێژراو لە هەندێك کانزا و مڕادی تر
٤-ئەو پەیکەر و تاشراو و وێنانەی هەندێ لە خەڵك و گەلان دەیانپەرستن.

ئابی زیندەگانی : abîzîndeganî

بڕ. ئاوی حەیات .

ئاگـــەه بـــــڕژن ژ ئـــــاسمانی

سەرچەشمەیی ئابی زیندەگانی (ئەحمەدی خانی)

ئابێ : abê

بڕ. ئەلفبێ

ئاپ : ap

برای باوك .

ئاپا : apa

خوشکی دایك ، یان باوك .

ئاپارتی: apartî

١-کەسێك کە لە ئاستی هەموو کردەوەیەکی ئەنگدا، بێدەربەست و بێپەروابێ .

٢-کەسێك کە داوای پێویستی و خواردن و شت بکات و شەرمنەکات.

٣-کەسێك کە هەڵپە بکات بۆ خواردنی بەلاش (مشەخۆری بەهەڵپە) .

٤-کەسێك کە دەمی پیسبێ و شەڕە جنێو بکات .

٥-کەسێك کە ڕێز لە خۆی گەورە تر و دەوروبەری نەگرێت و بێپەروا لەڕوویاندا هەڵبگەڕێتەوە .

١-ئاپتەر : apter

بڕ. ئیبلیس .

٢- ئاپتەر : apter

کەسێك کە خانەکانی مێشکی تێکچووبن و ئاوەزو هۆشی نەمابن (شێت) .

٣- ئاپتەر : apter

بڕ٢-ئابیدە

ئاپتەر بوون : apterbûn

نەمانی ئەقڵ و بیروهۆش و ئاوەز . (شێتبوون) .

ئاپتەرگە : apterge

شوێن و خەستەخانەی تایبەتی کە شتیی تێدا کۆدەکرێنەوە بە نیازی چارەسەرکردنیان . (شێتخانە) .

ئاپتەری : apterî

چۆنێتیی وتە و کارو کردەوە و هەڵسوکەوتی پڕ لە فێڵ و تەڵەکە بازی.

بارودۆخی کەسێك کە خانەکانی مێشکی تێکچووبن و ئاوەزو و هۆشی نەمابن . (شێتی) .

١-ئاپتەریکردن : apterîkirdin

هەڵسوکەوت و ڕەفتارکردنی پڕ لە فێڵ و تەڵەکەبازی و ئەنجامدانی کاری ناڕەوا و خەڵەتاندن .

٢- ئاپتەریکردن : apterîkirdin

دووزمانیکردن و بۆ تێچاندن بە نیازی زیان پێگەیاندن .

ئاپرەخ : aprex

جۆرە خواردنێکە : برنج و داو دەرمان و قیمە و شتی تری پێویستی تێکەڵدەکرێ ، بە سلق ، یان گەڵا مێوو ... هتد دەپێچرێتەوە زۆرجار ئەم ئاوێتەیە دەکرێتە ناو کوولەکە ، باینجان ، پەتاتە و پیازەوە و دەکوڵێندرێ . (یاپراخ).

ئاپرژێن : apirjên

بڕ. ئاوڕشێن

ئاپرژێنکردن : apirjênkirdi

بڕ. ئاوڕشێنکردن

ئاپزا : apza

بڕ. ئامۆزا .

ئاپك : apik

بچکووککراوەی ((ئاپ))

ئاپگینە : apgîne

بڕ. ئاوێنە

ئاپۆ : apo

١-بڕ.ئاپ .

٢-بۆ بانگکردنی مام و پیاوی بە ساڵاچوو بەکاردێت .

٣-بانگکردنی پیاو بەڕێزەوە .

ئاپۆژن : apojin

بڕ. ئامۆژن .

١-ئاپۆر : apor

بڕ. ئاپوورە .

٢- ئاپۆر : apor

چورت و لێقەومانی سەخت و ئالۆز کە ڕزگار بوون لێیان دژوار بێ .

٣- ئاپۆر : apor

بڕ. ئاوارە .

١-ئاپۆرە : apore

بڕ. ئاپوورە .

٢- ئاپۆرە : apore

بڕ. ئامار .

٣- ئاپۆرە : apore

خەم و پەژارە و گریان و کۆتەڵ لە ئەنجامی مردنی کەسێکی خۆشەویستدا .

١-ئاپۆرەکردن : aporekirdin

بڕ. ئامارکردن .

aporekirdin

٢- ئاپۆرەكردن :

كۆتەڵ و شین و شەپۆركردن لە ئەنجامی مردنی كەسێكی خۆشەویستدا .

aporekirdin

٣- ئاپۆرەكردن :

كۆبوونەوەی خەڵك لە شوێنێكدا .

aporhaÎ

ئاپۆرهاڵ :

كەسێكی كەمدەرامەت و هەژار و دەستكورت .

apû

١-ئاپوو :

باڵندەیەكی گۆشتخۆرە ، دووچاوی خڕو زەقی لە پێشەوە هەن ، زۆرتر لەشەودا دەردەكەوێت ، هێرش دەبات و ڕاو دەكات ، بەباڵندەیەكی شووم ناسراوە كوندە بەبوو .

apû

٢- ئاپوو :

مرۆڤی چارەگران و بەدقدوم و ناشیرین .

apûre

١-ئاپوورە :

١-كۆمەڵێ مرۆڤ و گیاندار ، كە دەورەیان لە مرۆڤ ، گیاندار و شت ، یان شوێنێك دابێت.

٢-كۆبوونەوە و خولخواردنی كۆمەڵێ هەنگ لە دەرەوەی پوورەی هەنگ ، بە دەوری شاژنی هەنگدا

apûre

٢- ئاپوورە :

خانە و پوورەی هەنگ .

apûrebestin

ئاپوورە بەستن :

كۆبوونەوە و كۆمەڵە بەستنی مرۆڤ و گیاندار بە دەوراندەوری مرۆڤ و گیاندار ، یان شوێنێكدا .

apûredan

ئاپوورە دان :

بڕ. ئاپوورە بەستن .

apêk

ئاپێك :

بڕ. ئیبلیس .

atac

١-ئاتاج :

مرۆڤ و گیانداری داما و بۆ یاریدە و كۆمەك .

atac

٢- ئاتاج :

پێڵاوی ژنان .

atacbûn

ئاتاجبوون :

دامان و پێویستبوونی مرۆڤ و گیاندار بە یاریدەر و كۆمەك .

atacî

ئاتاجی :

پێویستیی مرۆڤ و گیاندار بەكۆمەك و یارمەتی.

ate

١-ئاتە :

بچووككراوەی ناوی ئافتاو، یان فاتمە، یان خاتوونە بۆ خۆشەویستی .

ate

٢- ئاتە :

بڕ. نە نەوەتا .

ater
ئاتەر :
بڕ. ئاگر .
ateran
ئاتەران :
قسەکردن بەدەم خەوەوە ، یان لە ئەنجامی تا بردن و نەخۆشیدا (وڕێنە) .
ateş
ئاتەش :
بڕ. ئاگر .
ateşawî
ئاتەشاوی :
١-بڕ. ئاگراوی .
٢-بڕ. ئاتەشدار .
ateşe
ئاتەشە :
بڕ. ئاتەشەك .
ateşedar
ئاتەشەدار :
مرۆڤێك کە تووشی ئاتەشەك بووبێ .
ateşek
ئاتەشەك :
نەخۆشییەکی سێکسیی درم و پەرەسێنە ، لە ئەنجامی جووتبوونی نێر و مێی ئادەمیزادا کە یەکێکیان تووشی بووبێ ، پەیدا دەبێ . لەڕێگەی دایکیشەوە . ئاولەمە دەیگرێت .
ateşbarîn
ئاتەشبارین :
بڕ. ئاگر بارین .
ateşbazîkerdey
ئاتە شبازیکەردەی :
بڕ. ئاتەشبازیکردن .
ateşbazîkirdin
ئاتەشبازیکردن :
١-یاریکردن بە ئاگر .
٢-خۆهەڵقورتاندن لە گێرمە و کێشەی پڕ لە مەترسی و دەردیسەری .
ateşbeyar
ئاتەشبەیار :
بڕ. ئاتەشبیار .
ateşbiyar
ئاتەشبیار :
یارییەکە چەند کەسێ دەیکەن، وەستا و شاگردی تێدایە ، ئەوانی دی هێرشدەبەنە سەر شاگردێك ، بۆ ئەوەی لێیدەن، ئەگەر نەگیرا خۆی دەداتە پاڵ وەستا .
ateşpa
ئاتەشپا :
١-مرۆڤ و گیانداری خێرا و گورجوگۆڵ لە ڕۆیشتن و ڕەودا .
٢-پەلە و خێرایی و جموجووڵ و جرتوفرتی زۆر.
ateşpare
ئاتەشپارە :
بڕ. ئاگر پارە .

ئاتەشپەرست : ateşperist

بڕ. ئاگر پەرست .

ئاتەشپەرستی : ateşperistî

بڕ. ئاگر پەرستی .

ئاتەشبەنجە : ateşpence

١-مرۆڤی خاوەن بەهرەو دەست و پەنجە ڕەنگین .

٢-مرۆڤی بە تواناو گورجوگۆڵ لە ئیش و کارێکدا کە بە دەست و پەنجە ئەنجامبدرێت .

ئاتەشچەرخان : ateşçerxan

قوتوویەکی کونکونە ، ئاگر و خەڵووز و چیلکەی تێدەکرێت ، تەل ، یان پەتێك ، یان زنجیرێکی پێوە دەبەسترێت ، لە شەودا منداڵان هەڵیدەسووڕێنن ، پزیسك دەهاوێت .

ئاتەشخان : ateşxan

بڕ. ئاتوون .

ئاتەشخانە : ateşxane

١-بڕ. ئاتوون .

٢-شوێنی ئاگری سەماوەر .

٣-بڕ. ئاتەشگا .

ئاتەشریز : ateşrîz

ئامرازێکە لە کانزا دروستدەکرێ بۆ جیاکردنەوەی ئاگر لە خۆڵە مێش .

ئاتەشکێش : ateşkêş

خاکەنازێکی بچکۆلەی دەمچەماوەیە بۆ تێکدان و دەرهێنانی سکڵ لە تەندردان و سۆپای دار ...هتد .

ئاتەشگا : ateşga

بڕ. ئاتەشگە .

ئاتەشگە : ateşge

١-بڕ. ئاگردان .

٢-شوێنێکی بەرز کە ئاگری نەورۆزی لە سەردەکرێتەوە .

٣-جێگا و شوێنی ئاگرکردنەوە لە پەرستگەکانی زەردەشتییەکاندا .

ئاتەشگەردان : ateşgerdan

بڕ ئاتەشچەرخان .

ئاتەشی : ateşî

ڕەنگی سووری گەش و ئاگرین .

٢-جۆرە گوڵەباخێکی سووری گەشی کەمبۆنە.

٣- چلۆنایەتی و سیفەتی مرۆڤی تووڕە .

٤-کەسێکی شەڕەنگێز .

٥- مرۆڤی بەئالۆش کە هەمیشە حەزی لە جووتبوون و ڕابواردن بێ .

ئاتەشیدار : ateşîdar
بڕ.ئاتەشەدار .

١-ئاتەشین : ateşîn
بڕ.ئاگرین .

٢-ئاتەشین : ateşîn
بڕ. ئاگرین .

١-ئاتەگ : ateg
١- داوێن و چاکی کەواو کورتەك ..هتد
٢-دامێنی شاخ و کێو .
٣-ژێر کراسی ژنان .

ئاتەڵوێڵوتەڵ : ateluoteÎ
بڕ. ئاڵوگۆڕکردن .

ئاتەڵوێڵوتەڵکەر : ateÎuoteÎker
کەسێکە کاری ئاڵوگۆڕکردن بکات .

ئاتەڵوێڵوتەڵکراو : ateÎuoteÎkiraw
بڕ.ئاڵوگۆڕکراو

ئاتەڵوێڵوتەڵکردن : ateÎuoteÎkirdin
بڕ.ئاڵوگۆڕکردن .

ئاتەڵوێڵوتەڵکریا : ateÎuoteÎkirya
بڕ.ئاڵوگۆڕکراو .

ئاتەڵوێڵوتەڵکریاگ : ateÎûoteÎkiryag
بڕ.ئاڵوگۆڕکراو .

ئاتەڵوێڵوتەڵکریاو : ateÎûoteÎkiryaw
بڕ.ئاڵوگۆڕکراو .

ئاتەڵوواتەڵ : ateÎowateÎ
ئاتەڵوواتەڵ

ئاتەڵوواتەڵکەر : ateÎowateÎker
بڕ.ئاتەڵو ڵوتەڵکەر .

ئاتەڵوواتەڵکراو : ateÎuwateÎkiraw
بڕ.ئاڵوگۆڕکراو .

ئاتەڵو واتەڵکریا : ateÎuwateÎkirya
بڕ.ئاڵوگۆڕکراو .

ئاتەڵو واتەڵکریاگ : ateÎuwateÎkirya
بڕ.ئاڵوگۆڕکراو .

ateÎoweteÎ | ئاتەنوومتەڵ :
بڕ. ئاڵوگۆڕ .

ateÎuweteÎkiry | ئاتەنوومتەڵکریا :
بڕ. ئاڵوگۆڕکراو .

ateÎuweteÎkiryag | ئاتەنوومتەڵکریاگ :
بڕ. ئاڵوگۆڕکراو .

ateÎuweteÎkiryaw | ئاتەنوومتەڵکریاو :
بڕ. ئاڵوگۆڕکراو .

atir | ئاتر :
بڕ. ئاگر .

atirewan | ئاترەوان :
بڕ. ئاگرخۆشکەرە -١

atirxan | ئاترخان :
بڕ. ئاگرخان

atiropatîn | ئاترۆپاتین :
ناوی کۆنی ئازەربایجانی ڕۆژئاواو کوردستانی بەشی موکریان .

atroz | ئاتروز :
بڕ. ئاترۆس .

atrozî | ئاترۆزی :
بڕ. ئاترۆسی .

atros | ئاترۆس :
کەسێک کە بڕوای بە بوونی یەزدان و هیچ بیروباوەڕێکی ئایینی نەبێت .

atrosî | ئاترۆسی :
بێبڕوایی بە یەزدان و هەموو بیروباوەڕێکی ئایینی

atÎay | ئاتڵای :
ماوە و دەرفەت بۆ ئەنجامدانی کارێك لە کاتێکی تردا .

atmece | ئاتمەجە :
درندە ، کە خۆی مڵاسدابێت و لە پڕ پەلاماری نێچیر بدات.

atû eyaÎ | ئاتوو ئەیاڵ :
ماڵ و منداڵ و ئەندامانی خێزان .

atûn | ١-ئاتوون :
١-بۆشایی ژێر گەرما و بۆ ئاگرکردنەوە و گەرمکردن (توون) .
٢- ئەو شوێنەی کە لە ڕۆژی پەسلاندا مرۆڤی گوناهکاری تێدەخرێت و سزا دەدرێت و دەسووسێنرێت (دۆزەخ) .

٢-ئاتوون : atûn

وشەیەکە بۆ ڕێزلێنان ، بە ئافرەت دەوترێت. (خاتوون).

ئاتی : atî

بڕ.ئاڵتوون .

ئاتیوانن : atîwanin

تواندنەوەی هەندێ شت و خواردەمەنی وەك ڕۆن و کەرە ... هتد .

١-ئاج : ac

١-بەسەرهات و ڕووداوی بەکەڵك.

٢-هەل و دەرفەتی لە بار و ڕەخساو بۆ ئەنجامدانی کارێك .

٢-ئاج : ac

ددانە و گرنج گرنجی بڕ بەند .

ئاجاخ : acax

بڕ.ئاشکرا :

ئاجاڕ : acař

بێخ و ڕیشکی گیا .

ئاجان : acan

بڕ ئاژان .

ئاجەڕات : aceřat

باوك و باپیرانی باوك

ئاجگ : acig

مرۆڤی پووڵپەرست و چاوچنۆك و دەستنووقاو ، کە لەدەمی خۆی و ماڵ و منداڵی دەگرێتەوە و هیچکەسێ کەڵکی لێنابینێ .

(پیسکە) .

ئاجگی : acigî

پووڵپەرستی و چاوچنۆکی و دەستنووقاوی و دەسگرتن بە دارایی و سامانەوە . بە جۆرێکی وا کە کەس کەڵکی لێنەبینێ .

(پیسکەیی).

ئاجووج و ماجووج: acûcumacûc

١-دوو هۆزی زیانەڕۆبوون لە وڵاتی تورکمانستان

٢-لە چیرۆکی کۆنی کوردەواریدا کۆمەڵە مرۆڤێکی کورتە باڵای بێشومارن کە لە پێش ئاخر زەماندا پەیدا دەبن و جیهان داگیر دەکەن ، گوایە هەر کەسێ سەیریانبکا بە کافری دەمرێ.

ئاجورە : acure

بڕ.ئاجوڕ .

ئاجوڕ : acuř

١-خشتی کاڵی کڵدراو لە کوورەدا .

٢-خشتی تەنکی کڵدراو بۆ داپۆشینی سەربانی لێژ بۆ پاراستنی لە دڵۆپە کردن .

ئاجۆر : acor

بڕ. ئاجوڕ .

ئاجورفەرش : acurferiş

تەختانی ناو ژووری خانووبەرە ،کە بە خشتی سوورەوەکراو ، یان کاشی .... هتد ،دا پۆشرابێت .

ئاجوور : acûr

بڕ. ئاجوڕ-١ .

ئاجوور بێژ : acûrbêj

کەسێکە کە کاری سوورکردنەوە و کڵدانی خشت ئە نجامبدات .

ئاجووربێژی : acûrbêjî

کاروباری سوورکردنەوە و کڵدانی خشت .

ئاجوول : acûl

بڕ. ئاجیل .

ئاجێل : acêl

بادەم و بستە و نۆك ..هتد سوێرکراوی برژێنراو کە بۆ خواردن و تررووکاندن بەکاردێ .

ئاجیل : acîl

گوێزو و بادەم و مێوژ و.. هتد کە بە بۆنەی لەدایکبوونی منداڵی نێرینەوە دەبەخشرێنەوە . (گوێزەبانە) .

ئاجیل و ماجیل : acîlumacîl

بڕ. ئاجوج و ماجووج .

ئاچار : açar

١-رووەکێکی لاسکدار و بالأبەرزە ، پۆپەکەی بە گوڵێکی زبری ریشوو ار ئۆتاییدێت ، کە پڕە لە دەنکە گەنم ، پێیدەڵێن گوڵە گەنم.

٢-بەری ئاچارە ، بە نرخترین و دێرینترین دانەوێڵەیە ، کە مرۆڤ پێی ژیاوە و پێی دەژی ، ورد و درێژکۆلە و زەردباوە ، دەهاردرێ و دەکرێ بە نان . (گەنم)

٢-ئاچار : açar

ئامرازێکە بۆ کردنەوەی قفڵ و کێلوون.. هتد بەکاردێت .

٣-ئاچار : açar

گوێرەکەی نێرە کە ساڵە وەختی تەواو کردبێ .

ئاچارۆکی : açarokî

ڕەنگ و ڕوخساری زەرد و لاواز و ژاکاو .

ئاچاگە : açage

بڕ. ئالەوێ .

١ -ئاچەر : açer

بڕ. ئاچار .

٢-ئاچەر : açer

ئامرازێکی کانزای دەسکدارە ، نووکەکەی تیژ و پان ، یان خڕوتیژە بۆ بەستن و کردنەوەی جەڕو بورغو بەکاردێت (جەڕبادەر)

٣-ئاچەر : açer

ئامرازێکی بچووکی قوتوو ئاسایە ، لەکانزا ،یان لە شووشە و پلاستیك دروستدەکرێت ، نەوت و بەنزین ،یان غازی تێدەکرێت ، بەهۆی بەردە چەرخەوە دادەگیرسێت . (چەرخ)

١-ئاچخ : açix

١-ڕەنگی کاڵ (سووری ئاچخ) .

٢-سەرکەوتن لە هەرکارێکدا .

٢- ئاچخ : açix

ڕێ ، دەرگا و هتد ... کراوە و نەگیرا و .

ئاچگ : açig

بڕ.ئاجك .

ئاچگی : açigî

بڕ.ئاجگی .

ئاچنە : açine

پارچە زەوییەکی بچووك .

ئاچوخ : açux

بڕ.ئاچخ .

ئاچوگە : açoge

بڕ.ئالەوێ .

ئاچیگە : açîge

بڕ.ئا نێرە .

ئاحر : aĥir

سمت و کەفەڵی ئەسپ و چارەوێ .

ئاحێل : aĥêl

مرۆڤی پیر و بەساڵاچوو .

١-ئاخ : ax

١-وشەیەکە بۆ دەربڕینی ئێش و ئازار.

٢-وشەیەکە بۆ دەربڕینی خەم و خەفەت و بێدەسەڵاتی ئاخ لەم دەورووزەمانە.

٣-وشەیەکە بۆ دەربڕینی لە کیسچوونی دەرفەت ، یان شتێکی بە نرخ

* ئاخ بۆ ڕۆژانی ڕابوردوو !

٤-وشەیەکەبۆ دەربڕینی ئاوا تخواستن

* ئاخ بۆ ژیانێکی پڕلە کامەرانی !

٢- ئاخ : ax

١-بەشی نەرمانی توێژاڵی سەرەوەی گۆی زەوی، ئاوێتەی چەندمژادێکە . بۆر ، ڕەش ، سووربـاو .. هتد ، کە توێژاڵی سەرەوەی زەوی لێدروستبووە .

٢-بەشی فشەڵۆك و نەرمانی ئاوەوە و قووڵایی زەوی .

٣-بەشی زۆر ورد و گەردیلەی سووکەڵە و توێژاڵی سەر ڕووی زەوی.

٤-بەشی وشکانی ڕووی گۆی زەوی .

ئاخایۆك : axayok

٥-ئەو خۆڵ و تۆز و گەردیلەوردانەی سەر ڕووی زەوی کە بەهۆی با ، باران ، گەسکدان و ... هتد ، لەزەوی بەرز دەبنەوە ، یان ڕادەماڵدرێن .

ئاخا : axa

بڕ. ئاغا .

ئاخاتی : axatî

بڕ. ئاغایەتی .

ئاخافتەر : axafter

بڕ. ئاخێوەر .

ئاخافتك : axaftik

خڵتەی ڕۆنی داخکراو .

ئاخافتگ: axaftig

بڕ. ئاخافتك .

ئاخافتن : axaftin

١-دەربڕینی وشە، یان ڕستەی واتـا دار لە نێوان دوو مرۆڤدا ، یان پتر .

٢- پرس و ڕاوێژپێکردن.

ئاخاڤتك : axavtik

چەند پیتێکی یەکگرتوو کە واتای شتێك دەبەخشن ...(وشە).

ئاخاڤتن : axavtin

بڕ. ئاخافتن .

ئاخالەر : axaler

بڕ. ئاغالەر

ئاخاندن: axandin

بڕ. ئاخنین .

١-ئاخاوتن : axawtin

بڕ. ئاخافتن .

٢- ئاخاوتن : axawtin

سواربونی ولاخی بەرزە پاش ڕامکردن و ڕاهێنانی بۆ سواری.

ئاخایەتی : axayetî
بڕ.ئاغایەتی .
١-ئاخایۆك : axayok
کەسێکە کە خۆی بەزل دەزانێ و لە ڕاستیدا وانییە.
٢-ئاخایۆك : axayok
باڵندەیەکی بچووکی گۆشتخۆرە لەڕەگەزی واشەیە .
ئاخایی : axayî
بڕ.ئاغایەتی .
ئاخە : axe
بڕ.ئاغا .
١-ئاخەبان : axeban
گڵ و ڕژاکی بڵاوکراوە لەسەربان ، کە دەپەسترێتەوە و دەکوترێتەوە .
٢- ئاخەبان : axeban
دوو کەس ، یان پتر کە خەڵکی وڵاتێك ، ناوچەیەك ، یان شوێنێکبن . (هاووڵاتی) .
٣- ئاخەبان : axeban
١- چاوە خانوویەك .
٢-سەربانی گڵ ، کە تەخت و ڕێکبێت .
٤- ئاخەبان : axeban
قوماش ، شاڵ .. هتد کە پیرە مێردان لەسەری دەبەستن .
ئاخە بانوو : axebanû
بڕ.ئاغا بانوو
ئاخەبانی : axebanî
پێکەوە نیشتەجێ و هاوماڵی و هاوبەشیی ژیان لە شوێن و ناوچەیەکدا .
ئاخە پۆلك : axepolik
یاری بەخۆڵکردن ،(خۆڵە پەتانێ).
ئاخەڕەش : axeřeş
کەسێکی زۆر هەژار کە هیچ لە ماڵیا نەبێت .
ئاخەفتەر : axefter
بڕ.ئاخێوەر .
ئاخەفتن : axeftin
بڕ.ئاخافتن.
ئاخەفتیار : axeftyar
بڕ.ئاخێوەر .

axelêwe
ئاخەلێوە :
بڕ. ئاخلیف .
axeyî
ئاخەیی :
بڕ.ئاغایەتی .
axbaran
ئاخباران :
هاتنە خوارەوە و بارینی خاکو خۆڵ لە ئەنجامی هەڵکردنی بای بەهێز و گەردەلوولدا .
axban
ئاخبان :
بڕ.١- ئاخەبان .
axperist
ئاخپەرست :
کەسێك کە پەیوەندیی گیانیی بەهێزی لەگەڵ زەویی کشتوکاڵدا هەیە و دڵسۆزانە سەرەو کاری و خزمەتییکات .
axperistî
ئاخپەرستی :
پەیوەندیی گیانیی بەهێز و دڵسۆزیی خزمەتگوزای بۆ
زەویی کشتوکاڵ .
axpol
ئاخپۆل :
قوڕی گیراوەی تێکەڵ بەکار بۆ قوڕکاری .
axpîn
١-ئاخپین :
خاکو خۆڵی کۆکراوە بە گەسك .
axpîn
٢- ئاخپین :
زەویو زاری پەینکراو .
axte
ئاختە :
بارگیرێکە بەکاردەهێنرێ بۆ باربردن و کاروباری کشتوکاڵ.
axtif
ئاختف :
تف و بەڵغەم کە لە سینەدا پەنگیخواردبێتەوە .
axçe
ئاخچە :
گەرد و تۆز و خۆڵی ورد .
axçebaş
ئاخچە باش :
گیایەکی بەهاری گەڵا وردە دەکرێتە نێو دۆکوڵییەوە .
axiçkonas
ئاخچکۆناس :
یارییەکی کوردەوارییە .
axçî buxçî
ئاخچی بوخچی :
یارییەکی منالآنە دایك و باوك منداڵ بەدانیشتنەوە دەکەنە کۆلیان و خۆیان دەچەمێننەوە ، ڕاستدەبنەوەو ئەڵێن ئاخچی بوخچی . یان منالآن دوو دوو هەردوو دەستی یەکتری دەگرن و جۆلانە بە یەکتری دەکەن و هەمان ڕستە دەڵێنەوە .

axdar

ئاخدار :

١-کەسێکە بەهەناسەی ساردەوە ئاخ هەڵدەکێشێ .

٢-کەسێکە کە لە ئەنجامی کۆستکەوتن و بەلای دڵتەزێندا خەم و پەژارە دایگرتبێ .

* ئاخ چراخ ، چ ئاخ ، ئاخ پەی ئاخداریٚ چوون من خاتر خار ، خەمبار ، داخداریٚ (مەولەوی)

axdare

ئاخدارە :

بڕ. (بۆ مێ).

axdarî

ئاخداری :

خەفەتباری و ماتەمین لە ئەنجامی کۆستکەوتن و بەلای دڵتەزێندا .

axir

١-ئاخر :

هەرشتێك لە چاوهاوچەشنەکانی خۆیدا لە دوای هەمووانەوە بێت .

axir

٢-ئاخر :

١-وشەیەکە بۆ ئاگادارکردنەوە دەربڕینی بێزاری .

* ئاخر وامەکە .

٢-وشەیەکە بۆ سەر زەنشتکردن .

* ئاخر کەی ئەبێ بە پیاو ؟

٣-وشەیەکە بۆ هەڕەشە کردن .

* ئاخر ئەمەت لەبیر نەچێ !

٤-وشەی پاڕانەوەیە لە بێدەسەلاتیدا .

* ئاخر چیم کردووە وام لێدەکەن !..

٥-وشەیەکە بۆ سەلماندنی شتێك .

*ئاخر وانییە؟!

٦-وشەیەکە بۆ بەهێزکردنی خواستێك ، یان ، ڕووداوێك .

*ئا کتێبەکەم وێدەوە .

٧-بڕ. ئایا .

axir

٣- ئاخر :

پاشماوەی کەلاوەی داڕووخاو .

axir

٤- ئاخر :

١- وشەیەکە هۆی ئەنجامنەدانی کارێك نیشانبدات .

* ئاخر تۆ نەهاتی ، بۆیە من ڕۆیشتم !.

٢-وشەیەکە واتای سەرکێشی و ملنەدان دەگەیەنێت .

* ئاخر تۆ لێتدام بۆیە ئیشەکەم نەکرد .

٥- ئاخر : axir

بڕ. ئەنجام

وەخت بێ لێلاویت بگێرۆ چەمان .

تا ئاخر دووریت وست نەبەینمان . (مەولەوی)

ئاخرەت : axiret

١-ڕۆژی زیندوو بوونەوە و هەستانەوە لەو دنیا .

٢-سەرەنجام و چارەنووس .

* خوا ئەزانێ ئاخرەتمان بە چی دەگات ! .

٣-جیهانی دووای زیندو بوونەوە .

ئاخرەگی : axregî

بڕ. ئاخری .

ئاخرەم : axrem

بڕ. ئاخر .

ئاخرەمین : axremîn

بڕ.ئاخر .

ئاخر بوون: axirbûn

کۆتاییهاتنی جیهان و نەمانی ژیان لە سەرزەوی.

ئاخر خێر: axirxêr

کەسێکە کە ڕۆژگاری کۆتایی تەمەنی بەخۆشی و ئاسوودەیی و هێمنی بەسەربەرێت .

* دەك ڕۆڵە ، ئاخرت خێربێت !

ئاخر خێرە : axirxêre

بڕ. ئاخر خێر. (بۆ مێ) .

ئاخر خێری : axirxêrî

ڕۆژگاری کۆتایی تەمەن کە بە خۆشی و ئاسوودەیی ببرێتە سەر .

ئاخر زەمان : axirzeman

١-ئەو کاتەی ژیان لەسەر ڕووی زەوی کۆتاییدێت .

٢-سەردەمی ناخۆشی و پڕ لە مەینەتی ، کە هەریەکە هاواری خۆیەتی .

٣- پەرەسەندن و هێرشهێنانی ستەم و خراپەکاری لەچاو چاکە وخێرخوازییدا.

ئاخر سۆنگی : axirsongî

١-بڕ. ئەنجام .

٢-بڕ. ئاخری .

ئاخر شەڕ : axirşer

١-کەسێك لە کۆتایی ژیانیدا بەڵاو دەردیسەر ڕوویان تێکردبێ .

٢-کەسێك لە دوا دوایی ژیانیدا سەری لێبشێوێ و ڕێی خراپەکاری بگرێتە بەر .

ئاخرڤه : axirve

بڕ. ئاخری .

ئاخرکه : axirke

جۆره مێشووله‌یه‌کی ئێجگار ورده له‌گه‌ڵ شه‌وداهات به‌ر ئه‌بێته ویزه‌ی خه‌ڵك و گیانیان دێنێته خوروو . (خاکو)

ئاخرکردن : axirkirdin

شت به قورسگرتن و هه‌راو هوریا نانه‌وه به‌شێوه‌یه‌کی ئاڵۆز که‌وا بزاندرێ ڕچه‌یه‌کی کێشه و گه‌وره‌یه و چاره‌سه‌ی نییه .

ئاخرمین : axirmîn

بڕ. ئاخر .

ئاخر و ئۆخر : axir u oxir

نزیکبوونه‌وه‌ی کۆتایی کارێك ، یان کاتێك

* له ئاخر و ئۆخری به‌هاردا هه‌وا گه‌رم ده‌بێت .

ئاخر هاتن : axirhatin

ته‌واو بوون و کۆتاییهاتنی هه‌رچی شتێك .

ئاخرهانین : axirhanîn

ته‌واوکردن و کۆتاییهێنان به هه‌ر کار و کرده‌وه‌یه‌ك.

ئاخر هه‌مین : axirhamîn

بڕ. ئاخر

ئاخر هه‌مینه : axirhemîne

بڕ. ئاخر. (بۆ مێ).

١-ئاخری : axirî

دواکات و کۆتایی ئه نجامی هه‌ر کارو به‌سه‌رهات و مه‌به‌ست و قسه‌یه‌ك .

*ئاخری کورد به‌ئاوات ده‌گات .

٢- ئاخری : axirî

بڕ. ئاخر.

٣- ئاخری : axirî

وشه‌ی گله‌یی و سه‌رزه‌نشته .

* ئاخری هه‌ربه قسه‌ت نه‌کردم .

ئاخرین : axirîn

بڕ. ئاخر .

ئاخرینه : axirîne

بڕ. ئاخرین . (بۆ مێ).

ئاخرییه‌که‌ی : axiriyekey

بڕ. ئاخری

axzûm ئاخزووم :

بڕ ئاوزوونه .

axzîm ئاخزیم :

بڕ. ئاو زوونه .

axisibat ئاخسبات :

نیوەی دووەمی مانگی شوبات .

axistan ئاخستان :

زەوییزاری بەکەڵك بۆ چاندن و کشتوکاڵ.

axiş ئاخش :

بڕ. ئۆخەیش

axiftin ١-ئاخفتن :

کولانەوە و دەمکردنەوەی برین و سارێژ نەبوونی .

axiftin ٢- ئاخفتن :

بڕ. ئاخافتن .

axvandin ئاخڤاندن :

دەرکردنی برین و دوومەڵ و پاککردنەوەیان لە خوێن و زووخ .

axvitker ئاخڤتکەر :

بڕ. ئاخێوەر .

axivtin ئاخڤتن :

بڕ. ئاخافتن .

*ئاخڤتن کارەکی مرۆڤایەتییە *

axkêş ئاخکێش :

بڕ. ئاخهەڵکێش .

axkêşan ئاخکێشان :

بڕ. ئاخهەڵکێشان .

axkîşe ئاخکیشە :

بڕ. ئاخهەڵکێش . (بۆ مێ).

axkîştey ئاخکیشتەی :

بڕ. ئاخهەڵکێشان .

axge ئاخگە :

بڕ.١- ئاسانە .

axger ئاخگەر :

بڕ. ئاخگەرد .

ئاخگەرد : axgerd

خۆڵەمێشی تێکەڵ بە وردە پزیسکی ئاگر و پشکۆ (ژیلەمۆ).

ئاخڵ : axiÎ

بڕ. ٥-ئاخلە -٢ .

ئاخلەری : axlerî

بڕ ئاغایەتی .

ئاخلیڤینک : axlîvînik

بڕ. ئاخلەوێک .

١-ئاخلێڤ : axlêv

ڕۆژانی سەرەتای بەهار .

٢- ئاخلێڤ : axlêv

زەویی پاراو .

٣- ئاخلێڤ : axlêv

ئاوی لە پڕی گەرما لە بەهاری زوودا کە ئەبێتە هۆی توانەوەی بەفر .

٤- ئاخلێڤ : axlêv

ئاستی بەرزیی ئاوی زێ و ڕووبار لەئە نجامی بارینی بارانی فرەدا .

٥- ئاخلێڤ : axlêv

درۆ و دەلەسە .

ئاخلێڤە : axlêve

بڕ. ئاخلێڤ .

١- ئاخڵ : axiÎ

بڕ. ٤-ئاخر

٢-ئاخڵ : axiÎ

بڕ. ئاخلە .

٣- ئاخڵ : axiÎ

داری بڕدراوی لەسەریەك هەڵچنراو .

٤-ئاخڵ : axÎ

بڕ. ئاغل .

١-ئاخلە : axÎe

ئەو ڕۆشناییەی لە شێوەی بازنەدا جار جار دەوری مانگی پڕ دەدات . (خەرمانە) .

٢-ئاخلە : axÎe

١-دیوارێکی بازەنەییە لە تۆپەڵە تەپاڵە دروستدەکرێ ، بەبالأی زەلامێك بەرزە ، بۆ تێدا پاراستنی تەپاڵە و پشقلی وشك و ... هتد .

٢-دیوارێکی داخراوە بۆ کۆکردنەوە و پاراستنی لەوەڕ .

axÎe
٣-ئاخلە :
قەف و خول و سووڕی مار بەدەوری خۆیدا کە لەکاتی ئەلقە ئەلقە ئەپێکێ .

axÎe
٤-ئاخلە :
چاوگە ژوورێکی سەرنەگیراوی نزمە ، بۆ چێشتلێنان و نانکردن .

axÎe
٥-ئاخلە :
١-شوێنی مەڕو مالآت کە دەورەکەی بە دیوارێکی نزم ، یان چە پەرگیرا بێت .
٢-شوێنی مۆلدانی ڕان لەدەشتوودەردا .

axÎe
٦-ئاخلە :
بڕ. ئاپوورە .

axÎe
٧- ئاخلە :
هەرشتێکی بڕ کە دەمێکی تیژی هەبێ .

axÎe
٨- ئاخلە :
لاشانی یەکسەر دابڕاوی تیژو ساف و دیوار ئاسای چیاو کەژوکێو .

axÎedan
١-ئاخلەدان :
پەیدا بوونی ئاخلە لە دەوری مانگدا .

axÎeda
٢- ئاخلەدان :
ئەلقە پێکان و ئەلقە دانی مار بە دەوری خۆیدا بە شێوەیەکی بازنەیی .

axÎedan
٣- ئاخلەدان :
بڕ. ئاپوورە دان .

axÎewêk
ئاخلەوێك :
دەفرێکی دەمپەلە بۆ سوورکرنەوەی هەندێ خواردەمەنیی تایبەت بە سوور کردنەوە . (تاوە).

axiÎdan
ئاخلدان :
بڕ.١- ئاخلەدان .

axmax
ئاخماخ :
کەسێکە کە ڕادەی ئاوەز و پەیبردنی بە ڕاست وٚ چەوتی کەمبێت و گەلێ جار قسەی هەلەق و مەلەق و بێڕێ و شوێن بکات .
(شێتۆکە) .

axmaxt
ئاخماخت :
بڕ. ئاخماخ

axmaxtî
ئاخماختی :
بڕ. ئاخماخی .

axmaxî
ئاخماخی :
بارودۆخی کەسێکی ئاخماخ .

axin
ئاخن :
ڕیشەی چاوگی (ئاخنین)ە لە دوای ئاوەوە دێت ، ئاوێك، یان ئاوەلناوێکی لێدروستدەکات وەك : (ناو ئاخن ، ناواخن) .

ئاخاندن : axandin

بڕ. ئاخنین .

ئاخناو : axnaw

بڕ. ئاخنراو .

ئاخنای : axnay

بڕ. ئاخنین .

ئاخنران : axinran

پەستان و باش داگیرانی جەواڵ ، هەمانە و تەلیس .... هتد لەهەرشوێنێك .

ئاخنای : axnay

بڕ. ئاخنین .

ئاخنەبا : axneba

دوا هەفتەی وەرزی زستان .

ئاخندراو : axindiraw

بڕ. ئاخزاو .

ئاخنراو : axinraw

تەلیس و جەواڵ و هتد ... کەشتیان تێپەستێنرابێت و پڕپڕ بووبن .

ئاخنیا: axinya

بڕ. ئاخنراو .

ئاخنیاگ : axinyag

بڕ. ئاخنرا و .

ئاخنیاو : axinyaw

بڕ. ئاخزا و .

ئاخنیەی : axinyeî

بڕ. ئاخنین .

ئاخنین : axinîn

١-تێپەستاوتن و پڕکردنی هەر شتێك وەك ڕەشكە ، هۆڕ ، هەمانە و خورج و هتد ....

٢-گرتنی کون و کەلەبەر بە پەڕۆ و هتد.

* ئەو کونە باش بئاخنە .

ئاخنینەوە : axnînewe

ئاخنینی پێستە و هەمانە و مەشکە بە پەنیر و ئاردەتوو و خورما و کونجی و ...هتد بۆ هەڵگرتن .

ئاخنیێ : axinyê

بڕ. ئاخنرا و . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئاخنێن : axnên

بڕ. ئاخنین .

١-ئاخوا : axwa

بڕ. ئاخۆ .

٢- ئاخوا : axwa

بڕ. ئایا .

ئاخواندن : axwandin

١-فێربوونی وانەی زانست و زانیاریی گشتیی تایبەتی لە حوجرە و قوتابخانەداو ... هتد .

٢-دەنگ و ئاوازی مەل و باڵندە .

ئاخو ئۆف: axu of

١-وشەیەکە بۆ دەربڕینی خەم و پەژارە .

٢-وشەیەکە بۆ دەربڕینی مەیل و تاسە و ئارەزووی دیداری دڵداران .

ئاخوئەمان : axu eman

وشەیەکە بۆ هاوارکردن و هانا بردن و بە دەمەوە هاتن .

ئاخوەند : axwend

١-مرۆڤێك کە توانا و بەهرەی قسەکردنی ڕێکوپێکی هەبێ .

٢-کەسێك کە پیاوەتی و چاکەی لێبوەشێتەوە .

ئاخوەندی : axwendî

١-بەهرەداری و بەتوانایی لە قسەکردن و ڕێکوپێکدا .

٢- پیاوەتی چاکە و لێوەشاندنەوە.

ئاخوتك : axutik

بڕ. ئاخافتك

ئاخوداخ : axudax

بڕ. ئاخو ئۆف .

ئاخوداخکەردەی : axudaxkerdey

بڕ. ئاخوداخکردن .

ئاخو داخکرن : axudaxkirin

بڕ. ئاخوداخکردن .

ئاخو داخکردن : axudaxkirdin

سکاڵاکردن و دەربڕینی بێزاری .

ئاخودووخان : axudûxan

بڕ. ئاخ .

ئاخور : axur

بڕ. ئاخ .

ئاخوڕ : axuř

شوێنێکی هەڵبەستراوی . ئاوچاڵی درێژکۆڵەیە لەناو گەوڕ و تەوێلەدا ، یان دەرەوە بۆ ئالیکدانی چارەوێ و ئاژەڵ.

(ئاخوری چارەوێ بەرزە ، هێنی وردە ئاژەڵ نزمە) .

ئاخوڕبەرز : axuřberiz

١-مرۆڤی لووتبەرز و خۆ بەزلزان .

٢-مرۆڤی زۆر خۆر کە هەمیشە بەدوای خواردنی مفتدا دەگەڕێ .

ئاخوڕچەور : axuřçewir

١-مرۆڤی ساماندار و خێرمو مەند .

٢-مرۆڤێك کە خواردنی باش دەرخواردی خۆی و ماڵ و مناڵ و میوانی دەدات .

ئاخوڕ خوار : axuřxiwar

مرۆڤێك کە کارو ڕەفتارو وتەی نارەوای لێبوەشێتەوە .

کەسێك بە شێوەیەکی جوان نان نەخوات .

ئاخورلێتێکچوو : axurlêtêkçû

کەسێکە کە خۆی لێگۆڕابێ و لە خۆی باییبوبێ .

ئاخورلێتێکچوون : axurlêtêkçûn

لەخۆگۆڕان و لەخۆ باییوون .

ئاخو کەسەر : axukeser

بڕ ئاهو ناڵە .

ئاخو ناڵە : axunaÎe

بڕ ئاهو ناڵە :

ئاخوند : axund

١- پیاوی ئایینیی شیعە .

٢-مرۆڤی خویندەوار .

٣-کەسێك کاری نووسین و پاراستنی نهێنیی کار و نووسینی کەسێك بکات .

ئاخۆ : axo

بڕ. ئایا .

ئاخۆتن : axotin

بڕ. ئاخافتن .

ئاخۆتنەڤە : axotineve

تەڕاییدان و هاتنە خوارەوەی ئاو لە کونۆچکەی قەڵبەز ، کێو ، کوندە ، مەشکە ، هتد ...

ئاخوون : axûn

بڕ. ئاخوند .

ئاخووند : axûnd

بڕ. ئاخوند .

ئاخویرك : axwîrik

بڕ.ئاخرکه .

ئاخوین : axwîn

١-سەیرکردن و چاوپێدا خشاندنی نووسراو ، ڕۆژنامە ، گۆڤار ، کتێب و هتد ... وتنەومیان بەدڵدا ، یان لەبەرخۆوە و تێگەیشتن لە ناوەڕۆکیان .

٢-گەیاندنی مەبەست و ناوەڕۆکی نووسراو بە گوێگران .

١-ئاخۆ : axo

ئامرازی پرسیارە بە گومان و سەرسوڕمانەوە .

*ئاخۆ بە ئاوات بگەین؟!

٢- ئاخۆ : axo

مژادێکی شلی خەست و زەردی سەوز باوە ، لە ئەنجامی پیسبوونی خوێن لە برینداپەیدا دەبێت (کێم) .

ئاخۆتن : axotin

بڕ. ئاخافتن .

ئاخۆران : axoran

١-بڕ. ئاخۆران و بخۆران .

٢-گۆڕین و هەڵگێڕانەوەی ڕژێمێکی فەرمانڕەوا لە ئەنجامی جموجووڵێکی سەربازی و لەشکریدا .

ئاخۆران و بخۆران : axoranubixoran

١- پاشا گەردانی لە کاروباردا .

٢-ئاژاوە و پشێوی لە ئەنجامی پەیڕە و نەکردنی یاسادا .

٣-نەپەرژاندنە سەر و فریاکەوتن و هەواڵپرسینی کەسێك .

ئاخۆرە : axore

مێروویەکی باڵداری ورد و بچکۆلە و زیانبەخشە زۆربەیان دەبنە هۆی بڵاوبوونەوەی نەخۆشی ، زۆرتر لە گۆم و زەلکاو دا گەرا دادەنێن .

ئاخۆم : axom

بڕ. ئاخۆ .

ئاخوو : axû

بڕ. ئاغوو .

ئاخوا : axwa

بڕ. ئاخۆ

ئاخواخ : axwax

پێکەنینی شێوە حیلکە حیلك و دزێو کە لە ئاخەوە هەڵدەقوڵێ .

ئاخوە وەند : axwewend

بڕ. ئاخوەند .

ئاخوور : axûr
بڕ. ٤ ئاخر .
ئاخهەڵکێش : axheÎkêş
کەسێکی خەمبار کە هەناسەی سارد و قووڵ هەڵکێشێت .
ئاخهەڵکێشان : axheÎkêşan
هەناسە هەڵکێشانی سارد و پڕ لە پەژارە.
ئاخهورکیش : axhurkîş
بڕ. ئاخهەڵکێش .
ئاخهورکیشای : axurkîşay
بر: ئاخهەڵکێشان .
ئاخهورکیشە : axuhurkîşe
بڕ. ئاخهەڵکێش .(بۆ مێ).
ئاخهورکیشتەی : axhurkîştey
بڕ. ئاخهەڵکێشان .
١-ئاخی : axî
١-کەسێکە کە ملنەدات بە یاساو دابونەریتی پەیڕەوکراو و لێیان یاخیبێ.
٢-مرۆڤی ڕێگر کە بەهێزی چەك و زۆرو زۆرداری خەڵك ڕووتبکاتەوە .
٣-گیانلەبەرێك کە بوغراو سەرکەشیبێ و ملنەدا بۆ سواری و بار .
٢-ئاخی : axî
کەسێکە کە زۆر ئاخ هەڵنەکێشێ .
ئاخیابان : axyaban
ڕێو بانی ناو شار کەتێکەڵەو چەوی تێکرابێ و کوترابێتەوە ، زۆرجار قیرتاوکراوە و لەهەردوو کەناریشەوە شۆستەی تایبەتی هەیە بۆ پیادەڕە و ، دار و درەختیشی لێدەنێژرێت .
ئاخیاوان : axyawan
بڕ. ئاخیابان
ئاخیە : axya
سنگێکی ئاسن ، یان دارە ، لەبەردەم ئاخوڕدا دەکوترێت بۆ بەستنەوەی چارەوێ .. هتد
ئاخیبوون : axîbûn
ملنەدان بە یاسا و دابونەریتی پەیڕەوکراو.
ئاخیر : axîr
١-بڕ. ئاخوڕ .
٢-شوێنی حەوانەوە و تێدا ژیانی ئاژەڵ .
ئاخیزە : axîze
گەرمە ژانگرتنی مانگا بەر لە زایین بە ماوەیەکی کورت .

ئاخین : axîn

هاوار و ناڵەکردن و گریان لە ئەنجامی ئازارو ئێشدا ، یان کەیلی و سۆزی دەروون .

ئاخینە : axîne

هەرشتێکی لە گڵ دروستکراو وەك گۆزە و جەرە و شتی لەو بابەتانە .

ئاخینداخین : axîndaxîn

بڕ. ئارەزوومەند

ئاخینوداخین : axînudaxîn

بڕ. ئاخهەڵکێشان .

ئاخینی : axînî

بڕ. ئاخینە .

١-ئاخێز : axêz

ڕێزلێنانی گەورەیەك لە کەسێك کە لە پلە و پایەدا لە خۆی خوارتربێ ، ئەویش بەکەمێك خۆبەرزکردنەوەی لە کاتی دانیشتندا .

بانوید شنەفت نەجاکەرد ئاخێز

بۆ ساپای سەریر ئەورەنگی پەروێز .

٢- ئاخێز : axêz

کۆچ وبنە و باری ئامادە و سازو پێچراوە .

٣- ئاخێز : axêz

هەستان و جووڵان و ڕابوون و پەلاماردان بە گورجی و بەتەکانەوە (ڕا پەڕین) .

٤- ئاخێز : axêz

کەسێك کە گورج و بەتەکانەوە هەستێ و پەلامار بدات و کارێك ڕا پەڕێنێ .

ئاخێزە : axêze

بڕ. ئاخێز . (بۆ مێ) .

ئاخێزکردن : axêzkirdin

کەمێك خۆ بەرزکردنەوە لەبەر کەسێك کە لە پلەو پایەدا خوارتربێ بۆ ڕێز پیشاندان لە کاتی دانیشتندا .

ئاخێز کەردەی : axêzkerday

بڕ. ئاخێزکردن .

ئاخێڤەر : axêver

بڕ. ئاخێوەر .

ئاخێنراو : axênraw

بڕ. ئاخنرا و.

ئاخێو : axêw

ڕەنگی چاوگی ئاخافتنە .

ئاخێوەر : axêwer

کەسێکە کە دەدوێت .

ئاخێوتن : axêwtin

بڕ. ئاخافتن .

١-ئاد : ad

جێناوی تایبەتە بە کەسی سێیەمی تاکی نێر . (ئەو) بۆ نێرینەیە .

ئاد مـارو بەویر تەرزەکەی بـــالآت

نێد دیدەی مەستت ، ئەو خاڵی ئالآت (مەولەوی)

٢- ئاد : ad

بڕ. ١- ئادا .

٣- ئاد : ad

ئەو مەرج و وتەو نووسینانەیە کە لە نێوان دوو کەس ، یان زیاتر دا دەبەسترێت بۆ ئە نجامدان ، یان نەدانی هەر کارومە بەستێك . (پە یمان).

١-ئادا : ada

وشکانییەك لە هەموو لایەکەوە بە ئاو دەورە درابێ (دوورگە) .

٢- ئادا : ada

دایکی دایك ، یان باوکی باوك (نەنك) .

ئاداب : adab

کێم و پیسی و زووخی برین .

١-ئادار : adar

سێیەم مانگە لە ساڵنامەی گریگۆیدا کە سی ویەك ڕۆژە، دەکەوێتە نێوان شوبات و نیسانەوە .

*بەفری ئاداری بکەوێ تا گوێداری ، نامێنێ تا نێواری .

٢- ئادار : adar

بڕ. ئاسەوار

*ئاداری لەسەر یاداری نەماوە .

ئادارۆك : adarok

جۆرەگوڵێکی وردی کوێستانییە ، لە سەرەتای بەهار سەردەردێنێ ، قامکێك بەرز دەبێ ، بوخچە بوخچە زەرد و شین و مۆر و سپی ، دەنوێنێ پەلکەکانی شێوە بادەمی گر نجە (گوڵە نەورۆز).

ئاداش : adaş

دووکەس ، یان زیاتر کە هەمان ناویان هەبێ.

ئادان : adan

١-زەویی بە پیت و بەرپێژمن .

٢-کارومرۆڤی بەکەڵك .

٣-دارو درەختی بەردۆست و فرەبەر .

adanî

ئادانی :

١-بە پیتی فرە بەرهەمیی زەوی .

٢-کاری بەسوود و بە کەڵکی مرۆڤ .

٣-فراوانی و زۆریی بەروبووم .

ade

١-ئادە :

جیناوی تایبەتە بە کەسی سێیەمی تاکی مێ . (ئەو) بۆ مێیینە .

ade

٢- ئادە :

جۆرە تەڵەیەکی دارە بۆ کەروێشکگرتن.

ade

٣- ئادە :

بژاری گیا و لابردنی لەنێو کشتوکاڵدا .

ade

٤- ئادە :

بڕ. ١- ئادا .

adebûn

ئادەبوون :

دابڕان و جیابوونەوەی دووکەس ، دوو شت ، یان دوو گیاندار .

ader

ئادەر :

مرۆڤ و گیاندار و شتی باش و ڕەسەن و بەکەڵك و سەربەتوخم و نەژادی باش و هەڵکەوتوو .

adeşa

ئادەشا :

بڕ. ئەوەیان . (بۆ مێ).

adekirdin

١-ئادەکردن :

١-بژارکردن و پاککردنەوە .

٢-هەڵپاچین و بڕینی و لقوپۆپی دارو درەخت .

adekirdin

٢- ئادەکردن :

جیاکردنەوە و لەیەکدابڕاندنی دوو کەس ، دوو شت یان دوو گیاندار .

adem

١-ئادەم :

یەکەم مرۆڤ کە خوا دروستیکرد ، لە کتێبە ئاسمانییەکاندا باسکراوە ، بابە گەورەی هەموو مرۆڤە .

adem

٢- ئادەم :

بڕ. ٢- ئاخ -١ .

adem

٣- ئادەم :

بڕ. ئادەمی .

قەط غیرەتە ئەی پەناهی عالەم

قەط لایقە ئەی شەبـــانێ ئادەم (ئەحمەدی خانی)

ademza

ئادەمزا :

بڕ. ئادەمیزاد .

ئادەمزادە : ademzade

بڕ. ئادەمیزاد .

ئادەمك : ademik

دوو دار لە شێوەی خاچدا لەیەك دەبەسترێن پەڕۆ وپیتاڵیان پێوە دەپێچرێت لە شێوەی زەلام ، یان گیانداری ترسناك دەنوێنێت ، لەناو کشتوکاڵدا دادەنرێت بۆ ترساندن و تەرەکردنی باڵندە .(داهۆڵ) .

ئادەمی : ademî

بڕ. ئادەمیزاد

ئادەمیزاد : ademîzad

١-ئافەریدەیەکە لەناو گیاندارانی سەر زەویدا ، لە هەمووان زیرەکترە وتوانای گفتوگۆ و دەربڕین و بەرهەمهێنانی هەیە .

٢-نەوەی ئادەم .

ئادەمیانە : ademyane

کاروکردەوە و پیشەی باش و مرۆڤانە .

ئادەمیگان : ademîgan

بڕ. ئادەمیزاد .

ئادەنە : adene

بڕ. ئاوێنە .

ئادەی : adey

وشەی هاندانە بۆ ڕاپەڕاندن و جێبەجێکردنی کارو مەبەستێك .

*ئادەی هەڵەتبەرن .

ئادر : adir

بڕ. ئاگر .

ئادشا : adşa

جێناوی تایبەتە بە کەسی سێیەمی تاك و نێر ، بەواتای (ئەوەیان) .

*ئادشاگرت .

ئادگار : adgar

١-شێوە و سەروسیمای مرۆڤ .

٢-ئەندازەی هەڵچوون و بەرزایی کەسێك کە بە پێوە بوەستێت ، هەر لە پێیەوە تا تەوقەسەری .

ئادنێ : adnê

یەکێکی دی ، بۆ مێ بەکاردێ

ئادوی : adwî

مێروو و جرِوجانەوەر و ئافەتی کشتوکاڵی کە دەبنە هۆی لەناو بردنی سەوزایی .

ئادۆنیس : Adonîs

خواوەندێکی ئەفسانەیی فینیقییە کۆنەکانە کە لەناو بردن و بوژاندنەوەی سروشتی بە دەستبووە ،بە پێی ئەفسانەکۆنەکان ئادۆنیس مردووە ، دوایی زیندوو بۆتەوە ، لە شێوەی لاوێکی شۆخدا پیشاندراوە کەگیرۆدەی داوی ئەفرۆدیت بووە .

ئادووده : adûde

١-دار ، یان قامیشی درێژ کە ئاسنێکی بچکۆڵەی بێڵەکان ئاسای پێوە بەندە . بنمیچی خانووی پێ پاکدەکرێتەوە .

٢-هەمان شت گەسکێك ، یان پارچە پەڕۆیەکی پێوە دەبەسترێت بۆ هەمان مەبەست .

١-ئادی : adî

١-بڕ. ئادنێ .

٢-وشەی پرسیارە بۆ ڕوونکردنەوەی هۆی ڕوودان ، یان ڕوونەدانی شتێك .

٢- ئادی : adî

خۆشەویستیی نزیکی وەك خزم و دۆستان .

٣- ئادی : adî

سۆز و بەزەیی دایکانە .

٤- ئادی : adî

ئەوانەی کە لە دایکەوە خزمایەتیان نزیکە .

٥- ئادی : adî

وەڵامە بۆ سەلماندنی پرسیارێك (ئەدی).

٦- ئادی : adî

بڕ . ئەوان .

ئادیچ : adîç

جێناوی تایبەتە بە کەسی سێیەمی تاکی نێر بەواتای ئەویش .

ئادیچە : adîçe

جێناوی تایبەتە بە کەسی سێیەمی تاکی مێ بەواتای ئەویش .

ئادیچی : adîçî

بڕ. ئەوانیش .

ئادیشا : adîşa

بڕ. ئەوانیان .

ئادێر : adêr

دەردووبەلا و سەخڵەتی .

ئادێنە : adêne

١-شوێن و زەوییەکە کە گژوگیای زۆر بێ و لەوەڕێ خۆشبێ.

٢-ماڵی پڕ لە ئازووخە کە لە هیچیان کەم نەبێ.

١-ئار : ar

بڕ. ئارد .

٢- ئار : ar

بڕ. ئاگر .

ar
٣- ئار :
پێوانەی ڕووبەرە ، بریتییە لە (١٠٠) مەتر دووجا.
ar
٤-ئار :
هەستی ناڕەحەتی دەروونیی کەسێك لە ئەنجامی کردنی کارێکی خراپەدا .
ar eremirkin
ئار ئەرمەرکن :
بڕ. ئاگر دامرکێن .
ar eremirkinay
ئار ئەرمەرکنای :
بڕ. ئاگر کوژاندنەوە .
ar eremirkine
ئار ئەرمەرکنە
بڕ. ئاگر دامرکێن . (بۆ مێ) .
ar eremirkîna
ئار ئەرمەرکینا :
بڕ. ئاگر دامرکێنراو .
ar eremirkinyê
ئار ئەرمەرکنیێ :
بڕ. ئاگردامرکێنراو ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ar eremirkiya
ئار ئەرمەرکیا :
بڕ ئاگر دامرکاو .
ar eremirkiyay
ئارە ئەرمەرکیای :
بڕ. ئاگر کوژانەوە .
ar eremirkiyê
ئار ئەرمەرکیێ :
بڕ. ئاگر دامرکاو . (بۆ مێ و کۆ) .
ara
١-ئارا :
دۆستایەتی و نێوا نخۆشی لەنێوان مرۆڤدا.
ara
٢- ئارا :
ئارەزوو لە خواردەمەنی و هەرشتێکی تر .
ara
٣- ئارا :
نێوان و مابەین دووریی دووشت لە یەکتر .
*باسی تۆ لەئارادا نییە .
ara
٤- ئارا :
جۆرە تووتییەکی کلکدرێژی بیکلاوی یەك ڕەنگە
ara
٥- ئارا :
چەقی گۆرەپان و شوێنانی تر .
ara
٦- ئارا :
جێگا و دەوروبەر .

ara ٧- ئارا :

بڕ. ئارایشتکراو .

ara ٨- ئارا :

پاشگرێکە دەلکێ بەناوەوە دەیکاتە بکەر.

*تاسولە یمانان نەچوونە ســەدری تەخـــتی ئەحمەدی موختاری ئێمە شاهی تەخت ئارا نەبوو (نالی) .

arac ئاراج :

بڕ. ئارج :

aras ئاراس :

بڕ. ئاراستە .

arase ئاراسە :

بڕ. ئاراستە

arasebûn ئاراسە بوون :

بڕ. ٧-ئارا.

arasekiraw ئاراسەکراو :

بڕ. ئاراستەکراو .

arasekirdin ئاراسەکردن :

بڕ. ئاراستەکردن .

arasekiryag ئاراسەکریاگ :

بڕ ئاراستکراو .

arasekiryaw ئاراسەکریاو :

بڕ. ئاراستەکراو .

arasekiryê ئاراسەکریێ :

بڕ. ئاراستەکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

araste ١-ئاراستە :

ئامادە بۆ تێگرتن لەهەرشتێك پاش نیشانە لێگرتن .

araste ٢- ئاراستە :

بڕ. ئارایشکاو .

ئاراستە بـۆ عەروسخانە

دیوارو دەرو عروشێ خانە (ئەحمەدی خانی)

araste ٣- ئاراستە :

بڕ. ئامادە .

araste ٤- ئاراستە :

بەرانبەر و ڕوو بەڕوو لە عاستی کەس و شوێن و شتێکدا .

arastebûn
١-ئاراسته بوون :
خۆجوانکردن و خۆڕازاندنەوە بە ماکیاژو پۆشینی پۆشاکی جوان و ئاڵوواڵا ئافرەت ئارانەبوو .

arastebûn
٢- ئاراسته بوون :
ڕوو بە ڕووبوونەوەو بەرامبەر وەستان لە عاستی مرۆڤ ، گیاندار ، شوێن و شتێکدا.

arastekerdey
ئاراسته کەردەی :
بڕ. ئاراسته کردن .

arastekirdin
١-ئاراستەکردن:
تێگرتن لەهەر شتێك پاش نیشانە لێگرتنەوەی .

arastekirdin
٢- ئاراستەکردن:
بڕ ئارایشتکردن .

arastekirdin
٣- ئاراستەکردن:
بڕ. ئامادەکردن .

arastekirdin
٤- ئاراستەکردن:
نیشاندانی ڕێگای کارێك بەکەسێك ، یان کۆمەڵێك .

arastekirdin
٥- ئاراستەکردن:
ڕووبەڕووکردنەوەو بەرامبەر وەستاندن لە عاستی مرۆڤ ، گیاندار ، شوێن و هەر شتێکدا .

arastekirdin
٦- ئاراستەکردن:
گەڕاندنەوەی کەسێك لەکار و شوێنێك لە دوای ناردنی .

arastekirdin
٧- ئاراستەکردن:
دووبارە ڕاسپاردنی کەسێك بە کارێك .

arastekiraw
١-ئاراسته کراو :
بڕ . ئاوێژراو -٢

arastekiraw
٢- ئاراسته کراو :
بڕ. ئارایشتکراو .

arastekiraw
٣- ئاراسته کراو :
بڕ. ئامادەکراو .

arastekiraw
٤- ئاراسته کراو :
کەسێك ، یان شتێك کە بەرەو ڕووی کەسێك کرابێتەوە.

arastekiraw
٥- ئاراسته کراو :
کەسێك، کارێك ، ڕێگایەك کە نیشاندرابن .

arastekirya
ئاراستەکریا :
بڕ. ئاراسته کراو .

arastekiryag
ئاراسته کریاگ :
بڕ. ئاراستەکراو .

ئاراستە كریاو : arastekiryaw

بڕ ئاراستە كراو .

ئاراستەكریێ : arastekiryê

بڕ. ئاراستەكراو (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ئاراستن : arastin

١-گوێنەدان بە كار و ڕەفتار و وتە و فەرمان و پشتگوێخستنی داواكاری .

٢-سستی نواندن لە كاروكردەوەدا.

ئاراڤ : arav

بڕ. ئاراو .

ئاراڤتن : aravtin

لەناو هەڵكێشانی پۆشاك بۆ ئەوەی لەكەفا و پاكبێتەوە .

١-ئاراق : araq

جۆرە ئامووڕێكە كە كەللە و باسكە و زمانەی لە دارێكی یەكپارچە دەتاشرێن و دروستدەكرێن .

٢- ئاراق : araq

ئامێرو كەلوپەلی كشتوكاڵ .

٣- ئاراق : araq

بڕ. ئارەق .

١-ئارام : aram

١-بێدەنگی و لەسەرخۆیی .

٢-توانای خۆگرتن و وبیندرێژی .

٣-توانای دامركاندنەوەی ڕق و تووڕەیی .

٤- پەلەنەكردن لە ئیش و كاردا .

٢-ئارام : aram

١-سیفەتی كەسێك ، یان گیاندارێك كە هێمن ولەسەر خۆبێ .

ئەڕۆ ئارامەن . ئەشەوخاوەمەن

چوون چەم گلكەران گلاراوەمەن (مەولەوی)

٢-خۆڕاگر و بیندرێژ .

٣- پەلەنەكەر لەكار و هەڵسوكەوتدا .

ئارامە : arame

بر : ئارام . (بۆ مێ).

ئارامەندە : aramende

بڕ. ئارامگرتوو .

ئارامەندێ : aramendê

بڕ. ئارامگرتوو .(بۆ مێ وبۆ كۆ)

aramewker ئارامەوكەر :

بر. ئارامدەر .

aramewkere ئارامەوكەرە :

بر. ئارامدەر (بۆ مێ).

aramewkerdey ئارامە و كەردەی :

بر. ئارامكردنەوە .

arambexş ئارامبەخش :

بر: ئارامدەر -٢.

arambexşay ئارامبەخشای :

بر. ئارامبەخیشن .

arambexşe ئارامبەخشە :

بر.ئارامدەر ، (بۆ مێ) .

arambexşîn ئارامبەخشین :

دابەشكرن و بەخشین و پێدانی ئارامی بە مرۆڤ و گیاندار و دەروبەر .

arambiř ئارامبڕ :

كەسێك ، گیاندارێك ، شتێك كە ئارام لە مرۆڤ و گیاندار هەڵگرێ .

arambiře ئارامبڕە :

بر. ئارامبڕ .(بۆ مێ).

arambiřan ئارامبڕان :

نەمانی ئارامی گیاندار .

arambiřaw ئارامبڕاو :

مرۆڤ و گیاندار كە ئارامیان نەمابێ .

arambiřya ئارامبڕیا :

بر. ئارامبڕاو .

arambiřyag ئارامبڕیاگ :

بر. ئارامبڕاو .

arambiřyaw ئارامبڕیاو :

بر. ئارامبڕاو .

arambiřîn ئارامبڕین :

نەهێشتنی ئارامی مرۆڤ و گیاندار .

arambiřyê ئارامبڕیێ :

بر. ئارامبڕاو . (بۆ مێ).

ئارامەوکەر : aramewker

بڕ. ئارامدەر .

ئارامەوکەرە : aramewkere

بڕ. ئارامدەر (بۆ مێ).

ئارامە و کەردەی : aramewkerdey

بڕ. ئارامکردنەوە .

ئارامبەخش : arambexş

بڕ: ئارامدەر -٢.

ئارامبەخشای : arambexşay

بڕ. ئارامبەخیشن .

ئارامبەخشە : arambexşe

بڕ.ئارامدەر ، (بۆ مێ) .

ئارامبەخشین : arambexşîn

دابەشکرن و بەخشین و پێدانی ئارامی بە مرۆڤ و گیاندار و دەروبەر .

ئارامبڕ : arambiř

کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك کە ئارام لە مرۆڤ و گیاندار هەڵگرێ .

ئارامبڕە : arambiře

بڕ. ئارامبڕ .(بۆ مێ).

ئارامبڕان : arambiřan

نەمانی ئارامی گیاندار .

ئارامبڕاو : arambiřaw

مرۆڤ و گیاندار کە ئارامیان نەمابێ .

ئارامبڕیا : arambiřya

بڕ. ئارامبڕاو .

ئارامبڕیاگ : arambiřyag

بڕ. ئارامبڕاو .

ئارامبڕیاو : arambiřyaw

بڕ. ئارامبڕاو .

ئارامبڕین : arambiřîn

نەهێشتنی ئارامی مرۆڤ و گیاندار .

ئارامبڕیێ : arambiřyê

بڕ. ئارامبڕاو . (بۆ مێ).

arambûn
ئارامبوون :
١-لەسەرخۆ و هێمنبوون .
٢-خۆگرتن و بیندرێژی .
٣-دامرکاندنەوەی رق و تووڕەیی .
٤-کەمبوونەوە و نیشتنەوەی ئێش و ئازاری لەش .
٥-بڕانەوە ونەمانی شەڕ و شۆڕ و ئاژاوە.
٦-بڕانەوەی گریانی منداڵ و ژێربوونەوەی.

arambiyey
ئارامبــییەی :
بڕ ئارامبوون .

aramçenebiřya
ئارامچەنەبڕیا :
بڕ. ئارامڵێبڕاو .

aramçenebiřyey
ئارامچەنە بڕیەی :
بڕ. ئارامڵێبڕین .

aramçenebiřyay
ئارامچەنە بڕیای :
بڕ. ئارامڵێبڕان .

aramçenehurgirtey
ئارامچەنە هورگرتەی :
ئارامڵێهەڵگرتن .

aramçenehurgîrya
ئارامچەنە هورگیریا :
بڕ. ئارام لێهەڵگیراو .

aramkiryag
ئارامکریاگ :
بڕ. ئارامکراو .

aramkiryaw
ئارامکریاو :
بڕ. ئارامکاو .

aramkiryê
ئارامکریێ :
بڕ. ئارامکراو (بۆ مێ) .

aramge
ئارامگا :
بڕ. ئارامگە .

aramgir
ئارامگر :
بڕ. ئارامگرتوو .

aramgirtey
ئارامگرتەی :
بڕ. ئارامگرتن .

ئارامگە : aramge

ئەو شوێنەی کە مردووی تێدا بەخاك دەسپێرێ .بریتییە لە چاڵێکی لاکێشەی بەژنێك قووڵ و هێندەی باڵای مردووەکە لە تەختی بنەوەیدا گۆڕێچەی لێدەدرێت ، یان تێدەبەسترێت گۆڕ و نزرگەی پیاوچاکان کە خەڵك دەچن بۆ سەردانی شوێنی حەسانەوە و پشوودان و وچانگرتن و شوێنی ئارام و بێدەنگ و هێمن .

ئارامگرتەی : aramgirtey

بڕ. ئارامگرتن.

ئارامگرتن : aramgirtin

دان بە خۆداگرتن و ورە بەرنەدان لەکاتی ڕوودانی کارەساتێك ، تەگەرە و کێشمەکێش و ئازارێکدا .

ئارامگرتوو : aramgirtû

١-مرۆڤ و گیانداری بەئارام

٢-مرۆڤ و گیانداری مردوو .

ئاراملێبڕان : aramlêbiřan

کەسێك ، یان گیاندارێك ئارامی لێبڕابێ .

ئارامێبڕین : aramlêbiřîn

بوونە هۆی ئارامێبڕان .

ئارامێهەڵگرتن : aramlêhelgirtin

بڕ. ئارامێبڕین .

ئارامێهەڵگیران : aramlêheÎgîran

١-نەمانی توانای خۆگرتن و چاوەڕێکردن .

٢- پەرەسەندن و زۆرهێنانی ئازار و ئەشکەنجە لە ئەنجامی نەخۆشی ر زامداری و....هتد .

ئارامێبڕیا : aramlêbiřya

بڕ. ئارارمێبڕاو .

ئارامێبڕیاگ : aramlêbiřyag

بڕ. ئارامێبڕاو .

ئارامێبڕیاو : aramlêbiřyaw

بڕ. ئارامێبڕاو .

ئارامێهەڵگیراو : aramlêheÎgîraw

١-کەسێك ، یان گیاندارێك هێمن و لەسەرخۆیی نەمابێ وئاڵۆز بووبێ .

٢-کەسێك ، یان گیاندارێك لە ئەنجامی ترس ، نەخۆشی ، برینداری ، نیگەرانی ....هتد ، توانای خۆڕاگرتنی نەمابێ .

ئارامێهەڵگیریا : aramlêheÎgîrya

بڕ. ئارامێهەڵگیراو .

ئارامێهەڵگیریاگ : aramlêheÎgîryag

بڕ. ئارامێهەڵگیراو .

aramlêheÎgîryaw
ئاراملێهەڵگیریاو :
بڕ. ئاراملێهەڵگیریاو .

aramnastey
ئارامناستەی :
بڕ. ئارامبڕین .

aramnegir
١-ئارامنەگر :
کەسێکە ئارامی لێهەڵگیرابێ و نەتوانێ چیدی خۆی بگرێ و هێمنبێتەوە .

aramnegir
٢- ئارامنەگر :
١-کەسێك کە هەمیشە لەجموجووڵدابێتونەوەستێ
٢-کەسێك کە زۆر پەلە و هەڵەشەبێت بۆ ئەنجامدانی کار و مەبەستێك .

aramnegire
ئارامنەگرە :
بڕ. ئارامنەگرە ، (بۆ مێ) .
بڕ. ئارامنەگر .

aramneman
ئارامنەمان :
بڕ. ئارامبڕان .

aramnemeney
ئارامنەمەنەی :
بڕ. ئارامبڕان .

aramnehêştin
ئارامنەهێشتن :
بڕ. ئارامبڕین .

aramokerdey
ئارامۆکەردەی :
بڕ. ئارامکردنەوە .

aramheÎgirtin
ئارامهەڵگرتن :
نەهێشتنی ئارامی گیاندار و کەسێك بە قسە و کار و قاوقیژ و ڕەفتاری ناڕەوا .

aramhurgirtey
ئارام هورگرتەی :
بڕ. ئارام هەڵگرتن .

aramî
١-ئارامی :
بارودۆخی بێدەنگی و هێمنی و خۆڕاگرتن .

aramî
٢- ئارامی :
١-بەپێی تەورات ، ئەو گەلەیە کە لە نێوان سوریا و میزیۆپۆتامیادا ژیاوە .
٢-زمانی ئەو گەلەیە ولە سەردەمی دەوڵەتی ئاشووریی کۆندا زۆر بڵاوبووە ولە سەردەمی دەسەڵاتداری فارسدا لەوناوچانەدا زمانی ڕەسمی ناوچەکانی ڕۆژئاوای ڕووباری فورات بوو .

aramîde
ئارامیدە :
بڕ. ئارامگرتوو .

aramîder

ئارامیدەر :

١-مرۆڤێك كە بێتە هۆی ئارامی كەسانی تر .

٢- هەر دەرمانێك كە ئازار نەهێڵێ.

٣-قسەی خۆش و فێنك كە تووڕەیی و ناڕەحەتی دەروون نەهێڵێ .

aramêtî

ئارامێتی :

بڕ. ئارامی .

aran

١-ئاران :

١-شوێن و مەڵبەندی كەم گرد و كەمتە پۆلكە .

٢-زەوی نەرمان و تەخت كە بۆ كشتوكاڵ بشێ .

٣-شوێنی لەوەڕاندنی ئاژەڵ = لەوەرگە .

٤-مەڵبەندی زستانەی كۆچەران .

٥-مەڵبەندی گەرم و ئاوهەواووشك .

aran

٢- ئاران :

كاری هەڵدان و هەڵنانی كەسێك بۆ ڕا پەڕاندنی كارێك .

aran

٣- ئاران :

شوێن و ناوچەی بەرین و فراوان .

aranet

ئارانەت :

گڕ وگڵپە و بڵێسەی ئاگر .

arandin

١-ئاراندن :

ئێش و ئازار پێگەیاندن .

arandin

٢- ئاراندن :

هاندان و هەڵنانی مرۆڤ بۆ كردن وئە نجامدانی كار و مەبەستێك .

araw

ئاراو :

١-سابووناوی ئامادەكراو بۆ شتنی جل و پۆشاك .

٢-ئەوكەفا و سابووناوەی كە لە دوای پۆشاك شۆرین ئەمێنێتەوە و بەكەڵكدێ بۆ شتنی پۆشاكی تر.

arutin

ئاروتن :

بڕ. ئاراوگرتن .

arawgirtin

ئاراوگرتن :

١-كەمێك هەڵگوفتن و شتنی تەنراو كاڵا و بەرگ

٢-لەناو هەڵكێشانی جل و بەرگ و پۆشاكی شۆردراو كە ئاروپا پێوەمابێ .

arawgirtinewe

ئاراوگرتنەوە :

گرتنەوە و ئامادەكردنی كەفاو بۆ شتنی جل و بەرگ و تەنراو .

arayiş

ئارایش :

بڕ. ئارایشت .

ئارایشت : arayişt

١-ڕازاوەیی سەروسیما و گەردن و ڕووی ئافرەت .

٢-سوورا و سپیاو و داودەرمانی ڕازاندنەوەی ئافرەت .

٣-بەرگی ئالاّ و والاّ و تلتلە و پلپلە و سەرپێچ ...هتد ، ڕازاندنەوەی ئافرەت .

ئارایشتدای : arayiştday

بڕ. ئارایشتدان .

ئارایشتدان : arayiştdan

ڕازاندنەوە و جوانکردنی ئافرەت بە کەلوپەلی ئارایشت وەك : سووراو ، سپیاو ، خەنە و خاڵکوتاندن ....هتد .

ئارایشتدەر : arayiştder

بڕ. ئارایشتکەر .

ئارایشتدەرە : arayiştdere

بڕ. ئارایشتکەر (بۆ مێ) .

ئارایشتدراو : arayiştdiraw

بڕ. ئارایشتکراو .

ئارایشتدریێ : arayiştdiryê

بڕ. ئارایشتکراو (بۆ مێ) .

ئارایشتدریاگ: arayiştdiryag

بڕ. ئارایشتکراو .

ئارایشتدریاو : arayiştdiryaw

بڕ. ئارایشتکراو .

ئارایشتدریێ : arayiştdiryê

بڕ. ئارایشتکراو .

ئارایشتکەر : arayiştker

کەسێکە کە ئافرەت ئارایشت دەکا .

ئارایشتکەرە : arayiştkere

بڕ. ئارایشتکەر .

ئارایشتکراو : arayiştkiraw

ئافرەتێك بەکەلوپەلی ئارایشت ڕازێنرابێتەوە .

ئارایشتکردن : arayiştkirdin

بڕ. ئارایشتدان .

ئارایشتکریا : arayiştkirya

بڕ. ئارایشتکراو .

ئارایشتکریاگ : arayiştkiryag

بڕ. ئارایشتکراو .

arayiştkiryaw
ئارایشتکریاو :
بڕ. ئارایشتکراو .

arayiştkiryê
ئارایشتکریێ :
بڕ. ئارایشتکراو (بۆ مێ) .

arayiştge
ئارایشتگە :
شوێنی ئارایشتکردن و ڕازاندنەوە و جوانکردنی ئافرەت .

arayişdan
ئارایشدان :
بڕ. ئارایشتدان .

arayişder
ئارایشدەر :
بڕ. ئارایشتکەر .

arayiştdere
ئارایشتدەرە :
بڕ. ئارایشتکەر (بۆ مێ) .

arayiştdiryê
ئارایشتدریێ :
بڕ. ئاراشیتکراو (بۆ مێ) .

arayişker
ئارایشکەر :
بڕ. ئارایشتکەر .

aramçenehurgîryay
ئارامچەنە هورگیریای :
بڕ: ئارام لێهەڵگیران .

aramder
ئارامدەر :
١-هەر دەرمان و چارەسەرێك کە ئازار و باری دەرونیی مرۆڤ سووك و هێ‌ربکاتەوە .
٢-هەرکەسێك بەقسە و بەسەرهاتگێڕانەوە و حەکایە تخوانی باری ئارام بدات بە مرۆڤ .

aramdere
ئارامدەرە :
بڕ. ئارامدەر -٢. (بۆ مێ) .

aramdiraw
ئارامدراو :
مرۆڤێك کە ئازار و باری دەروونی سووك و هێورکرابێتەوە .

aramdirya
ئارامدریا :
بڕ. ئارامدراو .

aramdiryag
ئارامدریاگ :
بڕ. ئارامدراو .

aramdiryaw
ئارامدریاو :
بڕ: ئارامداو .

aramdiryê
ئارامدریێ:
بڕ. ئارامدراو . (بۆ مێ).

ئارامش : aramiş

ئیکدانەوە و بیرکردنەوە و وردبوونەوەی زۆر قووڵ و لەسەرخۆ ئە نجام وەبەر چاوهێنان .

ئارامکەردەی : aramkerdey

بڕ. ئارامکردنەوە .

ئارامکراو : aramkiraw

١-منداڵی ژێرکراو بەهۆی وتەو لاواندنەوە و دیارییەوە .

٢-وڵاخ و گیانداری هێمنکراو بەدەست پێداهێنان و ئالیکدان و شێوازی تایبەتی .

٣-مرۆڤ و گیاندارکە ڕق و کینەیان دامرکێنرابنەوە و هێمنکرابن .

٤-مرۆڤ و گیانداری نەخۆش و بریندار کە ئازاری لەشیان کەمکرابێتەوە و دامرکابێتەوە .

٥-وڵات و ناوچە و....هتد ، کە شەڕ و شۆڕ و ئاژاوەیان تێدا نەهێڵرابێ .

ئارامکردن: aramkirdin

١-ژێرکردن و هێمنکردنی منداڵ بەوتەی خۆش ولاواندنەومو یاری.

٢-دەستە مۆکردنی وڵاخ و گیاندار بەدەستپێداهێنان و ئالیك پێدان و شێوازی تایبەتی و خاوکردنەوەی ئاڵۆزییەکانیان .

٣-کەمکردن و دامرکاندنی ڕق و تووڕەیی.

٤-کەمکردنی ئێش و ئازاری لەش.

٥-نەهێشتنی شەڕ و شۆڕ و ئاژاوە.

ئارامکردنەوە : aramkirdnewe

١-ژێرکردنەوە و هێمنکردنەوەی منداڵ بە وتەی خۆش و لاواندنەوە.

٢-دەستەمۆکردنەوەی وڵاخ و گیاندار بەدەست پێداهێنان و خواردن پێدانیان بەشێوازی تایبەت

٣-کەمکردنەوەمو دامرکاندنەوەی ڕق و تووڕەیی .

٤-کەمکردنەوەی ئێش و ئازاری لەش.

٥-بڕاندنەوە و نەهێشتنی شەڕ و شۆڕ و ئاژاوە .

ئارامکریا : aramkirya

بڕ. ئارامکراو .

ئارامکریێ : aramkiryê

بڕ. ئارامکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئارایشکراو : arayişkiraw

بڕ. ئارایشتکراو .

ئارایشکردن : arayişkirdin

بڕ. ئارایشتدان .

ئارایشگە : arayişge

بڕ. ئارایشگە .

ئارەب : areb

١-گەلێکی بەرەگەز سامین . لە بنچینە و بنەڕەتدا لە نیمچە دورگەی عەرەبدا نیشتەجێبوون و ژیاون و دوایی لەوێوە بەرە و ولآتانی دراوسێ کشاون و بلآوبوونەتەوە .

٢-کەسێك کە لە نەتەوەی ئارەب بێت.

ئارەبی : arebî

١-زمانی گەلی ئارەب .

٢ بر : ئارەب ٢ .

ئارەخچن : arexçin

بڕ. ئارەقچن .

ئارەدارای : aredaray

خزمەتکردنی ئاژەڵ و جۆپێدانی بۆقەڵەوبوونی .

ئارەزوو : arezû

١-هەستی دەروونیی مرۆڤ بۆ بەجێهێنان ، یان نەنجامدانی کارێك، یان مەبەستێك

*ئارەزووم لەڕاوە .

٢-ویست و حەز لە کارێك ، یان هەر شتێك .

*ئەی وەتەن دیسان بەهارە ئارەزووی سەیرا نمە

مەیلی هاژەی قەڵبەزەی بەفراوی کویستانا نمە (قانع)

٣-مەیل و تاسە و خواستی خواردن و خواردنەوە و ویستی گیانی و دەروونی .

*ئارەزووی ئازیز سەر وەنەم داوە

نە هەردەی دەروون ئایر وەرداوە

ئارەزووباز : arezûbaz

کەسێك کە زۆر هەواو مەیلی ئارەزوو بیبزوێنێ و بۆی بگەڕێ .

ئارەزووبازە : arezûbaze

بڕ. ئارەزووباز (بۆ مێ).

ئارەزوو بازی : arezûbazî

هەواو مەیل و ئارەزووی زۆر و بزوێن لە ناخی مرۆڤ و گیانداراندا .

ئارەزووبڕ : arezûbiř

بڕ. ئارەزوشکێن .

ئارەزوو بڕە : arezûbiře

بڕ. ئارەزووشکێن . (بۆ مێ) .

ئارەزووبڕان : arezûbiřan

بڕ. ئارەزوو شکاندن .

ئارەزوو بڕاندن: arezûbiřandin

بڕ. ئارەزوو شکاندن .

ئارەزوو بڕاو : arezûbiřaw

بڕ. ئارەزوو شکاو .

ئارەزوو بڕە : arezûbiře

بڕ. ئارەزووشکێن .

ئارەزوو بڕیا : arezûbiřya

بڕ . ئارەزووشکاو .

ئارەزوو بڕیاگ : arezûbiřyag

بڕ. ئارەزوو شکاو .

ئارەزوو بڕیاو : arezûbiřyaw

بڕ. ئارەزوو شکاو .

ئارەزوو بڕیەی : arezûbiřyey

بڕ. ئارەزوو شکان .

ئارەزوو بڕیێ : arezûbiřyê

بڕ. ئارەزوو شکاو . (بۆ مێ و کۆ).

ئارەزووبڕین : arezûbiřîn

بڕ. ئارەزووشکان .

ئارەزوو بڕێندراو: arezûbiřêndiraw

بڕ. ئارەزوو شکێنراو

ئارەزوو بڕێنراو : arezûbiřênraw

بڕ. ئارەزوو شکێنراو .

ئارەزوو بزوان : arezûbizwan

بڕ. ئارەزوو هەستان .

ئارەزوو بزواندن: arezûbizwandin

١-هەژاندنی هەستی ناخی مرۆڤ بۆ بەدەستهێنانی ئە نجام و کارو مەبەستێك .

٢-بوونە هۆی زۆرهاوردنی ویست و حەزکردن لە کەسێك ، شتێك ، یان خواردن و خواردنەوەیەك .

ئارەزووبزواو : arezûbizwaw

بڕ. ئارەزوو هەستاو .

ئارەزوو بزوێن : arezûbizwên

بڕ. ئارەزوو هەستێن .

ئارەزوو بزوێندراو : arezûbizwêndiraw

بڕ. ئارەزووهەستێنراو .

ئارەزوو بزوێنراو : arezûbizwêniraw

بڕ. ئارەزو هەستێنراو .

arezûbizwênirya
ئارەزوو بزوێنریا :
بڕ ئارەزوو هەستێنراو .

arezûbizwêniryag
ئارەزوو بزوێنریاگ :
بڕ. ئارەزوو هەستینراو .

arezûbizwênryaw
ئارەزوو بزوێنریاو :
بڕ ئارەزوو هەستێنراو .

arezûbizwêniya
ئارەزوو بزوێنیا :
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

arezûbizwênyag
ئارەزوو بزوێنیاگ :
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

arezûbizwêniyaw
ئارەزوو بزوێنیاو :
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

arezûboxiwazraw
ئارەزوو بۆ خوازراو :
بڕ. ئارەزوو لێکراو .

arezûboxiwaziya
ئارەزوو بۆ خوازیا :
بڕ. ئارەزوو لێکراو .

arezûboxiwaziyag
ئارەزوو بۆ خوازیاگ :
بڕ. ئارەزوو لێکراو .

arezûboxiwazyaw
ئارەزوو بۆ خوازیاو :
بڕ. ئارەزوولێکراو .

arezûboxiwazirya
ئارەزوو بۆ خوازریا :
بڕ. ئارەزوو لێکراو .

arezûboxiwaziryag
ئارەزوو بۆ خوازریاگ :
بڕ : ئارەزوو لێکراو .

arezûboxiwaziryaw
ئارەزوو بۆ خوازریاو :
بڕ. ئارەزوو لێکراو .

arezûboxiwastin
ئارەزوو بۆ خواستن :
بڕ.ئارەزوو لێکردن .

arezûpenewaziya
ئارەزوو پەنەوازیا :
بڕ. ئارەزوو پێخوازراو .

arezûpenewaziyê
ئارەزووپەنەوازیێ :
بڕ. ئارەزوو پێخوازراو. (بۆ مێ و کۆ) .

arezûpenewastey
ئارەزوو پەنەواستەی :
بڕ. ئارەزوو پێخواستن .

ئارەزووپەی وازیا : arezûpeywaziya
بڕ. ئارەزوو لێکراو .
ئارەزووپەی وازیێ : arezûpeywaziyê
بڕ. ئارەزوولێکراو .(بۆ مێ و کۆ).
ئارەزوو پەی واستەی : arezûpeywastey
بڕ. ئارەزوولێکردن .
ئارەزووپێخوازراو : arezûpêxiwazraw
کەسێك کە خاوەن پلە و پایە و سامان و ناوبانگ و جوانی ... هتد بێت ، کە خەڵکی حەز بکەن بگەنە ڕادەی ئەو .
ئارەزووپێخوازیا : arezûpêxiwaziya
بڕ. ئارەزوو پێخوازراو .
ئارەزووپێخوازیاگ : arezûpêxiwaziyag
بڕ. ئارەزوو پێخوازراو .
ئارەزووپێخوازیا : arezûpêxiwaziya
بڕ. ئارەزوو پێخوازراو .
ئارەزوو پێخواستن : arezûpêxiwastin
حەز و دڵ لێچوونی دەروونی بۆ گەیشتن بە پلە و پایە و ناوبانگ ... هتدی کەسێك.
ئارەزووجمان : arezûciman
بڕ. ئارەزوو هەستان .
ئارەزووجماندن : arezûcimandin
بڕ. ئارەزوو هەستاندن .
ئارەزووجماو : arezûcimaw
بڕ. ئارەزوو هەستاو .
ئارەزووجمای : arezûcimay
بڕ. ئارەزوو هەستان .
ئارەزووجمن : arezûcimin
بڕ.ئارەزوو هەستێن .
ئارەزوو جمنە : arezûcimine
بڕ. ئارەزوو هەستێن (بۆ مێ) .
ئارەزووجمنیا: arezûciminya
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .
ئارەزوو جمنیاگ : arezûciminyag
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .
ئارەزووجمنیاو : arezûciminyaw
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزوو جمنای : arezûcimnay

بڕ: ئارەزووهەستاندن .

ئارەزوو جمنیێ : arezûciminyê

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو (بۆ مێ) .

ئارەزووجمیا : arezûcimya

بڕ. ئارەزوو هەستاو .

ئارەزووجمیاگ : arezûcimyag

بڕ. ئارەزوو هەستاو .

ئارەزووجمیاو : arezûcimyaw

بڕ. ئارەزوو هەستا و .

ئارەزووجمیای : arezûcimyay

بڕ. ئارەزوو هەستان .

ئارەزوو جمیەی : arezûcimyey

بڕ. ئارەزووهەستان .

ئارەزوو جمێی : arezûcimêy

بڕ. ئارەزوو هەستا و

ئارەزووجمێن : arezûcimên

بڕ. ئارەزوو هەستێن .

ئارەزووجمێندراو: arezûcimêndiraw

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزوو جمێنراو : arezûcimêniraw

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزووجمێنیاگ : arezûcimênyag

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزووجمێنیاو : arezûcimênyaw

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزووجوولآن : arezûcûÎan

بڕ. ئارەزووهەستان .

ئارەزووجوولآندن: arezûcûÎandin

بڕ. ئارەزوو هەستاندن .

ئارەزوو جولآو : arezûcûÎaw

بڕ. ئارەزوو هەستا و .

ئارەزوو جوولیا : arezûcûlya

بڕ. ئارەزوو هەستاو .

arezûcûlyag
ئارەزوو جوولیاگ :
بڕ. ئارەزوو هەستاو .

arezûcûÎyaw
ئارەزووجوولیاو :
بڕ. ئارەزوو هەستاو .

arezûcûÎên
ئارەزوو جوولێن :
بڕ. ئارەزوو هەستێن .

arezûcûÎêner
ئارەزووجوولێنەر :
بڕ. ئارەزوو هەستێن .

arezûcûÎêndiraw
ئارەزووجوولێندراو :
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

arezûcûÎêniraw
ئارەزوو جوولێنراو :
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

arezûcûÎênraw
ئارەزوو جوولێنراو :
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

arezûçenekerdey
ئارەزوو چەنەکەردەی :
بڕ. ئارەزوو لێکردن .

arezûçenekere
ئارەزوو چەنەکەرە :
بڕ. ئارەزوو مەند . (بۆ مێ) .

arezûçenekirya
ئارەزوو چەنەکریا :
بڕ. ئاوا تخوازراو .

arezûçenkiryê
ئارەزووچەندکریێ :
بڕ. ئارەزوو خوازراو . (بۆ مێ و کۆ) .

arezûxaz
ئارەزووخاز :
بڕ. ئارەزوومەند .

arezûxiwa
ئارەزووخوا :
بڕ. ئارەزوومەند .

arezûxazî
ئارەزوو خازی :
بڕ. ئارەزوو مەندی .

arezûxiwaziraw
ئارەزوو خوازراو :
کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك، کەلە ئاخەوە ئاواتی بۆ بخوازێت .

arezûxiwazî
ئارەزوو خوازی :
بڕ. ئارەزوومەندی .

arezûxiwaziya
ئارەزووخوازیا :
بڕ. ئارەزووخوازراو .

arezûxiwaziyag ئارەزووخوازیاگ :

بڕ. ئارەزوو خوازراو .

arezûxiwaziyaw ئارەزووخوازیاو :

بڕ. ئارەزوو خوازراو .

arezûxiwazyê ئارەزوو خوازیێ :

بڕ. ئارەزووخوازراو .

arezûxiwas ئارەزووخواس :

بڕ. ئارەزووخواز .

arezûxiwastin ئارەزووخواستن :

بڕ. ئارەزووکردن .

arezûdamirandinewe ئارەزوودامراندنەوە :

بڕ. ئارەزوو شکاندن .

arezûdamiranewe ئارەزوودامرانەوە :

بڕ. ئارەزووشکان .

arezûdamirkan ئارەزوودامرکان :

بڕ. ئارەزووشکان .

arezûdamirkaw ئارەزوو دامرکاو :

بڕ . ئارەزووشکاو .

arezûdamirkênirya ئارەزوودامرکێنریاگ :

بڕ. ئارەزوو شکێنراو .

arezûdamirkêniraw ئارەزوو دامرکێنراو :

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

arezûdamirkiya ئارەزوو دامرکیا :

بڕ. ئارەزوو شکاو .

arezûdamirkiyag ئارەزوو دامرکیاگ :

بڕ. ئارەزوو شکاو .

arezûdamirkiyaw ئارەزوودامرکیاو :

بڕ. ئارەزووشکاو .

arezûjiÎiwyay ئارەزوو ژڵیویای :

بڕ. ئارەزوو هەستان .

arezûjiÎiwin ئارەزوو ژڵیون :

بڕ. ئارەزوو هەستێن .

arezûjiÎiwnay ئارەزوو ژڵیونای :

بڕ. ئارەزوو هەستاندن .

ئارەزوو ژلیونیا : arezûjiÎiwinya

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزوو ژلیونە : arezûjiÎiwine

بڕ. ئارەزوو هەستێن (بۆ مێ).

ئارەزوو ژلیونیا : arezûjiÎiwinya

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزوو ژلیونیێ : arezûjiÎiwinyê

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزوو ژلیویا : arezûjiÎiwya

بڕ. ئارەزوو هەستاو .

ئارەزوو ژلیونیێ : arezûjiliwyinyê

بڕ. ئارەزوو هەستاو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئارەزووساز : arezûsaz

بڕ. ئارەزوو هەستێن .

ئارەزووسازە : arezûsaze

بڕ. ئارزوو هەستێن (بۆ مێ) .

ئارەزووسازی ڕەخساندنی باروکەشی هەوای ئارەزوو .

ئارەزووشکان : arezûşikan

دامرکان و بەدیهاتن و بەجێهێنانی خواست و ئارەزووی مرۆڤ و گیاندار .

ئارەزوو شکاندن : arezûşikandin

دامرکاندن و بەدیهێنان وبەجێهێنانی خواست و ئارەزووی مرۆڤ و گیاندار .

ئارەزووشکاو : arezûşikaw

کەسێك ، یان گیاندارێك کە خواست و ئارەزووی دامرکابێتەوەو بەدیهاتبێت و بەجێهێنرابێ .

ئارەزووشکیا : arezûşikya

بڕ. ئارەزووشکاو .

ئارەزووشکیاگ : arezûşikyag

بڕ. ئارەزووشکاو .

ئارەزوو شکیاو : arezûşikyaw

ئارەزوو شکاو .

ئارەزوو شکێن : arezûşikên

هەرشتێك ، کەسێك ، گیاندارێك کە تاسە وئارەزوو دامرکێنێت .

ئارەزوو شکێنراگ : arezûşikênrag

بڕ. ئارەزوو شکێنراو .

arezûşikêniraw
ئـارەزوو شكێنراو :
کەسێك، یان گیاندارێك كە خواست و ئـارەزووی دامرکێندرابێت و بەدیهێنرابێت .

arezûkerdey
ئـارەزوو كەردەی :
بڕ. ئـارەزووکردن .

arezûkipker
ئـارەزووكپكەر :
بڕ. ئـارەزووشكێن .

arezûkipkere
ئـارەزووكپكەرە :
بڕ: ئـارەزووشكێن . (بۆ مێ) .

arezûkipkerdey
ئـارەزووكپكەردەی :
بڕ: ئـارەزووشكاندن .

arezûkipkraw
ئـارەزووكپكراو :
بڕ. ئـارەزووشكاو .

arezûkipkirdin
ئـارەزووكپكردن :
بڕ. ئـارەزوو شكاندن .

arezûkipkirya
ئـارەزووكپكریا :
بڕ. ئـارەزووشكێنراو .

arezûkipkiryag
ئـارەزوو كپكریاگ :
بڕ. ئـارەزووشكێنراو .

arezûkipkiryaw
ئـارەزووكپكریاو :
بڕ. ئـارەزووشكێنراو .

arezûkipkiryay
ئـارەزوكپكریای :
بڕ. ئـارەزووشكان .

arezûkipkiryê
ئـارەزووكپكریێ :
بڕ. ئـارەزوو شكێنراو (بۆ مێ و كۆ)

arezûkirdin
ئـارەزوو كردن :
حەزكردن و دڵ لێچوون لە هەرشتێك .

arezûkirya
ئـارەزووكریا :
بڕ. ئـارەزوو خوازراو .

arezûkiryag
ئـارەزووكریاگ :
بڕ. ئـارەزووخوازراو .

arezûkiryaw
ئـارەزووكریاو :
بڕ. ئـارەزوخوازراو .

arezûkurbiye
ئـارەزووكوربییە :
بڕ. ئـارەزووشكاو .

arezûkurbiyey — ئارەزووکوربیەی :
بڕ. ئارەزووشکان .

arezûkurbiyî — ئارەزوو کوربیی :
بڕ. ئارەزووشکاو . (بۆ مێ) .

arezûkurewker — ئارەزوو کورەوکەر :
ئارەزووشکێن .

arezûkurewkere — ئارەزووکورەوکەرە :
بڕ. ئارەزووشکێن . (بۆ مێ) .

arezûkurewkerdey — ئارەزووکورەوکەردەی :
بڕ. ئارەزوو شکاندن .

arezûkurbiye — ئارەزووکوربییە :
بڕ. ئارەزووشکاو .

arezûkurbiyey — ئارەزووکوربییەی :
بڕ. ئارەزووشکان .

arezûkurbiyî — ئارەزووکوربیی :
بڕ.ئارەزووشکاو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

arezûkurker — ئارەزووکورکەر :
بڕ. ئارەزووشکێن .

arezûkurkere — ئارەزووکورکەرە :
بڕ. ئارەزووشکێن (بۆ مێ) .

arezûkurkerdey — ئارەزووکورکەردەی :
بڕ. ئارەزوو شکاندن .

arezûkurkirya — ئارەزووکورکریا :
بڕ. ئارەزووشکێنراو .

arezûkurkiryê — ئارەزوو کورکریێ :
ئارەزووشکێنراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

arezûkurnay — ئارەزووکورنای :
بڕ. ئارەزووشکاندن .

arezûkurin — ئارەزووکورن :
بڕ. ئارەزوو شکێن .

arezûkurine — ئارەزووکورنە :
بڕ. ئارەزووشکێن .

arezûkurobiye — ئارەزووکوڕۆبییە :
بڕ. ئارەزووشکاو .

arezûkurobiyey — ئارەزوو کوڕۆبییەی :

بڕ . ئارەزوو شکان .

arezûkurobiyey — ئارەزووکوڕۆبییەی :

بڕ. ئارەزووشکان .

arezûkurobiyî — ئارەزووکوڕۆبیی :

بڕ. ئارەزووشکاو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

arezûkuroker — ئارەزووکوڕۆکەر:

بڕ. ئارەزووشکێن .

arezûkurokere — ئارەزووکوڕۆکەرە :

بڕ ئارەزووشکێن (بۆ مێ) .

arezûkurokerdey — ئارەزووکوڕۆکەردەی :

بڕ. ئارەزووشکاندن .

arezûkuj — ئارەزووکوژ :

بڕ. ئارەزووشکێن

arezûkujan — ئارەزووکوژان :

بڕ. ئارەزووشکان .

arezûkujaw — ئارەزووکوژاو :

بڕ. ئارەزووشکاو .

arezûkujraw — ئارەزووکوژراو :

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

arezûkujya — ئارەزووکوژیا :

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

arezûkujyag — ئارەزووکوژیاگ :

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

arezûkujyaw — ئارەزووکوژیاو :

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

arezûkuş — ئارەزوو کوش :

بڕ. ئارەزوو شکێن .

arezûkuşe — ئارەزووکوشە :

بڕ. ئارەزوو شکێن . (بۆ مێ) .

arezûkuştey — ئارەزووکوشتەی :

بڕ. ئارەزووشکاندن .

arezûkuştin — ئارەزووکوشتن :

بڕ. ئارەزووشکاندن .

ئـرەزوو کوشیا : arezûkuşya

بڕ. ئارەزوو شکێنراو :

ئارەزووکوشیاگ : arezûkuşyag

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

ئارەزووکوشیاو : arezûkuşyaw

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

ئارەزووکوشیای : arezûkuşyay

بڕ. ئارەزووشکان .

ئارەزووکوشیەی : arezûkuşyey

بڕ. ئارەزوو شکان .

ئارەزووکوشیێ : arezûkuşyê

بڕ. ئارەزوو شکێنراو .(بۆ مێ بۆ کۆ).

ئارەزوو کۆرەوەبوون : arezûkorewebûn

بڕ. ئارەزووشکان .

ئارەزووکۆرەوەکەردەی : arezûkorewekerdey

بڕ. ئارەزوو شکاندن .

ئارەزووکۆرەوەبوونەوە : arezûkorewebûnewe

بڕ. ئارەزووشکان .

ئارەزووکۆرەکراو : arezûkorekiraw

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

ئارەزووکۆرەکردن : aezûkorekirdin

بڕ. ئارەزووشکاندن .

ئارەزووکۆرەبوون : arezûkorebûn

بڕ. ئارەزووشکان .

ئارەزووکوێرکریا : arezûkiwêrkirya

بڕ. ئارەزووشکێنراو .

ئارەزووکوێرکریاگ : arezûkiwêrkiryag

بڕ. ئارەزوو شکێنراو .

ئارەزووکوێرکریاو : arezûkiwêrkiryaw

بڕ. ئارەزوو شکێنراو .

ئارەزوولێبوون : arezûlêbûn

حەزلێبوون و دڵ بۆ چوون و ئامەزرۆ بوونی هەرکەس و شتێک .

ئارەزوو لێکراو : arezûlêkiraw

بڕ. ئارەزوو بۆ خوازراو .

ئارەزوولێکەر : arezûlêker

بڕ. ئارەزوومەند .

ئارەزوو لێکردن : arezûlêkirdin

حەزلێکردن و دڵچوون بە هەرشتێك .

ئارەزوو لێکریا : arezûlêkirya

بڕ. ئارەزوو بۆخوازراو .

ئارەزوو لێکریاگ : arezûlêkiryag

بڕ. ئارەزوو بۆخوازراو .

ئارەزوولێکریاو : arezûlêkiryaw

بڕ. ئارەزوو بۆ خوازراو

ئارەزوومار : arezûmař

بڕ. ئارەزووشکێن .

ئارەزوومارە : arezûmaře

بڕ. ئارەزووشکێن (بۆ مێ)

ئارەزوومەردە : arezûmarde

بڕ. ئارەزووشکاو .

ئارەزوومەردەی : arezûmerdey

بڕ. ئارەزووشکان

ئارەزوومەردی: arezûmerdî

بڕ. ئارەزووشکاو (بۆ مێ وبۆ کۆ) .

ئارەزووشکاندن .

ئارەزوومەڕیا : arezûmeřya

بڕ. ئارەزووشکاو

ئارەزوومەند : arezûmend

مرۆڤێك کە ئارەزووی پڕ لە ویست و تامەزرۆیی هەبێ .

ئارەزوومەڕیێ: arezûmeřyê

بڕ. ئارەزووشکاو .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئارەزوومەندی : arezûmendî

ئارەزووی فرەوفراوان و دڵبوون بە شتێکەوە .

*ئارەزوومەندیم جەحــەد وییەردەن

فراوان خەیلێ . تا سەی تۆم کەردەن (مەولەوی)

ئارەزوومران: arezûmiran

بڕ. ئارەزووشکان

arezûmirandin

ئارەزوومراندن :

بڕ. ئارەزووشکاندن .

arezûmiraw

ئارەزوومراو :

بڕ. ئارەزوو شکاو .

arezûmirdin

ئارەزوومردن :

بڕ. ئارەزوو شکان .

arezûmirin

ئارەزوومرن :

١-بڕ. ئارەزووشکان .

٢-بڕ. ئارەزووشکێن .

arezûmirnay

ئارەزوومرنای :

بڕ. ئارەزووشکاندن .

arezûmirne

ئارەزوومرنە :

بڕ. ئارەزوو شکێن . (بۆ مێ) .

arezûmirinya

ئارەزوومرنیا :

بڕ. ئارەزووشکێنراو

arezûmirinyê

ئارەزوو مرنیێ :

بڕ. ئارەزوو شکێنراو .

arezûmiriya

ئارەزوومریا :

بڕ. ئارەزوو شکاو .

arezûmiryag

ئارەزوومریاگ :

بڕ. ئارەزووشکاو

arezûmiryaw

ئارەزوومریاو :

بڕ. ئارەزووشکاو .

arezûmirên

ئارەزوومرێن :

بڕ ئارەزوو شکێن .

arezûwaz

ئارەزوو واز :

بڕ. ئارەزوو خواز.

arezûwaze

ئارەزوو وازە :

بڕ. ئارەزوو خواز (بۆ مێ)

arezûwaziya

ئارەزوو وازیا :

بڕ. ئارەزوو خواز .

arezûwaziyê

ئارەزوو وازیێ :

بڕ. ئارەزووخواز (بۆ مێ و کۆ)

arezûwastey

ئارەزوو واستەی :

بڕ. ئارەزووخواستن

arezûwestey

ئارەزوو وەستەی :

بڕ. ئارەزوو خواستن

arezûwenebiye

ئارەزوو وەنەبییە :

بڕ. ئارەزوومەند .

arezûwenebiyî

ئارەزوو وەنەبیی :

بڕ. ئارەزوولێکراو (بۆ مێ و کۆ)

arezûwenebiyey

ئارەزوو وەنەبییەی :

بڕ. ئارەزوولێبوون .

arezûweneker

ئارەزوو وەنەکەر :

بڕ. ئارەزوومەند .

arezûwenekere

ئارەزوو وەنەکەرە :

بڕ. ئارەزوومەند . (بۆ مێ)

arezûwenekerdey

ئارەزوو وەنەکەردەی :

بڕ. ئارەزوولێکردن .

arezûwenekirya

ئارەزووەنەکریا :

بڕ. ئارەزووخوازراو .

arezûwenekiryê

ئارەزوو وەنەکریێ :

بڕ. ئارەزوو خوازراو . (بۆ مێ و کۆ)

arezûhestan

ئارەزوو هەستان :

هەژان و بزوان و بەرزبوونەوەی ڕادەی جۆش و خرۆشی لەش و دەروونی مرۆڤ و گیاندار .

arezûhestandin

ئارەزووهەستاندن :

هەژاندن و بەرزکردنەوەی جۆش و خرۆشی لەش و دەروونی مرۆڤ و گیاندار .

arezûhestaw

ئارەزوو هەستاو :

کەسێك ، گیاندارێك کە ڕادەی جۆش و خرۆشی لەش و دەروونی بزوابێ و هەژار بێت .

arezûhestên

ئارەزوو هەستێن :

١-کەسێك ، گیاندارێك ،شتێك ،ڕووداوێك کەناخی مرۆڤ بهەژێنێ و خولیای بخاتە سەر بۆ بە دەستهێنانی ئامانج و کار و مەبەستێك.

٢-کەسێك ، گیاندارێك، شتێك . هتد کە ببێتە هۆی وروژاندنی هەست و حەزو ویستی مرۆڤ و گیاندار .

arezûhestêniraw

ئارەزوو هەستێنراو :

کەسێك ، یان گیاندارێك کە هەست و ئارەزوو و جۆش و خرۆشی لەش و دەروونی بزوێنرابێت و بەرزکرابێتەوە .

arezûheÎsan

ئارەزوو هەڵسان :

بڕ. ئارەزوو هەستان .

arezûheÎsaw — ئارەزوو هەڵساو :
بڕ. ئارەزوو هەستاو .

arezûheÎistan — ئارەزووهەڵستان :
بڕ. ئارەزووهەستان.

arezûheÎstên — ئارەزوو هەڵستێن :
بڕ. ئارەزوو هەستێن .

arezûheÎistêniraw — ئارەزوو هەڵستێنراو :
بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

arezûheÎgîrsan — ئارەزوو هەڵگیرسان :
بڕ. ئارەزوو هەستان .

arezûheÎgîrsandin — ئارەزوو هەڵگیرساندن :
بڕ. ئارەزوو هەستاندن .

arezûheÎgîrsaw — ئارەزوو هەڵگیرساو :
بڕ. ئارەزوو هەستێن .

arezûheÎgîrsên — ئارەزوو هەڵگیرسێن :
بڕ. ئارەزوو هەستێن .

arezûheÎgîrsêner — ئارەزوو هەڵگیرسێنەر :
بڕ. ئارەزوو هەستێن .

arezûhurzinay — ئارەزوو هورزنای :
بڕ. ئارەزوو هەستاندن .

arezûhuzine — ئارەزوو هوزنە :
بڕ. ئارەزوو هەستێن . (بۆ مێ) .

arezûhurziya — ئارەزوو هورزیا :
بڕ. ئارەزوو هەستاو

arezûhurzyay — ئارەزوو هورزیای :
بڕ. ئارەزووهەستان .

arezûhurzyê — ئارەزووهورزیێ :
بڕ: ئارەزوو هەستاو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

arezûhuristey — ئارەزوو هورستەی :
بڕ. ئارەزوو هەستان

arezûhurgîsin — ئارەزووهورگیسن :
بڕ. ئارەزووهەستێن .

arezûhurgîsinay — ئارەزوو هورگیسنای :
بڕ. ئارەزوو هەستاندن .

arezûhurgîsine
ئارەزوو هورگیسنە :
بڕ. ئارەزوو هەستێن . (بۆ مێ)

areqçinyay
ئاراقچنیای :
بڕ. ئاراقچنیان

areqçinyey
ئاراقچنیەی :
بڕ. ئاراقچنیان .

areqçinîn
ئاراقچنین :
بڕ. ئارەقچنیان .

areqçinênraw
ئاراقچنێنراو :
بڕ. ئاراقچنیاگ .

areqçinyê
ئارەقچنیێ :
بڕ. ئاراقچنیاگ (بۆ مێ بۆ کۆ) .

areqçîn
ئارەقچین :
بڕ. ئارەقچن .

areqxwardinewe
ئارەقخواردنەوە :
نۆشینی مەی .

areqxorî
ئارەقخۆری :
کەسێکە خووی بەخواردنەوەی ئارەقەوە گرتبێ .

areqderdan
ئارەقدەردان :
بڕ. ١- ئارەقکردنەوە .

areqderder
ئاراقدەردەر :
کەسێك،یان گیاندارێك کە لە ئەنجامی ناساخی و باری نائاسایی و دەروونی وماندوبووندائارەق دەردەدات .

areqdehanîn
ئارەقدەهانین :
بڕ. ئارەقگرتن .

areqderhên
ئارەقدەرهێن :
بڕ. ئارەقگر .

areqderhênan
ئاراقدەرهێنان :
بڕ. ئارەقگرتن .

areqderhêner
ئارەقدەرهێنەر :
بڕ. ئارەقگر .

areqderhênraw
ئارەقدەرهێنراو :
بڕ. ئارەقگیراو .

areqderhêniran
ئارەقدەرهێنران :
بڕ. ئارەقگرتن .

ئارەقدەرهێنریا : areqderhênirya

بڕ. ئارەقگیراو .

ئارەقدەرهێنریاگ : areqderhêniryag

بڕ. ئارەقگیراو .

ئارەقدەرهێنریاو : areqderhêniryaw

بڕ. ئارەقگیراو .

ئارەقدەرهێنریان : areqderhêniryan

بڕ. ئارەقگرتن .

ئارەقدەرهێنیا : areqderhênya

بڕ. ئارەقگیراو .

ئارەقدەرهێنیاگ : areqderhênyag

بڕ. ئەرەقگیراو .

ئارەقڕژان : areqřjan

بڕ. ئارەقڕشتن .

ئارەقڕژاندن : areqřjandin

بڕ. ئارەقڕشتن .

ئارەقڕشتن : areqřiştin

هەوڵدان وە ماندووبوونی زۆر بۆ پەیداکردنی پێداویستی ژیان (ماندوو بوون) .

ئارەزوو هورگیسنیا : arezûhurgîsinya

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو .

ئارەزوو هورگیسنیێ : arezûhurgîsinyê

بڕ. ئارەزوو هەستێنراو . (بۆ مێ و کۆ).

ئارەزوو هورگیسیا : arezûhurgîsiya

بڕ. ئارەزوو هەستاو .

ئارەزوو هورگیسیای : arezûhurgîsyay

بڕ. ئارەزوو هەستان .

ئارەزوو هورگیسیێ : arezûhurgîsyê

بڕ. ئارەزوو هەستاو (بۆ مێ و کۆ)

ئارەفتە : arefte

بڕ. ئارەفتە .

١-ئارەق : areq

دەردراوێکی ئاوئاسایە، لەئەنجامی هەندێك باری گەرما، ماندووبوون ، ئاساخی لە کونۆچکەی پێستی گیاندارەوە دێتە دەرێ

٢-ئارەق : areq

خواردنەوەیەکە ، کە ڕێژەیەکی بەرز ئەلکهوولی تێدایە ، بەخواردنەوەی مرۆڤ و مەست و سەرخۆش دەبێت .

٣-ئارەق : areq

ناوی گیراوەی هەندێك ڕووەك بە دڵۆپاندن .

*ئارەقی نەعنا زۆر بەکەڵکە .

٤-ئارەق : areq

وشەیەکە بۆ تەریقکردنەوە و گاڵتە پێکردنی نێو منالآن کە لە شتێکدا سەرنەکەون .

ئارەقاوی : areqawî

١-دۆخی کەسێك، گیاندارێك کە ئارەقێکی زۆری دەردابێ .

٢. هەر کالآو بەرگ ... هتد کە بە ئارەق تەڕ بووبێ .

ئارەقاوییە : areqawiy

بڕ. ئارەقاوی (بۆمێ) .

١-ئارەقە : areqe

بڕ. ١-ئارەق .

٢-ئارەقە : areqe

داری پان و درێژ و پتەو کە نەخرێتە چینی دیوارەوە بۆ پتەوکردنی .

٣-ئارەقە : areqe

مەهاری ولآخ .

ئارەقبەر ئار : areqber ar

بڕ. ئارەقگر .

ئارەقبەر ئارە : areqber are

بڕ. ئارەقگر. (بۆ مێ) .

ئارەقبەر ئاردەی : areqber ardey

بڕ. ئارەقگرتن .

ئارەقبەر ئاما : areqber ama

بڕ. ئارەقگیراو .

ئارەقبەر ئامێ : areqber amê

بڕ. ئارەقگیراو (بۆ مێ وبۆ کۆ) .

ئارەقبەر ئاوەردەی : areqber awerdey

بڕ. ئارەقگرتن .

ئارەقبەر ئاوردەی : areqber awirdey

بڕ. ئارەقگرتن .

ئارەقبەردای : areqberday

بڕ. ئارەقدەردان .

ئارەقپەنەکەر : areqpeneker

بڕ. ئارەقپێکەر .

areqpenekere — ئارەقپەنەکەرە :

بڕ. ئارەقپێکەر .(بۆ مێ).

areqpenekerdey — ئارەقپەنەکەردەی :

بڕ. ئارەقپێکردن .

areqpenekirya — ئارەقپەنەکریا :

بڕ. ئارەقپێکراو .

areqpenekiryê — ئارەقپەنەکریێ :

بڕ. ئارەقپێکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

areqçinran — ئارەقچنران :

کەسێك ببێتە هۆی ئارەقپێکردن .

areqpêkiraw — ئارەقپێکراو :

کەسێك کە کە ئارەقپێکردنی بەسەردا بهێنرێ .

areqpêkirdin — ئارەقپێکردن :

١-تەزاندن و تەریقکردنەوە و سرکردنی مرۆڤ بەوتەی ڕەق و تیژ و پلارتێگرتن ، یان بە هەڵسوکەوتی ناپەسەند.

٢-ترساندن و زراوبردنی کتوپڕ .

٣-گێلە و گاڵتە پێکردن .

٤-ماندووکردن تاڕادەی ئارەقدەردان .

areqçenegir — ئارەقچەنەگر :

بڕ. ئارەقلێگر .

areqçenegire — ئارەقچەنەگرە :

بڕ. ئارەقلێگر .

areqçenegirtey — ئارەقچەنەگرتەی :

بڕ. ئارەقلێگرتن .

areqçenegîrya — ئارەقچەنەگیریا :

بڕ. ئارەقگیراو.

areqçenegiryê — ئارەقچەنەگیریێ :

بڕ. ئارەقگیراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

areqçin — ئارەقچن :

چنراو ، تەنراو ، دووردراوێکە کە مرۆڤ دەیکاتە سەری بۆ دا پۆشینی بەشی سەرمووەی سەر .

areqçinegir — ئارەقچنەگر :

بڕ. ئارەقلێگر .

areqçinegirte — ئارەقچنەگرتەی :

بڕ. ئارەقگیرتن .

areqçinegîrya
ئارەقچنەگیریا :
بڕ. ئارەقگیراو .
areqçinegîryê
ئارەقچنەگیریێ :
بڕ. ئارەقگیراو .
areqçinran
ئارەقچنران :
بڕ. ئارەقچنیان .
areqçinyag
١-ئارەقچنیاگ :
مرۆڤێك كە لە نەخۆشی و مەترسیی سەخت ڕزگاری بوویێت و بەرە و چاكبوونەوە بچێت ..
areqçinyag
٢-ئارەقچنیاگ :
كەسێك كە زۆر كاریكردبێ و ماندوو بوویێ بە ئیشوكاری زیاتریشەوە سەخلەتنەبێ .
areqçinyan
ئارەقچنیان :
قاڵبوون و ڕاهاتن لە ئیشوكاردا بەشێوەیەكی وا كەلەش ئارەقە دەرنەدات .
areqçinyaw
ئارەقچنیاو :
بڕ. ئارەقچنیاگ .
areqriştin
ئارەقڕشتن :
بڕ. ئارەقكردن .
areqřêj
ئارەقڕێژ :
كەسێك ، یان گیانداریك كە زۆر تێبكۆشێ و هەوڵبدات و ماندوو بێت بۆ بەدەستهێنانی پێداویستی ژیان .
areqker
ئارەقكەر :
بڕ. ئارەقڕێژ .
areqkere
ئارەقكەرە :
بڕ: ئارەقڕێژ . (بۆ مێ)
areqkerdey
ئارەقكەردەی :
بڕ. ئارەقكردن .
areqkirdin
ئارەقكردن :
دەردانی ئارەقی زۆرلە ئەنجامی هەندێ نەخۆشیدا ، یان باری ئاسایی دەروون و ماندوو بوونی زۆردا .
aeqkirdinewe
١-ئارەقكردنەوە :
دەردانی ئارەق لە ئەنجامی گەرما ، ماندووبوون ، یان نەخۆشیدا .
areqkirdinewe
٢-ئارەقكردنەوە :
دەردانی ئارەق لە ئەنجامی تەریق بوونەوە و شەرمەزاریدا .
areqkirdinewe
٣-ئارەقكردنەوە:
سەرنەكەوتن لەكارو مەبەست و قسەدا و پەشیمانبوونەوە .
areqkêşan
ئارەقكێشان :
بڕ. ئارەقكردن

ئارەقگر : areqgir

کەسێک کە ئارەقی گوڵ و گیا و ڕووەك دەگرێت .

ئارەقگران : areqgiran

بڕ ئارەقگرتن .

ئارەقگرە : areqgire

بڕ: ئارەقگر (بۆ مێ) .

ئارەقگرتەی: areqgirtey

بڕ ئارەقگرتن .

ئارەقگرتن: areqgirtin

١-جیاکردنەوەو دەرهێنانی ئاوی گوڵ و هەندێ ڕووەکی تر بەهۆی دڵۆپاندنەوە.

٢-دروستکردنی گوڵاو و لەهەندێ گوڵ و گیای بۆنخۆش .

٣-دروستکردنی ئارەق و جۆری تری خواردنەوە .

ئارەقگرتنەوە : areqgirtinwe

بڕ: ئارەقگرتن .

١-ئارەقگیر : areqgîr

پارچە لبادێکە لەژێر زینەوە دەدرێ بەسەر پشتی چارەوێدا بۆ ئەوەی لەکاتی ئارەقکردنەوەدا زینەکە پشتی نەگرێ و برینداری نەکات .

٢- ئارەقگیر : areqgîr

کراسێکی نەرموشلە لەژێر پۆشاکەوە لەسەر گۆشت لەبەر ئەکرێ و توانای ئارەقگلدانەوەی هەیە .

١-ئارەقگیراو : areqgîraw

هەرچی گژوگیا و ڕووەکێك کە ئارەقیان لێدەرهێنرابێ .

٢-ئارەقگیراو : areqgîraw

کەسێك کە زۆر ئازار و ئەشکە نجە درابێ.

١-ئارەقگیرە : areqgîre

کەسێك کە زۆر ئازار و ئەشکە نجە درابێ

٢-ئارەقگیرە : areqgîre

بڕ. ئارەقگیر .

ئارەقگیریا : areqgîrya

بڕ. ئارەقگیراو .

ئارەقگیریاگ : areqgîryag

بڕ. ئارەقگیرا .

ئارەقگیریاو : areqgîryaw

بڕ . ئارەقگیراو .

areqgîryê
ئارەقگیریێ :
بر: ئارەقگیراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

aeqlêderhatin
ئارەقلێدەرهاتن:
بر: ئارەقکردن .

areqlêderhanin
ئارەقلێدەرهانن :
بر: ئارەقگرتن .

areqlêdrhêndiraw
ئارەقلێدەرهێندراو :
بر. ئارەقگیراو .

areqlêderhêniran
ئارەقلێدەرهێنران :
بر. ئارەقگرتن .

areqlêderhêniraw
ئارەقلێدەهینراو:
بر. ئارەقگیراو .

areqlêderhêniryag
ئارەقلێدەرهێنریاگ :
بر. ئارەقگیراو .

areqlêderhêniryan
ئارەقلێدەرهێنریان :
بر. ئارەقگرتن .

areqlêderheniryaw
ئارەقلێدەرهێنریاو :
بر. ئارەقگیراو .

areqlêgir
ئارەقلێگر :
کەسێکە کە ئارەق لە گژوگیاو گوڵ و ڕووەك دەردێنێ .

areqlêgirtin
ئارەقلێگرتن :
دەرهێنانی ئارەق لە گژوگیاو ڕووەك .

areqmitey
ئارەقمتەی :
بر. ئارەقڕشتن .

areqmic
ئارەقمچ :
بر. ئارەقڕێژ

areqmice
ئارەقمچە :
بر. ئارەقڕێژ (بۆ مێ) .

areqwardey
ئارەقواردەی :
بر. ئارەقخواردنەوە .

areqwer
ئارەقوەر :
بر. ئارەقخۆر .

areqwere
ئارەقوەرە :
بر. ئارەقخۆر . (بۆ مێ) .

ئارەقوەری : areqwerî

بڕ. ئارەقخۆری .

ئارەقی ڕەشوشیندەردان : areqîreşuşînderdan

١-بڕ. ئارەقی ڕەشوشینکردنەوە .

٢-بڕ. ئارەقکردنەوە .

ئارەقی ڕەشوشینڕشتن : areqîreşuşînřiştin

بڕ. ئارەقی ڕەشوشینکردنەوە

ئارەقی ڕەشوشینکردنەوە : areqîreşuşînkirdinewe

١-ماندوو بوونێکی زۆرلە ئەنجامی هەڵگرتنی کۆڵێك ، یان شتێکی زۆر قورسدا .

٢-تاسان و هەناسە لێبڕانی منداڵ لە ئەنجامی قەبزی ، یان گریانێکی بێوچاندا .

٣-سزادان و سەرکوتکردن و جەزرەبەردان .

ئارەقی ڕەشومۆرکردنەوە : areqîreşumorkirdinewe

بڕ. ئارەقی ڕەشوشینکردنەوە .

ئارەقین : areqîn

بڕ. ئارەقاوی .

ئارەقینە : areqîne

بڕ. ئارەقاوی . (بۆ مێ) .

ئارەما : arema

ژانی ئاژەڵی ئاوس لە کاتی زاییندا .

ئارەماکردن : aremakirdin

ژانگرتن و ئازاری کاتی زایینی گیانداران .

ئارەنگی : arengî

پێچ و ئازاری لە پڕی گەدە و ئەندامانی تری کۆئەندامی هەرس لە ئەنجامی خواردن و هەندێ ئەخۆشیدا .

ئارەنگیبوون : arengîbûn

پەیدابوونی پێچ و ئازاری لە پڕ لەناو گەدە و ئەندامی تری کۆئەندامی هەرسدا لە ئەنجامی خواردن و هەندێ ئەخۆشیدا .

ئارەوان : arewan

بڕ. ئاشەوان .

ئارەوانی : arewanî

بڕ. ئاشەوانی .

ئارەوەن : arewen

درەختێکی هەمیشە سەوزی ڕاستەهەڵچووە گەڵاکانی باریك و شێوە دڕکین (سەروو) .

ئارەوانە : arewane

بڕ. ئاروانە .

arwançî
ئاروانچی :
بڕ. ئاشەوان .

arga
ئارگا :
بڕ. ئاگردان

arehan
ئارەهان :
بڕ ئازار . ١-

arbîdank
ئاربیدانك :
شوێنی فڕێدانی خۆڵ و پیسی و... هتد . سەرانگوێك .

arpaç
ئارپاچ :
جۆرە ئۆتۆمبێلێکە لە جیاتی جێی دانیشتن و سواربوون، حەوزێکی داخراوی هەیە، ئاو، نەوت و بەنزین. ... پێدەگوێزرێتەوە.

arpaşik
١-ئارپاشك :
ئامرازێکی کەوانەییە دەکەوێتە ژێر دەرزیی چەکەوە لە خستنە سەرپێیدا ڕایدەگرێ و بە پە نجە پێدانانیا دەرزییەکە لەتەرەقەی فیشەکەکە دەدات و گوللە کە دەردەچێ .

arpaşik
٢-ئارپاشك :
پارچەی زۆر وردی تیژ و دەرچوو و پرشنگداری پشکۆ و شتی سووتاو .

artax
ئارتاخ :
بڕ. ئاتوون .

artûn
ئارتوون :
بڕ. ئاڵتاخ .

artist
ئارتیست :
کەسێکە کاری هونەری لەسەر شانۆ ، سینەما ...هتد . ئەنجامدەدات ، وشەکە فەرەنسییە لەڕێگای هونەری شانۆ و سینەماوە خەریکە لە کوردیدا بنجدا دەکوتێت .

artîmîd
ئارتیمید :
لە ئەفسانەی کۆنی یۆناندا خواوەندی مانگ و ڕاو و شکارە (کچێنییە) و خوشکی ئەپۆلۆیە مەڕ و ماڵات و باڵندە دەپارێزێ ، لە ئەفسانەی ڕۆمانیی کۆندا (دیانا) یە .

artîn
ئارتین :
تین و بلێسەی ئاگر .

arc
ئارج :
جۆرە قامیشێکی ناوپڕ و پتەو و ڕێك هەڵچووە، گەڵاکەی وەك گەڵای دارخورمایە ، گۆچان ، دیرمگە ، خێوەت و .... هتد ، لێدروستدەکرێت.

arçe
ئارچە :
بڕ . ئەگەرچی .

arçen
ئارچەن :
ئێسقانی لای خوارەوەی ڕووی مرۆڤ... چەناگە .

arçî ـرچی :

ـ ـمگەرچی .

arxavik ـرحڤك :

-حوڕە پەنوولەیەکی توند و خەستی بەشەکرە.

٢-ـخێرە بەرۆن و ناوساجی وردە شەکر پێوەکراو.

arxalix ـرحەلخ :

ـ ـرخالۆك .

arxalox ـرحەلوخ :

ـ ـرخالۆك .

arxalok ـرخەلۆك :

ـەوتی نەو دامانی پیاوان .

arxan ـرخەن :

-کووڕەی تایبەتی بۆ تواندنەوەی کانزاو کلّدانی خشت .

٢-ـەوجەرگەی شەڕ و هەرا .

٣-بڕ ئاگر خان .

arxabîn ـرخەبین :

-کەسێکی لەسەر خۆ و ئارام و هێمن .

٢-کەسێکە کە پێداویستی مسۆگەر کرابێ .

٣-کەسێکی دڵنیا و بێمەترسی .

arxayînbûn -ئارخایینبوون :

١-لەسەر خۆ بوون و هێمنبوون .

٢-بێمەترسیبوون .

٣-مسۆگەر بوونی پێداویستی

arxayînbûn ٢-ئارخایینبوون :

باوەڕ بەخۆ بوون .

arxayînkirin ئارخایینکرن :

دامرکاندنەوە و هێمنکردنەوەی هەڵچوون و هەڵەشەیی .

arxeyan ئارخەیان :

بڕ ئارخایین

arxeyanî ئارخەیانی :

هەست و بارودۆخی ئارامی و ئاسوودەیی دەروون و گیان .

arxitik ئارختك :

١-بوونەوەرێکی ئەفسانەییە گوایا لەنووستندا سواری سەروسنگی مرۆڤ دەبێ ودەیتاسێنێ وناتوانێ هاواربکا(مۆتەکە، شەوە)

٢-بارێکی کوتوپڕی ناسازیی تەن و دەروون کە دەبێتە هۆی قورسبوونی سنگ لەکاتی نووستندا.

ئارخوون : arxûn

١-کوورەی لەقوڕ ، یان تەنەکە دروستکراو بۆ چێشت و چا لێنان بەدار و خەڵووز . (لە هەوارگە و ناو باخدا لە قوڕ ، یان لەبەرد دروستدەکرێ و چەسپە و ناجووڵێ) .

٢-چاڵۆچکەیەکە لە تەختی ژووردا ئاگری تێدا دەکرێتەوە . (ئاگردان) .

٣-بڕ. ئاتوون .

ئارد : ard

١-گەنم و جۆ و هەرزن و گەنمەشامی ... هتد ، زۆر ورد هاڕدراو بە جۆرێك کە بۆنان بشێ .

٢-وردە هاڕیاوی هەرشتێك .

ئارداسن : ardasin

وردە ئاسن کە پاش دەرهێنانی ئاسن لە کوورە و و سارد بوونەوە و کوتان چەکوشکاری لێی دەبێتەوە.

١-ئارداف : ardaf

فڕوفێڵ و تەڵەکەبازی .

٢-ئارداف : ardaf

بڕ. ئارداف .

ئاردامرکاو : ardamirkaw

بڕ. ئاگر دامرکاو .

ئاردامرکیا : ardamirkiya

بڕ. ئاگر دامرکاو .

ئار دامرکیاگ : ardamirkiyag

بڕ. ئاگردامرکاو .

ئاردامرکیاو : ardamirkiyaw

بڕ. ئاگر دامرکاو .

ئاردان : ardan

شوێن ، یان هەرشتێك کە ئاردی تێدا هەڵبگیرێ.

ئارداوا : ardawa

بڕ. ئاردەوا .

١-ئارداوی : ardawî

١-کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك کە تۆزی ئاردی لێنیشتبێ .

٢-مرۆڤێك کە کارێکی خراپی نەکردبێ و وا دەریخا کە کردوویەتی ، بەمە تاوان بهێنێتە سەر خۆی .

*شانی خۆت ئارداوی مەکە .

٣-کەسێکە کە قسە و قسەلۆك و گلەیی بێنە سەر.

ئاردوایە : ardawîye

بڕ. ئارداوی . (بۆ مێ) .

ardawêj

ئەردەویژ :

١-ئەو شوێنەی ئاردی لە لێواری بەرداشەوە تێدەڕێژێت .

٢-لێواری بەرداش لە گەڕاندا کە ئارد دەهاوێژێتە ناو قوولکە .

٣-بریتیە لە دەراوی دەمی وێژەر .

٤-ئەزاد ئاراداوێژی دەمی خۆشە .

ardawîjxoş

ئەرداویژ خۆش :

کەسێك لە قسەکردندا شارەزاو وتەخۆش بێ و بەرامبەرەکەی قسەکانی پێخۆشبێت .

arde

ئەردە :

١-تۆزکی وردی نەرمی بۆنداره بۆ ئارایشت و لەشی منداڵ و کاروباری پزیشکی بەکاردێ . (پۆدره).

٢-شت و بابەتی تازە داهاتوو .

٣-بڕ. ئاوەردە .

ardebar

ئاردەبار :

بڕ. ئاردەبارە .

ardebare

ئاردەبارە :

بەشە ئاردێك کە ئاشێر سەرەڕای مزەئاش ، بە ئاشەوانی دەبەخشێت .

ardebehre

ئاردە بەهرە :

بڕ. ئاردەبارە .

ardebirinc

ئاردەبرنج :

١-خاکەی وردە برنجی لەبێژەنگدراو .

٢-دابێژراوی برنجی کوتراو لە جوونی دیبەگ و ... هتد ، کە دەکرێ بە محەلەبی .

ardebêj

ئاردەبێژ :

دانەوێلە و هەرشتێکی زۆر ورد و هاڕدراو .

ardepetĺe

ئاردەپەتلە :

بڕ. ئاردە ساوەر .

ardepêç

ئاردەپێچ :

پەلوولەیەکە زەعفەرانی تێدەکرێ .

arde tifî

ئاردە تفی :

بڕ. ئاردە توو .

ardetû

ئاردەتوو :

والأبێژی وشکەتووی لەدۆڵ و دەسکەواندا کوتراو.

ardexewik

ئاردەخەوك :

حەلوایەکە لە ئاردی سوورەوکراو و ڕۆن شەکر و زەعفەران و زەردەچەوە دروستدەکرێ .

ardedar

ئاردەدار :

بڕ. ئاردە مشار .

ardesawer
ئاردە ساوەر :
والآبێژی ساوەری کوتراو .

ardeşan
ئاردەشان :
١-بڕ. ئاداوێژ .
٢- پژان و ڕژانی ئارد .

ardek
ئاردەك :
١-بڕ. ئاردە مشار .
٢-ئاردی داری پوواو ڕزیو .

ardelûke
ئاردەلووکە :
بڕ. ئاردەڵووکە .

ardelîne
ئاردەلینە :
ئاردی زۆر ورد و سفت .
دەخـــلێ ل وی ئاشی ئادەمینە
مە طمورییێ ئەرخێ ئاردەلینە

ardeÎ
ئاردەڵ :
١-نۆکەری زرنگی بەردەستی پاشا و میر و گەورە پیاوان .
٢-ڕاوێژکاری دەمڕاستی گەورە پیاوان .

ardeÎan
ئاردەڵان :
ئەو شوێنەیە لەئاشدا ، دوای هاڕینی دانەوێڵە ئاردی تێدا کۆدەبێتەوە و دەکرێتە تەلیس و توورەکە و ... هتد .

ardeloke
ئاردەلۆکە :
بڕ. ئاردەڵۆکە .

ardelouke
ئاردەلۆوکە :
١-تۆزی ئاردی سەرلێوار و لاتەنیشتی قوولکەی ئاش .
٢-وردە بەفری وشك ، کە بە ئاسانی بەیەکەوە ئەنووسێ و ناکرێ بە تۆپەڵ.
٣-ئاردی زۆر سپی و ورد . ئاردی سفر .

ardeÎîn
ئاردەڵین :
تۆزی زۆر وردو نەرمی ئاش .

ardemişar
ئاردەمشار :
وردەی دار و تەختە ، کە لەکاتی دابڕیندا بەهەرە و مشار پەیدا دەبێت .

ardene
ئاردەنە :
بڕ. ئانین .

ardewa
ئاردەوا :
جۆرە خواردنێکە بە ئاردو ڕۆنی داخکراو دروستدەکرێت ، زۆرتر دەدرێت بە زەیستان بۆ ئەوەی بەری دڵی بگرێ .

ardeware
ئاردەوارە :
بڕ. ئاردەبارە .

ardey
ئاردەی :
بڕ. ئاوەردەی .

ardeyne
ئاردەینە :
شتێك ، کەلوپەلێك ، یان ئامرازێك کە لەوەوپێش نەبووبێ و تازە داهێنرابێ .

ardebehre
ئاردەبەهرە :
بڕ. ئاردەبارە .

ardbêj
ئاردبێژ :
١-کەسێك کە کاری بێژانەوەی ئارد بێ .
٢-بڕ. ئێلەك .

ardbêjan
ئاردبێژان :
بڕ. ئارد بێژانەوە -١

ardbêjanewe
ئاردبێژانەوە :
١-کاری لە ئێلەکدانی ئارد .
٢-لە ئێلەکدانەوە بۆ جاری دووەم ، یان پتر.

ardexewik
ئاردەخەوك :
بڕ. ئاردەوا

ardxavik
ئاردخاڤك :
بڕ. ئاردەوا .

ardzirişk
ئارد زرشك :
١-بڕ. ئەسریلك .
٢-گەنمی درشت وهاردڕاو کە نەبوویێت بە ئارد . (بروێش) .

ardkêş
ئاردکێش :
تەختە و دارێکە بە ستوونی کلکە دارێکی تێبر ، یان گەبۆ ڕاکێشانی ئارد لە قووڵکەی دەوروبەری بەرداشی بنەوە ، بۆ ئەوەی ماوەی ئاردەشان باشبێت و تا بەرداش لەگەڕ و خول نەکەوێت .

ardlu
ئاردلو :
بڕ. ئاردەڵان .

ardemaÎ
ئاردەماڵ :
بڕ. ئارد ماڵك .

ardmaÎik
ئاردماڵك :
تۆپەڵە پەڕۆیەکە دوای هەموو نۆرە ئاشێك ئاردی دەوروبەری بەرداشی پێ دەماڵدرێ و کۆدەکرێتەوە.

ardimdarî
ئاردمداری :
بڕ. ئاریکاری .

ئاردمی : ardimî

بڕ. ئاریکاری .

ئاردن : ardin

بڕ. ئاوردەی .

ئاردویتەی : ardwitey

بڕ. ئاردبێژانەوە -١

ئاردویچ : ardwiç

بڕ. ئاردبێژ .

ئاردویچە : ardwiçe

بڕ. ئاردبێژ (بۆ مێ)

ئاردوو : ardû

١-سووتەمەنیی کۆکراوە بۆ وەرزی زستان

٢-سووتەمەنی کە بگرێت .

٣-ئاگرێك کە کەوتبێتەوە .

ئاردوڕوەن : arduřiwen

بڕ. ئاردەوا .

ئاردوڕۆن : arduřon

بڕ. ئاردەوا .

ئاردوومان : ardûman

بڕ. ئاردوو.

ئاردی : ardî

١-بڕ. ئاردینە .٢-بڕ. ئارد-١ ، ٣-ئاردەوا .

٢-کەسێکە کە ئاگادری کەلوپەل و خانوو بەرە و هەرشتێکی تر بکات لە دزین و لەناوچوون بیانپارێزێ . (پاسەوان) .

ئارسم : arsim

١-نەخۆشییەکی ڤایرۆسییە تووشی ڕشتەی هەناسە دەبێت ، ئاو بە لووتدا دێتە خوارەوە . سەر ئێشە و پژمینیشی لەگەڵدایە .(پەسیو) .

٢-دۆخی سەرما بوونی گیاندارکە لە نە نجامدا تووشی ڕەقیتە دەبێ .

٣-دۆخی هەوکردنی سییەکان کە بەهۆی سەرما بوونەوەپەیدا دەبێت .

ئارسمکەتن : arsimketin

تووشبوون بە ئارسم .

ئارسمی : arsimî

١-کەسێکە تووشی ئارسم بوویێت .

٢-کەسێکە ، یان گیاندارێکە سییەکانی هەویانکردبێ .

٣-کەسێك کە سەرما زۆرکاری تێکردبێ و تووشی ڕەقیتەبوو بێ .

arşik

ئەرشك :

هەروژمهێنانی لە پڕی هەوا لە گەدەوە بۆ قورگ و دەرەوە بە دەنگێکی تایبەتی قوڕە ئاساوە لەگەڵ جووڵەیەکی لە پڕی سنگ و سەرومندا (قرقێنە) .

arşikkirdin

ئەرشککردن :

بڕ ئەرشك

arşîv

ئەرشیف :

١-دەزگای تایبەتی بۆ پاراستنی نووسراوو بەڵگەنامەی کۆن و بەنرخ .

٢-بەشێك لە مۆزەخانە ، کتێبخانە ، یان لەهەر دامودەزگایەکدا کە نووسراو و بەڵگەنامەی تێداپارێزرێن

٣-کۆکراوەی بەڵگەنامە دەستنووس و نامە و .... هتد ، کە پەیوەندییان بەکەسێکەوە ، یان بە دەزگایەکەوە هەبێ و چالاکی و کارەکانیان پیشانبدەن .

arşîvî

ئەرشیفی :

کارێك . چالاکییەك کە پەیوەندی هەبێ بە ئارشیفەوە .

arşil

ئارشل :

بڕ ئاردەوا .

arşîn

ئارشین :

پێوانەیەکە بۆ درێژی ، دەکاتە (٧١ و ٠) مەتر ،کوردەکانی پشت قەفقاس بەکاریدێنن (گەز).

arifte

ئارفتە :

١-مرۆڤێکە لەبەر نەخۆشی ، یان پیری پەکیکەوتبێ و لەکار کەوتبێ .

٢-خانوو دیواری داڕووخاو (کەلاوە).

٣-هەر تەنراوێ کە چووبێ و تان و پۆی دەرکەوتبێ .

arfî

ئارفی :

کەسێك کە پشت بە ڕەنجی شانی خۆی ببەستێت و بەبێیارمەتیی کەس خۆی بژێنێ .

arvan

١-ئارڤان :

ئاردی پاشەکەوتکراو بۆ کاتی پێویستی .

arvan

٢-ئارڤان :

ئەو دانەوێڵەیە لە تەلیس توورەکەدا ..هتد دەبرێت بۆ ئاش بۆ ئەوەی لە ئاشبکرێت .

arvane

ئارڤانە :

وشتری مێ .

arkeredene

ئارکەرەدەنە :

بڕ. ئارکرن .

arkirin

ئارکرن :

هەستکردنی توندی نا ئارامی لە ئەنجامی ئاڵۆزبوونی دەروونەوە ، سوور هەڵگەڕانی دەمووچاو ونەتوانینی دەربڕینی داخوازی و مەبەست . (شەرمکردن).

ئارکۆرك : arkork

بڕ. ئارکۆڵك-١

ئارکۆژاندنەوە : arkojandinewe

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ئارکۆز : arkoz

ئەو خۆڵەکەوە بۆرەی پاش سووتاندنی داروخەڵووز و دامرکاندنەوەی ئاگر پەیدا دەبێ . (خۆڵەمێش)

ئارکۆڵڤان : arkolvan

کەسێکە ئاگر بکاتەوە بۆ گەرمکردنی ئامرازێك ، یان دەزگایەك ، بۆ نموونە : ئەو کەسەی ئاگر لە کوورەی کارگە ، یان شوێنی ڤیرکولاَندا ئەکاتەوە.

ئارکۆڵك : arkoÎik

١-ئاگرکێش لە ئاستی ئەستوور دروستکراو .

٢-گڕی بلێسە و شاپلیتە و چراوگ .

ئارکۆلۆژ : arkoÎoj

کەسێکە لە ئارکلۆژیدا پسپۆڕ و شارەزابێ .

ئارکۆلۆژی : arkoÎojî

زانستێکە کە بەهۆی لێکۆڵینەوە وە لە پاشماوە و شوێنەواری دێرینەی مرۆڤەوە (کەلوپەلی دەستکرد ، خانووبەرە ، کۆڕ ... هتد) . سەردەم و شارستانیەتی و جۆری ژیانی دیاریدەکات .

ئارگا : arga

بڕ. ئاگردان .

ئارگۆن : argon

گازێکی بێڕەنگ و بۆیە ، نزیکەی لە سەدا یەکی قەبارەی هەوای دەوری زەوی پێکدێنێ و لە دروستکردنی گلۆپی پڕوپاگەندە و ڕازاندنەوەدا بەکاردێنرێ ، لە داگیرسانا ڕەنگی شینباوە .

ئارگووش: argûş

گیاندارێکی شیردەری چوار پەل بچووکە، گوێ پان و درێژە ، ددانی تیژ و کرتێنەرە هەردوو دەستی کورتن ، تووکی نەرم لەشی داپۆشیوە ، زۆر زاوزێ دەکات . (کەروێشك) .

١-ئارگوون : argûn

١- ڕەنگی سوور و گەش وەك ڕەنگی ئاگر .

٢-بڕ. ئارکۆز .

٢-ئارگوون : argûn

شێوە کوورەیەکی گەورەی کەندوو ئاسای سەروبن والایە ، لەقوڕ دروستدەکرێ ، سوور دەکرێتەوە ، یان دەخرێتە چاڵەوە ، یان بەقنجی لەسەر زەوی دادەمەزرێ ، دیوارۆچکەی بە دەوردا دادەبەسترێ ، کونێکی هێندەی مستێ لەبەشی دامێنی خوارەوەیدا هەیە بۆ هەوا وەرگرتن و دووکەڵدانەوە ،دادەخرێت و ئاگری تێدا دەکرێتەوە ،نان و کولێرە و...هتد پێدەبرژێنرێ (تەنوور).

ئارم : arim

بڕ. ئارام .

ـرمەج : armac

ـر ـمەنج

ـرمەز : armaz

ـەرشتێکی خڕوتۆپەڵکراوی وەکو بەن و موو .

٢ـرمەز : armaz

ـنیمکی بچووکی بۆشە ، زۆرجار ئەمسەر و ئەو سەرەکەی پانن لە تەختە و باغە و ...هتد . دروستدەکرێ ، دەزووی

ـسەر هەڵکراوە بۆ دروومان (خولخولۆکە) .

ـرمەژ : armaj

ـر ئامانج .

ـرمەنج : armanc

ـر ئامانج .

ـرمانجێ : armancê

ـۆ ئامادەکردن و نیشانەگرتن بۆ پێکان و لێدانی ئەو شوێنەی مەبەستە لەکاتی گوللە و ... هتد ، تێگرتندا .

ـرمانجگرتن : armancgirtin

بڕ ئارمانجێ .

ئرمووش : armûş

بڕ ئاوریشم .

ئارمیش : armîş

بڕ. ئاوریشم .

ئارن : arin

ئاسکترین شوێنی سەر ڕوومەتی ئافرەت ، کە هەندێك بەرزە . (گۆنا) .

ئارناك : arnak

بڕ. ئاگراوی .

ئارناکە : arnake

بڕ. ئاگروی (بۆ مێ) .

ئارنان : arnan

لەترساندا دەستبەردار بوون و وازهێنان لە کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك .

١-ئارنگ : aring

نەخۆشییەکە تووشی بزن و مەڕ دەبێت و زیانی زۆریان پێدەگەیەنێت .

٢-ئارنگ : aring

شەوق و بریسکەی خۆر و مانگ ئەستێرە و ئاگروزێڕ ... هتد .

٣-ئارنگ : aring

بڕ. ئاژەڵ .

arnîn

ئارنین :

دروێنەکردنی دەغڵودان و دانەوێڵە .

aru

ئارو :

بڕ. ئەمڕۆ.

ئارو وێنەی وێم ، دیم خەزانی زار

بەند بی بە زامەت ، جەفای ڕۆزگار (بێسارانی)

arware

ئارواره :

١-بڕ. ئاروو .

٢-دوو ئێسقانی سەرەوەو خوارەوەی ڕووی مرۆڤ کە ددانیان تێدا دەڕوێت . (شەویلاك).

arwan

ئاروان :

وشتری سێ ساڵە .

arwane

ئاروانە :

وشتری مێ .

arwanlok

ئاروانلۆك :

وشتری نێری چوار ساڵە .

arusebay

ئاروسەبای :

بڕ. ئەمڕۆ سبەی.

arusebaypenekerdey

ئاروسەبای پەنەکەردەی :

بڕ. ئەمڕۆ سبەی پێکردن

aruseway

ئاروسەوای :

بڕ. ئەمڕۆ سبەی .

arusewaypenekerdey

ئاروسەوای پەنەکەردەی :

ئەمڕۆ سبەی پێکردن .

arusewaykerdey

ئاروسەوای کەردەی :

بڕ. ئەمڕۆ سبەیکردن .

aruşik

ئاروشك :

بڕ. ئارووشك .

arufte

ئاروفتە :

بڕ. ئارفتە

arum

ئاروم:

بڕ. ئارام .

armore

ئارمۆرە :

بڕ. ئاهار .

ئەڕوێن : arwîn

بڕ. ئەبزوول .

ئەڕوێنکردن : arwênkirdin

بڕ. ئەبزوونکردن .

ئەڕۆ : aro

١-بڕ. ئاروو

٢-بڕ. ئەمڕۆ

ئەڕۆخته : aroxte

بڕ. ئارقته ٢ ، ٢ .

ئەڕۆزیان : arozyan

بڕ. ئالۆزان .

ئەڕۆزاندن : arozandin

١-تیخ تیخکردن و ڕووشاندن و بریندارکردنی شتێك بەشتی زبر و تیژ...

٢-بڕ. ئالۆزاندن .

ئارۆك : arok

١-گۆشتی سوورەوەکراو .

٢-کفتەی پانی لەساوەر دروستکراو .

٣-بڕ. ئارەوەن .

١-ئاروو : arû

ڕووەکێکی خشۆکە ، بەرەکەی درێژکۆڵە و برێك ئەستوورە ، ڕەنگی سەوزە و دەخورێ خەیار .

٢-ئاروو : arû

١-ئەو بەشە گۆشتەی ناودەم کە بەشێکی ددانەکانی دا پۆشیوە و ئەیانپارێزێ . (پووك).

٢-بەشی سەرەوەی ناو دەم . (مەلا شوو).

٣-ئاروو : arû

بڕ. ئاروارە -٢

٤-ئاروو : arû

بڕ. ئالۆ .

ئاروو بالا : arûbala

بڕ. ئارووی : (٢، ٣) .

ئارووت : arût

لە چیرۆکی ئایینیدا ، فریشتەیەکی نەفرەتلێکراوە لەگەڵ (ماروت) دا بەسەر چالاوێکی بابلدا هەڵواسراون ، دەمیان نزیکە لەئاوەکەوە ،بەڵام نایگەنێ و هەمیشە تینوویانە بە تەنیا ناوتری ئارووت و ماروت(هارووت و ماروت) دەوترێ .

ئاروودە : arûde

مرۆڤێك کە بەهیچ کارێکەوە خۆی خەریك نەکات و بێئیش بێ .

ئارووش : arûş

ئەو بەشە ئێسقانەی رووی مرۆڤ کە ددانەکانی سەرەوەیان پێوە بەندە .

ئارووشك : arûşik

هەناسەدانەوەیەکی ناچارو لە پڕ بەلووت لەگەڵ دەنگێکی لە پڕ ، زۆرجار فرمێسك دەرژێتە چاو ، ئەمەش لە ئە نجامی تیشکێکی کتوپڕدا ، کە بدات لەچاو ، یان لە پڕ گۆڕینی شوێن و هەوای گەرم بە شوێن هەوای ساردا ، یان هەڵمژینی بۆنێکی کەسکوون و تیژ ، یان لە ئە نجامی هەلآمەتدا (پژمین).

ئارووهار : arûhar

بڕ. ئارچەن .

ئارویٚ : arwê

بڕ. ١- ئاروو

ئارهان : arhan

١-ئێش و ئازاری ئەندامی سووتاوی لەش .

٢-کولآنەوەی بڕین بەهۆی بەرکەوتنی شتێکەوە.

ئارهاندن : arhandin

١-داخکردنی لەشی گیاندار بە ئاگر ، یان بە پارچە کانزایەکی داخ و سوورەوەکراو .

٢-داخکردنی ئەندامی لەشی چارەوێ ومەڕو مالآت ...هتد ، بەمەبەستی نیشانەکردن و دیاریکردنیان .

ئارهای : arhay

ئازارێکی هەمیشەیی لە جەستەدا کە زۆرتر بەهۆی سووتاندن ، یان داخکردنەوە ، پەیدا بووبێت .

١-ئاری : arî

کەسێکی نیشتەجیٚ و کۆچنەکەر .

٢-ئاری : arî

کۆمەڵە گەلانی هیند و ئەورووپایی ، کە کورد بەشێکە لەوان .

٣-ئاری : arî

١-کۆمەك و پشتگیری .

٢- هاوبەشیکردن لە خەمدا .

٤-ئاری : arî

بڕ. ئا .. (بەڵیٚ) .

٥-ئاری : arî

بڕ. ئارکوز .

٦-ئاری : arî

بڕ. ئاگری

١-ئاریان : aryan

دۆخی دڵتێکهەلآتن و هێڵنجدان لە ئە نجامی مە یخواردنەوەدا .

aryan
٠-ئاریان :
ـڕیکه و دوومەڵ و هەندێك هەڵاوسان لە هەندێك شوێن و ئەندامی لەش .

aryan
٠-ئاریان :
ـڕخی جۆشوخرۆش و بەیەکداهاتن و وروژان .

Aryan
:-ئاریان :
- مەڵبەندو وڵاتی ئارینشین .
٠-گوندێکه لە نزیك شاری (پاوە)وە کە پاشماوەی شاری ئاریانی پایتەختی وڵاتی ئاریانە .

arîbarî
ئاریباری :
بڕ. ئالوبالوو

arîdan
ئاریدان :
دەفرێکی بچووکە لەشووشە ، یان کانزا دروستکراوە ، هەندێ قووڵە ، جگەرەی داگیرساوی دەخرێتە سەر بۆ ئەوەی سووتوومکەی تێبکەوێت .

arîdanik
١-ئاریدانك :
شوێنی لێفڕێدانی خۆڵ و پەین و وشیاکە (سەرنوێلك) .

arîdanik
٢-ئاریدانك :
بڕ. ئاریدان .

arîş
١-ئاریش :
بڕ. ئاومز .

arîş
٢-ئاریش :
بڕ. ئاش .

arîş
٣-ئاریش :
شوێن و خانووبەرەی ڕووخاو و کاول و وێرانە .

arîşandin
ئاریشاندن :
ڕووخاندن و تەقاندنەوە و کاولکردن و وێرانکردنی شارو گوندو خانووبەرە .

arîşeÎÎa
ئاریشەڵڵا :
لەکاتێکدا دەوترێ کە باوەر بەقسەی بەرانبەر نەکرێ و گومانی لێبکرێ .

arîşen
ئاریشەن :
هەرچی شتێك کە بە ئارەزوو و ئەندێشە و دەروون هەستی پێبکرێت .

arîşverîş
ئاریشڤەریش :
کاری کڕین و فرۆشتن و بازرگانی .

arîşverîşkirdin
ئاریشڤەریشکردن :
کڕین و فرۆشتن و بازرگانیکردن .

arîşik
ئاریشك :
بڕ. ئاژاژك .

ئاریشککردن : arîşikkirdin

بڕ . ئاژاژك .

ئاریك : arîk

بەشی بنەوەی سەربان .. (بنمیچ)

ئاریکار : arikar

١-کەسێکە یارمەتیی کەسانی تر بدات بۆ دابینکردنی پێویستیی ژیان و هەڵسووڕاندنی کاروبارو جێبەجێکردنی داخوازی .

٢-کەسێك کە پشتگیریی کەسی تر بکات .

٣-کەسێك کە پارێزگاریی کەسێکی دی بکات کە پێویستی بە پاراستن هەبێ

ئاریکاری : arîkarî

١-کاری یارمەتیدانی کەسێك ، یان کەسانێك کە پێویستیان پێ بێت .

٢-پشتگیریی کەسێك کە پێویستی بە پشتگیری هەبێت .

ئاریکاریخواستن : arîkarîxiwastin

داواکردنی کۆمەك و یارمەتی .

ئاریکاریدان : arîkarîdan

یارمەتیدان و کۆمەککردن .

ئاریکاریکردن : arîkarîkirdin

بڕ. ئاریکاریدان .

ئاریکاریکرن : arîkarîkirin

بڕ. ئاریکاریدان .

ئاریلە : arîle

ئەو پیاوەی لە هەڵسوکەوتیدا لە ژنان بچێت و کاری ئەوان ئەنجامبدات . (ژنانی) .

١-ئارین: arîn

١- قیژە و قیڕە بە دەنگی زۆر بەرز .

٢-گریان بە قوڵپ و هەنسکدانەوە .

٣-هاوار بە نیازی داواکردنی یارمەتی و بە دەنگەوە هاتن

٢-ئارین : arîn

بڕ .ئارین .

٣-ئارین : arîn

بڕ . ئاگرین .

ئارینۆك : arînok

نۆکی دوولەتکراو ،(لەتکەنۆك ، نخۆشەر) .

ئاریۆ : aryo

بڕ . ئاراوتن .

arê

ـەرێ :

بر ۱-نەرێ ۲-برِ . ۲-ئا-۲

۳-برِ ناخر-۵

arê arê

ـەرێ ئارێ :

برِ ئا ئا .

arêx

ئەرێخ :

بر ناخینە

arêxt

ئارێخت :

کەسێکە دابەشکردنی ئاوی لە ئەستۆدا بێ .

arêxtî

ئارێختی :

کاری دابەشکردنی ئاو .

arêdayene

ئارێدایەنە :

خڕکردنەوە و گرد کردنەوەی هەرشتێك .

arêze

ئارێزە :

برِ. ئاقلّی .

arêşan

ئارێشان :

۱-ڕووشاوی و برینداری لە ئەنجامی چڕنووك لێگرتندا .

۲-دۆخی داماڵینی پێست لە ئەنجامی لێخشانی شتی زبر ، یان کەوتندا .

arêşandin

ئارێشاندن :

۱-بریندارکردنی لەش بە چڕنووك .

۲-داماڵینی بەشێ لە پێست بەشتی زبر .

arêşe

ئارێشە :

کارو مەبەست و شتێك کە بەئاسانی ئەنجامنەدرێت و بەگران دەسگیر بێت .

arêşeÎÎa

ئارێشەڵلا :

وشەیەکە بە گومانەوە دەگوترێت بە مەبەستی سەرگرتن ، یان سەرنەگرتنی کارو مەبەستێك.

arêşikyayene

ئارێشیکیایەنە :

برِ. ئاوتا بوون .

arêkerdene

ئارێکەردەنە :

۱-برِ. ئارێدایەنە .

۲-برِ. ئەزموونکردن

arênc

ئارێنج :

جۆرە دوومەڵێکی ئاهەموارە ، لە شوێنی ئاڕەحەتی لەش دەردێ ...خەیارە .

ařaste

ئاڕاستە :

برِ. ئاراستە .

ئاڕاستەکراو : ařastekiraw

بڕ . ئاراستەکراو .

ئاڕاستە کردن : ařastekirdin

بڕ ئاراستەکردن

ئاڕاسە کریاگ : ařasekiryag

بڕ. ئاراستەکراو .

ئاڕاسەکریاو : ařasekiryaw

بڕ . ئاراستەکراو .

ئاڕیش: ařîş

بڕ . ئاومز

ئاڕین : ařîn

لێکردنی باراش و دانەوێڵە بۆ بەئاردکردنی .

١-ئاز : az

بڕ ئازا

٢-ئاز : az

زیپکەی سەر ڕووی منداڵی شیرەخۆر .

٣-ئاز : az

شوێن و مەڵبەندی هەڵدێر و سەخت .

٤-ئاز: az

کەسێکی بێپێچوپەناو بێفرۆفێڵ .

٥-ئاز : az

توانا و جموجووڵی گیاندار بۆ ئەنجامدانی کارێك بەهۆی جووڵاندنی ماسولکە و ئەندامەکانی تری لەشەوە . (هێز)

٦-ئاز : az

هەرشتێك کە وەك خۆی بەباشی مابێتەوە وتێکنەچووبێ .

٧-ئاز : az

قایلنەبوون بە پشك و وچاو بڕینە سامان و دارایی کەسانی تر . (تەماع).

ئەی ئەفەسی بەمیزاج ، دەلادە لەلاکـــــی (ئاز)

بۆ تۆ سەگی، ئەچەقەڵی، ئەگورگی، ئەگەر کەسی (شێخ ئەحمەدی شاکەلی)

٨-ئاز : az

ئەوە و وەچەی داهاتوو .

١-ئازا : aza

گیانداری چاو ئەترس کە لەهیچ سڵنەکاتەوە .

٢-ئازا : aza

جەنگاوەرێکە کە لەشەڕدا سەنگەر و شوێنی خۆی بەجێنەهێڵێ و چاپووکانە بجەنگێ .

aza

٣-ئازا :

- گوێزی ساخ و چاخ و پڕ ، کە بە ئاسانی بشکێ

٢-مرۆڤی لەش ساغ و دوور لە نەخۆشی .

٣نەنێی گوێزی ئازایە .

aza

٤-ئازا :

ڕوومکێک ، یان درەختێک کە لە شوێنی سەخت و بەردەلاَندا دەڕوێ .

aza

٥-ئازا :

ڕوومکێک لەهەموو بارودۆخێکدا بڕوێ وبەخێرایی بەرزبێتەوە .

aza

٦-ئازا :

بڕ. ئازاد

aza

٧- ئازا :

بەهەنمەت و گورجوگۆڵ لە کاردا .

aza

٨-ئازا :

کەسێکە لە ئاندان و یارمەتیداندا درێغینەکا.

aza

٩- ئازا :

بەورە و خۆڕاگر .

aza

١٠- ئازا :

مرۆڤی بەئابڕوو و سەربەرز کە کاری خراپی لێنەوەشێتەوە .

azabûn

ئاز بوون :

بڕ. ٤-ئازاد بوون

azabûnewe

ئازابوونەوە :

١-چاکبوونەوە لە نەخۆشی .

٢-گەڕانەوە بۆ سەر بارودۆخی ئاسایی .

azabûîn

١-ئازابووین :

بڕ. ئازاد کراو .

azabûîn

٢-ئازابووین :

ڕزگار بوولەسکپڕی ، (منداڵبوون) .

azabîn

ئازابین :

بڕ. ئازابوونەوە .

azabiyey

ئازابییەی :

بڕ . ئازادبوون

azat

ئازات :

بڕ. ئازاد

azatî
ئازاتی :
بڕ . ئازادی .

azatdar
ئازاتدار :
بڕ . ئازادار .

azad
١-ئازاد :
کەسێك ،گەلێك ، ولآتێك کە هەڵسوکەوتی ژیان و شێوەی ڕا پەڕاندنی کاروباری خۆی بە دەست خۆی بیّ و ژێر دەستە نەبێت.

azad
٢-ئازاد :
مرۆڤێك نەگیرابیّ و دەستبەسەر نەبیّ .

azad
٣-ئازاد :
ئافرەتێك هەست بەسەر بەستی بکا ڕووی خۆی لە پیاو دانە پۆشیّ و شەرمیان لیّ نەکا .

azad
٤-ئازاد :
کەسێکە لە گوناە و تاوان بەخشرابیّ و لێپرسینەوەی نەما بیّ .
*گەردنت (ئازاد) ئازابیّ .

azad
٥-ئازاد :
ڕێگا پێدراو بۆ نەنجامدان و ڕا پەڕاندنی کارێك.

azadar
ئازادار :
کەسێکە کەسانی تر ئازاد بکات .

azadarî
ئازاداری :
بڕ. ٦-ئازادی.

azade
ئازادە :
بڕ . ئازاد (بۆ میّ)

azadegî
ئازادەگی :
بڕ . ئازادی

azadbûn
١-ئازاد بوون :
دەرچوون و ڕزگار بوون لە بەندی و گیراوی و کۆت و زنجیر .

azadbûn
٢-ئازادبوون :
ڕزگاربوونی گەل و وولات لەدەسەلآتی دوژمن و فەرمانڕەوایی گرتنە دەستخۆ .

azadbûn
٣-ئازادبوون:
دەرپەڕین و ڕزگار بونی نێچیر لە تەڵە و داوو دەمی تا نجی و سەگ و توولە .

azadbûn
٤-ئازادبوون :
ڕزگاربوونی ئافرەت لە سکپڕی ، منداڵبوون .

azadbîn
ئازادبین :
بڕ . ئازادبوون

azadxiwez
ئازادخوێز :
بڕ. ئازادیخواز

azadxiwezî
ئازادخوێزی :
بڕ. ئازادیخوازی

azadker
ئازادکەر :
کەسێك . کۆمەڵێك ، هێزێك کە کەسێك ناوچەیەك ،ولاّتێك ... هتد ئازاد بکات .

azadkere
ئازادکەرە :
بڕ. ئازادکەر (بۆمێ)

azadkerdey
ئازادکەردەی :
بڕ. ئازادکردن

azadkiraw
١-ئازادکراو :
ڕزگار کراو لەژێر دەستەیی و دەسەلاّتی بێگانە .

azadkiraw
٢-ئازادکراو :
بەخشرا ولەکار و قسەی خراپ .

azadkiraw
٣-ئازادکراو :
بەردراو لە حەپس و گرتن .

azadkirdin
١-ئازادکردن :
لێبوردن و بەخشینی کەسێك کە کارێکی خراپی کردبێ .

azadkirdin
٢-ئازادکردن :
ڕزگارکردن و بەرەڵلاّ کردنی کەسێك ، گیاندارێك لە حەپس و گرتن .

azadkirdin
٣-ئازادکردن :
تەلاّقدانی ژن .

azadkirdin
٤-ئازادکردن :
ڕزگار کردنی گەل و شارو ولاّت لەژێر دەسەلاّتی دوژمن و بێگانە .

azadkirdin
٥-ئازادکردن :
شکاندنی ئابلووقەی شارو سوپا و... تاد... و ڕزگار کردنیان .

azadkirdin
٦-ئازادکردن :
پچڕانی کۆت و زنجیر و ڕزگارکردنی بەستراو .

azadkirin
ئازادکرن :
بڕ. ئازادکردن .

azadkirya
ئازادکریا :
بڕ. ئازادکراو .

azadkiryag
ئازادکریاگ :
بڕ. ئازادکراو .

ئازادكرياو : azadkiryaw

بڕ. ئازادكراو .

ئازادكريێ : azadkiryê

بڕ. ئازادكراو (بۆ مێ)

١-ئازادی : azadî

بارودۆخی بیركردنەوەی مرۆڤ بەو شێوەیەی ئەیەوێ و دەرخستنی بیروڕا بەبێ كارتێكردنی زۆرملێ لەلایەن كەسانی ترەوە ، یان دەوڵەتەوە.

٢-ئازادی : azadî

نەبوونی قەدەغەكردن و دەستهێنانە رێی هەڵسوكەوت و بە پێی باری ڕامیاری و چینایەتی و دەسەڵاتداری .

٣-ئازادی : azadî

نەبوونی سنوور لە نێوان ئاستی هەڵسوكەوت و ئەنجامدانی هەركارێكدا .

٤-ئازادی : azadî

دۆخ و باری كردن و ئەنجامدانی هەرشتێك بە ئارەزووی مرۆڤ .

٥-ئازادی : azadî

دۆخی رێ لێنەگرتن و دەست بەسەرانەگرتنی مرۆڤ و نەهێشتنەوەی لە شوێنێكدا بەخواستی خۆی .

٦-ئازادی : azadî

بارودۆخی گەل ، شار ، یان وڵات كە ژێر دەستە بن.

ئازادیە : azadye

بڕ . ئازادی

ئازادیخا : azadîxa

بڕ . ئازادیخواز .

ئازادیخوا : azadîxwa

بڕ . ئازادیخواز

ئازادیخواز : azadîxwaz

١-كەسێكە ئازادیی بوێ بۆ گەل و وڵاتەكەی و خەبات بكات بۆ وەدەستهێنانی .

٢-ئەو كەسەی حەزبە ئازادبوون دەكا و بۆ ئەم مەبەستە تێئەكۆشێ .

١-ئازادیخوازانە : azadîxwazane

هەركار و كردەوە و بیركردنەوەیەك كە پەیوەندییان هەبێ بە ئازادیخوازییەوە .

٢-ئازادیخوازانە : azadîxwazane

هەڵسوكەوت بیركردنەوەیەك لە هەڵسوكەوتی ئازادیخوازان بچێ .

* ڕچەی كورد بەشێوەیەكی ئازادیخوازانە نەبێ بنبڕ ناكرێ .

ئازادیخوازە : azadîxwaze

بڕ. ئازادیخواز (بۆ مێ)

azadîxwazî
ئازادیخوازی :
هەست و کاری ئازادیخوازانە بۆ بەدیهێنانی ئازادی .

azadîxwah
ئازادیخواه :
بڕ ئازادیخواز

azadîxwahî
ئازادیخواهی :
بڕ ئازادیخوازی

azadîxwayî
ئازادیخوایی :
بڕ ئازادیخوازی

azar
١-ئازار :
هەست بە بێئارامی و ناڕەحەتی ، نائاسایی و ناتەواویی باری لەش .

Azar
٢-ئازار :
سێیەم مانگی ساڵی گریگۆری کە (٣١) ڕۆژە .

azar
٣-ئازار :
دەردێکە گەدە دەشێوێنی و دەبێتە هۆی ڕشانەوەی مرۆڤ .

azar
٤-ئازار :
دەربڕینی دەنگی بێواتا لە ئەنجامی هێرشی خەم وخەفەت و پەژارە و کۆستکەوتن و باری ئاڵۆزی دەروونددا ، لەگەڵ فرمێسك ڕشتندا .

azar
٥-ئازار :
هەردەردێك بەشێوەی درم بڵاوبێتەوە .

azar
٦-ئازار :
کارو ڕەفتار و وتەیەك کە زیانبەخشبن .
*ئازاری بۆ کەس نییە .

azarawî
ئازاراوی :
١-کەسێك ، گیاندارێك کە گیرۆدە و گرفتاربێ بەدەست دەردو ئازاری زۆر و بەردەوامەوە .
٢-کەسێکە کە هەمیشە خۆی وا پیشانبدات کە نەخۆشە .
٣-کەسێك کەتووشی ئازارە باریکە بووبێت
٤-کەسێك ، یان شتێك کە ئازار بەدەوروبەر بگەیەنێ .

azarawîye
ئازاراوییە :
بڕ. ئازاراوی . (بۆ مێ)

azare
ئازارە :
بڕ . ١-ئازار

azarebarîke
ئازارە باریکە :
نەخۆشییەکی درمی تەشەنەکەرە ، تووشی گیاندار دەبێت بەهۆی میکرۆبی تایبەتییەوە ، گەلێ جۆری هەیە لەوانە : ئازارە سپیکە ، کەتووشی سی دەبێ ، هەندێ جۆری تووشی ئێسك و لوو و خوێن دەبێت ، گەرچارە نەکرێ کوشندەیە . (سیل) .

ئازاره باریکی : azarebarîkî

بڕ. ئازارسی

ئازاره سپیکه : azaresipîke

جۆرێکه له ئازاره باریکه بەهۆی میکرۆبی (کوخ)ەوه ، تووشی سیی گیاندار دەبێ ، لاوازیدەکا و لەدوا دوای پەرەسەنیدا ، مرۆڤ کۆکەی زۆر ئەبێ و بەڵغەمی خوێناوی فڕێدەدا.

ئازار بەر : azarber

کەسێک ، شتێك ، کارێك که ببێته هۆی لابردنی ئێش و ئازار .

ئازار بەره : azarbere

بڕ. ئازار بەر (بۆ مێ) .

ئازار بەردەی : azarberdey

١-بڕ. ئازار چەشتن .

٢-دوورخستنەوە و نەهێشتنی ئازار .

ئازار بەری : azarberî

بڕ. ئازار چەشتن .

ئازار بردن : azarbirdin

١-بڕ. ئازار چەشتن .

٢-بڕ. ئازاربەردەی-٢

ئازاربین : azarbîn

کەسێکه که هەمیشه گیرۆدەی ئێش و ئازار و ئەشکه نجەبێت.

ئازار پەنەیاوا : azarpeneyawa

بڕ. ئازار پێگەیشتوو .

ئازار پەنه یاوای : azarpeneyaway

بڕ . ئازار پێگەیشتن .

ئازار پەنەیاون : azarpeneyawin

بڕ. ئازار دەر .

ئازار پەنەیاونای : azarpeneyawinay

بڕ . ئازاردان .

ئازار پەنەیاونه: azarpeneyawine

بڕ. ئازار دەر (بۆ مێ)

ئازار پەنەیاوێ : azarpeneyawê

بڕ. ئازارپێگەیشتوو . (بۆ مێ و کۆ) .

ئازار پێگەیان : azarpêgeyan

بڕ. ئازاردان .

azarpêgeyandin
ئازار پێگەیاندن :
بڕ. ئازاردان . ١، ٢ .

azarpêgeyendirya
ئازار پێگەیەندریا :
بڕ. ئازار دراو .

azarpêgeyendiryag
ئازار پێگەیەندریاگ :
بڕ. ئازار دراو .

azarpêgeyendiryaw
ئازار پێگەیەندریاو :
بڕ. ئازاردراو .

azarpêgeyenirya
ئازار پێگەیەنریا :
بڕ. ئازار دراو .

azarpêgeyeniryag
ئازار پێگەیەنریاگ :
بڕ. ئازار دراو .

azarpêgeyeniryaw
ئازار پێگەیەنریاو :
بڕ. ئازار دراو .

azarpêgeyiştin
ئازار پێگەیشتن:
هەست بە ئێش و ئازارکردن لە ئەنجامی کەوتن ، لێدان ، بریندار بوون ، شکان دەرچوونی ئێسك لە جێی خۆی ...هتد .

azarpêgeyiştû
ئازار پێگەیشتوو :
بڕ. ئازاردراو .

azarpêgeyên
ئازارپێگەیێن :
بڕ. ئازاردەر .

azarçeş
ئازارچەش :
بڕ. ئازارچێژ .

azarçeşe
ئازارچەشە :
بڕ. ئازارچێژ .(بۆ مێ) .

azarçeştey
ئازارچەشتەی :
بڕ. ئازار چەشتن

azarçeştin
ئازارچەشتن :
١-چەشتنی سزاو چەرمەسەری و مەینەتی و کوڵەمەرگیی ژیان .
٢-ئۆف و ئاخ هەڵکێشان لە ئەنجامی لەدەستچوونی کەسێك ، یان شتێکی بەنرخ.

azarçêj
ئازارچێژ :
کەسێکە ئازاری زۆری هەبێ .

azarçêştin
ئازارچێشتن :
بڕ. ئازار چەشتن .

ئازاردار : azardar

کەسێك کە گیرۆدەی نەخۆشی و دەردو ئەشق و سەوداوداوی دڵداری بوویێت .

*دای وەڵامەوە چوون بازەکەی تەیر

ئەیوت ئازادار ئاقیبەت وەخەیر (فۆلکلۆر)

ئازاردارە : azardare

بڕ. ئازادار (بۆ مێ)

ئازارداری : azardarî

بارودۆخی کەسێکی ئازاردار

ئازاردان : azardan

ئازار گەیاندن بە گیاندار ، بەلێدان و ئەشکەنجەدان و سزادان و زیندانکردن و ..هتد.

١-ئازاردەر : azarder

١-بریندارکردنی ئاخ و هەستی مرۆڤ بەتوانج و قسە و قسەلۆك و هەڵسوکەوتی ناشیرین و دزێو .

٢-ڕەتاندن و هێنان و بردنی گیاندار و ماندووکردنی .

٣-زۆرهاوردن و بردنی کەسێك بۆ مەبەستێکی بێئە نجام .

٤-سزادانی کەسێك کە زیانی گەیاندبێ .

٥-مەراق و خەم و خەفەتدان بەخەڵك .

٦-تووڕەکردن و ئالۆزاندنی کەسێك ، گیاندارێك.

٧-جنێو دان و بەمردووان و بەخراپ ناوبردنیان.

٨-جووڵاندن و جێگۆڕکێ پێکردنی نەخۆش و پەککەوتە لەسەرجێگا .

٩-چرووساندن و وشککردنەوەی ئاشق لە ئە نجامی بێمەیلی و دوورکەوتنەوەی خۆشەویستەکەیدا .

٢-ئازاردەر : azarder

کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك کە ئێش و ئازاربگەیەنێ بە خەڵك و گیانداران .

ئازاردەرە : azardere

بڕ. ئازاردەر . (بۆ مێ)

ئازاردای : azarday

بڕ. ئازارادان .

ئازاردایەك : azardayek

بڕ. ئازاراوی .

ئازاردایی : azardayî

بڕ. ئازاراوی

ئازاردراو : azardiraw

١-کەسێك ، گیاندارێك کە ئازار و سزاو ئەشکەنجەدرابێت

٢-کەسێك بەتوانج و قسەلۆك و هەڵسوکەوتی دزێو ئاخ و هەستی بریندارکرێت.

٣-مرۆڤ و گیانداری ڕەتێنراو هێنراو براو .

-کەسێك کەبە گاڵتەو بۆ مەبەستی بێنە نجام زۆر هێزابێت و برابێت .
-مرۆڤی تاوانکاری سزادراو .
-کەسێك کە خەم و خەفەت و مەراقی پێدرابێت.
-کەسێك کە ئاڵۆزێنرابێت و تووڕەکرابێت .

ئازاردریاگ : azardiryag
بڕ. ئازاردراو .

ئازاردریاو : azardiryaw
بڕ. ئازار دراو .

ئازاردریێ : azardiryê
بڕ. ئازاردراو (بۆ مێ)

ئازار ڕەوێن : azarewên
بڕ. ئازاربەر

ئازار سپی : azarsipî
بڕ. ئازارەسپیکە .

ئازارشکێن : azarşikên
بڕ. ئازاربەر .

ئازارکراو : azarkiraw
بڕ. ئازاردراو .

ئازارکێش : azarkêş
بڕ. ئازارچێژ

ئازارکێشان : azarkêşan
هەڵگرتنی باری خەم و خەفەت و ئازار .

ئازارکیشای : azarkîşay
بڕ. ئازارکێشان .

ئازارکیشە : azarkîşe
بڕ. ئازار چێژ (بۆ مێ)

ئازارکیشتەی : azarkîştey
بڕ. ئازارکێشان .

ئازارگەیاندن : azargeyandin
بڕ. ئازاردان

ئازارگەیشتن : azargeyîştin
بڕ. ئازارپێگەیشتن .

ئازارگەیین : azargeyîn
بڕ. ئازارپێگەیشتن .

azarlaber
ئازارلابەر :
بڕ. ئازاربەر .

azarlabirdin
ئازارلابردن :
دوورخستنەوە و نەهێشتنی ئازار .

azarlader
ئازار لادەر :
بڕ . ئازار بەر .

azarmař
ئازار ماڕ . :
بڕ. ئازاربەر .

azarmařay
ئازارماڕای :
بڕ. ئازار لابردن .

azarmaře
ئازار ماڕە :
بڕ. ئازار بەر (بۆ مێ)

azarmeřdey
ئازار مەڕدەی :
بڕ. ئازار بردن .

azarnehêştin
ئازارنەهێشتن :
بڕ. ئازار لابردن .

azaryaway
ئازار یاوای :
بڕ. ئازارپێگەیشتن .

azaryawnay
ئازار یاونای :
بڕ. ئازاردان .

azaser
ئازاسەر :
بڕ. ١و٢ – ئازاد .

azaserî
ئازاسەری :
بڕ. ئازادی.

azakerdey
ئازاکەردەی :
١-بڕ. ئازادکردن .
٢-بڕ. ئازاکردن .

azakiraw
ئازاکراو :
بڕ. ئازادکراو .

azakirdî
ئازادکردی:
چارەسەرکردنی نەخۆشی و نەهێشتنی دەرد و ئازار و ئێش

azakirdin
ئازاکردن :
١-بڕ. ئازادکردن .
٢-نەهێشتنی ترس و لەرز لە گیانی مرۆڤ و گیانداردا .

azakirdinewe

ئازادکردنەوە :

- چاککردنەوەی نەخۆش بەهۆی داوودەرمانەوە .

٢-گێڕاندنەوە لە بارودۆخی نائاساییەوە بۆ بارودۆخی ئاسایی .

azakirdî

ئازادکردی :

چەرسەرکردنی نەخۆش .

azakirin

ئازادکرن :

بڕ. ئازادکردن -٢

azakirya

ئازادکریا :

بڕ. ئازادکراو .

azakiryag

ئازادکریاگ :

بڕ. ئازادکراو .

azakiryaw

ئازادکریاو :

بڕ. ئازادکراو .

azakiryê

ئازادکریێ :

بڕ. ئازادکراو (بۆ مێ و کۆ) .

azago

ئازاگۆ :

کەسێك بەدەم ئازابێ بە قسە هیچی نەهێشتبێتەوە و هیچی لەباردا نەبێ . (فشەکەر)

azale

ئازاڵە :

١-بڕ. ئازاڵ .

٢-کەسێکی وردیلە و کەمێك ئازا .

٣-منداڵی گورجوگۆڵ و بەدەستو برد

azale azale

ئازاڵە ئازاڵە :

یارییەکی کوردەواریی گوندنشینانە لەنێوان دوو منداڵ ، یان دوو دەستە منداڵاندا ، لە وەرزی پاییزدا دەکرێت ، هەر لایەك لە شوێنی دیاریکراودا ، تەپاڵەیەك دادەنێت ، هەر باڵندەیەك بەسەر تەپاڵەکەی هەر کامێکیانەوە نیشتەوە ، یان دەنووکی لێدات ئەو لایە براوەیە و تەپاڵەکان دەبات بۆ خۆی .

azalxî

ئازاڵخی :

بڕ. ئازادی .

azaÎ

ئازاڵ :

١- پشقل و تەپاڵەی وشکەوکراو ، کە بۆ سووتاندن بەکار دەهێنرێت .

٢-چیلکە و چەوێڵ ، پووش و پەلاش بۆ چاوگی ئاگر و ئاگرکردنەوە .

٣-سووتەمەنیی پاشەکەوتکراو بۆ وەرزی زستان .

azaÎe

ئازاڵە :

بڕ. ئازاڵ .

ئازامەیدان : azameydan

کەسێك کە بەکاروکردەوە ئازابێ و لەکاتی پێویستیدا بێسلکردنەوە بجەنگێ .

ئازانتی : azantî

لێکدانەوەی واتاو شیکردنەوەی ئاوەڕۆك لە زمانێکەوە بۆ زمانێکی تر.

ئازابلا : azabila

مرۆڤی تەندروست و لەشساخ کەلە نەخۆشییەوە بەدوور بێ .

ئازاهی : azahî

بڕ. ئازادی .

١-ئازای : azay

بڕ. ٧-ئازا

٢-ئازای : azay

بڕ. ئازایی .

ئازایانە : azayane

هەڵوێست و ئەنجامدانی کارو مەبەست و ...هتد بەبێترس و سڵەمینەوە .

ئازایەتی : azayetî

بڕ. ئازایی .

ئازایەتیکەردەی : azayetîkerdey

بڕ. ئازایەتیکردن .

ئازایەتیکردن : azayetîkirdin

١-نواندنی هەڵوێستی مەردانە .

٢-ئەنجامدانی کارومەبەستێك بەشێوەیەکی ئازایانە .

ئازایی : azayî

١-ئەترسی و چاپووکی لەشەڕو کار ، یان قسەکردن و هەڵوێستدا .

٢-خۆڕاگری و دان بەخۆداگرتن لەکاتی تەنگوچەڵەمەدا .

ئازە : aze

بڕ. -٤ ئازاد .

ئەگەر دنیا بوونەمدیتی ، کوڕە جەیران گەردنت ئازە (لاوك و حەیران ل ٧٧) .

١-ئازەب : azeb

کچێك کە کەوتبێتە تەمەن و خولی هەرزەکارییەو

٢- ئازەب: azeb

بڕ. ئاگربەرەك .

١-ئازەپ : azep

مرۆڤێك کە بڕوای تەواوی بە یەزدان هەبێت و بەتەواوی ئەرکی خواپەرستی جێبەجێبکات .

۲-ئازەپ : azep

کوێلە و بەندەی بە پارەکڕدراو .

ئازەخ : azex

زیپکەیەکی توندو تۆڵ و سپیباوە کەمێك ڕەقە ، لە دەست و پل پەیدادەبێ . (بالووکە) .

ئازەر: Azer

۱-گەلێکی سەر بەڕەگەزی تورکن زۆربەی دانیشتووانی ئازەربایجان پێکدێنن .

۲-ناوی باوکی حەزرەتی ئیبراهیم (د.خ)

۳-بر. ئاگر

ئازەو : azew

بر. ئازەب .

ئازەوانە : azewane

ئەو کەلوپەل و سامانایە ، دەدرێتە کوڕی ماڵ کە بیەوێ لەماڵ جیابێتەوە .

ئازەوپێهاتن : azêwpêhatin

هێز تێگەڕانەوە و توانا پەیدا کردن لە ئەنجامی خواردنی باشدا .

ئازەوپێهاوردن : azêwpêhawirdin

هێز پەیداکردنەوە بەدەرخواردنی خواردنی باش و بەهێز .

ئازەوی : azewî

خولی بارودۆخی کچێك کە ئازەب بووبێت .

ئازەی : azey

بر. ئازا -۷

ئازپێش : azpêş

بر. ئاشپەز .

ئازپێشباشی : azpêşbaşî

سەردەستەی ئاشپەزان .

ئازپێشخانە : azpêşxane

بر. ئاشپەزخانە .

ئازتەجیای : azteciyay

بر. ئاستەجیای .

ئازچی : azçî

بر. ئاشپەز .

ئازدەر : azder

بر. ئازکار .

۱-ئازراندن : azrandin

بر. ئازاردان .

azrandin
۲- ئازراندن:
جۆشدانی هەست و ئارەزوو و ئاواتی پەنهانیی دەروون .

Azirbaycan
ئازربایجان :
ولأتی ئازەرنشین .

Azirbaycanî
ئازربایجانی :
۱-دانیشتووان و خەڵکی ولأتی ئازربایجان.
۲-کەسێك کەلە رەگەزی ئازەر بێت .

azrî
۱-ئازری :
برینێك کە کێمی تێزابێ ، بەزۆری لە ئەنجامی ئاودزکردندا .

azrî
۲-ئازری :
کەسێکە باری دەروونی نائاساییبێ و کەف و کوڵی دەروونی سەر بکاو هەڵچوو و تووڕە بێ .

azkar
ئازکار :
کەسێکە کە بەبەشی خۆی قایل نەبێ و چاو ببڕێتە دارایی و سامانی خەڵك .

azkare
ئازکارە :
بڕ. ئاکار . (بۆ مێ) .

azke
ئازکە :
۱-گیایەکی کێویلەی بەهارییە و دەخورێت.
۲-جۆرە خواردنێکی ترشە لەوگیایە دروستدەکرێت .

azgar
ئازگار :
کات و سەردەمی سەرجەم و بێدابڕان و بێپشوو
* دووساڵی ئازگار لە زیندانا بووم .

azma
ئازما :
نەخش ونیگاری هەڵکەندراو لەسەربەرد و دار و هەر شتێکی تری رەق .

azman
۱-ئازمان :
ئەو ئەندامە گۆشتینەی لەناو دەمی مرۆڤ و گیانداراندا هەیە ، بەهۆیەوە خواردن لەناو دەمدا گێژ دەدرێ و دەکەوێتە بەرددانەکان و قووتدەدرێ ، لە مرۆڤدا ئەندامی سەرەکی ئاخاوتن و چەشتنە .

azman
۲-ئازمان :
بڕ ئاسمان .

azmay
ئازمای :
بڕ. ئەبزوون .

azmaîşt
ئازمایشت :
تاقیکردنەوە بۆ هەڵبژاردنی کەسێك ، یان چەند کەسێك لەناو خەڵکدا بەنیازی دیاریکردنی باشترینیان .

azmûde
ئازموودە :
هەڵسەنگێنراو و تاقیکراوە . (ئەزموونکراو).

azmûr

ئەزموور :

بڕ. ئەبزوون .

azmûkar

ئەزمووکار :

کەسێکە کە مرۆڤ تاقیدەکاتەوە هەڵیدەسەنگێنێ

azmûn

ئەزموون :

بڕ. ئەبزوون .

azmûnkirdin

ئەزموونکردن :

بڕ. ئەبزوونکردن

azing

ئازنگ :

ئەو خانووەی لەسەر تاوێرە بەردو سەرشاخ و شوێنی زۆر سەخت دروستدەکرێ و پێویستی بە بناغەی تایبەت نییە .

azinge

ئازنگە :

ماڵ و خانوویەك کە بەتەنیا لە شوێنێکدا بێ خانوو بەرەی تری لەلاوە نەبێت .

azwer

ئازوەر :

بڕ. ئازکار (بۆ مێ) .

azwere

ئازوەرە :

بڕ ئازکار (بۆ مێ).

azwerî

ئازوەری :

کاروپیشەی مرۆڤی ئازکار .(تەماعکاری) .

azubaz

ئازوباز :

بڕ. ئۆباڵ .

*ئازوبازت بە گەردنم ، گەر قسەی خراپم کردبێ

azubeze

ئازوبەزە :

بڕ. ئازوباز .

azurde

١-ئازوردە :

مرۆڤێك کە بە شتێ هەستی بریندار کرابێ و زویر و دڵشکاو بێت .

* پەی چیش خاترت جەمن ئازوردەن .

azurde

٢-ئازوردە :

کەسێك ، شتێك ، مەبەستێك لە بیرکرابێ و پشتگوێ خرابێ .

*یا ڤەنج نەوهەر ب ڤێ جەمالێ

ئازوردە نەکـــــم ڤەزولفت خالێ .   (مەم و زین)

azurden

ئازوردەن :

بڕ. ئازاردان -٧

azurdî

ئازوردی :

بڕ. ئازوردە . (بۆ مێ و کۆ) .

azugiwêz ئازوگویز :

گواستنەوە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر و لە جێگایەك نۆقرە نەگرتن .

azugiwêzkirdin ئازوگویزکردن :

بڕ. ئازوگویز .

Azot ئازۆت :

مژادێکی کیمابیە ، گازێکی بێڕەنگ و بۆیە قەبارەی ئەتۆمیی (٦٧ ٠٠ ،١٤) بە (٠٨،٧٨٪)ی قەبارەی هەوایە ، یارمەتیی هەناسەدان و سووتاندن نادات ، لە ژیانی ڕووەکدا ڕۆڵێکی گرنگی هەیە .

azoxe ئازۆخە :

بڕ. ئازووقە .

azoşik ئازۆشك :

بڕ. ئاژاژك .

azû ١-ئازوو :

١-ئەوددانەی پاش کەوتنی دانی شیری دەردێن .

٢-ئەو دان و بەرزییە تیژانەی کەلەسەر ئامراز و ئامێر و بەشەکانی مەکینەن ، وەك ئازووی ئەرە (ددانی ئەرە) .

azû ٢-ئازوو :

شلەیەکی ڕوونە لەناو دەمی مرۆڤ و گیانداری تردا ، یارمەتیی تەڕبوون و جووینی خواردن دەدات .(لیك).

azûx ئازووخ :

١-بڕ. ئازووقە .

٢-بەرووبومی لەشیر دروستکراو وەك : ڕۆن ، کەرە ، پەنیر ، ....هتد.

٣-چەورییەکە لە تواندنەوەی کەرەو گرتنی دۆکەی ، یان لەهەندێك ڕ ەەت وەك گوێلە بەرۆژمو گە نەمەشامی ...هتد دەردەهێنرێت ، ڕۆن

azûxe ئازووخە :

بڕ.ئازووقە .

azuxedaxistin ئازووخە داخستن :

بڕ . ئازووقەداخستن .

azûşik ئازووشك :

بڕ. ئاژاژك

azûqe ئازووقە :

تفاق و ڕۆزی و خواردەمەنیی پاشەکەوتکراو بۆکاتی پێویست .

azûqedaxistin ئازووقەداخستن :

پاشەکەوتکردنی ئازووقە .

azûm ئازووم :

بڕ. ئاخزووم .

azî
ـازی :
ـمعع و نیش و کارێک کە بەبێدواخستن ئەنجامبدرێت .
azî
٢-ـازی :
بـ ـازنکار .
azyaciya
ـازیجیا :
-کەسێک . گیاندارێک ،یان شتێک کە دابڕدرا بێت .
٢-کەسێک . گیاندارێک کەلەچاو بەرانبەرەکەی خۆیدا ، لەکاروپیشە دا دواکەوتبێ .
azyet
ـازیەت :
-شیوەن و خەم و پەژارەی زۆر لە ئەنجامی کۆستکەوتن و مردنی کەسێکی خۆشەویست و ئازیزدا .
٢-ماتەم و پرسە بۆ تازە مردوو .
azyetbar
ـازیەتبار :
-کەسێک خەم و پەژارە دایگرتبێ لە ئەنجامی مردنی خۆشەویستێکیدا .
٢-کەسێکی خەفەتبار لەتاو دیارنەبوون و دوورکەوتنەوەی خۆشەویست و ئازیزدا .
٣-کەسێکی خەمبار لە ئەنجامی ونبوون و لەدەستدانی شتێکی بەنرخدا .
azyetbarî
ئازیەتباری :
پرسەباری و خەمباری لە ئەنجامی کۆستکەوتن و مردنی خۆشەویستێکدا .
azyetgirtin
ئازیەتگرتن :
دانانی پرسە و لەبەرکردنی بەرگی ڕەش بۆ تازەمردوو .
*ئەرای دالگی ئازیەتگرتگە .
azyetî
ئازیەتی :
بڕ. ئازیەتباری .
azîz
ئازیز :
١-کەسی زۆر خۆشەویست .
٢-گیاندار و شتی بەنرخ و گرانبەها .
ئازیز دیارەن، وادەی لـــوامەن
ئەلومدای ئاخر ئەوە ئامامەن (مەولەوی)
azîze
ئازیزە :
مەقامێکی کۆنی کوردییە .
azîzmerde
ئازیزمەردە :
بڕ . ئازیز مردوو .
azîzmerdey
ئازیز مەردەی :
بڕ. ئازیز مردن .
azîzmerdî
ئازیز مەردی :
بڕ. ئازیز مردوو (بۆ مێ) .

azîzmerdû
ئازیز مردوو :
کەسێك یەکێکی زۆر خۆشەویستی مردبێت .
azîmet
ئازیمەت :
گەڕان و گەشتوگوزار ، گوند ، شار ، ناوچە ، وڵاتاندا بەمەبەستی دیتن و بەسەر بردنی کات و کەڵکومرگرتن .
azîmetçêkirin
ئازیمەت چێکرن :
بڕ. ئاهەنگگێڕان .
azîmetkirin
ئازیمەتکرن :
کەوتنە ڕێ و بەڕێیوون بۆ گەشتو گوزارکردن .
azîn
ئازین :
١-وێنە و جۆری ڕەوشت و هەڵسوکەوت و جیاوازی دەربڕین بەشێوەیەکی تایبەت.
٢-شێوەی تایبەت بۆ نەنجامدانی پیشە و کارێك
٣-بەهرەی بەکارهێنانی وشە و شێوەی زمان بۆ قایلکردنی بەرانبەر بۆ ڕا پەڕاندنی کارێك .
٤-ڕێبازی تایبەتی نووسین و گفتوگۆ و شێواز .
azya
ئازیا :
مرۆڤ و گیانداری بژاردراو ڕێدراو و بۆ نەنجامدانی مەبەست و کاری .(هێڵراو) .
azyê
ئازیێ :
بڕ. ئازیا (بۆ مێ و کۆ) .
aj
١-ئاژ :
هەرشتێك ڕووەکەی زبر و ڕووشی گرێگرێ بێت .
aj
٢-ئاژ:
دروومان و تەقەڵی ئاسایی .
aj
٣-ئاژ :
بڕ . ئاژیە .
aj
٤-ئاژ :
سەرێك مەڕ ، یان بزن .
ajajikî
ئاژئاژکی :
بڕ . ئاژاژك .
ajar
١-ئاژار :
خێر و بێر و پیت و بەرەکەتی زەوی .
ajar
٢- ئاژار :
بڕ. ٢-ئاخ -١
ajarok
ئاژارۆك :
گیانداری کەمگۆشت و لەڕو لاواز .

ajarokî
ـژارۆکی :

ـمگوشتی و لەرو لاوازی .

ajajik
ـژاژك :

ـەـ پچڕاندن و ڕەوینەوەی شەویلاك لەگەڵ هەڵمژینی هەناسەی قووڵ لەنەنجامی خاوبوونەوە و داهێزرانی لەش و
ـەرزوومەندیی خەودا . (باوێشك).

ajajkegirtin
ـژاژکەگرتن :

ـوێشکدانی پەیتا و پەیتا و لەسەر یەك .

ajajî
ـژاژی :

بـر ئاژاژك .

ajajîkirdin
ئـاژاژیکردن :

بـر . ئاژاژك .

ajjak
ئاژژاك :

بر ئاژاژاك .

ajaşke
١-ئاژاشکە :

١-بر . ئاژاژك

٢- پشێوی و پەرشوبڵاویی هۆش و بیر .

ajaşke
٢-ئاژاشکە :

لە پڕ داچەڵەکینی پڕ لە ترس و سڵەمینەوە لە ئەنجامی تەزینی لەش و لەرزوتاو هەندێك نەخۆشی تردا ، یان بیستنی هەواڵی ناخۆش ،یان بینینی گیاندار و شتی سامناك ، یان بینین و باسکردنی خواردن و خواردنەوەی ترش و مزردا (مووچڕك)

ajaşkegirtin
ئاژاشکەگرتن :

بر. ئاژاژگەگرتن

ajaÎ
١-ئاژاڵ :

بر. ئاژەڵ .

ajaÎ
٢-ئاژاڵ :

وردەچیلکە ، قنگاشکە ، کاوپووش و دڕکو داڵ و شتی وشکەوەبوو .

ajaÎdar
ئاژاڵدار :

بر. ئاژەڵدار .

ajaÎdarî
ئاژاڵداری :

بر . ئاژەڵداری .

ajan
ئاژان :

بەشێکی چەکداری میری کەسەر بە وەزارەتی ناوخۆیە بۆ دابینکردنی ئاسایشی ناوخۆ(پۆلیس).

ajans
ئاژانس :

دامو دەزگایەکە کە هەواڵ و دەنگو باس ... هتد دەگەیەنێتە ڕۆژنامە و گۆڤار و ڕادیۆ و تەلەفزیۆنەکان ...تاد ... بەنیازی بڵاو کردنەوەیان .

ajawe
١-ئاژاوە :
١- پشێوی و ناتەبایی خاو و خێزان .
٢-شەڕ و شۆڕ و بەگژدا چوونی خەڵك .
٣-فیتنە و قسە و قسەلۆك بۆ تێكدانی پەیوەندیی نێوان خەڵك و كۆمەڵ .

ajawe
٢-ئاژاوە :
دۆخی شێواویی و ناكۆكیی شار و وڵات بەشێوەیەكی وا كە یاسا پەیڕەونەكرێ .

ajawetêxiraw
ئاژاوەتێخراو :
خێزانێك ، شارێك ، وڵاتێك و ناوچەیەك كە ئاژاوەی تێدا بەرپاكرابێت

ajawetêxirya
ئاژاوە تێخریا :
بڕ . ئاژاوەتێخراو

ajawetêxiryag
ئاژاوەتێخریاگ :
بڕ. ئاژاوەتێخراو .

ajawetêxiryaw
ئاژاوەتێخریاو :
بڕ. ئاژاوەتێخراو .

ajawetêxisten
ئاژاوەتێخستن :
بڕ. ئاژاوەگێڕان .

ajaweçî
ئاژاوەچی :
كەسێك كە ئاژاوەبەرپا بكات و نێوانی خەڵك تێكبدات .

ajaweçîye
ئاژاوە چییە :
بڕ. ئاژاوەچی . (بۆ مێ)

ajaweçîyetî
ئاژاوەچییەتی :
بڕ. ئاژاوەگێڕی .

ajaweçêtî
ئاژاوەچێتی :
بڕ. ئاژاوەگێڕی .

ajawegêř
ئاژاوەگێڕ :
كەسێكە ببێتە هۆی پشێویی ناوخێزان و خەڵك وشار و وڵات و ئاسایش تێكبدات .

ajawegêřan
ئاژاوەگێڕان :
بەرپاكردنی ئاژاوە لەنێو خێزان ، هاوڕێیان ، كۆمەڵ ، شار ، وڵات و... هتد .

ajawegêře
ئاژاوەگێڕە :
بڕ. ئاژاوەگێڕ (بۆ مێ).

ajawegêřî
ئاژاوەگێڕی :
كاروپیشەی ئاژاوە گێڕان .

ajawegîĺin
ئاژاوە گێلن :
بڕ . ئاژاوەگێڕ .

ajawegîÎnay ئاژاوەگێڕانای :

بڕ. ئاژاوەگێڕی .

ajawegîÎine ئاژاوەگێڕانە :

بڕ. ئاژاوەگێڕ (بۆ مێ) .

ajawenanewe ئاژاوەنانەوە :

هەڵگیرساندنی ئاژاوە .

ajaweniyay ئاژاوەنیای :

بڕ. ئاژاوەنانەوە .

ajawenêrewe ئاژاوەنێرەوە :

کەسێك کە ئاژاوە هەڵگیرسێنێت .

ajawewiz ئاژاوەوز:

بڕ. ئاژاوەگێڕ .

ajawewize ئاژاوەوزە :

بڕ. ئاژاوەگێڕ (بۆ مێ) .

ajawewistey ئاژاوەوستەی :

بڕ. ئاژاوەنانەوە .

ajawewner ئاژاوەوەنەر :

بڕ. ئاژاوەگێڕ .

ajawle ئاژاولە :

بڕ. ئاژاوە .

ajawalî ئاژوالی :

بڕ. ئاژاوە .

ajawÎe ئاژاوڵە :

بڕ. ئاژاوە .

ajawÎî ئاژاوڵی :

بڕ. ئاژاوە

ajawî ئاژاوی :

بڕ. ئاژاوە .

ajeqor ئاژەقۆر:

مرۆڤ و گیانداری زۆر لاواز و کەمگۆشت .

ajeqorî ئاژەقۆری :

کەمگۆشتی و لاوازیی گیاندار .

ajeÎ ١-ئاژەڵ :

مەڕ و بزن .

ajeÎ
٢-ئاژەڵ :
سەوزەگیا .

ajeÎ
٣-ئاژەڵ :
بڕ. ئاژاڵ .

ajeÎdar
ئاژەڵدار :
خاوەن ئاژەڵ .

ajeÎdarî
ئاژەڵداری :
کارو پیشەی کەسێك کە مەڕ و ماڵات ڕابگرێ و بەخێو بکات

ajda
ئاژادا :
بڕ. ئەژدیها .

ajdad
ئاژداد :
باووباپیران .

ajir
ئاژر :
مرۆڤی تووڕەو کەللەڕەق .

ajrî
ئاژری :
هەستی بەهێز و توند و پڕ کەفو کوڵی دەروون و باری هەڵچوون و ڕقهەستان و گرژبوونی دەماری مێشك .

ajge
ئاژگە :
بڕ. ئاش

ajin
١-ئاژن :
١- پاشگرێکە دەلکێنرێت بەناوەوە و دەیکاتە ناوەڵناوی بەرکار وەك : :مرزیناژن ، خە نجەر ئاژن .
٢- پاشگرێکە دەلکێت بەناوەوە و ناوی ئامرازی دروستدەکات وەك : ددانئاژن.

ajin
٢-ئاژن :
بڕ. ئاوباز .

ajna
ئاژنا :
بڕ . ئاوبازی

ajnas
ئاژناس :
بڕ. ئاشنا .

ajnay
ئاژنای :
بڕ. ئاژنین

ajine
١-ئاژنە :
چەکوشکاری نەقاڕی و بیرازکردنی بەرداش و..هتد .

ajine
٢-ئاژنە :
هەرکاروکردوەیەك تەواوکرابێ و بەئە نجام گەیشتبێ .

٢-ئاژنه : ajine

بر ئاوبازی

ئاژنەساز : ajnesaz

١-کەسێکە کە پەیکەر لەبەرد دەتاشێ و نەخش و نیگاری لەسەر دروستدەکات .

٢-کەسێکە کەبەرد ڕێکدەخات بۆ چینی دیوار .

ئاژنەسازی : ajnesazî

١-هونەری پەیکەر تاشی لەبەرد و هەڵکەندنی وێنە و نیگار لەسەر بەرد .

٢-ڕێکخستنی بەرد بۆ چینی دیوار .

ئاژنەکار : ajnekar

بر ئاژنەساز

ئاژنەکاری : ajnekarî

بر ئاژنەسازی

ئاژندراو : ajindiraw

بر ئاژنراو .

١-ئاژنراو : ajinraw

گیاندار و هەر شتێك کە دەرزی و سووژن و درەوش و هەرشتێکی نووکتیژ ، یان چەند جارێك یەك لەسەر یەك تێچەقێنرابێت.

٢-ئاژنراو : ajinraw

ددان کە چیلکە و دەنکە شخارتە و پووش و .. هتد ، کرابێ بە نێوانیاندا بۆ دەرهێنان و لابردنی ئەو خواردنەی کە چووەتە نێوانیانەوە .

٣-ئاژنراو : ajinraw

جلوبەرگ و پۆشاکی لەبەر داکەنراو .

٤-ئاژنراو : ajinraw

بەرداشی بیرازکراو .

٥-ئاژنراو : ajinraw

دەرگا ، دۆلاب ، سندووق ... هتد ، داخراو و کلیلدراو .

٦-ئاژنراو : ajinraw

مرۆڤی تووڕەکراو .

٧-ئاژنراو : ajinraw

مرۆڤ ، گیاندار و شتی هەڵگێڕدراوە و ئەمدیوو ئەو دیو پێکراو .

٨-ئاژنراو : ajinraw

ئاوی دابەشکراو بەسەر جۆگەلە و گۆلی کشتوکاڵ و باخدا .

ئاژنریا : ajinrya

بر ئاژنراو

ئاژنریاگ : ajinryag

بڕ. ئاژنراو .

ئاژنریاو : ajinryaw

بڕ. ئاژنراو .

ئاژنریێ : ajiniryê

بڕ . ئاژنراو (بۆ مێ)

١-ئاژنکردن : ajinkirdin

دابەشکردن و جۆگەلە شکاندن و تێپەڕکردنی ئاو بەناو جۆگەلەی باخ و گوڵی کشتوکاڵدا .

٢-ئاژنکردن : ajinkirdin

بڕ . ئاژنین .

ئاژنی : ajinî

بڕ. ئاوبازی

١-ئاژنیا : ajinya

بڕ. ئاژنراو .

٢-ئاژنیا : ajinya

بڕ. ئاژنرا .

ئاژنیاو : ajinyaw

بڕ. ئاژنراو .

ئاژنیای : ajinyay

بڕ. ئاژنین .

ئاژنیەی : ajinyey

بڕ. ئاژنین .

ئاژنیێ : ajinyê

بڕ. ئاژنراو (بۆ مێ و کۆ) .

١-ئاژنین : ajnîn

١-دەرزی و سووژن و درەوش و هەرشتێکی نووکتیژی دی ، چەند جارێك پەیتا پەیتا بکرێت بەکەسێك ، یان بەشتێکدا .

٢-کردنی شتی تیژ (چیلکە و دەنکەشقارتە و ..هتد) بەنێوان دداندا بەنیازی پاککردنەوەیان لەو خواردنەی کە چووەتە نێوانیان .

٢-ئاژنین : ajnîn

داکەندن و گۆڕینی پۆشاك و جلوبەرگ .

*کەواکەم ئاژنی .

٣-ئاژنین : ajṇîn

بیرازکردنی بەردی بەرداش بۆ ئەوەی زبر بێتەوە و دانەوێڵە باشتر بهاڕێ .

ajnîn

:-ـژنین :

ـ حستن و کلیلدانی دەرگا ، دۆلاب ، سنووق و ... هتد .

ـەو دەرگایە ئاژنە .

ajnîn

:-ـژنین :

ـیرەکردن و ڕقهەڵساندنی خەڵك بە وتەی ڕەق و ڕەفتاری ناپەسەند ... هتد.

ajinin

-ـاژنین :

ـەنگێڕانەوە و ئەمدی و ئەودی و پێکردن .

ajnînewe

ـژنینەوە :

ـیکترازاندن و هەڵوەشاندنەوەی هەر شتێك لە چەند پارچەیەك پێکهاتبێ .

ajnê

ـژنێ :

بڕ ناوبازی .

ajnêker

ـاژنێکەر :

بڕ ناوباز .

ajnêkirin

ئاژنێکرن :

بڕ ناوبازی .

ajwan

ئاژوان :

بڕ ئاژووتن .

ajwandin

ئاژواندن :

شەوانە دەرکردن و وەبەرخۆدانی ئاژەڵ بە مەبەستی لەوەڕاندن .

ajwer

ئاژوەر :

بڕ ١-ئاژۆ – ١ ، ٢ .

ajo

١-ئاژۆ :

١-لێخوڕی چارەوێ و ولاغ و بارەبەر و ... هتد .

٢-لێخوڕی تراکتۆر و ئۆتۆمبیل و ...هتد.

ajo

٢-ئاژۆ :

کەسێکە کە شوێن پێی مرۆڤ و وولاخی ونبوو ...هتد هەڵدەگرێت .

ajo

٣-ئاژۆ :

١-لەوەڕو گژوگیا و پووش و پەلاش کە دەدرێن بە ئاژەڵ و مەڕو مالآت .

٢-ئالیك و ئالف کە لە شەودا دەدرێت بەگیاندار

ajober

ئاژۆبەر :

ڕۆیشتن و تێپەڕبوون بەلای کەسێك ، شوێنێك ، شتێکدا .... هتد .

ajotin

١-ئاژۆتن :

١-ڕادان و وەبەردانی مەڕو مالآت و گیاندارانی تر لە جێگایەکەوە بۆ جێگایەکی تر .

٢-هەڵکوتانە سەر کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك .

٣- پەلەلیکردن .
٤-لیخوڕینی ئۆتۆمبیل و هەر شتێکی تری لەم چەشنە .
ajotin ٢-ئاژۆتن :
خایاندن و بەردەوامی .
*کۆبوونەوە، کە پتر لە سێ سەعات بخایەنێ .
ajotin ٣-ئاژۆتن :
شوێن پێهەڵگرتنی مرۆڤ و گیانداری تر بەنیازی دۆزینەوەیان .
ajotneser ئاژۆتنەسەر :
پەلاماردان و هێرشبردنە سەر سەنگەری دوژمن .
ajotî ئاژۆتی :
زەویی ڕەقەن و زبران و بەردەلآن کە بە کەڵکی کێلآندن و کشتوکاڵ نەیەت .
ajodan ١-ئاژۆدان :
بڕ. ئاژواندن .
ajodan ٢-ئاژۆدان :
هێرشبردنە سەر دوژمن و پەلامارداني سەنگەر و مۆڵگەی لە شەودا .
ajok ئاژۆك :
بڕ. ١-ئاژۆ .
ajokirdin ئاژۆکردن :
بڕ. ئاژۆتن .
ajoyîn ئاژۆیین :
بلآوبوونەوە و تەرە بوونی ئاژەڵ لە دەشتودەردا
ajuwaj ئاژوواژ :
کەسێکی پەشۆکاو و واق وڕماو .
ajuwan ئاژووان :
بڕ. ئاژۆتن .
ajûtin ئاژووتن :
بڕ ئاژاوە نانەوە .
ajwer ئاژوەر :
بڕ. ١-ئاژۆ
ajye ئاژیە :
بنە پەرگێکە لە چەرم ، یان لەبەن و موو ، بەسەر لێواری بنی کلآشدا دادەدوورێت و چینگەڕ و گەڕەنەکانی تری لەسەر دەچێنرێن . (پەرگەما).
ajîn ١-ئاژین :
ئەو کەرەستە و شتانەی قەبارەیان لە نێوان (ورد) و (درشت) دایە ، وەك زیخ لە لم درشتتر لەچەو وردترە .

ajîn

١-ـاژین :

بڕ. ـاژ

ajîn

٢-ـاژین :

بڕ. ـاژکردن

ajîn

٣-ـاژین :

...ی بەردەلان و پڕ لە زیخ و چەو .. هتد .

ajîne

ـاژینە :

...و ...ارەی بەستراوە بەکەویجەی ئاشەوە لەگەڵ سووڕانەوەی بەرداشدا دانەوێڵە ئەوەرێنێتە ناو گەرووی بەرداشەوە بۆ هاڕینی چەقچەقەی ئاش) .

ajîne

١-ـاژینە :

بڕ ١-ئاژنە .

ajîne

٢-ئاژینە :

کونی سەرەوەی دەستاڕ .

ajêř

١-ئاژێڕ :

زەنگی کارگە و دامەزراوی کارکردن کە بۆ دیاریکردنی سەرەتا و کۆتایی ئیش لێدەدرێت .

ajêř

٢-ئاژێڕ :

بڕ. ئاشگێڕ .

ajên

ئاژێن :

١-کەسێك کە یەك لەسەر یەك ،دەرزی ، سووژن ، درەوش ... هتد . بکات بەگیاندار و هەر شتێکی تردا .

٢-کەسێك کە چیلکە و دەنکەشخارتە و پووش ...هتد ، بکات بە نێوان دداندا بەنیازی پاککردنەوەیان .

٣-کەسێك کە بەرگ و پۆشاك دابکەنێت .

٤-کەسێك کە بیرازی بەرداش بکات .

٥-کەسێك کە دەرگا ، دۆلآب ، سندووق ...هتد ، کلیلبدات و دا بخات .

٦-کەسێك ، گیاندارێك کە مرۆڤ و گیاندار تووڕە بکات .

٧-مرۆڤ ، گیاندار ، کە مرۆڤ و گیاندار و شت هەڵبگێڕێتەوە و ئەمدیوو ئەودیویانبکات .

٨-کەسێك کە ئاو دابەشبکات بەسەر باخ و کشتوکاڵدا .

ajêner

ئاژێنەر :

بڕ. ئاژێن .

ajêniraw

ئاژێنراو:

بڕ. ئاژنراو .

ajênirya

ئاژێنریا :

بڕ. ئاژنراو .

ajêniryag

ئاژێنریاگ :

بڕ . ئاژنراو .

ئاژێنریاو : ajêniryaw

بڕ. ئاژنراو .

١-ئاس : as

گیانلەبەرێکی بچووك و تووکسپی و کەوڵ بەنرخە ، لە تیرەی سمۆرەیە .

٢-ئاس : as

بڕ. ئاسك .

٣-ئاس : as

کاغەزێکە لە (٥٢) کاغەزی دەستەی قومار .

٤-ئاس : as

بێزار لە کەسێك ، کارێك ، یان شتێك .

٥-ئاس : as

ئامرازی پەیوەندییە بەواتای مەگەر .

*ئاس چە بو !

١-ئاسا : asa

پاشگرێکە دەلکێ بەناوەوە واتای وێکچووی دەداتێ .

*دایەت نەمەندەن . بابەت نەباسا ، بۆخۆت بگەڕێ قەلەندەر ئاسا .

٢-ئاسا : asa

بڕ. ئاش .

٣-ئاسا : asa

بڕ. ١-ئارام -١

٤-ئاسا: asa

بڕ. ئەوسا .

٥-ئاسا : asa

داری دەستی پیاوچاکان و دەروێشان و بێهێزان کە لە جیاتی گۆچان بەکاریدێنن .

ئاسارە : asare

بڕ. ئەستێرە .

ئاسارە زەلە : asarezele

بڕ . ئەستێرەی بەیان .

ئاسارە شیپشیپ : asareşîpşîp

یارییەکی فۆلکلۆری منالآنە ، لەنێوان دوو دەستەدا دەکرێت ، هەر دەستەیەك سەر دەستەی خۆیان هەڵدەبژێرن یەکێکیان ئەڵێت :

ئاسارە شیپشیپ ، شیب گاو زەردە هەی بگیر بگیر وەی وەردە وەردە ، ئە نجا فیکەیەك لێدەدات و هەردەستەیەك پەلاماری یەکتری دەدەن و هەر کەس درا بەزەویدا ، ئەبێ ئەوی تر بەکۆڵ بیبات بۆ شوێنی دیاریکراو .

asan

ـسـن :

ـكـرێـت . قـسـەیەك ، یان هەرشتێك كە بتوانرێ بەبێگیروگرفت و ناڕەحەتی ئەنجامبدرێت .

٠- ـرسـێـر و بابەتێك ، تێگەیشتن و وەڵامدانەوە یان زوو بێنە دەست .

ـعقت بەدەسەن كار بەدەس ئاسان

ـكێشـعت جەور موژەی خاڵخاسان (خانای قوبادی)

asane

ـسـانـە :

ـعوڕو بەر و بەردەرگای ماڵ و هەوارگە و ڕەشماڵ .

٠- ـەر دەرگای گەورە ماڵان .

ـەر منیەو وەخـــاك ئاسانەی دڵبەر

ـعر ـرمزووی دڵ ، گیان بەرشۆ وەبەر (مەولەوی)

asane

٠- ـسانە :

ـعێنی داكەندنی كەوش پێڵاو .

asane

٠- ـسانە :

ـعێن و ئارامگەی شێت و نەخۆش لەتەكیەو ماڵە شێخ .

asane

:- ـسانە :

ـوخی ئافرەتی سكپڕ كە ژان دەیگرێ و خەریكە منداڵی ببێت .

asanesûk

١- ئاسانە سووك :

ـفرەتی سكپڕ كە ژانی سووك و لەسەرخۆ دەیگرێت و بەئاسانی منداڵەكەی دەبێت .

asanesûk

٢- ئاسانە سووك :

ـمانێك كە بەباشی سەرپەرشتی منداڵبوون بكات و سكپڕ بە ئاسانی لەبەردەستیدا منداڵی ببێت .

asanesûk

٣- ئاسانە سووك :

بر. نیسكسووك .

asanegiran

١- ئاسانەگران :

ئافرەتی سكپڕ كە ژانی خێراو توند و پڕ ئازار ئەیگرێ و بەگران منداڵەكەی دەبێت .

asanegiran

٢- ئاسانەگران :

مامانێك كە دەستقورس بێت و سكپڕ لە بەردەستیدا بە ئاسانی منداڵی نەبێت .

asanegiran

٣- ئاسانەگران :

بر. نیسكگران .

asanebaş

ئاسانە باش :

كەسێك كە دەمونزای باش و بەفەربێت .

asanbijêw

ئاسانبژێو :

كەسێكە كە ژیانی سادە و ساكار و قەڵەندەرانە بێت .

asnbûn

ئاسانبوون :

كەمبوونەوە و نەمانی گیروگرفت و زەحمەت بۆ ئەنجامدان و ڕاپەڕاندنی كارێك .

ئاسانبییەی : asanbiyey

بڕ. ئاسانبوون .

ئاسانکەر : asanker

کەسێك ، یان هۆیەك بۆ ئاسانکردنی کارێك ، ، یان شتێك

ئاسانکەرە : asankere

بڕ. ئاسانکەر (بۆ مێ) .

ئاسانکەردەی : asankerdey

بڕ. ئاسانکردن .

ئاسانکراو : asankiraw

هەر کارو پرسیار و ڕاهێنان و ...هتد کە نە نجامدانیان ئاسانکرابێت .

ئاسانکردن : asankirdin

نەهێشتنی گیروگرفت و زەحمەتی و دژواری بۆ نە نجامدان و ڕا پەڕاندنی کار و مەبەستێك .

ئاسانکریا : asankirya

بڕ. ئاسانکراو .

ئاسانکریاگ : asankiryag

بڕ. ئاسانکراو .

ئاسانکریاو : asankiryaw

بڕ .ئاسانکراو .

ئاسانکریێ : asankiryê

بڕ. ئاسانکراو

ئاسانی : asanî

شێوە و دۆخی هەر کارو قسەیەك کە مرۆڤ بتوانێ بێگیروگرفت و قۆرت ڕاپیەڕێنێ و نە نجامییدات.

ئاساو : asaw

بڕ.ئاش .

ئاساوا : asawa

بڕ. ١-ئاش .

ئاساوان : asawan

بڕ. ئاشەوان .

ئاساوانە : asawane

بڕ . ئاشەوان (بۆ مێ)

ئاساوانی : asawanî

بڕ. ئاشەوانی

ئاوساچی : asawçî

بڕ.ئاشەوان .

asawçiye — سوچییە :

ر شەوان (بۆمێ) .

asawgîÎin — سوگیر :

ر شگێر

asawgîÎinay — سوگیناى :

ر شگێران .

asawgîÎine — سوگێنە :

ر ئشگێر (بۆمێ) .

asawÎe — سونە :

ر : ئاشە بەتەندوورە .

asayene — سایەنە :

مرهەلدان و بەدیار کەوتنی بابەت و شت و دیاردەی نوێیاو .

asayiş — ١-ئاسایش :

هێمنی و ئارامی و تەبایی و نەبوونی ئاژاوە و شەڕ و شۆڕی ناو خێزان ، کۆمەڵ وڵات و جێگر بوونی دەسەڵاتی یاسا .

تاجەتۆ بڕیام ، وەمەرگت قەسەم

ساتێ ئاسایش نەدیەنم وەچەم   (مەولەوی)

asayiş — ٢-ئاسایش :

وچان و حەسانەوەی گیانلەبەر .

asayişparastin — ئاسایشپاراستن :

بەرقەرارکردنی ئارامی و هێمنی و دڵنیایی .

asayişparêz — ئاسایشپارێز :

کەسێك کە هێمنی و ئارامی و دڵنیایی بەر قەرار دەکات .

asayişparêzî — ئاسایشپارێزی :

بڕ. ئاسایشپاراستن .

asayişperwer — ئاسایشپەروەر :

بڕ ئاشتیخواز .

asayişperwere — ئاسایشپەروەرە :

بڕ ئاشتیخواز . (بۆمێ) .

asayişt — ئاسایشت :

بڕ .ئاسایش .

asayişxiwaz — ئاسایشخواز :

کەسێك کە سەوداسەری ئاسایش بێ و هەوڵی بە ئەنجامهێنان و چەسپاندنی بدات .

asayişxiwaze — ئاسایشخوازە :

بڕ. ئاسایشخواز (بۆمێ) .

ئاسایی : asayî

١-بارودۆخێك كە گیروگرفتی تێدا نەبێت و لەگەڵ باری دەروونی و توانا و سروشتی دەوروبەردا بگونجێت .

٢-هەر بارو دیاردە و شتێك كە گەڕابنەوە سەر دۆخی جارانیان .

ئاسە : ase

بڕ. ئاسەر

تەنراو و قوماش كە دەگیرێت بەدیوی ناوەوەی پۆشاكەوە .

ئاسەر : aser

بڕ. ئەوە .

ئاسەوار : asewar

شوێنەوار و پاشماوی كۆن و دێرینەی گەل ، نەتەوە ، وڵات ، خەڵك .

ئاسەواربڕ : aswarbiř

كەسێك كە نیشانە و شوێنەوار و پاشماوەی كۆن و دێرینە نەهێڵێ .

ئاسەواربڕان : aswarbiřan

نەمانی نیشانە و شوێنەوار و پاشماوەی كۆن و دێرینە .

ئاسەواربڕاو : aswarbiřaw

نەمان و بڕ بوونی ئاسەوار و شوێنەوار .

ئاسەواربڕە : asewarbiře

بڕ. ئاسەوار بڕ (بۆمێ) .

ئاسەواربڕیا : asewarbiřya

بڕ ئاسەوار بڕاو .

ئاسەوار بڕیای : asewarbiřyay

بڕ .ئاسەواربڕان .

ئاسەواربڕیەی : asewarbiřyey

بڕ.ئاسەوار بڕین .

ئاسەوار بڕین : asewarbiřîn

نەهێشتنی نیشانە و شوێنەوار و پاشماوەی كۆن و دێرینە.

ئاسەوار بڕیێ : asewarbiřyê

بڕ. ئاسەوار بڕاو (بۆ مێ و كۆ) .

ئاسەوان : asewan

بڕ. ئاشەوان .

ئاسەوانە : asewane

بڕ ئاشەوان . (بۆ مێ)

ئاسەوانی : asewanî

بڕ. ئاشەوانی

asey
ئاسەی :
بڕ. ئاستەی .
asbiwîn
ئاسبوین :
بێزار بوون لە کەسێک ، یان شتێک .
*مردوم ئەی زەمانە لەگیان خۆیان ئاسبوینە .
asbîn
ئاسبین :
بڕ. ئاسبوین
aspayî
ئەسپایی :
بڕ. ئەسپایی
aspize
ئاسپزە:
بڕ. ئەسپێ .
Aspîd
ئاسپید :
جۆرە مارێکی گەورە و زۆر ژەهراوییە ، لە ئوستراليا و خوارووی ئەفەریقا و هەندێ ولاَتی ئاسیادا دەژی .
aspêj
ئاسپێژ :
بڕ. ئاشپەز .
aspêjxane
ئاسپێژخانە :
بڕ. ئاشپەزخانە .
ast
ئاست :
١-رادە و پلەی بەرزایی ئاو ، گەرما و سەرما وتوانا و ... تاد...
*ئاستی ئاوەکە بەرزە .
٢-رادەی جیاوازیی بەرز و نزمیی گوزەران و ژیان و ژیوار .
* ئاستی ژیانی مووچە خۆران لە نزمیدایە .
asta
ئاستا :
بڕ. ١-ئارام -١
astar
ئاستار :
١-بڕ. ئاسەر .
٢- توێژاڵی یەکەمی ڕەنگ کە دەدرێ .
لەدەرگا و پەنجەرە .. هتد بۆ ئەوەی ئەگەر دەستێکی تری لێدرا باش بیگرێ .
٣-پەراوێزی کەواو سەڵتە
astarkirin
ئاستارکرن :
دادروونی بەرگ (بەر) بە دیوی ئاوەوەی پۆشاکدا.
astarkirî
ئاستارکری :
پۆشاکی بەردار

astan
١-ئاستان:
١-خاك و مەڵبەندێك كە مرۆڤ تێیدا دەژیێت .
٢-بڕ. ئارامگە
astan
٢-ئاستان :
شوێنی تایبەتی سەر ڕێگاوبان بۆ ڕاگیرکردن و پشکنین و پرسینەوە .
*جە پە نجا ئاستان ڕاگیر مەنیشان
ئەوان چێمە مــە پەرسانی هــەوالآ صەید یی هەورامی
astane
ئاستانە :
بڕ. ئاسانە .
astanik
ئاستانك :
١-ڕێگایەکی باریك و دابڕاو لە نێوان دوو کەڵی سەختدا .
٢-نزمایی و نشێویی دوو شاخ ، دوو بان ...هتد ، (دۆڵ).
asteciyay
ئاستەجیای :
١-هێلانەوە و دانانی مرۆڤ ، گیاندار ، شت لە شوێنێکدا .
٢-چاوەڕێنەکردنی زیاد لە شوێن و کاتی دیاریکراو .
٣- پێشکەوتن لە پێشبڕکێ ، کاروکاسپی ، بازرگانی ، زانیاری ، هەڵبژاردن و ....هتد .
٤- پێشکەوتن لە مەیدانی چوونە پێش و ژیاری سەردەمدا .
aster
ئاستەر :
بڕ. ئاساوەر .
astem
١-ئاستەم :
١-شوێن ، ناوچە ، شاخ کە هاتوچۆکردن و پیاگەڕانی دژوار و سەختبێت .
٢-هەر کارو مەبەستێکی دژوار کە بە ئاسانی ئە نجامنەدرێ .
astem
٢-ئاستەم :
بڕ .ئارام
astey
١-ئاستەی :
بڕ . ئاستن .
astey
٢-ئاستەی :
بواردن و ڕێدان بۆ کردن و ئە نجامدانی وتە و کارو مەبەست . (هێشتن).
asteyciyay
ئاستە یجیای :
بڕ. ئاستەجیای
asteywe
ئاستەیوە :
بڕ. ئەوە ئاستەی .
asteyo
ئاستە یۆ:
بڕ. ئەوە ئاستەی .

ـستن : astin

ـوزهینان و دەستهەلگرتن لەهەر مرۆڤ ، گیاندار و شتێك •

•-ـعرفەت و رِێدان بۆ ئەنجامدانی كارو مەبەستێك ، یان وتن و دەربڕینی خواست .

•-ـستن : astin

ـێشكەوتكردنی پارە و پوول و سامان .

•-ـاستن : astin

ـێشكەوتن و بایەخپێنەدان .

ـستون : astun

ـبر ئاسانە .

ئەستوون : astûn

بر ئاسانە .

ئاستوونده : astûnde

بر ئەستوون .

ئاستێر : astêr

بر ئاستار -١

ئاسرم : asrim

بر ئارسم .

ئاسرمه : asirme

پارچەلبادێكە ، دەكەوێتە ژێر بەشی دواوەی زین و سەركەفەلی ولاّخ دادەپۆشێت .

ئاسرین : asrîn

بر ئەسرین .

ئاسرمی : asirmî

بر ئارسم .

ئاسفەلّتكرن : asfelitkirin

داپۆشینی رِێگا و بان بەچینێك قیری ئەستوور

١-ئاسقی : asqî

ئەو قایشە باریكە ، یان لاستیكە پانەیە ، كە دەكرێتە هەردووشان و لە ئاستی پشتێنەدا ، لەدواوە و لە پێشەوە پانتۆلی پێ توند دەكرێ .

٢-ئاسقی : asqî

تەختەیەكی درێژ كۆڵەیە ، چەند سنگێكی كورتی سەر دوگمەئاسایی پێوەبەندە بۆ جلوبەرگ هەڵواسین .

ئاسك : Asik

گیاندارێكی باریكەلانەی سركی دووسمی كاوێژكەری تیژڕەوە ، چوار پەلی باریك و درێژن ، لە قەلەمبازداندا بێهاوتایە .

ئاسكە : aske

بر ئاسك .

ئاسکەزەڕینە :	askezeřîne

بووکێکی منداڵانەیە ، لە شێوەی ئاسکدا لە پەڕۆ و پاتاڵی ڕەنگا و ڕەنگ دروستدەکرێت .

ئاسکردن :	askirdin

بێزارکردنی مرۆڤ و گیاندار بەکارو کردەوە و وتەی نابەجێ .

ئاسکۆ :	asko

سەرو پێچی ژنان .

١-ئاسکۆڵ :	askoÎ

بەچکە ئاسک ، کارمامز ، وەڵەدە .

٢-ئاسکۆڵ :	AskoÎ

١-بۆ خۆشەویستی و ناز بە کیژۆڵەی ئاسکۆڵە و ئەشمیل دەوترێت .

٢-ناوە بۆ کچان .

ئاسمان :	Asman

ئەو بەشەی گەردوون کە لە زەمینەوە لە شێوەی گۆمەزێکی فراوان و گەورەدا دەبینرێت و خۆر و مانگ و ئەستێرەی تێدا دیارن.

١- ئاسمانە :	asmane

١-بەشی سەرەوەی ناو دەمی مرۆڤ و گیانداری دی .(مەلاشوو)

٢-بەشی سەرەوەی ژوور کە بەرامبەر تەختی زەوییەکەیە . (بنمیچ) .

٢-ئاسمانە :	asmane

سەرقاپی دەفر و بوتڵ ....هتد .

٣-ئاسمانە :	asmane

هەرشتێك (سنگ ، داری تاشراو و هتد) کە بخرێتە قلیشی دارەوە و بێبدرێت بۆ ئەوەی بشکێنرێت . (پواز).

ئاسمانگ :	asmanig

بڕ. ئاسمان .

ئاسمانگە :	asmange

بڕ. ١- ئاسمانە .

ئاسمانگەڕ:	asmangeř

مرۆڤێك کە بەهۆی کەشتیی ئاسمانییەوە بە بۆشایی گەردووندا دەگەڕێت و لە ئەستێرەکان دەکۆڵێتەوە .

ئاسمانگەڕی :	asmangeřî

گەڕان و گەشتوگوزار بە ئاسماندا .

١-ئاسمانگیر :	asmangîr

بارانێکە کە هەر چوار دەوری ناوچەیەکی بینراو دەگرێتەوە .

٢-ئاسمانگیر :	asmangîr

بڕ ئاسمانگەڕ .

ئاسمانگیرە :	asmangîre

بڕ. ئاسمانگیر (بۆ مێ) .

ـ سمانگیری : asmangîrî

ـ ڕی بارانێك كه هەرچوار دەوری ناوچەیەكی بینراوی گرتبێتەوە .

ـ سمانگیری : asmangîrî

ـ ڕنی ناسمانگیر بەبۆشایی گەردووندا .

ـ سمانگیل : asmangîÎ

ـر ناسمانگەڕ

ـ سمنگیلای : asmangîÎay

ـر ناسمانگەڕی .

ـ سمانگیله : asmangîÎe

ـر ناسمانگەڕ.

ـ سمان و ڕێسمان : asmanuřêsman

١-كار ، یان قسەی ئاڵۆز كه هیچی بەسەرهیچەوه نەبێت و سەرووبنی دیار نەبێت .

٢-جیاوازییەكی زۆر لەنێوان دووشت ، دوو كەس و هتد ...

*تۆ هەتە تیغی دەبان و من هەمە تیغی زمان

فەرقی ئەم دوو تیغە هەروەك ئاسمان و ڕێسمان

١-ئاسمانی : asmanî

ڕەنگی شینیكاڵ كه له ڕەنگی ئاسمان بچێت .

٢-ئاسمانی : asmanî

١-بەوكتێبە پیرۆزانە دەوترێت كه خودا ناردوونی بۆ پێغەمبەران .

٢-هەرشتێك كه له ئاسمانەوه بێتە خوارەوه .

٣-ئاسمانی : asmanî

هەرشتێك كه پەیوەندیی به ئاسمانەوه هەبێت .

٤-ئاسمانی : asmanî

١-مرۆڤی كەمهۆش و پەتیارە .

٢-مرۆڤی لووتبەرزو بەهەواو فیز .

ئاسمانییە: asmaniye

بڕ. ئاسمانی (بۆ مێ) .

ئاسمە : asme

١-دەسك و قولێك سەوزەی بەستراو .

٢-كۆمەڵە و دەنكە بەری هەندێك درەختی میوە بە لاسكیكەوە .

ئاسمو : asmu

بڕ. ئاسمان .

ئاسمو چ ڕەنگە : asmuçirenge

یارییەکی منداڵانە ، دوو منداڵ پشت بەیەکەوە دەلکێنن و دەست لێکگیر دەکەن و هەر جارێك یەکێکیان بە پشت ئەوی تر بەرز دەکاتەوە و ئەمە دەڵێن :

ئاسمو چ ڕەنگە ، سەوز و سورخ و هەفت ڕەنگە .

(سابوونی ڕەقی ، پشتم تەقی)

ئاسموخرمە : asmuxirme

بڕ. ئەورەتریشقە .

ئاسمو گرمە : asmugirme

بڕ. ئەورە تریشقە .

ئاسمون : asmun

بڕ. ئاسمان .

ئاسموو : asmû

بڕ. ئاسمان .

ئاسمیە : asmiye

بڕ. ئاسمان .

١-ئاسمین : asmîn

دارگوڵێکی سپی و وردی بۆنخۆشە . (یاسەمین) .

٢-ئاسمین : asmîn

بڕ. ئاسمان

ئاسن : Asin

١-مڕادیکی کیمیاییە ، کانزایەکی پتەوی قورسی ڕەنگ مەیلە و زیوییە ، لە زەویدا لەگەڵ بەرد و شتی تردا ئاوێتەیە .

٢-هەر کەرەستەیەك لەو کانزایە دروستکرابێ .

٣-ئەو دەرمانانەی ئاوێتەی ئاسنیان تێدایە .

٤-بەشتی زۆر ڕەق و پتەو دەوترێت .

٥-بەکەسێك دەوترێت لەسەر ڕای خۆی سوور بێت .

٦-کەسێك ورەی زۆر بەرز بێت و لەڕووی کۆسپ و بەڵا و کارەساتدا نووچنەدات .

ئاسنەڕێ : asineřê

ڕێگای تایبەتە بە تڕام ، شەمەندەفەر ، تەرمزینە و ....هتد ، کە ئاسنی تایبەتی و درێژ دروستدەکرێت بۆ ڕۆیشتنیان بەسەریدا .

ئاسنەکوتە : asinekute

بڕ. ئاسنەواڵە .

ئاسنەواڵە : asinewaÎe

ئاسنە شکاو ، یان پارچەی لەتوپەتی کەلو پەل و ئامرازی ئاسنین و... هتد .

asinbiř

ـسبر :

ـەرمو ئامێری تایبەتی ئاسنبڕینەوە .

• ـموکسەی کە بە ئەڕمو ئامێری تایبەتی ئاسنبڕینەوە ئاسن دەبڕێتەوە .

• ـرۆو جەردە کە قاسە و شوێنی سەخت و قایمی بانك دەبڕن .

asinbiře

ـسنبرە :

ـر ئاسنبڕ (بۆمێ) .

asincaw

ـسنجاو :

قـپ و کەوڵ و دەفری لە مس و فافۆن و ..هتد ، دروستکراو .

asindawa

ـسنداوا :

بر ئاسنکێش .

asindiřik

ئسندرك :

تەلی دڕکاوی کە شوێنی گرنگ و قەدەغەکراوی پێ تەلبەند و دەربەستدەکرێت

asînřevîn

ئاسین رەڤین :

بر . ئاسنرفێن .

asinřewa

ئاسنرەوا :

بر. ئاسنکێش .

asinřevên

ئاسنرەڤێن :

بر. ئاسنکێش .

asinsime

ئاسنسمە :

پارچە ئاسن ، یان پۆلای نووکتیژ بۆکوونکردن و سمینی ئاسن و شتی تری لەوجۆرە .

asinfiřên

ئاسنفرێن :

بر. ئاسنکێش

asinkut

ئاسنکوت :

١-شاگردی ئاسنگەر کە ئاسنی گەرم دەکوتێت .

٢-چەکووشی تایبەتی بۆ کوتاندنەوەی ئاسن .

asinkutan

ئاسنکوتان :

لێدان و کوتانی ئاسن بە چەکوشی ئاسنکوت .

asinkutandin

ئاسنکوتاندن :

بر. ئاسنکوتان .

asinkutanin

ئاسنکوتانن :

بر. ئاسنکوتان .

asinkêş

ئاسنکێش :

پارچە ئاسنێکە ، کە هێزی ڕاکێشانی تێدایە ، ئەگەر لە ئاسنی تر نزیکبکرێتەوە ، ڕایدەکێشێت بۆ لای خۆی .

asinger

ئاسنگەر :

١-کەسێکە کە ئاسن و ئامێر و کەلوپەلی هەمە جۆرە دروستدەکات .

٢-کەسێکە ئاسن لە کوورەی تایبەتیدا گەرمدەکات ، هەتاوەك پشکۆی لێدێ ، دوایی بە ئاسنکوتی تایبەتی دەیکوتێت هەتا ئەو شێوە و ئامرازەی لێدەردەچێت کە وەستا مەبەستیەتی .

asingerî

ئاسنگەری :

١-کارو پیشەی ئاسنگەر .

٢-تەقەتەقی زۆر .

asinî

ئاسنی :

بر. ئاسنین .

asinîsardkutan

ئاسنی سارد کوتان :

سەرقاڵبوون و خۆخەریککردن بەکارێکی بێهوودە و بێئە نجامەوە .

asinîn

ئاسنین :

١-هەر شتێك لە ئاسن دروستکرابێت .

٢- پتەو وبەهێز وەك ئاسن .

٣-بڕوانە ئاسن -٦ .

asinîne

ئاسنینە :

١-بڕ. ئاسنین .

٢-بڕ. ئاسن -٦

asupaÎas

ئاسو پالاس :

١-مرۆڤی ڕووت و ڕەجاڵ و بێسەرمایە و پەرێشان

٢-کەنەفت و پەککەفتە .

asûn

ئاسوون :

بڕ . ئاسان .

aswêne

ئاسوێنە :

١-ئەو بەشەی کراس و پۆشاك کەلە سەرشانەوە دەستپێدەکات و بالی پێدادەکرێت (قۆڵی کراس و پۆشاك) .

٢-ئەو بەشە سادەیەی قۆڵی کراس کەلە پەنجەکانی دەست تێدەپەڕێ و شۆر دەبێتەوە و دەتوانرێت لەمەچەکەوە . بپێچرێت ، یان شۆربێتەوە (فەقیانە ، ئەنگوچك) .

aso

١-ئاسۆ :

١- ئەو هێڵە خەیاڵییەی کە کەناری ئاسمان و زەوی ، یان ئاسمان و ڕووبەری زەریاکان لە ئایستیرا بەیەك دەگەن .

٢-ئەو ڕووبەرە دوورەی لە بیابانێکی فراواندا بەدیدەکرێت .

٣-ڕادەی فراوانی بیروهۆش و زانینی مرۆڤ .

٤-ئاستی ئاو لە ڕووبارو زەریاو بەربەستدا .

aso

٢-ئاسۆ

تارمایی و ڕەشایی کە لەدوورەوە ببینرێت .

aso

٣-ئاسۆ :

هیواو ئاواتی ڕەچاو کراو

aso

٤-ئاسۆ:

تیشك و ڕووناکییەك کە بەشێوەیەك دەوروبەر ڕۆشنبکاتەوە ، بە ئاسانی دۆست و دوژمن لێك جودا بکاتەوە .

asok

ئاسۆك :

١-تارمایی هەر شتێك لەسەر شتێکی تر لە ئەنجامی بەرکەوتنی تیشکێك ، یان ڕووناکییەك لە یەکەمیان . (سێبەری هەر شتێك لەسەر شتێکی تر) .

٢- ئەو شوێنەی ڕاستەوخۆ تیشکی خۆری لەسەر نەبێت ،(سێبەر ، نسێ ، نسرم).

asog

ئاسۆگ :

بڕ. ئاسۆ -١

asoge

ئاسۆگە :

بڕ. ئاسووگە .

asoyane

ئاسۆیانە :

بەشێوەی ئاسۆیی هێڵێك ، ڕووبەرێك ، یان هەر شتێکی تر لەگەڵ ڕووی زەویدا تەریبـبێت .

asû

١-ئاسوو :

بڕ. ١-ئاسۆ

asû

٢-ئاسوو :

١- مرۆڤی پیس کە مرۆڤ بێزی لێبکاتەوە .

٢-خواردنەوە و خواردنی بۆگەن کە بەکەڵکی خواردنەوە و خواردن نەیەن .

asû

٣-ئاسوو :

شەوق و ڕووناکیی هەر شتێك .

asuwe

ئاسووە :

بڕ. ئاسوودە .

ئاسووە خۆم کـــەرم نییە

لەکاو و جۆی خەورم نییە (پەندی پێشینان)

asûde

ئاسوودە :

١-مرۆڤی دڵنیاو بێخەم و خەفەت و بێگیروگرفت .

٢-حەساوەو دڵخۆش .

٣-کەسێك کە کۆتایی ژیانی هاتبێ و دواکۆچی کردبێت و لە مەراقی ژیان ڕزگار بووبێت .

asûdebûn

١-ئاسوودە بوون :

١-ڕزگار بوون لەخەم و خەفەت و گیروگرفت.

٢-حەسانەوە و دڵخۆشبوون .

٣-ئارامبوون .

٤-ئەرك و بارسووکبوون و نەمانی کۆسپ و گرێی ژیان .

asûdebûn ٢-ئاسوودەبوون :
مردن و سەرنانەوە و ڕزگار بوون لە دەرد و ئازاری ژیان .

asûdebûn ٣-ئاسوودە بوون :
لێبوونەوە لەکار و مەبەست و تەگەرەی ئاڵۆز .

asûdebiye ئاسوودەبییە :
بڕ. ئاسوودەبوو .

asûdebiyey ئاسوودەبیەی:
بڕ. ئاسوودە بوون .

asûdebiyi ئاسوودەبیی :
بڕ. ئاسوودەبوو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

asûdeker ئاسوودەکەر :
کەسێکە کە کەسێکی تر ئاسوودە بکات .

asûdekere ئاسوودەکەرە :
بڕ. ئاسوودەکەر (بۆ مێ) .

asûdekerdey ئاسوودەکەردەی :
بڕ. ئاسوودەکردن .

asûdekirdin ١-ئاسوودەکردن :
١- ڕزگار کردنی مرۆڤێك لەخەم و پەژارە و گیروگرفت .
٢- حەساندنەوە و دڵخۆشکردن .
٣-دڵنیاکردن و ئارامکردن .

asûdekirdin ٢-ئاسوودەکردن :
کوشتنی مرۆڤێك کە لە ژیان بێزاربێت .

asûdegary ئاسوودەگەری :
بڕ. ئاسایش .

asûdegî ئاسوودەگی :
بڕ. ئاسوودەیی .

asûdeyî ئاسوودەیی :
١-دڵنیایی و بێخەم و خەفەتی لە ژیاندا.
٢-حەساوەیی و دڵخۆشی .
٣-بارسووکی و ژینی بێکۆسپ و گرێ .
٤-مردن و کۆتایی ژیانی

asûdî ئاسوودی :
بڕ. ئاسوودە .

asûge
ـسووگە :
ـەرزیی سەر زەوی ، وەك ، گرد و شاخ و تەپۆلکە ..هتد.

asûge
-٠ ئاسووگە :
تیـژیی دەرکەوتنی ئەو هێڵەی کە لەکاتی بەرەبەیان و داهاتنی تاریکیدا لە میانەی زەوی و ئاسماندا دەردەکەوێت .

asûn
ـسوون :
بر. ئاسان .

asî
- ئاسی :
-بر. ئاستەم -١

asî
٢-ئاسی :
کەسێك لە شوێنێکی سەختدا خۆی حەشار دابێت و بەچەك بەرپەرچی زۆر داری و تاوان و تاوانبار بداتەوە و ملنەنێت ، هەروەها کەسێك یاخیبێت و ملنەدات .

asî
٣-ئاسی :
گیاندارێك کە بووغرا بووبێت و ملنەدا وبە ئاسانی لە شوێنی خۆی نەجووڵێت ، یان لە کوون نەیەتە دەرەوە .

asî
٤-ئاسی :
شتێك لە شتێك گیر بووبێت و بەئاسانی نەیەتەدەرەوە .

asiye
ئاسییە :
بر. ئاسی (بۆ مێ) .

Asya
١-ئاسیا :
گەورەترین کیشوەرە ، سێیەکی رووبەری رووی وشکانییەکانی جیهانە ، دەکەوێتە نێوان ئۆقیانووسی بەستەڵەکی باکوور و دەریای سپیی ناوەڕاست و دەریای سوور و ئۆقیانووسی هیندی و پاسفیکەوە .

asya
٢-ئاسیا :
بر. ئاش

asyawespî
ئەسیاو ئەسپی :
ئاشێکە لە باتی هێزی ئاو بە ئەسپ و وڵاخ دەگەڕێت .

asya usa
ئاسیا ئوسا :
بر. ئاشوەستا (وەستا ئاش) .

asyawan
ئاسیاوان :
بر. ئاشەوان

asyawane
ئاسیاوانە :
بر. ئاشانە .

asyawanî
ئاسیاوانی :
بر. ئاشەوانی

asyawba
ئاسیاوبا :
ئاشێکە لە جیاتی تەوژمی ئاو بەهێزی با ئیشدەکات .

ئاسیاوبازی : asyawbazî

یارییەکی فۆلکلۆری کوردییە ، کۆمەڵێك منداڵ لە کەنار جۆگەلەیەك دادەنیشن و بەربەستێکی بچکۆلە دەکەن و کونێکی تێدەکەن ، تووڵە دارێك بە ناوەڕاستی سێوێکدا ڕەتدەکەن و لەمسەر و لەو سەری جۆگەلەکە قایمیدەکەن ، بە چەشنی پەڕەی ئاش چیلکە دەچەقێننە سێوەکە ، ئاوەکە لە کونی بەستەکەوە لە پەڕەکان دەدات و سێوەکە دەخولێتەوە ، هەر کاتێك سێوەکە لە خولانەوەکەوت منداڵێکی تر ئاشەکە دەنێتەوە .

ئاسیاوچی : asyawçî

بڕ. ئاشەوان .

سەدای ئاسیاوچـــی مەیو پەیاپەی

ئاسیاو خاڵییەن ، نۆبەتەن ، سادەی (مەولەوی)

ئاسیا و چییە : asyawçiye

بڕ. ئاشەوان (بۆمێ) .

١- ئاسیاوکەردەی : asyawkerdey

دروستکردن و ئانەوەی ئاش .

٢-ئاسیاوکەردەی : asyawkerdey

بڕ. ئاسیاو کردن .

ئاسیاو کردن : asyawkirdin

هاڕینی دانەوێڵە لە ئاش .

ئاسیایی : Asyayî

خەڵك و دانیشتووانی کیشوەری ئاسیا .

ئاسیەوان : asyewan

بڕ . ئاشەوان .

ئاسیەوانە : asyewane

بڕ ئاشەوان (بۆ مێ) .

ئاسیەوانی : asyewanî

بڕ. ئاشەوانی

ئاسیەوگیلن : asyewgîÎin

بڕ. ئاشگێڕ .

ئاسیەو گیلنای : asyewgîlinay

بڕ. ئاشگێڕ (بۆ مێ)

ئاسیب: asîb

ئاخۆشی و قۆرت و تەگەرە و تەنگژەی ژیان .

asîbûn

ـسیبوون :

ـنمدان و خۆبەدەستەوەنەدان .

٠-ـ نە کەژۆکێو بە چەکەوە و بەرەنگاریکردنی ناحەز و دوژمن و دەسەلاَتداران .

٠-ـق و ڕکگرتنی منالْ و سووربوون لەسەرپەلْپ و بیانوو و داخوازیی خۆی .

asîde

- ئاسیدە :

خوارنیکە لە ئاردو ڕۆنی قرچاو و دۆشاو دروستدەکرێت . (حەلوا بەدۆشاو).

asîde

٢-ئاسیدە :

١-دۆشاوی خورما

٢-خورمای پەستراو لە پووشی تایبەتی خورما و مەشکە ، یان هەر شتێکی تردا.

asîkirdin

ئاسیکردن :

١-بوونە هۆی ئاسیبوون .

٢-تر نجاندنی شتێك لە جێگەیەك ، یان لە شتێك کە دەرهێنانەوە و ڕزگارکردنی گرانبێت .

asîm

ئاسیم :

مرۆڤی زۆرزان کە بەئاسانی نەخەلەتێنرێت .

asîn

١-ئاسین :

١- هەردوو قۆلْ و پەلی سەرەوەی لەشی مرۆڤ کەلەبنەوە دەنووسێن بەشانەوە و کۆتاییان بەدەست و پەنجە دێت .

٢-ئەو بەشەی پۆشاك کە هەردوو پەلی سەرەوە ، تا ئاستی دەست دادەپۆشێت . (قۆلْ).

asîn

٢-ئاسین :

بڕ. ئاسن .

asîw

١-ئاسیو :

١-بڕ. ئازار .

٢- دەردیسەری و مەینەتی و بۆ نەهاتن لە ژیاندا.

٣-تەشقەلە و گێچەلْ .

٤-قورت و کۆسپ کە دێتە ڕێگەی مرۆڤ و سەری لێدەشێوێنێت .

٥-نەخۆشی و بەلاَ ، کە تووشی مرۆڤ دێن .

asîw

٢-ئاسیو :

بڕئافات .

asê

ئاسێ :

بڕ ئاسی .

asêre

ئاسێرە :

بڕ. ئەستێرە .

ئاسێگە : asêge
کۆسپ و تەگەرە .
چمکی ئەحمەدێ پاڵە هەموو ئاسێگە ها ل سەر ریباخوە دە ئالیکی).
کوردۆیڤ / کۆمەڵە تێکستی فۆلکلۆری .
ئاسێگەه : asêgeh
شوێنی سەخت و دژوار پشکنین و پێداگەڕان .
ئاسێو : asêw
بڕ. ئاش .
ئاسێون : Asêwin
رووەکێکی سروشتییە ، نزیکەی (٦٠ سم بەرز دەبێتەوە گوڵی ورد و درێژکۆڵە و خۆشبۆی ئاویی سوور و سپی دەگرێت ، ڕەگ و ریشەی ئەستوورن .
ئاسێه : asêh
١-بڕ. ئاسێ .
٢-چڵە داری سنجك کە ئاگری زۆر بەتینە .
١-ئاش : aş
١-دام دەزگایەکی تایبەتییە بۆ هاڕینی دانەوێڵە.
٢-خانوو بەرە و شوێنێکی تایبەتییە کە دانەوێڵەی تێدا دەهاڕدرێت .
٢-ئاش : aş
هەرچی خۆراکێك کە لەناو مە نجەڵ و دەفردا لێبنرێت بۆ خواردن .
٣-ئاش : aş
١- تەختەیەکی پان ، یان تەختە بەلەمێك بۆ پەڕینەوە لە ئاو .
٢-دەزگایەکی تایبەتییە ، بۆ پەڕاندنەوەی مرۆڤ ، گیاندار ، ئۆتۆمبیل ، ئامێر ...هتد ، لە رووبار و زێ ، کە بریتییە لە چەند تەختەیەکی هەرۆڵ درێژ ، جاران بە تەوژم و وزەی ئاوسیم و بەکرە ئەمبەر و ئەوبەری پێکراوە ، ئێستاش بەهۆی ماتۆرو ئامێری تایبەتییەوە بە وزەی بەنزین ، گاز، هتد ، ئیشدەکات و دەگەڕێت .
٤-ئاش : aş
شۆی کاڵا و پۆشاك .
٥-ئاش : aş
بڕ. ئاشت .
کاتێ ل مە ئاشە یا ئەزیرە
باعز وی بوهارە یا پەییز (مەم و زین)
٦-ئاش : aş
بڕ. ١- ئارەزوو -١
٧-ئاش : aş
دەرزی لەخۆدان دژی هەندێك نەخۆشیی درم .

aş

ە-ـش :

کمسێك کە شلبێ و زوو خۆی بدات بەدەستەوە و خەڵکی زۆری پێ فێرببێت .

aş aşokanî

ـش ئاشۆکانی :

بر ئاسیاوبازی

aş aşoke

ـش ئاشۆکە :

بر ئاسیاوبازی

aş aşokê

ئاش ئاشۆکێ :

بر. ئاسیاوبازی

aş owaselî

ئاش نۆ واسەلی :

جۆرە چێشتێکە لە برنج و ماش و سەوزە ئامادە دەکرێت .

aşaxa

ئاشاخە :

١-میوەی رزیو و بێکەڵك .

٢-ئاژەڵی لەڕوو لا واز و بێکەڵك لە جەڵەبدا .

٣-هەر شتێك کەڵکی بەکارهێنانی نەمابێت

aşar

ئاشار :

بڕ. ئەوەشار .

aşardin

ئاشاردن :

بڕ. ئەوە شارای .

aşarya

ئاشاریا :

بڕ. ئەوەشاریا .

aşan

ئاشان :

خەرمانی گێرە نەکراو و نەکوتراو .

aşane

١-ئاشانە :

ئەندازەی دانەوێڵە ، ئارد ، یان پارە ، کە ئاشەوان لە جیاتی نرخی هاڕینی دانەوێڵە وەریدەگرێت (مزە ئاش) .

aşane

٢-ئاشانە :

باجێکە ئاغا و دەرەبەگ لە خاوەن ئاشی دەسەند ، زۆر جار دەیەکی مزە ئاش بوو .

aşankirin

ئاشانکرن :

کێشە کردنی شارا و تایە لە جاڕەوە بۆ شوێن خەرمان .

aşeb

ئاشەب :

کەسێك ، گیاندارێك کە بەشی خۆی خواردنی پێویستی خواردبێت و هەست بە برسێتی نەکات .

aşebbûn

ئاشەببوون :

١-خواردنی تەواو و پێویست بە ڕادەیەکی وا کە مرۆڤ ، گیاندار ، هەست بە برسیەتی نەکات .

٢-هەڵمژین و هەڵچنینی ئاو و شلەمەنی کە بەسەر هەر شتێکدا ڕژا بێت .

ئاشە بەتەندوورە : aşebetendûre

یارییەکی فۆلکلۆری کوردییە لە نێوان دوو دەستە منداڵاندا دەکرێت ، دەستەیەکیان بە پێوە بازنە دەبەستن و سەر دەنێن بەیەکەوە و دەست دەخەنە سەرشانی یەکتری و کەمێك دەچەمنەوە ، سەر دەستەکەیان بەدەوریاندا دەخولێتەوە و ناهێڵێت دەستەی دووەم سواری کۆڵیان بن، ئەگەر شەقی بەر کامێکیان بکەوێ ، ئەوا ئەو دەستەیە تێدەکەون و لە جێی ئەمان دادەبن .

ئاشە بە تەندووری : aşebetendûrê

بڕ. ئاشە بەتەندوورە .

١-ئاشە تەندوورە : aşetendûre

گێژاوێکی تیژگەڕە لە گۆم و ناوی قووڵدا گێژ دەخوات (تەندوورەی ئاو).

٢-ئاشە تەندوورە : aşetendûre

بڕ. ئاشە بە تەنوورە .

٣-ئاشە تەندوورە : aşetendûre

ئاشێکە لەبەرکەمئاوی ، دۆڵەکەی بە بەرد و قسڵ هەڵدەچنن ، بۆ ئەوەی ئاوەکە بیگێڕێت .

ئاشە تەندووری : aşetendûrê

بڕ . ئاشە تەندوورە .

ئاشە تەنووری : aşetenûrê

گوێدرێژی سووربـاوی پشت درێژ .

ئاشە دەس : aşedes

دوو بەردی پانکۆڵەی بازنەیین یەکی دیویکی بیرازکراوە ، لەناوەڕاستی ئەوەی ژێرەوە ، تەوەرەیەکی لە دار ، یان لە ئاسنی تێبڕدراوە کە دەچێتە گەرووی بەردەکەی سەرەوە، دەسکێکی دارینی پێوە چەسپە، بەدەست دەخولێنرێتەوە بۆ هاڕینی دانەوێڵە

ئاشە دەست : aşedest

بڕ. ئاشە دەس .

ئاشەڤ : aşev

١-ڕاپەڕینی دەستەیەك لە سوپا بەرانبەر بەڕژێم بە مەبەستی لابردن و گۆڕینی ڕژێمەکە .

٢-بڕ. ئاشووب

ئاشەڤان : aşevan

بڕ. ئاشەوان .

ئاشە قولانێ : aşequlanê

وازییەکی منداڵانە ، منداڵان کۆدەبنەوە و هەریەکە شتێك لە ماڵی خۆیانەوە دەهێنن و بە شێوەی لاساییکردنەوەی ماڵداری خێزانی بچکۆلانە پێکدەهێنن و هەر یەکەیان کارێك ڕادەپەڕێنن (ماڵە باجێنە) .

ئاشەوان : aşewan

ئەو کەسەی کە کاروباری ئاش و باراش هاڕین مەیسەر دەکات .

ئاشەوانی : aşewanî

کارو پیشەی ئاشەوان .

aşeupaşe
ـشەو پاشە :

ـر ئاشۆ پاشۆ

aşbetaÎ
ـشبەتاڵ :

١- هاوار و بانگی ئاشەوان بۆ باراش هاڕ لە کاتی خاڵیبوونەوەی دۆڵیانی ئاش لە دانەوێڵە بۆ لێکردنی باراشی تر.

٢-دوا هاتن و کۆتایی پرۆژە و کارو مەبەستێك .

٣-ئەو کاتەیە کە ئاش دانەوێڵەی نەمێنێت و ئاشەوان بانگی خاوەن باراش بکات ،باراشەکانیان بهێنن بۆ لێکردن و هاڕین.

aşbetaÎker
ئاشبە تاڵکەر :

کەسێکە کە کاری ئاشبەتاڵکردن دەکات .

aşbetaÎkere
ئاشبەتاڵکەرە :

بڕ. ئاشبەتاڵکەر . (بۆ مێ) .

aşbetaÎkerdey
ئاشبەتاڵکەردەی :

بڕ. ئاشبەتاڵکردن .

aşbetaÎkirdin
١-ئاشبەتاڵکردن :

هاوارکردنی ئاشەوان بۆ لێکردنی باراشی نۆرە هاتوو و تەواو بوونی باراشی لێکراو .

aşbetaÎkirdin
٢-ئاشبەتاڵکردن :

دەستهەڵگرتن لە کارو مەبەست و پرۆژەیەك .

aşpes
ئاشپەس :

بڕ. ئاشپەز .

aşbigîr
ئاشبگیر :

تالأنکردنی ئاش و گرتن و بەستنەوەی ئاشەوان .

aşbûn
ئاشبوون :

بڕ. ئاشتبوونەوە .

aşpaÎo
ئاشپاڵۆ :

دەفرێك ، یان ئامرازێکی کون کون بۆ شت پالأوتن

aşpaÎêw
ئاشپاڵێو :

بڕ. ئاشپاڵو .

aşpez
ئاشپەز :

کەسێك کاری چێشتلێنان بێت .

aşpezbaşî
ئاشپەزباشی :

بەرپرس و سەرگەورەی چێشتلێنەران .

aşpezxane
ئاشپەزخانە :

شوێنی تایبەت بە چێشتلێنان لەمالآن و چێشخانەکاندا .

aşpezî
ئاشپەزی :

کاری چێشتلێنان .

aşpesxane
ئاشپەسخانە :
بڕ. ئاشپەزخانە .

aşpêgeř
ئاشپێگەڕ:
١-قەبارەی ئاوێك كە ئاشی پێبخرێتە كار.
٢-شتی فرە و فراوان و زیاد لە پێویست .

aşt
ئاشت :
مرۆڤ ، كۆمەڵ ، وڵات ، كە ئاكۆكی و ئاتەبایی و دوژمنایەتییان لە نێواندا نەبێت .

aşteba
ئاشتەبا :
ئازووقە و خواردەمەنی ئاوماڵ
*ئاشتەبای خوا لەماڵماندا نییە .

aştewbû
ئاشتەوبوو:
خەڵك ، كۆمەڵ ، وڵات كە لە نێوان خۆیاندا ئاشتبووبنەوە.

aştewbûnewe
ئاشتەو بوونەوە :
بڕ. ئاشتبوونەوە .

aştewbiye
ئاشتەوبییە :
بڕ. ئاشتەوبوو .

aştewbiyî
ئاشتەوبیی :
بڕ. ئاشتەوبوو (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

aştewkerdey
ئاشتەوكەردەی :
بڕ. ئاشتكردنەوە .

aştewkiraw
ئاشتەوكراو:
خەڵك ، كۆمەڵ ، وڵات كە لەلایەن كەسانی ترەوە ئاشتكرابنەوە .

aştewkirya
ئاشتەوكریا:
بڕ. ئاشتەوكراو .

aştewkirêy
ئاشتەوكرێی :
بڕ. ئاشتەوكراو . (بۆ مێ و كۆ)

aştbuwewe
ئاشتبووەوە :
بڕ. ئاشتەوبوو

aştbûnewe
ئاشتبوونەوە :
ئاساییبوونەوەی پەیوەندیی نێوان خەڵك ،كۆمەڵ ،وڵات و.. هتد ، نەمانی ئاكۆكی و ئاتەبایی و دوژمنایەتی لە نێوانیاندا

aştkirawe
ئاشتكراوە :
بڕ. ئاشتەوكراو .

aştkirdnewe
ـشتكردنەوە :
ڕێكخستنەوە و ئاساييكردنەوەی پەيوەنديی نێوان خەڵك ، كۆمەڵ ، وڵات ....هتد ، نەهێشتنی ناكۆكی و ناتەبايی و دوژمنايەتی لە نێوانياندا .

aştkirin
ـشتكرن :
١-بڕ. ئاشتكردنەوە .
٢-بڕ. ئارامكردن .

aştobiye
ئاشتۆبييە :
بڕ. ئاشتەوبوو .

aştobiyey
ئاشتۆبييەی :
بڕ. ئاشتبوونەوە .

aştobiyî
ئاشتۆبيی :
بڕ. ئاشتەوبوو (بۆ مێ و كۆ) .

aştokerdey
ئاشتۆكەردەی :
بڕ. ئاشتكردنەوە .

aştokirya
ئاشتۆكريا :
بڕ. ئاشتەوكراو .

aştokiryê
ئاشتۆكريێ :
بڕ. ئاشتەوكراو .(بۆ مێ و بۆ كۆ) .

aştî
ئاشتی :
١-دۆستايەتی و تەبايی نێوان خەڵك ، كۆمەڵ و وڵات .
٢-نەمان و كۆتايی ، ناخۆشی ، ناكۆكی و ناتەبايی و دوژمنايەتيی نێوان مرۆڤ .

aştîyane
ئاشتييانە :
بەشێوەی ئاشتی

aştîparastin
ئاشتيپاراستن :
بەرقەراركردن و چەسپاندنی ئاشتی .

aştîparêz
ئاشتيپارێز :
كەسێك كە نەهێڵێت ناكۆكی ، دووبەرەكی ناتەبايی ، دوژمنايەتی و شەڕ ، لە نێوان مرۆڤدا بەرپابێت .

aştîparîze
ئاشتيپاريزە :
بڕ. ئاشتيپارێز (بۆ مێ)

aştîparêzî
ئاشتپارێزی :
ئاشتيپاراستن

aştîxiwaz
ئاشتیخواز :
١-کەسێکە کەرقی لە شەڕ و شۆڕەو و حەزی لە ئاشتییە .
٢-ئەندام و هاوکارانی ئەو ڕێکخراوانەی مەبەستیان پاراستنی ئاشتییە لەولآت و لە جیهاندا .
٣- تێکۆشەر لە پێناوی ئاشتیدا .

aştîxiwaze
ئاشتیخوازە :
بڕ ئاشتیخواز (بۆ مێ) .

aştîxiwazî
ئاشتیخوازی :
تێکۆشان و هەوڵدان لە پێناوی ئاشتیدا

aştênî
ئاشتێنی :
بڕ. ئاشتی .

aşçî
ئاشچی :
بڕ. ئاشپەز .

aşçîbaşî
ئاشچیباشی :
بڕ. ئاشپەزباشی .

aşçêkirin
١-ئاشچێکرن :
چاککردنەوە و وەگەڕخستنەوەی ئاش .

aşçêkirin
٢-ئاشچێکرن :
بڕ. ئاشنانەوە .

aşxane
ئاشخانە :
بڕ ئاشپەزخانە .

aşxanî
ئاشخانی :
بڕ. ئاشپەزخانە .

aşdar
١-ئاشدار :
هەرچی شتێك کەشۆی هەبێت .

aşdar
٢-ئاشدار :
بڕ. ئاهار .

aşdoÎ
ئاشدۆڵ :
بڕ. ئاشبەتاڵ .

aşirme
ئاشرمە :
بڕ. ئاسرمە

aşifte
ئاشفتە :
کەسێك کە بارودۆخی ژیانی و دەروونی نالەبار بێت و باش نەبێ (پەشێو) .

aşivan
ئاشڤان :
بڕ. ئاشەوان .

ئاشڤانتی : aşvantî

بڕ . ئاشەوانی .

ئاشڤانی : aşvanî

بڕ. ئاشەوانی .

١-ئاشق: aşiq

کەسێکە کە گیرۆدەی داوی دڵداری بووبێت .

*هەرکەسێ هات و وتی من ئاشقم بڕوا مەکە . (تاهیر بەگی جاف)

٢-ئاشق : aşiq

گۆرانیبێژی میللی کە چیرۆك و بەیت و ...هتد ، بە ئاوازەوە دەگێڕێتەوە .

ئاشقانە : aşiqane

داب و نەریت و هەڵسوکەوت لەسەر ڕێ و شوێنی ئاشقان .

ئاشقاو : aşiqaw

بڕ. ٢-ئاو .

ئاشقە : aşiqe

بڕ. ئاشق (بۆ مێ) .

ئاشقە و ماشقە : aşqaumaşqe

١-ماری نێر و مێ کە هۆگر و خۆشەویستی یەکتربن

٢-دووکەسی گیرۆدە بەداوی خۆشەویستی یەکتر .

ئاشقباز : aşiqbaz

بڕ. ئەڤیندار .

ئاشقبازە : aşiqbaze

بڕ . ئەڤیندار (بۆ مێ)

ئاشقبازی : aşiqbazî

بڕ. ئەڤینداری .

ئاشقبەن : aşiqben

بڕ . ئاشقبەند .

ئاشقبەند : aşiqbend

خشڵێکی ئافرەتانە ، لە زێڕ ، یان زیو و یاقووت و مرواری دروستدەکرێت بریتییە لە ڕیزە زنجیر و ئەڵقەیەك بە پانی لەیەك چەسپکراون ، پارچە زێڕێکی پان و یاقووتبەند لەناوەڕاستیا چەسپە . بە قولاپ لەسەر سنگ قاییمدەکرێت .

ئاشقبوون : aşiqbûn

گیرۆ دەبوون بە داوی ئەڤین و خۆشەویستی .

ئاشقبییەی : aşiqbiyey

بڕ. ئاشقبوون

ئاشقن : aşqin

کەسێك کە گەلێك تاسەو ئارەزووی دیدار و تێکەڵی و دەسبازی و ڕابواردنی هەبێت .

ئاشقنە : aşqine

بڕ. ئاشقن . (بۆ مێ) .

گیانداری لەڕو لاواز و ڕەقەڵە .

ئاشقۆرت : aşqort

پیاوێك کە ڕیش و سمێڵی لێنەڕوێت (کۆسە) .

ئاشقی : aşqî

بڕ. ئەڤینداری

ئاشقیکرن : aşqîkirin

خۆ خەریککردن بە ئەنجامدانی هەرچی شتێك کە پەیوەندیی بە ئەشقەوە هەبێت .

ئاشقێنی : aşqênî

خەریکبوون بە ئەنجامدانی هەر شتێك کە پەیوەندیی بە ئەشقەوە هەبێت

١-ئاشك : aşik

بڕ. ئاشق

ئەز ئاشك بینی گیریم یاوو ئەشکی

گڕینی و سوچینی جەتاو و ئەشکی صەیدی هەورامی

٢-ئاشك : aşik

ڕادەی ئارەزوو کردن لە خواردن و خواردنەوە .

٣-ئاشك : aşik

بڕ ئاسك .

٤-ئاشك : aşik

بڕ. ئەسرین .

٥- ئاشك : aşik

بڕ. ئاسکی بچکۆلە .

٦- ئاشك : aşik

بەشێکە لە کۆئەندامی هەرس کە لە شێوەی توورەکەیەکی ماسولکەدارایە ، بەهۆی هەندێك دەردراوی تایبەتییەوە خواردنی تێداشلدەکرێتەوە ، لەوێوە دەڕوات بۆ ڕیخۆڵە باریکە .

ئاشکار : aşkar

بڕ. ئاشکرا .

سا ئەوسا ئەخاو چوون بێدار مەبو

جە ئاوسات ئەوسات ئاشکار مەبو مەولەوی

ئاشکارتن : aşkartin

چەسپاندنی بیرو ڕاو بۆچوون و دەرخستنی ڕاستی و نەهێشتنی گومان .

ئاشکارتی : aşkartî

بڕ. ئاشکرایی .

ئاشکە : aşike

بڕ. ئاشق (بۆ مێ) .

١-ئاشکەر : aşker

بڕ. ئاشکرا .

٢- ئاشکەر : aşker

بڕ. ئاشپەز .

ئاشکەراتی : aşkeratî

بڕ. ئاشکرایی .

ئاشکەربین : aşkerbîn

بڕ : ئاشکرابوون .

ئاشکەرکرن : aşkerkirin

بڕ. ئاشکرا کردن .

ئاشکەلە : aşkele

بڕ. ئاشکرا .

ئاشکەلاَ : aşkeÎa

بڕ. ئاشکرا .

ئاشکبارین : aşikbarîn

بڕ. ئەشکبارین .

ئاشکبەر : aşikber

نازداری قەشەنگ و دڵڕفێن .

*ئاشکبەرێ ، شێوەوە شۆ ، شەرتۆ زەریفت یارەبە

تەنابەینەبییەن چەنیش یەك شەرت و یەك ئیکرارەبە . صەیدیی هەورامی

ئاشکرا : aşkira

١-بیر و بۆچوون ، کار ، قسە .... هتد ، روونبێت کە بە ئاسانی سەری لێدەربکرێت و مرۆڤ باش تێیبگات .

٢-دیار و دانە پۆشراو .

*بانگی محەمەد بە ئاشکرا خۆشە

ئاشکرا بوو : aşkirabû

١-مرۆڤ ، گیاندار ، شت ....هتد ، کە دەرکەوتبێت و نهێنیی نەما بێت .

٢-دزییەك کە دەرکەوتبێت .

ئاشکرا بوون : aşkirabûn

١-ڕوونبوونەوە و دەرکەوتنی کارێك ، قسەیەك ، یان هەر شتێك کە نهێنییان تێدا نەمابێت .

٢-ناسینەوەی یەکتری : لەیەك ئاشکرابوون

ئاشكرابییە : aşkirabiye

بڕ. ئاشكرا بوو .

ئاشكرابیەی : aşkirabiyey

بڕ. ئاشكرابوون .

ئاشكرابیی : aşkirabiyî

بڕ. ئاشكرابوو : (بۆ مێ و كۆ)

ئاشكرابێژ : aşkirabêj

١-كەسێكە كە قسەی ڕەوان و بێگرێ ببێژێ و هەموو كەسێ بە ئاسانی تێیبگەن .

٢-كەسێكە كە قسەی لەڕوو بێ و بێپێچ و پەنا دەرببڕێ .

ئاشكرابێژی : aşkirabêjî

١-شێوەی ڕەوان و بێگرێی قسە و وتە و مەبەست كە بە ئاسانی مرۆڤ تێیبگات .

٢-قسە لەڕوویی و بێپێچ و پەنایی .

ئاشكرا كار : aşkirakar

١-بڕ. ئاشكرا كەر .

٢-كەسێك كە كارو كردەوەی ئاشكرابن .

ئاشكرا كەر : aşkiraker

١-كەسێكە كە نهێنی خەڵك دەربخات .

٢-كەسێكە كە خەڵك دەستنیشانبكات و بەگرتیانبدات .

ئاشكرا كەرە : aşkirakere

بڕ . ئاشكرا كەر . (بۆ مێ)

ئاشكرا كەردەی : aşkirakerdey

بڕ. ئاشكرا كردن .

ئاشكرا كراو : aşkirakiraw

وتەیەك ، كەسێك ، شتێك ، نهێنیەك كە دەرخرابن .

ئاشكرا كردن : aşkirakirdin

١- پەردە لەسەر لابردن و دەرخستنی ئەنجام و نهێنیی كارێك ، قسەیەك و ...هتد .

٢-دەرخستنی دزێتی و كاری ناڕەوا .

٣-دەرخستنی مرۆڤێك كە نەیەوێت . دەربكەوێت و بناسرێتەوە .

٤-تووشكردن و بەگرتدانی كەسێك كە خۆی شاردبێتەوە .

٥- پیشاندانی جێگا ، یان ڕێگای نهێنی بە ناحەزان .

* ڕێگای بۆ لەشكری دوژمن ئاشكرا كرد .

ئاشكرا كریا : aşkirakirya

بڕ. ئاشكرا كراو .

aşkirakiryag

ئاشكرا كرياگ :

بڕ. ئاشكرا كراو .

aşkirakiryaw

ئاشكرا كرياو :

بڕ. ئاشكرا كراو .

aşkirakiryê

ئاشكرا كريێ :

بڕ. ئاشكرا كراو (بۆ مێ و كۆ)

aşkirawatey

ئاشكرا واتەى :

بڕ. ئاشكرا بێژى .

aşkirawaç

ئاشكرا واچ :

بڕ. ئاشكرا بێژ .

aşkirawaçe

ئاشكرا واچە :

بڕ .ئاشكرا بێژ (بۆ مێ) .

aşkirayî

ئاشكرايى :

نەبوونى نهێنى و ناديارى .

aşkirayîlêgutin

ئاشكرايى لێگوتن :

ئاشكراكردنى نهێنيى نێوان دوو ، يان چەند كەسێك لەلايەن يەكێكيانەوە .

aşkirin

١-ئاشكرن :

كوتاندن دژى هەندێ نەخۆشيى درم .

aşkirin

٢-ئاشكرن :

بڕ. ئاشتكردنەوە .

aşikiřşitin

ئاشكرِشتن :

بڕ . ئەشكرِشتن .

aşikvan

ئاشكڤان :

گەروو و دەمى گەدە .

aşkî

ئاشكى :

بڕ . ئەڤيندارى .

aşge

١-ئاشگە :

بڕ. ئاش

aşge

٢-ئاشگە :

بڕ. ئاشپەزخانە .

aşgeřandin

ئاشگەڕاندن :

ئاشخستنە كار و هارينى دانەوێڵە .

aşgeřên

ئاشگەڕێن :

بڕ. ئاشگێڕ .

ئاشگراندن : aşgiřandin

بڕ. ئاشگەڕاندن.

ئاشگێڕ : aşgêř

١-ئەندازەیەکە لە ئاو کە بەشی ئاشگێران بکات.

٢-بڕ.ئاشەوان .

٣-کەسێك بە باشی کاروباری خۆی ڕا پەڕێنێت .

ئاشگێڕان : aşgêřan

بڕ. ئاشگەڕاندن .

ئاشلێکەر : aşlêker

کەسێك کە باراش بکاتە دۆڵیانی ئاشەوە .

ئاشلێکردن : aşlêkirdin

بڕ. ئاشنانەوە .

ئاشلێکرن : aşlekirin

بڕ . ئاشنانەوە .

ئاشماش : aşmaş

بڕ. ئاشماست .

ئاشماست : aşmast

چێشتێکە لە دۆ ، یان لە کەشکی سواو و برنج و پونگە دروستدەکرێت ، دۆ لە مەنجەڵدا دەکوڵێنرێت و کەمێك برنجی تێدەکرێت ، دوایی پونگەشی تێکەڵدەکرێت ، پاشان ڕۆنی داخ و قرچاو دەکرێت بەسەریا .

ئاشمای : aşmay

خواردنەوە و فڕکردن و هەڵقوڕاندنی خواردنەوە و شتی شلەمەنی وەك : ئاو ، دۆ ، ڕۆن ، ...هتد .

ئاشنا : aşna

١-کەسانێك کە ناسیاوی و پەیوەندیی دۆستایەتییان زۆر گەرمو گوڕ نەبێت و نەگەیشتبنە ڕادەی هاوڕێیەتیی نزیك

٢-دووکاندار و کاسبێك کە زۆربەی شتی لەلابکڕدرێت و ببێتە مەعمیل .

٣-حەز و پەیوەندی لەگەڵ جۆرە خواردنێك ، یان شتێکی تردا .

*لەگەڵ یا پراخدا ئاشنانیم .

٤-هۆگر و خوو پێوەگر .

ئاشنا بوون : aşnabûn

ناسینی کەسێك و دۆستایەتی پەیدا کردن لەگەڵیدا .

ئاشنا بییەی : aşnabiyey

بڕ. ئاشنابوون

ئاشناس : aşnas

بڕ. ئاشنا .

aşnakerdey

ئاشناکەردەی :

بڕ ئاشناکردن .

aşnakirdin

ئاشناکردن :

پێناسینی مرۆڤ بەیەکتری و پەیداکردنی دۆستایەتی لەنێوانیاندا .

aşnagir

ئاشناگر :

کەسێك کاری ئاشنا گرتن ئەنجامبدات .

aşnagire

ئاشناگرە :

بڕ ئاشناگر (بۆمێ)

aşnagirtey

ئاشناگرتەی :

بڕ ئاشناگرتن .

aşnagirtin

ئاشناگرتن :

١- پەیدا کردنی ئاشنایەتی و هاوڕێیەتی .

٢- پەیداکردنی پەیوەندی لە نێوان کڕیارو فرۆشیاردا.

aşnanewe

ئاشنانەوە :

١-دامەزراندن وەگەڕخستنی ئاش .

٢-تەنە و فڕوفێڵ و گۆبەندنانەوە بۆ گیرۆدەکردن و پێوەندکردنی کەسێك .

aşnauřoşna

ئاشناو ڕۆشنا :

خەڵکی بەیەکتر ئاشنا .

aşnayane

ئاشنایانە :

بەشێوە و دەستووری ئاشنایی.

aşnayetî

ئاشنایەتی :

دۆستایەتی و تەبایی و پەیوەندیی ڕاست و دروست و ئاسیاوی لەمیانەی خەڵکدا .

*ئاشنایەتیم لەگەڵ کاکە وەیسا هەیە .

aşnayî

ئاشنایی :

بڕ ئاشنایەتی .

aşnegeřan

ئاشنەگەڕان :

١-نەگونجانی کارو مەبەست و مەیسەر نەبوونیان

٢-وەستان و نەبوونی کارو کاسبی و دەستکەوت و داهات .

٣-پەککەوتنی لەکار کەوتنی مرۆڤ ، گیاندار ، ئامێر ،...هتد .

٤-پەککەوتنی مرۆڤ لەکاری تێکەڵبوون و دروستبوونا لە ئەنجامی نەخۆشی و پیربووندا .

aşwetenûrê

ئاش وەتەنووریٚ :

بڕ ئاشە بەتەندوورە .

aşwesta

ئاشوەستا :

وەستای ئاشەوە و وەگەڕخستنی ئاش و چاککردنەوەی پارچە دەزگا و ئامێرەکانی .

ئاشوەستایەتی : aşwestayetî

بڕ. ئاشوەستایی.

ئاشوەستایی: aşwestayetî

کارو بەهرە و توانای ئاشوەستا .

ئاشورمە : aşurme

بڕ. ئاسرمە .

ئاشوماش : asûmaş

لە یەکتۆران و قسە لەگەڵ یەکتر نەکردنی منداڵان .

ئاشو ماشکەر: aşumaşker

منداڵێك لە منداڵێك ، یان چەند منداڵێك لە یەکتر بتۆرێن و قسە لەگەڵ یەکتردا نەکەن .

ئاشوماشکەرە : aşumaşkere

بڕ ئاشوماشکەر (بۆمێ)

ئاشوماشکەردەی : aşumaşkerdey

بڕ. ئاشو ماش .

ئاشوماشکردن : aşumaşkirdin

لە یەکتۆران و قسە لەگەڵ یەکتر نەکردنی منداڵان .

١-ئاشۆ: aşo

پشوو و وەستانێکی کەم بۆ حەسانەوە .

٢- ئاشۆ: aşo

کێم و هەواو زووخاوی برین و دوومەڵ .

٣- ئاشۆ: aşo

بڕ. ئاژاوە .

٤- ئاشۆ: aşo

بڕ. ئاڵۆز .

٥- ئاشۆ: aşo

کاروکردەوە و وتەی خراپ و ناپەسەند .

ئاشۆپ : aşop

بڕ ئەندێشە .

ئاشۆ پاشۆ : aşopaşo

١-قسەی ناخۆش و بێسەروبەر .

٢-خەونی ناخۆش و ئاڵۆز .

aşopî
ئاشۆپی :
١-کەسێك کە لە جیهانی خەیاڵ و ئەندێشەدا بژێت .
٢-شتێك کە لە ڕاستییەوە دووربێت و بوونی نەبێت
٣-وتەو ڕاو بۆ چوونێك کە بێسەرو بنبن .

aşot
ئاشۆت :
١-بەفری زۆری لە پڕ داخزاو و داڕووخاو (هەرەس) .
٢-قوڕو لیتە کە بە شوێنێکی بەرزەوە بە پڕو لە لێشاو بەرەوخوار بکێشێت .
٣-کەندەلان و لاپالی بەرزایی کە خووسابن و لە پڕ لە یەك ترازابن و داڕووخابن .

aşore
ئاشۆرە :
بڕ ئاوارە : ١، ٢، ٣ .

aşogêř
ئاشۆگێڕ :
بڕ. ئاژاوەگێڕ.

aşogêřan
ئاشۆگێڕان :
بڕ. ئاژاوە تێخستن .

aşûb
ئاشووب :
بڕ .ئاژاوە .

aşûbgêř
١-ئاشووبگێڕ :
بڕ.ئاژاوەگێڕ.

aşûbgêř
٢-ئاشوو بگێڕ :
بڕئاژاوەگێڕ.

aşûbgêřan
ئاشووبگێڕان :
بڕ.ئاژاوە گێڕان .

aşûbgîre
ئاشوو بگیرە :
بڕ. ئاژاوەگێڕ (بۆ مێ) .

aşûbgêřî
ئاشووبگێڕی :
بڕ. ئاژاوەگێڕی .

aşûbgîÎ
ئاشووبگیڵ :
بڕ. ئاژاوە گێڕ .

aşûbgîÎe
ئاشوو بگیلە :
بڕ. ئاژاوەگێڕ (بۆ مێ)

aşûbgîÎin
ئاشوبگیلن :
بڕ. ئاژاوەگێڕ .

aşûbgîÎnay
ئاشووبگیلنای :
بڕ. ئاژاوەگێڕان .

aşûbgîÎne

ئاشووبگێلنە :

بڕ. ئاژاوەگێڕ (بۆ مێ) .

aşûbnanewe

ئاشووبنانەوە :

بڕ. ئاژاوەنانەوە .

aşûbniyay

ئاشووبنیای :

بڕ. ئاژاوەنانەوە .

aşûbwestey

ئاشووبوەستەی :

بڕ. ئاژاوە نانەوە .

aşûboniyay

ئاشووبۆنیای :

بڕ. ئاژاوە نانەوە .

aşûte

ئاشووتە :

بڕ. ئاشۆت .

aşûtin

ئاشووتن :

تۆ و وەشاندن و زەویی چاککراو ئامادەکراو بۆ کشتوکاڵ .

aşûra

ئاشوورا :

شیوەنی پەیڕەوکەرانی ڕێباز وئایینزای (شیعە) لە یادی شەهید کردنی حەزرەتی حسێن و هاوڕێکانیدا (عاشوورا).

aşûjin

١-ئاشووژن :

تەلی پۆلا ، یان ئاسنی پتەو و ڕەق کە سەرێکی تیژ و باریکە ، سەرەقەوییەکەی کونێکی تێدایە ، بۆ دروون و دارووړینی درشت بەکار دێت .

aşûjin

٢-ئاشووژن:

کشتەك و بەن بۆ دروون و دادوورینی درشت .

aşyan

ئاشیان :

١-ئەو شوێن و جێگەیەی ، کە باڵندە بۆ خۆی ساز دەکات ، یان بۆی سازدەکرێت و تێدا دەژیت .

لە سیماتا بەدیمکرد هەیکەلی عومرێکی حەسرەتکێش

وەهــا دیارە کــە بەختت ئاشیانی بولبولـــی خەمێ   (گۆران)

٢-بڕ. ئارامگە .

٣-خانوو بەرە و شوێنی ژیان و حەوانەوەی مرۆڤ .

aşyane

ئاشیانە :

بڕ. ئاشیان

aşîba

ئاشیبا :

بڕ. ئاسیاو با .

asît

ئاسیت :

١-بڕ. ئاسایش .

٢-ژیانی پڕ لە خۆشی و کامەرانی .

aşîret
ئاشیرەت :
بڕ. ئامازە .
aşîvkirin
ئاشیڤکرن :
بڕ. ئاشڤکردن .
aşîn
١-ئاشین :
١-ڕێژەیەکی دیاریکراو و تایبەت لە پارە و شتی تر کە بە پێی یاسا لەسەر کەلو پەل و هەموو شتێکی ئامادەکراو بۆ فرۆشتن دانراوە و دەسێنرێت.
٢-ئەو پارە و سامانەی کە ولآتی دۆڕاو لە شەڕدا دەیدات بەولآتی سەرکەوتوو لە بڕی زەرەرو زیان .
٣-هەر پارە و سامان و شتێك کە بەزۆری زۆر داری لە خەڵك دەسەندرێت .(باج)
aşîn
٢-ئاشین :
پسوولە و کارتی تایبەتی کە دەدرێت بە مرۆڤ بۆ مۆڵەتپێدان و ڕێدان بۆ هەڵگرتنی چەك ، کەلوپەل گواستنەوە و هتد ... کە ناونیشان و زانیاری دەربارەی کەسەکە و شتەکانی تێدایە .
aşîn
٣-ئاشین :
پارەی دیاریکراو بۆ خەرجی ساڵآنەی ولآت .
aşîn
٤-ئاشین :
بڕ . ٢-ئاشۆ.
aşê
ئاشێ :
دەرد و بەلآ و کوێرەوەری
aşêř
ئاشێڕ :
١-بڕ.ئاشگێڕ.
٢-کەسێکە باراش دەبات بۆ ئاش بۆ هاڕین .
aşêf
ئاشێف :
١-زەویی کێڵراو و ئامادەکراو بۆ تۆ و وەشاندن .
٢-بڕ. ئاشیفکرن .
aşêfkirdin
ئاشێفکردن :
١-کێلآن و بندانەوەی زەویی کشتوکاڵ بۆ بەهێز بوون و گەشەکردن .
٢-هەڵدانەوەی دێراو بە ئالاکو .
aşêv
ئاشێڤ :
بڕ. ئاشێف .
aşêvkirin
ئاشێفکرن :
بڕ. ئاشێڤکردن .
aşêvmaÎik
ئاشێڤماڵك :
کەسێکە کە گوڵەوە چنی بکات .

aşêge
ئاشێگە :
زەویی زبران و بەردەڵان و ڕەقەن کە بە کەڵکی کشتوکاڵ نەیەت .
aşêw
ئاشێو :
١-بڕ. ئاشێ .
٢-بڕ. ئاژاوە .
axa
١-ئاغا :
١-ناز ناوێکە بەسەرۆك عەشیرەت و خاوەن گوند و دەرەبەگ دەگوترێت .
٢-بۆ ڕێزلێنان بەهەندێك دەوڵەمەند و گەورە پیاوان دەوترێت .
٣-لە کوردستانی ئێران ، لە باتی وشەی (بەڕێز) بە پیاوان دەوترێت .
axa
٢-ئاغا :
دوا داشە کە لە دامەدا دەمێنێتەوە و دەتوانێت بەهەموولایەکدا بڕوات و داشەکانی بەرانبەر بخوات
axa
٣-ئاغا :
چوارەیەم ڕۆژی سەرەتای زستان لە ناوچەی گەرمیان .
axa axa
ئاغا ئاغا :
یارییەکی کۆنی کوردەوارییە (٦٤) خانەی هەیە لە نێوان دووکەس یا پتردا دەکرێت ، هەلایەك (١٦) داشی ڕەنگ جیاوازی هەیە .
axabanû
ئاغابانوو :
تەنراوێکی نەرمۆکەی ڕەنگا و ڕەنگە ، پیاوان لەگەڵ کڵاودا دەیبەستن (جامانە) .
axabira
ئاغابرا :
١-برای بەتەمەن گەورەتر .
٢-برای ئاغا .
axapok
ئاغا پۆك :
بڕ. ئاخاپۆك .
axařo
ئاغاڕۆ :
شیوەنی تایبەتی بەبۆنەی مەرگی ئاغاوە . کە بە ئاوازی تایبەتی دەوترێت
axajin
ئاغاژن :
ژنی سەرۆك هۆز و خێڵ ، دەرەبەگ ، یان ژنی هەر گەورە پیاوێك .
* پیامدابکە سووژن ، بانگم بکە ئاغاژن . (پەندی پێشینان)
axakirdin
ئاغاکردن :
کردنی داشێکی ئاسایی بەداشەهارە لەیاریی (دامە)دا .
axamîřew
ئاغا میرەو :
بڕ. ئاغاڕۆ .

axawat
ئاغاوات :
١-كەسانێك لە تایفەی ئاغا بن .
٢-بڕ. ئاغا ١-ئاغا ١- .
axawet
ئاغاوەت :
بڕ. ١-ئاغا ١-
axayane
١-ئاغایانە :
باجێکە ئاغا لەو گوند و موڵکانەی دەستێنێ کە هی خۆی نەبن ، بەڵام دەسەڵاتی بەسەریاندا هەبێت .
axayane
٢-ئاغایانە :
کاروکردەوە و خوویەك کەلە ئاغایان دەوەشێتەوە.
axayane
٣-ئاغایانە :
بەشێوەی ئاغا و گەورەپیاوان .
* ئاغایانە ڕەفتارمان لەگەڵدا دەکات .
axayetî
ئاغایەتی :
١-گەورەیی و پایەداری و دەسەڵاتداری دەرەبەگ و سەرەك هۆز و خاوەن گوندەکان .
٢-سەرۆکایەتی و هەڵسووڕاندنی کاروباری گوندو هۆزەکان .
axayî
ئاغایی :
بڕ. ئاغایەتی .
axe
ئاغە :
١-بڕ . ئاغا .
٢-سەیید و پێشەوای ئایینی کاکەیی .
axabanû
ئاغە بانوو :
بڕ. ئاغا بانوو .
axebira
ئاغە برا :
بڕ. ئاغا برا .
axecewaş
ئاغە جەواش :
گیایەکی بۆنخۆشی بەهارییە ، لە شوێنی نمکاو و گوێچەم و ڕووبارەکاندا دەڕوێت . بنچکەکەی کورتە و پەلەکانی بەسەر زەویدا پاندەبنەوە ، گەڵاکانی کەمێك درێژکۆڵە و زبرن ، تامەکەشی نەختێك تیژ و تفتە .(پونگە) .
axer
ئاغەر :
بڕ. ١- ئاغەل .
axel
ئاغەل :
١-شوێنێکە لە شاخ و کێودا ، سێ لای پتەوە و با نایگرێتەوە و وەك گەوڕ مەڕ و ماڵات و ئاژەڵی تێدەکرێت .
٢-بڕ ئاغەڵ .
axeÎ
١-ئاغەڵ :
دیوارێکی نزمە بەوشکە کەڵەك و قوڕ و بەرد و هتد ... بەدەوری گۆڕ و نزرگەی پیاوچاکاندا دروستدەکرێت .

axeÎ ٢-ئاغەڵ :

بڕ . ئەشکەوت .

axeÎ ٣-ئاغەڵ :

بڕ. ٥-ئاخلە .

axeÎ ٤-ئاغەڵ :

دیوار و کەڵەکی دەوری ڕەشماڵ .

axeÎ ٥-ئاغەڵ :

١- دار و پەردووی خانووی داڕووخاو .

٢-خڕە بەردی لەسەر یەك کەڵەکە کراو .

axeyî ئاغەیی :

بڕ. ئاغایەتی .

axir ئاغر :

مرۆڤی کەمێك بەتەمەن کە هەڵسوکەوت و ڕەفتار و قسەی لەسەر خۆ و سەنگین و بەجێبێ .

axrî ئاغری :

هەڵسوکەوت و ڕەفتار و قسەی لەسەر خۆ و سەنگین و بەجێ •

axze ئاغزە :

پارچە کاغەزێکی بچکۆلەی لوولدراوە ، دەخرێتە بنی بەرماخ و قامیشە جگەرەوە بۆ ئەوەی لەکاتی تووتن تێکردندا ئەڕژێت و لەکاتی کێشاندا تووتنەکە نەچێتە زارەوە .

axzen ئاغزەن :

بڕ. ئاغزوو .

axzû ١-ئاغزوو :

١- تەل و ئاسنی باریکی چەماوە و هاتووە وە یەك و لەیەك تێهەڵکێشراو . (زنجیر)

٢-وەڵەف و گرێی پەت و گوریس و هتد .

axzû ٢-ئاغزوو :

پارچە کانزا ، پلاستیك ، یان هەرشتێکی تری لەم جۆرە ، خڕ و پانکۆلە و تەنکی کوندارە بە یەخە و بەرۆك و سەرگیرفان و هتد ... دا دادەدوورێت بۆ داخستن .(قۆپچە)

axzûtî ئاغزووتی :

داگرتنەوەی چەك و تەقەمەنی بە باروت .

axzûne ئاغزوونە :

بڕ . ئاخزووم .

axistos ئاغستۆس:

بڕ. ١- ئاب .

axÎerî ئاغلەری :

بڕ. ئاغایەتی .

axiÎ
ئاغڵ :
خەرمانەی دەوری گۆی مەمکی ئافرەت .
axÎewîk
١-ئاغڵەویك :
تاوەی ڕۆن داخكردن .
axÎewîk
٢-ئاغڵەویك :
تەلەبەردی پانکۆڵەی خڕ ، کەنانی لەسەر دەبرژێنرێت .
axû
ئاغوو :
داریکی تاڵە ، هەمیشە سەوزی درێژکۆڵەیە ، گوڵی سوور و مۆر و زەرد و سپی دەگرێت .(ژاڵە) .
axûş
ئاغوش :
بڕ. ئامێز
axul
ئاغول :
بڕ. ئاغەڵ .
axû
١- ئاغوو :
مژادیکە بەکردنە ناو خوێنەوە ، یان بەخواردن و خواردنەوەی ، یان بەهەڵمژینی لەش ژەهراوی دەبێت و زۆر جاریش گیاندار دەکوژێت . (ژەهر)
axû
٢-ئاغوو :
گیانداریکە ، هەر لە ئاودا دەژی ، کە لە ئاو ببڕێت دەمرێت ، لەشی بە پەڕەکە و پوولەکە داپۆشراوە ، ئۆکسجینی تواوە لە ئاودا هەڵدەمژێت .(ماسی).
axûş
ئاغووش :
بڕ. ئامێز .
afat
ئافات :
١-دەرد و نەخۆشی ، کە تووشی کشتوکاڵ و گیاندار دەبێت .
٢-بەد بەختی و بەڵا و دەردیسەری کە بەسەر مرۆڤدا دێت .
٣- مرۆڤی درو شەڕانی ، بە تایبەتی منداڵ
*مندڵەکەت بگرە ، دەڵێی ئافاتە .
٤- بڕ. ١-ئازا .
٥-هەر شتێك زیانبەخشبێت .
afaqe
ئافاقە :
سووکی و ئارامیی باری لەش لەدەردو و ئازار .
afaqe amay
ئافاقە ئامای :
بڕ. ئافاقە هاتن .
afaqe awir
ئافاقە ئاور :
بڕ. ئافاقە هێنەر .

ئافاقە ئاورە : afqe awire

بڕ. ئافاقە هێنەر . (بۆ مێ) .

ئافاقە ئاوردەی : afaqe awirdey

بڕ. ئافاقە هێنان .

ئافاقە بۆهاتن : afaqe bohatin

بڕ. ئافاقە هاتن .

ئافاقە بوون : afaqebûn

بڕ. ئافاقە هاتن .

ئافاقە بییەی : afaqebiyey

بڕ. ئافاقە هاتن .

ئافاقە پەی ئامای : afaqepeyamay

بڕ. ئافاقە هاتن .

ئافاقەکردن : afaqekirdin

سووککردنی باری نەخۆش و کەمکردنەوەی ئێش و ئازاری .

ئافاقە هاتن : afaqehatin

١-چاکبوونەوەی نەخۆش و ڕزگار بوونی لە ئێش و ئازار .

٢-ئارامبوون و سووکبوونی باری دەروونیی مرۆڤ .

ئافاقە هێنان : afaqehênan

١-کەمکردنەوەو نەهێشتنی ئێش و ئازاری نەخۆش .

٢-ئارامکردن و سووککردنی باری دەروونیی مرۆڤ .

ئافاقە هێنەر : afaqehêner

١-کەسێك ، شتێك کە ئێش و ئازاری نەخۆش کەمبکاتەوە و نەیهێڵێ .

٢-کەسێك ، شتێك کەباری دەروونیی مرۆڤ ئارام و سووکبکات .

ئافەت : afet

بڕ.ئافات .

ئافەرم : aferim

بڕ.ئافەرین .

ئافەرۆز : aferoz

هەڵهاتنی خۆر و مانگ و ئەستێرە و دەرکەوتنیان.

ئافەری : aferî

بڕ. ئافەرین .

aferîde
ئافەریدە:
هەرچی بوونەوەرێك کە یەزدانی مەزن خوڵقاندبێتی .
*سونعی کە بە دەس وێت ئافەریدەن
ئەر نەبوت پەسەند ، کێ پەسەندیدەن ؟ (خانای قوبادی)

aferîdekerdey
ئافەریدەکەردەی :
بڕ ئافەریدەکردن .

aferîdekirdin
ئافەریدەکردن :
١-خوڵقاندنی بوونەوەر لە نەبوونەوە لەلایەن یەزدانەوە
٢-داهێنانی هەر شتێك کە لەوەو پێش نەبوو بێت

aferîm
ئافەریم :
بڕ ئافەرین .

aferîn
١-ئافەرین:
١-وشەیەکە بۆ هاندان و ئەنجامدان و پەسەندکردنی کارێك، ڕەفتارێك ، یان قسەیەك و... هتد .
٢-ئەگەر بەتەوسەوە بگوترێت واتای نارەزاییدەربڕین دەدات بۆ کردنی کارێك ، قسەیەك ....هتد ،
ئافەرین رۆڵە ، باوك و فەرزەندی هەروا دەبێت( ) .
٣-شتی پێشکەشکراو بە مرۆڤی براوە و سەرکەوتوو .

aferîn
٢-ئافەرین :
دروستکەر و بەدیهێنەری گەردوون و ژیان (خودا) .
جیهان ئافەرین ، جیهان ئافەرین

aferînlêkiryag
ئافەرینلێکریاگ :
خەمیی . بێزەواڵ ، جیهان ئافەرین

aferînker
ئافەرینکەر :
١-کەسێك کە هانی کەسێکی تر بدات بۆ ڕا پەڕاندن و ئەنجامدانی کارو مەبەستێك و پەسەندکردنی ئەنجامەکەی.
٢-کەسێك کە مرۆڤی براوە و سەرکەوتوو خەڵاتبکات .

aferînkere
ئافەرینکەرە :
بڕ ئافەرینکەر(بۆ مێ) .

aferînkerdey
ئافەرینکەردەی :
بڕ ئافەرینکردن .

aferînkiraw
ئافەرینکراو :
١-کەسێك کە هاندرابێت بۆ ئەنجامدانی کارو مەبەستێك و ئەنجامەکەی پەسەند کرابێت .
٢-کەسێك کە خەڵاتکرابێت لە پاداشتی ڕا پەڕاندنی کارومەبەستێکدا .

aferînkirdin
ئافەرینکردن :
١-هاندان بۆ ئەنجامدانی کار ، ڕەفتار ، بڕیار و پەسەندکردنیان .
٢-دروستکردنی شتی نوێ کە لەوە و پێش نەبووبێت .

aferînkirya — ئافەرینکریا :
بڕ. ئافەرینکراو .

aferînkiryag — ئافەرینکریاگ :
بڕ. ئافەرینکراو .

aferînkiryaw — ئافەرینکریاو :
بڕ. ئافەرینکراو .

aferînkirêy — ئافەرینکرێی :
بڕ. ئافەرینکراو (بۆ مێ) .

aferînlêkiraw — ئافەرینلێکراو :
بڕ. ئافەرینکراو .

aferînlêkirdin — ئافەرینلێکردن :
بڕ. ئافەرینکردن .

aferînlêkirya — ئافەرینلێکریا :
بڕ. ئافەرینکراو .

aferînlêkiryag — ئافەرینلێکریاگ :
بڕ.ئافەرینکراو .

aferînlêkiryaw — ئافەرینلێکریاو :
بڕ. ئافەرینکراو .

aferînweneker — ئافەرین وەنەکەر :
بڕ.ئافەرینکە .

aferînwenekere — ئافەرین وەنەکەرە :
بڕ. ئافەرینکەر (بۆ مێ) .

aferînwenekerdey — ئافەرین وەنەکەردەی :
بڕ. ئافەرینکردن .

aferînwenekirya — ئافەرین وەنەکریا :
بڕ.ئافەرینکراو .

aferînwenekiryê — ئافەرین وەنەکریێ:
بڕ.ئافەرینکراو (بۆ مێ و کۆ) .

aferyî — ئافەریی :
١-ئافەریدەیی بوونەوەر و زیندەوەر لە نەبوونەوە لەلایەن یەزدانەوە .
٢-داهێنان لەهەر شتێکدا کە لەوە و پێش نەبوو بێت .

afta — ئافتا :
کەسێکە کە شان لە شانی یەکێکی تر بدات و بەرانبەری بوەستێت .(هاوتا)

aftab ـهتـب :

ـر ـهتـو

aftabperest ـهتـيپەرست :

ـر ـهتـو پەرست .

aftabpereste ـهتـيپەرستە :

ـر ـهتـو پەرست (بۆ مێ) .

aftabperestey ـهتـيپەرستەی :

ـر ـهتـوپەرستن .

aftabperestin ـهت پیەرستن :

ـر ـهتـوپەرستن .

aftabperestî ـهت پیەرستی :

ـر ـهتـو پەرستی .

aftabperis ـهت پیەرس :

ـر ـهتـو پەرست .

aftabpersay ـهتـيپەرسای :

ـر ـهتـو پەرستن .

aftabperise ـهتـيپەرسە :

ـر ـهتـو پەرست (بۆ مێ) .

aftabperisit ـهتـيپەرست :

ـر ـهتـو پەرست .

aftabperiste ـهتـيپەرستە :

ـر ـهتـو پەرست :(بۆ مێ)

aftabperistey ـهتـيپەرستەی :

ـر ـهتـو پەرستن .

aftabperistî ـهتـيپەرستی :

ـر ـهتـوپەرستی .

aftaw ـهتـو :

ـتەنیکی داگیرساوی تیشکهاوێژی گۆ ئاسایە ، زەوی و ئەستێرەکانی تری کۆمەڵەی ڕۆژ بەدەورایدا دەسووڕێنەوە . (خور) .

aftawe ـهتـوە :

ـەفریکی قوولی لوولە درێژ و دەسکدارە لەکانزا ، نایلۆن پلاستیك ...هتد ، دروستدەکرێت ، بۆ ئاو بەدەستاکردن و شتی دی ـەکرێت مەسینە).

aftawedar ـهتـوەدار :

ـەو نۆکەر و پێشخزمەتەی کاری مەسینە و لەگەن و دەستشۆر و ئاو هێنانە بۆ ئاو بەدەستا کردنی ئاغایان و میوانان .

ئافتاو پەرەست : aftawperest

بڕ. ئافتاو پەرست .

ئافتاو پەرەستە : aftawpereste

بڕ. ئافتاوپەرستە (بۆ مێ)

ئافتاو پەرستی : aftawperestî

بڕ. ئافتاو پەرەستی .

ئافتاو پەرس: aftawperis

بڕ. ئافتاو پەرست .

ئافتاوپەرسە : aftawperise

بڕ. ئافتاو پەرست (بۆ مێ) .

ئافتاو پەرست: aftawperist

١-کەسێکە کە ڕۆژ بپەرستێ

٢-ڕووەکێکە لاسکەکەی ئەستوور و سەوزی زەرد باوە ، مەترێك تا دوو مەتر بەرز دەبێتەوە ، گوڵێك ، یان چەند گوڵێکی گەورە و بازنەیی پەڵ زەرد دەر دەکات ، ناوەکەی پڕە لە تۆو و ، ڕۆژ لە کوێوە بێت ڕووی دەکاتێ .

٣-تۆو و بەری ڕووەکی ئافتاو پەرست .

ئافتاو پەرستە : aftawperiste

بڕ. ئافتاو پەرست (بۆ مێ)

ئافتاو پەرستن : aftawperistin

ڕووکردنە ڕۆژ و کڕنووشبردن بۆی .

ئافتاو پەرستی : aftawperistî

ڕۆژ بەخواو دروستکەر و بەدیهێنەری گەردوون زانین ، کڕنووشبردن بۆی .

ئافتاو پەڕ : aftawpeř

١-کات و سەردەمی نیشتن و ئاوا بوونی خۆر.

٢-ئەو شوێن و لاو ڕووەی کە خۆر لەوێوە دەنیشێت و ئاوا دەبێت . (ڕۆژئاوا) .

ئافتاوخێز : aftawxêz

١-کاتی دەرکەوتنی یەکەم تیشکی خۆر لە بەیانیاندا .

٢-ئەو لاو شوێنەی ڕۆژی لێوە هەڵدێت . (ڕۆژهەلات) .

وەڵگی وەنداران ، وەختی ئافتاو خێز

کەردەن وێنەی لاڵ ، نگینی پەروێز .   (بێسارانی)

١-ئافتاوگەردان : aftawgerdan

پێشە سەرێکی چەماوە و کەنگەرەییە (هیلالی) لەچەرم ، یان لە مقەباو ... هتد ، دروستدەکرێت ، بەبەنێك ، یان بە لاستیك چەسپی ئاوچەوان دەکرێت ، ڕوومەت و چاو لە تیشکی خۆر دەپارێزێت .

aftawgerdan

٢-ئافتاو گەردان :

چنراوێکی ئافرەتانە ، لە زەنگیانە و مووروری ڕەنگا و ڕەنگ دروستدەکرێت ، بۆ جوانی بەدەوراندەوری پەراوێزی کڵاوی ئافرەتاندا دادەدوورێت . (بەرچاوگە) .

aftawgerdan

٣-ئافتاوگەردان :

چادر و خێوەتی بچووک کە بەئاسانی لەکاتی پێویستیدا بگوێزرێتەوە .

aftawnîşan

ئافتاونیشان :

١-گوڵدانی شووشە و کریستاڵی درێژ .

٢-سەردەمی دەرکەوتنی خۆر .

aftawî

١-ئافتاوی :

بر. ئاشکرا .

aftawî

٢-ئافتاوی :

١-بر. ئافتاوە .

٢-بەوێنەی ئافتاو .

aftawî

٣-ئافتاوی :

کەسێکە بەئاشکرا و بێپێچ و پەناو ڕوو بە ڕوو قسە بکات و هەر شتێك کە بیەوێت بیخاتە ڕوو .(ڕاشکاو).

aftawê

ئافتاوێ :

بر. ئافتاوە .

aftaypeř

ئافتاپەڕ:

بر. ئافتاو پەڕ.

aftûş

ئافتووش:

کەسێکە لە قسە و باس و کاروباری خەڵکدا خۆی هەڵقورتێنێت .

afraxtin

ئافراختن:

١-دنەدان و هاندان و پاڵپێوەنانی کەسێك بۆ ئەنجامدانی کارێك .

٢-وره بەرزکردنەوەی کەسێك بۆ ئەوەی ژیانی لاخۆشەویستبێت و بە ئاسوودەیی بژێت.

٣-نەهێشتنی ترس و لەرزی کەسێك بۆ ئەوەی باری ئازایەتیی خۆی بۆ بگەڕێتەوە.

٤- پشتگیریکردن و یارمەتیدانی کەسێك کە پێویستی پێ هەبێت .

afraz

ئافراز :

بر. ئەفراز .

afran

ئافران :

دروستبوونی بوونەوەرو زیندەوەر لە هیچ و نەبوونەوە .

afrandin

ئافراندن :

بر. ئافەرینکردن .

ئافرەت : afret

١-مێینەی مرۆڤ (ژن و کچی پێگەیشتوو).

٢- پیاو ،لە جیاتی ناوهێنانی ژنەکەی دەیڵێت * (ئافرەت ، دەرەنگە بابڕۆین) .

٣-بەتوانجەوە بە پیاوێك دەوترێت کە هەڵسوکەوتی ژنانە بێت .

٤-بە پیاوی ترسنۆك دەوترێت .

٥-بێوە ژنی کەمدەست و بێچارە .

ئافرەتانە : afretane

١-کەواو پۆشاك کە ئافرەت بەکاریاندەهێنێ .

٢-هەڵسوکەوتی پیاو بەشێوەی ئافرەت .

ئافڕ : afiř

بڕ.ئاخوڕ.

ئافشۆژن : afşûjin

بڕ. ئاشووژن .

ئافوور: afûr

گیاندارێکی کێوییە ، گا ئاسایی ، بەڵام ئەم کەمێك بەرزتر و سرك و گورج و بەتەکانە ، شاخی درێژ و پەلپەل و چلچلینە ، بۆ خۆپاراستن ، لە جەنگەڵستان و شوێنی سەختدا دەژێت (گاکێوی).

ئاڤ : av

بڕ . ئاو .

١-ئاڤا : ava

١-بڕ. ئاوەدان .

٢-بڕ.ئاوا .

٢-ئاڤا : ava

شوێنێك ، خانوو بەرەیەك ، دیواری بۆکرابێت و سەری گیرابێت .

ئاڤابوون : avabûn

بڕ. ئاوا بوون .

ئاڤابین : avabîn

بڕ. ئاوا بوون

ئاڤاترش : avatiriş

١-هەر شلەیەك ، یان شەربەتێك کە تامی ترش بێت .

٢-ئەو ئاوەی لەگەڵ غازی تایبەتیدا دەکرێتە شووشە و قوتووەوە بۆ خواردنەوە .(ئاوی مەعدەنی) .

٣-ئاوی ترێ کە بۆ ماوەیەك لە دۆخێکی تایبەتیدا دادەنرێت و دادەپۆشرێت هەتا پێدەگات . (سرکە) .

٤-ئاوێکی سروشتییە لە شێوەی کانیدا لە زەوی هەڵدەقوڵێت ، بۆ چارەسەرکردنی هەندێ نەخۆشی بەکاردێت .

ئاڤا جەه : avaceh

بڕ. ئابجۆ .١-

avacehê

ئاڤا جەهێ :

بر. ئابجو .

avacihê

ئاڤاجهێ :

بر. ئابجو .

avaçava

ئاڤا چاڤا :

بر. نەسرین .

avaĥeyatê

ئاڤا حەیاتێ :

بر. ئاوی حەیات .

avar

١-ئاڤار :

١- پێستی خۆشکراوی ئاژەڵ و گیانداری تووکن و خوریدار .

٢- پێستی خۆشکراو کە بۆ دروستکردنی تەپڵ ، دەف ، دەهۆڵ ، بەکاردێت .

٣- پێستی مەڕو بزن کە دەکرێت بە کوندە و مەشکە و هەمانە و ...هتد ، .

avar

٢-ئاڤار :

گونج و بۆڕیی ئاوی پیس (زێراب) .

avarî

ئاڤاری :

شوێنی تەنکاوی گۆم ، رووبار ، چەم و ..هتد ، کە گیاندار بتوانێت لێیبدات و بپەڕێتەوە . (بوار)

avařu

ئاڤاڕو :

بر. ئابڕوو .

ئاڤا ڕویێ شاعیری نەڕێژن

گەر مومکنە ئێکە ڤەنج بێژن (مەم و زین)

avařê

ئاڤاڕێ :

مرۆڤێك لە ڕێی ڕاست لایدابێت و مەبەست و وتەو ڕەفتار و کاروکردەوەی خراپ بن .

avaz

ئاڤاز :

بر. ئاواز .

avazer

ئاڤازەر :

بر. ١-ئاوبەند .

avazvêrik

ئاڤازڤێرك:

بر. ئاڤکەر . (تەنوورەی ئاو)

avazêře

ئاڤازێڕە :

بر. ئاوزێڕ .

avaŝ

ئاڤاش:

دەستە مۆیی و ڕامیی ولاخ و ڕەشە ولاخ و ڕاهێنانیان .

avaşbûn

ئاڤاشبوون :

دەستەمۆ بوون و ڕامبوونی ولاخ وڕەشە ولاخ .

ئاڤاشکرن: avaşkirin

ڕامکردن و هێمنکردنی ولاخ و ڕەشە ولاخ .

ئاڤاکرن : avakirin

١-بڕ. ئاوکردنەوە .

٢-دروستکردنی خانووبەرە .

ئاڤاکری : avakirî

١-بڕ. ئاواکراو .

٢-بڕ. ئاوەدانکراو .

ئاڤاگەنی : avagenî

ئاوێکە لە شوێنێکا زۆر مابێتەوە و بۆگەنیکردبێت.

ئاڤاگولا : avagula

ئاوی خۆشبوی گیراوی گوڵە باخوگوڵی بۆنخۆش (گولآو) .

ئاڤان : avan

بڕ. ئاوەدان .

١-ئاڤانی : avanî

بڕ.ئاوایی .

٢-ئاڤانی : avanî

بڕ. ئارامگە -٣

٣-ئاڤانی : avanî

شوێنی پەناگرتن و خۆ حەشاردان و شتشاردنەوە.

٤-ئاڤانی : avanî

گیانلەبەری ئاوی .

٥-ئاڤانی : avanî

بارودۆخی کەسێك کە سامانی زۆر بێت . (دەوڵەمەندی) .

ئاڤاهی : avahî

١-بڕ.ئاوایی .

٢-کۆشك و خانووبەرە .

ئاڤاهیگەه: avahîgeh

١-خانووبەرە و شوێنی بنیاتنراو .

٢-شوێنێك کە خەڵکی تێدا بژێت .

٣-شوێنێك کە ئاوارە و ڕاکردوو خۆیانی تێدا حەشار بدەن

ئاڤاهین : avahîn

بڕ. ئاوەدان .

avayî
ئاڤایی:
بڕ. ئاوایی .

avedan
ئاڤەدان :
بڕ. ئاوەدان .

avedanî
ئاڤەدانی :
بڕ. ئاوەدانی .

aver
ئاڤەر :
بڕ. ئاودرگە

averê
ئاڤەرێ :
کەسێك کەلار و ئالەبار و لاساربێت و کاروکردەوە و قسەی نادروست و زیانبەخشبێ .

averês
ئاڤەرێس :
بڕ. ئاوەرێس .

avezar
ئاڤەزار :
گوێێکی خۆڕسکی بنچك ئاسایە ، زۆرتر ڕەنگی سپی و زەردە ، پەڵە پەڵە دەڕوێت . گەڵاکانی وردو شاش و کەمن

avezê
ئاڤەزێ :
بڕ. ئاوەزێ .

avevek
ئاڤەڤەك :
بڕ. ئاڤزێل .

avekî
ئاڤەکی :
بڕ. ئاوەکی .

avend
١-ئاڤەند :
خێر و بێر و پیت و بەرەکەت .

avend
٢- ئاڤەند :
پلە و پایەی کەسێك کە بەهۆی ڕەنج و توانای خۆیەوە پێگەیشتبێت .

avbaz
ئاڤباز :
مرۆڤ و گیاندار کە بتوانێ بەجووڵاندنی لەش و هەرچوار پەلی لەناو ئاودا سەربکەوێت و لە شوێنێکەوە بچێت بۆ شوێنێکی تر . (مەلەوان) .

avbazî
ئاڤبازی :
توانای جووڵاندنی لەش و چوار پەل لە ناو ئاودا و سەرکەوت و جمان لە شوێنێکەوە بۆ لایەکی تر . (مەلەوانی) .

avbazîkirin
ئاڤبازیکرن :
سەرئاو کەوتن بەجووڵاندنی لەش و دەست و پێ و جمان لەلایەکەوە بۆ لایەکی تر .

avberdan
ئاڤبەردان :
بڕ. ئاو بەردان .

avberdaye

ئاڤبەردایە :

بڕ. ئاوەنیا .

avberrêj

ئاڤبەر ڕێژ :

بەرزایی ئاستی ئاوی دەریا لە ئە نجامی هێزی ڕاکێشانی مانگدا .

avbeşnik

ئاڤبەشنك :

بڕ. ئاڤڕێژنە .

avbend

ئاڤبەند :

١- دەزگای ڕێکخستنی دابەشکردنی ئاو لە جۆگە و ڕووبارو ئەستێلدا ...هتد (ئاو بەست) .

٢-دیواری بەرزو قایم و ئەستوور و پتەو کەلەبەر ئاودا دروستدەکرێت بۆ پەنگخواردنەوە و کۆکردنەوەی ئاو بۆ کاتی پێویست

٣-دامەزراوێکی هایدرۆتەکنیکییە ، کە بەری ڕووباری پێدەگیرێت ، بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی ئاو کردنەوەی ئاوەکە و پەیداکردنی وزەی کارەبا.

avbir

ئاڤبر:

بڕ.ئاوبەر

avboş

ئاڤبۆش:

ئاوی جۆگە و باراناو ، کە زەوی دادەپۆشێت

avpaş

ئاڤپاش :

بڕ. ئاو ڕشێن

avpaşkirin

ئاڤپاشکرن :

بڕ. ئاوڕشێنکردن .

avpeng

ئاڤپەنگ :

١-ئەو قوڵکە و چاڵانەی کە باراناویان تێدا کۆدەبێتەوە .

٢-ئاوی وەستاو .

avpijîn

ئاڤپژین :

بڕ. ئاوڕشێن .

avpjînî

ئاڤپژینی :

بڕ.ئاوڕشێن .

avpîv

ئاڤپیڤ :

ئامێرێکە بۆ پێوانەی ڕادەی ئاو ڕۆیشتن بە بۆڕی و شتی تردا

avpîvaz

ئاڤپیڤاز :

چێشتێکە بە ئاو و پیازی سوورەوە کراو لە ڕۆندا لێدەنرێت . (پیازاو) .

avpêçavtin

ئاڤپێچافتن :

بڕ. ئاوەدان .

avtîskî
ئاڤتیسکی :
١-بر. ئاودار -٢
٢-شوێنێك ، شتێك ، ...هتد ، كه شێ و تەڕایی هەبێت (شێدار) .

avtêskî
ئاڤتێسکی :
بر. ئاڤیسکی .

avçirik
ئاڤچرك :
شیر (بەلووعە)ی ئاو .

avxê
ئاڤخێ :
١-ئاوێك كە خوڕ نەبێت و لەسەرخۆ و بەمەنگی بڕوات .
٢-بر. ئاومزێ .

avda
١-ئاڤدا :
هەودای باریكی دمزوو وئاورێشم .

avda
٢-ئاڤدا :
چوارچێوەی تایبەتی و خانەخانە و شووشە تێخراو لە دیوارا بۆ ڕووناكردنەوەی ژوور . (پەنجەرە) .

avdar
ئاڤدار :
بر. ئاودار .

avdan
١-ئاڤدان :
بر. ئاودان .

avdan
٢-ئاڤدان :
شەپۆلی بە تەوژمی ئاوی زۆر و سەركردنی لەكاتی لێزمە و بارانی زۆر و توانەوەی بەفر و تەقین وشكانی بەربەستدا...هتد.

avdanik
١-ئاڤدانك :
دەفرێكی سەرڤاپداری خڕە ، بەزۆری لەكانزا (مس ، فافۆن) دروستدەكرێت ، بۆ ئاو گەرمكردن . (مەنجەڵ) .

avdanik
٢-ئاڤدانك :
دەفرێكی قووڵ و دەسكدارە لە كانزا ، نایلۆن ، پلاستیك ، دروستدەكرێت ، بۆ ئاو وشلەمەنی گواستنەوە بەكاردێت .
سەتڵ ، پەقرەج) .

avdanhatin
ئاڤدانهاتن :
شەپۆلهێنانی بە تەوژمی ئاوی زۆر و سەركردنی لەكاتی لێزمە و بارانی زۆر و توانەوەی بەفر ، تەقین و شكانی بەربەست و هتد .(لافاو هاتن) .

avday
ئاڤدای :
بر. ئاودراو .

avde
ئاڤدە :
هەودا ، تا ، دوای ڕێسراو ، یان بادراوی ڕاهێڵراو بە تەوندا .

avderge
ئاڤدەرگە :
كۆن و ئاوەڕۆ لە ئەستێڵ ، ئەمار ، تانكی و هتد...

ئاڤدەست : avdest

بڕ ئا بخانە .

ئاڤدەستخانە : avdestxane

بڕ. ئا بخانە .

١-ئاڤدەڤ : avdev

دەفرێکی بچووکی قوڵفدار ، یان بێ قوڵفی سەرڤاپدارە ، موشەما و ئەوگی پیادا دەدووردرێت بۆ ئەوەی ئاوەکەی گەرمنەبێت ، دەکرێتە شان بەلاقەدو بەرپشتیێندا هەڵدەواسرێت بۆ ڕێگا و بان و ڕۆژی تەنگانە (مەتارە) .

٢-ئاڤدەڤ : avdev

ئاوێکی ڕوون و کەمێك خەست و لینجە لە دەمی مرۆڤ و گیانداراندا یارمەتیی جووین دەدات . (لیك).

٣-ئاڤدەڤ : avdev

پێستی خۆشەکراو ، یان پارچە چادری ئەستوور و سفت و لووس لە شێوەی لاکێشە و چوار گۆشەدا دەدووردرێت و زاری بچکۆلەی هەیە ، ئاوی تێدەکرێت بۆ ڕێگە و بان و چۆڵەوانی .(جەوەنە).

ئاڤدەل : avdel

نێرەپۆڕ .

ئاڤدەو : avdew

بڕ. ئامیان .

ئاڤدز : avdiz

بڕ.١-ئاودز .

ئاڤدز بوون : avdizbûn

بڕ. ئاودزکردن .

١-ئاڤدۆنگ : avdong

شۆربای ڕوونی بێخوێ و بێتام .

٢-ئاڤدۆنگ : avdong

شەربەت و ئاوی گیراوی میوە .

١-ئاڤدین : avdîn

وەرگرتنەوەی مافی کوشتن ، لێدان و زەوتکردن و ئازاردان و هتد ، بە زۆر و هێزی بازوو وتوانا و دەسەڵات . (تۆڵە سەندن).

٢-ئاڤدین : avdîn

هەستان و جموجووڵی بێسرەوتن .

ئاڤدێر : avdêr

بڕ. ئاودێر .

ئاڤدێری : avdêrî

بڕ. ئاودێری .

١-ئاڤر : avir

بڕ . ئاگر .

avir ٢- نەڤر :

ڕووی سەرمودی خانووبەرە . (سەربان)

avra نەڤرا :

بڕ ٢-ناڤدان .

avrabûn نەڤرا بوون :

بڕ ناڤدانهاتن .

avraz نەڤراز :

بڕ نەڤراز .

avrandin نەڤراندن :

بڕ نافراندن .

avrest نەڤرەست :

داریکی ڕاستهەڵچووی هەمیشە سەوزە . (داری سەروو) .

avreşînik ناڤرەشینك :

بڕ ناوڕشێن .

avrajandin ناڤراژاندن :

بڕ ناوڕشێن .

aviremîŝ ناڤرمیش :

بڕ نارمووش .

avru ناڤرو :

بڕ نابڕوو .

avrîn ناڤرین :

١-دروستبوونی مرۆڤ ، گیاندار شت لە نەبوونەوە.

٢-داهاتنی هەرشتێکی نوێ کە لەوەوبەر نەبووبێت .

avrê ناڤرێ :

١-ڕێیەك کە لە شارێ جیا ئەبێتەوە .

٢-تووڵە ڕێی سەرشاخ و نێودۆڵ و نشێو .

٣- پیادە ڕێیەك کە تەنیا سەڵتە زەلام پیایدا بڕوات .

avrêj ١-ناڤرێژ :

بڕ ناوڕشێن .

avrêj ٢-ناڤرێژ :

بڕ نا بخانە .

avrêjin ناڤرێژن :

سەربان و شوێن و زەویی لێژ کە ناویان پێوە نەوەستێت .

avir̂ ١-ئاڤر :

بر. ئاخور

avir̂ ٢-ئاڤر :

بر. ئابڕووچوو .

avir̂ ٣-ئاڤر:

خراپەکاری و ڕقی پەنگەوە خواردوو لە دەروونی کەسێکدا بەرانبەر بەمەردووم . (ڕق و کینە) .

avřan ئاڤران :

پێست و توێژاڵی سەرەوەی لەشی مرۆڤ کە بەرز بوویێتەوە ، ئاوی تێزابێت لە نە نجامی کارکردن و نەخۆش و سووتاندا .
(بلۆق ، تلۆق) .

avřû ئاڤڕوو :

بر. ئابڕوو .

avřûçûyî ئاڤڕوو چوویی :

بر ئابڕوو چوون .

avřûmend ئاڤڕوومەند :

بر ئابڕوومەند .

avřûhiÎdan ئاڤڕووهڵدان :

بر. ئابڕووبردن .

avřê ئاڤڕێ :

بر ئاڤارێ .

avřêjne ئاڤڕێژنە :

سنوور و هێڵ و قەبارەی ئاو دابەشکردن .

aviz ئاڤز :

بر . ئاوس .

avza ١-ئاڤزا :

١-شوێنێك كە ئاوی لێهەڵقوڵێت و لێی بێتە دەرێ. (كانی) .
٢-دەشتایی و زەوییەك كە ئاو و نمكاوی زۆر بێت . (زۆنگ) .

avza ٢-ئاڤزا :

مژادێکی کیمیاییە ، سووکترین گازە لەگەڵ ئۆکسجینا یەکدەگرن و ئاو دروستدەکەن (هایدرۆجین) .

avze ئاڤزە :

بر . ئاو بەند (نەخۆشی) .

avzelîk ئاڤزەلیك :

بر. ئاو بەند .

avzemkî ئاڤزەمکی :

هەر وەلاّم و ڕاسپاردە و دیاری و نێر دراوێك كە درەنگ بگاتە دەست و شوێنی مەبەست .

١-ناڤزەن : avzen

نەو داری درێژی سەرپانکەڵەن .

٢-ناڤزەن : avzen

بڕ ناڤباز .

٣-ناڤزەن : avzen

بڕ ناو پرژان .

ناڤزەنی : avzenî

بڕ ناڤبازی .

ناڤزکرن : avizkirin

بڕ ناوسکردن .

ناڤزکریی : avizkiryî

بڕ ناوسکراو .

ناڤزونگ : avzunig

بڕ ناویلکە .

ناڤزووم : avzûm

بڕ ناخزووم .

ناڤزیم : avzîm

بڕ ناڤزێم .

ناڤزین : avzîn

شەپۆل و گێژاوی بەتەوژمی شیرینەی ناو .

١-ناڤزێ : avzê

بڕ ناڤزا .

٢-ناڤزێ : avzê

بڕ ناومزێ .

٣-ناڤزێ : avzê

کانییەك کە لە بەهاردا دەتەقێت و لەهاویندا وشك دەکات .

ناڤزێل : avzêl

گۆمی بچووکی دەستکرد . (نەستێل) .

ناڤزێم : avzêm

نەو کانی و کانیلانەی کە لە بەهاردا دەژێنەوە و لەهاویندا وشکدەکەن . (کوێرەکانی) .

ناڤزێمکی : ạvzêmkî

شتێك کەونبوویێ و نەدۆزرابێتەوە .

ناڤژەن : avjen

کارکەرانی ناو زەریاو سەر پاپۆڕ و بەلەم و ژێر زەریا و ...هتد . (زەریاوان) .

ئاڤس : avis

بڕ. ئاوس

١-ئاڤسارك : avsarik

بڕ. ئاڤزێل .

٢-ئاڤسارك : avsarik

ئامێریکە بەکارەبا ، نەوت ، گاز ، هتد ، کار دەکات بۆ پاراستنی خواردەمەنی و سارکردنی ئاو بەکاردێت .

ئاڤسبوون : avisbûn

بڕ. ئاوسبوون .

ئاڤسکرن : aviskirin

بڕ. ئاوسکردن .

١-ئاڤسین : avsîn

١-بڕ. ئاوسبوون .

٢-بڕ. ئاوسان -١

٢-ئاڤسین : avsîn

تێگەیشتن و حاڵیبوون لەوتەو ئەرك و کاروفەرمانی سەرشان .

ئاڤشۆ : avŝo

چلکاوی دوای شۆرینی کاسە و کەوێل و جلو بەرگ و هتد .

ئاڤشۆر : avşor

شۆرباو چێشتی شل و کەمدان .

ئاڤشۆرك : avşorik

خواردنێکە لە ئاو و رۆن ونارد و خوێ دروستدەکرێت .

ئاڤشیز : avŝîz

ئاوی پیسی لیخنی پڕ لە خڵتە .

١-ئاڤشیلە : avşîle

دۆشاوێکی مزرە لە ئاوی بەرسیلە دروستدەکرێت .

٢-ئاڤشیلە : avşîle

شوێنی تەڕو شێدار .

٣-ئاڤشیڵە : avşîÎe

بڕ. ١-ئاودار -٢

١-ئاڤك : avik

بڕ. ئاڤڕان .

٢-ئاڤك : avik

ئاوی زۆر ، کەلە سەرچاوە و لقێك ، یان لەچەند سەرچاوە و چەند لقێك پێکهاتبێ ،بێبڕانەوە و شکبوون بڕوات (ڕووبار)

avkirin

ئاڤکرن :

١-زۆر ئاودانی کشتوکاڵ .

٢-بڕ. ئاوڕشێنکردن .

٣-ئاودانی گیاندار .

avkîne

ئاڤکینە :

دەفرێکی مل باریکی دەم والآی دەسکدارە ، بۆ ئاوگێڕان و ئاو خواردنەوە بەکاردێت . (سوراحی ، ملکانە) .

avkêş

ئاڤکێش :

بڕ. ئاوکێش .

avge

ئاڤگە :

بڕ. ٨-ئاگا .

avgeř

١-ئاڤگەڕ :

هەر شتێك بەهێزی ئاو بگەڕێت .

avgeř

٢-ئاڤگەڕ :

سووڵدان و خولانەوەی ئاو لە ڕووبار گۆم و هتد ... دا . (تەنوورە) .

avgerdan

ئاڤگەردان :

بڕ. ئاوگردان .

avgeřketin

ئاڤگەڕکەتن :

کەوتنە ناو تەنوورە و گێژاوەوە .

avgeh

ئاڤگەه :

بڕ. ١-ئاورنگ .

avgiř

ئاڤگر :

١-شوێنی نزم و نەوی کە ئاوی تێدا وەستا بێت .

٢-بڕ. ١-ئاڤزا -٢

avgirit

ئاڤگرت:

کشتوکاڵ و باخ و باخات کە ئاو ، لافاو دایپۆشیبێ.

avgoşt

ئاڤگۆشت :

چێشتێکە بە ئاو و ڕۆن و گۆشت لێدەنرێت .

avgîr

ئاڤگیر :

بڕ. ئاڤبەند .

avgîne

ئاڤگینە :

بڕ. ئاڤکینە .

avlêkirin

ئاڤلێکرن :

بڕ. ئاوتێکرن .

aviÎdan
ئاڤلدان :
ئەندامێکی توورەکە ئاسای ماسولکەدارە لە گیانداردا ، میزی تێدا کۆدەبێتەوە . (میزڵدان) .
avweşinîk
ئاڤوەشنیك :
دروستکراوێکی تایبەتییە بۆ فرێدان و بڵاوکردنەوەی ئاو بە تەوژم .
avutav
ئاڤو تاڤ :
بڕ. ئارایشت -١
avor
ئاڤۆر :
نێرەی بزنەکێوی . (کەڵەکێوی) .
avometir
ئاڤۆمەتر :
ئامرازێکە بۆ پێوانەی تەوژمی کارەبا و جیاوازیی ئەرك و بەرهەڵستی کارەباو ..هتد .
avhiÎçandin
ئاڤهلچاندن :
بڕ. ئاو هەڵهێنجات .
avhilmij
ئاڤهلمژ :
بڕ. ئاو هەڵمژ .
avî
١-ئاڤی :
١-زەویوزاری بەراو .
٢-بڕ . ئاورنگ .
٣-زیندەوەرێك لە ئاودا بژێت .
٤-کشتوکاڵی ئاوی .
avî
٢-ئاڤی :
بڕ. ئاوارە .
avyar
ئاڤیار :
بڕ. ئاوبەر .
avyarî
ئاڤیاری :
یارمەتی و کۆمەك لە ژێر چاودێریدا .
avîtamîn
ئاڤیتامین :
نەخۆشییەکە بەهۆی کەمیی ڤیتامینەوە تووشی مرۆڤ دەبێت .
avîtin
ئاڤیتن :
١-بڕ. ئاویشتن .
٢-حاشاکردن لە خزمی نزیك .
٣- پچڕاندنی پەیوەندیی نێوان دۆست و برادەران.
avîje
١-ئاڤیژە :
تیشك و شەوقدانەوە .

٢-ئاڤیژە : avîje

هەر شتێك پاك و بێگەرد و پیسنەبێت .

٣-ئاڤیژە : avîje

بڕ. ئاشكرا .

ئـڤیژەكردن : avîjekirdin

١- پاككردنەوەی هەر شتێك بەجۆرێك كە بریقە بداتەوە .

٢-بڕین و پاككردنەوەی هەر شتێك .

ئـڤیژەكردن : avîjekirdin

بڕ. ئاشكراكردن .

١-ئاڤین : avin

گونكێك هەویری ترشاو كە دەكرێتە هەویری تازەوە بۆ ئەوەی پێی هەڵبێت . (هەویر ترش)

٢-ئاڤین : avîn

بڕ. ئاوبەند .

ئاڤینك : avînik

بڕ. ١-ئاورنگ .

ئاڤیهتن : avîhtin

بڕ. ئاڤین .

ئاڤێت : avêt

ناوی بەستووی شۆرەوە بوو بە گوێسەوانە و پاسارو شتی تردا ...(چلوورە) .

ئاڤیتن : avîtin

بڕ. ئاوێشتن .

ئاڤێر : avêr

ماوەیەكی دیاریكراوە كە پێویستە ژنی تەلاقدراو ، یان مێرد مردوو ، تێیدا چاوەڕوانیبكات پێش شووكردنی .

ئامێز : amêz

بڕ. ئاوێژ .

ئاڤێستا : Avêsta

كتێبە پیرۆزەكەی ئایینی زەردەشتە ، ئێستا تەنها شەش بەشی ماوە كە بە هەموویان (٨٣٠٠٠) وشەن ، مێژوو نووسی سەدەی یەكەمی عیسایی (پلنیۆس) ی خەڵكی ڕۆما (هۆمیرۆس) مێژوونوسی یۆنانیی كۆن دەڵێ كە ئاڤێستا دوو هەزار هەزار ، واتە (دوو ملیۆن) دێڕە شیعر بووە ، مێژونووس (مسعودی) لە كتێبی (مروج الذهب) دا دەڵێ كە ئەم كتێبە لە دوازدە هەزار جلدی زێڕیندا نوسرابووەوە (الطبري) دەڵێ (لەسەر پێستی دوازدە هەزار گانووسراوە) .

ئاڤێن : avên

بڕ. ئاڤین -٢

١-ئاقار : aqar

خزم و كەسی نزیك .

aqar ٢-ئاقار :

١- دەوروبەری نزیك .

٢-جێگە و شوێن .

٣-مەڵبەند و ناوچە .

٤-بڕ. ئاست .

aqar ٣-ئاقار :

زەویوزار .

aqar ٤-ئاقار :

شێوو دۆڵی نێو چیا .

aqar ٥-ئاقار :

بەرەباب و داك و بنەماڵە .

aqar ٦-ئاقار :

کەسێك ، یان شتێك بەرانبەرت بێت .

aqar ٧-ئاقار :

سنوور و مەرزی زەوی ، شار ، وڵات ، هتد .

aqar ٨- ئاقار :

شوێنی چۆڵ و دوور لە ئاوەدانی .

کورە کەچەڵ دەچوو لە ئاقارفاقی داوەناوە،ڕەشوڵە و قەل و کۆتری دەگرتن

(هەقایەتی کوردەواری . محمد کریم شریف ل٢٣)

aqar ٩- ئاقار :

ماڵ و دارایی و زەویوزار . (سامان) .

aqere ئاقەرە :

بڕ. ئەوەندە .

aqişqe ئاقشقە :

دەرگاو دوو دەریی گەورە کە هەمۆو چاوەکانی بەشووشەگیرا بێت .

aqiÎdarî ئاقڵداری :

بڕ. ئاقڵی .

aqiÎ ئاقڵ :

١-بڕ. ئەقڵ .

٢-مرۆڤی بەهۆش و تێگەیشتوو .

aqiÎane ئاقڵانە :

ڕەفتار و هەڵسوکەوت و بیرکردنەوە بە شێوەیەکی دووربین و ژیرانە .

aqiÎbaz ئاقڵباز :

بڕ ئەقڵباز .

aqiÎbazî ناقلبازی :

بڕ. نەقلبازی .

aqiÎbend ناقلبەند :

بڕ. نەقلمەند .

aqiÎbendî ناقلبەندی :

بڕ. نەقلمەندی

aqiÎbiř ناقلبڕ:

بڕ. نەقلبڕ.

aqiÎbiřîn ناقلبڕین :

بڕ. نەقلبڕین .

aqiÎbû ناقلبوو :

١-کەسێکە کە ئەزموون وەربگرێت و ببێتە خاوەن بیروهۆش و ڕەفتاری دروست .

٢-مرۆڤی پەشیمانەوبوو ، دەستبەردار لە کارو بیروڕای چەوت و ناڵەبار .

aqiÎbiye ناقلبییە :

بڕ. ناقلبوو

aqiÎbiyî ناقلبیی :

بڕ ناقلبوو (بۆ مێ) .

aqiÎbûn ناقلبوون :

١-بوونە خاوەن بیروهۆش و ڕەفتاری دروست.

٢- پەشیمانبوونەوە و دەستهەڵگرتن لەکار و بیروڕای ناڵەبار و چەوت .

aqiÎbîr ناقلبیر :

١-نەقلبیر .

aqiÎbîrî ناقلبیری :

بڕ. نەقلبیری .

aqiÎpêşikan ناقلپێشکان :

بڕ. نەقلپێشکان .

aqiÎtêkçû ناقلتێکچوو :

بڕ. نەقلتێکچوو .

aqiÎtêkçûn ناقلتێکچوون :

بڕ. نەقلتێکچوون .

aqiÎşivik ناقلشڤك :

بڕ. نەقلسووك .

aqiÎsûk ناقلسووك :

بڕ. نەقلسووك .

ئاقلسووکبوون : aqiÎsûkbûn
بڕ. ئەقلسووکبوون .
ئاقلسووکی : aqiÎsûkî
بڕ. ئەقلسووکی .
ئاقلکەر : aqiÎker
کەسێك کەبەتەمێکردن و ڕێنماییکردن کەسێکی تر بخاتە سەر ڕێبازی ڕاست و دروست .
ئاقلکەرە : aqiÎkere
بڕ. ئاقلکەر (بۆ مێ) .
ئاقلکەردەی : aqiÎkerdey
بڕ. ئاقلکردن .
ئاقلکراو : aqiÎkiraw
کەسێك تەمێکرابێت و ئەزموونی وەرگرتبێ و ڕێنماییکرابێت بۆ ڕێی ڕاست و دروست .
ئاقلکردن : aqiÎkirdin
١-تەمێکردن و ڕێنماییکردن بۆ ڕێی ڕاست.
٢-بڕ. ئارامکردن .
٣-داسەکاندن و دامرکاندن بەهەڕەشە و گوڕەشە .
٤-تێگەیاندن و خستنەمێشکەوە .
٥-حاڵیکردن و تێگەیاندن بەزۆر .
ئاقلکرن : aqiÎkirin
بڕ. ئاقلکردن .
ئاقلکریا : aqiÎkirya
بڕ. ئاقلکراو .
ئاقلکریاگ : aqiÎkiryag
بڕ. ئاقلکراو .
ئاقلکریاو : aqiÎkiryaw
بڕ. ئاقلکراو .
ئاقلکریێ : aqiÎkiryê
بڕ ئاقلکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئاقلگران : aqiÎgiran
بڕ. ئەقلگران .
ئاقلگرانی : aqiÎgiranî
بڕ. ئەقلگرانی .
ئاقلگرتن : aqiÎgirtin
بڕ. ئەقلگرتن .

ئاقلمەند : aqiÎmend

بر. نەقلمەند .

ئاقلويندی : aqiÎwîndî

بر. نەقلتيكچوو .

ئاقلی : aqÎî

١-زيرەكی و تێگەيشتن لەدمرووبەر و پەيبردن بەچاكەو خراپە .

٢-كارو بيركردنەوەی مرۆڤانە . خەيلێ ئاقڵيت كرد ئەی كارەكردی .

ئاقليكردن : aqiÎîkirdin

رەفتاركردن و هەڵسوكەوت وەك كەسێكی ژير و ئاقڵ .

ئاقوشقە : aquşqe

بر. ئاقشقە .

ئاقويت : aqwît

بر. ئاقووت .

ئاقوو : Aqû

جۆرە كۆترێكی دەنگخۆشە ، لەجۆرەكانی تر گەورەترە ، ناوەكەی لە دەنگەكەی وەرگيراوە ، لە فريندا كەمێك سستە و زوو ماندوو دەبێت و زۆر بەرز نابێتەوە (حاقوو) .

ئاقووت : aqût

بەردێكی بەنرخە وەك خشڵ بۆ ڕازاندنەوەی ئافرەت بەكاردێت ، زۆر ڕەنگی هەيە ، سووری تێريان لە هەموويان بە نرخترە . (ياقووت) .

١-ئاقيد : aqîd

دۆشاوی خەست

٢-ئاقيد : aqîd

خانوويەكی سەربان خڕوكەوانەيە لەسەر گۆڕی شێخ و مەلا و گەورە پياوان دروستدەكرێت (گومەز) .

ئاقيق : aqîq

بەردێكی بەنرخ و ئاودار و جوانە بۆ خشڵی ژنان بەكار دێت ، گەلێك ڕەنگيان هەيە ، باوترينيان سووری گەشە ، ئەگەر ڕۆژگارێكی زۆر بمێنێتەوە تێكدەچێت .

ئاقيلە : aqîle

يەكێكە لە ئامرازەكانی جووت ، لە ئاسن دروستدەكرێت ، پەڕەدارە و نووكەكەی تيژە ، دەكرێت بە زمانی هەوجاڕ و ئامووردوە بۆ زەويكێلان (گاسن) .

ئاقێق : aqêq

درەختێكی دڕكاوييە ، نزيكەی (٢) مەتر بەرز دەبێتەوە ، لە قەراخی جادە و باخەكاندا دەنێژرێت ، گوڵەكانی سپی و بۆنخۆشن .

١-ئاك : ak

داب و نەريت و هەڵسوكەوت و كاروكردەوە و وتەی ناپەسەند و بێفەڕ و بێجێ (خراپ) .

ak ٢-ئاك :

١- شتێك ، یان کەسێکی خۆشەویست کە لە دەستچووبێت .

٢-شتێك کە دزرابێت و برابێت .

٣-کەلوپەلێك کە لەسەودا و کڕین و فرۆشتنا لە نرخی خۆی کەمتری کردبێت .

ak ٣-ئاك :

بڕ. ئازار .

akar ئاکار :

کردەوە و خووڕەوشت .

akam ١-ئاکام :

بڕ . ئاخری .

akam ٢-ئاکام :

کاتی تەواو بوونی ژیانی مرۆڤ و گیاندار (ئەجەل) .

akirdin ئاکردن :

کردنەوە و والآکردنی ، پە نجەرە ، سنووق ..هتد.

akÎe ئاکلە :

بڕ. ئاتەشەك .

akincî ئاکانجی :

نیشتەجێی شوێنێك ، یان ولآتێك لە دێرزەمانەوە.

aga ئاگا :

وریایی و یەخەبەربوون لە دەوروبەر .

*هیچ ئاگا و هۆشم نەماوە .

agabûn ئاگابوون :

١-بڕ. ئاگاداربوون .

٢-قایلبوون بەهەر شتێك .

agabûnewe ئاگابوونەوە :

١-هەستان و خەبەر بوونەوە لەخەو .

٢-بەهۆشهاتنەوە لەمەستی و بێهۆشی و دالغە .

٣-گوێهەڵخستن و گوێقولآخبوون . بۆ زانینی هەواڵ و دەنگوباس .

agabiyey ئاگابییەی :

بڕ. ئاگاداربوون .

agaçenebiyey ئاگاچەنەبییەی :

بڕ. ئاگالێبوون .

agadar
١- ئاگادار :
١- کەسێك کە پاس و چاودێری و پارێزگاریی گیاندارێك ، شتێك ، کەسێك بکات .
٢-کەسێك کە نەخەوتبێت .

agadar
٢-ئاگادار :
١- کەسێك کە بەکاری زانستی ، مەبەستێك ..هتد ، بزانیت .
٢-کەسێك کە چاوی لە ڕوودانی بەسەرهاتێك بووبێت .

agadare
ئاگادارە :
بڕ. ئاگادار (بۆ مێ) .

agadarewker
ئاگادارەوکەر :
بڕ. ئاگادارکەر .

agadarewkere
ئاگادارەوکەرە :
بڕ . ئاگادارکەر .(بۆ مێ)

agadarewkerdey
ئاگادارەوکەردەی :
بڕ. ئاگادارکردنەوە .

agadarewkirya
ئاگادارەوکریا :
ئاگادارکراو .

agadarewkiryê
ئاگادارەو کریێ :
بڕ. ئاگادارکراو (بۆ مێ و کۆ) .

agadarker
ئاگادارکەر :
١-کەسێك کە دەوروبەر وریا بکاتەوە و لە کاتی ڕوودانی کارەسات و مەترسییەکدا سەرنجیان ڕابکێشێ .
٢-کەسێك بانگڕاهێشتن بکات بۆ وریاکردنەوە سەرنجڕاکێشانی دەوروبەر.

agadarkere
ئاگادارکەرە :
بڕ. ئاگادارکەر (بۆ مێ) .

agadarkiraw
ئاگادارکراو :
١-کەسێك کە لە کارێك ، باسێك ، مەبەستێك ، یان ڕووداوێك خەبەردار کرابێت .
٢-کەسێك کە بانگڕاهێشتنکرابێ بۆ وریا بوونەوە و سەرنج و ئامادەبوون .

agadarbûn
ئاگاداربوون :
١-زانین بە باس و خواس و کردەوە و کارێك .
٢-چاولێبوون لە ڕوودانی بەسەر هاتێك .
٣-وریا بوون و سەرنجدانی ورد .
٤-ئامادە بوون و تەیار بوون بۆ ئەنجامدانی کارومەبەستێك .

agadarbiyey
ئاگاداربییەی :
بڕ ئاگادار بوون

ئاگاداركەردەی : agadarkerdey

بڕ. ئاگاداركردن .

ئاگاداركردن : agadarkirdin

١-خەبەرداركردنی كەسێك لە كارێك ، باسێك ، مەبەستێك ، یان ڕووداوێك .

٢-بانگراهێشتن بۆ وریاكردنەوەو سەرنجراكێشان و ئامادەبوون .

ئاگاداركردنەوە : agadarkirdnwe

١-بیرخستنەوەی كارو مەبەستێك كەلەوەو پێش ڕاگەیەنرابێت.

٢-سەرنجراكێشان بۆ نەكردن ، یان كردنی كارێك .

٣-وەخەبەر هێنانەوەی مرۆڤی نووستوو .

ئاگادارۆكەر : agadaroker

بڕ. ئاگاداركەر .

ئاگادارۆكەرە : agadarokere

بڕ. ئاگاداركەر (بۆ مێ) .

ئاگادارۆكەردەی : agadarokerdey

بڕ. ئاگاداركردنەوە .

ئاگاداری : agadarî

١-چاودێری و پارێزگاریی كەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك .

٢-بڵاوبوونەوەی هەواڵ و زانیاری دەربارەی ونبوونی مرۆڤ ، گیاندار ، شت ، كڕین و فرۆشتن (جاڕ) .

ئاگاداریكەردەی : agadarîkerdey

بڕ. ئاگاداریكردن .

ئاگاداریكردن : agadarîkirdin

١-چاودێریكردن و پاسكردن .

٢-وشیاركردنەوەی كەسێك .

ئاگادەر : agader

بڕ. ئاگادار .

ئاگادەری : agaderî

بڕ. ئاگاداری .

ئاگاكرن : agakirin

١-هەستپێكردن و پێزانین .

٢-گوێگرتن و دڵ و هۆش دانەشتێك .

٣- پەیام و هەواڵگەیاندن

agalêbûn

ئاگالێبوون :

١-چاودێریکردن و سەرپەرەشتیکردنی مرۆڤ ، گیاندار ، شت ، پاراستنیان لە مەترسی .

٢-سەرپەرشتی و پرسینەوە و بەسەرکردنەوەی لێقەوماوان

٣-زانینی هەواڵ و بەسەرهات و ڕووداو .

٤-بینینی ڕووداوی بەسەرهات .

: ئاگام لێبوو و دزەکە چووەماڵەکە ..

agalêhebûn

ئاگالێهەبوون :

بڕ ئاگالێبوون .

aganame

١-ئاگانامە :

هەر بانگەواز و ئاگادارییەك کە نیازبێ خەڵکی پێ ئاگادار بکرێت و مەبەستێك ڕابگەیەنرێت .

aganame

٢-ئاگانامە :

ئاگادارییەك بە نووسراو بگەیەنرێتە ئەو کەس و شوێنەی کە مەبەستە .

aganame

٣-ئاگانامە :

١- بڵاوکردنەوە بۆ دەرخستنی ئاگاداری .

٢-نووسراوی هەواڵناردن و ئاگادارکردن .

agawenebiyey

ئاگاوەنەبییەی :

بڕ ئاگالێبوون .

agah

ئاگاه :

بڕ ئاگا .

دنیەری سەرداری خویان ئەز نزام ئاگاه هـــەبە

حەبسی زێندانێ و ئەسیر و گرتی پێ دەرماندەبە؟ (جەزیری)

agahbûn

ئاگاهبوون :

١-بڕ ئاگاداربوون .

٢- بڕ ئەگابوون .

agahdar

ئاگاهدار :

بڕ ئاگادار.

agahdarî

ئاگاهداری :

بڕ ئاگاداری .

agahkirdin

ئاگاهکردن :

بڕ ئاگاکردن .

agahî

ئاگاهی :

بڕ ئاگاداری .

agayî

ئاگایی :

بڕ ئاگاداری .

ئاگە : age
بڕ. ئەویٚ
ئاگەدار : agedar
بڕ. ئاگادار .
ئاگەداربوون: agedarbûn
بڕ. ئاگاداربوون .
ئاگەدارکرن : agedarkirin
بڕ. ئاگادارکردن .
ئاگەدارکردنەوە : agedarkirdinewe
بڕ ئاگادار کردنەوە .
ئاگەداری : agedarî
بڕ. ئاگاداری .
ئاگەندە : agende
بڕ. ئاخنراو .
ئاگەندەی : agendey
بڕ. ئاخنین .
ئاگەه : ageh
بڕ . ئاگا .
من ئاگەه – های ژێ نینە . (ئامیدی)
ئاگەهدار : agehdar
بڕ ئاگادار
ئاگەهداری : agehdarî
بڕ. ئاگاداری .
ئاگەهکرن : agehkirin
بڕ. ئاگاکردن .
ئاگەهی : agehî
بڕ ئاگاداری .
١-ئاگر : agir
١- پشکۆ و سکلی دار .
٢-کلپە و بلێسەی سووتەمەنی .
٣-ڤالازی گەرمبووی ڕووناك کە لە ئەنجامی سووتەمەنی پەیدا دەبێت* (ئاگر بێ ئالاڤ نایە) .
٢-ئاگر : agir
١- مرۆڤ و گیانلەبەری چالاك و گورجو گۆل .
٢-کەسێکی بە دەمو پل و وریا لە قسە و گفتوگۆدا.

٣-ئاگر : agir

ڕووناكیی هەندێك ئامێر وەكو چرا ، گڵۆپ و هتد.

٤-ئاگر : agir

چەك و تەقەمەنی .

٥-ئاگر : agir

١- نەخۆشی و پەتایەكە ، زۆرتر تووشی ئەسپ و كەر دەبێت ، سەرەتا تاو لەرزێكی گەرم دەیانگرێت، دەچەرێنن ، میز و پاشەڕۆیان دەبێتە خوێن ،زاڵەیان ڕەشدەبێتەوە و دەئاوسێت و دەبێتە هۆی كوشتنیان .

٢-نەخۆشییەكە تووشی مرۆڤ دەبێت ، پەڵە و لەكەی ئاڵۆشاوی دەردەدات ، دواى ئەوە ڕەش دادەگەڕێت و ئەڵقەی سوور بەدەوریدا پەیدا دەبێت . نەخۆش تا دایدەگرێت لەوانەشە بیكوژێت .

ئاگر ئاڤتین : agir avtîn

١-بڕ. ئاگركردنەوە

٢-بڕ. ئاگرتێبەردان -١

٣-تەقەكردن بە چەك

ئاگر ئاڤێژ : agir avêj

١-كەسێك كە ئاگر بكاتەوە .

٢-كەسێك بە چەك تەقە بكات .

٣-هەر ئامێر و شتێك كە تەقەمەنی بهاوێژێت .

٤-مرۆڤی شەڕ هەڵگیرسێن .

٥-بڕ. ئاژاوەچی .

ئاگر ئاوێژ : agir awêj

بڕ. ئاگر ئاڤێژ .

ئاگرئۆركردن : agir orkirdin

بڕ. ئاگركردنەوە-١

١-ئاگراوی : agrawî

مرۆڤی تووڕە و توندو زوو هەڵچوو .

٢-ئاگراوی : agrawî

بڕ. ئاژاوەگێڕ .

٣-ئاگراوی : agrawî

بڕ. ئاڵۆشاوی

٤-ئاگراوی : agrawî

بڕ. ئاگرین .

ئاگراوێژ : agrawêj

بڕ. ئاگر ئاڤێژ .

agrî
ئاگری :
نەخۆشییەکی پێستە ، تووشی دەوری دەموپلی منداڵ دەبێت ، وردە زیپکەی سوور و بە ئاڵۆش و زنجکاوی بە دەوری دەم و لێودا هەڵدەزنێت ، بە دەستلێدان و تەقاندن زیپکەکانی زوو تەشەنە دەکەن .

agre
١-ئاگرە :
تین و گڕەی گەرما .

agre
٢-ئاگرە :
نەخۆشییەکە ، لە ئەنجامی گڕەی بەهێزی گەرماوە تووشی کشتوکاڵ دەبێت و زەردیدەکات .

agrexore
ئاگرەخۆرە :
بڕ ئاگر خۆر .

agrexoşe
ئاگرەخۆشە :
١-ئاگرێکە گڕ و بلێسەی هەبێت و دووکەڵی نەبێت و جوان بسووتێت .
٢- پشکۆ و گڕ و بلێسەی بەتین .

agresûre
ئاگرە سوورە :
١-بڕ. ئاگرە خۆشە -٢
٢-بەڵای گەورەو گران .
: ئاگرە سوورە لە خۆم دوورە .   پەندی پێشینان .

agreke
ئاگرەکە :
بڕ. ١- ئاگرە .

agrekewiÎ
ئاگرەکەوڵ :
بڕ. ئاگرتێپەربوون : ٣، ٥، ٦ .

agrekewÎbûn
ئاگرەکەوڵبوون :
بڕ. ئاگرتێپەربوون : ٣ ، ٥ ، ٦

agrekÎê
ئاگرەکلێ :
١-بڕ. ئاگرباری
٢-بڕ. ئێرە کلی

agreg
ئاگرەگ :
بڕ. ئاتەشەك .

agregiře
ئاگرەگرە :
ئاگرێك هەرگڕی هەبێت و پشکۆی لێنەکەوێتەوە ، وەك سووتاندنی نەوت ، بەنزین ، گاز ... هتد.

agremel
ئاگرەمەل :
بڕ. ئاگرە مەلووچ .

agremelûçik
ئاگرە مەلووچك :
بڕ. ئاگرە مەلووچ .

agrewan

ئاگرەوان :

بڕ. ئاگر خۆشکەر .

agrewker

ئاگرەوکەر :

١-کەسێك کە ئاگر بکاتەوە .

٢-بڕ. ئاژاوەگێڕ.

agrewkuş

ئاگرەوکوش :

بڕ. ئاگرتەمیرۆك .

agirbaran

ئاگرباران :

١-تەقە و گوللەی بێبڕانەوە و زۆر ، دەستدرێژکردنی چەند کەسێك پێکەوە .

٢-شەڕ و شۆڕ و ئاژاوە ، بگاتە ڕادەی بەکارهێنانی چەك .

٣-گەرمای زۆربەتین .

٤-ڕۆژگاری ناهەموار و ئاڵۆز و پڕ لە تەنگانە .

٥-بۆردومانکردن بەفرۆکە و تۆپ .

*ئەم ئاگربارانەدا چی بکەین !

agirbarane

ئاگربارانە :

بەستەیەکی ڕەسەن و کۆنی کوردەوارییە .

agirbarandin

ئاگرباراندن :

تەقەکردنی زۆر و بەردەوام و دابەراندنی گوللە و تەقەمەنی .

agirbarankirdin

ئاگربارانکردن :

تەقەکردن لە مرۆڤ ، گیاندار ، شت و شوێنێکی دیاریکراو

agirbaz

ئاگرباز :

کەسێکە کە یاری بە ئاگر بکات .

agirbazî

ئاگربازی :

١-گەمە و وازی بە ئاگر .

٢-تەقە و فیشەکە شێتەی هەڵدراو .

agirberek

ئاگر بەرەك :

زیپکەی ڕووی هەرزەکار کە هەندێ جار زیپکاوێکی لینجی لێدێت .

agirberbûnewe

ئاگر بەربوونەوە :

١-کەوتنەوەی ئاگر لە جێگایەکەوە بۆ جێیەکی دی .

٢-بەرپابوونی هەراو ئاشووب و ئاژاوە .

agirberdan

ئاگربەردان :

بڕ. ئاگرتێبەردان ١-٢، .

ئاگر بەردانەوە : agirberda[illegible]

١-سووتاندن و گڕپێوەنانی هەر شتێك

٢-هەڵنان و هاندانی مرۆڤ بۆ ئەنجامدانی وتەوكاری زیانبەخش .

٣-بەرپاكردنی پشێوی و ئاژاوە .

ئاگربەست : agirbest

بڕ. ئاگربڕ.

ئاگربەستكەر : agirbestker

بڕ. ١، ٢ ، ٣ ئاگر بڕ.

ئاگربەستكەردەی : agirbestkerdey

بڕ. ئاگر بڕكردن .

ئاگر بەستكردن : agirbestkirdin

بڕ. ئاگر بڕكردن .

ئاگر بەستكراو : agirbestkiraw

بڕ. ئاگر بڕكراو .

ئاگر بەستكریاگ : agirbestkiryag

بڕ. ئاگر بەستكراو .

ئاگر بەستكریاو : agirbestkiryaw

بڕ. ئاگر بەستكراو .

ئاگر بردن : agirbirdin

١-خواستنی پشكۆی ئاگر بۆ ئاگر كردنەوە.

٢-بڕ ئاگر گرتن .

١-ئاگربڕ: agirbiř

١-كەسێك بەرهەڵستیی ئاگر بكات بۆ ئەوەی نەتەنێتەوە .

٢-بەربەستیی ئاگر بەخۆڵ ، ئاو ، گاز و ...هتد .

٣-كەسێك كە مرۆڤی گێرەشێوێن و بەدكار كپ و بێدەنگ بكات .

٤-كەسێك ناوبژیی نێوان خەڵك بكات ، بەنیازی دامركاندنەوەی شەڕ و ئاژاوە .

٢-ئاگربڕ: agirbiř

١- كەسێك كە بەرهەڵستیی ئاگر بكات بۆ ئەوەی نەتەنێتەوە.

٢-بەربەستی ئاگر بەخۆڵ ، ئاو ، گاز ...هتد .

٣-كەسێك كە گێرە شێوێن و بەدكار كپ و بێدەنگ بكات .

٤-كەسێك ناوبژیی نێوان خەڵك بكات بە نیازی دامركاندنەوەی شەڕ و ئاژاوە .

١-ئاگربڕكراو : agirbiřkiraw

ئاگرێك كە بەربەستكرا بێت و نەهێڵرابێت تەشەنە بكات .

agirbiřkiraw ۲-ئاگر بڕکراو :
ئاکۆکی و ئاژاوەیەك کە کوژێنرابێتەوە .
agirbiřkiraw ۳-ئاگر بڕکراو :
کارو ڕەوشت خووی نا پەسەندی ناو کۆمەڵ کە بەرهەڵستکرابن .
agirbiřkirya ئاگربڕکریا :
بڕ. ئاگر بڕکراو
agirbiřkiryag ئاگربڕکریاگ :
بڕ. ئاگر بڕکراو .
agirbiřkiryaw ئاگربڕکریاو :
بڕ. ئاگر بڕکراو .
agirbiřkirdin ئاگر بڕکردن :
۱-بەر بەستکردنی ئاگرێك کە کەوتبێتەوە.
۲-کوژاندنەوە و نەهێشتنی ئاژاوە و ئاکۆکیی نێوان خەڵك.
۳-بەرهەڵستکردنی کار و ڕەوشت و خووی نا پەسەند و نارەوای ناو کۆمەڵ .
٤-هێمنکردنەوەی مرۆڤ کە لە ئەنجامی کارو قسەی ناخۆشدا تووڕە بووبێت .
agırbotêberbûn ئاگربۆ تێبەربوون :
بەزمییهاتنەوە بە یەکێکدا کە باری ژیانی خراپ و دژوار بێت ، یان کارەساتێکی لێقەومابێت.
agırbûn ئاگر بوون :
۱-بڕ. ئاگر تێبەربوون .
۲-تەمەڵی و سستیکردن .
agirbûnewe ئاگر بوونەوە :
هەڵبوونەوە و پێبوونەوەی ئاگر پاش کوژاندنەوە و دامرکاندنەوەی .
agirpare ئاگر پارە :
۱-مرۆڤی زرنگ و چالاك .
۲-پشکۆ و پریشکی ئاگر .
۳-مرۆڤی شەڕانی و درو وەی وەکوڵ .
٤-سەلکەبزووت کە ئاگری پێوە مابێت .
agirparêz ئاگر پارێز :
۱-بڕ. ۱-ئاگر بڕ.
۲-بڕ. ئاگر پەرست .
agirparêzî ئاگر پارێزی :
بڕ. ئاگر پەرستی .
agirperes ئاگر پەرەس :
بڕ. ئاگر پەرست .

agirperestî
ئاگر پەرەستی :
بڕ. ئاگر پەرستی .
agirperesî
ئاگر پەرەسی :
بڕ. ئاگرپەرستی .
agirperest
ئاگر پەرەست :
بڕ. ئاگر پەرست .
agirperestin
ئاگرپەرەستن :
بڕ. ئاگرپەرستی .
agirperestî
ئاگر پەرەستی :
ئاگر بەخوا زانین و پەرەستنی .
agirpjên
ئاگر پژێن :
جۆرە بورکانێکە کانزاکانی بەشێوەی ئاگر دەپرژێن.
agirpêxistin
ئاگر پێخستن :
بڕ. ئاگرکرن ۱، ۲
agirpêketin
ئاگر پێکەتن :
بڕ. ئاگر تێبەربوون ۱ ، ۲
agirpêkirdin
ئاگرپێکردن :
داگیرساندنی ئاگر بە شخارتە و شاپلێتەو...هتد
agirpêkirdin
ئاگر پێکردن :
بڕ. ئاگر پێکرن .
agirpêgirtin
ئاگرپێگرتن :
۱-ئاگرکردنەوە بە شقارتە ، پشکۆ ، سەلکەبزوت چراوگ و٠٠ هتد .
۲-هاندان و ئاڵۆزکردنی مرۆڤ ، گیاندار ، بەڕادەیەك لەباری ئاسایی بچنەدەرەوە .
۳-هاندانی مرۆڤ بۆ ئەنجامدانی کار و کردەوەی زیانەڕۆ .
agerpêwenan
ئاگر پێوەنان :
۱-بڕ. ئاگر پێگرتن .
۲-ئاگر تێبەردان .
۳-داخکردنی جەستە بە ئاگر .
٤-تەقەکردن لە مرۆڤ و گیاندار بەچەك .
agirtemîrok
ئاگر تەمیرۆك :
۱-کەسێکە کە کارو پیشەی ئاگر کوژاندنەوەیە .
۲-ئەو ئامێرانەی کە ئاگریان پێدەکوژێتەوە .
agirteyax
ئاگر تەیاخ :
هەر مژاد و شتێك کە بە ئاگر و لە ئاگردا نەسووتێت . (دژە ئاگر) .

agirteyaxî

ئاگر تەیاخی :

ئەسووتانی مژاد و هەر شتێك بە ئاگر و لە ئاگردا.

agertêberbû

ئاگر تێبەربوو :

١-منداڵی زۆر بزێو و زیانەڕۆ .

٢-کەسێکی سەربەگۆبەن .

٣-مرۆڤی وروژاو و بێئارام لە ئەنجامی تەزیندا بەکارەساتێك .

٤-ڕا پەڕیو دژی زۆردار و ستەمکار .

٥-کەسێك ، یان شتێك کە ئاگری تێبەربووبێت .

٦-کەسێك کە زۆر ئاڵۆشاوی بێت .

٧-ئۆقرە لێهەڵگیراو لە ئەنجامی نەخۆشیی قسەی خراپ و کاری توندو تیژ و هتد .

٨-کەسێك کە تاسە و ئارەزووی بە کوڵی هەستا بێت بۆ کەسێکی خۆشەویست .

٩-کەسێکی ئەسرەوتوو کەلە خۆڕا پەلاماری خەڵك بدات .

agirtêberbûn

ئاگر تێبەربوون :

١-ئاگرتێچوونی شتێك ، کەسێك ، گیاندارێك و ... هتد .

٢-زۆر تووڕە بوون و زۆر هەڵچوون .

٣-هەژان و بێئارامبوون لە ئەنجامی تەزیندا بەکارەساتێك .

٤-ڕا پەڕین دژی زۆر و ستەم .

٥-ئۆقرە لێهەڵگیران لە ئەنجامی نەخۆشی و قسەی خراپ و کاری توند و تیژ و ..هتد .

٦-جۆشهەستان و هێرشهێنانی ئاڵۆش بۆ جووتبوون .

agirtêberdan

ئاگرتێبەردان :

١-ئاگر نان بەشتێکەوە بە نیازی سووتاندنی .

٢-ڕقهەڵساندن و تووڕەکردنی کەسێك *(بەوقسانەی کردنی ئاگری تێبەردام) .

٣-زیانپێگەیاندن .

٤-بوونە هۆی بەزەیی پێداهاتنەوە .

٥- بوونە هۆی هەستانی ئارەزوو بەهۆی لە نجە و لارو قسەی فێنك و جموجووڵی ئاڵۆشاوی و ... هتد .

agirtêberder

ئاگرتێبەردەر :

١-کەسێکە کە ئاگر بەرداتە کەسێك ، یان شتێك.

٢-کەسێکەکەهانی کەسانی تر، یان گیاندار دەدات و دەیانهەژێنێت .

٣-کەسێکە کە ئاژاوە بنێتەوە .

٤-کەسێکە کەبە لە نجە و قسەو ڕازونیاز و نواندنی جووڵانەوەی ئاڵۆشاوییەوە ئارەزوو هەڵدەستێنێت .

agirtêberdiraw

ئاگرتێبەردراو :

١-کەسێك ، یان شتێك کە گڕی لێهەستێ و بسووتێت .

٢-کەسێك ، یان گیاندارێك ، کەتووڕەکرابێت وهاندرابێ و هەڵچووبێت .

٣-کەسێك کە بەهۆی لە نجە و قسە و ڕاز و نیازەوە و پیشاندانی جووڵانەوەی ئاڵۆشاوییەوە ...هتد، ئارەزووی هەستێنرابێت

ـ ـد ـسـهردريا : agirtêberdirya

بر ـ ـكر تێبەردراو

ئاگرتیبەردریاگ : agirtêberdiryag

بڕ. ئاگرتێبەردراو .

ئاگرتێبەردریاو : agirtêberdiryaw

بڕ. ئاگرتێبەردراو .

ئاگرتێچوون : agirtêçûn

١-بڕ. ئاگرتێبەربوون .

٢-بەغیلیبردن بە مەبەستێك

ئاگر تێکەوتن : agirtêkewtin

١-بڕ ئاگرتێبەربوون .

٢-بڵاوبوونەوەی درم و نەخۆشی لە نێوان مەڕو ماڵ و کشتوکاڵدا .

ئاگرچوونەگیان : agirçûnegiyan

١-بڕ. ئاگرتیبەربوون .

٢-بڕ. ئاگر گرتن

ـاگرخان : agirxan

١-دروستکراوێکی کەوانە ئاسایە بۆ چێشتلێنان و گەرمکردنی ژوور و خانووبەرە بە سووتەمەنی .

٢ هەمان دروستکراو ، بەلام گەورە و فراوانترە ، بۆ لەواشە ، کولێرە ، سەموونکردن برژاندنی بەرهەم و نیشی هەویر .

٣-دامودەزگایەکە بۆ سوورکردنەوەو چەکوشکاریکردنی پۆلاّ و ئاسن و٠٠هتد بۆ دروستکردنی ئامێر وکەلوپەلی پێویست(کوورە)

ئاگرخانە : agirxane

بڕ. ئاگرخان .

ئاگرخوەش : agirxiweş

بڕ. ئاگرخۆش (-٣) .

ئاگرخۆرە : agirxore

١-مەلێکی ئەفسانەیی جوان و دەنگخۆشە، دەڵێن لەسەرمەرگدا پووش و پەلاّش کۆدەکاتەوە و لەسەریان باڵەتەپێ دەکات ولە ئەنجامی لێکدان و لێکخشاندنی باڵ وپووشەکەدا ئاگر دەکەوێتەوە وپووشەکە گڕ دەگرێت ودەیسووتێنێت (قەقنەس)

٢-مریشکێکی گەورەیە ، دەڵێن ئاگر دەخوات .

ئاگر خۆش : agirxoş

١-مرۆڤی گاڵتەچی و قسە خۆش .

٢-کەسێك حەزی لەبەزم و ئاهەنگ و ڕابواردن بێت .

٣-مرۆڤی شۆخ و شەنگ .

٤-گەلێك کەلای خەڵك خۆشەویستبێت و بچێت بەدڵدا .

agirxoşbûn
ئاگرخۆشبوون :
١-گرسەندن و تاوسەندانی ئاگر و نەمانی دووکەڵەکەی .
٢- پەرەسەندن و گەرمبوونی هەرا و ئاژاوە و پشێوی و شەڕ.

agirxoşker
١-ئاگر خۆشکەر :
کەسێك کە سەرپەرشتی ئاگر بکات و نەهێڵێت دامرکێتەوە .

agirxoşker
٢-ئاگرخۆشکەر:
کەسێك کە ئاژاوە بخاتە ناو خەڵکەوە .

agirxoşkere
ئاگرخۆشکەرە:
بر. ئاگر خۆشکەر -٢ .

agirxoşkirdin
١-ئاگرخۆشکردن :
گەشاندنەوە و گڕسەندنی ئاگر باوەشێنکردن و فووڵێکردن و تێکدانی بە ئاگر کێش و مەقاش و ...هتد .

agirxoşkirdin
٢-ئاگر خۆشکردن :
..ەدان بۆ پەرەپێدانی ئاژاوە و ئاکۆکیی نێوان خەڵك

agirdaberdan
ئاگردابەردان :
١-هێرشکردنە سەر ، بەچەکەوە .
٢-ئاگرتێبەردان .
٣-تەقەلێکردن .

agirdadan
ئاگردادان :
١-بر. ئاگرناڤیتن .
٢-هەڵکردنی مەشخەڵ و چراوگ و شاپلیتە .

agirdagîrsan
ئاگرداگیرسان :
هەڵبوونی ئاگر .

agirdagîrsandin
ئاگر داگیرساندن :
بر. ئاگر پێگرتن .

agirdagîrsên
ئاگرداگیرسێن :
١-بر. ئاگرموکەر .

agirdagîrsêner
ئاگر داگیرسێنەر :
بر. ئاگرموکەر

agirdamirkan
ئاگردامرکان :
بر ئاگرکوژانەوە .

agirdamirkandin
ئاگردامرکاندن:
بر. ئاگرکوژاندنەوە .

agirdamirkandinewe
ئاگردامرکاندنەوە :
بر. ئاگرکوژاندنەوە .

١-ئاگردامرکاو : agirdamirkaw

کەسێکە کە ئاڵۆش و جۆش و خرۆشی شکا بێت

٢-ئاگردامرکاو : agirdamirkaw

کەسێکە کە هەڵچوون و قین و تووڕەیی نیشتبێتەوە.

ئاگردامرکیا : agirdamirkiya

بڕ. ئاگر دامرکاو .

ئاگردامرکیاگ : agirdamirkiyag

بڕ. ئاگر دامرکاو .

ئاگردامرکیاو: agirdamirkiyaw

بڕ. ئاگردامرکاو .

ئاگردامرکێن : agirdamirkên

١-بڕ. ئاگر تەمیرۆک .

٢-کەسێکە کە ئارەزوو و ئاڵۆشی گیان نەهێڵێت .

٣-کەسێك کە ئاژاوە و ئاشووب نەهێڵێت .

٤-ئاوی ساردو ساردەمەنی کەتینوویەتی بشکێنن و فێنکی بدەن بە لەش و دەروون.

ئاگردامرکێنەر : agirdamirkêner

بڕ. ئاگر دامر کێن .

ئاگردامرکێندراو : agirdamirkêndiraw

بڕ. ئاگر دامرکێنراو .

١-ئاگردامرکێنراو : agirdamirkêniraw

کەسێکە ئاڵۆشی و جۆش و خرۆشی شکێنرابێت .

٢-ئاگردامرکێنراو : agirdamirkêniraw

کەسێکە کە هەڵچوون و قین و تووڕەیی نەهێڵرابێت .

١-ئاگردان : agirdan

قوڵکەیەکە . زۆرتر لە تەختی ژووردایە ، ئاگری تێدا دەکرێتەوە .

٢-ئاگردان : agirdan

پێشکەشکردنی ئاگر بە کەسێك .

٣-ئاگردان : agirdan

بڕ. ئاگرڤێتن .

٤-ئاگردان : agirdan

دەرپەڕاندنی کەسێك لە شوێنێك بەگاڵتە پێکردنی و تانە و تەشەرلێدان .

٥-ئاگردان : agirdan

خۆشکردنی ئاگر .

agirdan

١- ئاگردان :

هەدانی خەڵك بۆ ئەنجامدانی قسە و مەبەست و كارێك .

agirdan

٢- ئاگردان :

بڕ ١- ئاگرتێبەردان .

agirdanik

ئاگردانك :

بڕ ١- ئاگردان

agirdaneber

ئاگردانەبەر :

بڕ ئاگر كرن

agirdanbîn

١-ئاگردانبین :

خێرا رۆیشتن .

agirdanbîn

٢-ئاگردانبین :

بڕ ئاگركرن .

agirder

ئاگردەر :

١-كەسێكە كە ئاگر دەدات بە كەسانی تر .

٢-بڕ. ئاگر خۆشكەر .

٣-ئامرازێكی خاكەناز ئاسایە بۆ تێوەردان و دەردانی ئاگر .

agirdijwar

ئاگردژوار :

بڕ ئاڵۆشاوی

agirdinavdaberdan

ئاگردناڤدابەردان :

بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

agirserberdan

ئاگرسەربەردان :

بڕ. ئاگردابەردان .

agirserdaberdan

ئاگرسەردابەردان :

بڕ. ئاگردابەردان .

agirşewat

ئاگرشەوات :

هەرشتێك كە زوو گڕبگرێت و مەترسیی تەقینەوەی هەبێت

agirvedan

ئاگرڤەدان :

١-بڕ ئاگربەردانەوە .

٢-بڕ. ئاگركرن-٢

agirvesandin

ئاگرڤەساندن :

بڕ. ئاگركوژاندنەوە

agirvekuştin

ئاگرڤەكوشتن :

بڕ. ئاگركوژانەوە .

ئاگرڤەمراندن :	agirvemirandin
بڕ. ئاگردامرکاندن .	
ئاگرڤیساندن :	agirvîsandin
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە	
ئاگرڤێخستن :	agervêxistin
بڕ. ئاگرکرن ۱، ۲، ۳	
ئاگرڤێس :	agirvês
بڕ. ئاگرتەمیرۆك .	
ئاگرکەتەدل :	agirketedil
گیرۆدەبوون بەداوی ئەڤین و دلداری .	
ئاگرکەوتنەگیان :	agirkewtinegiyan
۱ـ بڕ. ئارام لێهەلگیران .	
۲-تووڕەبوون و هەلچوون لە ئاستی قسە و کاروکردەوەیەکدا کە بە دلنەبن .	
۳-ئارەزوو هەستانی بەتین و هێرش و زۆر بۆ هێنانی ئالۆش بۆ جووتبوون .	
٤-جۆش و خرۆشهێنانی تاسە و ئارەزووی بەتین بۆ دلداری ئازدار و خۆشەویست .	
ئاگرکەوتنەماڵ :	agirkewtinemaÎ
۱- گرتێبەربون و سووتاندنی ماڵ و خانووبەرە .	
۲- پەیدابوونی هەراو ئاژاوە لەناوخێزاندا .	
ئاگرکەوتنەوە :	agirkewtinewe
۱-بڕ. ئاگربەربوون .	
۲-بەرپابوونی پەشێوی و ئاژاوە و شەڕ و شۆڕ .	
ئاگرکپکەر :	agirkipker
بڕ. ئاگرکوژێن .	
ئاگرکپکردن :	agirkipkirdin
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .	
ئاگرکپکردنەوە :	agirkipkirdinewe
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .	
ئاگرکراو :	agirkiraw
۱-هەر شتێك کە لەسەر ئاگربێ و نەهێلرێت ئاگرەکەی دا بمرکێتەوە .	
۲-مرۆڤ و گیانداری هاندراو و هەلنراو .	
ئاگرکردن :	agirkirdin
۱-خۆشکردنی ئاگر بە پێوەنانی سووتەمەنیی تازە .	
۲-بەرپاکردنی ئاژاوە .	

ئاگرکردنەوە : agirkirdinewe

١-بڕ. ئاگرپێگرتن

٢-بڕ. ئاژاوەنانەوە .

ئاگرکرن : agirkirin

١- بڕ. ئاگرتێبەردان . ١، ٢

٢- داگیرساندنی چرا ، مۆم ، زۆپا ، و هتد ....

٢-کەڵەکەکردنی سووتەمەنی و ئاگرتێبەردان .

ئاگرکریاگ : agirkiryag

بڕ. ئاگرکراو .

ئاگرکریاو : agirkiryaw

بڕ. ئاگرکراو .

ئاگرکوتان : agirkutan

گەڕان بە دوای ئاگردا .

ئاگرکوژ : agirkuj

بڕ. ئاگرکوژێن .

ئاگرکوژانەوە : agirkujanawe

کزبوون و دامرکاندن و نەمانی ئاگر .

ئاگرکوژاندنەوە : agirkujandinewe

کپکردن و نەهێشتنی ئاگر بەهەر شێوە و شتێك

ئاگرکوژێن : agirkujên

١-کەسێکە کە ئاژاوە و ئاشووب ناهێڵێت و بەرهەڵستیاندەکات .

٢-بڕ. ئاگرتەمیرۆك .

ئاگرکوژێنەرەوە : agirkujênerewe

بڕ. ئاگرکوژێن .

ئاگرکوژێنەوە : agirkujênewe

بڕ. ئاگرکوژێن

ئاگرگا : agirga

بڕ. ئاتەشگا .

ئاگرگە : agirge

بڕ. ئاتەشگا .

ئاگرگەشاندنەوە : agirgeşandinewe

بڕ. ئاگر گەشکردنەوە .

ئاگرگەشەوکەر : agirgeşewker

بڕ. ئاگر گەشکەرە

ئاگرگەشکەرە : agirgeşkere

قووتویەکی کونکونی لەکانزا دروستکراو ، یان تەلێکی تەنراو . زریزەیەکی درێژی پێوە بەندە . خەڵووز و ئاگری تێدەکرێت و بە هەڵسووڕاندنی دەگەشێتەوە .

ئاگرگەشکەرەوە : agirgeşkerewe

ئاگر گەشکەرە .

ئاگرگەشکردنەوە : agirgeşkirdinewe

١-خۆشکردنی ئاگر بە باوەشێن ، فوولێکردن ... هتد .

٢-بەکارهێنانی ئاگر گەشکەرە بۆ ئاگر خۆشکردن

ئاگرگر : agirgir

شتێك کە ئاگری گرتبێت و بسووتێت .

ئاگرگرە : agirgire

١-دەستە چیلکە و پووش بۆکردنەوەی ئاگر.

٢-سکڵ و پشکۆ کە دەخرێتە بن پووش و پەلاش و سەر خەڵووز بۆ ئاگر کردنەوە .

١-ئاگرگرتن : agirgirtin

ئاگر بەربوون لە کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك ، شوێنێك ...هتد .

٢- ئاگرگرتن : agirgirtin

تووڕەبوون و هەڵچوونی زۆر بەتین .

٣- ئاگرگرتن : agirgirtin

بزێوی و زۆر جووڵانی منداڵ .

٤- ئاگرگرتن : agirgirtin

زۆرهێنانی ئاڵۆش و ئارەزووی لەش و گیان بۆ جووتبوون .

٥- ئاگرگرتن : agirgirtin

هێرشهێنانی تاسە و ئارەزووی بەکوڵ بۆ دیداری ئازدار و خۆشەویست .

٦-ئاگرگرتن : agirgirtin

هوروژمهێنانی هێزی شەڕ و دەستوەشاندن .

ئاگرگرتوو : agirgirtû

بڕ. ئاگرتێبەربوون .

ئاگرگورن : agirgurin

بڕ. ئاگرکردنەوە .

ئاگر گووشك : agirgûşik

ئێسقانی چەناگە .

١-ئاگرگیرە : agirgîre

بڕ. ئاگرگرە .

٢-ئاگرگیره : agirgîre

جۆره مەقاشێکه که سکڵ و پۆلوی له ئاگردان و کووره و هتد .. پێدەشێوێنرێت .

ئاگرلەچاوبارین : agirleçawbarîn

بڕ. ١-ئاگر لێبارین .

ئاگر لەدەم : agirledem

١-مرۆڤی فیتنەو قسەگێڕەوە کە تەنیا قسەی خراپ و پڕ لە ئاژاوە بکات .

٢-کەسێک کە بە پەلە پەل بدوێت .

٣-مرۆڤی زۆر بلێ و دەمهەراش کەزۆرتر دەم لە قسەی ناڕەوا و زیانبەخش بکوتێت .

ئاگر لەناوچاوبارین : agirlenawçawbarîn

بڕ ئاگرلێبارین .

ئاگرلز : agirliz

بڕ ئاگرباز .

ئاگرلزی : agirlizî

بڕ. ئاگربازی

ئاگرلێبارین : agirlêbarin

١-تووڕەبون و کەڵلەپیبوونی کەسێک کە غەزەب لەنێو چاوانی ببارێت و کەس نەوێرێت بیدوێنێت.

٢-تووشبوون و گیرۆ دەبوون بە داماگی .

ئاگرلێباریو : agirlêbarîw

مرۆڤ و گیانداری کەڵلەیی هەڵچووگ .

ئاگرلێچوو: agirlêçw

بڕ. ئاگرلێباریوو

ئاگرلێچوون : agirlêçûn

بڕ. ئاگرگرتن ١-

ئاگر مەلووچ : agirmelûç

باڵندەیەکە لە چەشنی ڕیشۆڵە ، باڵ و گەردنڕەش ، پەڕی قاوەیی کاڵە ، ژێر سنگی سووری گەشە . چنگەکانی درێژن . لەکاتی ترێ و توو پێگەیشتندا بەزۆری و پۆل پۆل دەردەکەون و دەدەن بەسەر ڕەزو دارتووەکانداو لەماوەیەکی کەما هەرچی بەر هەیە بنبڕیدەکەن ، هەروەکو ئاگر بەربێتەوە بەو جۆرە ترێ و توو دەخۆن.ناوەکەشی هەر لەوەوە هاتووە .

ئاگرمەلیچ : agirmelîç

بڕ. ئاگر مەلووچ .

ئاگرمەلیچك : agiremeliçik

بڕ. ئاگرمە لووچ .

ئاگرمرێن : agirmirên

بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

agirmirênî

ئاگرمرینی :

کاری دامرکاندنەوە و کوژاندنەوەی ئاگر بە ئاو ، خۆڵ ، گاز و ...هتد .

agirnak

ئاگرناك :

١-بارودۆخی مرۆڤی کەللەیی و زۆرتورەو هەڵچوو.

٢-باری هەر شتێك پریشك بهاوێژێت .

٣-باری هەر شتێك کە لە شێوەی ئاگردا بێت.

agirnan

ئاگرنان :

بڕ ئاگرنانەوە

agirnanewe

ئاگرنانەوە :

١-بڕ. ئاگربەردانەوە .

بڕ ئاژاوەنانەوە .

agirnêrewe

ئاگرنێرەوە :

بڕ. ئاگرخۆشکەرە .

agirwaran

ئاگرواران :

بڕ. ئاگرباران

agirudû

ئاگرودوو :

بڕ. ئارودوو .

*خۆشە ئاگر ، خۆشە دوو

براخاسە نـەك وەك شوو

agirudûbiran

ئاگر و دووبران :

کوێربوونەوەی ئاگر و وەجاخی بنەماڵە و خێزان و بڕانەوەی شوێنەواریان .

agirudûbiřîn

ئاگرودووبڕین :

کوێرکردنەوەی وەجاخی بنەماڵە و خێزان و بڕینەوەی شوێنەواریان .

agroçke

ئاگرۆچکە :

١-ئاگری کەم و کز .

٢-ئاگری منداڵان کە بۆ یاریکردن دەیکەنەوە .

agrok

ئاگرۆك :

١-مرۆڤی دوو زبان و دوو رووی ئاشووبگێڕ .

٢-گەرما و شەرایەکە لە مەرەزە دەدات وزیانی دەگەیەنێتێ .

agroke

ئاگرۆکە :

بڕ. ئاگرۆچکە

agirheÎbûnewe

ئاگرهەڵبوونەوە :

بڕ. ئاگر هەڵگیرسانەوە .

agirheÎker
١-ئاگرهەلکەر :
١-ئاگر تێبەردەر .
٢-کەسێکە چرا هەڵدەکات و مۆم دادەگیرسێنێت .

agirheÎker
٢-ئاگر هەلکەر :
کەسێکە ئاگر دەکاتەوە .

agirheÎkirdin
ئاگرهەلکردن :
بڕ. ئاگرپێکردن .

agirheÎgîrsan
ئاگرهەلگیرسان :
١-بڕ. ئاگر تێبەردان .
٢-بڕ ئاژاوەنانەوە .

agirheÎgîrsanewe
ئاگرهەلگیرسانەوە :
١-سەرهەڵدانەوەی ئاگر پاش دامرکاندنەوەی .
٢-بەرپابوونەوە و تازە بوونەوەی ئاژاوە .

agirheÎgîrsandin
ئاگرهەلگیرساندن :
١-بڕ. ئاگرتێبەردان .
٢-بڕ. ئاژاوەنانەوە .

agirheÎgîrsandinewe
ئاگر هەلگیرساندنەوە :
١-سەرلەنوێ ئاگر هەلکردنەوە ، پاش دامرکاندنەوەی .
٢-بەرپاکردنەوە و تازەکردنەوەی ئاژاوە .

agirheÎgîrsanin
ئاگرهەلگیرسانن :
بڕ. ئاژاوە نانەوە .

agirheÎgîrsên
ئاگر هەلگیرسێن :
بڕ. ئاگرمۆکەر .

agirheÎgîrsêner
ئاگرهەلگیرسێنەر :
بڕ. ئاگرمەکەر .

agrî
١-ئاگری :
بڕ. ئاگرین .

agrî
٢-ئاگری :
هەر ڕەنگێك وەکو ڕەنگی ئاگربێت .

agrîbinka
ئاگری بن کا :
بەو ئاگرە دەوترێت کە لە بنکاو دزە دەکات و بەگران دەکوژێتەوە .

agrîbinka
ئاگری بنکا :
کەسێکە لە ژێرەوە بە نهێنی هەوڵی تێکدانی نێوان خەڵك بدات و ئاژاوەبنێتەوە .

agirî bê aman

ئاگرییێنامان :

١-ئاگری زۆر بڵاوەکردوو ، کەزوو بتەنێتەوە و دامرکاندنەوەی گرانبێت .

٢-مرۆڤێك سڵنەکاتەوە و پارێزگاریی ئابڕوو وسەرو ماڵی خەڵك نەکات و زیانیان پێبگەیەنێت .

٣-کەسێك جێگەی باوەڕ و متمانە نەبێت .

٤-نەگبەتی و دەردو بەلا .

agirîjêrka

ئاگری ژێر کا :

بڕ. ئاگری بنکا .

agirîsûr

ئاگری سوور :

بڕ. ئاگرە سوورە .

agirîn

ئاگرین :

١-شتێکی زۆر داخ و ئاگر ئاسا

٢-کەسێکی توندڕەو کەللە ڕەق

٣-شۆڕشگێڕ و تێکۆشەر .

٤-گورجو گۆڵ و بەهەڵمەت لە ئیش و کاردا.

٥-کار ، ڕەفتار ، قسە ، نووسین ...هتد ، جۆش و خرۆشڕەو .

٦-مرۆڤی ئاڵۆشاوی .

agirîqûret

ئاگری قوورەت :

١-منداڵی زۆربزێو و نەسرەوت .

٢-منداڵی شەڕەنگێز ، کە ئازاری منداڵانی دی دەدات .

٣-مرۆڤی ئازا و چاونەترس کەلە هیچ شتێك نەسڵمێتەوە

٤-کارامە وەشارەزا و گورجوگۆڵ لە ئیش و کاردا .

agirêxodê

ئاگرێ خودێ :

بڕ ئاگری قوورەت .

agurdî

ئاگوردی :

بڕ. ئاگرو دوو ١-

agul

ئاگول :

هەڵسوکەوت و وتەی درۆ بەنیازی لە خشتەبردن و دەستبڕین .

aguÎbaz

ئاگوڵباز :

بڕ. ئاپارتی -٢

ago

ئاگۆ :

بڕ . ئەوێ

agos

ئاگۆس :

بڕ. گاسن .

agoskirin ئاگۆسکرن :
کێڵانی زەوی .
agûr ئاگوور :
بڕ. ئاجوور -١
al ١-ئاڵ :
پەنجەی ناوەڕاست کە درێژترین قامکی دەستی مرۆڤە .
al ٢-ئاڵ :
بڕ. ئاڵا
من دڤێ کو ئەز تەهلدم
ئاڵ ڕەنگێ کەسك و سۆر (عوسمان سەبری)
ala ١-ئالا :
بڕ. ئالاخ .
ala ٢-ئالا :
نیشو کاری دواخرا و بۆ سات و کاتێکی کەم (جارێ) .
alax ئالاخ :
١-زێدە گژوگیای زیانبەخشی ناوکشتوکاڵ.
٢-هەڵکێشان و لابردنی گژوگیای زیانبەخشی ناو کشتوکاڵ (بژار) .
alastin ئالاستن :
زمانهێنان بە هەرشت و تەنێکدا . (لستنەوە)
alaf ئالاف :
بڕ. ئامراز .
alifrengî ئالفرەنگی :
پێڵاوی سووری شێوە ئەورووپایی .
alav ١-ئالاڤ :
١- گڕ و کڵپەی ئاگر .
٢- هەڵم و تینی ئاوی بەکوڵ و گەرم .
٣-شەوق و ڕووناکیی بەتینی بەرزەوە بوو لە ئاگر.
alav ٢-ئالاڤ :
بڕ. ئامراز.
alavbûn ئالاڤبوون :
بڕ ئاگرتێبەربوون .
alavgirtin ئالاڤگرتن :
بڕ. ئاگر گرتن .

alavgur

ئالاڤگور :

ئاگر تێبەربوون و بەرز بوونەوەی گڕ و کلپە .

alavgurbûn

ئالاڤگوربوون :

بڕ. ئاگر تێبەربوون-١

alavgurkirin

ئالاڤگورکرن :

بڕ ئاگر تێبەربەردان -١

alavî

ئالاڤی :

بارودۆخی هەر شتێك کە گڕ و هالآوی لێهەڵبسێت.

alaker

ئالاکەر :

ئامرازێکە لە شێوەی بێڵە کانێکی دەمدرێژ و تیژ ، بۆ هەڵکەندنی گژوگیای ڕیشە قووڵ .

alakirde

ئالاکردە :

گژوگیای زیانبەخشی هەڵکێشراو لە مەزرا و کشتوکاڵدا .

alaku

ئالاکو :

ئامرازێکی دەمدرێژکۆڵەی ئاسنە ، دەسکێکی کورتی داری هەیە ، بۆ بژارکردن و پاچەکۆڵەکردن بەکاردێت .

alako

ئالاکۆ :

بڕ. ئالاکو .

alale

ئالالە :

گوڵاڵەیەکی بەهارییە ، زۆرتر لەدەشت و لەناو دەغڵدا دەڕوێت ، لاسکەکەی درێژکۆڵەیە ، کاسەکەی ڕەشە بەدەورانەدەوریدا یەك ڕیز پەڕی سووری ئاڵ هەیە ، بنپەلکەکانی سپین . (گوڵاڵە سوورە) .

alan

١-ئالان :

بڕ. ئاڵان -١

alan

٢- ئالان :

مرۆڤی ڕوو پەمەیی .

عەنبەرین خەمری و سوسەن ئــــالان

سوورو زەر ، شەتری و چیچەك ئالان (مەلای جەزیری)

alane

ئالانە :

باخی دامێنی شاخ و کێو .

alan talan

ئالان تالان :

پەلاماردان و ڕاپێچکردنی کەلوپەل و سامانی خەڵك .

alan talankirin

ئالان تالانکرن :

دەست بەسەراگرتن و دزینی پارە و پوول و سامانی خەڵك .

alankirin

ئالانکرن :

بڕ. ئالان تالانکرن .

alahî
ئالاهی :

بڕ. ١-ئالاَ

alet
ئالەت :

بڕ. ئالەت-١

aletdu
ئالەتدو :

بڕ. ئالە تفەڕەنگی .

aĺeke
ئاڵەکە :

نەخۆشییەکی درمی پەرەسێنە ، بەهۆی جۆرە بەکتریایەکەوە تووشی کۆرنیا و لینجە پەردەی پێڵووی ناوموەی چاو دەبێت نەخۆش لە ڕووناکی ئەسڵە مێتەوە و بەترسەوە چاودەکاتەوە ، چاوی ئاو دەکات و دەئێشێت ، بە دەرمان ، یان بە نەشتەرگەری چارەسەردەکرێت .

alewê
ئالەوێ :

ئامرازی ئاماژەیە بۆ دیاریکردنی شوێنی دوور .

alit
ئالت :

بڕ. ئالتبوون .

altax
ئالتاخ :

کەسێکە بە نهێنی سۆراخی دەرخستن و ئاشکرا بوونی تاوان و دزێتی و هتد ... دەکات .

alitbûn
ئالتبوون :

١-دۆڕان و ژێر کەوتن و شکان لە شەڕدا .

٢-سەرکەوتنی مرۆڤ لەهەر کارو پرۆژەیەکدا .

alitker
ئالتکەر :

کەسێکە لە شەڕدا زاڵبێت و سەربکەوێت .

alitkiranî
ئالتکرانی :

نەبەزین و هەمیشە سەرکەوتن .

alitkiran
ئالتکران :

١-زاڵبوون بە سەردوژمندا .

٢-سەرکەوتن لەهەرکارو پرۆژەیەکدا .

alitebûn
ئالتەبوون :

بەرەنگاریکردن و خۆگرتن و نەبەزین لەشەڕدا .

alitnebûyî
ئالتنەبوویی :

کەسێك ، لەناو لە شکرێك و... هتد لەشەڕدا کۆڵنەدات و نەبەزێت .

alitnekrî
ئالتنەکری :

بڕ. ئالتنەبوویی .

alitkiranî

ئالتكرانى :

١-کەسێکە هەمیشە و هەردەم سەردەکەوێت.

٢-نەبەزین و کۆڵنەدان و زاڵبوون لەشەڕدا .

alxiwax

ئالخواخ :

بڕ. ئاڵخواخ .

alûzkirdin

ئالووزکردن :

شەوقپێهەڵێنانی شت بە سڕینەوە و لووسکردنی

alişt

ئالشت :

بڕ. ئاڵشت .

aliştî

ئالشتی :

بڕ. ئاڵشتی .

aliştkirde

ئالشتکردە :

بڕ. ئاڵشتکردە .

alif

ئالف :

بڕ ئاڵف .

alifdan

ئالفدان :

بڕ. ئاڵفدان .

alvêr

ئالڤێر :

بڕ. ئاڵشت -١

alvêrçî

ئالڤێرچی :

بڕ. ئاڵفێرچی .

alik

ئالك :

١- بڕ. ئاڵوو .

٢- بڕ. ئالیك -١

aÎgirtin

ئالگرتن :

بڕ. ئاریکاندن .

al lele

ئالله لە :

بڕ. ئاقیق .

alindeng

ئالندەنگ :

کەسێکە کە بێکارە و لێنەهاتوو بێت و بێهوودە بسوورێتەوە .

alûbalû

ئالوو بالوو :

بڕ. ئاڵوو باڵوو .

aluçe

ئالوچە :

هەتوانێکە لەشی منداڵی پێچەور دەکرێت .

aluçedan
ـتوچەدان :
چەورکردنی لەشی منداڵ بە ئالوچە .

alûz
ـتووز :
ـر ئازار

alûz
٠-ئاتووز :
ـر ١- ئالوز -٢

alûz
٢- ئاتووز :
ـتەرەویکی شاشە لە لۆکە دەچنرێت و دروستدەکرێت بۆ برینپێچان .(شاش) .

alûzkirin
ـئاتووزکرن :
ـر ئاتوزاندن ٢، ٣ ، ٤، ٥ .

alûzkirin
٢- ئاتووزکرن :
هەستکردن بە باری دەروونپری لە ئەنجامی بێتوانایی و نەبوونی بواری سەربەستیی دەروونی بۆ دەربڕینی هەستی گیان و ئا
هەندێك جاریش لامل و ڕوومەت سوور هەڵدەگەڕێن .

alûle
ـئالوونە :
ـکووچە و کۆڵانی تەنگەبەر .
٢-کەسێکی بێشەرم و بێنابڕوو .

alûnek
ـئالوونەك :
ـخوچکەیەك کە لەناو باخ و بێستاندا دروستدەکرێت ، سەری بەدار و ژاژو قامیش و زەل دەگیرێت بۆ چاودێریکردنی باخ و
بێستان

aÎoq
ـئاتوق :
ـر ئالوو .

aÎoq
٢-ئاتوق :
ـحەسەری گری و قوڵفە و وەڵەف .

aÎû
ـئالوو :
ـر ئالو

alûçe
ـئالووچە :
ـر ئالوچە .

alûd
ـئالوود :
ـر ئالوودە .
گەرد ئالوودەن دەور مەزار لەیلێ
ـەر پەخشی و ماڵاش لازمەن خەیلێ (مەولەوی)

alûde
ـئاتوودە :
ـکەسێك . گیاندارێك کە هۆگری کەسێك ، یان گیاندارێك ، یان شتێك بوویێت و بەبێئەو هەڵنەکات .
٢-کەسێك کە حەزو ئارەزووی لەکەسێك ، یان شتێك بێت .

۲-ئالووده : alûde

دوو شت ، یان یاتر که زیاتر تێکەڵ بەیەك بوون .

تۆ خوردو خوراك ، تۆ پۆشاکی

ئالوودەی خوێن دڵـــی پاکـــی . (فۆلکلۆر)

ئالوودەبوو : alûdebû

بڕ.ئالووده .

ئالووده بووگ : alûdebûg

بڕ. ئالووده .

۱-ئالوودەبوون : alûdebûn

۱-ڕاهاتنی چەند کەسێك ، یان چەند گیاندارێك و پێکەوە هەڵکردن و پتەو بوونی گیانی لەنێوانیاندا .

۲-خووگرتن و پەیوەستبوون بەهەرشتێکەوە .

۲-ئالوودەبوون : alûdebûn

تێکەڵبوونی دووشت و زیاتر .

ئالوودەبییە : alûdebiye

بڕ. ئالوودەبوو .

ئالوودەبییەی : alûdebiyey

بڕ. ئالوودەبوون .

ئالوودەبیی : alûdebiyî

بڕ. ئالووده (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

۱-ئالوودەکەر : alûdeker

۱-کەسێك کە چەند کەسێك ، یان چەند گیاندارێك لەگەڵ یەکتردا هۆگر بکات و یەکیانبخات .

۲-کەسێك کە حەزو ئارەزووی نێوان چەند کەسێك ، یان گیاندارێك بهێنێتەدی .

۲- ئالوودەکەر : alûdeker

کەسێك کە چەند شتێك تێکەڵبکات .

ئالوودەکەرە : alûdekere

بڕ. ئالوودەکەر . (بۆ مێ)

ئالوودەکەردەی : alûdekerdey

بڕ. ئالوودەکردن .

۱-ئالوودەکراو : alûdekiraw

۱-چەند کەسێك ، یان چەند گیاندارێك کە لەگەڵ یەکتر هۆگرکرابن .

۲-چەند کەسێك ، یان چەند گیاندارێك کە حەزو ئارەزوویان هێنرابێتەدی .

۲-ئالوودەکراو : alûdekiraw

چەند شتێك کە ئاوێتە و تێکەڵکرابن .

١- ئالوودەكردن : alûdekirdin

هۆگرکردن و یەکخستنی چەند کەسێك ، یان چەند گیاندارێك .

٢-ئالوودەكردن : alûdekirdin

تێکەڵکردن و ئاوێتە کردنی دووشت ، یان زیاتر .

ئالوودەكریا : alûdekirya

بڕ. ئالوودەکراو .

ئالوودەكریاگ : alûdekiryag

بڕ. ئالوودەکراو .

ئالوودەكریاو : alûdekiryaw

بڕ. ئالوودەکراو .

ئالوودەكریێ : alûdekiryê

بڕ. ئالوودەکراو (بۆمێ و بۆ کۆ) .

ئالوودەگی : alûdegî

بڕ. ئالوودەیی .

ئالوودەیی : alûdeyî

بارودۆخی ئالوودەبوون .

ئالووری : alûrî

مرۆڤ و گیانداری هەمیشە بەئاڵۆش .

١-ئالووز : alûz

هەستێکی کاریگەری دەروونییە ، لە ئەنجامی کارەسات و ڕووداوی ناخۆشەوە سەرهەڵدەدات و دەبێتە مایەی گیاندارگرتن .

٢-ئالووز : alûz

مرۆڤی جوان و خۆێنشیرین و ئێسکسووك .

ئالووزی : alûzî

ڕێکپۆشی و ئێسکسووکی و شۆخ و شەنگیی کەسێك کە بچێتە دڵەوە .

ئالووس : alûs

١-ئاڵو والاّپۆش

٢-بڕ. ئالووز

ئالووسی : alûsî

بڕ . ئالووزی

١-ئالی : alî

١-هەر فرمان و مەبەستێك کە بە کەسێك ڕابگەیەنرێت .

٢-هەست و ئاگاداری لەهەر کارو فەرمانێکدا .

٢-ئالی : alî

هەرلاو شوێنێك

alî
٣-ئالی :
ئەو جێ و ڕێ و شوێنەی کە دەکەوێتە ناو ڕەشماڵەوە .

alîxanî
ئالیخانی :
بڕ. ئەلیخانی

alîbalî
ئالیبالی :
بڕ. ئالۆو باڵوو -٢

alî be alî
ئالی بە ئالی :
١- پێچ و پەناو توونا و تoونی هەر شوێنێك .
*ئالی بە ئالی ئەم شاخەم تەیکرد ، بەلاَم نەمدۆزیتەوە .
٢-دوو گۆشەی بەرانبەر بەیەك لە لاكێشە و چوارگۆشەدا .

alîbûn
ئالیبوون :
١- پێراگەیاندنی فەرمان و مەبەست بەکەسێك .
٢-هەستکردن و ئاگاداربوون لەکارو مەبەستێك .

alîdan
ئالیدان :
١-وەلاخستنی مرۆڤ و گیاندار و هەرشتێك.
٢- پشتگوێخستن و گوێ پێنەدان .

alîstin
ئالیستن :
زمانهێنان بەهەرشتێکدا .

alîsor
ئالیسۆر :
١-بڕ. ئاڵ -١
٢-هەرمێ و سێوە لاسوورە .

alîştolîşt
ئالیشتۆلیشت :
بڕ.ئالشتو نۆلشت .

alîfçî
ئالیفچی :
کەسێکە کە ئالف بفرۆشێت .

alifdan
ئالفدان :
بڕ. ئاڵفدان .

alifzar
ئالفزار :
بڕ. ئاڵفجار .

alîfkirin
ئالیفکرن :
بڕ . ئاڵفدان .

aliqandin
ئالیقاندن :
بڕ. ئالیقین

aliqîn

ئاليقين :

١-بەيەكبەستنەوەى دوو شت ، يان زياتر.

٢-بەريەككەوتن لەكاتى رۆيشتن و راكردندا ، هتد .

٣-بەيەكگەيشتنى دوو مرۆڤ و پتر ، يان دووگياندار و دووشت و زياتر .

alîk

ئاليك :

١-كاو جۆ ، گلێنە ، گزرمو لەوەرى هەلگيراو بۆ رەشەولاخ و ولاخى بەرزمو مەر و مالات .

٢-ژمێك ئاليكى دراو بەچارەوێ و رەشە ولاخ .

alîkar

١-ئاليكار :

بر. ئاريكار .

alîkar

٢- ئاليكار :

شارەزاو كارامە لە راپەراندنى ئيش و كاردا .

alîkarî

ئاليكارى :

بر. ئاريكارى

alîkane

ئاليكانە :

بر. ئالفانە .

alîkdan

ئاليكدان :

١-دانانى كاو جۆ و ئالف بۆ ولاخ و چارەوێ.

٢-ئەو شوێنەى كە كاو جۆ و گزرمو كەماو لۆ و ....هتد ، تێدا هەلدەگيرێن .

alîkday

ئاليكداى :

بر. ئاليكدان .

alîkder

ئاليكدەر :

كەسێك كە كاو جۆ و ئالف بۆ ولاخ و چارەوێ رۆبكات و دابنێ .

alîkdere

ئاليكدەرە :

بر. ئاليكدەر (بۆ مێ)

alîkirdin

ئاليكردن :

١-ئاگاداركردنى كەسێك لەهەوالێك پەيامێك ، فرمانێك ...هتد .

٢-بر. ئاگاداركردن .

alîkî

ئاليكى :

يەك لاى هەر شوێن و شتێك .

alîkîdan

ئاليكيدان :

دانان و خستنە لايەكەوە .

alîkîva

ئاليكيڤا :

١- سەرەراى ئەوەى ، سەربارى ئەوەى .

٢-لەلايەكى هەرشت و شوێنێكەوە .

alîn

١-ئالين :

١- خوگرمۆڵه کردن و خۆ هێنانەوه يەك .

٢- پێچانەوه و تۆپەڵەکردنی ڕایەخ ، پێخەف ، پۆشاك و ....هتد .

alîn

٢- ئالين :

بڕ. ئالآندن .

alîncîkuÎîncî

ئالينجی کوڵينجی :

یارییەکی فۆلکلۆری منداڵانە ، دوو منداڵ پشت بە پشتی يەکترەوه دەنێن و لەبنباڵەوه قۆڵ لە قۆڵی يەکتر گيردەکەن و بەچەماندنەوە يەکتر دێنن و دەبەن و دەڵێن :-

ئالينجی و کۆڵينجی : کەوای باوکم زەفتنجی .

alînok

ئالينۆك :

١-نۆکی هاڕدراو .

٢-لەتکە نۆك .

alyor

ئاليۆر :

سێوە لاسوورە .

alêre

ئالێرە :

ئامرازی ئاماژەيە بۆ دياريکردنی شوێنی نزيك .

alêstin

ئالێستن :

بڕ. ئاليستن .

aÎ

١-ئاڵ :

ڕەنگی سووری گەش .

aÎ

٢- ئاڵ :

بوونەوەرێکی ئەفسانەييە ، دەڵێن دەچێتە وێزەی زەيستان ، دەستدەنێتە بينی و دەردی گراندەکات و دەيکوژێت .

aÎ

٣- ئاڵ :

نەخۆشييەکە تووشی زەيستان دەبێت و دەيکوژێت .

aÎ

٤- ئاڵ :

مرۆڤی فێڵباز و تەڵەکەباز .

aÎ

٥- ئاڵ :

بڕ. ئالآن .

aÎ

٦- ئاڵ :

دەستەو تاقم و کۆمەڵ .

aÎ

٧- ئاڵ :

بڕ. ئالآ

aÎ

٨- ئاڵ :

سڕی و تەزيويی ددان بەخواردن و خواردنەوەی ترش .

aÎ aÎ ئالنال :

گولێکی بنج ڕەنگاوڕەنگی بۆنخۆشە .

aÎa ١-ئالا :

پارچە قوماشێکی سادە ، یان ڕەنگاوڕەنگ بۆنیشانەی دەوڵەت ، یان دەزگا و ڕێکخراو .

aÎa ٢- ئالا :

بڕ. ئالابێژ .

aÎa ٣- ئالا :

شتی باش و پەسەند و پوخت .

aÎa ٤- ئالا :

خامە و قەڵەمی نووسین .

aÎa ٥- ئالا :

جلو بەرگی بووکە شووشە .

aÎa ٦- ئالا :

١-هەرچی شتێك کەلە لەبەرزاییدا بێت و دەست نەیگاتێ .

٢-مرۆڤ ، شت کە پلە و پایەیان بالا بێت .

aÎaber ئالا بەر :

بڕ. ئالادار .

aÎaboheÎkirdin ئالا بۆهەڵکردن :

بڕ. ئابڕوو بردن (١،٢) .

aÎabêj ئالابێژ:

هێلەك و قوماشی شاش بۆ دابێژان .

aÎabêjkirdin ١-ئالابێژکردن:

بێژانەوە بە ئالابێژ .

aÎabêjkirdin ٢- ئالابێژکردن:

هەڵبژاردن و جیاکردنەوەی شتی باش لە خراپ کە ئاوێتە و تێکەڵبن .

aÎat ئالات :

بڕ. ئالەت .

aÎatin ئالاتن :

بڕ. ئالاندن .

aÎaco ئالاجۆ :

شێوە ژوورێکی چادر ئاسایە ، لە لباد دروستدەکرێت ، لەباتی چادر بەکاردەهێنرێت .

aÎaçix ئالاچخ :

بڕ ئالوونەك .

aÎax
ئالآخ :
بڕ. ئالاخ .
aÎadar
ئالآدار :
کەسێکە لە لەشکر و خۆپیشاندان و ڕێپێواندا ئالآ و دروشم هەڵبگرێت .
aÎazyan
ئالآزیان :
پالکەوتن و درێژ بوون لەسەر زەوی و جێگاونوێن.
aÎastin
ئالآستن :
١-بڕ.ئالیستن .
٢-لێوخستنە سەرلێو ، دەم ، کوڵم و مژینیان .
aÎastî
ئالآستی :
١-هەر کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك کەلێسرابێتەوە .
٢-کەسێك کە ماچکرا بێت .
aÎaş
١-ئالآش :
١- توێژاڵی قەد و لقی درەخت .
٢-تەلاشێکی تەنك کە بەڕەندە لە دارو تەختە بکرێتەوە.
aÎaş
٢-ئالآش :
لق و پۆپ و چڵی کەوتووی وشکەوەبووی دار و درەخت .
aÎaş
٣-ئالآش :
ناتەواوی و کەموکووڕی و نەنگیی مرۆڤ .
aÎafî
ئالآفی :
بڕ. ئالآڤی .
aÎav
ئالآڤ :
ئامرازو کەرەسەی کشتوکاڵ .
aÎava
ئالآڤا :
بڕ. ئالاڤ .
aÎavbûn
ئالآڤبوون :
بڕ. ئاگرتێبەربوون .
aÎavgirtin
ئالآڤگرتن :
بڕ. ئاگرگرتن .
aÎavgurkirin
ئالڤگورکرن :
بڕ. ئاگر تێبەردان -١
aÎavî
ئالآڤی :
بڕ. ئالاڤی .

aÎamet

ئالأمەت :

بڕ. ئارسم .

aÎan

١-ئالأن :

١- پێچخواردنی دووشت ، یان زیاتر بەیەکا .

٢-خۆ هەڵواسین بەکەسێکدا بێجیابوونەوە .

aÎan

٢- ئالأن :

گیرۆدە بوون بەگێچەڵ و بەلأوە .

aÎan

٣- ئالأن :

بڕ. ئالان تالان .

aÎan

٤- ئالأن :

دەسبەکاربوون و خەریکبوون بەرهەمان و شتێکەوە

*هۆکابرا ، بۆ ئالأویتە ئەودارە ؟

aÎan taÎan

ئالأن تالأن :

بڕ. ٣ .ئالأن .

aÎandin

ئالأندن :

١-لەیەکپێچاندن و بادانی دوو شت ، یان زیاتر بەیەکدا .

٢-گیرۆدەکردن بەکێشە و دەردو بەلأ .

٣-هەڵکردنی داو ، ڕیسراو ، ڕێسمان و هەودا .

٤-بڕ. ئالۆزکاو .

٥- پێچانەوەی شت و بەستنی بە پەت و هتد.

aÎanin

ئالأنن :

بڕ. ئالأندن .

aÎankirin

ئالأنکرن :

بڕ. ٣-ئالانتالان .

aÎaw

ئالأو :

پەت ، گوریس ، تەل ، هتد ، کەلە کەسێك گیاندارێك ، شتێکەوە ئالأ بێت .

aÎawwaÎa

ئالأ و والأ:

بڕ. ئاڵو والأ .

aÎawwaÎapoş

ئالأ و والأپۆش :

بڕ. ئاڵو والأپۆش .

aÎaheÎgir

ئالأهەڵگر :

بڕ. ئالأدار .

aÎaheÎgirtin

ئالأهەڵگرتن :

بەرزکردنەوەی ئالأ و دروشم لەکاتی جەنگ و ڕا پەڕین و خۆپیشاندان و ڕێپێواندا .

ئالأهورگر : aÎahurgir
بڕ. ئالأدار .
ئالأهورگره : aÎahurgire
بڕ. ئالأدا (بۆ مێ)
ئالأهورگرتەی : aÎahurgirtey
بڕ. ئالأهەلگرتن .
ئالأهی : aÎahî
بڕ. ١-ئالأ .
ئالأیش : aÎayiş
١-بەزم و ئاهەنگ و کۆڕی شەو ڕابواردن .
٢-بڕ. ئاریشت .
ئالأیشت : aÎayişt
ڕەوشت و خووی نەگونجاو لەگەڵ دەوروبەر و کۆمەڵدا .
ئالأیشتکرن : aÎayiştkirin
لادان لە ڕەوشت و خوو و داب و نەریتیی کۆمەلأیەتی پەیڕەوکراو .
١-ئالأیی : aÎayî
١-ڕەنگا و ڕەنگ
٢-بە چەشنی ئالأ .
٣-بڕ. ئالو والأ
٢-ئالأیی : aÎayî
بەشێك لە لەشکری عوسمانی کە لیوایەك بووە .
١-ئالە : aÎe
نەخۆشییەکی پێستە لەدەموچاوی ئافرەتی سکپڕ دەدات و پەڵە پەڵەیدەکات .
٢-ئالە : aÎe
ئەسپی شێ .
٣-ئالە : aÎe
بڕ. ئاڵ .
٤- ئالە : aÎe
تەنراوی شاش بۆ دابێژتن .
٥- ئالە : aÎe
خورووی ئاو گەڵ .
٦- ئالە : aÎe
نەخۆشییەکی پێستە وەك گەڕی وایە ، تووشی ئەسپ و ولأخ دەبێت .

aÎebûk
ئاله بووك :
سەره پڕشتی قوماش و پەڕۆی ڕەنگاو ڕەنگ کە کچۆلان دەیکەنە بەرگی بووك .

aÎebêj
ئاله بێژ :
بڕ. ئالآبێژ .

aÎebêjkirdin
ئاله بێژکردن :
بڕ. ئالآبێژکردن .

aÎet
١- ئاڵەت :
رووەکێکە لەناوچە گەرمەکاندا دەڕوێت ، بەرێکی دەنك ڕەش ، یان سووری بۆرەقلەی توندو تیژ دەگرێت . دەهاردرێت و دەکرێتە ناو هەندێك خواردەمەنییەوە ، بۆ تام و بۆخۆشکردنی .

aÎet
٢- ئاڵەت :
پارچە تەختەی باریك و تەنك تاشاوی تێکهەڵکێشراو لە پە نجەرە سازیدا .

aÎetac
ئاڵەتاج :
جۆرە مراوییەکی کێویی سپی خاڵخاڵە ، پەڵەیەکی سەوز بە تەوقی سەریەوەیەتی .

aÎetanc
ئاڵەتانج :
بڕ. ئاڵەتاج

aÎetawî
ئاله تاوی :
١- خوراردەمەنییەك کە ئاڵەتی پێوەکرابێت .
٢-کەسێك کە زوو هەڵبچێت و تووڕە بێت .

aÎetawiye
ئاله تاوییه :
بڕ. ئاله تاوی (بۆ مێ) .

aÎetpokirya
ئاڵەت پۆکریا :
بڕ. ئاڵەتاوی

aÎetpokiryê
ئاڵەت پۆکریێ :
بڕ. ئاله تاوی (بۆ مێ و کۆ) .

aÎetekêwîle
ئاڵەتەکێویلە :
گیایەکی خۆڕسکە لە گوێ ئاوان دەڕوێت ، بەرێکی ورد و خڕی هێشوویی مۆر دەگرێت و چێژی لە ئاڵەت دەچێت .

aÎetpêwekiraw
ئاڵەتپێوەکراو :
بڕ. ئاڵەتاوی

aÎetçermig
ئاڵەتە چەرمگ :
بڕ. ئاڵەتە کێویلە .

aÎetdan
ئاڵەتدان :
دەفرێکی بچکۆلەیە ، سەرقاپەکەی کونکونە ، ئاڵەتی هاڕدراوی تێدەکرێت .

aÎetdu
ئاڵەتدو :
بڕ. ئاڵەتدان .

aÎetfeřengî
ئاڵەتفەرەنگی :
سەوزەیەکە ، ناوەکەی تۆوی زۆری تێدایە ، تیژ و شیرینچکیان هەیە . (بیبەر) .
aÎetkar
ئاڵەتکار :
وردەکارو شارەزا و پسپۆڕ لەهەر پیشە و کارێکدا .
aÎetkarî
ئاڵەتکاری :
شارەزایی و پسپۆڕی و وردەکاری لە دارتاشی و هەندێك پیشەی تردا .
aÎetkiraw
ئاڵەتکراو :
بڕ. ئاڵەتاوی .
aÎetkirya
ئاڵەتکریا :
بڕ ئاڵەتاوی .
aÎetkiryag
ئاڵەتکریاگ :
بڕ. ئاڵەتاوی .
aÎetkiryaw
ئاڵەتکریاو :
بڕ ئاڵەتاوی .
aÎetkiryê
ئاڵەتکریێ :
بڕ. ئاڵەتاوی (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
aÎetî
ئاڵەتی :
بڕ. ئاڵەتاوی .
aÎeçok
ئاڵە چۆك :
تەنراوێکی ئەستوورە لە چەند تەختەیەکی لێکدراو هەڵدووراوە ، لە دەشتو دەردا هەڵدەدرێت بۆ تێدا ژیان و حەسانەوە بۆ ماوەیەکی دیاریکراو . (ڕەشماڵ ، دەوار) .
aÎeçoknişîn
ئاڵەچۆکنشین :
کەسێك کە لەناو ئاڵە چۆکدا بژیت و بحەوێتەوە. (دەوارنشین) .
aÎefeřenge
ئاڵە فەرەنگە :
١-شێوە و ڕەفتاری کەسێك کەلاسایی بیانیان بکاتەوە .
٢-هەر دابو دەستور و ڕەفتار و شتێك کە مۆرکی بیانی پێوە بێت .
aÎeqoq
ئاڵە قۆق :
بڕ. ئاڵە کۆك .
aÎekuke
ئاڵە کوکە :
بڕ. ئاڵەکۆك .
aÎekok
ئاڵەکۆك :
گیایەکی بەهارەیە ، بێلاسکە ، پەلکەکانی درێژکۆلە و گرنج گرنج و تووکنن ، بەسەرزەویدا پەلنەهاون .
*دیاریی شوان ئاڵەکۆکە . (هەنەکۆك) .

aÎewbiyey
ئاڵەوبییەی :
بڕ. ئاڵبوونەوە .

aÎbaÎû
ئاڵباڵوو :
بڕ. ئاڵو باڵوو .

aÎbilaÎuk
ئاڵبلاڵوك :
بڕ. ئاڵۆ بەلاڵووك .

aÎberdey
ئاڵبەردەی :
بڕ. ئاڵبردنەوە .

aÎberdî
ئاڵبەردی :
بڕ. ئاڵبردوو .

aÎbirdû
ئاڵبردوو :
زەیستانێك کە ئاڵ بردبێتی .

aÎbirdinewe
ئاڵبردنەوە :
مردنی زەیستان بە دەردی ئاڵ .

aÎobiyey
ئاڵۆبییەی :
بڕ. ئاڵبوونەوە .

aÎbûnewe
١-ئاڵبوونەوە :
سڕبوون و تەزینی ددان لە ئەنجامی خواردنەوە و خواردنی شتی ترشدا .

aÎbûnewe
٢-ئاڵبوونەوە :
کارتێکردنی زۆر لە ئەنجامی بیستن و دیتن و بەسەرهاتی ناڵەبارو دڵتەزێندا .

aÎbûnewe
٣-ئاڵبوونەوە :
مووچرکهاتن بەلەشدا لە ئەنجامی لێکخشاندنی دوو شتدا .

aÎbûnewe
٤- ئاڵبوونەوە :
سوور بوونەوە و ئارەقکردنەوە لە ئەنجامی تەریقبوونەوەدا .

aÎit
١-ئاڵت :
بڕ. ئاڵتبوون .

aÎit
٢- ئاڵت :
کەمێك لە کێش و سەنگی شت .

AÎtûn
ئاڵتوون :
١-کانزایەکی گرانبەها و بەنرخە ، ڕەنگێکی زەردی دڵگیری هەیە ، ڕۆژگارێکی دوور و درێژ دەمێنێتەوە بە بێئەوەی تێکبچێت و خراپبێت ، نرخی سامان و پارەی وڵاتان بە پێی ئەو دادەنرێت .
٢-کەسێك ، یان شتێکی گرانبەهاو زۆر بایەخدار.
٣-هەر شتێك لە ئاڵتوون دروستکرابێت .

aÎtûn asa
ئاڵتووناسا :
١-هەر شتێك بەوێنەی ئاڵتوون بنوێنێت .
٢-بڕ. ئاڵتوون -٢

aÎtûnî
ئاڵتوونی :
١-هەر شتێك ڕەنگی وەکو ڕەنگی ئاڵتوون بێت .
٢-بڕ. ئاڵتوون -٣

aÎtûnîye
ئاڵتوونییە :
بڕ. ئاڵتوونی (بۆ مێ) .

aÎithatin
ئاڵتهاتن :
کەمهێنانی کێش و سەنگی هەر شتێك .

aÎithênan
ئاڵتهێنان :
بڕ. ئاڵتهاتن .

aÎtîrem
ئاڵتیرەم :
سەنگێکە بریتییە لە شەست و چواریەکی هۆقە و دەکاتە (٥٥) گرام .
* پیاوەکە ئاڵتیرەم نانی خوارد ، نەبێ فلتیرم نەقلی هەبێ . (پەندی پێشینان)

aÎçax
ئاڵچاخ :
١-مرۆڤی سووك و ڕسوا و بێشەرم و بێئابڕوو .
٢-مرۆڤی ساختەچی و دەسبڕ.

aÎçaxe
ئاڵچاخە :
بڕ. ئاڵچاخ . (بۆ مێ) .

aÎçaxî
ئاڵچاخی :
١-سووکی وڕسوایی و بێشەرمی و بێئابڕوویی .
٢-دەسبڕی و ساختەچییەتی .

aÎçaq
ئاڵچاق :
بڕ. ئاڵچاخ .

aÎçaqî
ئاڵچاقی :
بڕ. ئاڵچاخی

aÎxiwax
ئالخواخ :
پە نجەی دۆشاو مژە .

aÎdûz
١-ئاڵدووز :
١- بڕ. ئاومزێڕ .

aÎdûz
٢-ئاڵدووز :
وتە و بەڵێن و دەمتەڕیی بۆش و پووچەڵ و پڕلە درۆ و دەلەسە . (رووکەش) .

aÎdûzkar

ئاڵدووزكار :

كەسێكە كە ئاڵدووزی بكات .

aÎdûzkarî

ئاڵدووزكاری :

رووكەشكردنی شت بە زێڕ، یان زیو ،یان شتی تر.

aÎdûzkirdin

ئاڵدووزكردن :

رووكەشكردنی كانزاو هەندێك شتی تر بە ئاوی زێڕ و زیو

aÎsik

ئاڵسك :

بڕ. ئاڵشت .

aÎiske

ئاڵسكە :

بڕ. ئاڵشت .

aÎişt

١-ئاڵشت :

١- كڕین و فرۆشتن و سەوداو و مامەڵە .

٢-گۆڕینەوەی شت بە شت .

aÎişt

٢- ئاڵشت :

١- بارودۆخی ئاورنگ پێش ئەوەی ببیەستێت .

٢-توێژاڵێكی تەنكی بەفر ئاسا .

aÎişte

ئاڵشتە :

بڕ. -٢ ئاڵشت -١

aÎiştkirde

ئاڵشتكردە :

١-دانان ، یان وەرگرتنی شتێك لە جێی شتێكی تر .

٢-دانانی پارە ، یان شتێك لە بری شتێك . (بژار دراو) .

aÎişt uoÎişt

ئاڵشت ئۆڵشت :

سەوداو مامەڵە بە گۆڕینەوەی شت ،گیاندار و كەلوپەل ، بەهاوتا و چەشنی خۆیان .

aÎiştî

١-ئاڵشتی :

١-منداڵی لاواز و بێهێز .

٢-بەگاڵتەوە بەمنداڵی لاواز دەوترێت كە گوایا جنۆكە گۆڕیویێتی و لاوازیكردووە .

aÎiştî

٢-ئاڵشتی :

بڕ. -٢ ئاڵشت .

aÎişvêriş

ئاڵشڤێرش :

بڕ. ١-١ ئاڵشت -١

aÎişvêrişkirin

ئاڵشڤێرشكرن :

بڕ ١- ئاڵشت -١

aÎişk
ئاڵشك :
١-بڕ . ٢- ئاڵشت .
٢-توێژاڵە سەهۆڵی سەر چاڵاوی بچووك لەشەوانی زۆرساردا.
aÎişkî
ئاڵشكی:
شتێك ، شوێنێك ، كە زوقمی لێ نیشتبێت .
aÎif
ئاڵف :
١-لەوەڕی هەڵگیراو و پاشاكەوتكراو بۆ مەڕ و ماڵات و چارەوێ .
٢-گژوگیا و لەوەڕی سەوزی نەدووراو .
٣-دانەوێڵەی درشت و هاڕدراو بۆ ئاژەڵ و مەڕ و ماڵات و ڕەشە وڵاخ و چارەوێ .
aÎfane
ئاڵفانە :
باجێكە ئاغا و دەرەبەگان خستوویانەتە سەر ئاژەڵدار و مەڕ و ماڵاتداران . لە بری ئەو ئالیكەی كۆیدەكەنەوە بۆ زستان .
aÎifbiřyey
ئاڵفبڕیەی :
بڕ ئاڵفبڕین .
aÎifbiřîn
ئاڵفبڕین :
دروونەوەو هەڵگرتنی لەوەڕ .
aÎifte
ئاڵفتە :
بڕ. ئالوودە .
aÎifcař
ئاڵفجاڕ :
هەر شوێنێك كە لەوەڕی زۆری هەبێت .
aÎifdan
١-ئاڵفدان :
١-بڕ. ئاخوڕ.
٢-شوێنێكی تایبەتە بۆ هەڵگرتنی ئاڵف .
aÎifdan
٢-ئاڵفدان :
دانان و پێدانی ئاڵف بە ئاژەڵ و مەڕ و ماڵات .
aÎifday
ئاڵفدای :
بڕ. ٢-ئاڵفدان .
aÎifder
ئاڵفدەر :
كەسێك كە ئاڵف بدات بەئاژەڵ و مەڕ و ماڵات .
aÎifdere
ئاڵفدەرە :
بڕ. ئاڵفدەر (بۆ مێ) .
aÎifzar
ئاڵفزار :
بڕ. ئاڵفجاڕ .
aÎvêr
ئاڵڤێر :
بڕ. ئاڵشت -١

ئالڤێرچی : aÎvêrçî

١-کەسێکە پیشەی کڕین و فرۆشتنە .

٢-کەسێکە کە دووکان و شوێنی تایبەتی هەبێت بۆ کڕین و فرۆشتن .

ئالقارێز : aÎqařêz

بڕ. ئەڵقەڕێز .

ئالقە : aÎqe

بڕ. ئەڵقە .

ئالقە بە گوێ : aÎqebegiwê

بڕ. ئەڵقە بە گوێ .

ئالقەتێز : aÎqetêz

بڕ. ئالقەتیژ .

ئالقەتیژ : aÎqetîj

گیایەکی کێویلەی گەڵا خڕکۆڵەیە ، بستێك بەرزدەبێتەوە ، شلەمەنییەکی شیر ئاسای تێدایە بۆ ڕەوانی باشە .

ئالقەتیس : aÎqetîs

بڕ. ئالقەتیژ .

ئالقەڕێز : aÎqêřêz

بڕ. ئەڵقەڕێز

ئالقەڕێزکردن : aÎqeřêzkirdin

بڕ. ئەڵقەڕێزکردن .

ئالقە زوونە : aÎqezûne

بڕ . ئاخزووم

ئالقە لە گوێ : aÎqelegiwê

بڕ. ئەڵقە بە گوێ .

١-ئالك : aÎik

بڕ . ئالوو .

٢-ئالك : aÎik

بڕ ئالیك -١

ئالکاو : aÎkaw

بڕ. ئالۆز .

١-ئالگ : aÎig

شوێنی برین و ئازار و لێدان لەسەر لەشی گیاندار.

٢-ئالگ : aÎig

بڕ . ئالوو .

ئاڵگوون : aÎgûn

هەر ڕەنگێك كە سوور و گەشبێت .

ئاڵلە لە : aÎlele

بڕ. ئاقیق .

ئاڵنگ : aÎing

١-بڕ ئاڵوو .

٢-خڕبوونی بنهەنگڵ و بنڕان لە ئە نجامی ئازاری دەست و قۆڵ و لاق و پێدا .

ئاڵنگهاتن : aÎinghatin

بڕ. ئاڵوو كەوتن .

ئاڵنگی : aÎingî

بەرسیلەی تفت و وشك كە هێشتا ئاوی پەیدا نەكردبێت .

ئاڵوالا : aÎwaÎa

بڕ. ئاڵووالا .

ئاڵوو باڵوو : aÎûbaÎû

١-جۆرە گیلاسێكی دەنك ورد و زۆر ئاڵە .

٢-هەڵووژە وردە .

ئاڵو بەلاڵووك : aÎubeÎaÎûk

١-دەوەنێكی گەلا وردە ، دارەكەی سووری زەرد باوە

٢-بەری داری ئاڵوو بەلاڵووك ، كە ورد و خڕە و گیلاسئاسایە ، بەلام ئەم تفتترە .

١-ئاڵوبۆڵ : aÎuboÎ

بەرسیلەیەك ، كە دەنكە دەنكەی گەییـبێـت و شیرین بوو بێت .

٢-ئاڵو بۆڵ : aÎuboÎ

كچ و كوڕی هەرزەكارو تازەپێگەیشتوو .

١-ئاڵوبۆڵبوون : aÎuboÎbûn

بوونی بەرسیلە بە ئاڵوبۆڵ .

٢-ئاڵو بۆڵبوون : aÎuboÎbûn

گەیشتنە تەمەنی هەرزەكاری .

ئاڵوچە : aÎuçe

١-درەختێكی بەردارە ، قەدو لقەكانی زبر و سوور باون ، كەتیرەیەكی سەوزباو دەردەدەن ، گەلاكەی نیمچە درێژكۆڵەیە.

٢-بەری درەختی ئاڵووچە بەرێكی قەبارە مام ناوەندییە ،ئاوكێكی ڕەقی گەورەی هەیە،تامەكەی ترش ، مزر ،یان شیرینە .

ئاڵوچیارە : aÎuçyare

بڕ. ئاوێزان .

ئاڵودار : aÎudar

١-داری دارەڕا .

٢-کەسێك کە ئاڵووی کەوتبێ یان ئاڵووی هەوی کردبێت .

ئاڵوز : aÎuz

بڕ. ئاڵۆز .

ئاڵوزە : aÎuze

بڕ. ئاڵۆز (بۆ مێ) .

ئاڵۆزنای : aÎuznay

بڕ. ئاڵۆزاندن .

ئاڵوگۆڕ : aÎugoř

١-گۆڕینەوەی شتێك بە شتێك (شتگۆڕینەوە) .

٢-جێگۆڕین لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر .

٣-جلو بەرگ گۆڕین .

ئاڵوگۆڕبوون : aÎugořbûn

گۆڕانی دوو شتی لەیەکچوو لەگەڵ یەکدا .

ئاڵوگۆڕ کەر : aÎugořker

١-کەسێك کە شتێك ، گیانلەبەرێك بگۆڕێتەوە بە شتێك ، یان گیاندارێکی تر .

٢-کەسێك کە شتێك ، کەسێك گیاندارێك لە شوێنێکەوە دەبات بۆ شوێنێکی تر .

٣-کەسێکە کە شتێك ، مرۆڤێك ، گیاندارێك لە شوێنێك لابەرێت و یەکێکی تر بخاتە جێی .

ئاڵوگوڕکەردەی : aÎuguřkerdey

بڕ. ئاڵوگۆڕکردن .

ئاڵوگۆڕکراو : aÎugořkiraw

١-شتێك بە شتێکی تر گۆڕدرابێتەوە .

٢-جێگە پێگۆڕدراو .

٣-جلو بەرگی گۆڕدراو .

٤-شتێك ، کەسێك ، یان گیاندارێك کە لە شوێنێك لا برابێت و یەکێکی تری لە جێگا دانرابێت .

١- ئاڵوگۆڕکردن : aÎugořkirdin

گۆڕینەوەی شت بە شت .

٢- ئاڵوگۆڕکردن : aÎugořkirdin

هێنان و بردنی شت ، گیاندار ، مرۆڤ لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر .

٣- ئاڵوگۆڕکردن : aÎugořkirdin

لابردنی شتێك ، مرۆڤێك ، یان گیاندارێك لە شوێنێك و دانانی یەکێکی تر لە شوێنی .

ئاڵوگوڕکریا : aÎuguřkirya

بڕ. ئاڵوگۆڕکراو .

aÎugořkiryag
ئاڵوگۆڕکریاگ :
بڕ. ئاڵوگۆڕکراو .

aÎugořkiryaw
ئاڵوگۆڕکریاو :
بڕ. ئاڵوگۆڕکراو .

aÎuwaÎa
ئاڵو والا :
ڕەنگاو ڕەنگ و جوان .
تـــا بڵێی تـــەڕ پـــوش ئاڵو والا جـــل
بەژن و بالا جوان ، بەدەن نەرم و شل (گۆران)

aÎuwaÎapuş
ئاڵو والاپوش :
بڕ. ئاڵو والاپۆش .

aÎuwaÎapuşay
ئاڵو والاپوشای :
بڕ. ئاڵو والا پۆشین .

aÎuwaÎapuşe
ئاڵو والاپوشە :
بڕ. ئاڵووالاپۆش (بۆ مێ) .

aÎuwaÎapoş
ئاڵو والا پۆش :
مرۆڤی تەڕ پۆش کە جلو بەرگی ڕەنگا و ڕەنگ و جوان لەبەر بکات .

aÎuwaÎî
ئاڵو واڵی :
بڕ. ئاڵو والا (بۆ مێ و کۆ) .

aÎo
ئاڵۆ :
برای دایک (خاڵ) .

aÎobiyey
ئاڵۆبییەی :
بڕ. ئاڵبوونەوە .

aÎoz
١-ئاڵۆز :
مرۆڤ و گیاندار کە باری دەروونییان نا ئاسایی و ناڕەحەت بێت .

aÎoz
٢- ئاڵۆز :
مێشک و دەروونی نالەبارو سەخڵەت .

aÎoz
٣- ئاڵۆز :
دوورە پەرێز نەگونجاو لەگەڵ دەوروبەردا .

aÎoz
٤- ئاڵۆز :
کۆسپ و تەگەرە و کێشەی سەخت و ناهەموار .

aÎoz
٥- ئاڵۆز :
کەشوهەوای نا هەموار .

aÎozan
١-ئاڵۆزان :
شێوان و تێکچوونی سەروقژ .

aîozan
٢- ئاڵۆزان :
تێکچوونی کارومەبەستێك بە شێوەیەکی دژوار .
aîozan
٣- ئاڵۆزان :
تووڕە بوون و هەڵچوونی مرۆڤ و گیاندار و شێوانی باری ئاساییان .
aîozan
٤- ئاڵۆزان :
تێکچوونی پەیوەندی و دۆستایەتیی نێوان خەڵك.
aîozan
٥- ئاڵۆزان :
بەرپابوون و بڵاوبوونەوەی ئاژاوە لە نێوان خەڵکدا .
aîozan
٦- ئاڵۆزان :
تێکئالآنی هەوداو پەت و دەزوو ... هتد .
aîozandin
١-ئاڵۆزاندن :
شێواندنی قژی شانەکراو .
aîozandin
٢- ئاڵۆزاندن :
تێکدانی کارو مەبەستێك بەجۆرێکی وا کە چارەسەرکردنیان ئاسان نەبێت .
aîozandin
٣- ئاڵۆزاندن :
تووڕە کردن و هەڵچوواندنی مرۆڤ و گیاندار و شێواندنی باری ئاساییان .
aîozandin
٤- ئاڵۆزاندن :
تێکدانی دۆستایەتی و پەیوەندیی نێوان خەڵك .
aîozandin
٥- ئاڵۆزاندن :
بەرپاکردن و بڵاوکردنەوەی ئاژاوە لە نێوان خەڵکدا .
aîozandin
٦- ئاڵۆزاندن :
تێکئالآندنی هەودا و پەت و دەزوو ...هتد .
aîozaw
ئاڵۆزاو :
بڕ. ئاڵۆز .
aîozpaîoz
ئاڵۆز پاڵۆز :
بڕ . ئاڵۆز پلۆز .
aîozpiîoz
ئاڵۆز پلۆز :
ئاژاوە و هەرا لە نێوان خێزان و کۆمەڵدا .
aîozkan
١-ئاڵۆزکان :
ڕەنگپەڕینی ڕوخسار و زەرد هەڵگەڕانی لە ئەنجامی نەخۆشی و ترس و ....هتد .
aîozkan
٢- ئاڵۆزکان :
بڕ. ئاڵۆزان .
aîozkandin
ئاڵۆزکاندن :
بڕ.ئاڵۆزاندن .

ئاڵۆزکاو : aÎozkaw

بڕ. ئاڵۆزاو .

ئاڵۆزکاوی : aÎozkawî

١-دۆخی ئاڵۆزکانی بەن ، دەزوو ، شتی تر.

٢-باری هەڵچوون و کەللەیی و تووڕە بوون.

٣-دۆخ و ئاستی هەراو ئاژاوە و ئاشووب .

٤-بارودۆخی نەگونجان .

٥-دۆخی کەژ و ئاو و هەوای تێکچوو .

٦-بارودۆخی نەبوونی ئاسایش و هێمنی لەناوکۆمەڵدا .

ئاڵۆزکەر : aÎozker

١-کەسێك ، یان گیاندارێك کە بێتە هۆی تووڕە بوون و هەڵچوونی کەسان و گیاندارانی تر .

٢-مرۆڤێك ، یان گیانلەبەرێك ، ناخ و دەروون ، سەخڵەتبکات و سەرو دڵ بگرێت .

٣-کەسێك ، یان شتێك ببێتە مایەی نەگونجانی دەوروبەر

٤-کەسێك کە هەراو ئاژاوە بەرپا بکات .

٥-کەسێك کە پەت و هەودا ....هتد . تێکبئاڵێنێت .

ئاڵۆزکەرە : aÎozkere

بڕ. ئاڵۆکەر (بۆ مێ)

ئاڵۆزکراو : aÎozkiraw

١-کەسێك ، گیاندارێك کە سەرکرابێتە سەریان و تووڕە و هەراسانکرابن .

٢-کەسێك کە زۆر سەرکرابێتە سەری و سەرشکێن و تەنگە تاو کرابێت .

٣-کەسێك کە بارودۆخی دەروونی خراپ و شێوێنرابێت و چەواشە و سەر لێشێواو بوو بێت .

ئاڵۆزکردن : aÎozkirdin

بڕ. ئاڵۆزاندن .

ئاڵۆزکرن : aÎozkirin

بڕ. ئاڵۆزاندن .

ئاڵۆزکریا : aÎozkirya

بڕ. ئاڵۆزکراو .

ئاڵۆزکریاگ : aÎozkiryag

بڕ. ئاڵۆزکراو .

ئاڵۆزکریاو : aÎozkiryaw

بڕ. ئاڵۆزکراو .

ئاڵوزکریێ : aÎuzkiryê

بڕ. ئاڵوزکراو

alozkêndiraw

ئالۆزکێندراو :

بڕ. ئالۆزکراو .

aÎozkênraw

ئالۆزکێنراو :

بڕ. ئالۆزکراو .

aÎozî

ئالۆزی :

بڕ. ئالۆزکاوی

aÎozya

ئالۆزیا :

بڕ. ئالۆزراو .

aÎozyag

ئالۆزیاگ :

بڕ ئالۆزاو .

aÎozyaw

ئالۆزیاو :

بڕ. ئالۆزاو .

aÎozyay

ئالۆزیای :

بڕ. ئالۆزان .

aÎozên

ئالۆزێن :

بڕ. ئالۆزکەر .

aÎozêner

ئالۆزێنەر :

بڕ. ئالۆزکەر .

aÎozêniraw

ئالۆزێنراو :

بڕ . ئالۆزکراو .

aÎos

ئالوس :

بڕ. ئالۆز .

aÎoskan

ئالۆسکان :

بڕ. ئالۆزکان .

aloskandin

ئالۆسکاندن :

بڕ ئالۆزاندن .

aloskaw

ئالۆسکاو :

بڕ. ئالۆزکاو .

aÎoskawî

ئالۆسکاوی :

بڕ. ئالۆزکاوی .

aÎosker

ئالۆسکەر :

بڕ. ئالۆزکەر .

aÎuskere

ئالوسکەرە :

بڕ. ئالۆزکەر (بۆ مێ)

ئالۆسكەردەی : aÎuskerdey

بڕ. ١، ٢ ئالۆزاندن

ئالۆسكراو : aÎoskiraw

بڕ. ئالۆزكراو .

ئالۆسكردن : aÎoskirdin

بڕ. ١، ٢ ئالۆزاندن .

ئالوسكیا : aÎuskiya

بڕ ئالۆزاو .

ئالۆسكیاگ : aÎoskiyag

بڕ. ئالۆزاو .

ئالۆسكیاو : aÎoskiyaw

بڕ. ئالۆزاو .

ئالوسكیای : aÎuskiyay

بڕ. ئالۆزكان

ئالۆسكێنراو : aÎoskêniraw

بڕ. ئالۆزكراو .

ئالوسكییێ : aÎuskiyê

بڕ. ئالوسكاو .

ئالۆسی : aÎosî

بڕ. ئالۆزكاوی .

ئالۆش : aÎoş

١-خارشت و خورووی هەر ئەندامێكی لەش ، یان سەراپا لەش (خوروو) .

٢-ئارەزووی بەتین و بەجۆش و خرۆشی لەش و گیان بۆ دیدار و پێكگەیشتن و جووتبوون .

ئالۆشاوی : aÎoşawî

١-ئادەمیزادی خوتك و پڕ ئالۆش .

٢-هەر شتێك كە ئالۆش پەیدا بكات .

٣-شتێك كە خرووك و ئالۆشی هەبێت .

ئالوشاوییە : aÎuşawîye

بڕ. ئالوشاوی (بۆ مێ) .

ئالۆشە : aÎoşe

توێكلی قەد و لقی درەخت .

ئالۆشتێكەوتن : aÎoştêkewtin

هێرش و تین و هوروژهێنانی ئالۆش .

ئاڵوشدار : aÎuşdar

بڕ. ئاڵۆشاوی .

ئاڵوشداره : aÎuşdare

بڕ. ئاڵۆشاوی (بۆ مێ)

ئاڵۆشگرتن : aÎoşgirtin

بڕ. ئاڵۆشتێکەوتن .

ئاڵووشگرتەی : aÎûşgirtey

بڕ ئاڵۆشگرتن .

ئاڵۆق : aÎoq

بڕ. ١-ئاڵوو .

ئاڵو وێر : aÎuwêr

بڕ. ئاڵو وێڵ .

ئاڵو وێرکردن : aÎuwêrkirdin

سەوداو و مامەڵە کردنی سەرپێیی .

ئاڵو وێڵ : aÎuwêÎ

سەودا و مامەڵەی سەر پێیی .

١-ئاڵوو : aÎû

١- دوو لووی بچکۆلەی بادەمین لە سەرەتای ئەملاونەولای گەردوودان ، ئەگەر هەو بکەن ، ئێش و ئازار پەیدا ئەکەن.

٢-لوویەك ، یان کۆمەڵە لوویەکە ، کە لەهەندێ شوێنی لەشدان ، ئەگەر ئەندامێکی نزیکیان ئازاری هەبێت ئەم لووانە دەئاوسێن و ئازار پەیدا دەکەن .

* ئاڵووی زامەکە داویەتیە بن باخەڵم

٢-ئاڵوو : aÎû

بڕ. ئاڵوو باڵوو .

ئاڵووچە : aÎûçe

بڕ . ئاڵوچە .

ئاڵووس : aÎûs

بڕ. ئاڵۆز.

ئاڵووکەوتن : aÎûkewtin

١-ئازار گەیشتن بە ئاڵووی مل پەهۆی بەرزی و نزمی و باری نا ئاسایی سەرینەوە لەکاتی خەوتندا .

٢-هەوکردنی ئاڵوو .

ئاڵووگرتنەوە : aÎûgirtinewe

دەستهێنان بە گەروودا لە دیوی دەرەوە ، لە ئاستی لووی ئاڵۆودا بۆ چارەسەرکردنی ئاڵووکەوتن .

١-ئاڵووڵە : aÎûÎe

کووچە و کۆڵانێك کە دەرنەچێت .

aÎûÎe
٢ ـ [illegible]
مرۆڤی بیئابروو .

aÎûhatin
ئالووهاتن :
بر. ئالووکەوتن .

aÎûheÎdanewe
ئالوو هەڵدانەوە :
١-فرووك تێهەڵسوونی ئالووی هەوکردوو لەدیوی ناوەوە بە پەنجەی دۆشاو مژە بۆ تیمارکردنی .
٢-داپچڕاندنی دەمی ئالووکەوتوو بەهۆی نوشتاندنەوەی پەنجە گەورەی نەخۆشەکەوە .
٣-داپچڕاندنی زاری ئالووکەوتوو بەوەی کە پەنجە گەورەی لەهەردوو جومگەدا بچەمێنێتەوە و لە باری درێژی بیخاتە نێوان هەردوو شەویلگەیەوە و هەتا دەتوانێت دەمی دابچڕێت ، بۆ ئەوەی ئالووی بچێتەوە شوێنی خۆی

aÎhe
ئالهە :
بر. نومێد .

aÎî
١-ئاڵی :
پیاوێك کە گوێڕایەڵی ژنەکەی بێت و لە قسەی دەرنەچێت و لێی بترسێت .

aÎî
٢- ئاڵی :
سەوزی و کەشیی هەرشتێك

aÎye
ئالیە :
ویست و خواستی دەروونی .

aÎîzengan
ئالیزەنگان :
بر. ١-ئاڵ ٢،٣ .

aÎîşt
ئالیشت :
بر. ئالشت .

aÎîştbûn
ئالیشتبوون :
١-بر. ١-ئالشت -٢ .
٢-گۆڕانی ڕەنگی ، یان شتێك ، یان کەسێك .
٣-هەڵگرتن و بردنی شتێك لە باتی شتێکی تر ، بە بێ ئەوەی بزانرێت .

aÎîşkirdin
ئالیشکردن :
١-گۆڕینی ڕەنگی پێستی مرۆڤ لە ئەنجامی نەخۆشی ، یان بەدخۆراکیدا .
٢-گۆڕینەوەی شتێك بە شتێك .

aÎês
ئالێس :
بر. ئالیستن .

aÎêk
ئالێك :
بر. ئالف .

aÎêkdan
ئالێکدان :
بر. ئالیکدان .

aÎên

ئالێن :

١-کەسێکە کە پەت ، هەودا ، دەزوو و ...هتد ، لەیەك بئاڵێنێت .

٢-کەسێکە کە خۆی هەڵبواسێت بە کەسێك ، یان شتێکدا.

٣-کەسێکە خەڵك گیرۆدەی گێچەڵ و بەلاّ بکات .

am

١-ئام :

پێشگرێکە لەگەڵ هەندێك ناودا دێت و ناوی دارێژراوی لێدروستدەکات ، بەواتای هاوبەشی وەك : ئامراز ، ئامسا ، ئاموالأتی .

am

٢-ئام :

توانایەکی پەنهانی یەزدانییە، لەلەشدا ،تا لەلەشدا بێت گیاندار زیندووە ،کەنەماو دەرچوو لەشی گیاندار دەمرێت (گیان)

ama

١-ئاما :

کەسێك بەرەو جێ و شوێنێك نزیکبێتەوە .

ama

٢- ئاما :

کارو مەبەستێك کە بە نە نجامبگات .

amac

١-ئاماج :

بر ئامانج .

amac

٢-ئاماج :

بر . ئامادە .

پەی دیدەی بەدان ، تیر بییەن ئاماج

کـــافییەن مـەلأی شکستە ئـەفـواج (مەلا عەباسی کاکەیی)

amad

ئاماد :

بر. ئامادە .

amade

١-ئامادە :

هەر کەسێك ، هەر شتێك کە تەیار و سازبێت .

amade

٢-ئامادە :

گەچی تازەگیراوەی بەهێزو نەمردوو .

amade

٣- ئامادە :

کەسێك کە لە کات و شوێنی دیاریکراوا بێت *(سەعات دوو لەلات ئامادەم).

amade

٤- ئامادە :

هەر کەسێك قایلبێت بۆ سازدانی هەرکارێك .

amadebûn

ئامادەبوون :

١-تەیار بوون و سازبوونی هەر کەسێك ، یان هەر شتێك .

٢-هاتن و گەیشتنە جێ لەکات و ساتی خۆیدا .

٣-قایلبوونی هەر کەسێك بۆ سازدانی هەرکارو مەبەستێك

amadebiyey
ئامادەبییەی :
بڕ. ئامادە بوون .
amadeker
ئامادەکەر :
کەسێك کەشت ، شوێن ، مرۆڤ ...هتد ، تەیار و ساز و ئامادە بکات .
amadekere
ئامادەکەرە :
بڕ. ئامادەکەر (بۆمێ) .
amadekerdey
ئامادەکەردەی :
بڕ. ئامادەکردن .
amadekiraw
ئامادەکراو :
کەس و شتی ساز و تەیارکراو .
amadekirdin
ئامادەکردن :
سازکردن و ڕێکخستن و تەیارکردنی کەسێك ، شتێك ، شوێنێك ....هتد .
amadekirya
ئامادەکریا :
بڕ. ئامادەکراو .
amadekiryag
ئامادەکریاگ :
بڕ. ئامادەکراو .
amadekiryaw
ئامادەکریاو :
بڕ. ئامادەکراو .
amadekiryê
ئامادەکریێ :
بڕ. ئامادەکراو (بۆ مێ و کۆ) .
amadegî
ئامادەگی :
بڕ. ئامادەیی .
amadeyî
ئامادەیی :
تەیاری و سازی و ڕێکوپێکیی کەس ، شت ، شوێن ...هتد . سەرژمێری و ڕێکخستنی شتی ژمێردراو .
amarat
ئامارات :
ئامرازو کەلوپەلی پیشەسازی .
amare
ئامارە :
بڕ. ئاوارە .
amarkar
ئامارکار :
کەسێکە کە سەر ژمێریدەکات و ئە نجامەکەی ڕێکدەخات .
amarker
ئامارکەر :
بڕ. ئامارکار .
amarkere
ئامارکەرە :
بڕ. ئامار کار (بۆ مێ) .

ئاماركەردەی : amarkerdey

بڕ. ئاماركردن .

ئاماركراو : amarkiraw

هەر شتێك كەسەر ژمێركرابێت و ڕێكخرا بێت .

ئاماركردن : amarkirdin

سەرژمێركردن و ئەژماردنی شت و ڕێكخستنی ئەنجامەكەی

ئاماركریا : amarkirya

بڕ. ئاماركراو .

ئاماركریاگ : amarkiryag

بڕ. ئاماركراو .

ئاماركریاو : amarkiryaw

بڕ. ئاماركراو .

ئاماژ : amaj

١- بڕ. ئاوات .

٢-هەر شتێك كە بنرێتەوە ، یان دەستنیشانبكرێت بۆ ئەوەی تیر ، بەرد و ... تاد... تێبگیرێت

مـــەنزڵانی دوور بەجای وێم كـەردم

وێم كەرد بەئاماژ پەی تانەی مەردم (بێسارانی)

ئاماژە : amaje

پەنجە درێژكردن بۆ شوێنێك ، یان بزوتنی سەر ، چاو ، بۆ پیشاندان و دەستنیشانی كەسێك ، یان شتێك .

ئاماژە بۆ كەر : amajeboker

بڕ. ئاماژەكەر .

ئاماژە بۆ كراو : amajebokiraw

بڕ. ئاماژەكراو .

ئاماژە بۆ كردن : amajebokirdin

بڕ. ئاماژەكردن .

ئاماژە بۆ كریا : amajebokirya

بڕ. ئاماژەكراو .

ئاماژە بۆ كریاگ : amajebokiryag

بڕ. ئاماژەكراو .

ئاماژەبۆكریاو : amajebokiryaw

بڕ. ئاماژەكراو .

ئاماژەپەی كەر : amajepeyker

بڕ. ئاماژەكار .

amajepeykere
ئاماژە پەی کەرە :
بڕ. ئاماژەکەر (بۆ مێ) .

amajepeykerdey
ئاماژە پەی کەردەی :
بڕ. ئاماژەکردن .

amajepeykirya
ئاماژەپەی کریا :
بڕ. ئاماژەکراو .

amajepeykiryê
ئاماژە پەی کریێ :
بڕ. ئاماژەکراو (بۆ مێ و کۆ)

amajeker
ئاماژەکەر :
کەسێك کە ئاماژە بکات بۆ شوێنێك ، شتێك ، گیاندارێك ....هتد .

amajekere
ئاماژەکەرە :
بڕ. ئاماژەکەر (بۆ مێ) .

amajekerdey
ئاماژەکەردەی :
بڕ. ئاماژەکردن .

amajekiraw
ئاماژەکراو :
١-کەسێك گیاندارێك ، شتێك کە پەنجەی بۆ ڕاکێشرابێ
٢-کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك کە دەستنیشانکرابێ .

amajekirdin
ئاماژەکردن :
پەنجە ڕاکێشان ، دەست درێژکردن ، یان سەرو چاو جووڵاندن مەبەستی پیشاندان و دەستنیشانکردنی کەسێك ، شتێك ، شوێنێك ...هتد .

amajekirya
ئاماژەکریا :
بڕ ئاماژەکراو .

amajekiryaw
ئاماژەکریاو :
بڕ. ئاماژەکراو .

amajekirêy
ئاماژە کرێی :
بڕ. ئاماژەکراو (بۆ مێ و کۆ) .

amas
١-ئاماس :
بلقی پێست و جەستە لە ئەنجامی ئاوتێزاندا .

amas
٢- ئاماس :
بڕ. ئاوساو .

amasan
ئاماسان :
بڕ. ئاوسان .

amasya
ئاماسیا :
بڕ. ئاوساو .

ئاماسیاگ : amasyag

بڕ. ئاوساو .

ئاماسیان : amasyan

بڕ. ئاوسان .

ئاماسیاو : amasyaw

بڕ. ئاوساو .

ئاماسین : amasîn

بڕ. ئاوسان .

ئاماڵ : amaÎ

١-بڕ. ئامپا -٣

٢-دوو کەس ، دوو گیاندار ، یان زیاتر کە لە سیماو شێوە و ڕەنگدا و ...هتد لەیەك بچن .

١-ئامان : aman

بڕ. ١-ئاسایش .

٢- ئامان : aman

پەناو داڵدە و هانا .

٣- ئامان : aman

١- وشەی هاوار و هەی داد و داوای یارمەتی و فریاکەوتن .

٢-وشەی پاڕانەوە و دامانگرتن .

ئەرچێوم واتەن جــە تــاوی زامان

وەنەم نەگێری ، ئامان سەد ئامان (بێسارانی)

٤- ئامان : aman

کاسە و کەوڵی مسین و ...هتد .

٥- ئامان : aman

١- جێی بڕوا .

*زۆردار ئامانی نییە .

٢-سۆز و بەزەیی .

ئامان ئامان ، ئامانم تێ

بۆ حاڵی یار گریانم تێ ((فۆلکلۆر))

ئامانئاوەر : aman awer

بڕ. ئامانخواز .

ئامانئاوەرە : aman awere

بڕ. ئامانخواز (بۆ مێ) .

ئامانئاوەردەی : aman awerdey

بڕ. ئامانهێنان .

ئامانئاور : aman awir
بڕ. ئامانخواز .
ئامانئاوره : aman awire
بڕ. ئامانخواز (بۆ مێ) .
ئامانئاوردەی : aman awirdey
بڕ. ئامانهێنان .
ئامانەت : amanet
١-کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك کە سپێردرابێت بە کەسێك بۆ پاراستنی بۆ ماوەیەك .
٢-شتی خوازراو بۆ ماوەیەکی دیاریکراو .
٣-بڕواو متمانە .
ئامانەتی : amanetî
١-کەس و شتی سپێردراو بەکەسێك بۆ پاراستن .
٢-قسە و باس و شتێکی سپێردراو بەکەسێك ، بۆ ئەوەی خەڵکی تر نەزانێت .
٣-لەباتی ناوی شتێکی سپێردراو کە نەویسترێت ناوی بهێنرێت .
*ئامانەتییەکەتم پێگەیشت
١-ئامانەتدان : amanetdan
سپاردنی کەسێك ، یان شتێك بە کەسێك بۆ پاراستنی بۆ ماوەیەك .
٢-ئامانەتدان : amanetdan
١- ڕاسپاردنی کەسێك بۆ کڕینی شتێك ، یان هێنانی .
٢-بڕ. ئاماندان .
ئامانەتدای : amanetday
بڕ. ئامانەتدان .
ئامانبەر : amanber
کەسێکە کە پەناو دالدە بەرێتە بەر کەسێکی تر .
ئامانبەره : amanbere
بڕ. ئامانبەر (بۆ مێ) .
ئامانبەردەی : amanberdey
بڕ. ئامانخواستن .
ئامانبردن : amanbirdin
بڕ. ئامان خواستن .
ئامانپەنەدای : amanpeneday
بڕ. ئاماندان .
ئامانپەنەدەر : amanpeneder
بڕ. ئاماندەر .

amanpenedere
ئامانپەنەدەرە :
بڕ. ئاماندەر (بۆ مێ) .

amanpenedirya
ئامانپەنەدریا :
بڕ. ئاماندراو .

amanpenediryê
ئامانپەنەدریێ :
بڕ. ئاماندراو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

amanpêdan
ئامانپێدان :
بڕ. ئاماندان .

amanpêdiraw
ئامان پێدراو :
بڕ. ئاماندراو .

amante
ئامانتە :
بڕ. ئاوانتە .

amanteçî
ئامانتەچی :
بڕ. ئاوانتەچی .

amanc
١-ئامانج :
هیواو مەبەست و شتێك کە لە دەروونا ڕەچاو کرابن .
* ئاما نجمان ڕزگارییە .

amanc
٢- ئامانج :
بڕ. ئاماژ-١

amanc
٣- ئامانج :
کەسانی نزیك بە بنەماڵە و خزم و خوێش .

amanc
٤- ئامانج :
خواسات و مەبەست و هیوای مرۆڤ کە هەوڵنەدات وەدەستیان بهێنێت و بیانگاتێ .

amance
ئاما نجە :
بڕ. ئامانج .

amanxiwaz
ئاما نخواز :
کەسێك کە داوای پەناو داڵدە لە کەسێکی تر بکات .

amanxiwastin
ئاما نخواستن :
هانا و پەنا بردن بۆ لای کەسێك بە مەبەستی داڵدە پێدان و پاراستن و یارمەتیدان .

amandar
ئاماندار :
کەسێك کە ئامانداریبکات .

amandarî
ئامانداری :
چاودێری و ئاگا بوون لە کەسێك ، یان لە شتێك و پاراستنیان .

ئاماندان : amandan

١-داڵدە و پەنادان و پاراستنی لێقەوماو .

٢-ماوە و ڕێدان بۆ دەربڕینی بیروڕاو مەبەست بێترس و پرسینەوە .

ئاماندای : amanday

بڕ. ئاماندان .

ئاماندەر : amender

کەسێك کە داڵدەو پەنای کەسێك بدات کە لێقەوماو بێت

ئاماندەرە : amandere

بڕ. ئاماندەر (بۆ مێ) .

ئاماندراو : amandiraw

لێقەوماو کە داڵدە و پەنای درابێت .

ئاماندریا : amandirya

بڕ. ئاماندراو .

ئاماندریاگ : amandiryag

بڕ. ئاماندراو .

ئاماندریان : amandiryan

بڕ. ئاماندان .

ئاماندریاو : amandiryaw

بڕ. ئاماندراو .

ئاماندریێ : amandiryê

بڕ. ئاماندراو (بۆ مێ و کۆ) .

ئامانلەرزانە : amanlerzane

بەستەیەکی بەسۆز و بەجۆشی کوردییە .

ئامانلەرزانە ، هــــاڕەی لەرزانە

بەستەی هەڵپەڕکێی بالاّ بەرزانە (گۆران)

ئامانواز : amanwaz

بڕ. ئامانخواز .

ئامانوازە : amanwaze

بڕ . ئامانخواز (بۆ مێ) .

ئامانواستەی : amanwastey

بڕ. ئامانخواستن .

ئامانوشیان : amanuşyan

بڕ. ئاموشۆ .

ئامانهێنان : amanhênan

هانا و پەنا هێنان بۆ لای کەسێك بە مەبەستی دالْدەدان و پاراستن و یارمەتیدان .

١-ئاماوزێ : amawzê

تەنراوێکی تەنکە دەخرێتە سەر برین .

٢-ئاماوزێ : amawzê

مشەمای تەنك کە بۆ لابردنی ئازار لە شوێن ئازار دادەنرێت

ئاماولواکەر : amawliwaker

بڕ. ئاموشوکەر .

ئاماولواکەرە : amawliwakere

بڕ. ئاموشۆکەر . (بۆ مێ)

ئاماولواکەردەی : amawliwakerdey

بڕ. ئاموشۆکردن .

ئاماولوای : amawliway

بڕ. ئاموشۆ .

١- ئامای : amay

نزیکبونەوە و گەیشتنە بەرەو جێگە و شوێنێك .

٢- ئامای : amay

بەئە نجامگەیشتن و سەرگرتنی کارو مەبەستێك .

ئامایەنە : amayene

بڕ. ئاتن .

ئامایی : amayî

نەمان و لەدەستدانی بینایی .

ئامایپەنە : amaypene

بڕ. ئاماپینە .

ئامای پنە : amaypine

وتن و دانپیانان و پێزانین بە ئە نجامدانی هەرکارو مەبەستێك .

ئامەد : amed

بوار و دەرفەتی پڕ خێر و بێر و بەختی باش .

ئامەزۆنی : amezonî

ئافرەتی گەلێکی شەڕ کەر و جەنگاوەری ئەفسانەیین ، ولآتەکەیان پیاوی تێدا نەبووە ، سالْی جارێك ئەیانهێشت لە ولآتی دراوسێیانەوە پیاو بێتە لایان ، بەمەبەستی هێشتنەوەی توخمەکەیان ، ئەگەر کوڕیان ببوایە ، یان ئەیانکوشتن ، یان ئەیاننادرنەوە بۆ باوکیان ، هەر لە منداڵییەوە کچەکانیان فێری شەڕکردن و ئەسپ سواری دەکردن ،مەمکیشیان دەسووتاندن ، یان دەبڕینەوە ،بۆ ئەوەی ڕێی تیر هاوشتنیان لێنەگرن ، هەر شارێکیان بگرتایە کاولیاندەکرد و پیاوەکانیان دەکوشتن و شارێکی تریان لەجێگای دروستدەکرد .

ameşo
ئامەشۆ :
بڕ. ئاموشۆ
amba
ئامبا :
بڕ. ئامپا
ambar
١- ئامبار :
دوو ولاخ ، دوو ئۆتومبیل ، یان یاتر کە باریان لە سەنگ و قەبارە و چەشندا چوونیەکبن .
ambar
٢- ئامبار :
دوو کەس ، یان زیاتر کە لە دەردو بەلاّ و پەژارەدا وەك یەکبن .
ambazbû
ئامبازبوو :
١-کەسێك ، یان شتێك کە ناو قەدی کەسێك ، یان شتێکی کە بێت .
٢-کەسێك ، یان گیاندارێك کە یەخەی کەسێك بگرێت و پەلاماریبدات.
٣-دووکەس کە بە تاسە و پەرۆشەوە باوەشبکەن بە یەکتردا .
ambazbûg
ئامباز بووگ :
بڕ. ئامبازبوو .
ambazbûn
١-ئامبازبوون :
باوەش بەیەکدا کردن بە پەرۆشەوە .
ambazbûn
٢- ئامبازبوون :
یەخەگرتن بەنیازی شەڕ پێفرۆشتن .
ambazbiyey
بڕ. ئامبازبییەی :
بڕ. ئامبازبوون .
ambazbiyî
ئامبازبیی :
بڕ. ئامبازبوو (بۆ مێ و کۆ)
ambazdbû
ئامبازدبوو :
بڕ. ئامبازبوو .
ambazbûn
ئامبازبوون :
بڕ. ئامبزبوون .
ambayî
ئامبایی :
بڕ. ئامپایی
ampa
ئامپا :
١-دووکەس لەڕۆیشتندا وەك یەکبن .
٢-دوو کەس ، یان زیاتر وەك یەك شارەزاو کارامەبن .
ampayî
ئامپایی :
١-چوونیەکی لە ڕۆیشتندا .
٢-چوونیەکی خەڵك و شارەزایی و کارامەییان لە ئیش و کاردا .

ampyaÎe
ئامپیاڵە :
دووکەس ، یان پتر کە بەیەکەوە بخوێنەوە .

amta
ئامتا :
بڕ. ئاوتا .

amtayî
ئامتایی :
بڕ. ئاوتایی .

amdagirtî
ئامداگرتی :
هەر شتێك كە هی هەموان ، گشتی و هاوبەشیی تێکڕایی بێت .

amraz
١-ئامراز :
هەرکەرەستە و پارچەیەك وەکو :
(چەکوش ، تەشوێ ، ماڵە ، گاسن) کە لە ئیشکردندا بەکاربهێنرێت .

amraz
٢- ئامراز :
هەندێك وشەو پیتی تایبەت لە ڕێزماندا کە مەبەستی تایبەت ئەگەیەنن، وەکو ئامرازی پەیوەندی .

amřa
ئامڕا :
١-دوو کەس ، یان پتر کەهەمان بیروباوەڕیان هەبێت .
٢-دوکەس ، یان پتر کە ئامانج و مەبەستیان یەك بێت .

amřaz
ئامڕاز :
١- دوو کەس ، یان زیاتر کە هەست و دەردو بۆچوونیان چوون یەك ، یان لەیەکترەوە نزیکبن. (هاوڕاز) .
٢-کەسێك کە جێی باوەڕ بێت و بێترس نهێنیی لەلا بدرکێنرێت .

amřazî
ئامڕازی :
١-چوونیەکی ،یان نزیکیی هەستی دەروون و بۆچوون و بیروڕا . (هاوڕازی) .
٢-بوونی باوەڕو متمانە بۆ پاراستنی نهێنی و ڕازی دەروون لەنێوان دوو کەس ، یان پتردا .

amřayî
ئامڕایی :
١-وە بەرگرتنی یەك ڕێگا .
٢-بوونی یەك بیرو باوەڕ و بۆچوون لەنێوان دووکەس ، یان زیاتردا .
٣-هەوڵ و کۆشش بۆ یەك ئامانج و یەك مەبەست .

amsayî
ئامسایی :
بڕ. ئاوسێتی .

amser
ئامسەر :
بڕ. ئاوسەر .

amserî
ئامسەری :
بڕ. ئاوسەری .

amşo
ئامشۆ :
بڕ. ئاموشۆ .

ئامشۆوڕەفت : amşowřefit

بڕ. ئاموشۆکردن .

ئامشۆڕەوت : amşořewt

بڕ. ئاموشۆکردن .

ئامشۆکەر : amşoker

بڕ ئاموشۆکەر .

ئامشۆکەرە : amşokere

بڕ. ئاموشۆکەر (بۆ مێ) .

ئامشۆکەردەی : amşokerdey

بڕ. ئاموشۆکردن .

ئامشۆکراو : amşokiraw

بڕ. ئاموشۆکراو .

ئامشۆکردن : amşokirdin

بڕ. ئاموشۆکردن .

ئامشۆکریا : amşokirya

بڕ. ئاموشۆکراو .

ئامشۆکریاگ : amşokiryag

بڕ. ئاموشۆکراو .

ئامشۆکریاو : amşokiryaw

بڕ. ئاموشۆکراو .

ئامقە : amqe

کەسێك کە بەدەست کێشە و تەنگو چەڵەمەوە گیر بخوات . (گیرۆدە) .

ئامقە بوون : amqebûn

گیرخواردن بەدەست تەنگو چەڵەمەو گێرە و کێشەی سەختەوە . (گیرۆدە بوون) .

ئامك : amik

خوشکی باوك .

ئامڵاندن : amÎandin

ئەنجامدانی سەوداو کڕین و فرۆشتن .

ئامنام : amnam

بڕ. ئاداش .

ئاموتام : amutam

١-بەتەواوی و بێکەمو کووڕی .

٢-مرۆڤ و گیاندار و شتی پارێزراو و زیان پێنەگەییو .

٣-شتی پارێزراو و هەڵگیراو کە سەنگ و قەبارەی کەمیان نەکردبێت .

ئاموچیار : amuçyar

بڕ. ئامۆژگار .

ئاموچیاری : amuçyarî

بڕ. ئامۆژگاری .

ئاموخته : amuxte

بڕ. ئاوێته .

ئاموخته بوون : amuxtebûn

بڕ. ئاوێته بوون

ئاموختەکراو : amuxtekiraw

بڕ. ئاوێتەکراو .

ئاموختەکردن : amuxtekirdin

بڕ. ئاوێته کردن .

ئاموختەکریا : amuxtekirya

بڕ. ئاوێته کراو .

ئاموختەکریاگ : amuxtekiryag

بڕ. ئاوێتەکراو .

ئاموختەکریاو : amuxtekiryaw

بڕ. ئاوێتەکراو .

ئامورز : amuriz

کەسێکە کە لە هەڵە و ناتەواو و گوناه و تاوانی خەڵك ببوورێت .

ڕوێ پەنج نەوبەت سوجدەی خودا بەر

گـــــوناه ئامورزمن خودای بانی سەر (بێسارانی)

ئامورزش: amurziş

چاو پۆشین لەتاوان و بەخشینی تاوانکار .(لێبوردن) .

ئامورزگار : amurizgar

بـــەخشندەی گونـــــاه و لـــتێبورده (خـــوا)

غەرقی دەریایی گوناهێن تەشنەیی لوتفا حەقین

ڕەحمەتی ئامـــــــورزگار و شەفقەیی غەففاربەس (مەلای جەزیری)

ئامورزیه : amurzye

کەسێکی تاوانکار ، کەچاوی لێپۆشرابێت و لێبوردرابێت .

ئامورزیده : amurzîde

بڕ. ئامورزیه

amuşo

١-ئاموشۆ :

١-هاتووچۆی میانەی دۆست و خزمان .

٢-جووڵە و گەڕان لەشوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر * (ئازاد هەمیشە لە ئاموشۆدایە).

amuşo

٢- ئاموشۆ :

جووڵە و لەرەی شتی هەڵواسراو و شۆرە و بوو بۆ ئەمسەر و ئەوسەر

amuşoker

ئاموشۆکەر :

کەسێك کە هاتووچۆی خزم و دۆستان ، یان شوێنێك بکات

amuşukere

ئاموشوکەرە :

بڕ. ئاموشۆکەر (بۆ مێ) .

amuşukerdey

ئاموشوکەردەی :

بڕ. ئاموشوکردن .

amuşokiraw

ئاموشۆکراو :

کەسێکی سەرلێدراو .

amuşokirdin

ئاموشۆکردن :

هاتووچۆکردن و سەردان لە نێوان دراوسێ و خزم و هاورێ و ئاسیاواندا .

amuşukirya

ئاموشوکریا :

بڕ. ئاموشۆکراو .

amuşokiryag

ئاموشۆکریاگ :

بڕ. ئاموشۆکراو .

amuşokiryaw

ئاموشۆکریاو :

بڕ. ئاموشۆکراو .

amuşukiryê

ئاموشوکریێ :

بڕ. ئاموشۆکراو (بۆ مێ و کۆ) .

amun

ئامون :

بڕ. ئامان .

amwîr

ئاموير :

بڕ. ١، ٢ ئاموور .

amuîret

ئاموێرەت :

بڕ. ئامراز

amo

ئامۆ :

بڕ. ئاموور .

amoza

ئامۆزا :

١-منداڵی مام .

٢-بنەماڵەی مام

ئامۆزازا : amozaza

منداڵ و نەوەی ئامۆزا

ئامۆزاژن : amozajin

ژنی ئامۆزا .

ئامۆزاگ : amozag

بڕ. ئامۆزا .

ئامۆزگار : amozgar

بڕ. ئامۆژگار .

ئامۆزگاری : amozgarî

بڕ ئامۆژگاری .

ئامۆژ : amoj

بڕ. ئامۆژگاری .

ئامۆژکاری : amojkarî

بڕ. ئامۆژگاری .

ئامۆژگا : amojga

بڕ. ئامۆژگە

ئامۆژگار : amojgar

کەسێك کە بە وتەی بەجێی دڵسۆزانە ڕێنمایی کەسێکی تر بکات ، بۆچاکە کردن و دوورکەوتنەوە لە خراپە .

(هەندێ جاریش ڕێی خراپ پیشاندەدات) .

ئامۆژگاری : amojgarî

کاری ڕێپیشاندان ، بەوتەی ڕاست و دروست بۆ چاکە کردن و دوورکەوتنەوە لە خراپە .

(هەندێ جاریش بۆ خراپەکاری) .

ئامۆژگاریکەر : amojgarîker

بڕ. ئامۆژگار .

ئامۆژگاریکراو : amojgarîkiraw

کەسێك کە ئامۆژگاریی کرابێ بۆ چاکە کردن و دوورکەوتنەوە لە خراپە .

(هەندێ جاریش بۆ خراپە کردن) .

ئامۆژگاریکردن : amojgarîkirdin

ڕێپیشاندان ، بەوتەی ڕاست و دروست بۆ چاکە کردن .

(هەندێ جاریش بۆ خراپەکردن) .

ئامۆژگاریکریا : amujgarîkirya

بڕ. ئامۆژگاریکراو .

ئامۆژگاریکریاگ : amojgarîkiryag

بڕ. ئامۆژگاریکراو .

amojgarîkiryaw
ئامۆژگاریکریاو :
بڕ. ئامۆژگاریکراو .

amojge
ئامۆژگە :
دامەزراوێکی زانست وخوێندنە دوای پلەی ئامادەیی بۆ خوێندنی جیا جیا .

amojin
ئامۆژن :
ژنی مام .

amojyar
ئامۆژیار :
بڕ. ئامۆژگار .

amojyarî
ئامۆژیاری :
بڕ. ئامۆژگاری .

amojyarîkiraw
ئامۆژیاریکراو :
بڕ. ئامۆژگاریکراو .

amojyarîkirya
ئامۆژیاریکریا :
بڕ. ئامۆژگاریکراو .

amojyarîkiryag
ئامۆژیاریکریاگ :
بڕ. ئامۆژگاریکراو .

amojîkiryaw
ئامۆژیکریاو :
بڕ ئامۆژگاریکراو .

Amon
ئامۆن :
لە ئەفسانەی کۆنی یونانیدا خواوەندی خۆرە .

amû
ئامو :
بڕ. ئاموور

amudî
ئاموودی :
لەرە و هەڵبەزو دابەزی لەش لەسەر ئاوازو گۆرانی و بەستەی تایبەتی .

amûr
١- ئاموور :
ئامێرێکە کە بەگا و گوێدرێژ ، ئێستر ....هتد جووتی پێدەکرێت ، بریتییە لە مژان ، باسکە ، کەللە ، دوندە ،دەستە دوو ، هەپە و .... هتد .

amûr
٢- ئاموور :
بڕ ئامراز

amûr
٣- ئاموور :
لە ئەفسانەی ڕۆمانی کۆندا ،خواوەندی خۆشەویستییە ،کەلە شێوەی مێرمنداڵێکی باڵدار دایە ،تیرو کەوانی بەدەستەوەیە.

amûr
٤- ئاموور :
ئەستێرەیەکی بچووکە (١٥) ملیۆن کیلۆمەتر لەزەوییەوە دوورە و تیرەکەی ١-٢ کیلۆمەترە .

ئامووڕەت : amûret

بڕ. ئامێر .

ئاموور ڕژدە : amûr rijde

ئامووڕێك كە بەشێوەیەكی وا لە كاردا بێت ، گاسن بە باشی بە زەویدا بچێت و چاك بیكێڵێت .

ئاموورماڵە : amûrmaÎe

ئامووڕێك بەشێوەیەكی وا لەكاردا بێت ، گاسن بەباشی زەوی نەكێڵێت .

ئامووزا : amûza

بڕ. ئامۆزا .

ئامووژار : amûjar

ڕاستكردنەوەی هەڵە و نەهێشتنی ناتەواوی و كەموكووڕی.

ئاموولاقۆزی : amûlaqozî

یارییەكی فۆلكلۆریی منداڵانەی كوردەوارییە، لەنێوان دوو دەستەدا دەكرێت .

١-ئاموون : amûn

ناوی ڕووبارێكە لە ئاسیای ناوەڕاستدا .

* ناوی ئاموون و توونی باباچی .

وەك دوعایەك دەكرێت بەواتای ناوی ئاموون بتبات

ئەی ئیقباڵی من ، هەر سەرنگوون بای

سەرنگوون نە قەعر ناوی (ئاموون) بای (وەلی دێوانە)

٢- ئاموون : amûn

زەویی تەختان و پان و زۆر بەربڵاو كە كشتوكاڵی تێدا دەكرێت . (دەشت)

ئامیار : amyar

بڕ. ١-ئاوەڵ -١

ئامیان : amyan

ئەو ئەندازە دۆ و ماستەی كە دەكرێتە ناو شیری كوڵا و و شیلەتێن بۆ ئەوەی بمەیەت و ببێت بە ماست .

ئامیانكەر : amyanker

كەسێك كە ئامیانبكات .

ئامیانكەرە : amyankere

بڕ. ئامیانكەر (بۆ مێ) .

ئامیانكەردەی : amyankerdey

بڕ. ئامیانكردن

ئامیانكراو : amyankiraw

شیری كوڵاو و شلەتێن كە ئامیانی تێكرابێ .

ئامیانكردن : amyankirdin

تێكەڵكردنی ئامیان لەگەڵ شیری كوڵاوی شلەتێن بۆ ئەوەی بمەیەت و ببێت بە ماست .

ئامیانکریا : amyankirya

بڕ. ئامیانکراو .

ئامیانکریاگ : amyankiryag

بڕ. ئامیانکراو .

ئامیانکریاو : amyankiryaw

بڕ. ئامیانکراو .

ئامیته : amite

بڕ. ئاوێته .

نزیك وه پرشنگ پای قه‌ڵوه‌زان بو

ئامیته‌ی خـــاکم وه‌لگی خه‌زان بو (بێسارانی)

ئامیته ببیه : amîtebiye

بڕ . ئاوێته بوون .

ئامیته‌که‌ره : amîtekere

بڕ. ئاوێته‌که‌ر (بۆ مێ) .

ئامیته‌که‌ر : amîteker

بڕ. ئاوێته‌که‌ر .

ئامیته‌که‌رده‌ی : amîtekerdey

بڕ. ئاوێته کردن .

ئامیته‌کریا : amîtekirya

بڕ. ئاوێته کراو .

ئامیته‌کریاگ : amîtekiryag

بڕ. ئاوێته‌کراو .

ئامیته‌کریاو : amîtekiryaw

بڕ. ئاوێته‌کراو .

ئامیتن : amîtin

بڕ. ئاوێته‌کردن .

ئامیخته : amîxte

بڕ. ئاوێته .

ئامیز : amîz

بڕ. ٢-ئامێز .

دوو عه‌نبه‌ر بو لشمشادی ب مـه‌ستی

ڤه به‌ستن له‌و هه‌وا بۆ عه‌نبه‌ر ئامیز (مه‌لای جه‌زیری)

ئامیزا : amîza

بڕ. ئاده‌می .

amîzad
ئامیزاد :
بڕ ئادەمی .

amîzaye
ئامیزایە :
بڕ. ئادەمی

amîn
ئامین :
وشەیەکە پاش خوێندن و وتنی دوعا و نزا دەوترێت بەنیازی گیرابوون .

amînutamîn
ئامین و تامین :
بڕ. ئاموتام .

amê
ئامێ :
بڕ. ئاما (بۆ مێ و کۆ) .

amête
ئامێتە :
بڕ. ئاوێتە .

amêtebûn
ئامێتەبوون :
بڕ. ئاوێتە بوون .

amêteker
ئامێتەکەر :
بڕ. ئاوێتەکەر .

amêtekere
ئامێتەکەرە:
بڕ.ئاوێتەکەر (بۆ مێ) .

amêtekerdey
ئامێتەکەردەی :
ئامێتەکردن .

amêtekiraw
ئامێتەکراو :
بڕ. ئاوێتەکراو .

amêtekirdin
ئامێتەکردن :
بڕ. ئاوێتەکردن .

amêtekirya
ئامێتەکریا :
بڕ. ئاوێتەکراو .

amêtekiryag
ئامێتەکریاگ :
بڕ. ئاوێتەکراو .

amêtekiryaw
ئامێتەکریاو :
بڕ ئاوێتەکراو .

amêr
١-ئامێر :
بڕ ئامراز-١

amêr
٢- ئامێر :
کەلوپەلی ئاوماڵ .

amêz
١-ئامێز :
دەست و بازووی کراوە و ئامادە بۆ لەباوەشگرتنی کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك .
amêz
٢- ئامێز :
پاشگری هەندێك وشەیە بەواتای تێکەڵ بەوشتە.
کەلامی حیکمەت (ئامێز) لە جەنابی شێخ ڕەزاوە بە عەجایبی مەزانن کلکی تیا ڕزاوە . (شێخ ڕەزا)
amêz
٣- ئامێز :
ئەندازەی ئامێزێك لەهەر شتێك .
amêz
٤- ئامێز :
سەرهەردوو ڕانی مرۆڤ لەکاتی دانیشتنا .
amêzî
١-ئامێزی :
دۆستایەتی و خزمایەتی و هاتوچۆی نێوان مرۆڤ.
amêzî
٢-ئامێزی :
ئاوێتەبوونی چەند شتێك ، یان چەند مژادێك ، یان تێهەڵکێشی شتێك ، یان چەند شتێك بەناو شتی تردا ، یان لەگەڵ شتی تردا .
amêje
ئامێژە :
بڕ. ئامیان .
amêjen
١-ئامێژەن :
ئەو کەمە شتە باشەی کەتێکەڵ بە شتێکی بەدی هاوتوخمی خۆی دەکرێت بە مەبەستی باشکردنی .
*ئامێژەنێك ئاردی گەنم بێنە بۆ ئەم ئاردەجۆیە.
amêjen
٢- ئامێژەن :
بڕ. ئامیان .
amêjenbûn
١-ئامێژەنبوون :
تێکەڵبوونی هەندێك شتی باش لەگەڵ بەشێکی خراپ کە لەهەمان توخم بێت بەمەبەستی چاککردنی .
amêjenbûn
٢- ئامێژەنبوون :
یەکگرتنی تۆوی دووگیاندار و تێکەڵبوونی تۆوی ڕووەك بەمەبەستی بەرهەمهێنانی توخمێکی چاکتر .
amêjenkirdin
ئامێژەنکردن :
١-بڕ. ئامیانکردن .
٢-تێکەڵکردنی کەمێك شتی باش لەگەڵ شتێکی زۆر خراپی لەهەمان توخم و بابەت ، بەمەبەستی چاککردنی.
an
١-ئان :
١- وشەیەکە بەکاردەهێنرێت بۆ جیاکردنەوەی دووشت یان زیاترلەیەکتر.کاتێك کەگومان وحاڵینەبوون سەرهەڵبدەن(یان)
٢- ئامرازێکە بۆ پەسەندکردنی شتێك لە دووشت ، یان زیاتر .
* ئان بێ دەنگ بە ، ئان بنوو .

an
٢- ئان :
ماوه و سەردەم و كات .
بخوێنن چونكە خوێندن بۆ دیفاعی تیغی دوژمنتان
هەموو ئان و زەمانێ عەینی قەڵغان و سوپەرتانە (ئەحمەد موختار جاف)

an
٣- ئان :
بڕ. ئێسكسووك .

an
٤- ئان :
خواوەندی ئاسمان لە ئەفسانەی كۆتی ئەكەدی و سۆمەریدا .

ana
ئانا :
وشەیەكە بۆ ئاماژەكردنی كەسێك ، یان شتێكی دوور و دەستنیشانكردنی . (ئەوەتا) .
:ئانا باخەكە و ئەحمەدی .

anabasîs
١-ئاناباسیس :
كتێبە بەناوبانگەكەی زەینۆفۆنە كە باسی گەڕانەوەی لەشكرە دەهەزار سەربازە یۆنانییەكە دەكات ، لە ئێرانەوە بە كوردستاندا . ساڵی (٤٠١) پێش عسیا .

anabasîs
٢- ئاناباسیس :
دەوەنێكی كێوییە ، ئاوەكەی ئەگیرێت بۆ سپیكردنەوەی تەنراو بەكاردێت .

anaxdar
ئاناخدار :
ئامرازێكە كە قفڵ و كێلۆنی پێدەكرێتەوە . (كلیل)

anare
ئانارە :
بڕ. ئانا .

anam
ئانام :
بڕ. ئەندام .

ane
١-ئانە :
بڕ. ئەوە .
ئـــانەگشت جـەوەخت ئـادانیم بییەن
فەسڵی مەستی و عەیش ، جوانیم بییەن (بێسارانی)

ane
٢- ئانە :
مێینەی ئادەمیزاد كە منداڵی هەبێت .

ane
٣- ئانە
دراوێك بوو هەتا ساڵی ١٩٥٧ لە هیندستان و ساڵی ١٩٦١ لە ئەفغانستاندا بەكار دەهێنرا ،لە عێراق و كوردستاندا (٤) فلس بوو ، دوایی كرا بە (٥) فلس ، لەسەردەمی پاشایەتی و سەرەتای چەند ساڵێكی كۆماریدا مابوو .

aneşa
ئانەشا :
بڕ. ئەوەیان

ئانتام : antam

بڕ. ئەندام

ئانتێخ: antêx

داری سووتاندن کە شەو ئەخرێتە بن ژێلەمۆ و خۆڵەمێشەوە ، بۆ ئەوەی کوورە و سۆپا بە گەرمی بمێننەوە و سارد نەبنەوە .

ئانجا : anca

بڕ. ئنجا .

ئەڤ ڕەنگە دکەت مورادی حاصل

ئانجا دبتە مـــوریدیٚ واصـــل (مەم و زین)

١-ئانجاخ: ancax

١- ئەندازەیەکی کەم لەهەرشتێك .

٢-وشەیەکە بۆ دیاریکردن و جیاکردنەوەی مرۆڤ و گیاندار و شت ، لە توخم و ، چەشنی خۆیان .

٢- ئانجاخ: ancax

دەستنیشانکردنی کات و سەردەم .

٣- ئانجاخ: ancax

بەلای کەمەوە .

ئاندە : ande

بڕ. ئەوەندە .

ئاندیدەو ئامین : andîdew amîn

بڕ. ئامین .

(ئاندیدە) بەتەنیا نایەت و لەگەڵ ئامیندا بەکار دێت و زۆرتر بۆ دوعاو نزای خراپە یە .

ئانقەست : anqest

بڕ. ئەنقەست .

ئانکو : anku

بڕ. ١- ئان -١.

ئانگ : anig

بڕ. ٢-ئامێز . (شت و کەلوپەل) .

ئانگژەبوون : angijebûn

بڕ. ٢-ئامبازبوون .

ئانگسترۆم : angistirom

یەکەیەکی پێوانەی درێژییە و بریتییە لەیەك لەسەر سەد ملیۆن سانتیمەتر ، بۆ پێوانەی درێژیی شەپۆلی تیشك لە ناوێتە سازی زوومسازیدا سازیدا ، لە فیزیای ئەتۆمیدا بەکاردێت و بە ناوی (ئانگستروم)ی زانای ناوداری سویدییەوە ناونراوە (١٨١٤-١٨٧٤) .

١-ئانگۆ : ango

وشەیەکە لە ئە نجامی یەکلابوونەوە و دڵنیاییدا دەبێژرێت

۲- ئانگۆ : ango

وشەیەکە بۆدیاریکردنی شێوازو شێوەی ئەنجامدانی کارو مەبەستێك بە گوێرەی ویست و خواست .

۳- ئانگۆ : ango

۱- بڕ. ئینجا .

۲-بڕ : ۱-ئان .

۱-ئانگۆرتی : angortî

۱- چوونیەکی لەبواری ژیان و ئاستی کۆمەلآیەتیدا .

۲-چوونیەکی لە سەنگ و قەبارە و توانا و بەهرە و ڕەفتارو ....هتد (یەکسانی) .

۲- ئانگۆرتی : angortî

بڕ. ئەرمو ئارای . (بەراوردکاری) .

ئانگۆری : angorî

بڕ. ئانگۆرتی .

ئانگۆریهەڤبوون : angorîhevbûn

۱-هاوسەنگبوون لە کێشانەد ا .

۲-وەك یەکبوون لەهەڵسوکەوت و ڕەفتاردا.

۳-بەرپرسیاربوونی هەمووان لە بواری یەکسانیدا

۱-ئانگۆریهەڤکرن : angorîhevkirin

۱- چونیەککردن لەبواری ژیان و ئاستی کۆمەلآیەتیدا .

۲-چوونیە ککردن لە سەنگ و قەوارەدا .

۲-.ئانگۆریهەڤکرن angorîhevkirin

بڕ ئاوردن .

۳- ئانگۆریهەڤکرن : angorîhevkirin

۱- هاوسەنگکردن لە پێوانەدا .

۲-چاو لە یەککردن لە هەڵسوکەوت و ڕەفتاردا .

۳-چاودێریکردنی کەسێك کە مەبەستبێت .

ئانها : anha

بڕ. ئێستا .

ئانوئوون : anu ûn

لە نجەو لارو نیو نیگاو چاوی پڕ لە خەمزوناز .

ئانوئوونکرن : anu ûnkirin

لە نجەو لارو نازکردن و قسەکردنی پڕ لە خەمزە و ناز .

ئانوئین : anu în

بڕ. ئانو ئوون .

anoke
ئانۆكە :
بڕ. ئێستا .

anû
ئانوو :
بڕ. ١-ئەندێشە -١

anûha
ئانووها :
بڕ. ئێستا .

anî
ئانی :
بڕ. ئەوە (بۆ مێ و کۆ) .

anîbeş
ئانیبەش :
کەسێك کە بۆی نەیەت و لە هیچ کارو مەبەست و پرۆژەیەکدا سەرنەکەوێت . (بەدبەخت)

anîbeşî
ئانیبەشی :
بارودۆخی کەسێك کە بۆی نەیەت و لە هیچ کارو پرۆژە و مەبەستێکا سەرنەکەوێت . (بەدبەختی)

anîzaz
ئانیزاز :
بڕ. ئانو ئوون .

anîzazkirdin
ئانیزازکردن :
بڕ. ئانو ئوونکردن .

anîzazî
ئانیزازی :
بارودۆخی ئافرەتی بەناز و عیشوە .

anîsik
١-ئانیسك :
هەناسەی بە تەوژم و کوڵی نزگەرە ئاسا لە ئەنجامی پەنگخواردنەوەی گریانی بەکوڵدا . (هەنیسك) .

anîsik
٢- ئانیسك :
بڕ. ئانیشك .

anîskdan
ئانیسکدان :
بڕ. ئانیسکهەڵدان .

anîsikhaÎdan
ئانیسکهەڵدان :
هەناسە وەرگرتنی بەتەوژم و بە کوڵی نزگەرە ئاسا ، لە ئەنجامی پەنگخواردنەوەی گریانی بەکوڵدا . (هەنیسکهەڵدان) .

anişa
١- ئانیشا :
بڕ. ئەوەیان (بۆ مێ) .

anîşa
٢-ئانیشا :
بڕ. ئەوانە .

anîşik
ئانیشك :
١-جومگەی جەمسەری باسك و بازوو .
٢-کۆتایی ئێسقانی باسك لە ئاستی جومگەی باسك و بازوودا .

anîşke

ئانیشکە :

١-هەر شتێ کە لە شێوەی ئانیشکداگۆشەی پێکهێنابێ .

٢-دارێکە لە شێوەی ئانیشکدا دەبەسترێت بەخوانکەی ئاشەوە بۆ بەرزکردنەوە و نزیکبوونەوەی پێی ئاش بەمەبەستی ورد و درشتهاڕین .

٣- پارچە بۆڕیی گونج کە لە شێوەی گۆشەدا یە بۆ بەستنی دووبەش بەشێوەی گۆشەی وەستاو . (عەکس) .

anîmanî

ئانیمانی :

یارییەکی فۆلکلۆریی منالآنە ... هەموو بەیەك ڕیز ڕێك دەوەستن ... دەست دەخەنە سەر شانی یەکتری بەدەستووری هەڵپەرکێ . پایەکیان دەهێننە پێشەوە ، کە هەڵدەپەڕن دەڵێن :

(ئانیمانی ، شانیمانی ، چینی مینی ڕەفت)

دوای وشەی ڕەفت خێرا بێجووڵە لە سەر زەوی دادەنیشن ، هەر کەسێك دوا بکەوێت ، یان لەنگەری تیکبچێت دەخرێت و دەدۆڕێت و دەکرێتە دەرێ . بە مجۆرە تاکو دواکەس دەمێنێتەوە ، کەتاقە براوە و بەرندەیە ، لە پاداشتا بە کۆڵ دەیگێڕن .

anîn

ئانین :

بڕ. ئاوەردەی .

anîneber

ئانینەبەر :

خزمەتکردن و چاودێریکردن و سەرپەشتیکردنی دار و درەخت و ڕووەك هەتا دێنە بەر .

anê

ئانێ :

بڕ. ئەوەتان .

anêre

ئانێرە :

بڕ. ئەوەتان .

anêka

ئانێکا :

١-بڕ.ئاخۆ .

٢-بڕ.ئێستا .

anêle

ئانێلە :

بڕ . ئەوانە .

Aw

١-ئاو :

١- شلەمەنییەکە لە دۆخی ئاساییدا بێچێژ و بێڕەنگ و بۆیە . بەبێ خواردنەوەی هیچ گیاندارو ڕووەکێك ناژی ، لەشێوەی ئۆقیانووس و دەریاو دەریاچە و ڕووبار و کانیدا ، زۆربەی ڕووبەری زەویی دا پۆشیوە .

٢-هەر تەڕاییەکی روونی بێڕەنگ لە تەنی گیاندار و ڕووەکا بێ .

٣-گۆشراوی هەندێ میوە و بەری ڕووەك .

aw

٢-ئاو :

شلەیەکی لینجە ، تۆوی گیانداری تێدایە ، لە ئەندامی جووتبوونەوە دەردەچێ .

aw

٣- ئاو :

بریقە و درەوشانەوەی زێڕ و زیو ...هتد .

٤- ئاو : aw

هێز و توانای بینایی

٥- ئاو : aw

کانی ، چەم ، جۆگە ، زێ ، دەریاو ...هتد .

ئاو ئامای : aw amay

بڕ. ئاو داهاتن .

ئاو ئەرەدای : aw ereday

بڕ. ئاودادان .

ئاو ئەرەمتەی : aw eremtey

ئاو ڕژاندن لە شوێنی بەرزەوە بۆ خوارێ .

ئاو ئەرەمچ : aw eremic

کەسێکە کە لە شوێنی بەرزەوە ئاو بڕژێنێتە خوارێ .

ئاو ئەرەمچە : aw eremice

بڕ ئاو ئەرەمچ (بۆ مێ) .

ئاو ئەرەوستەی : aw erewisty

بڕ. ١-ئاودان ١، ٢ .

ئاو ئەنە پژگن : aw enepijgin

بڕ. ئاو لێپرژێن .

ئاو ئەنە پژگنە: aw enepijgine

بڕ. ئاو لێپرژێن (بۆ مێ) .

ئاو ئەنە پژگنای : aw enepijginay

بڕ. ئاولێپرژاندن .

ئاو ئەنە پژگنیا : aw enepijginya

بڕ. ئاو لێپرژێنراو .

ئاو ئەنە پژگنیێ : aw enepijginyê

بڕ. ئاولێپرژێنراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاو ئەنە پژگیا : aw enepijgiya

بڕ. ئاولێپرژاو .

ئاو ئەنە پژگیای : aw enepijgiyay

بڕ. ئاولێپرژان .

ئاونە پژگیێ : aw enepijgyê

بڕ. ئاولێپرژاو . (بۆ مێ و کۆ) .

ئاونەنەکەردەی : aw enekerdey

بڕ. ئاوتێکردن .

aw ewa ar — ئاو ئەوا ئار :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

aw ewa are — ئاو ئەوا ئارە :
بڕ. ئەشقپەڕێن (بۆ مێ) .

aw ewa ardey — ئاو ئەوا ئاردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە .

aw ewa arya — ئاو ئەوا ئاریا :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

aw ewa arbê — ئاو ئەوا ئاربێ :
بڕ. ئەشقپەڕێزاو .

aw ewa ama — ئاو ئەوا ئاما :
بڕ. ئەشقپەڕیو .

aw ewa amay — ئاو ئەوا ئامای :
بڕ. ئاوهاتنەوە .

aw ewa amê — ئا ئەوا ئامێ :
بڕ. ئەشقپەڕیو (بۆ مێ وبۆ کۆ) .

aw ewa awer — ئاو ئەوا ئاوەر :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

aw ewa awere — ئاو ئەوا ئاوەرە :
بڕ. ئەشقپەڕێن . (بۆ مێ) .

aw ewa aweredey — ئاو ئەوا ئاوەردەی :
بڕ. ئاو هێنانەوە

aw ewa awerya — ئاو ئەوا ئاوەریا :
بڕ. ئاو ئەوە ئاوریا .

aw ewa aweryê — ئاو ئەوا ئاوەریێ :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو (بۆ مێ وبۆ کۆ) .

aw ewa awir — ئاو ئەوا ئاور :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

aw ewa awire — ئاو ئەوا ئاورە :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو (بۆ مێ) .

aw ewa awirdey — ئاو ئەوا ئاوردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە

aw ewa awirya — ئاو ئەوا ئاوریا :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

aw ewa awiryê

ئاو ئەوا ئاوریێ :

بر. ئەشقپەرێنراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

aw ewa day

ئاو ئەوا دای :

بر. ئاودانەوە .

aw ewe ar

ئاو ئەوە ئار :

بر. ئەشقپەرێن .

aw ewe are

ئاو ئەوە ئارە :

بر. ئەشقبەرێن (بۆ مێ) .

aw ewe ardey

ئاو ئەوە ئاردەی :

بر ئاوهێنانەوە .

aw ewe arya

ئاو ئەوە ئاریا :

بر. ئەشقپەرێزراو .

aw ewe aryê

ئاو ئەوە ئاریێ :

بر. ئاو ئەوە ئاور . (بۆ مێ و کۆ) .

aw ewe ama

ئاو ئەوە ئاما :

بر. ئەشقپەریو .

aw ewe amay

ئاو ئەوە ئامای :

بر. ئاوهاتنەوە .

aw ewe amê

ئاو ئەوە ئامێ :

بر. ئەشقپەریو . (بۆ مێ بۆ کۆ) .

aw ewe awer

ئاو ئەوە ئاوەر :

بر. ئەشقپەرێن .

aw ewe awere

ئاو ئەوە ئاوەرە :

بر. ئەشقپەرێن . (بۆ مێ) .

aw ewe awerdey

ئاو ئەوە ئاوەردەی :

بر. ئاوهێنانەوە .

aw ewe awerya

ئاو ئەوە ئاوەریا :

بر. ئەشقپەرێنراو .

aw ewe aweryê

ئاو ئەوە ئاوەریێ :

بر. ئەشقپەرێنراو .

aw ewe awir

ئاو ئەوە ئاور :

بر. ئەشقپەرێن .

aw ewe awire

ئاو ئەوە ئاورە :

بر. ئەشقپەرێن . (بۆ مێ) .

aw ewe awirdey — ئاو ئەوە ئاوردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە .

aw ewe awirya — ئاو ئەوە ئاوریا :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

aw ewe awiryê — ئاو ئەوە ئاوریێ :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

aw eweday — ئاو ئەوەدای :
بڕ. ئاودانەوە .

aw ewew ar — ئاو ئەوەو ئار :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

aw ewew are — ئاو ئەوە و ئارە :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

aw ewew ardey — ئاو ئەوە و ئاردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە

aw ewew arya — ئاو ئەوە و ئاریا :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو

aw ewew aryê — ئاو ئەوە و ئاریێ :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

aw ewew ama — ئاو ئەوە و ئاما :
بڕ. ئاو ئەوە ئاما .

aw ewew amay — ئاو ئەوە و ئامای :
بڕ. ئاوهاتنەوە .

aw ewew amê — ئاو ئەوە و ئامێ :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

awe ewew awer — ئاوە ئەوە و ئاوەر :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

awe ewew awere — ئاو ئەوەوئاوەرە :
بڕ. ئەشقپەڕێن (بۆ مێ) .

awe ewew awerdey — ئاو ئەوە و ئاوەردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە .

awe ewew awerya — ئاو ئەوە و ئاوەریا :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

awe ewew aweryê — ئاو ئەوە و ئاوەریێ :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاو ئەوە و ئاور : aw ewew awir

بڕ. ئەشقپەڕێن .

ئاو ئەوە وئاوەر : aw ewew awer

بڕ ئەشپەڕێن (بۆ مێ) .

ئاو ئەوەو ئاوردەی : aw ewew awirdey

بڕ. ئاوهێنانەوە .

ئاو ئەوە و ئاوریا : aw ewew awirya

بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

ئاو ئەوە و ئاوریێ : aw ewew awiryê

بڕ. ئەشقپەڕێنراو . بۆ مێ و بۆ کۆ .

ئاو ئەوەدای : aw eweday

بڕ. ئاودانەوە .

ئاوئەوۆیار : aw ewoyar

بڕ. ئەشقپەڕێن .

ئاو ئەوۆئارە : aw ewoare

بڕ. ئەشقپەڕێن .(بۆ مێ)

ئاو ئەو ۆ ئاردەی : awewoardey

بڕ. ئاوهێنانەوە .

ئاو ئەوۆئاریا : aw ewoarya

بڕ. ئەشقپەڕێزاو .

ئاو ئەوئاریێ : aw ew aryê

بڕ. ئەشقپەڕێنراو .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاو ئەوۆئاما : aw ewo ama

بڕ. ئەشقپەریو .

ئاو ئەوۆئامای : aw ewo amay

بڕ. ئاوهاتنەوە .

ئاو ئەوۆئامێ : aw ewo amê

بڕ. ئەشقپەریو . (بۆ مێ و بۆکۆ) .

ئاو ئەوۆئاوەر : aw ewo awer

بڕ. ئەشقپەڕێن .

ئاو ئەوۆئاوەرە : aw ewo awere

بڕ. ئەشقپەڕێن . (بۆ مێ).

ئاو ئەوۆئاوەردەی : aw ewo awerdey

بڕ. ئاو هێنانەوە .

ئاو ئەوۆئاوەریا : aw ewo awerya

بڕ ئەشقپەڕێنراو .

ئاو ئەوۆئاوەریێ : aw ewo aweryê

بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ و بۆکۆ) .

ئاو ئەوۆئاور : aw ewo awir

بڕ. ئەشقپەڕێن .

ئاو ئەوۆئاورە : aw ewo awire

بڕ. ئەشقپەڕێن . (بۆ مێ) .

ئاو ئەوۆئاوردەی : aw ewo awirdey

بڕ. ئاوهێنانەوە .

ئاو ئەو ۆ ئاوریا : aw ewo awirya

بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

ئاو ئەو ۆ ئاوریێ : aw ewo awiryê

بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ و بۆکۆ) .

ئاو ئەوۆدای : aw ewoday

بڕ. ئاودانەوە .

١-ئاوا : awa

١- شوێنێك کە خانووبەرەی تێدا بێ و خەڵکی تیا بژی .

٢-هەر جێیەك کە گشت و باخاتی تێدا بێ .

٢- ئاوا : awa

وشەیەکە بۆ ڕێنماییکردنی کەسێك بۆ چۆنیەتی ئەنجامدانی کارو مەبەستێك .

* (ئاوا)دەرمویکە .

٣- ئاوا : awa

دەبێتە پاشگری هەندێ ناو ، واتای شوێنێك دەبەخشێ کە بۆ یەکەمجار کەسێك خانووبەرەی تێدا کردبێ وەك :

ئەحمەد ئاوا ، عەلیاوا .

٤- ئاوا : awa

دەروازە و دەرگاو پەنجەرە ....هتد ، کە کرابنەوە لەسە پشتبن . (کراوە) .

٥- ئاوا : awa

هەر شوێن و خانووبەرەیەك کە کوێر نەبووبێتەوە و پڕلە خێر و بێرو مرۆڤ بێت .

٦- ئاوا : awa

شت و گیاندار و مرۆڤی لەچاو ونبوو .

٧- ئاوا : awa

وشەیەکە لە دوای (ڕۆژ، خۆر) موە دێت واتای خێ و شوێنی لەچاو ونبوولێمان دەبەخشێت .

ئاوا ئۆك : awa ok

کەسێکە جوونە و کارێکی وا بکات خەڵك بهێنێتە پێکەنین . (قەشمەرجار) .

ئاوابوو : awabû

١-ڕۆژ و مانگ و ئەستێرە و هتد ، لەچاو ونبوو لە ئاسۆدا

٢-مرۆڤی مردوو .

٣-گیاندار و شتی لەچاو ونبوو .

ئاوابوون : awabûn

١-لەچاو ونبوون و نیشتنی ڕۆژ و مانگ و ئەستێرە لە ئاسۆدا .

٢-مردن و کۆچی دوایی مرۆڤ .

٣-لەچاو ونبوونی هەرگیاندار و شتێك لە ئاسۆدا.

ئاوابوونەوە : awabûnewe

بڕ. ئاوەدانبوونەوە .

ئاوابییە : awabiye

بڕ. ئاوابوو

ئاوابییەی : awabiyey

بڕ. ئاوا بوون .

ئاوابیی : awabiyî

بڕ. ئاوابوو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاوات : awat

شتێکی لەناخدا ڕەچاوکراو ، کە خۆزگەی بۆ بخوازرێ ، هەوڵی بۆ بدرێ .

* بەئاواتی خۆمان شاد دەبین

ئاواتەخواز : awatexiwaz

کەسێك کە لەناخەوە بە ئاوات بێ بۆ بەدیهاتن و بەدەستهێنانی نیازو ئارەزووی گیانی و دەروونی .

ئاواتە خوازی : awatexiwazî

بڕ . ئومێدەواری .

ئاواتە خواست : awatexiwasit

بڕ. ئاواتە خواز .

ئاواتە خواستە : awatexiwaste

کەسێك ، کارو مەبەستێك کە زۆر بە تامەزرۆیی ئاواتی بۆ بخوازرێ .

ئاواتە واز : awatewaz

بڕ. ئاواتە خواز.

ئاواتە وازە : awatewaze

بڕ. ئاواتە خواز . (بۆمێ)

awatewazî ئاواتەوازى :
بڕ. ئومێدەوارى .

awatewaste ئاواتە واستە :
بڕ. ئاواتە خواستە .

awatewastey ئاواتە واستەى :
بڕ. ئومێدەوارى .

awatewastî ئاواتە واستى :
بڕ. ئاواتە خواستە . (بۆ مێ و کۆ) .

awatboxiwastin ئاوات بۆ خواستن :
بڕ. ئارەزوو بۆ خواستن .

awatpenewazya ئاواتپەنەوازیا :
بڕ. ئاوات پێخوازراو .

awatpenewazyê ئاواتپەنەوازیێ :
بڕ ئاواتپێخوازراو . (بۆ مێ و بۆکۆ) .

awatpeywastey ئاواتپەى واستەى :
بڕ. ئاوات بۆ خواستن .

awatpenewazya ئاواتپەنەوازیا :
بڕ. ئاواتپێخوازراو .

awatpinewazyê ئاواتپنەوازیێ :
بڕ. ئاوا تپێخوازراو . (بۆ مێ و بۆکۆ).

awatpêxiwazraw ئاوات پێخوازراو :
کەسێك کە خەڵك پێیان خۆشبێ وەکو ئەوبن .

awatpêxiwastin ئاوات پێخواستن :
ئاوا تخواستنى خەڵك بەکەسێك بەو هیوایەى کە وەکو ئەو بن .

awatpêkhatin ئاوات پێکهاتن :
جێبەجێبوون و هاتنە دیى ئاوات و مەبەست و خواست .

awatxiwaz ئاوا تخواز :
بڕ. ئاواتە خواز

awatxiwazraw ئاوا تخوازراو :
بڕ. ئاواتە خواستە .

awatxiwazî ئاوا تخوازى :
بڕ. ئومێدەوارى .

ئاوا تخواستن : awatxiwastin

١-ڕەچاوکردنی هەر ئامانج و کارو مەبەست و شتێك ، خۆگە خواستن بۆیان .

٢-پاڕانەوە و تکاکردن لە یەزدانی مەزن بۆ بەدیهاتنی نزاو نیاز .

ئاواتواز : awatwaz

بڕ. ئاواتە خواز .

ئاواتوازە : awatwaze

بڕ. ئاواتەخواز . (بۆمێ).

ئاواتواستە : awatwaste

بڕ. ئاواتە خواستە .

ئاواتواستەی : awatwastey

بڕ. ئاوا تخواستن .

ئاواتوەستە : awatweste

بڕ. ئاواتەخواز

بگێڕەش بەدەست ، هەی ئاواتوەستە

بەرەش وەیانان ، ئایــر جێ نەستە (بێسارانی)

١-ئاواتی : awatî

بڕ . ئاواتە خواستە .

٢- ئاواتی : awatî

بڕ. ئاواتە خواز .

٣- ئاواتی : awatî

شتێك کە بایەخدار بێت و زۆر بە زەحمەت و گران دەستبکەوێت .

٤- ئاواتی : awatî

کورپەی نێرینەی چاوەڕێکراو پاش ماوەیەکی دووروودرێژ .

ئاواج : awac

بڕ. ئاواز .

ئاواخت : awaxit

بڕ. ئارەزوو .

ئاوادان : awadan

بڕ. ئاوەدان .

ئاوادانی : awadanî

بڕ. ئاوەدانی .

١-ئاوار : awar

خواردەمەنییەکی شیرینە ، دۆشاو دەکوڵێنرێ وکــەم کــەم ئارد ، یــان نیشاستەی تێدەکــرێ ، تێکــئەدرێ هەتـا خەست نەبێتەوە و دەکرێتە سەر سینی ،یان دەفرێکی پان ، کەسارد بووەوە ،بەچەقۆ دەبڕدرێ و پارچە پارچە دەکرێ (باسووق).

٢- ئاوار : awar

کەسێکە کە لەماڵدا چالێنان و چاتێکردنی پێسپێردرابێ (چاپەست) .

٣- ئاوار : awar

سەربان و دیواری داتەپیوو دارووخاو .

٤- ئاوار : awar

مرۆڤی بێکارە و تەمبەڵ و لە شقورس .

٥- ئاوار : awar

شیلەی گوڵ کە هەنگ دەیمژێت و دوایی دەیکات بە هەنگوین .

٦- ئاوار : awar

بڕ . ئاودار .

١-ئاوارە : aware

١- مەردومی دەرکراو لە ئاوایی و شار و وڵاتی خۆی .

٢-کەسێك کە بۆ بەدەستهێنانی بژێوی و پێداویستی ژیان شارەو شارو وڵاتە وڵات بکات .

٣-دەربەدەر و وێڵ و سەرگەردان .

٢-ئاوارە : aware

ئەو ئەختە ئاوە کە هەنگ بەلاقەکانی لەکانی و چەمەوە دەییات بۆ پوورەکەی .

ئاوارەبوو : awarebû

بڕ. ئاوارە – ١ ، ٢

ئاوارەبوون : awarebûn

١-دوورکەوتنەوە لە نیشتمان .

٢-شار بەشار و وڵاتە و لاتگەڕان بە دوای بژێوی و ئەوەشتی ژیاندا .

٣-بێلانە بوون و دەربەدەر بوون.

ئاوارەبییە : awarebiye

بڕ. ئاوارە ١، ٢

ئاوارەبیی : awarebiyî

بڕ. ئاوارە ١، ٢ (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاوارەبییەی : awarebiyey

بڕ. ئاوارەبوون .

ئاوارەتی : awaretî

بڕ. ئاوارەیی .

ئاوارەکەر : awareker

ئەو کەسەی ، کە کەسانی تر ئاوارە دەکات .

ئاوارەکەرە : awarekere

بڕ. ئاوارەکەر . بۆ مێ

ئاوارەکەردەی : awarekerdey
بڕ. ئاوارەکردن .
ئاوارەکراو : awarekiraw
کەسێکە کە دەربەدەر و سەرگەردان کرابێ .
ئاوارەکردن : awarekirdin
بێلانەکردن و دەربەدەرکردن و دوورخستنەوە لەخاك و نیشتمان .
ئاوارەکریا : awarekirya
بڕ. ئاوارەکراو .
ئاوارەکریاگ : awarekiryag
بڕ.ئاوارەکراو.
ئاوارەکریاو : awarekiryaw
بڕ. ئاوارەکراو .
ئاوارەکریێ : awarekiryê
بڕ. ئاوارەکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ)
ئاوارەگا : awarega
ئەو شوێنەی کە بۆ ماوەیەك ئاوارەی تێدا بمێنێتەوە و تێدا بژی .
ئاوارەگی : awaregî
بڕ. ئاوارەیی .
ئاوارەیی : awareyî
١-بارودۆخی کەسێك ، یان کۆمەڵێکی دەرکراو لەخاك و نیشتمان .
٢-بارودۆخی کەسێك کە بۆ بژێوی و نەوەشتی ژین شار بەشار و وڵاتە و وڵات بکات .
٣-باری مرۆڤی دەربەدە و سەرگەردان .
٤-مرۆڤ و گیاندار و شتی جیاکراوە و دەربواردراو .
ئاوارتن : awartin
١-جیاکردنەوە و دەربواردنی مرۆڤ و گیاندار و هەر شتێك لە توخمی خۆی .
٢-جیاکردنەوە و دەربواردنی هەر شتێك و هەر گیاندارێك لەناو کۆمەڵێگا کە لە توخمی یەکتر نەبن .
١-ئاوارخانە : awarxane
جێ و شوێنی چاو قاوەلێنان لەناو ماڵا .
٢- ئاوارخانە : awarxan
شوێنی تەرخانکراو لەماڵا بۆ دانانی کوندە و مەشکە . (کوندەڵان) .
٣- ئاوارخانە : awarxane
دووکان و شوێنی فراوان کە کورسی و مێزی زۆری تێدایە ، بۆ پشوودان و دانیشتن و چا خواردنەوە و کات بەسەربردن
(چایخانە ، قاوەخانە) .

٤- ئاوارخانە : awarxane

کووپە و مەرکانە و دەفری مەزن و گەورە کەلە سەرمڕێ و شوێنە گشتییەکاندا دادەنرێت بۆ ئاو خواردنەوە .

ئاواردە : awarde

بڕ. ئاوارتە .

١-ئاواردن : awardin

وێناکردن هەڵسەنگاندنی دوو شت ، دووکەس ، دووگیاندار ، یان زیاتر بە مەبەستی دەرخستنی لایەنی چاکە و خراپەیان .

٢- ئاواردن : awardin

بڕ.ئاوارتن

ئاواری : awarî

کەلو پەل و بابەتی بارکراوی چاو قاوە ، کەلە جێیەکەوە بگوێزرێتەوە بۆ شوێنکی تر .

ئاواز : awaz

١-هەواو شێواز و شێوەی گوتنی سروود و گۆرانی بە گوێرەی سۆز و نۆتەی تایبەت.

٢-شێوە و شێوازی دەرهێنانی جۆری سۆز و نۆتە بە ئامێری مۆسیقا .

٣-بانگ و دەنگی بەرز و بلند .

١-ئاوازە : awaze

بڕ. ئاواز .

٢- ئاوازە : awaze

دەنگو باسی بلاَوە بوو.

*ئاوازەیەك داکەوتگە ، کە لەمەولا بە ئازادی دەژین .

٣- ئاوازە : awaze

ناو ناوبانگی کەسێك (شۆرەت) .

ئاوازەبێژ : awazebêj

بڕ. ئاوازەخوان .

ئاوازەبێژی : awazebêjî

بڕ. ئاوازە خوانی

ئاوازەخوان : awazexiwan

١-کەسێکە کە لەسەر ئاواز گۆرانی دەچڕێ .

٢-کەسێکە کە لەدیوەخان و قاوەخانە و چایخانەدا بە ئاواز و سۆزەوە بەیت و هۆنراوە و داستان دەخوێنێتەوە.

ئاوازەخوانی : awazexiwanî

١-چڕینی سروود و گۆرانی لەسەر ئاوازی تایبەتی.

٢-وتن و خوێندنەوەی بەیت و هۆنراوە و داستان بە ئاوازەوە .

ئاوازەخوەن : awazexiwen

بڕ. ئاوازە خوان .

ئاوازە خوەنی : awazexiwenî
بڕ. ئاوازە خوانی .
ئاوازەخوێن : awazexiwên
بڕ. ئاوازە خوان .
ئاوازەدار : awazedar
١- هەر دەنگێك كە شێوەی ئاواز و گۆرانی هەبێ .
٢- پارچە موسیقا و گۆرانی و سروود و بەستە و ..هتد كە ئاوازی تایبەتیان هەبێ .
٣-هۆنراوە، كە كێش و سەروای تەواوی هەبێت .
ئاوازە داری : awazedarî
بڕ.ئاهەنگداری .
ئاوەزە وەن : awezewen
بڕ. ئاوازە خوان .
ئاوەزە وەنە : awazewene
بڕ. ئاوازخوێن (بۆ مێ) .
ئاوازە وەنەی : awazeweney
بڕ.ئاوازە خوانی
ئاوازبێژ : awazbêj
بڕ. ئاوازە خوان .
ئاواز خوان : awazxiwan
بڕ . ئاوازە خوان .
ئاواز خوەن : awazxiwen
بڕ. ئاوازە خوان .
ئاواز خوێن : awazxiwên
بڕ. ئاوازە خوان
ئاوازخوێندن : awazxiwêndin
بڕ. ئاواز خوانی .
ئاواز دار : awazdar
بڕ. ئاهەنگداری .
ئاوازداری : awazdarî
بڕ. ئاوەدار
ئاواز دانان : awazdanan
نووسینی نۆتە ، یان دۆزینەوەی هەواو سۆزی تایبەت بۆ گوتنی دەقی هۆنراوە بەشێوەی گۆرانی و سروود ، یان لێدانی پارچە مۆسیقایەك .

awazdaner
ئاوازدانەر:
کەسێکە کە ئاواز دابنێ .

awazder
ئاوازدەر :
کەسێك کە بەدەنگی بەرز هاوار و بانگ بکاتە کەسانی تر

awazkiraw
ئاوازکراو :
کەسێك ، یان چەند کەسێك بە دەنگ و هاواری بڵند بانگ کرابن .

awazkirdin
ئاوازکردن :
چڕین و بانگکردن بە دەنگی بڵند .

awaznik
ئاوازنك :
بڕ. ئاوازنگ .

awaznig
١-ئاوازنگ :
ناو زڕاندن لە ئەنجامی کارو ڕەفتار و قسەی نابەجێدا .

awaznig
٢- ئاوازنگ :
مرۆڤی بەدناوکراو و ناو زڕێنراو .

awaj
ئاواژ :
بڕ ئاوەژوو .

awajkirdin
ئاواژکردن :
بڕ.ئاوەژووکردن .

awajkirin
ئاواژکرن :
بڕ. ئاوەژووکردن .

awajû
ئاواژوو :
بڕ ئاوەژوو .

awajûbûn
ئاواژووبوون :
بڕ ئاوەژووبون

awajûkirdin
ئاواژووکردن :
بڕ. ئاوەژووکردن .

awasîn
ئاواسین :
بڕ. ئاوێزانکردن .

awaq
١-ئاواق :
بڕ. ئەبڵەق

awaq
٢- ئاواق :
١-شوێن و ماڵ و خانووبەرەیەك کە چۆڵبن و کەسیان تێدا نەژی .
٢-دەشتو دەری کاکی بەکاکی .

٣- ئاواق : awaq

هەر شتێ بەتاڵبێ و هیچی تێدا نەبێ .

٤- ئاواق : awaq

شوێن و ناوچەی ماوی و بێناو و بێشینایی .

١-ئاواقین : awaqîn

بڕ. ئاوارەکردن .

٢- ئاواقین : awaqîn

بڕ. ئاژوتن . ١-٢

٣- ئاواقین : awaqîn

دەرفەتپێدان و ڕێپێدان .

٤- ئاواقین : awaqîn

خۆشاردنەوە و پەناگرتن .

ئاواك : awak

هەڵوێست و ڕەفتار و وتەی بەرپێچ بۆ بەرپەرچدانەوە و ئەنجامنەدانی کارو مەبەست(بیانوو).

ئاواکاری : awakarî

بڕ. ئاوکردنەوە .

ئاواکەردەی : awakerdey

بڕ. ئاواکردن .

١-ئاواکراو : awakiraw

شوێنێك کە خانوو بەرە و کشتوکاڵ و باخی تیا کرابێ .

٢- ئاواکراو : awakiraw

دوو دەری دەربز و دەرگا و پەنجەرەی کراوە .

ئاواکردە : awakirde

١-بڕ ئاواکردن .

٢-بڕ. ئاواکەر .

١-ئاواکردن : awakirdin

١-دروستکردنی خانوو بەرە لە شوێنێکا و نیشتەجێبوونی کۆمەڵێ مەردوم تیایدا .

٢-چاککردنی زەوی و زار و کشتکردن و دانانی باخات تیایدا .

٢- ئاواکردن : awakirdin

کردنەوە و خستنە سەر پشتی دەرگا و پەنجەرە .

٣- ئاواکردن : awakirdin

ڕفاندن و شاردنەوە و حەشاردان و سەرنگونکردنی کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك .

٤- ئاواکردن : awakirdin

دەرکردن و ڕاونان و دوورخستنەوەی مرۆڤ و گیانداری زیانبەخش .

awakirdnewe

ئاواکردنەوە :

١-دروستکردنەوەی خانوو بەرە و لە دێ و شاری وێرانکراودا و نیشتەجێبوون تیایاندا .

٢-دانانەوەی باخ و باخاتی وشك و وێرانکراو.

٣-چاککردنەوەی زەویو زارو کشتکردنی .

awakirya

ئاواکریا :

بڕ. ئاواکراو .

awakiryag

ئاواکریاگ :

بڕ. ئاواکراو .

awakiryaw

ئاواکریاو :

بڕ. ئاواکراو .

awakiryê

ئاواکریێ :

بڕ ئاواکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

awakî

ئاواکی :

بڕ. ٢. ئاوا

awaĵ

١-ئاواڵ :

بڕ. ئاوەڵ .

awaĵ

٢- ئاواڵ :

بڕ. ئاوەڵمندالْ .

awaĵa

ئاواڵا:

بڕ. ٤.ئاوا .

awaĵabûn

ئاواڵابوون :

بڕ. ئاوەڵەبوون .

awaĵakiraw

ئاواڵاکراو :

دەرگاو پەنجەرەو سندووقی کراوە .

awaĵakirdin

ئاواڵاکردن :

بڕ ئاواڵەکردن .

awaĵayetî

ئاواڵایەتی :

بڕ. ئاوەڵایەتی .

awaĵe

١-ئاواڵە :

١-بڕ. ٤-ئاوا .

٢-بڕ. ئاشکرا ١، ٢

awaĵe

٢- ئاواڵە :

بڕ. ئەبلەق .

۳- ئاواڵە : awaÎe

دوو کەس ، دوو گیاندار ، دووشت ، یان زیاتر کە لەیەك جیابنەوەو لەیەك بترازێن .

٤- ئاواڵە : awaÎe

شوێن و شتی بەتاڵ کە هیچیان تێدا نەبێ .

١-ئاواڵەبوون :

١- کرانەوە و لەسەر پشتبوونی دەرگاو پە نجەرە و هتد .

٢-سەردانە پۆشرانی دەفر و شتی دی .

٣-کرانەوە و دا پچڕانی دەم .

٢- ئاواڵەبوون : awaÎebûn

لەبەردا نەمانی جلو بەرگ و پۆشاك و ڕووتبوونەوە .

ئاواڵەبییەی : awaÎebiyey

بڕ. ئاواڵەبوون .

ئاواڵەتی : awaÎetî

بڕ. ئاوەلأیەتی .

ئاواڵەکەردەی : awaÎekerdey

بڕ.ئاواڵەکردن .

١-ئاواڵەکراو : awaÎekiraw

بڕ. ئاشکراکراو .

٢- ئاواڵەکراو : awaÎekiraw

بڕ. ٤.ئاوا .

٣- ئاواڵەکراو : awaÎekiraw

هەر دەفر و شتێك کە سەر و سەرقا پی لابرابێ .

٤- ئاواڵەکراو : awaÎekiraw

مرۆڤێك کە جلو بەرگی لەبەر داکەندرابێ .

١-ئاواڵەکراوی : awaÎekirawî

بارودۆخی دەرگا و ، پە نجەرە و ... هتد کراوە .

٢- ئاواڵەکراوی : awaÎekirawî

بارودۆخی دەفر و کاسە و کەوێل و دەفری سەرلابراو .

٣- ئاواڵەکراوی : awaÎekirawî

بارودۆخی دەمی کراوە و دا پچڕاو .

١-ئاواڵەکردن : awaÎekirdin

بڕ. ئاشکراکردن .

٢- ئاواڵەکردن : awaÎekirdin

کردنەوەی دەرگاو پە نجەرە و .... هتد .

awalekirdin ٣- ئاواڵەکردن :

لابردنی سەری مەنجەڵ و دەفرو شتی سەر داپۆشراو .

awaÎekirdin ٤- ئاواڵەکردن :

کردنەوە و داپچڕاندنی دەم .

awaÎekirdinewe ئاواڵەکردنەوە :

چۆڵکردنی شوێن ، خانووبەرە و ، هتد .

awaÎekirya ئاواڵەکریا :

بڕ. ئاواڵەکراو .

awaÎekiryag ئاواڵە کریاگ :

بڕ. ئاواڵەکراو .

awaÎekiryaw ئاواڵەکریاو :

بڕ. ئاواڵەکراو .

awaÎekiryê ئاواڵەکریێ :

بڕ. ئاواڵەکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

amaÎdaman ئاماڵدامان :

بڕ ئاودامان .

awaÎdan ئاواڵدان :

بڕ. ئاوڵمنداڵ.

awaÎderis ئاواڵدەرس :

بڕ. ئاوەڵدەرس

awaÎzawa ئاواڵزاوا :

بڕ. ئاوەڵزاوا

awaÎkiras ئاواڵکراس :

بڕ. ئاوەڵکراس

awaÎminaÎ ئاواڵمناڵ :

بڕ. ئاوەڵدان .

awaÎmindaÎ ئاواڵمنداڵ :

بڕ. ئاوەڵدان .

awan ١-ئاوان :

١- دەفرێکی قووڵە لە زەرد ، یان لە مس دروستدەکرێت ، بۆ کوتان و وردوخاشکردنی هەندێ شت بەکاردەهێنرێ .

٢-کاسە و قاپ و دەوری ناوماڵ .

awan ٢- ئاوان :

بڕناشانە .

awan
٣- ئاوان :
بڕ. ئاوەدان .
awan
٤- ئاوان :
١- شوێن و ناوچەی گوشادو بەرچاو فراوان .
٢-جلو بەرگ و پۆشاکی گوشاد و پانوپۆڕ .
awan
٥- ئاوان :
مرۆڤی بێشانس و بێبەخت .
awan
٦- ئاوان :
مرۆڤی بێئەمەك و سپڵە و هیچ لەبەرچاو نەبوو .
awan
٧- ئاوان :
بڕ. ئاورنگ .
awan
٨- ئاوان :
مرۆڤێك کە جێی متمانە نەبێ و نهێنی و پەیمان نەپارێزێ و ڕاستی لە هاورێ و هاوڵاتیانی بڵێ و و یارمەتیی دوژمن بدات .
(ناپاك) .
awanaş
ئاواناش :
بڕ. ١ - ئاشانە .
awane
ئاوانە :
بڕ. ١- ئاوان -١
awante
ئاوانتە :
سامان و شتی خەڵکی ، کە بە خۆڕایی و بەلاش ببرێن و بخورێن . (لرف ، هەوانتە) .
awanteçî
ئاوانتەچی :
کەسێك کە بە بەلاش و خۆڕایی شتی مەردم ببا و بیخوا (لرفلێدەر) .
awanuřewan
ئاوانوڕەوان :
بڕ. ئاوەنوڕەوان .
awanî
١- ئاوانی :
پشتگیریی دوژمن و دوژمنایەتی لەگەڵ دۆست و هاوولاتی و هاوخوێندا . (ناپاکی) .
awanî
٢- ئاوانی :
بڕ. ئاوەدانی .
awanî
٣- ئاوانی :
بڕ. ئاوایی .
awawok
ئاوا و ۆك :
کەسێکی چەنە بازو زۆر بڵێ کە بە تەوسەوە گاڵتە بەخەڵك بکات .
awawik
ئاواوك :
بڕ. ئاواوۆك .

awayî
١-ئاوایی :
شوێنێکە لە شارۆکە بچووکترە و خەڵکی تێدا دەژی. (گوند)
awayî
٢- ئاوایی :
بڕ. ٢ ئاوا
awayî
٣- ئاوایی :
جۆر و چەشنی هەرگیاندار و شتێك .
awebare
ئاوەبارە :
بڕ. ئاو بارە .
aweçoř
١-ئاوەچۆڕ :
١-ئاوی داچۆڕاو لە شتێك کە لە ئاو هەڵکێشرابێت ، یان زۆر تەڕ بووبێت ، ، یان کەوتبێتە ئاوەوە .
٢-ئارەقی زۆر کە لەشی گیاندار دەریدەدات و تك تك دێتە خوارێ .
٣-چۆڕاوگەی باران کە بەدیوار و پاساردا دێتە خوارێ .
٤-چکچك و کەمکەم ئاوی بەفری تواوە .
aweçoř
٢- ئاوەچۆڕ :
سامان و دارایی لە کیسچوو .
aweçoře
ئاوەچۆڕە :
بڕ. ئاوەچۆڕ.
aweçořbû
ئاوەچۆڕبوو :
جلو بەرگ و هەرشتێك کە دوا چۆڕی ئاویان چۆڕابێتەوە .
aweçořbûg
ئاوە چۆڕبووگ :
بڕ. ئاوەچۆڕبو .
aweçořbûn
١-ئاوەچۆڕبوون :
١- داچۆڕانی ئاوی جلو بەرگ و شتی هەڵواسراوی تەڕ.
٢-داچۆڕانی ئاوی بەفری تواوە .
aweçořbûn
٢- ئاوەچۆڕبوون :
لەدەسچوونی سامان و دارایی (لاتبوون) .
aweçuřbiye
ئاوەچوڕبییە :
بڕ . ئاوە چۆڕبوو .
aweçuřbiyî
ئاوەچوڕبیی :
بڕ. ئاوەچۆڕبوو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
aweçuřbiyey
ئاوەچوڕبییەی :
بڕ. ئاوەچۆڕبوون .
aweçuřkerdey
ئاوەچوڕکەردەی :
بڕ. ئاوەچۆڕکردن .

ئاوەچۆڕکراو : aweçořkiraw

تەنراو و جلو بەرگی شۆردراو کە گوشراپن و ئاوەچۆڕکراپن .

ئاوەچۆڕکردن : aweçořkirdin

داچۆڕانی ئاوی تەنراو و شتی تەڕی هەڵخراو بەفری تواوە .

ئاوەچۆڕکریا : aweçořkirya

بڕ. ئاوەچۆڕکراو .

ئاوەچۆڕکریاگ : aweçořkiryag

بڕ.ئاوەچۆڕکراو .

ئاوەچۆڕکریاو : aweçořkiryaw

بڕ. ئاوەچۆڕکراو .

ئاوەچۆڕگە : aweçořge

هەرشوێنێك کە ئاوی چۆڕاوەی پێدا بڕوات

ئاوەچۆڕهێنانەوە : aweçořhênanewe

١- نەمانی هێز و توانای گیاندار لە ئەنجامی ماندووبوون و ئیشکردنی زۆردا .

٢-نەبوونی دەرەتان و کز بوونی باری ئابووری .

ئاوەخانە : awexane

گلێنە ، قوتوو ، شووشەی چەسپکراو بە کونی تەختی بێشکەی منداڵەوە ، بۆ میزتێکردن بە هۆی بلوێرەوە .

ئاوەخت : awexit

بڕ. ئاوات .

ئاوەختخواز : awetxiwaz

بڕ. ئاواتەخواز .

ئاوەخۆر : awexor

١- جام ، یان هەر دەفرێکی تر کە ئاوی پێبخورێتەوە .

٢-قەراخ کەناری جۆگە و رووبار و کانی بۆ ئاوبردن و ئاو خواردنەوە .

ئاوەخۆرانە : awexorane

مزی ئاو خواردنەوە ... باجێك بووە کە دەربەگەکان لەسەر وڵاخی بەرزە و ڕان و ئاژەڵ دایاننـاوە ، کە بە قەڵەمڕەویاندا گوزەریانکردبێت .

١-ئاوەخۆرە : awexore

کلۆری لوولە ئاسای ئاوکرۆکی دار و درەخت ، کە بە هۆیەوە ئاو و خۆراك لەڕەگ و ڕیشەوە دەڕوات بۆلقو پۆپ و گەڵاکان .

٢- ئاوەخۆرە : awexore

لوولەیەکی لینجە ، لە دەمەوە خواردن و خواردنەوەی پێدا دەچێتە خوارێ بۆ ئاو ورگی گیاندار .

٣- ئاوەخۆرە : awexore

ئەو بەشەی لچ و لمۆز و قەپۆزی وڵاخ کە لەکاتی ئاو خواردنەوەدا دەنیشێتە ئاو ئاو .

٤- ئاوەخۆرە : awexore

ڕاوی کەو باڵندەو حەیوانە کێوی لە کاتێکدا کە دێن بۆ سەرکانی بۆ ئاو خواردنەوە .

ئاوەخۆرەوە : awexorewe

بڕ. ئاوخۆرە .

١-ئاوەدان : awedan

بڕ. ١، ٢ ئاوا .

٢- ئاوەدان : awedan

مرۆڤی زۆرزان و مەند کە نیاز و مەبەست لە دڵی خۆیدا نەهێڵێتەوە و نایدرکێنێ .

مولاقاتشان کەو ، جەکام هەردەن

کام ویرانە شان (ئاوەدان) کەردەن . (مەولەوی)

ئاوەدانەکەردەی : awedanekerdey

بڕ. ئاواکردنەوە .

ئاوەدانەکراو : awedanekiraw

خانوو بەرە و گوند و شارۆچکە و هتد کەدوای ڕووخاندن و کاولکردن و کاولبوونیان دروستکرابنەوە .

ئاوەدانەوکردن : awedanewkirdin

بڕ. ئاواکردنەوە .

ئاوەدنەوکریا : awednewkirya

بڕ. ئاوەدانەوکراو .

ئاوەدانەوکریاگ : awedanewkiryag

بڕ. ئاوەدانەوکراو .

ئاوەدانەوکریاو : awedanewkiryaw

بڕ. ئاوەدانەوکراو

ئاوەدانبوونەوە : awedanbûnewe

دروستبوونەوەی خانووبەرە و گوند و شارۆچکە و شارو ....هتد ، وێرانکراو و نیشتەجێبوونەوەی هاووڵاتییان تیایاندا.

ئاوەدانکەر : awedanker

بڕ. ئاواکەر .

ئاوەدانکەردەی : awedankerdey

بڕ. ئاواکردن .

ئاوەدانکراو : awedankiraw

بڕ. ١-ئاواکراو .

ئاوەدانکردن : awedankirdin

بڕ. ئاواکردن .

ئاوەدانکردنەوە : awedankirdinewe

بڕ. ئاواکردنەوە .

ئاوەدانکریا : awedankirya

بڕ. ئاواکراو .

ئاوەدانکریاگ : awedankiryag

بڕ. ئاواکراو .

ئاوەدانکریاو : awedankiryaw

بڕ.ئاواکراو .

ئاوە دانۆکەردەی : awedanokerdey

بڕ. ئاواکردنەوە .

ئاوەدانۆکراو : awedanokiraw

بڕ . ئاوەدانەکراو .

ئاوەدانۆکردن : awedanokirdin

بڕ. ئاواکردنەوە .

ئاوەدانۆکریا : awedanokirya

بڕ. ئاوەدانەوکراو .

ئاوەدانۆکریاگ : awedanokiryag

بڕ. ئاوەدانەوکراو .

ئاوەدانۆکریاو : awedanokiryaw

بڕ. ئاوەدانەوکراو .

ئاوەدانکریێ : awedankiryê

بڕ. ئاوەدانەوکراو . بۆ مێ و بۆکۆ .

ئاوەدانی : awedanî

١-بڕ. ئاوایی .

٢-شوێنێك کە خەڵك و دانیشتوانی تێدا بن .

ئاوەدز : awediz

بڕ. ئاودز .

ئاوەدزبوون : awedizbûn

بڕ. ئاودز بوون .

ئاوەدزکردن : awedizkirdin

بڕ. ئاودزکردن .

ئاوەر : awer

دەبێتە پاشگری ناوی گیاندار و شت ، واتای هێنەریان پێدەبەخشێت .

*کوڕەکە پایەمناوەری خاسا .

١-ئاوەرە : awere

١-بڕ. ئاخوڕ .

٢-بڕ. ئاوەڕ . (بۆ مێ).

٢- ئاوەرە : awere

گوێ پێنەدان و بە گرنگ نەزانین .

ئاوەرەکردن : awerekirdin

پشتگوێخستن و گرنگی و بایەخ پێنەدان بە هەرکەس و بابەت و شتێك .

ئاوەردە : awerde

گیاندار و شتی گوێزراوە و هێنراو لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر .

ساقی ئاوەردێ وگرد کیاستێنین

وریا بەردێن و کردە ئاستێنین . (مەولەوی)

ئاوەردەی : awerdey

گواستنەوەی گیاندار وشت لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی نزیکتر . (هێنان) .

ئاوەریا : awerya

بڕ. ئاوەردە .

ئاوەریێ : aweryê

بڕ. ئاوەردە . (بۆمێ وبۆ کۆ) .

ئاوەڕ : aweř

بڕ . ئاخوڕ.

ئاوەڕا : aweřa

بڕ. ئاوەڕۆ -١

ئاوەڕەشهێنانەوە : aweřeşhênanewe

گێڕانەوەی ڕووداو و کارەسات و بەسەرهات بە شێوەیەکی خراپ کەخەڵك بترسێنێ و بێزار و نائومێدیان بکات .

ئاوەڕشێن : aweřşên

بڕ. ئاوڕشێن

ئاوەڕشێنکەر : aweřşênker

بڕ. ئاوڕشێنکەر .

ئاوەڕشێنکراو : aweřşênkiraw

بڕ. ئاوڕشێنکراو .

ئاوەڕشێنکردن : aweřşênkirdin

بڕ. ئاوڕشێنکردن .

ئاوەڕشینکریا : aweřşînkirya

بڕ. ئاوڕشێنکراو .

awefşênkiryag
ئاوەڕشێنکریاگ :
بڕ. ئاوڕشێنکراو .

awefşênkiryaw
ئاوەڕشێنکریاو :
بڕ. ئاوڕشێنکراو .

aweřo
١-ئاوەڕۆ :
باری لێژی و شۆڕبوونەوە و ڕەوانبوونی ئاو لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر .

aweřo
٢- ئاوەڕۆ :
زیادە ئاوی باخ و کشتوکاڵ کە لە پلیینەوە دەردەچێت .(قنگاو).

aweřo
٣- ئاوەڕۆ :
کونێکە کە لە حەوشەو ماڵاندا ئاوی باراناو وچڵکاوی لێوە دەردەچێت .

aweřoge
ئاوەڕۆگە :
بڕ. ئاوەڕۆ .

aweřû
١-ئاوەڕوو :
بڕ. ئابڕوو .

aweřû
٢- ئاوەڕوو :
بڕ. ئاوەزێ .

aweřûber
ئاوەڕووبەر :
بڕ. ئابڕووبەر .

aweřûbere
ئاوەڕوو بەرە :
بڕ. ئابڕووبەر .(بۆ مێ).

aweřûberdey
ئاوەڕووبەردەی :
بڕ. ئابڕوو بردن .

aweřûbiraw
ئاوەڕووبراو :
بڕ. ئابڕووبراو .

aweřûbirdin
ئاوەڕوو بردن :
بڕ. ئابڕوو بردن .

aweřûbirya
ئاوەڕووبریا :
بڕ. ئابڕووبراو .

aweřûbiryag
ئاوەڕوو بریاگ :
بڕ. ئابڕوو براو .

aweřûbiryaw
ئاوەڕوو بریاو :
بڕ. ئابڕووبراو .

aweřûbiryê
ئاوەڕوو بریێ :
بڕ. ئابڕوو براو .(بۆ مێ و کۆ).

aweřût
ئاوەڕووت :
بڕ. ئاوەڕووتكراو .
aweřûtbû
ئاوەڕووتبوو :
كەسێك كە هەموو سامان و دارایی لەدەستدابێ .
aweřûtbûg
ئاوەڕووتبووگ :
بڕ. ئاوەڕووتبوو
aweřûtbûn
ئاوەڕووتبوون :
نەمانی سامان و دارایی .
aweřûtiye
ئاوەڕووتییە :
بڕ. ئاوەڕووتبوو .
aweřûtbiyey
ئاوەڕووتبیەی :
بڕ. ئاوەڕووتبوون .
aweřûtbiyî
ئاوەڕووتبیی :
بڕ. ئاوەڕووتبوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
aweřûtikaw
ئاوەڕووتکاو :
بڕ. ئابڕووتکاو .
aweřûtikay
ئاوەڕووتکای :
بڕ. ئابڕووتکان .
aweřûtker
١-ئاوەڕووتکەر :
كەسێکە کە پەلەوەری سەربڕاو و سەروپێ ئاوەڕووتبکات .
aweřûtker
٢- ئاوەڕووتکەر :
كەسێکە کەسێکی تر لە دارایی و سامان دا بماڵێت
aweřûtker
٣- ئاوەڕووتکەر :
كەسێکە کە مرۆڤ و گیاندار لە ئاو هەڵکێشێ .
aweřûtkerdey
ئاوەڕووتکەردەی :
بڕ. ئاوەڕووتکردن .
aweřûtkiraw
١-ئاوەڕووتکراو :
١- پەلەوەری سەربڕاوی لە ئاوی لە کوڵ هەڵکێشراوی پەڕو پۆداماڵراو
٢-سەروپێی لەئاوی لە کوڵ هەڵکێشراوی تووك پێوە نەماو .
aweřûtkiraw
٢- ئاوەڕووتکراو :
مرۆڤی داماڵراو لە سامان و دارایی .
aweřûtkiraw
٣- ئاوەڕووتکراو :
مرۆڤ و گیانداری لەئاو هەڵکێشراو .

١-ئاوەڕووتکردن : aweřûtkirdin

ڕووتاندنەوە و لێکردنەوەی پەڵ و پەڕی باڵندەی سەربڕدراو و تووکی سەروپێ دوای هەڵکێشانیان لەناوی گەرم و لە کوڵ

٢- ئاوەڕووتکردن : aweřûtkirdin

نەهێشتن و داماڵینی دارایی و سامانی مرۆڤ .

ئاوەڕووتکن : aweřûtikin

بڕ. ئابڕووبەر .

ئاوەڕووتکنە : aweřûtikne

بڕ. ئاوەڕووتکێن . (بۆ مێ).

ئاوەڕووتکنیا : aweřûtikinya

بڕ. ئابڕوو براو .

ئاوەڕووتکنیێ : aweřûtikinyê

بڕ. ئابڕوو براو .(بۆ مێ و کۆ) .

ئاوەڕووتکیا : aweřûtkya

بڕ. ئابڕووتکاو .

ئاوەڕووتکیاگ : aweřûtkyag

بڕ. ئابڕووتکاو .

ئاوەڕووتکیاو : aweřûtikyaw

بڕ. ئابڕووتکاو .

ئاوەڕووتکیای : aweřûtikyay

بڕ. ئابڕووتکان .

ئاوەڕووتکیێ : aweřûtikyê

بڕ. ئابڕووتکاو .(بۆ مێ و کۆ).

ئاوەڕووتکێن : aweřûtikên

بڕ. ئابڕووبەر .

ئاوەڕووتکێنراگ : aweřûtikênirag

بڕ. ئابڕوو براو .

ئاوەڕوو تکێنراو : aweřûtikêniraw

بڕ. ئابڕووبراو .

ئاوەڕووچوو : aweřûçû

بڕ. ئابڕووچوو .

ئاوەڕووچووگ : aweřûçûg

بڕ. ئابڕووچوو .

ئاوەڕووچوون : aweřûçûn

بڕ. ئابڕووچوون .

aweřûřijan ناوەرووڕژان :

بڕ. ئابڕووچوون .

aweřûřijandin ناوەروو ڕژاندن :

بڕ. ئابڕوو بردن .

aweřûřijanin ناوەروو ڕژانن :

بڕ. ئابڕوو بردن .

aweřûşiya ناوەرووشیا :

بڕ. ئابڕووچوو .

aweřûşiyey ناوەرووشییەی :

بڕ. ئابڕووچوون .

aweřûşiyî ناوەرووشیی :

بڕ. ئابڕووچوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

aweřûmitey ناوەروومتەی :

بڕ. ئابڕووبردن .

aweřûmic ناوەروومج :

بڕ. ئابڕووبەر .

aweřûmice ناوەروومجە :

بڕ. ئابڕووبەر . (بۆ مێ).

aweřûmicya ناوەروومجیا :

بڕ. ئابڕووتکاو .

aweřûmicyê ناوەرووجیێ :

بڕ. ئابڕووتکاو .(بۆ مێ و بۆ کۆ).

aweřûnke ١-ناوەرووونکە :

بڕ. ئاڕۆشنکەرە

aweřûnke ٢- ناوەرووونکە :

شەربەت و دۆ و ماستاوی زۆر ڕوون

aweřûlway ناوەروولوای :

بڕ. ئابڕووچوون .

aweřwît ناوەرویت :

بڕ. ئاوە رووت .

aweřwîtkirdin ناوەرویتکردن :

بڕ. ئاوەرووتکردن .

aweřêj ناوەرێژ :

بڕ. ئاورێژگە .

aweřês ١-ئاوەڕێس :

ڕێسراوی زۆر باریك و سفت و جوان ...

aweřês ٢- ئاوەڕێس :

تەنراوێکی سفتی دەزوو ، بەدەستووری شاڵ ، جۆلا ئەیتەنێ بەتایبەتی بۆ کراس و ئاوەڵکراس بەکارهێنراو . (جاو) .

awez ئاوەز :

سەلیقە و توانای لێکدانەوە و بیرکردنەوەی مێشك وپەیبردن بەڕاستی و هەڵە . (ئەقڵ) .

aweza ١-ئاوەزا :

بڕ. ئاوەزێ .

aweza ٢- ئاوەزا :

بڕ. ئاوەز .

awezan ئاوەزان :

ڕادەی حاڵیبوون لەهەر بابەتێك کە پەیوەندیی بە لێکدانەوە و شیکردنەوە وە هەبێ . (ئاقڵی) .

awezeř ئاوەزەڕ :

بڕ. ئاوەزێڕ.

awezeřday ئاوەزەڕدای :

بڕ. ئاوزێڕدان .

awezeřder ئاوەزەڕدەر :

بڕ. ئاوەزێڕدەر .

awezeřdere ئاوەزەڕدەرە :

بڕ. ئاوزێڕدەر . (بۆ مێ) .

awezeřdirya ئاوەزەڕ دریا :

بڕ. ئاوەزێڕدراو .

awezeřdiryag ئاوەزەڕ دریاگ :

بڕ. ئاوەزێڕدراو .

awezeřdiryaw ئاوەزەڕدریاو :

ئاوەزێڕدراو .

awezeřdiryê ئاوەزەڕ دریێ :

بڕ. ئاوەزێڕ دراو . بۆ مێ و بۆ کۆ .

awezeřker ئاوەزەڕکەر :

بڕ. ئاوەزێڕ دەر.

awezeřkere ئاوەزەڕکەرە :

بڕ. ئاوەزێڕدەر .(بۆ مێ).

awezeřkerdey ئاوەزەڕکەردەی :

بڕ. ئاوەزێڕدان .

awezeřkirya

ئاوەزەڕکریا :

بڕ. ئاوەزێر دراو .

awezeřkiryag

ئاوەزەڕکریاگ :

بڕ. ئاوەزێر دراو .

awezeřkiryaw

ئاوەزەڕکریاو :

بڕ. ئاوەزەڕدراو .

awezeřkiryê

ئاوەزەڕکریێ :

بڕ.ئاوەزێردریا (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

awezenge

ئاوەزەنگە :

بەرەزوانەی توندکردنی بەرەك و تەنگەی ولاخ .

awezdar

ئاوەزدار :

مرۆڤی خاوەن ئاوەز .

awezdare

ئاوەز دارە :

بڕ. ئاوەزدار . (بۆ مێ).

awezday

ئاوەزدای :

بڕ. ئاقڵی .

awezraw

ئاوەزراو :

بڕ. ئاوەزیاگ .

awezrawî

ئاوەزراوی :

بارودۆخی پەیبردن بەدەورو بەر و تێڕوانین و
هەڵسوکەوتی زیرەکانە لەگەڵیدا .

awezinge

ئاوەزنگە :

بڕ. ئاوەزەنگە .

awezû

ئاوەزوو :

بڕ. ئاوەزێ .

awezûne

ئاوەزوونە :

بڕ. ئاخزووم .

awezyag

ئاوەزیاگ :

مرۆڤی بە ئاوەزو خاوەن ئەقڵ و بیر و هۆش ، کە ژیرانە لەگەڵ دەوروبەردا هەڵسو کەوتبکات(ژیر)

awezyan

ئاوەزیان :

بڕ. ئاوەزان .

awezyay

ئاوەزیای :

بڕ. ئاوەزان .

ئاوەزین : awezîn

بڕ. ئاوەزان .

ئاوەزینگ : awezîng

بڕ. ئاوزەنگی

١-ئاوەزیو : awezîw

زیوی تواوە کە توێژاڵێکی زۆر تەنکی دەدرێ لەڕووی هەندێك کانزا و شت ، بۆ ئەوەی زیو ئاسا بنوێنن .

٢- ئاوەزیو : awezîw

بڕ. ئاوەزیاگ .

ئاوەزیودان : awezîwdan

١- زاخاودانی خشڵ بە ئاوەزیو .

٢- ڕووکەشکردنی هەندێك کانزا و شت بە ئاوەزیو .

ئاوەزیودای : awezîwday

بڕ. ئاوەزیودان .

ئاوەزیودەر : awezîwder

١- کەسێکە بە ئاوەزیو زاخاوی خشڵ بدات .

٢- کەسێکە بە ئاوەزیو هەندێك کانزاو ڕووکەشبکات .

ئاوەزیودەرە : awezîwdere

بڕ. ئاوەزیودەر .(بۆ مێ).

ئاوەزیودراو : awezîwdiraw

١-خشڵی زاخاودراو بە ئاوەزیو .

٢-هەرچی شتێك کە بە ئاوەزیو ڕووکەشکرابێت .

ئاوەزیو دریا : awezîwdirya

بڕ. ئاوە زیو دراو .

ئاوەزیو دریێ : awezîwdiryê

بڕ. ئاوزیودراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئاوەزیو دریاگ : awezîwdiryag

بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزیو دریاو : awezîwdiryaw

بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزیوکەر : awezîwker

بڕ. ئاوەزیودەر .

ئاوەزیوکەرە : awezîwkere

بڕ. ئاوەزیو دەر .

ئاوەزیو کەردەی : awezîwkerdey

بڕ. ئاوەزیودان .

ئاوەزیوکراو : awezîwkiraw

بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزیوکریا : awezîwkirya

بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزیوکریاگ : awezîwkiryag

بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزیوکریاو : awezîwkiryaw

بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزیو کریێ : awezîwkiryê

بڕ. ئاوەزیو دراو .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

* بازنەکی خاس ئاوەزیو کریێ .

ئاوەزێ : awezê

١-زەوییەك کە لە هەموو لایەکەوە نمکاوی لێدەرچێت .

٢-بنمیچ و دیوارێك کە شێیان هەبێت و ئاو بدەن.

٣-شێ و تەڕایی دیوار و بنمیچ و زەوی و ...هتد .

ئاوەزێڕ: awezêř

زێڕی تواوە ، کە توێژاڵێکی زۆر تەنکی دەدرێ لە ڕووی هەندێك کانزاو شت ، تاکو زێڕ ئاسا بنوێنن.

ئاوەزێڕدان : awezêřdan

١-زاخاو دانی خشڵ بە ئاوەزێڕ .

٢-ڕووکەشکردنی هەندێك کانزا و شت بە ئاوەزێڕ.

ئاوەزێڕدەر : awezêřder

١-کەسێکە کە بە ئاوەزێڕ زاخاوی خشڵ دەدات .

٢-کەسێکە کە بە ئاوی زێڕ ڕووکەشی هەندێك شت دەکات .

ئاوەزێڕدراو : awezêřdiraw

١-خشڵی زاخاو دراو بە ئاوەزێڕ .

٢-هەرشتێك کە بە ئاوەزێڕ ڕووکەشکرابێت.

ئاوەزێڕدریا : awezêřdirya

بڕ. ئاوەزێڕ دراو .

ئاوەزێڕ دریاگ : awezêřdiryag

بڕ. ئاوەزێڕ دراو .

ئاوەزێڕ دریاو : awezêřdiryaw

بڕ. ئاوەزێڕ دراو .

ئاوەزێڕکەر : awezêřker
بڕ. ئاوەزێڕدەر .

ئاوەزێڕکراو : awezêřkiraw
بڕ. ئاوەزێڕدراو .

ئاوەزێڕکردن : awezêřkirdin
بڕ. ئاوەزێڕدان .

ئاوەزێڕکریا : awezêřkirya
بڕ. ئاوەزێڕدراو .

ئاوەزێڕکریاگ : awezêřkiryag
بڕ. ئاوەزێڕداو .

ئاوەزێڕکریاو : awezêřkiryaw
بڕ. ئاوەزێڕدراو .

ئاوەزێو : awezêw
بڕ ئاوەزیو .

ئاوەزێودان : awezêwdan
بڕ ئاوەزیودان .

ئاوەزێودەر : awezêwder
بڕ. ئاوەزیودەر .

ئاوەزێودراو : awezêwdiraw
بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزێودریا : awezêwdirya
بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەزێودریاگ : awezêwdiryag
بڕ. ئاوەیودراو .

ئاوەزێو دریاو : awezêwdiryaw
بڕ. ئاوەزیو دراو .

ئاوەزێوکەر : awezêwker
بڕ. ئاوەزێودەر .

ئاوەزێوکراو : awezêwkiraw
بڕ. ئاوەزیو دراو .

ئاوەزێوکردن : awezêwkirdin
بڕ. ئاوەزیودان .

ئاوەزێوکریا : awezêwkirya
بڕ. ئاوەزیو دراو .

ئاوەزێوکریاگ : awezêwkiryag

بڕ. ئاوەزیو دراو .

ئاوەزێوکریاو : awezêwkiryaw

بڕ. ئاوەزیودراو .

ئاوەژەنە : awejene

بڕ. ئاو شکێنە .

١-ئاوەژوو : awejû

پۆشاك و تەنراوی بەروپشت و هەڵگەڕاوە لەباری ئاسایی خۆی .

٢- ئاوەژوو : awejû

کردار و ڕەفتار و قسەی پێچەوانە .

ئاوەژووبوو : awejûbû

هەرکەس و هەر شتێك لەباری ئاسایی خۆیان دەرچووبن .

ئاوەژووبووگ: awejûbûg

بڕ. ئاوەژوو بوو .

ئاوەژووبوون : awejûbûn

١-هەڵگەڕانەوەی دیوی ئاوەوەی پۆشاك بۆ دەرەوەو بەروپشتبوونی و بە پێچەوانەوە .

٢-سەروقنگبوونی هەر شتێك و دەرچوونی لەباری ئاسایی خۆی .

ئاوەژووکەر : awejûker

١-کەسێك کە بەرگ و پۆشاك بەروپشتبکات و هەڵبگەڕێنێتەوە .

٢-کەسێکە کە قسە و باس و پەیام هەڵبگەڕێنێتەوە و بە پێچەوانەوە بیانگەیەنێت .

ئاوەژووکراو : awejûkiraw

١-بەرگ و پۆشاکی بەروپشتکراو و هەڵاوگێڕکراو.

٢-کارو ڕەفتارو قسە و باس و پەیامی هەڵاوگێڕکراو و پێچەوانەکراو .

١-ئاوەژووکردن : awejûkirdin

١-هەڵگێڕانەوە و بەروپشتکردنی پۆشاك .

٢- هەڵگێڕانەوەی هەر شتێك لە باری ئاسایی خۆی .

٢-ئاوەژووکردن : awajûkirdin

١- گۆڕین و هەڵگێڕانەوەی قسە و باس و پەیام .

٢- ئەنجامدانی کارو ڕەفتار و مەبەست بە شێوەیەکی پێچەوانە.

ئاوەژووکردنەوە : awajûkirdinewe

دووبارە ئاوەژووکردن

ئاوەژووکریا : awajûkirya

بڕ ئاوەژووکراو .

ئاوەژووکریاگ : awajûkiryag
بڕ. ئاوەژووکراو .

ئاوەژووکریاو : awajûkiryaw
بڕ. ئاوەژووکراو .

ئاوەژی : awejî
بڕ. ئاوەژوو .

ئاوەژێ : awejê
بڕ. ئاوەژوو .

ئاوەژێبوو : awejêbû
بڕ. ئاوەژووبوو .

ئاوەژێبووگ : awejêbûg
بڕ. ئاوەژووبوو .

ئاوەژێبوون : awejêbûn
بڕ. ئاوەژووبوون

ئاوەژێکەر : awejêker
بڕ. ئاوەژووکەر .

ئاوەژێکراو : awejêkiraw
بڕ. ئاوەژووکراو .

ئاوەژێکردن : awejêkirdin
بڕ. ئاوەژووکردن .

ئاوەژێکریا : awejêkirya
بڕ. ئاوەژووکراو .

ئاوەژێکریاگ : awejêkiryag
بڕ. ئاوەژووکراو .

ئاوەژێکریاو : awejêkiryaw
بڕ. ئاوەژووکراو .

ئاوەسەر : aweser
زەویی نزم ورەقەن و پتەو کە ئاوی تیا بمێنێتەوە و داینەدات .

١-ئاوەستێ : awestê
بڕ . ئاسوینە .

٢- ئاوەستێ : awestê
بڕ. ئەنگوچك .

١-ئاوەسۆ : aweso
سەلکە بزووت و داری تەڕ و نیمچە تەڕکە سەرێکی بسووتێ و سەرەکەی تری کەفوکوڵ و ئاوی لێبتکێ .

٢- ئاوەسۆ : aweso

بڕ. ئاوەسوو .

١-ئاوەسوو : awesû

١-بەرد و شتی پتە و کە هێندە لەناو ئاودا مابێتەوە ، یان ئاوی بەرکەوتبێ لووس و خز بووبێ .

٢-چەرمی ئاژەڵ و ڕەشە ولاخ کە لەناو ئاودا زۆر مابێتەوە و باش خووسابێ و تورت و پتە و وقاییمبووبێ .

٢- ئاوەسوو : awesû

مرۆڤی زمان بەرەڵا و دەمپیس و بێدەربەست .

٣- ئاوەسوو : awesû

ژنێك کە لە سکوزا چووبێتەوە .

١-ئاوەسووبوو : awesûbû

١- بەردوو شتی ڕەق و پتەوی زۆر لووس و خزبووگ لە ئەنجامی زۆر مانەوەدا لە ئاودا .

٢- چەرمی زۆر تورت و پتە و قاییمبوو لە ئەنجامی زۆرمانەوە لە ئاودا .

٢- ئاوەسووبوو : awesûbû

مرۆڤێك کە زۆر بێشەرمانە بدوێ و دەربایستی هیچ نەبێت.

ئاوەسووبووگ : awesûbûg

بڕ. ئاوەسووبوو .

١-ئاوەسووبوون : awesûbûn

لووسبوونی هەر شتێك کە زۆر لەئاودا مابێتەوە .

٢- ئاوەسووبوون : awesûbûn

لەسکوزاچوونەوەی ژن .

ئاوەسووبییە : awesûbiye

بڕ ئاوەسووبوو .

ئاوەسووبیی : awesûbiyî

بڕ. ئاوە سووبوو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئاوەسێ : awesê

بڕ. ئەنگوچك .

٢- ئاوەسێ : awesê

بەرگی ئاودامانی پیاوانی ئایینی بەتایبەتی پیاوانی کریستیانی .

ئاوەشکینە : aweşkîne

بڕ ئاوشکێتە .

١-ئاوەشی : aweşî

شیری مەڕ و بزن و ...هتد ، کە لە ئەنجامی نەخۆشیی دانکە و هەندێ نەخۆشیی تردا ڕووندەبێتەومو دەبێتە هەواو و کێم و بەکەڵکنایەت .

awesî ٢- ئاوەشی :
دەغڵێك كە لەبەر باران و ڕەشەباو ئاوداشتنی زۆر جێجەجی و پەڵە پەڵەبووبێ و زەرد بووبێ .
aweşîbûn ١-ئاوەشیبوون :
ڕوونبوونەوە و بۆگەنكردنی شیری مەڕ و بزن و ...هتد ، كە گوانیان تووشی دانكە بووبێ .
aweşîbûn ٢- ئاوەشیبوون :
ڕەقبوون و بەئێشهاتنی گوانی ئاژەڵ بەهۆی دانكە و نەخۆشیی ترمەوە .
aweşîbûn ٣- ئاوەشیبوون :
زەرد بوون و پەڵە پەڵە وشكبوونی دەغڵ و شینایی لە ئەنجامی باوباران و ئاودانی زۆردا .
awekuÎ ١-ئاوەكوڵ :
١- پۆشاك كوڵاندن لەناو ئاوی بەكوڵدا بەمەبەستی خاوێنكردنەوە و كوشتنی میكرۆب و ڕشك و ئەسپێ .
٢-ئاوی بە كوڵهاتوو .
awekuÎ ٢- ئاوەكوڵ :
بڕ. ١-ئاپۆر .
awekî ١-ئاوەكی :
١- هەر شتێك وەك ئاوشلبێت .
٢-هەرچی شتێك كە شێدار بێت ، یان لە ئاو هەڵكێشرابێتو تەڕ بێت .
٣-زەوییەك كە ئاوی لەسەر بێت .
awekî ٢- ئاوەكی :
ئاوچەو شوێنێك كە ئاو وجۆگە و كانیاوی هەبێت.
awekî ٣- ئاوەكی :
بڕ. ئاوگەلە .
awekîbûn ١-ئاوەكیبوون :
بڕ. ئاوگەلەبوون .
awekîbûn ٢- ئاوەكیبوون :
بڕ. ئاوارەبوو .
awekîbûn ٣- ئاوەكیبوون :
تەڕبوون و شێهەڵهێنان .
awekîkewtin ئاوەكیكەوتن :
بڕ. ئاوگەلەكەوتن .
awekîn ئاوەكین :
بڕ. ٢-ئاوەڕوونكە .
awegiÎ ١-ئاوەگڵ :
توخم و ڕەگەزی سەگ كە بە پێی شەرع و ئایینی ئیسلام لێكەوتن و بەركەوتنیان حەرامە . (گلاو).

awegiÎ

٢- ئاوەگڵ :

مرۆڤێك كە كاروكردەوە و ڕەفتاری هێندە پیس و ڤێزەونبێ نەفرەتی لێبكرێت .

awegiÎ

٣- ئاوەگڵ :

قوڕە سوور بۆ گلاوێدەركردن .

awegiÎkirdin

ئاوەگلكردن :

دەركردن گلاوی بە قوڕە سوور .

awegî

ئاوەگی :

مرۆڤ ، یان مەڕ و مالات كە ڕێیان هەڵەكردبێت .

aweleme

ئاوەلەمە :

بڕ ئاو لەمە -٣ .

awelû

ئاوەلوو:

بڕ. ئایسە .

aweÎ

١-ئاوەڵ :

خەڵكی پێكەوە گونجاو كە پەیوەندیی گیانی بەیەكیانەوە ببەستێت .

aweÎ

٢- ئاوەڵ :

بڕ . ئاواڵمندالْ .

aweÎ

٣- ئاوەڵ :

شیو و دۆڵی ئاودڕ.

aweÎa

ئاوەلا:

بڕ. -٤ ئاوا .

aweÎane

١-ئاوەلانە :

خەلات و پاداشتێكە كە دەدرێت بە شوان لە بری هێنانەوەی كار و بەرخی تازە زا .

aweÎane

٢- ئاوەلانە :

بەداب و دەستوور و شێوەی دۆستانە و هاوڕێیانە.

aweÎayetî

ئاوەلایەتی :

دۆستایەتی و پەیوەندیی پتەوی نێوان مەردم .

aweÎe

ئاوەڵە :

بڕ. ٤-ئاوا .

aweÎebûn

ئاوەڵەبوون :

بڕ. ئاواڵە بوون .

aweÎetî

ئاوەڵەتی :

بڕ. ئاوەلایەتی .

aweÎeřû

١-ئاوەڵە ڕوو :

ئافرەتێك كە پەچەی نەگرتبێتەوە و ڕووپۆشی دانەدابێ .

aweÎeřû
٢- ئاوەڵە ڕوو :
کەسێك کە لە ئاخاوتندا شەرمنەکات و هەموو شتێك دەربڕێ .

aweÎekirdin
ئاوەڵەکردن :
بڕ . ئاواڵەکردن .

aweÎpol
ئاوەڵپۆل :
دوو کەس ، یان زیاتر کە لە پۆلێکدا بخوێنن .

aweÎçine
ئاوەڵچنە :
١-کاغەزی فشەڵی مەرەکەب هەڵمژ.
٢-کاغەزی تەنك کە بۆ پێچانەوەی شت بەکار دەهێنرێت .

aweÎdaman
ئاوەڵدامان :
بڕ. ئاودامان .

aweÎdan
ئاوەڵدان :
ئەندامێکی تایبەتە لەلەشی ئافرەت و مێنکەی گیانداراندا ، کە ئاو لەمەی تێدا دەخولقێت و تێدا گەشە دەکات . (مناڵدان).

aweÎdamîn
ئاوەڵدامین :
بڕ. ئاودامان .

aweÎdawên
ئاوەڵداوێن :
بڕ. ئاوداوان .

aweÎzawa
ئاوەڵزاوا :
دووپیاو ، یان چەند پیاوێك کە ژنەکانیان خوشکبن .

aweÎkar
١-ئاوەڵکار :
١- دووکەس ، یان پتر پیشەیان وەك یەك بێت و لەهەمان بواردا ئیشبکەن .
٢-چەند کەسێك کە لە شوێنێکدا پێکەوە ئیشبکەن .

aweÎkar
٢- ئاوەڵکار :
وشەیەکی ڕێزمانییە ، جێگا و کات دیاریدەکات .

aweÎkiras
ئاوەڵکراس :
دەرپێی درێژی ئافرەتان .

aweÎkirdar
ئاوەڵکردار :
وشەیەکی زمانەوانییە ، تایبەتە بە دەرخستنی چونیەتیی ئه نجامدانی کردار .

aweÎminaÎ
ئاوەڵمناڵ :
بڕ. ئاوەڵدان .

aweÎmindaÎ
ئاوەڵمنداڵ :
بڕ.ئاوەڵدان.

aweÎnaw
ئاوەڵناو :
وشەیەکی زمانەوانییە وەسفی ناو ، یان ڕاناو دەکات .

ئاوەڵی : aweÎî

بڕ. ئاوەڵایەتی

ئاوەن : awen

بڕ. ئاوان .

ئاوەند : awend

بڕ. ئاوەندیاری .

١-ئاوەندکردن : awendkirdin

نەهێشتنی ناکۆکی و کوژاندنەوە و دامرکانەوەی شەڕ و لەیەککردنەوەی بەگژ یەکدا چووان (ناوبژیکردن) .

٢- ئاوەندکردن : awendkirdin

چاودێریکردن و سەرپەرشتیکردنی یاری و گەمەی نێوان دووکەس ، یان دوو تیپ .

١-ئاوەندیار : awendyar

کەسێکە کە دەکەوێتە نێوان شەڕکەرانەوە و لێکیان جیادەکاتەوە . (ناوبژیوان) .

٢- ئاوەندیار : awendyar

کەسێکە کە چاودێری و سەرپەرشتیی یاری و گەمەی نێوان دووکەس ، یان دوو دەستە دەکات و بەڕێوەیدەبات .

٣- ئاوەندیار : awendyar

ڕابەرێکە لەنێوان دووکەس ، یان زیاتردا بۆ ئەنجامدانی کاریان .

١-ئاوەندیاری : awendyarî

کارو ئەرکی کەسێك کە بکەوێتە نێوان شەڕکەرانەوە و لێکیان جیا بکاتەوە (ناوبژی) .

٢- ئاوەندیاری : awendyarî

چاودێری و سەرپەرشتی یاریی نێوان دووکەس ، یان دوو تیپ .

٣- ئاوەندیاری : awendyarî

ڕابەری لەنێوان دووکەس ، یان پتردا بۆ ڕاپەڕاندن و ئەنجامدانی کاریان .

ئاونگە : awinge

بڕ. ئاونگ .

ئاوەنوڕەوەن : awenuřewen

بڕ. ئاموشۆ .

ئاوەنۆس : awenos

بڕ. ئەبەنووس .

ئاوەنووس : awenûs

بڕ. ئەبەنووس .

ئاوەنیا : awenya

١-گەنم و جۆی تۆوکراو و وەشێنراو و بەئاو شینبوو ، بەرلە وەرزی پەڵە .

٢-ڕووەك و دار و درەخت و تۆوی بەئاو شینبووگ .

٣-سەوزەگیا کەبەر لەوەرزی خۆی شینبوو بێت .

awew ar — ئاوەو ئار :
بڕ. ئەشقپەڕێن . بۆ مێ .

awew ardey — ئاوە و ئاردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە .

awew arya — ئاوە و ئاریا :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

awew aryê — ئاوە و ئارییێ :
بڕ. ئەشپەڕێنراو . (بۆ مێ و کۆ) .

awew ama — ئاوە و ئاما :
بڕ. ئەشقپەڕیو .

awew amay — ئاوە و ئامای :
بڕ. ئاوهاتنەوە .

awew amê — ئاوە و ئامێ :
بڕ. ئەشقپەڕیو . بۆ مێ و کۆ .

awew awer — ئاوە و ئاوەر :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

awew awere — ئاوە و ئاوەرە :
بڕ. ئەشقپەڕێن . (بۆ مێ).

awew awerdey — ئاو و ئاوەردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە .

awew awerya — ئاوە و ئاوەریا :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

awew aweryê — ئاوە و ئاوەرییێ :
بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ و کۆ).

awew awir — ئاوە و ئاور :
بڕ. ئەشقپەڕێن .

awew awire — ئاوە و ئاورە :
بڕ. ئەشقپەڕێن . (بۆ مێ).

awew awirdey — ئاوە و ئاوردەی :
بڕ. ئاوهێنانەوە .

awew awirya — ئاوە و ئاوریا :
بڕ.ئەشقپەڕێنراو .

awew awiryê — ئاوە و ئاورییێ :
بڕ.ئەشقپەڕێنراو .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

awewerane
ئاوەوەرانە :
بڕ. ئاوە خۆرانە .

awewere
ئاوە وەرە :
١-بڕ. ئاوە خۆرە .
٢-بڕ. ئاو گەردان .

aweday
ئاوەدای :
بڕ. ئاودانەوە .

aweha
ئاوەها :
بڕ. ٢ -ئاوا .

aweyl
ئاوەیل :
١- بەچەوزادەی مرۆڤ .
٢- کوڕ و کچی تەمەن منداڵ .

awbab
ئاوباب :
ئەو کەسەی کە ئاو دابەشدەکات بە سەر کێڵگە و کشتوکاڵ و ماڵان و ...هتد ، (میراو) .

awbabkirdin
ئاوبابکردن :
دابەشکردنی ئاو بەسەر کێڵگە و کشتوکاڵ و ماڵ و ...هتد

awbare
١-ئاوبارە :
١- قەدی داری هەڵکۆڵدراو ، یان لوولە بۆ گواستنەوە و پەڕاندنەوەی ئاو لە بەرزییەکەوە بەسەر دۆڵ و شیوو نزماییدا بۆ بەرزییەکی تر .
٢-گونج و لوولە و بۆڕیی دا پۆشراو بۆ ئاو گواستنەوە .
٣-بڕ. ٥-ئاوار .

awbare
٢- ئاوبارە :
بۆری و تونێلی تایبەتی لە ڕێگاو بان و شوێنی تردا ، بۆ ئەوەی ئاویی پیا بڕوات و بەسەر شەقام و ڕێگەدا نەڕوات .

awbaz
ئاوباز :
بڕ. ئاڤباز .

awbazî
ئاوبازی :
بڕ. ئاڤبازی .

awbazîkirdin
ئاوبازیکردن :
بڕ. ئاڤبازیکرن .

awbedem
ئاوبەدەم :
١- قوبووڵیی ئاوکێش و تەڕ و بڕ کە بە تەواوی دەمی نەکێشابێ .
٢-میوەی زۆر ئاسک و ئاودار .

awbedeme
ئاوبەدەمە :
بڕ. ئاو بەدەم .

awber
ئاوبەر :
کەسێك بە گۆزە و کوندە و دەفرو تەنەکە و ..هتد ، ئاو ببات بۆ ماڵان و شوێنی تر .

awbere
١-ئاوبەرە :
بڕ. ئاوبارە .

awbere
٢- ئاوبەرە :
١-بڕ ئاوبەر . (بۆ مێ).
٢-ئەو هەنگانەی کە کاریان ئاوبردنە بۆ شانە و پوورە هەڵبەستن .
٣-هەنگی بەرزە فڕکە بەهۆیانەوە پوورەکانیان لەسەر کێو و ئاوداراندا دەدۆزرێتەوە .

awberewedan
ئاو بەرەوەدان :
بڕ. ئاو بەردانەوە .

awberdan
ئاو بەردان :
١-کردنەوەی بەری ئاوی گۆم ، ئەستێڵ ئاوی پەنگەو خواردوو ....هتد .
٢-کردنەوەی دەرگای بەربەست و جۆگە بۆ ڕاییبونی ئاو .

awberdanewe
ئاو بەردانەوە :
١ -بڕ. ئاو بەردان .
٢-کردنەوەی بەلووعە و قفلی بۆری ئاو ، بۆ ئەوەی ئاویان پێدا بێت .

awberday
ئاو بەردای :
بڕ. ئاودەردان .

awberde
ئاوبەردە :
بڕ. ئاوبردە .

awberdey
ئاوبەردەی :
بڕ. ئاوبردن .

awberdî
ئاو بەردی :
بڕ. ئاوبردە . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

awbest
ئاوبەست :
بڕ. ئاڤبەند .

awben
ئاوبەن :
بڕ. ئاوبەند .

awbend
١-ئاوبەند :
نەخۆشییەکە تووشی مرۆڤ و گیاندار دەبێ ، لە ئەنجامی کۆبوونەوەی ئاو لە سکدا و ئاوسانی .

awbend
٢- ئاوبەند :
بڕ. ئاڤبەند .

awbendkirdin
ئاوبەندکردن :
گیرۆدەبوون و تووشبوون بە نەخۆشیی ئاوبەند .

ئاوبەنکردن : awbenkirdin
بڕ. ئاوبەندکردن .
ئاوبەنگ : awbeng
بڕ. ئاوبەند .
١-ئاوبردە : awbirde
مرۆڤ و گیاندار و هەرشتێ کە ئاو ڕایپێچابن .
٢- ئاوبردە : awbirde
مرۆڤی بیربلاو و بێئاگا .
٣- ئاوبردە : awbirde
دارایی و سامانێك کەبە فیڕۆ لەدەستدرابن
ئاوبردوو : awbirdû
بڕ. ئاوبردە .
١-ئاوبڕ: awbiř
دەردێکی کوشندەی کتوپڕە لە ئەنجامی زۆر خواردنەوەی ئاوی سارد لەسەر ماندوویەتی تووشی مرۆڤ و گیاندار دەبێ .
٢- ئاوبڕ: awbiř
کەسێکە کە لەبەر بکاتە جۆگە وجۆگەلەوە و ئاو داشکێنێت بەلایەکی تردا و نەهێڵێت ئاو بڕوات بۆ جێ و شوێنێك .
٣- ئاوبڕ: awbiř
مەلێکی دەنووك و لاقدرێژە ، ماسی ڕاو ئەکات وئەیخوات
ئاوبڕە : awbiře
بڕ. -٢ ئاوبڕ.(بۆ مێ) .
١-ئاوبڕبوون : awbiřbûn
تووشبوون بە نەخۆشیی ئاوبڕ .
٢- ئاوبڕبوون : awbiřbûn
وشکبوونی جۆگە و چەم و ...هتد .
ئاوبڕبییەی : awbiřbiyey
بڕ. ئاوبڕبوون .
ئاوبڕدان : awbiřdan
بڕ. ئاوبڕکردن -٢
ئاوبڕدای : awbiřday
بڕ. ئاوبڕکردن .
ئاوبڕکەردەی : awbiřkerdey
بڕ. ئاوبڕکردن .

ئاوبڕکردن : awbiřkirdin

١-کونبڕکردنی جێگایەك ، یان هەر شتێ کە ئاو بدەڵێنێ .

٢-بەرگرتنی ئاو ، یان داشکاندنی بۆ ئەوەی ئاو نەچێت بۆ جێ و شوێنێك .

ئاوبڕگە : awbiřge

شوێنی تایبەت لە جۆگە و جۆگەلە و چەمدا بۆ داشکاندنی ئاو .

ئاوبڕیەی : awbiřyey

بڕ . ئاوبڕین .

ئاوبڕین : awbiřîn

چرووسان ، یان مردنی لە پڕی مرۆڤ و گیاندار لە ئەنجامی خواردنەوەی ئاوی زۆر سارد لەسەر ماندووبوون .

ئاوپاچ : awpaç

تەنەکە ، یان دەفرێکی دەسکدار و لوولەدارە سەری لوولەکە تەنەکە ، یان باغەیەکی خڕی کونکونی پێوەیە بۆ ئاو ڕشێنکردن و ئاودان بەکاردەهێنرێت .

ئاوپاچی : awpaçî

کاری ئاوڕشێن و ئاودان بە ئاوپاچ .

ئاوپاش : awpaş

بڕ. ئاوپاچ .

ئاوپاشی : awpaşî

بڕ. ئاوپاچی .

ئاو پاشی ڕەویەی دیدەی ئەم دیدەم
مـالآش ومزیفەی مـوژەی ئـەمیـدەم (مەولەوی)

ئاوپاڵ : awpaÎ

بڕ. ئاوپاڵێو .

ئاوپاڵکەر : awpaÎker

کەسێکە کە هەر شتێك لە ئاودا بێت ، یان ئاوی پێوە بێت بە ئاوپاڵێو وشتی تر دەیپاڵێوێت .

ئاوپاڵکەرە : awpaÎkere

بڕ. ئاو پاڵکەر . (بۆ مێ) .

ئاوپاڵکەردەی : awpaÎkerdey

بڕ. ئاوپاڵکردن .

ئاوپاڵکردن : awpaÎkirdin

پاڵاوتنی هەر شتێك لە ئاودابێ ، یان ئاوی پێوەبێ .

١-ئاوپاڵێو : awpaÎêw

١-دەفرێکە بنەکەی کونکونە شتی پێدەپاڵێورێ .

٢-هەمان دەفر کە دەفر و پیاڵە و ژێر پیاڵەی شۆردراوی تێدەخرێت بۆ چۆڕانەوەی ئاوەکەیان . (سوزگی) .

awpaÎêw

٢- ئاوپاڵێو :

کاغەزی ئاو هەڵچن و تەنراوی زۆر ورد و تەنك كە خلتەی شلەمەنی پێبگیرێت .

awpaÎêw

٣- ئاوپاڵێو :

دەفرێکی پاتکۆڵە و پەل کونکونی کلکدارە بۆ چێشتتێکردن بەکاردەهێنرێت .

awpaÎêwkirdin

ئاوپاڵێوکردن :

بر. ئاو پاڵکردن .

awpera

١-ئاوپەرا :

بەرانبەر بوون و چوونیەکبوونی دووتای تەرازوو ، بار و...تاد ...

awpera

٢- ئاوپەرا :

دووشتی یەکسان لە سەنگ وکێشدا .

awpera

٣- ئاوپەرا :

دووکەسی چوونیەك لەتوانا و پلە وپایەدا .

awpeř

١-ئاوپەڕ :

تویە دارێکی کونکراوە دەدرێتە کۆتایی دۆلاش بۆ ئەوەی ئاوی گونج یەکەو ڕاست بدات لە پەڕەی تۆپی ئاشەکەو بەرداشەکە خێراتر بسووڕێتەوە .

awpeř

٢- ئاوپەڕ :

توولە چاڵێکە بەدرێژایی بنگوێسەوانەی سەربانی کۆنکرێت دەکرێت ، بۆ ئەوەی باراناوی لێبێتە خوارەوە و نەگەڕێتەوە بۆ دیوارەکە و شێ پەیدا نەکا .

awpeř

٣ ئاوپەڕ :

پەرەسەندنی ئازاری کۆنە برین بەهۆی تەڕکردنەوە .

awpeř

٤ ئاوپەڕ :

بر. ئاوبڕ.

awpeř

٥ ئاوپەڕ :

ڕیزە موویەکی تیژ و کەمێك چەماوەیە . لە کۆتایی پێڵووی سەرەوە و خوارەوەدایە ، چاو لە تۆز و گەرد و ئارەق دەپارێزێت برژانگ ؛

awpeř

٦ - ئاوپەڕ :

بر ئاوەنیا .

awpeře

ئاوپەڕە :

بر ئاوارە(١ ، ٢ ، ٣) .

awpeřîn

١- ئاوپەڕین :

باری زەوییەك کە لەبەر چاڵو چۆڵ و سەختی بەگران ئاوبدرێ .

awpeřîn

٢- ئاوپەڕین :

ئاوهاتنەوە بەبێجووتبوون

ئاوپڕژان : awpiřjan

١-بەرزبوونەوە وپەرشوبلاّو بوونەوەی نم و پرشەی ئاوێك كە لە بەرزاییەوە ، بێتە خوارێ .

٢-بڕ. ئاوڕشێن .

ئاوپڕژاندن : awpiřjandin

١-تەڕكردنی ڕووی هەرشتیێ بە نم و پرشەی ئاو.

٢-بڕ. ئاوڕشاندن .

١-ئاوپڕژێن : awpiřjên

بڕ. ئاوڕشێن .

٢- ئاوپڕژێن : awpiřjên

كەسێك ، یان هەر شتێك كە ئاو بپڕژێنێ .

ئاوپڕژێنكردن : awpiřjênkirdin

پڕژاندن و وەشاندنی ئاو لە شت بەدەست و بەهەرشتێكی تر .

ئاوپڕژاندن : awpiřjandin

بڕ. ئاو پڕژاندن .

ئاوپژانن : awpijanin

بڕ ئاوپڕژاندن .

١-ئاوپژگن : awpijgin

بڕ. ئاوپاچ .

٢- ئاوپژگن : awpijgin

بڕ. ئاوپڕژێن .

ئاوپژگنای : awpijginay

بڕ. ئاوپڕژاندن .

ئاوپژگنە : awpijgine

بڕ. -٢ ئاو پڕژێن . (بۆ مێ).

ئاوپژگنیا : awpijginya

بڕ. ئاولێپڕژێنراو .

ئاوپژگنیێ: awpijginyê

بڕ. ئاولێپڕژێنراو . (بۆ مێ و بۆ كۆ).

١- ئاو پژێن : awpijên

بڕ . ئاوپاچ .

٢- ئاو پژێن : awpijên

بڕ. ئاوپڕژێن .

١-ئاوپژێنەر : awpijêner

بڕ. ئاوپاچ .

٢- ئاوپژێنەر : awpijêner

بڕ.ئاوپرژێن .

ئاوپشاندن : awpişandin

بڕ. ئاو پرژاندن .

ئاوپشانن : awpişanin

بڕ. ئاوپرژاندن .

ئاوپورەکەر : awpureker

بڕ. ئاو پیاکەر .

ئاوپورەکەرە : awpurekere

بڕ. ئاوپیاکەر . (بۆ مێ).

ئاو پورەکەردەی : awpurekerdey

بڕ. ئاوپیاکردن .

ئاوپورە کریا : awpurekirya

بڕ. ئاو پیاکراو

ئاو پورەکریێ : awpurekiryê

بڕ. ئاوپیاکراو . (بۆمێ و بۆ کۆ) .

ئاوپۆل : awpol

بڕ. ئاودڵپۆڵ .

ئاوپیاکەر : awpiyaker

١-کەسێکە کە ئاو بڕژێنێت بەسەر مرۆڤ و گیاندار و شتدا .

٢-کەسێکە کە بە ئاوی ڕووت مرۆڤ و گیاندار بشوات .

٣ کەسێکە کە ئاو لەکەوچك و کاسەو کەوێڵ و ...هتد ، وەربدات .

ئاوپیاکراو : awpiyakiraw

١ مرۆڤ و گیاندار و شت کە ئاویان بەسەردا ڕژێنرا بێت .

٢-مرۆڤ و گیاندارو شت کە بە ئاوی ڕووت شوردرابن .

٣-کەوچك و کاسە و کەوێڵ و ..هتد . کە ئاویان تێوەدرابێت .

ئاوپیاکردن : awpiyakirdin

١-ڕژاندنی ئاو بەسەر مرۆڤ و گیاندار و شتا.

٢ شتنی مرۆڤ و گیاندار و شت بە ئاوی ڕووت .

٣-ئاوتێوەردان لە کەوچك و کاسە و کەوێڵ و ..هتد .

٤-بەتەوژم ، ئاوکردن ، بەشوێنێکا بۆ پاککردنەوەی .

ئاوپیاکریا : awpiyakirya

بڕ. ئاوپیاکراو .

ئاوپیاکریاگ : awpiyakiryag

بڕ. ئاوپیاکراو .

ئاوپیاکریاو : awpiyakiryaw

بڕ. ئاوپیاکراو .

ئاوپێخی : awpêxî

هاتن و ڕۆیشتن ڕوو بەڕووی کەسێك ، شوێنێك ، شتێك .

ئاوپێداکەر : awpêdaker

بڕ. ئاوپیاکەر .

ئاوپێدراکراو : awpêdrakiraw

بڕ. ئاو پیاکراو .

ئاوپێداکردن : awpêdakirdin

بڕ. ئاوپیاکردن .

ئاوپێداکریا : awpêdakirya

بڕ. ئاوپیاکراو .

ئاوپێداکریاگ : awpêdakiryag

بڕ. ئاوپیاکراو

ئاوپێداکریاو : awpêdakiryaw

بڕ. ئاوپیاکراو

ئاوتا : awta

١-تای بار . کە لەگەڵ تاکەی تریدا لە کێش و قەوارەدا چوونیەکبن ، یان لەیەك چەشن و بابەت بن .

٢ دووکەس . دووگیاندار کە لە هەموو بوارێکدا وەك یەکبن . (هاوتا) .

ئاوتایی : awtayî

بەرانبەری و چوونیەکی لەهەموو بوارێکدا .

ئاوتەلا : awteÎa

ـ [illegible]

ئاو تەلا دانەوە : awtaladanewe

ـ ئاوەزێردان

ئاوتەلادای : awteladay

بڕ. ئاوەزێردان .

ئاوتەنی : awtenî

بڕ. ئاڤبازی .

ئاوتەنیکردن : awtenîkirdin

بڕ. ئاڤبازیکردن .

ئاوتلا : · awtiÎa
بڕ. ئاومزێڕ.
ئاوتلادانەوە : awtiÎadanewe
بڕ. ئاوزێڕدان .
ئاو تووش : awtûş
بڕ. ئاوتووشە .
ئاوتووشە : awtûşe
هاوجووت لە ژیانی خێزانیدا .هاوسەر .
* لە خوام گەرمکە بەندت زنجیربێ
لەجوان بێبەری ئاوتووشەت پیربێ . (فۆلکلۆر)
١-ئاوتێزان : awtêzan
پەیدا بوونی ئاو لە بلق و برینی لەشدا .
٢- ئاوتێزان : awtêzan
پڕبوونی دەم لە ئاو لەکاتی بینینی یەکێکا کە شتی مزر و ترش بخوات، یان باسی خواردنی مزر و ترش و خۆش بکرێ .
٣- ئاوتێزان : awtêzan
پەیدا بوونی ئاو لە میوەدا .
٤- ئاوتێزان : awtêzan
ئاوکردنی چاو لەباری سەختی دەروونیدا .
٥- ئاوتێزان : awtêzan
دزەکردنی ئاو بۆ ناوماڵ لە قەراخ و درزی دیوارەوە .
١-ئاوتێکردن : awtêkirdin
ڕژاندنی ئاو و تۆوی نێرینە بۆ ناو ئەندامی مێینەی گیاندار .
٢- ئاوتێکردن : awtêkirdin
ئاو ڕژاندنە ناو دەفر و تەنەکە و ...هتد .
ئاوتێوەردان : awtêwerdan
بڕ. ئاوپیاکردن -٣
ئاوتێوەردەر : awtêwerder
بڕ. ئاوپیاکەر -٣
ئاوتێوەردراو : awtêwerdiraw
بڕ. ئاوپیاکراو-٣
ئاوتێوەدریا : awtêwerdirya
بڕ. ئاو پیاکراو .
ئاوتێوەردریاگ : awtêwerdiryag
بڕ. ئاوپیاکراو-٣

awtêwerdiryaw
ئاوتێوەدریاو :
بڕ. ئاوپیاکراو -٣

awciz
ئاوجز :
بڕ. ئاودز .

awcizkerdey
ئاوجزکەردەی :
بڕ. ئاودزکردن .

awcizkirdin
ئاوجزکردن :
بڕ. ئاودزکردن .

awco
ئاوجۆ :
بڕ. ئابجۆ .

awcûbiřek
١-ئاوجووبڕەك :
باڵندەیەکی ئاوییە ، بەسەر ئاودا دەگەڕێ ، خۆی دەکات بە ئاوا ماسی دەگرێت .

awcûbiřek
٢- ئاوجووبڕەك :
کەسێکە لەبەر پەشێوی و پەژارە و مەراق خێرا خێرا ئەمسەرو ئەو سەر بکات و جێ بە خۆی نەگرێت . (بروز)

awçawdan
ئاوچاودان :
زاخاودانی چاو بە سەیرکردنی ئافرەت و دیمەن و شتی جوان .

awçawsendin
ئاوچاوسەندن :
زیرە پێکردن و زۆر ترساندنی مرۆڤ و گیاندار.

awçayig
ئاوچایگ :
ئاوی ڕوون و پاك و سازگار .

awçemsendin
ئاوچەمسەندن :
بڕ. ئاوچاو سەندن .

awçamsenin
ئاوچەمسەنن :
بڕ. ئاوچاوسەندن .

awçeneday
ئاوچەنەدای :
بڕ. ئاوپیاکردن -٣

awçeneder
ئاوچەنەدەر :
بڕ.ئاوپیاکەر -٣

awçenedere
ئاوچەنەدەرە :
بڕ. ئاوپیاکەر -٣ .(بۆ مێ) .

awçenedirya
ئاوچەنەدریا :
بڕ. ئاوپیاکراو-٣

awçenediryê
ئاوچەنەدریێ :
بڕ. ئاوپیاکراو-٣

awçewsendin

ئاوچەوسەندن :

بڕ. ئاوچاوسەنن .

awçewsenin

ئاوچەوسەنن :

بڕ. ئاوچاوسەندن .

awçin

ئاوچن :

هەرشتێك كە ئاو هەڵبمژێت .

awçine

ئاوچنە :

بڕ. ئاوچن .(بۆ مێ).

awçineday

ئاوچنەدای :

بڕ. ئاوپیاكردن -٣

awçineder

ئاوچنەدەر :

بڕ. ئاوپیاكەر -٣

awçinedere

ئاوچنەدەرە :

بڕ. ئاوپیاكەر -٣ (بۆ مێ).

awçinedirya

ئاوچنەدریا :

بڕ. ئاوپیاكراو-٣ .

awçinediryê

ئاوچنەدریێ :

بڕ. ئاوپیاكراو-٣ (بۆ مێ و بۆ كۆ).

awçinya

ئاوچنیا :

هەرچی شتێك كە ئاوی هەڵمژرابێت .

awçinyag

ئاوچنیاگ :

بڕ. ئاوچنیا

awçinyaw

ئاوچنیاو :

بڕ. ئاوچنیا .

awçinyay

ئاوچنیای :

نەمانی ئاو بەهەر شتێكەوە .

awçinyey

ئاوچنیەی :

بڕ. ئاوچنین .

awçinyê

ئاوچنیێ :

بڕ. ئاونیا .(بۆ مێ).

awçoř

ئاوچۆر :

بڕ ئاوەچۆر .

awçořbû

ئاوچۆڕ بوو :

بڕ. ئاوەچۆڕبوو .

awçořbûg ئاوەچۆڕبووگ :

بڕ. ئاوەچۆڕبوو .

awçořbûn ئاوچۆڕ بوون :

بڕ. ئاوچۆڕبوون .

awçuřbiye ئاوچوڕبییە :

بڕ. ئاوەچۆڕبوو .

awçuřbiyey ئاوچوڕبییەی :

بڕ. ئاوەچۆڕبوون .

awçuřbiyî ئاوچوڕبیی :

بڕ. ئاوەچۆڕبوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

awçuřkerdey ئاوچوڕکەردەی :

بڕ. ئاوەچۆڕکردن .

awçořkiraw ئاوچۆڕکراو :

بڕ. ئاوەچۆڕکراو .

awçořkirdin ئاوچۆڕکردن :

بڕ. ئاوە چۆڕکردن .

awçořkirya ئاوچۆڕکریا :

بڕ. ئاوەچۆڕکراو .

awçořkiryag ئاوچۆڕکریاگ :

بڕ. ئاوەچۆڕکراو .

awçořkiryaw ئاوچۆڕکریاو :

بڕ. ئاوچۆڕکراو .

awçořkiryê ئاوچۆڕکریێ :

بڕ. ئاوەچۆڕکراو .

awçořge ئاوچۆڕگە :

بڕ. ئاوەچۆڕگە .

awçořhênanewe ئاوچۆڕهێنانەوە :

بڕ. ئاوەچۆڕهێنانەوە .

awçinîn ١-ئاوچنین :

ئاوگرتنی هەندێ میوەو بەری رووەك .

awçinîn ٢- ئاوچنین :

بڕ. ١-ئاوتێزان .

awçinîn ٣- ئاوچنین :

هەڵچنین و هەڵمژینی ئاوی هەندێ خواردنی لێنراو ، یان برژاو ، لەلایەن خودی شتەکەوە .

١-ئاوخانە : awxane

شوێنی کۆکردنەوە و پاشەکەوتکردنی ئاو بۆ کاتی پێویستی .

٢- ئاوخانە : awxane

بڕ. ئابخانە .

ئاوخواز : awxiwaz

کەسێکە کەداوای ئاوبکات .

ئاوخۆر : awxor

١-بڕ. ئاوخۆری -١

٢-بڕ. ئاوخۆرە .

١-ئاوخۆرە : awxore

کرمانجی دەشتی هەولێر ، کە کشتوکاڵیان نییە .

٢- ئاوخۆرە : awxore

بڕ. ئاوەخۆرە .

ئاوخۆرگە : awxorge

جێ و شوێنی ئاوخواردنەوە .

١-ئاوخۆری : awxorî

١- دەفر و جامی ئاوخواردنەوە .

٢-گۆزە و شەربەی ئاو .

٢- ئاوخۆری : awxorî

بڕ. ئاوخورگە .

٣- ئاوخۆری : awxorî

بڕ. ئاوەخۆرە .

٤- ئاوخۆری : awxorî

ئامرازێکە لە ئاسن ، یان زەرد و چەرم و پەت دروستدەکرێت ، بۆ جڵەوگرتن و وەچەرخاندنی وڵاخ بەکاردێت ، لەم بەشانە پێکهاتووە :

١-سەرکەللە .

٢-دانەلغاو .

٣-دەستەجڵەو

ئاوخێز : awxêz

بڕ. ئاوەزێ .

ئاوخێزان : awxêzan

بڕ. ئاوهەستان .

ئاوخیزای : awxîzay

بڕ. ئاوهەستان .

awxîzyay
ئاوخیزیای :
بڕ. ئاوهەستان .
awdaxtin
ئاوداختن :
بەردانەوە و شکاندنی ئاو لە جۆگە و ڕووبار و چەم و ...هتد ، بۆ سەر زەوی و کشتوکاڵ .
awdaxistin
ئاوداخستن :
١-بڕ. ئاوگرتن ٢ ، ٣
٢-بڕ. ئاوداختن .
awdan
١-ئاودان :
١- تەڕایی و دەردان و دەڵاندنی ئاو لە کونۆچکە و درزی وردەوە .
٢-نەمانی ئاو لەسەر زەویی فشەڵۆك و چوونە خوارەوەی بەناخدا .
awdan
٢- ئاودان :
نەخۆشییەکە تووشی چوار پەلی وڵاخی بەرزە دەبێت، دەئاوسن و ئاویان تێدەزێ .
awdar
١-ئاودار :
١- هەر شوێنێك کە کانی و کارێز و ئاوی زۆر بێت
٢-میوەی گەییوو تەڕو پڕ ئاو .
awdar
٢- ئاودار :
خەنجەر و شمشێر و تیغی جەوهەردار و ڕەونەقدار .
awdar
٣- ئاودار :
بڕ ئاوەکی .
awdar
٤- ئاودار :
کەسێکە کە کاروپیشەی چایچێتی و قاوەچێتی بێت.
awdar
٥- ئاودار :
بڕ. ئاودێر
awdare
ئاوداره :
بڕ. ئاودار . (بۆ مێ).
awdaray
ئاودارای :
بڕ. ئاودان -١
awdarxane
١-ئاودارخانه :
شوێنی لێنان و ئامادەکردنی چاو قاوه .
awdarxane
٢- ئاودارخانه :
بارو بنەی گەورە پیاوان لە گەشتوگوزاردا .
awdarî
١-ئاوداری :
بڕ. ئاودێری .

awdarî

٢- ئاوداری :

کاری چالێنان و قاوەچێتی .

awdarî

٣- ئاوداری :

کوندە و جەوەنە و هەرشتێکی لەوجۆرە کە ئاویان تێدەکرێت .

awdaştin

ئاوداشتن :

بڕ. ئاودان ١، ٢

awdaman

ئاودامان :

١-کەرەك و کەواو کراسی درێژ و شۆڕی تاسەر قولە پێ .

٢-بەژن و بالآی مرۆڤ لەسەر شانەوە تا قولە پێ .

awdamên

ئاودامێن :

بڕ. ئاودامان .

awdan

١-ئاودان :

١- ئاوکردنە بن درەخت و ڕووەك و کشتوکاڵ .

٢-دانانی ئاو لەبەردەم مەڕ و مالآت و باڵندەدا ، یان بردنیان بۆ شوێنی ئاوخواردنەوە .

awdan

٢- ئاودان :

کردنی دەم و نووکی تیغی سوورەوە بوو بە ئاودا ، بۆ زیاتر ڕەقبوون و زیاتر بوونی بڕشت و توانای بڕین .

awdan

٣- ئاودان :

بڕ. ئاودان .

awdanewe

١-ئاودانەوە :

دەمە زمرد کردنەوە و تیژکردنەوەی تیغ لەکارگە و کوورەی ئاسنگەردا .

awdanewe

٢- ئاودانەوە :

یەفکردنەوە و ئاودەردانی هەندێك خواردەمەنی .

awdanik

ئاودانك :

بڕ. ئاڤدانك .

awdanî

ئاودانی :

بڕ. ئاوەدانی .

awdawên

ئاوداوێن :

بڕ. ئاودامان .

awdahatin

١-ئاوداهاتن :

نەمانی بینایی .

awdahatin

٢- ئاوداهاتن :

سڕبوون و تەزینی لاق و پێ لە ئە نجامی زۆر وەستان و چاوەڕوانیی زۆردا .

awday

ئاودای :

بڕ. ئاودان .

awder
ئاودەر :
بڕ. ئاودێر
awdere
ئاودەرە :
بڕ. ئاودەر .(بۆ مێ).
awderdan
١-ئاودەردان :
بەتاڵکردنەوەی ئاوی حەوز و چاڵاو و هەرشتێك کە ئاوی تێدابێت ، بەدەفر و ئامێر .
awderdan
٢- ئاودەردان :
بڕ. ٢-ئارەقکردنەوە .
awdes
ئاودەس :
بڕ. ئابخانە .
awdst
ئاودەست :
بڕ. ئابخانە .
awdesxane
ئاودەسخانە :
بڕ. ئابخانە .
awdestxane
ئاودەستخانە :
بڕ. ئابخانە .
awdel
ئاودەل :
بڕ. ئاڤدەل .
awdeÎandin
ئاودەلاندن :
دادانی ئاو لە کونۆچکە وردیلەکانی گۆزە و مەرکانە و ...هتد .
awdeÎanin
ئاودەلانن :
بڕ . ئاودەلاندن
awdeÎên
ئاودەڵێن :
هەرشتێ کە لە کونۆچکە وردیلەکانی گۆزە و مەرکانە و ....هتد ، ئاو دابدات .
awdem
ئاودەم :
ئاوی ڕوون و لینجی ئاودەم کە بە لالغاوەدا دێتە خوارێ . (لیك)
awdeng
١-ئاودەنگ :
کەسێك کە لەگەڵ یەکێکی تردا ، یان چەند کەسێك لەگەڵ یەکتردا گفتوگۆکردنیان پێخۆشبێ
awdeng
٢- ئاودەنگ :
چەندکەس و کۆمەڵێك کە دەنگیان بخەنە پاڵ یەك و پشتگیریی یەکتر بن .
awdeng
٣- ئاودەنگ :
کەسێك کە بێتاقەتی و تەنهایی یەکێکی تر بڕەوێنێتەوە و دەرکات .
awdengî
١-ئاودەنگی :
هاودەمیی نێوان دوو کەس ،یان پتر بۆ نەهێشتن و دەرکردنی بێتاقەتی و تەنیایی .

awdengî
٢- ئاودەنگی :
کۆمەك و پشتگیریی نێوان خەڵك . (هاودەنگی).

awdiraw
١-ئاودراو :
١- درەخت و ڕووەك ، کە ئاوکرابێتە بنیان .
٢-ئاژەڵ و گیانلەبەرکە ئاودرابن .

awdiraw
٢- ئاودراو :
خەنجەر و شمشێر و تیغ کە ئاودرابن .

awdirya
ئاودریا :
بڕ. ئاودراو .

awdiryag
ئاودریاگ :
بڕ. ئاودراو .

awdiryaw
ئاودریاو :
بڕ. ئاودراو .

awdiryê
ئاودریێ :
بڕ. ئاودراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

awdiř
ئاودڕ:
بڕ. ١-ئاودڕگە .

awdiřek
١-ئاو دڕەك :
بڕ. ئاو دزەك .

awdiřek
٢- ئاو دڕەك :
بڕ. ئاودڕگە .

awdiřik
ئاودڕك :
بڕ. ئاو دڕگە .

awdiřke
ئاودڕکە :
بڕ. ئاودڕگە .

awdiřig
ئاودڕگ :
بڕ. ئاودڕگە .

awdiřge
١-ئاودڕگە :
شوێنێك کە ئاو دایدڕیبێت .

awdiřge
٢- ئاودڕگە :
لاورگێکە لە دەریا ، کە درێژەی دەریایە و بەوشکانی دەورە دراوە. (کەنداو) .

awdiz
١-ئاودز :
پڵ و ئازار و تەشەنەی زام لە ئە نجامی تەڕبوونەوە .

awdiz
٢- ئاودز :
ورده درزو قلیش و وردەکۆچکە کە ئاو بدەڵێنێت .
awdizek
١-ئاودزەك :
شووشەیەکی هەرۆڵی باریکەلانەو کەمێك درێژکۆڵەیە و دەمەکەی زۆر بچکۆلەیە ، لاستیکێکی خڕ، یان درێژکۆڵە بە کۆتاییەوە بەندە ، کە پەنجەی پیا دەنرێت و هەڵدەبڕدرێت ، تراو هەڵدەمژێت و دەتکێنێ . (دڵۆپتکێن).
awdizek
٢- ئاودزەك :
١- ئامرازێکی پێوانەداری لوولەیە ، دەرزییەکی هەرۆڵی پێوە بەندە ، بۆدەرمانکردنە لەشی گیاندارەوە . (شرینقە) .
٢-هەر شتێکی دەمتەسك کە بە تەوژمەوە تراوی لێدەرچێ
awdizek
٣- ئاودزەك :
جانەوەرێکی بچووکە ، دوو شفرەی بچکۆلانە و تیژ ، وان لە هەردوو لای زاریەوە ، زۆر گورج و خێرا زەوی شێدار و نەرمیانی پێهەڵدەدڕێت و رەگ و ریشەی رووەکی بچووك دەقرتێنێت ، پەلە وردەکانی لەسەر سنگی چەسپن ، ژێرسکی گرنجگرنجە ... بە ئاسمانا دەفرێت ، لەناویشا مەلەوانە کوننەکاتە نەستێرك و حەوز و گۆم و شرپاندەکات
awdizek
٤- ئاودزەك :
هەر شتێك کە سەرێك ، یان گۆشەیەکی لە ئاودا بێت و ئاو هەڵمژێت .
awdizek
٥- ئاودزەك :
بڕ. ئاودز .
awdizkkirdin
١-ئاودزككردن :
تراو هەڵمژین بە فیچقە و شرینقە .
awdizkkirdin
٢- ئاودزككردن :
ئاو هەڵمژینی هەرشتێك بەوەی کە سەرێکی ، یان گۆشەیەکی لە ئاودابێ.
awdizkkirdin
٣- ئاودزككردن :
دەرکەوتنی تەڕایی لەبن دیوار و کەڵەکەوە .
awdizkerdenî
ئاودزکەردەنی :
بڕ. ئاودزکردن .
awdizkerdey
ئاودزکەردەی :
بڕ. ئاودزکردن
awdizkirdin
ئاودزکردن :
هەوکردن و تەشەنەکردن و ئاوسانی زام و برین بە تەڕکردنی .
awduzek
ئاو دوزەك :
بڕ. ئاو دزەك .
awdîwbûn
ئاودیوبوون :
ئاوابوون و لەبەرچاو ونبوونی هەرگیاندار و شتێ لە سنوورو ملە و بەرزاییەوە بۆنەودیو .
awdîwbiyey
ئاودیو بییەی :
بڕ. ئاودیو بوون .

ئاودیوکەر : awdîwker

کەسێکە کە کەلو پەل و شت لە سنوور و ملە و بەرزاییەوە ئاودیو دەکات بەو دیودا .

ئاودیوکەرە : awdîwkere

بڕ. ئاودیوکەر . (بۆ مێ).

ئاودیوکردن : awdîwkirdin

ڕفاندن و بردنی کەلوپەل و شت لە سنوور و ملە و بەرزاییەوە بۆ ئەو دیو .

ئاودێر : awdêr

کەسێکە کە ئاوی باخ و کشتوکاڵ بدات .

ئاودێری : awderî

سوارکردن و بەردانەوەی ئاو بۆ سەر کشتوکاڵ و باخ و بێستان ، یان ئاوکردنە بن ڕووەك و دار و درەختەوە بە دەفر و سۆندە و ...هتد .

ئاودێرکردن : awdêrkirdin

ئاودان و پاراوکردنی زەویی کشتوکاڵ .

ئاودێز : awdêz

بڕ. ئاودز .

ئاودێزکردن : awdêzkirdin

بڕ. ئاودزکردن .

١-ئاور : awir

بڕ. ئاگر .

٢- ئاور : awir

بڕ. ئاوەر .

٣- ئاور : awir

سەروسیمای سامدار .

ئاورا : awra

کەسێك ، یان گیاندارێك کە گەدەی خاڵیبێت و هاز و تاقەتی نەمابێت وپێوستی بە خۆراك بێت (برسی) .

ئاورایی : awrayî

پێویستیی مرۆڤ و گیاندار بەخواردن لە کاتی خاڵیبوونەوەی گەدەدا (برسیەتی) .

١-ئاورە : awre

بڕ. ئاگرە .

٢- ئاورە : awre

بڕ. ئاوس .

ئاورەك : awrek

کاتێکی زۆر کەم کە بریتیە لە شەستیەکی خولەکێك . (چرکە) .

awiregiře — ئاورەگرە :

بڕ. ئاگرە گرە .

awirbaran — ئاورباران :

بڕ. ئاگر باران .

awirbaz — ئاورباز :

بڕ. ئاگر باز . (بۆ مێ).

awirbazî — ئاوربازی :

بڕ. ئاگر بازی .

awirberbûnewe — ئاوربەربوونەوە :

بڕ. ئاگر بەربوونەوە .

awirberdanewe — ئاوربەردانەوە :

بڕ. ئاگر بەردانەوە .

awirbest — ئاور بەست :

بڕ. ئاگربڕ.

awirbeste — ئاوربەستە :

بڕ. ئاگر بڕ. (بۆ مێ).

awirbestkiraw — ئاوربەستکراو :

بڕ. ئاگر بڕاو .

awirbestkirdin — ئاوربەستکردن :

بڕ. ئاگر بڕکردن

awirbestkirya — ئاور بەستکریا :

بڕ. ئاگر بڕکراو .

awirbestkiryag — ئاوربەستکریاگ :

بڕ.ئاگر بڕکراو .

awirbestkiryaw — ئاور بەستکریاو :

بڕئاگر بڕکراو .

awirbestî — ئاوربەستی :

بڕ.ئاگر بڕکردن .

awirbiř — ئاوربڕ:

بڕ. ئاگر بڕ.

awirbiřkiraw — ئاوربڕکراو :

بڕ. ئاگر بڕکراو .

awirbiřkirdin — ئاوربڕکردن :

بڕ. ئاگر بڕکردن .

awirbiřkirya

ناور برکریا :

بڕ. ناگر برکراو .

awirbiřkiryag

ناوربڕکریاگ :

بڕ. ناگر برکراو .

awirbiřkiryaw

ناور برکریاو :

بڕ. ناگر برکراو .

awirbiyey

ناوربییەی :

بڕ. ناوسبوون .

awirbiyî

ناوربیی :

بڕ. -١ ناوس . (بۆ تاك و بۆ كۆ).

awirpare

ناورپارە :

بڕ. ناگر پارە .

awirparêz

ناورپاریز :

بڕ. ناگر پارێز .

awirperes

ناور پەرەس :

بڕ. ناگر پەرست .

awirperese

ناورپەرەسە :

بڕ. ناگر پەرست . (بۆ مێ).

awirperest

ناورپەرەست :

بڕ. ناگر پەرست .

awirpereste

ناور پەرەستە :

بڕ. ناگر پەرست .(بۆ مێ).

awirperestey

ناور پەرەستەی :

بڕ. ناگر پەرەستن .

awirperestî

ناورپەرەستی :

بڕ. ناگر پەرەستن .

awirperesî

ناور پەرەسی :

بڕ. ناگر پەرەستن .

awirperist

ناور پەرست :

بڕ. ناگر پەرست .

awirperiste

ناور پەرستە :

بڕ. ناگر پەرست . (بۆ مێ) .

awirperistey

ناورپەرستەی :

بڕ. ناگر پەرەستن .

awirperistî
ئاور پەرستی :
بڕ. ئاگر پەرستی .

awirpiÎing
ئاورپڵنگ :
سەیر و تەماشای پڕ لە تووڕەیی و دڕندەیی .

awirtêberbû
ئاورتێبەربوو :
بڕ. ئاگر تێبەربوو .

awirtêberbûg
ئاورتێبەربووگ :
بڕ. ئاگر تێبەربوو .

awirtêberbûn
ئاور تێبەربوون :
بڕ. ئاگر تێبەربوون .

awirtêberdan
ئاور تێبەردان :
بڕ. ئاگر تێبەردان .

awirtêberder
ئاورتێبەردەر :
بڕ. ئاگر تێبەردەر .

awirtêberdiraw
ئاورتێبەردراو :
بڕ. ئاگر تێبەردراو .

awirtêberdirya
ئاور تێبەردریا :
بڕ. ئاگر تێبەردراو .

awirtêberdiryag
ئاورتێبەردریاگ :
بڕ. ئاگر تێبەردراو .

awirtêberdiryaw
ئاورتێبەردریاو :
بڕ. ئاگر تێبەردراو .

awirca
١-ئاورجا :
١- جێی ئاگرکردنەوە .

awirca
٢- ئاورجا :
شوێنی ڕۆیشتن و حەسانەوە .

awirxan
ئاورخان :
بڕ. ئاگرخانە .

awirxane
ئاورخانە :
بڕ. ئاگرخانە .

awirxoşker
ئاورخۆشکەر :
بڕ. ئاگر خۆشکەر .

awirxoşkirdin
ئاورخۆشکردن :
بڕ.ئاگر خۆشکردن .

awirdagîrsandin
ئاورداگیرساندن :
بڕ . ئاگر داگیرساندن .

awirdagîrsanin
ئاورداگیرسانن :
بڕ. ئاگر داگیرساندن .

awirdagirsên
ئاورداگیرسێن :
بڕ. ئاگر داگیرسێن .

awirdagîrsêner
ئاورداگیرسێنەر :
بڕ. ئاگر داگیرسێنەر .

awirdan
ئاوردان :
بڕ. ئاگردان .

awirdamirkaw
ئاوردامرکاو :
بڕ. ئاگر دامرکاو .

awirdamirkiya
ئاور دامرکیا :
بڕ. ئاگر دامرکاو .

awirdamirkiyag
ئاوردامرکیاگ :
بڕ. ئاگر دامرکراو .

awirdamirkyaw
ئاوردامرکیاو :
بڕ. ئاگر دامرکاو .

awirdayisan
ئاور دایسان :
بڕ. ئاگر داگیرسان .

awirdayisandin
ئاوردایساندن :
بڕ.ئاگر داگیرساندن .

awirde
ئاوردە :
بڕ. ئاومردە

awirder
ئاوردەر :
بڕ. ئاگردەر .

awirdere
ئاوردەرە :
بڕ. ئاگردەر .(بۆ مێ).

awirdey
ئاوردەی :
بڕ. ئاومردەی .

awirdû
ئاوردوو :
بڕ. ئاگردوو .

awirşewat
ئاورشەوات :
تەماشا و تێڕوانینی توند و تیژ و پڕلە ڕق و کینە .

awirkerdey

ئاورکەردەی :

بڕ. ئاوسکردن .

awirkewtinegiyan

ئاورکەوتنەگیان:

بڕ. ئاگر کەوتنەگیان .

awirkewtinemaÎ

ئاورکەوتنەماڵ :

بڕ. ئاگر کەوتنە ماڵ .

awirkewtinewe

ئاورکەوتنەوە :

بڕ. ئاگر کەوتنەوە

awirkipker

ئاورکپکەر :

بڕ . ئاگر تەمیرۆك .

awirkipkirdin

ئاورکپکردن :

بڕ . ئاگرکوژاندنەوە .

awirkipkirdinewe

ئاورکپکردنەوە :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

awirkiraw

ئاورکراو :

بڕ. ئاگرکراو .

awirkirdin

ئاورکردن :

بڕ. ئاگر کردن .

awirkirdinewe

ئاورکردنەوە :

بڕ ئاگرکردنەوە .

awirkirya

ئاورکریا :

بڕ. ئاگرکراو .

awirkiryag

ئاورکریاگ :

بڕ. ئاگرکراو .

awirkiryaw

ئاورکریاو :

بڕ. ئاگرکراو .

awirkiryê

ئاورکریێ :

بڕ. ئاوسکراو .

awirî

ئاوری :

بڕ. ئاوسی .

awirkujên

ئاورکوژێن :

بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

١-ئاورگ : awirig

١- داری سەرکوتراوەی ڕیشاڵ ڕیشاڵی گڕ تێبەردراو.

٢-دارو تووڵ و ..هتد ، کە قیر و پەڕۆی نەوتاوی و ...هتد ، لەسەرمکەیانەوە ئاڵێنرابێ و گریان تێبەردرابێ . (چراوگ) .

٢- ئاورگ : awrig

بڕ. ئاگردان .

ئاورگا : awrga

١-بڕ. ئاگردان .

٢-بڕ. ئاتەشگە .

ئاورگە : awirge

١-بڕ. ئاگردان -١

٢-بڕ . ئاتەشگە .

ئاورگەشکەرەوە : awirgeşkerewe

بڕ. ئاگرەو گەشکەر .

ئاورگەشکردنەوە : awirgeşkidnewe

بڕ. ئاگر گەشکردنەوە .

ئاورگرتن : awirgirtin

بڕ. ئاگرگرتن .

ئاورگرتوو : awirgirtû

بڕ. ئاگر تێبەربوو .

ئاورلەچاوبارین : awirleçawbarîn

بڕ. ئاگر لێبارێن .

ئاورمش : awirmiş

بڕ . ئاوریشم .

ئاورناك : awirnak

بڕ. ئاگرین .

ئاورناکە : awirnake

بڕ. ئاگرین . (بۆ مێ).

ئاورنانەوە : awirnanewe

بڕ. ئاگرنانەوە

ئاورنج : awrinc

ئاوی زۆر کە لە بەرزاییەوە بە تەوژم دێتە خوارەوە . (تاف ،تافگە).

١-ئاورنگ : awring

وردە نمی ئاو لەسەرگیا و گەلاّ و ڕووەك و ..هتد ، زۆرتر لەبەرەبەیانی ساردی بەهاراندا پەیدا دەبێ شەونم .

awring ٢- ئاورنگ :

ورشه و بریسکەی هەندێ شت کە تیشك و ڕووناکی لێیان بدات .

awring ٣- ئاورنگ :

تووڕەیی و ڕقهەڵسانی مرۆڤ .

awring ٤- ئاورنگ :

بڕ. ئەورەنگ .

awring ٥- ئاورنگ :

بڕ. ئاڵنگ .

awringdan ١-ئاورنگدان :

١-چورشە دانەوە و بریسکانەوەی هەندێ شت کە تیشك و ڕووناکی لێیان بدات .

awiringdan ٢- ئاورنگدان :

دەردان و دەرکەوتنی ورد وردی ئاو لەسەر گیاو گەڵای ڕووەك بەتایبەتی لەبەرەبەیانی بەهاراندا .

awringdan ٣- ئاورنگدان :

تووڕە بوون و ڕقهەستان و بۆڵە بۆڵکردنی مرۆڤ .

awringdan ٤- ئاورنگدان :

دڵۆپ دڵۆپ ئارەقدەردانی ئاورنگئاسا .

awroçke ئاورۆچکە :

بڕ. ئاگرۆچکە .

awirheÎker ١-ئاورهەڵکەر :

بڕ. ئاگرتێبەردەر .

١-بڕ. ئاگر هەڵکەر -٢

awirheÎker ٢- ئاورهەڵکەر :

بڕ. ٢-ئاگر هەڵکەر .

awirheÎkirdin ئاورهەڵکردن :

بڕ. ئاگرپێکردن .

awirheÎgîrsên ئاورهەڵگیرسێن :

بڕ. ئاگر خۆشکەر .

awirî ئاوری :

بڕ. ئاوسی .

awirya ئاوریا :

مرۆڤ و گیاندار و شت کە لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی نزیکتر هێنرابن . (هێنراو) .

awirîbinka ئاوری بنکا :

بڕ. ئاگری بنکا .

ئاوری سوور : awirîsûr
١-بر. ئاگری سوور .
٢-بر. ئاگره سووره .
ئاوریش : awrîş
شتی وردکراو .
١-ئاوریشم : awrîşim
لیکی کرمی ئاوریشم که له شێوەی داوێکی زۆر باریکی بریسکەداردا دەریدەداو قۆزاخەیەکی بەرِوو ئاسای پیٚ بەدەوری خۆیدا دەتەنیٚ هەتا سەرەکانی دێنەوە یەك و بە تەواوی کونبرِی ئەکاو خۆی پێدادەپۆشێت .
٢- ئاوریشم : awrîşim
١- هەر تەنراوێك کە لە و داوانە تەنرابێت.
٢-هەر پۆشاکێك لە تەنراوی ئەو داوانە دروستکرابێت .
ئاوریشمی : awrîşmî
بر. ئاوریشمین .
ئاوریشمین : awrîşmîn
١-هەر تەنراوێك کە لە داوی ئاوریشم چنرابێت .
٢-هەرچی شتێك کەلە ئاوریشم بچێت .
١-ئاوریشمدۆز : awrîşmdoz
هەر تەنراوێك بە ئاوریشم نەخشێنرابیٚ .
٢- ئاوریشمدۆز : awrîşmdoz
چلۆنایەتی نەخشاندنی تەنراو بە ئاوریشم .
ئاوری قوورەت : awrîqûret
بر. ئاگری قوورەت .
١-ئاورینگ : awrîng
بر. ئاورنگ .
٢- ئاورینگ : awrîng
بر ئەسکلیٚ .
ئاورینگدان : awrîngdan
بر. ئاورنگدان .
ئاوریێ : awryê
بر. ئاوریا . (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .
ئاوریٚ : awrê
بر. ئاورا (بۆ میٚ و بۆ کۆ)

ئاوڕ: awiř
١-بڕ. ئاخوڕ.
٢-بڕ. ئاوڕدانەوە .
ئاوڕە : awiře
بڕ. ئاخوڕ.
ئاوڕەشکەر : awřeşker
بڕ. ئاوپاچ .
ئاوڕەو : awřew
بڕ. ئاوڕێژ .
ئاوڕدانەوە : awiřdanewe
وەرچەرخاندنی سەر و ڕوو بۆ دوواوە . لاکردنەوە.
ئاوڕدەر : awiřder
کەسێکە ئاوڕ دەداتەوە .
١-ئاوڕژان : awiřjan
نەمانی ئاوی کاسە و کەوێڵ و دەفر و ....هتد ، بەلاربوونەوە و قلْپبوونەوە ، یان بەبەر بوونی زاری هەرشتێکی وەکو کوندە.
٢- ئاوڕژان : awřijan
بلاْوبوونەوەی ڕەفتار و دابی ناپەسەند لە ئەنجامی چاولێکەری و لاساییکردنەوەدا .
١-ئاوڕژاندن : awřijandin
ڕۆکردنی ئاوی دەفر و کاسە و کەوێڵ... هتد .
٢- ئاوڕژاندن : awřijandin
کردنی کاروکردەوەیەکی خراپ کە خەڵکی تر چاوی لێبکەن و لاساییبکەنەوە .
*گەورە ئاو دەڕژێنێ ، بچووك دەیپڕژێنێ (پەندی پێشینان) .
ئاوڕژانن : awřjanin
بڕ. ئاوڕژاندن .
ئاوڕشتن : awřiştin
بڕ. ئاوڕژاندن .
ئاوڕشین : awřişîn
بڕ. ئاوڕشێن .
ئاوڕشێن : awiřşên
بڕ. ئاوڕشێنکردن .
ئاوڕشێنکەر : awřişênker
١-کەسێکە کە ئاوڕشێنبکات .
٢-ئامرازی ئاوڕشێنکردن .

awřişênkiraw
ئاورشێنکراو :
جێ و شوێنێك كه ئاوی بەسەردا پرژێنرابێت .
awřişênkirdin
ئاورشێنکردن :
ئاوپرژاندن بەدەست و جام و سۆندە و ..هتد ، بەسەرزەویدا بۆ نەهێشتنی تۆزوفێنککردنەوەی دەوروبەر .
awřişênkirya
ئاورشێنکریا :
بڕ. ئاورشێنکراو .
awřişênkiryag
ئاورشێنکریاگ :
بڕ. ئاورشێنکراو .
awřişênkiryaw
ئاورشێنکریاو :
بڕ. ئاشێنکراو .
awiřlêdanewe
١-ئاورلێدانەوە :
یارمەتیدان و دەسگیرۆییکردنی خەڵکی داماو و لێقەوماو .
awiřlêdanewe
٢- ئاورلێدانەوە :
بڕ. ئاوردانەوە .
awiřlênedanewe
١-ئاورلێنەدانەوە :
یارمەتینەدان و دەستنەگرتن و دەستگیرۆیینەکردنی خەڵکی .
awiřlênedanewe
٢- ئاورلێنەدانەوە :
١-تەماشانەکردن و لالێنەکردنەوە .
٢-گوێپێنەدان و پشتگوێخستن .
awiřwêdan
ئاوروێدان :
بڕ. ئاوردانەوە .
awiřoçikan
ئاورۆچکان :
بڕ. ئاژاوە نانەوە .
* ئاورۆچکان دەکاتەوە (پەندی پێشینان).
Awřořa
ئاورۆرا :
لە ئەفسانەی رۆمای کۆندا ، خواوەندی گزنگی بەیانە ، لە ئەفسانەی یۆنانی کۆندا ئیۆس .
awřoşineker
ئاورۆشنەکەر:
بڕ. ئاورۆشنکەرە .
awroşinekere
ئاورۆشنەکەرە :
١-گیاندارێکی بچکۆلانەی پشتقوقز و رەشە خێرا خێرا و بەسەر ئاوی مەنگدا دێت و دەچێ .
٢-گیاندارێکی چکۆلەی بێقاچی کرمئاسایە ئەوەندەی دەنکە جۆیەك دەبێ لە ئاوی وەستاودا هەمیشە لەخۆکرژکردنەوە و خۆخاو کردنەوەدایە.
٣-گیاندارێکی بچکۆلانەی درێژکۆڵەیە ، قاچەکانی باریك و درێژ کۆڵەن ، هێندەی مێشێك دەبێت ، خێرا خێرا بەسەر ئاوی مەنگا دێت و دەچێت .

ئاوڕۆشنکەرەوە : awřoşinkerewe

بڕ. ئاوڕۆشنکەرە .

ئاوڕوو : awřû

بڕ. ئابڕوو .

ئاوڕووبەر : awřûber

بڕ. ئابڕووبەر .

ئاوڕووبراو : awřûbiraw

بڕ. ئابڕوو براو .

ئاوڕووبردن : awřûbirdin

بڕ. ئابڕوبردن .

ئاوڕووبریا : awřûbirya

بڕ. ئابڕوو براو .

ئاوڕوو بریاگ : awřûbiryag

بڕ. ئابڕووبراو .

ئاوڕووبریاو : awřûbiryaw

١-بڕ. ئابڕووبراو .

٢-بڕ. ئابڕووبراو . (بۆ می و بۆ کۆ) .

ئاوڕووتکاو : awřûtikaw

بڕ. ئابڕووتکاو .

ئاوڕووتکەر : awřûtker

بڕ. ئاوەڕووتکەر .

ئاوەڕووتکەرە : awřûtkere

بڕ. ئاوەڕووتکەر .(بۆ مێ).

ئاوڕووتکراو : awřûtkiraw

بڕ. ئاوەڕووتکراو .

ئاوڕووتکردن : awřûtkirdin

بڕ. ئاوەڕووتکردن .

ئاوڕووتکیا : awřûtkiya

بڕ. ئابڕووتکاو .

ئاوڕووتکیاگ : awřûtkyag

بڕ. ئابڕووتکاو .

ئاوڕووتکیاو : awřûtkyaw

بڕ. ئابڕووتکاو .

awřûtikyê | ئاوڕووتکیێ :
بڕ. ئابڕووتاو .(بۆ مێ و بۆ کۆ).

awřûtikên | ئاوڕووتکێن :
بڕ. ئابڕووبەر .

awřûtikênrag | ئاوڕووتکێنراگ :
بڕ. ئابڕووبراو .

awřûtikêniraw | ئاوڕووتکێنراو :
بڕ. ئابڕووبراو .

awřûçû | ئاوڕووچوو :
بڕ. ئابڕوو چوو .

awřûçûg | ئاوڕووچووگ :
بڕ. ئابڕووچوو .

awřûdar | ئاوڕوودار :
بڕ. ئابڕوودار .

awřûdare | ئاوڕووداره :
بڕ. ئابڕوودار . (بۆ مێ).

awřûdarî | ئاوڕوودارى :
بڕ. ئابڕوومەندى .

awřûřijan | ئاوڕوو ڕژان :
بڕ. ئابڕووچوون .

awřûřijandin | ئاوڕووڕژاندن :
بڕ. ئابڕووبردن .

awřûřijanin | ئاوڕووڕژانن :
بڕ. ئابڕووبردن .

awřûřijên | ئاوڕووڕژێن :
بڕ. ئابڕووبەر .

awřûmen | ئاوڕوومەن :
بڕ. ئابڕوودار .

awrûmene | ئاوڕوومەنە :
بڕ. ئابڕوودار . (بۆ مێ).

awřûmend | ئاوڕوومەند :
بڕ. ئابڕوومەند .

awřûmende | ئاوڕوومەندە :
بڕ. ئابڕوودار . (بۆ مێ).

ئاوڕوومەندی : awřûmendî
بڕ. ئابڕوومەندی
ئاوڕوومەنی : awřûmenî
بڕ. ئابڕوومەندی .
ئاوڕوونەوکەر : awřûnewker
بڕ. ئاوڕۆشنکەرە .
ئاوڕوونەوکەردەی : awřûnewkerdey
بڕ. ئاوڕوونکردنەوە .
ئاوڕوونەوکردن : awřûnewkirdin
بڕ. ئاوڕوونکردنەوە
ئاوڕوونکەر : awřûnker
بڕ. ئاو ڕۆشنکەرە .
ئاوڕوونکەرە : awřûnkere
بڕ. ئاوڕۆشنکەرە .
ئاوڕێز : awřêz
١-بڕ. ئابخانە .
٢-بڕ. ئاوڕێژ .
١-ئاوڕێژ : awřêj
شوێنی لێژ کە ئاوی شوێنێك ، یان چەند شوێنێکی تری بێتەوەسەر .
٢- ئاوڕێژ : awřêj
بڕ. ئاورنج .
٣- ئاوڕێژ : awřej
پڕی و سەر ڕێژیی ئاوی دەفر و حەوز و ...هتد .
٤- ئاوڕێژ : awřêj
کونج و لوولەی دیوار و حەوشەی ماڵان کە ئاو و باراناویان لێوە دەرچێت .
٥- ئاوڕێژ : awřêj
کەسێکە کە لەکاتی مردوو شۆریندا ئاو دەکات بە دەست مردوو شۆردا .
٦- ئاوڕێژ : awřêj
کەسێکە کە ڕەفتار و کردەوەیەکی ناپەسەند دەکات و خەڵك چاوی لێدەکەن .
ئاوڕێژە : awřêje
بڕ. -١ ئاوڕێژ .
ئاوڕێژبوون : awřêjbûn
پڕ بوونی دەفر و حەوز گۆم و ..هتد ، لە ئاو و لێرژانیان

awřêjge

١-ئاورێژگە :

ئەو شوێنەی کە جۆگەلە و جۆگە و ڕووباری تێدەرژێت .

awřêjge

٢- ئاورێژگە :

ئەو شوێنەی کە ئاو لێوەی سەردەکات .

awřêjge

٣- ئاورێژگە :

ئەمدیو و ئەو دیوی سەرلوتکەی گرد و شاخ .

awřêjge

٤- ئاورێژگە :

دوند و سەر لوتکەی گرد و شاخ .

awřêjin

ئاورێژن :

بڕ. -١ ئاورێژ .

awřêjêge

ئاورێژێگە :

بڕ. ئاورێژگە .

awřêşbûn

ئاورێشبوون :

بەگژداچوون و ئامباز بوون بە بێهۆ .

awřêke

ئاورێکە :

بڕ. ئاومڕۆ -٣ .

awz

ئاوز :

بڕ. ئاومز .

awza

ئاوزا :

دووکەس کە لەیەك کاتدا لە دایکبووبن .

awzan

١-ئاوزان :

بوونی ئاومز وهێز و توانا بۆ ئەنجامدانی کارو مەبەستێك

awzan

٢- ئاوزان :

بڕ. ئاومزان .

awzan

٣- ئاوزان :

دزەکی ئاو لە پاڵ دیوار و بندیوار و کەنەکەوە .

awaneçaw

ئاوانەچاو :

قەتیسمان و تێزانی فرمێسك لەچاوا .

awzanedem

ئاوزانەدەم :

ئاوکردنی دەم لەکاتی بینین و باسکردنی خواردنی خۆش و ترش و مزردا .

awzanezar

ئاوزانە زار :

بڕ. ئاوزانە دەم .

awzawa

ئاوزاوا :

بڕ. ئاوەڵزاوا .

ئاوزای : awzay

بڕ. ئاوزان .

ئاوزاینەدەم : awzayînedem

بڕ. ئاوزانە دەم .

ئاوزاینە زار : awzayînezar

بڕ. ئاوزانەدەم .

ئاوزاییینەدەم : awzayînedem

بڕ. ئاوزنەدەم .

ئاوزاییینەزار : awzayînezar

بڕ. ئاوزانە دەم .

١-ئاوزە : awze

کەلوپەل و شتومەك .

٢- ئاوزە : awze

بڕ. ئاوزا .

ئاوزەڕ : awzeř

بڕ. ئاوەزێڕ .

ئاوەزەڕکریا : awzeřkirya

بڕ. ئاوەزێڕکراو .

ئاوزەڕکریاگ : awzeřkiryag

بڕ. ئاوە زێڕکراو .

ئاوزەڕکریاو : awzeřkiryaw

بڕ. ئاوەزێڕکراو .

ئاوزەنگی : awzengî

ئەڵقەیەکی سێگۆشە ئاسا ، یان قۆقز ، یان لاکێشەییە ، لەکانزا دروستکراوە ، لەسەرەوە کونێکی تێدایە ، لەبنەوە شوێن پێکەی لە شێوەی چوار گۆشەدایە ، بە لوقمە و زنجیر ، بەڕاست و چەپی زیندا شۆڕ دەبێتەوە ، بۆ سواربوون و ئاژووتنی ولاخ بەکاردێت .

١-ئاوزەنگیتەقێن : awzengîteqên

پەیتا پەیتا ئاوزەنگی لێدانی ولاخ بۆ تاودان و تیژرە و بوون .

٢- ئاوزەنگیتەقێن : awzengîteqên

سوارێکە کە پەیتا پەیتا ئاوزەنگی سکونی بە لاتەنگەی ولاخ دەدا بۆ ئەوەی خێرا بڕوات .

٣- ئاوزەنگیتەقێن : awzengîteqên

تیژ ڕەوی و غاری زۆر خێرا .

ئاوزەنگییێ : awzengîpê

چالایی بنی پێی مرۆڤ .

ئاوزەنگی پێداهێنان : awzengîpêdahênan
بڕ. ئاوزەنگیلێدان .
ئاوزەنگیتێتەقاندن : awzengîtêteqandin
بڕ. ئاوزەنگی لێدان .
١-ئاوزەنگیدار : awzengîdar
هەر زینێ کە ئاوزەنگی هەبێ .
٢- ئاوزەنگیدار : awzengîdar
هەرقاچ و پێییەك ، کە پشتەکەی زۆر قۆقزبێ و کەوانەی ژێر پێی زۆربێ .
ئاوزەنگیداگرتن : awzengîdagirtin
پێداگرتن و سووربوون لەسەر قسە و مەبەستی خۆ و ناچارکردنی کەسێ بۆ بەجێهانی کارێ .
١-ئاوزەنگیدان : awzengîdan
بڕ. ئاوزەنگیلێدان .
٢- ئاوزەنگیدان : awzengîdan
ملدانی ئەسپ و مایین بۆ سوار بوون .
١-ئاومزنگیدەر : awzengîder
ئەسپ و مایینی هێمن کە بە ئاسانی مل بدا بۆ سوار بوون .
٢- ئاومزنگیدەر : awzengîder
سوارێك کە ئاوزەنگی لێبدا .
١-ئاوزەنگیکوت : awzengîkut
بڕ. ئاوزەنگیتەقێن .
٢- ئاوزەنگیکوت : awzengîkut
بڕ. ئاوزەنگیتەقێن .
ئاوزەنگیلێدان : awzengîlêdan
بەکارهێنانی ئاوەنگی بۆ تاودانی ولاخ .
ئاوزەنگینەدان : awzengînedan
ملنەدانی ئەسپ ، یان مایین بە سوار بۆ پێخستنە ناو ئاوزەنگی و سواربوون لە باری ترس و جێمان و بوغرایی و نەناسینی سواردا .
ئاوزەنگینەدەر : awzengîneder
ئەسپێك ، یان مایینێك کە ملنەدا بۆ سواربوون .
ئاوزوونە : awzûne
ئەلقەیەکی بازنەیی لاکێشەیی ، یان چوارگۆشەی لەکانزا دروستکراوی زمانە دارە ، بە داخستن و بەستنی قایشی پشت و تەنگەدان و بەستنی ژێر ولاخ و کەوش و پێلاو و ....هتد ، بەکاردەهێنرێت (بەرمزووانە) .
ئاوزیا : awziya
بڕ. ئاومزیاگ .

awziyag ۱-ئاوزیاگ :

۱- منداڵی پێگەییو و هەڵکەوتوو .

۲-ژیر وتێگەیشتوو .

۳-بەتوانا لە کارکردندا .

awziyag ۲- ئاوزیاگ :

میوەی فەریکەگەییو ، کە ئاوی تێزابێ .

awziyan ۱-ئاوزیان :

بڕ. ئاوزان .

awziyan ۲- ئاوزیان :

بڕ. ئاومزان .

awziyaw ئاوزیاو :

بڕ. ئاومزیاگ

awziyay ئاوزیای :

بڕ. ئاومزان .

awzîn ئاوزین :

بڕ. ئاوزان .

awzîng ئاوزینگ :

بڕ. ئاویلکە .

awzîngan ئاوزینگان :

بڕ. ئاویلکە .

awzîw ئاوزیو :

بڕ. ئاومزیو .

awzîwdan ئاوزیودان :

بڕ. ئاومزیودان .

awzîwder ئاوزیودەر :

بڕ. ئاومزیودەر .

awzîwdere ئاوزیودەرە :

بڕ. ئاومزیودەر (بۆ مێ) .

awzîwdiraw ئاوزیودراو :

بڕ ئاومزیودراو .

awzîwdirya ئاوزیودریا :

بڕ. ئاومزیو دریا .

awzîwdiryag ئاوزیودریاگ :

بڕ. ئاومزیودراو .

ئاوزیودریاو :	awzîwdiryaw
بڕ. ئاوەزیو دراو .	
ئاوزیو دریێ :	awzîwdiryê
بڕ. ئاوزیودراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .	
ئاوزیوکەر :	awzîwker
بڕ. ئاوەزیوکەر .	
ئاوزیوکرا :	awzîwkiraw
بڕ. ئاوەزیوکراو .	
ئاوزیوکردن :	awzîwkirdin
بڕ. ئاوەزیوکردن .	
ئاوزیوکریا :	awzîwkirya
بڕ. ئاوەزیوکراو .	
ئاوزیوکریاگ:	awzîwkiryag
بڕ.ئاوەزیوکراو .	
ئاوزیوکریاو :	awzîwkiryaw
بڕ. ئاوەزیوکراو .	
ئاوزێوکریێ :	awzêwkiryê
بڕ. ئاوەزیوکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .	
ئاوزێ:	awzê
بڕ. ئاوزا .	
ئاوزێڕ :	awzêř
بڕ. ئاوەزێڕ.	
ئاوزێردان :	awzêrdan
بڕ. ئاوەزێڕدان .	
ئاوزێڕدەر :	awzêřder
بڕ. ئاوەزێڕدەر.	
ئاوزێڕدراو :	awzêřdiraw
بڕ. ئاوەزێڕ دراو .	
ئاوزێڕدریا :	awzêřdirya
بڕ. ئاوەزێڕدراو .	
ئاوزێڕدریاگ :	awzêřdiryag
بڕ ئاوەزێڕ دراو .	
ئاوزێڕدریاو :	awzêřdiryaw
بڕ. ئاوەزێڕ دراو .	

ئاوزێڕکەر : awzêřker

بڕ. ئاومزێڕکەر .

ئاوزێڕکراو : awzêřkiraw

بڕ. ئاومزێڕکراو

ئاوزێڕکردن : awzêřkirdin

بڕ. ئاومزێڕکردن .

ئاومزێڕکریا : awzêřkirya

بڕ. ئاومزێڕکراو .

ئاوزێڕکریاگ : awzêřkiryag

بڕ. ئاومزێڕکراو .

ئاوزێڕکریاو : awzêřkiryaw

بڕ. ئاومزێڕکراو .

ئاوزێڵ : awzêÎ

چاڵێکی تایبەتی ئاوە ، یان شوێنێکە بە دیوار دەوری گیراوە ، بۆ ئاوتێکردن و هەڵگرتنی .

ئاوژی : awjî

ئەو گیاندارانەی کە لەناو ئاودا دەژین

ئاوژێرکا : awjêrka

کەسێکە کە بە نهێنی و لەژێرەوە بەدکار و بەد ڕەفتار بێت ، بەڕواڵەتیش خۆی وا پیشانبدات کە مرۆڤێکی باشە .

١-ئاوس : awis

١-مێنگەی گیاندار کە پزو و ئاولەمەی لە سکدا بێ.

٢-ئافرەتی سکپڕ.

٢- ئاوس : awis

مرۆڤی کینە لە دڵ بەرامبەر بە کەسێك .

٣- ئاوس : awis

زەوی نەرم و فشەڵۆك و پاراو .

٤- ئاوس : awis

دار و درەختی بووژاوە و ئاوتێزاو پێش گۆپکە و چرۆ دەرکردن .

ئاوسا : awsa

بڕ. ئاوسێ .

ئاوساگ : awsag

بڕ. ئاوساو .

awsan
ئاوسان :
١-باو هەواکێشان و ئەستوور بوون و زیاد بوونی قەبارەی لەش ، یان ئەندامی لەش لە ئە نجامی نەخۆشی و شکان و دار و مێروو پێوەداندا ...هتد .
٢-باوهەواکێشان و ئەستوور بوون و زیاد بوونی قەوارەی لەشی مردوو ، مردارەوە بوو ، تۆپیو ، مانەوەیان بۆ ماوەیەك .
awsandin
١-ئاوساندن :
سکپڕکردنی ئافرەت
awsandin
٢- ئاوساندن :
بوونە هۆی هەواکێشان و ئەستوور بوون و زیاد بوونی قەوارەی لەش و شت .
awsaw
١-ئاوساو :
لەش ، یان ئەندامی لەش کە هەوای کێشابێت ، هەڵکفابێت .
awsaw
٢- ئاوساو :
مرۆڤ و گیانداری زۆر قەڵەو .
awsawî
ئاوساوی :
ئە نجامی ئەستوور بوون و ئاوسان .
awse
١-ئاوسە :
هەواو هەو وئاوساویی پووك .
awse
٢- ئاوسە :
بڕ. -١ ئاوس .
awsedirozine
ئاوسەدرۆزنە :
ژنێك سکی بەرز بووبێتەوە و وابزانێ کەسکی پڕە ، بەلآم لە ڕاستیدا وانییە . (شەیتانئاوس)
awser
ئاوسەر :
ژن و مێرد کە بەیەکەوە بژێن و لە یە کجیا نەبووبنەوە .
awserkem
١-ئاوسەرکەم :
کەسێك کە دۆست و هاوڕێی کەمی هەبن .
awserkem
٢- ئاوسەرکەم :
کەسێك کە لەچاو هاوڕێیانی خۆیدا پێداویستیی ژیانی ناتەواو وکەمبێ .
awserkemî
١-ئاوسەرکەمی :
کەمی و کزیی پەیوەندیی هاوڕێیەتی و دۆستایەتی .
awserkemî
٢- ئاوسەرکەمی :
کەمی و ناتەواویی پێداویستی ژیان لەچاو دۆست و برادەراندا .
awserî
ئاوسەری :
پێکەوە ژیانی ژن و مێرد .
awisbûn
١-ئاوسبوون :
زگپڕ بوونی مێنگەی ئادەمیزاد و گیاندار لە ئە نجامی دروستبوون و جووتبوونی نێر و مێدا .

awisbûn
٢- ئاوسبوون :
بووژانەوەی دار و درەخت و ئاوتێزانییان پێش گۆپکە و چرۆ دەرکردن .

awisbûn
٣- ئاوسبوون :
پێشخواردنەوە و ڕقهەستان و تووڕە بوونی زۆر لە کەسێك ، یان گیانداریك .

awisbûn
٤- ئاوسبوون :
پاراو بوون و نەرمبوونەوە و فشەڵبوونی زەوی .

awisbiyey
ئاوسبییەی :
بڕ. ئاوسبوون .

awista
ئاوستا :
بڕ. ئاڤێستا .

awisker
١-ئاوسکەر :
نێرینەی مرۆڤ و گیاندار کە زگی مێینە پڕ بکات .

awisker
٢- ئاوسکەر :
کەسێك ، یان گیاندارێك کە ڕقی مرۆڤ هەستێنێت و تووڕەییکات .

awiskiraw
١-ئاوسکراو :
ئافرەتێك ، یان گیاندارێك کەسکی پڕ کرابێت .

awiskiraw
٢- ئاوسکراو :
کەسێکە کە زۆر ڕقی هەستێندرابێت و تووڕە کرابێت .

awiskirdin
١-ئاوسکردن :
سکپڕکردن لە ئە نجامی دروستبوون و جووتبووندا.

awiskirdin
٢- ئاوسکردن :
ڕقهەستاندن و تووڕەکردنی مرۆڤ ، یان گیاندار.

awiskirdin
٣- ئاوسکردن :
سکپڕکردن ، بە گواستنەوەی تۆوی نێر ، بە ئامێری تایبەتی بۆ ناو منداڵدان .

awsikpiřya
ئاوسکپڕیا :
بڕ. ئاوسکراو .

awsikiryag
ئاوسکریاگ :
بڕ. ئاوسکراو .

awsikiryaw
ئاوسکریاو :
بڕ. ئاوسکراو .

awsikiryê
ئاوسکریێ :
بڕ.٢-ئاوسکراو .

awisî
ئاوسی :
بارودۆخی ژن و گیاندری سکپڕ .

awisya
ئاوسیا :
بڕ. ئاوساو .
awisyag
ئاوسیاگ :
بڕ. ئاوساو .
awisyan
ئاوسیان :
بڕ. ئاوسان .
awisyaw
ئاوسیاو :
بڕ. ئاوساو .
awsê
ئاوسێ :
١- چەند خێزانێك كە ماڵەكانیان بە تەنیشت یەكەوە ، یان لەیەكەوە نزیكبن .
٢-چەند دووكاندارێك كە دووكانەكانیان بە تەنیشت یەكەوە ، یان لەیەكەوە نزیكبن .
٣-چەند خاوەن باخ و زەویوزار و كشتوكاڵ و بێستانێك كەموڵكەكانیان بەتەنیشت یەكەوە ، یان لەیەكترەوە نزیكبن .
پەیوەندی و نزیكی و هامەشۆی نێوان دراوسێیان .
awşar
١-ئاوشار :
١- بڕ. ئاورنج .
٢-ئەوشوێنەی كە لە بەرزاییەوە ئاوی ئاورنجی تێدەڕژێ .
awşar
٢- ئاوشار :
دووكەس ، یان زیاتر كە خەڵكی شارێكبن .
awşan
١-ئاوشان :
دوو كەس ، دوو دەستە ، یان زیاتر كەلە پلە و پایە و بواری ژیاندا چوونیەكبن .
awşan
٢- ئاوشان :
بڕ. -٢ ئاوپرژێن .
awşanay
ئاوشانای :
بڕ. ئاوپرژاندن -١
awşanî
ئاوشانی :
چوونیەكی و وێكچوونی ، دووكەس ، دوو دەستە ، یان زیاتر لە پلە و پایە و بواری ژیاندا .
awşay
ئاوشای :
بڕ. ئاوپرژاندن -١
awşe
١-ئاوشە :
بڕ. ١-ئامێز .
awşe
٢- ئاوشە :
بڕ. ١-ئاورنگ .
awşikan
ئاوشكان :
لادانی ئاوی جۆگە و چەم و ....هتد ، بەلایەكی تردا .

ئاوشكاندن : awşikandin

شكاندن و لادانی ئاوی جۆگە و چەم و ...هتد ، بەلایەكی دیدا .

ئاوشكێن : awşikên

كەسێكە كە ئاوی جۆگە و چەم و ...هتد ، لادەدات بەلایەكی تردا .

١-ئاوشكێنە : awşikêne

١- كەلاییەكە ، لەدوای خەواندنی ئاش بەر دەدرێتەوە بۆ ئەوەی ئاوەكە بەلایەكی دیدا بڕوات و نەچێتە سەر ئاشەكە .

٢- ئاوشكێنە : awşikêne

بەربەستێكی بچووكە ، لەبەر جۆگە و ئاودا ، بەگڵ دروستدەكرێت ، بۆ لادانی ئاو بۆ شوێنی مەبەست .

٣- ئاوشكێنە : awşikêne

ئەو شوێنەیە كە دوو جۆگەلە لە جۆگەی سەرەكی هەڵگیراون ، بە گوێرەی پێویست هەرجارەی بەلایەكدا دەشكێنرێت ، یان بەیەكسانی بەردەدرێنەوە .

ئاوشنگ : awşing

مەڕو بزنی بەرخ و كار مردارەوە بووگ ، كە كاروبەرخی بێدایك ، یان هی دایكی كەمشیر بخرێنە بەریان بۆ مژینیان .

ئاوف : awf

بڕ. ئۆف .

ئاوفڕێدان : awfiřêdan

بڕ. ئاو هاتنەوە .

١-ئاوقا : awqa

بڕ. ئامباز .

٢- ئاوقا : awqa

بڕ. ٢-ئاوا .

١-ئاوقابوون : awqabûn

بڕ. ئامباز بوون .

٢- ئاوقابوون : awqabûn

بڕ. ئامقەبوون .

ئاوقاس : awqas

بڕ. ئەوەندە .

١-ئاوقە : awqe

بڕ. ئامباز .

٢- ئاوقە : awqe

بڕ. ئامقە .

١-ئاوقەبوون : awqebûn

بڕ ئامبازبوون .

awqebûn
٢- ئاوقەبوون :
بڕ. ئامقەبوون .

awqed
ئاوقەد :
بڕ. ئامباز .

awqedbûn
ئاوقەدبوون :
بڕ. ئامبازبوون .

awqore
ئاوقۆرە :
ئاوی بەرسیلە .

awqořegirtin
ئاوقۆڕەگرتن :
گرتنی ئاوی بەرسیلە .

awik
١-ئاوك :
هەڵکەندراو و دەردراوێکی باریکەلانە و درێژە ئاوی پێدا ئەڕوات (جۆگەلە) .

awik
٢- ئاوك :
هەرچی شتێك کەزوو لەناو ئاودا بتوێتەوە .

awkerdey
ئاوکەردەی :
بڕ. ئاوکردن .

awkeş
ئاوکەش :
بڕ. ئاوکێش .

awkend
ئاوکەند :
بڕ. ئاودرگە .

awkewtin
ئاوکەوتن :
بڕ. ئاوەش -٢

awkirdin
١-ئاوکردن :
ئاوپژاندن لە هەندێك شت بۆ خاوکردنەوە و نەرمکردنەوەیان .

awkirdin
٢- ئاوکردن :
دەرکەوتنی تەڕایی لەزام و برین .

awkirdin
٣- ئاوکردن :
١- بڕ. ئاوزانە چاو .
٢-بڕ. ئاوزانە دەم

awkirdinejêr
١-ئاوکردنەژێر :
١-وەرسکردنی مرۆڤ و تەنگپێهەڵچنینی .
٢-زیانگەیاندن بە کەسێك بەنهێنی .

awkirdinejêr
٢- ئاوکردنەژێر :
بڕ.-٢ ئاگردان -١

١-ئـاوكێش : awkêş

كەسێكە كە پیشەی ئـاوكێشـانبێ بۆ مالآن .

٢- ئـاوكێش : awkêş

خواردەمەنییەك كە لەدوای خواردنی هەست بەتینیوێتی زۆر بكرێت و ئـاوی زۆری بەسەردا بخورێتەوە .

٣- ئـاوكێش : awkêş

برنج و ساوەرو ...هتد ، كە لەكاتی لێنـانیانـدا ئـاوی زۆر بكێشن و ئـاوی زۆریـان بوێت .

٤- ئـاوكێش : awkêş

بڕ. ئـاوپاڵ

ئـاوكێشان : awkêşan

گواستنەوەی ئـاو لەكانی و چەم و ڕووبـار و ...هتد ، بە كوندە و شەلتە وبەرمیل و ...هتد .

*بەشی كەر ، یـان ئـاوكێشـانە ، یـان داركێشـانە .

ئـاوكێشی : awkêşî

كـارو پیشەی ئـاوكێش .

ئـاوگ : awig

توێكڵ و تلپەی میوە .

ئـاوگەردان : awgerdan

كەوچكێكی گەورە و دەسكدرێژە ، لە مس ، یـان هەر كـانزایەكی تـر دروستكراوە ، بە ئەندازەی جامێكە بۆ هەڵێنجانی ئـاو و شلەمەنی لەمە نجەڵ و دەفری قـووڵدا .

ئـاوگەرم : awgerim

كـانی و سەرچاوەیەك كە ئـاوەكەیـان گەرمبێ و ئـاوێتەی كـانزایی تێدابێ .

ئـاوگەلە : awgele

مەڕ و كـاوڕ و بزن و گیسك و ...هتد ، كە لە ڕان و گەلە و بزگەلی خۆیـان بڕبووین و كەوتبنە ئـاو ڕانی تـرەوە .

ئـاوگەلە بوون : awgelebûn

دابڕان و تـەرە بوونی (مەڕ ، كـاوڕ ، گیسك) ....هتد لە مێگەل و بز گەلی خۆی و چوونە ئـاو ڕان و گەلەی تـرەوە .

ئـاوگەلەكەوتەی : awgelekewtey

بڕ. ئـاوگەلەكەوتن .

ئـاوگەلەكەوتـن : awgelekewtin

بڕ. ئـاوگەلەبوون .

١-ئـاوگر : awgir

كەسێك كە ئـاو بكاتە ئـاو حەوزو تـەنكی و سەتڵ و ...هتد ، بە مەبەستی كەڵك لێوەرگرتن و بەكـارهێنـانی .

٢- ئـاوگر : awgir

بڕ -٣ ئـاوبڕ.

٣- ئـاوگر : awgir

حەوز و ئەستێرك و تـەنكی و دەفر و ...هتد كە ئـاویـان تێبكرێت .

ئاوگره : awgire

بڕ. ئاوگر (بۆ مێ)

ئاوگرتەی : awgirtey

بڕ ئاوگرتن .

١-ئاوگرتن : awgirtin

ئاوتێزان و خۆشبوونی میوه و بەری هەندێ ڕووەك ، بەچەشنێك كە بۆ خواردن بشێن .

٢- ئاوگرتن : awgirtin

گوشینی هەندێك میوه و سەوزه و بەری ڕووەك بۆ بەدەستهێنانی ئاوەكەیان .

٣- ئاوگرتن : awgirtin

١- ئاوكردنە ناو حەوز و تەنكی و دەفر و ...هتد ، بۆ ئەوەی دواتر بەكاربهێنرێت .

٢-بەربەستكردن و بەرگرتنی ئاوی چەم و جۆگە و كانی ، بۆ ئەوەی دواتر بۆ ئاودێری و مەبەستی تر كەڵكی لێوەربگیرێ .

٤- ئاوگرتن : awgirtin

زۆره هاتنی ئاو شكاندن بۆ ئاودانی كشتوكاڵ .

٥- ئاوگرتن : awgirtin

پەیدابوون و كۆبوونەوەی ئاو لە برین و تلۆقدا .

ئاوگرتنەوه : awgirtinewe

بەربەستكردنی ئاوی لووله و بۆڕی و حەوز و بەربەست و....هتد ، بە چەشنێك كە ئاویان لێنەچێت .

ئاوگردان : awgirdan

بڕ. ئاوگەردان .

ئاوگڵ : awgiÎ

گڵ و خۆڵێك كەئاوی زۆر كرابێتە سەریان و بووبن بە قوڕ.

ئاوگۆشت : awgoşt

١-ئاوی گۆشتی كوڵێنراو . (گۆشتاو) .

٢-چێشتی شلەی گۆشت بە لەتكە نۆكەوه .

١-ئاوگیر : awgîr

بڕ. ئاوگر .

٢- ئاوگیر : awgîr

هەر شتێك كە ئاو هەڵچنێ .

٣- ئاوگیر : awgîr

بەربەستی بەردەم ئاوەڕۆ بۆ پەنگخواردنەوەی ئاو ، یان گۆڕینی شوێنی ئاوەڕۆ.

٤- ئاوگیر : awgîr

چاڵایی و شوێنی نزم كە ئاویان تێدا كۆدەبێتەوه.

٥- ئاوگیر : awgîr

زەوی و كشتوكاڵ كە لافاو بیانگرێتەوه .

awgîr ٦- ئاوگیر :

کەمێك چێشت ، کە پێش پێگەیشتنی تەواو ، یان دەمکێشان دەخورێت . (بەرکوڵ) .

awgîr ٧- ئاوگیر :

کەسێکە کە لە گەرماوی گشتیدا خزمەتی خەڵك دەکات . (ناتر) .

awgîrs ئاوگیرس :

تراوێکی تایبەتە بۆ هەرسکردنی خواردن لەگەدە و ڕیخۆڵەکاندا دەرژێ بەسەر خواردندا .

awgîrkerdey ئاوگیرکەردەی :

بڕ. ئاوگیرکردن .

awgîrkirdin ١-ئاوگیر کردن :

١- بەربەستکردنی ئاو بۆ ئەوەی پەنگبخواتەوە و کۆبێتەوە .

٢-گۆڕینی ئاوەڕۆی ئاو بۆ ئەوەی بە شوێنێکی تردا بڕوات .

awgîrkirdin ٢- ئاوگیر کردن :

خوارنی ئەختێك شت بۆ بەردڵ ، بەر لە نا نخواردن .

awgîrî ١-ئاوگیری :

خزمەتکردنی خۆشۆر لە گەرماوی گشتیدا لەلایەن ناترەوە .

awgîrî ٢- ئاوگیری :

ئەندازەی چاڵاوێکی پڕ لە ئاو .

awgîrîkerdey ئاوگیریکەردەی :

بڕ. ئاوگیرکردن .

awgîrîkirdin ئاوگیریکردن :

بڕ. ئاوگیرکردن .

awleberřoyiştin ئاولەبەر ڕۆیشتن :

میز بەخۆدا کردن ، بەبێتوانای خۆڕاگرتن .

awleberheÎnîştin ئاولەبەرهەڵنیشتن :

بڕ. ئاو لەبەر ڕۆیشتن .

awłediÎtikan ئاولەدڵتکان :

بڕ. ئاو لە دڵڕۆیین .

awlediÎřoyiştin ئاو لەدڵڕۆیشتن :

بڕ. ئاولە دڵڕۆیین .

awledingdakutan ئاو لەدنگداکوتان :

بۆچوون،ڕاو تەگبیر ،گفتار و کرداری بێکەڵك و بێئە نجام ،یان خۆ ماندووکردن بەکار و ڕەفتاری بێکەڵك و بێئە نجامەوە.

awlediÎřoyîn ١-ئاولەدڵڕۆیین :

داهێنران و خاوبوونەوەی لەش و بێهێز بوون لە ئە نجامی برسێتیدا .

awlediÎřoyîn
٢- ئاولەدڵرۆیین :
بەسەربردنی ژیانی کولە مەرگی .

awledingdakutandin
ئاولەدنگداکوتاندن :
بڕ. ئاولە دنگدا کوتان .

awledingdakutanin
ئاو لە دنگدا کوتانن :
بڕ. ئاو لە دنگدا کوتان .

awleman
ئاو لەمان :
بڕ. ئاولەمە .

awleme
ئاولەمە :
١-ئافەریدە و خوڵقاوی ئاوسکی مێنگەی گیاندار کەلەسەرەتای دروستبوونیدا بێت .
٢-بەچکەی ئاوسکی ئاژەڵی سەربڕاو . (لەمەومژڵە) .

awlik
ئاولك :
هەڵزنراوی لێو ولالغاوە ،هەندێ جار ئاو لووتیش ، لە نە نجامی لەرز و تاو لەخەو ڕاچڵەکیندا . (تامیسك) .

awlîmî
ئاولیمی :
ئاوی لیمۆ .

awlêpirjan
ئاولێپرژان :
لێکەوتن و بەرکەوتنی نم و پرشەی ئاو

awlêpirjandin
ئاولێپرژاندن :
١-ئاوکردن بەشتدا بە نم و بە پرژە .
٢-نان تەڕکردن بە نم و بە پرژە بۆ نەوەی نەرمبێتەوە .

awlêpirjanin
ئاولێپرژانن :
بڕ. ئاولێپرژاندن .

awlêpirjaw
ئاولێپرژاو :
کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك کەنم و پرژەی ئاوی بەرکەوتبێت .

awlêpirjiya
ئاولێپرژیا :
بڕ. ئاولێپرژاو .

awlêpirjiyag
ئاولێپرژیاگ :
بڕ. ئاولێپرژاو .

awlêpirjiyan
ئاولێپرژیان :
بڕ. ئاولێپرژان .

awlêpirjiyandin
ئاولێپرژیاندن :
بڕ. ئاولێپرژاو .

awlêpirjên
ئاولێپرژێن :
کەسێکە کە ئاو لە خەڵك و گیاندار و شت بپرژێنێت .

awlêpirjêndraw
ئاولێپرژێندراو :
بڕ. ئاولێپرژێنراو .

awlêpirjêndirya
ئاولێپرژێندریا :
بڕ. ئاو لێپرژێنراو .

awlêpirjêndiryag
ئاولێپرژێندریاگ :
بڕ. ئاولێپرژێنراو .

awlêpirjêndiryaw
ئاولێپرژێندریاو :
بڕ. ئاولێپرژێنراو .

awlêpirjêniraw
ئاولێپرژێنراو :
هەرشتێ کە پرشەونمەی ئاوی لێدرابێ .

awlêpirjênirya
ئاولێپرژێنریا :
بڕ. ئاولێپرژێنراو .

awlêpirjêniryag
ئاولێپرژێنریاگ :
بڕ. ئاولێپرژێنراو .

awlêpirjênryaw
ئاولێپرژێنریاو :
بڕ. ئاولێپرژێنراو .

awÎêçûn
ئاوڵێچوون :
بڕ. ئاودادان -١

awlênexiwardinewe
ئاولێنەخواردنەوە :
سڵنەکردنەوە لە ئەنجامدانی خراپەکاری .

awiÎ
١-ئاوڵ :
شیو دۆڵی چکۆلە کە لە زستان و بەهاردا ئاویان پیادا دەڕوات .

awiÎ
٢- ئاوڵ
کەسێکە کە چەند کەسێك ، یان خێزانێك بەخێو بکات

awÎane
ئاوڵانە :
کوتانی مرۆڤ بە ئاوی بلقی ئاوڵە .

awÎawî
ئاوڵاوی :
کەسێکە ئاوڵەی گرتبێ و شوێنی پۆرگەکانی بەدەم و چاو و لە شیەوە دیاربێت .

awÎe
١-ئاوڵە :
نەخۆشییەکە ، زوو تەشەنەدەکات ، زۆرتر تووشی منداڵان دەبێت ، سەرەتا نەخۆشەکە تووشی تایەکی قورس دەبێت و بربڕەی پشتی دەست بە ئازار دەکات ، لەش و دەموچاوی پۆرگی بچووك . دەردەدەن ، کە زیپکاویان تێدایە ، ئەگەر دوای وشکبونەوەیان چارەسەرنەکرێن ، شوێنەواری کونج و چاڵ بەجێدەهێڵێن .
هەندێك باڵندە و مەڕ و ماڵاتیش تووشی چەشنە ئاوڵەیەك دەبن .

awĺe
٢- ئاوڵە :
ئەو پۆرگ و زیپکانەی کە لە ئە نجامی نەخۆشیی خوریکەدا ، لەشی مرۆڤ دەریاندەدات .

awĺederdan
ئاوڵەدەردان :
تووشبوونی ئاوڵە و دەرکەوتنی پۆرگ .

awĺekut
ئاوڵەکوت :
کەسێکە کە مرۆڤ ، دژی ئاوڵە دەکوتێت .

awĺekutan
ئاوڵەکوتان :
کوتاندنی مرۆڤ بەماکی دژی ئاوڵە بۆ ئەوەی تووشینەبێ .

awĺekutî
ئاوڵەکوتی :
بڕ. ئاوڵەکوتان .

awiĺĺe
ئاوڵڵە :
بڕ.ئاوڵە .

awmař
ئاوماڕ:
بڕ. ئاوشکێن .

awmařay
ئاوماڕای :
بڕ. ئاوشکاندن .

awmaře
ئاوماڕە :
بڕ. ئاوشکێن . (بۆ مێ).

awmaĺ
١-ئاوماڵ :
١- بڕ. ئاوسێ .
٢-دۆست و برادەری خۆشەویست و تێکەڵ . (هاوماڵ) .

awmaĺ
٢- ئاوماڵ :
لێپرساو و سەرپەرشتیاری دابەشکردنی ئاو بەسەرباخ و کێڵگەدا .

awmaĺ
٣- ئاوماڵ :
کەسێکە کە جۆگە و جۆگەڵە لە قوڕ و لیتە و گژوگیا و ...هتد ، پاکدەکاتەوە .

awmaĺe
١-ئاوماڵە :
بڕ. ئاوماڵك .

awmaĺe
٢- ئاوماڵە :
بڕ. ئاوماڵ(بۆ مێ) .

awmaĺik
ئاوماڵك :
١-هەرشتێ کە ئاو لە شوێنێکەوە هێنابێتی بۆ شوێنێکی تر .
٢-پووش و پەڵاش و چیلکە و شتی دیکە ، پشقل...هتد کە هێنابنی و لایدابن ، کۆدەکرێنەوە بۆ سووتاندن .

awmaĺke
ئاوماڵکە :
بڕ. ئاوماڵك .

ئاومالکەردەی : awmaÎkerdey

بڕ. ئاومالکردن .

ئاومالکراو : awmaÎkiraw

جۆگە و جۆگەلەیەك کە پاککرابنەوە .

١-ئاومالکردن : awmaÎkirdin

پاککردنەوەی جۆگە و جۆگەلە .

٢- ئاومالکردن : awmaÎkirdin

دابەشکردنی ئاو بە سەر باخ و کێلگەدا .

ئاومالکریا : awmaÎkirya

بڕ. ئاومالکراو .

ئاومالکریاگ : awmaÎkiryag

بڕ. ئاومالکراو .

ئاومالکریاو : awmaÎkiryaw

بڕ. ئاومالکراو .

ئاومالکریێ : awmaÎkiryê

بڕ. ئاومالکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاومەڕدەی : awmeřdey

بڕ. ئاوشکاندن .

ئاومتەی : awmitey

بڕ. ئاوڕژاندن .

ئاومج : awmic

بڕ. -٥-٦ ئاورێژ .

ئاومجە : awmice

بڕ. ٥- ، ٦- ئاورێژ . (بۆ مێ).

ئاومجیای : awmicyay

بڕ. ئاوڕژان .

ئاومجیەی : awmicyey

بڕ. ئاوڕژان .

١-ئاومردار : awmirdar

نەخۆشییەکە تووشی چاو دەبێت ، ئاوی گلێنە لێڵدەبێت و بینایی نامێنێت .

٢- ئاومردار : awmirdar

ئارەقێکی ساردە کە مرۆڤ لە ئەنجامی نەخۆشی ، یان ترس و تەریقبوونەوەی زۆردا دەریدەدات .

١-ئاومل : awmil

دووکەس ، دوو دەستە ، یان زیاتر کە پێکەوە بگونجێن و لەباس و خواستی یەکتر خۆشیان لێبێ . (هاودەم) .

٢- ئاومل : awmil

١-دوو ولاخ كه به نيله پيكەوه بەسترابن بۆ جووتكردن .

٢- چەند ولاخيك كه پيكەوه بەسترابن بۆ گێرەكردن .

٣-ولاخ ، ئاژەلی لاسار و بزێو ، كه بەسترابێتەوە به يەكێكی هێمن و لەسەرخۆ و بەهێزەوە .

*گيسكەكە ئاوملی بەرانەكەيە .

٢-ئاومل : awmil

١- دوو ولاخی پيكەوه جووتكراو به بەستنی ملی هەردوكيان بەيەكەوه به هۆی نيلەوه بۆ جووتكردن.

٢-چەند ولاخيكی ملبەستراو بەيەكەوه بۆ گێرەكردن .

٣-ولاخ و ئاژەلی بزێو كه بەسترابێتەوە بەيەكێكی هێمن و لەسەرخۆ و بەهێزەوە .

ئاوملبوون : awmilbûn

بوون به هاودەم و هاورازی يەكتر .

ئاوملكردن : awmilkirdin

جنێودان و داشۆرينی مرۆڤ و هاوشانكردنی لەتەك مرۆڤ و گياندراری پيس و گلاودا .

ئاوناو : awnaw

بڕ.ئاداش .

ئاونە : awne

لوولەكێكە سەرێكی دەخرێتە كونی داری نێرگەلەوە و سەرەكەی تريشی دەخرێتە ناو شووشەی ناو ئاوەكە و لەوێشەوە بۆ دەمی نێرگەلەكێش .

١-ئاونگ : awnig

١-بڕ. ئاورنگ .

٢- ئاونگ : awnig

هێشووە ترێ ، كه بەبەن ، يان به تووڵ و لقەكەيەوه ، به ديوار و بنميچی ژووردا هەڵدەواسرێت بۆ زستان .

٣- ئاونگ : awnig

بڕ ئاوان .

٤- ئاونگ : awnig

كەش و ئاو و هەواو گەرما و سەرمای شوێن و ناوچەيەك .

ئاونيشتمان : awnîştiman

بڕ. ئاخەبان .

ئاونيشتمانی : awnîştimanî

بڕ . ئاخەيان .

ئاووناوچوون : awuawçûn

تووش بوون و گيرۆدە بوون به كارەساتێك كه ڕزگار بوون لێی دژوار بێت .

ئاووا : awwa

بڕ. ٢-ئاوا .

awuradey	ئاوورادەی :
	بڕ. ئاوخواردنەوە .
awwerdey	ئاو وەردای :
	بڕ. ئاوبەردان .
awwenepijgin	ئاو وەنە پژگن :
	بڕ. ئاولێپرژێن .
awwenepijginay	ئاو وەنە پژگنای :
	بڕ. ئاولێپرژاندن .
awwenepijgine	ئاو وەنە پژگنە :
	بڕ. ئاولێپرژێن . (بۆ مێ) .
awwenepijginya	ئاو وەنە پژگنیا :
	بڕ. ئاولێپرژێنراو .
awwenepijginyê	ئاو وەنە پژگنیێ :
	بڕ. ئاولێپرژێنراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
awwenepijgiya	ئاو وەنە پژگیا :
	بڕ. ئاولێپرژاو .
awwenepijgiyay	ئاو وەنە پژگیای :
	بڕ. ئاولێپرژاو .
awwenepijgiyê	ئاو وەنە پژگییێ :
	بڕ. ئاولێپرژاو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).
awuçemaday	ئاو وچە مادای :
	بڕ ئاوی چاودان .
awuçemday	ئاو وچەمدای :
	بڕ. ئاوی چاوداهن .
awutaw	ئاووتاو :
	بڕ. ئاب و تاب .
awuxak	ئاو وخاك :
	بڕ. ئاو وگڵ
awukiÎ	ئاو وکڵ :
	بڕ. ئاومگڵ.
awugiÎ	١-ئاو وگڵ :
	چەشن و جۆری هەڵکەوتنی زەوی و کەشو هەوا . (سروشت)

۲- ئاو وگڵ : awugiÎ
برِ. ئاکام .
*ئاو و گڵ بردی بۆ هەندەران .
ئاو وگۆشت : awugoşt
برِ. ئاو گۆشت .
ئاو وڵ : awwiÎ
برِ . ئاودرِ.
ئاو ولآتی : awwiÎatî
برِ.ئاخەبانی .
ئاو ونە پژگن : awwinepijgin
برِ. ئاولێپرژێن .
ئاوونە پژگنە : awwinepijgine
برِ. ئاولێپرژێن . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئاو ونە پژگنای : awwinepijginay
برِ. ئاولێپرژاندن .
ئاو ونە پژگنیا : awwinepijginya
برِ. ئاولێپرژێنراو .
ئاو ونە پژگنیێ : awwinepijginyê
برِ. ئاولێپرژێنراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئاو ونە پژگیا : awwinepijgiya
برِ. ئاولێپرژاو .
ئاو ونە پژگنیای : awwinepijginyay
برِ. ئاولێپرژان .
ئاو ونە پژگیێ : awwinepijgiyê
برِ. ئاولێپ
رژاو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئاو وهەوا : awuhewa
بارودۆخی سروشت لە رووی سەرما ، گەرما ، بەفرو بۆران ، با و گەردەلوول ، سازگاری و ناسازگارییەوە (کەشو هەوا).
ئاو ۆ ئار : awo ar
برِ . نەشقپەرِێن .
ئاو ۆ ئارە : awo are
برِ. نەشقپەرِێن .
ئاو ۆ ئاردەی : awo ardey
برِ. ئاوهێنانەوە .

ئاو ؤ ئاریا : awo arya

بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

ئاو ؤ ئاریێ : awo aryê

بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاو ؤ ئاما : awo ama

بڕ. ئەشقپەڕیو .

ئاو ؤ ئامای : awo amay

بڕ.ئاوهاتنەوە .

ئاو ؤ ئامێ : awo amê

بڕ. ئەشقپەڕیو (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئاو ؤ ئاوەر : awo awer

بڕ. ئەشقپەڕێن .

ئاو ؤ ئاوەرە : awo awere

بڕ. ئەشقپەڕێن . (بۆ مێ) .

ئاو ؤ ئاوەریا : awo awerya

بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

ئاو ؤ ئاوەریێ : awo aweryê

بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ بۆ کۆ) .

ئاو ؤ ئاور : awo awir

بڕ. ئەشقپەڕێن .

ئاو ؤ ئاورە : awo awire

بڕ. ئەشقپەڕێن . (بۆ مێ) .

ئاو ؤ ئاوردەی : awo awirdey

بڕ ئاوهێنانەوە .

ئاوؤ ئاوریا : awo awirya

بڕ. ئەشقپەڕێنراو .

ئاو ؤ ئاوریێ : awoawiryê

بڕ. ئەشقپەڕێنراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاو ؤ دای : awoday

بڕ. ئاودانەوە .

ئاوها : awha

بڕ. ٢-ئاوا

ئاوهاتن : awhatin

بەرز بوونەوەی ئاستی ئاوی ڕووبار و چەم و جۆگەلە لە ئەنجامی بارانی زۆر و تاودا .

awhatinewe
١-ئاوهاتنەوە :
ڕەحەتبوون و نیشتنەوەی ئارەزووی مرۆڤ و گیاندار .
awhatinewe
٢- ئاوهاتنەوە :
هاتنی ئاو بەبۆریی ئاودا ، دوای بڕان .
awhar
ئاوهار :
پەتێکە بۆ هەڵگرتنی کوندە بەکار دەهێنرێت .
awhawer
ئاوهاوەر :
بڕ. ١-ئاوکێش .
awhawêj
ئاوهاوێژ :
ئامرازێکە ، بەهۆی تەوژمی ئاوەوە ئاو بەچوار دەوری خۆیدا هەڵدەدات و دەیپرژێنێت .
awhaÎçine
١-ئاوهەڵچنە :
ئەو کەسەی کە لە بیر حەزو و گۆم و ...هتد ، ئاو هەڵدەهێنجێنێت .
awheÎçine
٢- ئاوهەڵچنە :
بڕ. ئاوەڵچنە -١
awheÎçinîn
ئاوهەڵچنین :
هەڵمژین ، یان ئەهێشتنی ئاوی هەر شتێك بەهەر شێوە و هەر هۆیەك بێت .
awheÎsan
ئاوهەڵسان :
بڕ. ئاوهاتن .
awheÎker
ئاوهەڵکەر:
١-کەسێکە کە لە بنەوان سەرچاوەوە ئاو بەرداتەوە بۆ شوێنی مەبەست .
٢-کەسێکە کە ئاو دەکاتە سەرکشتوکاڵ بۆ ئاودان
٣-کەسێکە بەجۆگە و جۆگەلەدا ئاو ڕاییدەکات بۆ شوێنی مەبەست .
awheÎkirdin
ئاوهەڵکردن :
١-ئاو بەردانەوە لە بنەوان و سەرچاوەوە بۆ شوێنی مەبەست .
٢-ئاوکردنە سەر زەوی بۆ ئاودان .
٣-ڕاییکردنی ئاو بە جۆگە و جۆگەلەدا .
awheÎkêş
ئاوهەڵکێش :
بڕ. ١-ئاوهەڵچنە .
awheÎgir
ئاوهەڵگر :
کەسێکە کە لە بنەوان و سەرچاوەوە جۆگە هەڵگرێت و بیبات بۆ سەر زەویی کشتوکاڵی و شوێنی مەبەست .
awheÎgirtin
١-ئاوهەڵگرتن :
جۆگە لێدان و ئاوهێنان بۆ سەرزەویی کشتوکاڵی و شوێنی مەبەست .
awheÎgirtin
٢- ئاوهەڵگرتن :
بڕ. ئاوگرتن .

awheÎgoz
ئاوهەلگۆز :
بڕ. ١-ئاوهەڵچنە .
awheÎgozan
ئاو هەلگۆزان :
بڕ. ئاوهەڵهێنجان .
awheÎgozîn
ئاوهەلگۆزین :
بڕ. ئاوهەڵهێنجان .
awheÎgêz
ئاوهەلگێز :
بڕ. ١- ئاوهەڵچنە .
awheÎgêzan
ئاوهەلگێزان :
بڕ. ئاو هەڵهێنان .
awheÎmij
ئاوهەڵمژ :
ئامێرێکی تایبەتییە بۆ هەڵمژینی ئاو و گواستنەوەی لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر . (ترومپا) .
awheÎhênc
ئاوهەڵهێنج :
بڕ. ١-ئاوهەڵچنە .
awheÎhêncan
ئاوهەڵهێنجان :
١-ئاوهەلکێشان لە بیر و کارێز و حەو ز ...هتد .
٢- ئاو هەلگۆزین بەجام و ئاوگەردان لە دەفر و بەتاڵکردنی .
awhurçin
١-ئاوهورچن :
١- بڕ. ئاوەڵچنە -١ .
٢- هەرشتێك کە ئاو هەڵمژێت .
awhurçin
٢- ئاوهورچن :
کەسێکە کە تین لە مرۆڤ و گیاندار ببڕێت و لە پەلوپۆیان بخات .
awhurçine
ئاوهورچنە :
بڕ. ئاوهورچن . (بۆ مێ) .
awhurçinyay
١-ئاوهورچنیای :
بڕ. ئاوهەڵچنین .
awhurçinyay
٢- ئاوهورچنیای :
بڕ. ئاوهورچنیەی .
awhurçinyey
١-ئاوهورچنیەی :
بڕ. ئاوهەڵچنین .
awhurçinyey
٢- ئاوهورچنیەی :
تین لێبڕین و لەپەلو پۆخشتنی مرۆڤ و گیاندار.
awhuristey
ئاوهورستەی :
بڕ. ئاوهەڵسان .

awhurker ئاوهورکەر :

برِ. ئاوهەڵکەر .

awhurkere ئاوهورکەرە :

برِ. ئاوهەڵکەر . (بۆ مێ).

awhurkerdey ئاوهورکەردەی :

برِ. ئاوهەڵکردن .

awhurkîş ئاوهورکیش :

برِ. ١-ئاوهەڵچنە .

awhurkîşe ئاوهورکیشە :

برِ. ١-ئاوهەڵچنە . (بۆ مێ).

awhurgîz ١-ئاوهورگیز :

برِ. ئاوگەردان .

awhurgîz ٢- ئاوهورگیز :

برِ. ١-ئاوهەڵچنە .

awhurgîze ئاوهورگیزە :

برِ.١-ئاوهەڵچنە . (بۆ مێ).

awhurgîztey ئاوهورگیزتەی :

برِ. ئاو هەڵهێنجان .

awhurgîstey ئاوهورگیستەی :

برِ. ئاوهەڵهێنجان .

awhûrî ئاوهووری :

برِ. ئاوخۆری .

awhênan ئاوهێنان :

١-برِ. ئاوکێشان .

٢-برِ. ئاودادان .

awhênanewe ئاوهێنانەوە :

خۆرەحەتکردن ، یان رەحەتکردنی کەسێك بەدەست ، بەخۆتێهەڵسوون ، یان بەهەرجۆرێکی تر ، بەبێجووتبوون .

awhêner ئاوهێنەر :

برِ.١-ئاوکێش .

awî ١-ئاوی :

١-برِ.١-ئاڤی ١، ٣ ، ٤ .

awî ٢- ئاوی :

کولێرەی پەنجەکێش .

٣- ئاوی : awî

ڕەنگی شینی کاڵ .

ئاویار : awyar

بڕ. ئاودێر .

ئاویارەکەی سەوزەی ئارەزووم

دانا بە گردین ڕازی کۆنە و نووم (مەولەوی)

ئاویاری : awyarî

بڕ. ئاودێری .

وەقــەتــــریٚ مــنیچ ئــاویــاریــکـــــەر

مەستبوو ئامەحشەر سەر ئاروونەو بەر (مەولەوی)

ئاویاری ئاویاری : awyarî awyarî

یارییەکی فۆلکلۆری کوردەوارییە ، شەوانی زستان لەناو ماڵا دەکرێت ، دووکەس دەبەسترێن بە کۆڵی دووکەسی ترا ، ئەو دووانەی کە زەلامەکان بە کۆڵیانا بەستراون ، هەریەکەی داردەستێکی بەدەستەوەیە ، بەرامبەر بەیەکتر دەوەستن ، دارێکی درێژ وا لە نێوانیاندا ،گوایە جۆگەی ئاوە بەگاڵتەوە ،لەسەر نۆرە ئاو بەشەڕدێن و دەکێشن بەوانەی کە بەستراون بەکۆڵیانا، ئەگەر ئەوانەی سەرکۆڵیان دارەکانیان لەدەست گرتن وا ئەمان تێدەکەون

١-ئاویانی : awyanî

بڕ. ١-ئاوانی .

٢- ئاویانی : awyanî

بڕ. ئاوایی .

٣- ئاویانی : awyanî

بڕ. ئاوەدانی .

١-ئاوییە : awiye

بڕ. ١-ئاورنگ .

٢- ئاوییە : awiye

١- تەڕاوی تەختی ژوور و دیوار بۆ هیلە ساو .

٢-ڕووکەش و ماڵەی تەختی ژوور و دیوار بە قوڕ ، گەچ ، چیمەنتۆ ، ... هتد .

٣- ئاوییە : awiye

بڕ. ئاڤی

٤- ئاوییە : awiye

قوڕی تێرکاو شێلراو و ترشێنراو و ئامادەکراو بۆ سواغی دیوار و سەربان و سوانەی خانوو .

٥- ئاوییە : awiye

ئامرازێکی کانزایە ، دەسکێکی داری هەیە ،

سەرەکەی تری سێ سووچەیە بۆ جۆشدان و پەیوەستکردنی دووشت بە کاردێت کە لەحیمبگرن.

awiyedan
ئاوییەدان :
ماڵەکردن و ڕووکە شکردنی دیوار و تەختی ژوور بە تەڕاو ، قوڕ، چیمەنتۆ ...هتد . (سواخدان) .
awiyeday
ئاویەدای :
بڕ. ئاویەدان .
awiyeder
ئاویەدەر :
کەسێك کە ماڵە و ڕووکەشی دیوار و تەختی ژوور بکات ، (سواخدەر) .
awiyedere
ئاویەدەرە :
بڕ. ئاویەدەر . (بۆ مێ) .
awiyediraw
ئاویەدراو :
دیوار و تەختی ژوور کە بە قوڕ ، چیمەنتۆ ، گەچ ...هتد ، ڕووکەشکرابن و ماڵە درابن .
awiyedirya
ئاویەدریا :
بڕ. ئاویەدراو .
awiyediryag
ئاویەدریاگ :
بڕ. ئاویەدراو .
awiyediryaw
ئاویەدریاو :
بڕ. ئاویەدراو .
awiyediryê
ئاویەدریێ :
بڕ. ئاویەدراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
awiyeday
ئاویەدای :
بەدەم ئاوەدانی هەرشت و گیاندارێك .
awyereday
ئاویەرەدای :
لەدەستدان و بەفیڕۆدانی ڕەنج و کۆشش و پوول و پارە و سامان ...هتد . (بە ئاوادان).
awyereder
١-ئاو یەرەدەر :
کەسێك کە گیاندار ، شت بدات بە دەم ئاوەوە .
awyereder
٢- ئاو یەرەدەر :
کەسێك کە کۆشش و ڕەنج و پارە و سامان . ...هتد ، بە فیڕۆ لە دەستبدات .
awyeredere
ئاویەرە دەرە :
بڕ. ئاویەردەر . (بۆ مێ).
awyeredirya
١-ئاویەرە دریا :
هەر گیاندار و شتێك کە درابن بەدەم ئاوەوە .
awyeredirya
٢- ئاویەرە دریا :
ڕەنج و خەبات و کۆشش و پوول و سامان ...هتد ، کە بە فیڕۆ و بەلاشو وەلاش لە دەست درابن .
awyerediryê
ئاویەرە دریێ :
بڕ. ئاویەرە دریا . (بۆ مێ و بۆکۆ).

ئاویەکەر : awyeker
کەسێکە کە کانزا لە حیمبکات .
ئاویەکەرە : awyekere
بڕ. ئاویەکەر . (بۆ مێ).
ئاو یەکەردەی : awyekerdey
بڕ. ئاویەکردن .
ئاویەکراو : awyekiraw
کانزای لە حیمکراو .
ئاویەکردن : awyekirdin
پەیوەستکردن و لەحیمکردنی کانزا .
ئاو یەکریا : awyekirya
بڕ. ئاویەکراو .
ئاویەکریاگ : awyekiryag
بڕ. ئاویەکراو .
ئاویەکریاو : awyekiryaw
بڕ. ئاویەکراو .
ئاویەکریێ : awyekiryê
بڕ. ئاویەکراو . (بۆ مێ و بۆکۆ).
ئاوی پێداهاتگ : awîpêdahatig
بڕ. ئاوی پێداهاتوو .
ئاوی پێداهاتن : awîpêdahatin
ماندو بوون و سڕ بوونی قاچ و لاق لە نە نجامی راوەستانی زۆر ، یان ڕۆیشتنی زۆردا .
ئاوی پێداهاتوو : awîpêdahatû
کەسێکە کە هێندە بە پێوە وەستا بێت ، یان زۆر ڕۆیشتبێت ، کەلاق و قاچی سڕ و ماندو و بوو بن .
ئاویتە بییە : awîtebiye
بڕ. ئاوێتە بوو .
ئاویتە بییەی : awîtebiyey
بڕ. ئاوێتە بوون .
ئاویتە بیی : awîtebiyî
بڕ . ئاوێتە بوو .
ئاویتە کەردەی : awîtekerdey
بڕ . ئاوێتە کردن
ئاویتە کریا : awîtekirya
بڕ. ئاوێتە کراو .

ئاویتە کریێ : awîtekiryê
بڕ. ئاویتەکراو .(بۆ مێ و بۆ کۆ).
ئاویتن : awîtin
هەڵدان و فڕێدانی هەر شتێك .
ئاوی چاو : awîçaw
بڕ. ئەسرین .
١-ئاوی چاودان : awîçawdan
زاخاو دانی چاو بە سەیرکردنی ئافرەت و دیمەن و شتی جوان .
٢- ئاوی چاودان : awîçawdan
شڵەژاندن و بێئارامکردنی مرۆڤ بە هەڕەشە و گوڕەشەکردن و ئازاردان و پیشاندان و باسکردنی شتی بەد فەساڵ و سامناك و گوێدادان و بڵاوکردنەوەی هەواڵی ترسناك و ناخۆش و پڕ ستەم . (ترساندن) .
ئاوی چاوداهاتن : awîçawdahatin
١-کزبوونی بینایی لە ئەنجامی ئاوی ڕەش و سپی لە چاودا .
٢-نەمانی بینایی . (کوێر بوون) .
١-ئاویحەیات : awîĥeyat
بە پێی چیرۆکە ئەفسانەییەکان ئاوێکە هەرکەس بیخواتەوە نامرێت .
٢- ئاویحەیات : awîĥeyat
جوش و چێژی لێوی دڵدار .
ئاوی دەمدان : awîdemdan
بڕ. ئاوی چاودان .
ئاویر : awîr
بڕ. ئاگر .
ئاویرە : awîre
بڕ. ئاتەشەك .
ئاویرباز : awîrbaz
بڕ. ئاگر باز .
ئاویر بازە : awîrbaze
بڕ. ئاگرباز (بۆ مێ) .
ئاویر بازی : awîrbazî
بڕ. ئاگربازی .
ئاویربەست : awîrbest
بڕ. ئاگر بڕ.
ئاویربەستە : awîrbeste
بڕ. ئاگر بڕ. (بۆ مێ).

awîrbestî ئاویربەستی :
بڕ. ئاگر بەستی .

awîrperes ئاویر پەرەس :
بڕ. ئاگر پەرەست .

awîrperesay ئاویر پەرەسای :
بڕ. ئاگر پەرستی .

awîrperese ئاویر پەرەسە :
بڕ. ئاگر پەرست . (بۆ مێ) .

awîrperesî ئاویر پەرەسی :
بڕ. ئاگر پەرستی .

awîrperest ئاویر پەرەست :
بڕ. ئاگر پەرەست .

awîrpereste ئاویر پەرەستە :
بڕ. ئاگر پەرست . (بۆ مێ) .

awîrperestey ئاویرپەرەستەی :
بڕ. ئاگر پەرەستی .

awîrperestî ئاویر پەرەستی :
بڕ. ئاگر پەرستی .

awîrperis ئاویر پەرس :
بڕ. ئاگر پەرست .

awîrpersay ئاویر پەرسای :
بڕ. ئاگر پەرستی .

awîrperse ئاویر پەرسە :
بڕ. ئاگرپەرست . (بۆ مێ).

awîrpersî ئاویرپەرسی :
بڕ. ئاگر پەرەستی .

awîrperist ئاویر پەرست :
بڕ. ئاگر پەرەست .

awîçawsendin ئاوی چاوسەندن :
بڕ. ٢-ئاوی چاودان .

awîçe ئاویچە :
دوورگەی بچووك .

awîçke ئاویچکە :
بڕ. ئاویچە .

awîrperite
ئاویر پەرستە :
بڕ. ئاگر پەرست . (بۆ مێ) .
awîrperistey
ئاویر پەرستەی :
بڕ. ئاگر پەرەستی .
awîrperestî
ئاویر پەرەستی :
بڕ. ئاگر پەرەستی .
awîrîn
ئاویرین :
بڕ. ئاتەشی .
awîřeş
ئاوی ڕەش :
ئەو ئاوەیە کەلەناو پەردەی چاودا کۆدەبێتەوە ،زۆر جار دەبێتە هۆی نابینایی، هەندێ جار بەنەشتەرگەری چارەسەر دەکرێ
awřû
ئاوڕوو :
بڕ. ئابڕوو .
awîbêmerg
ئاوی بێمەرگ :
بڕ. ئاوی حەیات .
awîřûtikan
ئاوی ڕووتکان :
بڕ. ئابڕووتکان .
awîz
ئاویز :
هەر ئامێر و ئامرازێك کەلە چەند پارچەیەکی جیاواز و جۆراو جۆر پێکهاتبێ وکاری جیاواز وجۆراو جۆری پێ ئەنجامبدرێت (دەزگا) .
awîzar
ئاویزار :
تف و تەڕایی ناو دەم .
awîzardan
ئاویزاردان :
بڕ. ٢- ئاوی چاو دان .
awîzanbiyey
ئاویزانبییەی :
بڕ، ئاویزانبوون .
awîzankerdey
ئاویزانکەردەی :
بڕ. ئاوێزانکردن .
awîzankirya
ئاویزانکریا :
بڕ. ئاوێزانکراو .
awîzankiryê
ئاویزانکریێ :
بڕ. ئاوێزانکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
awîzindegî
ئاویزیندەگی :
بڕ. ئاویحەیات .

ئاویژ : awîj
بڕ. ئاوێژ .
ئاویژە : awîje
بڕ. ١-ئاوێژە -١
ئاویژراو : awîjraw
بڕ. ئاویژراو .
ئاویژدراو : awîjdiraw
بڕ. ئاویژدراو .
ئاویژتن : awîjtin
بڕ. ئاویتن .
ئاویژیا : awîjya
بڕ. ئاوێژیا .
ئاویژیار : awîjyar
بڕ. ٣-ئاوێژە .
ئاویژیاگ : awîjyag
بڕ. ئاوێژراو .
ئاویژیاو : awîjyaw
بڕ. ئاوێژراو .
ئاویژێرکا : awîjêrka
بڕ. ئاگری بنکا .
ئاوی ژێرکاسە : awîjêrkase
مرۆڤی بێکەڵك و بێفەڕ و هیچ و پووچ .
ئاویست : awîst
بڕ.ئاواتە خواستە .
بیست و پەنج هەزار ، نـۆسەد و بیستەن
دڵ مەیلش بەتۆن ، هەر تۆش ئاویستەن (بێسارانی)
١-ئاویشەوێ : awîşewê
ئاوێکە شەوان دەکرێتە شەربەو گۆزە و کوندە و ..هتد ، تا بەیانی لەبەر هەوا دادەنرێت بۆ ئەوەی سارد بێت .
گۆزەی سوورو ئاوی شەوێ
دەمم وەخاڵاَنت کـــەوێ (فۆلکلۆر)
٢- ئاویشەوێ : awîşewê
شتێ کە بە خۆڕایی دەستکەوتبێ .
ئاویشتن : awîştin
هەڵدان و فڕێدانی هەر شتێك .

awîqaçdahatin

ئاویقاچداهاتن :

بڕ. ئاوپیێداهاتن .

awîge

ئاویگە :

وشکانی ناو دەریاو ئۆقیانووس کە لە هەموو لایەکەوە ئاو دەورەی دابێت . (دوورگە)

awîgiwêçkedan

ئاویگوێچکەدان :

بڕ. ئاوی گوێدان .

awîgiwêdan

ئاویگوێدان :

ئامۆژگاری و ڕێنمایی و تەمێکردن بەشێوەیەکی توند و تیژ .

awîlke

١-ئاویلکە :

دوا هەناسەی ژیان لە کاتی سەرەمەرگدا (سەرە مەرگ ، گیانەڵلا) .

awîlke

٢- ئاویلکە :

بڕ. ئاوزەنگی

awîme´denî

ئاویمەعدەنی :

بڕ. ئاڤاترش -٢ .

awîn

١-ئاوین :

مرۆڤ و گیاندار و شتی گوم و سەرنگونبووک .

awîn

٢- ئاوین :

گەرمترین وەرزی ساڵە کە دەکەوێتە نێوان بەهار و پاییزەوە (هاوین) .

awêt

ئاوێت :

بڕ. ئاوێتە .

awête

١-ئاوێتە :

دوومژاد،دووشتی تێکەڵ، یان پتر کە لەیەك جیانەکرێتەوە ،یان جیاکردنەوەیان زۆرگرانبێت وشتێکی نوێیان لێدروستبێت.

awête

٢- ئاوێتە :

دوو کەس ، دووگیاندار ، یان پتر کە زۆر هۆگری یەکتر بن

awête

٣- ئاوێتە :

دوو ئاژەڵی تێکەڵ .

awête

٤- ئاوێتە :

تەنراو و شتی فرە ڕەنگ .

awêtebû

١-ئاوێتە بوو :

دوو مژاد ، دووشت ، یان زیاتر کە بە جۆرێك تێکەڵبووبن و جیابوونەوەیان نەبێت و شتێکی نوێیان پێکهێنا بێت .

awêtebû

٢- ئاوێتە بوو :

دوو کەس ، دوو گیاندار ، یان پتر کە زۆر هۆگری یەکتر بووبن .

awêtebû

٣- ئاوێتە بوو :

ئاژەڵ کە تێکەڵ بە یەکتری بووبن .

ئاوێتە بووگ : awêtebûg

بڕ. ئاوێتەبوو .

١-ئاوێتەبوون : awêtebûn

تێکەڵبوونی دوو مژاد ، دووشت ، یان زیاتر کە لە یەك جیانەکرێنەوە ، یان جیاکردنەوەیان زۆرگرانبێت و شتێکی تازەیان لێدروستبوبێت .

٢- ئاوێتەبوون : awêtebûn

هۆگر بوونی دووکەس ، دووگیاندار ، یان پتر ، بەشێوەیەکی زۆر قووڵ و پتەو .

٣- ئاوێتەبوون : awêtebûn

تێکەڵبوونی ئاژەڵ .

١-ئاوێتەکەر : awêteker

ئامێرێکە بۆ تێکەڵاوکردن و گرتنەوەی چیمەنتۆ.

٢- ئاوێتەکەر : awêteker

کەسێکە کە مژاد ، شت ، یان گیاندار ئاوێتە بکات.

١-ئاوێتەکراو : awêtekiraw

دوومژاد ، دووشتی تێکەڵکراو ، یان زیاتر ، بەچەشنێك کە لە یەك جیا نەکرێنەوە ، یان جیاکردنەوەیان زۆر گرانبێت و بابەتێکی تریان لێدروستکرابێت .

٢- ئاوێتەکراو : awêtekiraw

دووکەس ، دووگیاندار ، یان کۆمەڵێکی پێکەوە هۆگرکراو.

٣- ئاوێتەکراو : awêtekiraw

ئاژەڵی تێکەڵکراو .

٤- ئاوێتەکراو : awêtekiraw

تەنراو و شتی ڕەنگاو ڕەنگکراو .

١-ئاوێتەکردن : awêtekirdin

تێکەڵکردنی دوو مژاد ، دووشت ، یان زیاتر بەشێوەیەك کە جیاکردنەوەیان نەبێ و شتێکی نوێ پێکبهێنن .

٢- ئاوێتەکردن : awêtekirdin

هۆگرکردنی دوو کەس ، دوو گیاندار ، یا پتر بە شێوەیەکی توندو پتە و.

٣- ئاوێتەکردن : awêtekirdin

تێکەڵکردنی ئاژەڵ .

ئاویتەکریا : awîtekirya

بڕ. ئاوێتەکراو .

ئاوێتەکریاگ : awêtekiryag

بڕ. ئاوێتەکراو .

ئاوێتەکریاو : awêtekiryaw

بڕ. ئاوێتەکراو .

awêtin ئاوێتن :

بڕ. ئاویشتن .

awêr ئاوێر :

بڕ. ئاودێر .

awêrî ئاوێری :

بڕ. ئاودێری .

awêz ١-ئاوێز :

بڕ. ئامێز .

awêz ٢- ئاوێز :

شتی شۆڕەوەبوو ، یان هەڵواسراو بە شتێکی تردا .

awêz ٣- ئاوێز :

پەراوێزی کەواو پۆشاك .

awêz ٤- ئاوێز :

هەسارەی کۆ .

awêzan ١-ئاوێزان :

کەسێك ، شتێك ، کەبەشوێنێکەوە ، یان بەشتێکەوە قاییمکرابێت و شۆڕبووبێتەوە .

awêzan ٢- ئاوێزان :

هەردوودەست و باسك بە دەوری گەرداندا (دەستلە ملان) .

وەرگەڕێ با ئاوێزانت بم

تۆمەڕۆ با بەقوربانت بم (فۆلکلۆر)

awêzanbûn ١-ئاوێزانبوون :

شۆڕەوەبوون و خۆهەڵواسین بە شتێکەوە .

awêzanbûn ٢- ئاوێزانبوون :

هێنانی هەردوو دەست و باسك بە دەوری گەردندا .

awêzanker ئاوێزانکەر :

١- کەسێك کە شتێك بە شتێکا هەڵبواسێ.

٢-کەسێکە کە مرۆڤ لە سێدارە بدات .

awizankere ئاویزانکەرە :

بڕ . ئاوێزانکەر (بۆ مێ)

awêzankiraw ئاوێزانکراو :

١-شتێك ، یان گیاندارێك بە شتێکدا شۆڕکرابێتەوە .

٢-مرۆڤی لەسێدارە دراو .

awêzankirdin ١-ئاوێزانکردن :

هەڵواسین و شۆڕکردنەوەی شتێك ، یان کەسێك بە شوێن و شتێکەوە .

awêzankidin ٢- ئاوێزانکردن :

لەسێدارەدانی مرۆڤ .

awêzankirya ئاوێزانکریا :

بڕ. ئاوێزانکراو .

awêzankiryag ئاوێزانکریاگ :

بڕ. ئاوێزانکراو .

awêzankiryaw ئاوێزانکریاو :

بڕ. ئاوێزانکراو .

awêze ١-ئاوێزە :

بڕ. ئاوێز .

awêze ٢- ئاوێزە :

١- پلپلەی بچووکی زێڕ ، زیو ، یان هەرشتێکی دی کە لە گوارە دەکرێ و پێیداشۆڕدەبێتەوە .

٢- پلپلەو زێڕ وزیوی ئافرەت .

awêze ٣- ئاوێزە :

بلورو و چرایەکی گەورە و پلپلە دارە ، بنەکەی بازنەییە ، بە دەوراندەوردا چرای بچووك بچووکی هەیە کە بلووری ڕەنگاو ڕەنگی پێوەکراوە بۆ جوانی بەبنمیچداهەڵدەواسرێ (چلچرا) .

awêze ٤- ئاوێزە :

شووشەیەکی کریستاڵئاسای درێژکۆڵە و لادارە ، ئەگەر تیشکی بکەوێتە سەر دەیداتەوە .

awêj ١-ئاوێژ :

پاشگرێکە دەلکێ بە ناوەوە ، دەیکابە بکەر . بەرد —بەرد ئاوێژ .

awêj ٢- ئاوێژ :

بڕ. ئاڤێژە .

awêje ١-ئاوێژە :

١- زەویی ئاودراو لە پێش پەڵە دانندا ، بۆ ئەوەی بە ئاسانی بکێڵرێ وقەرسیلەکەی زوو پێبگات بۆ لەوەڕی ئاژەڵ .

٢- پەرێز و جاڕ و شوێنی تر کە ئاویان کرابێتە سەر و پاش کزر بوونەوەیان کوترابێتەوە و تەختکرابن بۆجێخەرمان .

awêje ٢- ئاوێژە :

بڕ. ئاورێژگە .

awêje ٣- ئاوێژە :

کەسێك کە نیشان بپێکێت . (نیشانشکێن) .

awêjer ئاوێژەر :

بڕ. ٣ ئاوێژە .

awêjtin ئاوێژتن :

بڕ. ئاویشتن .

awêjraw

ئاوێژراو :

١-هەر شتێ هەوادرابێ ، فڕێدرابێ .

٢-هەر شتێك كە گێڕابێتە نیشانە و كەس و شوێنێكی دیاریكراو .

awêjdiraw

ئاوێژدراو :

بڕ. ئاوێژراو .

awêjya

ئاوێژیا :

بڕ. ئاوێژراو

awêjyag

ئاوێژیاگ :

بڕ. ئاویژراو .

awêjyaw

ئاوێژیاو :

بڕ. ئاوێژراو .

awêjyar

ئاوێژیار :

بڕ. ٣-ئاویژ .

awêsta

ئاوێستا :

بڕ. ئاڤێستا .

awêştin

ئاوێشتن :

بڕ. ئاویشتن .

awêne

ئاوێنە :

پارچەشووشەیەك ، یان كانزایەكە ڕوویەكی نیتراتی زیو ، یان ، جیوەی تێهەڵدەسوێنرێ ، ڕوومەكەی تریشی وێنەی شت دەداتەوە ، مرۆڤ ڕوخسارو باڵای خۆی تێدا دەبینێت .

awênebend

ئاوێنەبەند :

كۆشكێ ، یان ژوورێ كە دیوار و بنمیچیان بە ئاوێنە دا پۆشرابن .

awênebendî

ئاوێنەبەندی :

ڕووكەش و ڕووپۆشی ڕووی دیوار و بنمیچ .

awênesaz

ئاوێنە ساز :

كەسێكە كە دیوار و بنمیچ و ...هتد ، بە ئاوێنە دادەپۆشێت .

awênesazî

ئاوێنەسازی :

بڕ ئاوێنەبەندی .

awênek

ئاوێنەك :

بڕ. ئاوێنە .

awênegirewe

ئاوێنەگرەوە :

كەسێكە كە بە ئاوێنە بەخت و چارەنووس دەردەخات .

awênegirtinewe

ئاوێنەگرتنەوە :

زانین و دیاریكردنی چارەنووس بەهۆی ئاوێنەوە.

ئاوێنەوگر : awênewgir

بڕ. ئاوێنەگرەوە .

١-ئاه : ah

بڕ. ئاخ .

٢- ئاه : ah

ماوەوکاتێکی زۆر کەم .

*ئاهێکی مابوو بپەڕێتەوە ، بەڵام کەوتە خوارەوە.

٣- ئاه : ah

بڕ.٥-ئاز .

ئاها : aha

بڕ. ئەها .

ئاهار : ahar

شلە و تراوێکی ئاوئاسایە ، دەدرێت لە پارچە کووتاڵ بۆ دەقگرتن و بریسکە دانەوە .

ئاهاردان : ahardan

ئاهار هەڵسوون لە پارچە و کووتاڵ بۆ دەقگرتن و بریسکە پێهەڵهێنان .

ئاهان : ahan

بڕ. ئاها .

ئاهانە : ahane

مشتە کوڵە ، چەپۆك ، زللە ، یان هەر زەبرێکی تر کەلە پڕ بکێشرێت بە مرۆڤ و گیاندارادا .

ئاهای : ahay

وشەیەکە بۆ دەربڕینی سەرسامی و سەرسوڕمان ، یان گاڵتەو مەسخەرەپێکردن و بەکەمزانین دەبێژرێت .

*ئاهای چ کارێکی مەزنی کرد !

ئاهە : ahe

بڕ. ئاه

ئاهەر : aher

بڕ. ئاهار .

١-ئاهەڕا : aheřa

کوێرەڕێیەك کە بە ئاستەم لە ڕێ بچێت و پێی بزانرێت کە ڕێیە .

وەروی بەر نەوبەست گردگوزەرگاهێ

دووی ئــازیزشەن دڵ ئــــاهەڕایــێ (مەولەوی)

٢- ئاهەڕا : aheřa

ڕێیەکی زۆر باریکە بزن و حەیوان یەك لەدوای یەك پێیدا دەڕۆن . (بزنە ڕێ) .

ئاهەستە : aheste

بڕ. ئاهیستە .

ئاهەستەیی : ahesteyî

بڕ. ئاهیستەیی .

١-ئاهەك : ahek

مڕادێکی وشك و سپی و شێکێشه ، بەردە ئاهەك دەخرێتە ناو کوورەی تایبەتەوە و دادەخرێت و گەرمدەبێت و بەتین و گەرمایی زۆر بەردەکە دەبێتە ئاهەك کە تەڕبکرێت سووتێنەرە . (قسڵ)

٢- ئاهەك : ahek

خلتەی سەهۆلاّ و .

١-ئاهەنگ : aheng

١- کۆڕی گۆرانی و مۆسیقاو چەپڵەڕێزان و شادی و خۆشی و هەڵپەڕین .

٢-هەواو ئاوازی گۆرانی ، کەسترانبێژ گۆرانییەکەی دادەمەزرێنێ و لەسەری دەڕوا .

٢- ئاهەنگ : aheng

هەرچی شتێك کە لە ئەنجامی لەرینەوەدا بەشێوەیەکی شەپۆل بگاتە پەردەی گوێ و ببیسترێت . (دەنگ) .

ئاهەنگدار : ahengdar

١-بڕ. ئاهەنگگێڕ.

٢-بڕ. ئاوازە دار .

ئاهەنگداری : ahengdarî

١-بارودۆخی شوێن و کۆڕێك کە هەمە چەشنە ئاوازیان لێبەرزبێتەوە .

٢-هەڵسوکەوتی هونەرمەندانە لە بواری مۆسیقاو گۆرانیدا .

٣- پسپۆڕی و شارەزایی و لێهاتوویی لە هونەری ئاهەنگ و مۆسیقادا .

ئاهەنگکەر : ahengker

بڕ. ئاهەنگگێڕ.

ئاهەنگکەرە : ahengkere

بڕ. ئاهەنگگێڕ . (بۆ مێ) .

ئاهەنگکەردەی : ahengkerdey

بڕ.ئاهەنگگێڕان .

ئاهەنگگرتن : ahenggirtin

بڕ. ئاهەنگگێڕان .

ئاهەنگی : ahengî

بڕ. ئاوازە دار .

ئاهەنگگیلن : ahenggîÎin

بڕ. ئاهەنگگێڕ.

ئاهەنگگیلنە : ahenggîÎine

بڕ. ئاهەنگگێڕ . (بۆ مێ).

ئاهەنگگیلنای : ahenggîÎnay

بڕ. ئاهەنگگێڕان .

ئاهەنگگێڕ : ahenggêř

کەسێك کە لە ئاهەنگا شادی بگێڕێ و بە گۆرانی و مۆسیقا و چەپلەڕێزان و ....هتد ، خۆشی و شادی بخاتە دڵی خەڵکەوە .

ئاهەنگگێڕان : ahenggêřan

سازدان و ڕێکخستن و بەڕێوەبردنی ئاهەنگ .

ئاهتێداماگ : ahtêdamag

بڕ. ئاهێتراماو .

ئاهتێدامان : ahtêdaman

بوونی وزە و هێز و توانایەکی کەم لە مرۆڤ و گیاندارا .(تین) .

ئاهتێداماو : ahtêdamaw

کەسێك ، گیاندارێك کە وزە و هێز و تین و توانایەکی کەمی تێدامابێ .

ئاهتێدانەماگ : ahtêdanemag

بڕ. ئاهتێدانەماو .

ئاهتێدانەمان : ahtêdaneman

١-نەمانی هێز و توانا لە مرۆڤ و گیاندارا.

٢-کۆتایی و دواییهاتنی ژیان . (مردن)

ئاهتێدا نەماو : ahtêdanemaw

١-کەسێك ، گیاندارێك وزە و هێزوتین و توانای تێدا نەمابێ .

٢-مرۆڤ و گیانداری مردوو .

ئاهدە بەردامان : ahdeberdaman

بڕ. ئاهتێدامان .

ئاهدەبەرداماو : ahdeberdamaw

بڕ. ئاهتێداماو .

ئاهدەبەردانەمان : ahdeberdaneman

بڕ. ئاهتێدانەمان .

ئاهدەبەردانەماو : ahdeberdanemaw

بڕ. ئاهتێدانەماو .

ئاهچەنەمەنە : ahçenemene

بڕ. ئاهتێداماو .

ئاهچەنەمەنەی : ahçenemeney

بڕ. ئاهتێدامان .

ئاهچەنەمەندە : ahçenemende

بڕ. ئاهتێداماو .

ئاهچەنەمەندەی : ahçenemendey

بڕ. ئاهتێمان .

ئاهچەنەمەندێ : ahçenemendê

بڕ. ئاهتێدانەماو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئاهچەنەمەنی : ahçenemenî

بڕ. ئاهتێداماو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاهچەنە نەمەنە : ahçenenemene

بڕ. ئاهتێدانەماو .

ئاهچەنە نەمەنەی : ahçenenemeney

بڕ. ئاهتێدا نەمان .

ئاهچەنەنەمەندە : ahçenenemende

بڕ. ئاهتێدانەماو .

ئاهچەنەنەمەندەی : ahçenenemendey

بڕ. ئاهتێدانەمان .

ئاهچەنەنەمەندی : ahçenenemendî

بڕ. ئاهتێدانەماو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاهچەنەنەمەنی : ahçenenemenî

بڕ.ئاهتیدانەماو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئاهچنەمەنە : ahçinemene

بڕ. ئاهتێداماو .

ئاهچنەمەنەی : ahçinemeney

بڕ. ئاهتێدامان .

ئاهچنەمەندە : ahçinemende

بڕ. ئاهتێداماو .

ئاهچنەمەندەی : ahçinemendey

بڕ. ئاهتێدامان .

ئاهچنەمەندی : ahçinemendî

بڕ. ئاهتێداماو . (بۆ مێ و بۆکۆ) .

ئاهچنەمەنی : ahçinemenî

بڕ. ئاهتێداماو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاهچنەنەمەنە : ahçinenemene

بڕ . ئاهتێدانەماو .

ئاهچنەنەمەنەی : ahçinenemeney

بڕ. ئاهتێدانەمان .

ahçinenemende
ئاهچنەنەمەندە :
بڕ. ئاهتێدانەماو .

ahçinenemendey
ئاهچنەنەمەندەی :
بڕ. ئاهتێدانەمان .

ahçinenemendî
ئاهچنەنەمەندی:
بڕ. ئاهتێدانەماو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ahçinenemenî
ئاهچنەنەمەنی :
بڕ. ئاهتێدنەماو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ahdar
ئاهدار :
بڕ. ئاخدار .

ahdare
ئاهدارە :
بڕ. ئاخدار . (بۆ مێ) .

ahir
ئاهر :
بڕ. ئاگر .

ئاهر دای ئەدڵ ، دەروونم تاودا
دیدەم بە موژگان مەیلی زوخاودا . (بێسارانی)

ahir eremrkin
ئاهر ئەرەمرکن :
بڕ. ئاگر دامرکێن .

ahir eremrkinay
ئاهر ئەرەمرکنای :
بڕ. ئاگر دامرکاندن .

ahir eremirkine
ئاهرئەرەمرکنە :
بڕ. ئاگردامرکێن . (بۆ مێ).

ahir eremirkinya
ئاهر ئەرەمرکنیا :
بڕ. ئاگر دامرکێنراو .

ahir eremirkinyê
ئاهر ئەرەمرکنیێ :
بڕ. ئاگر دامرکێنراو .(بۆ مێ و بۆ کۆ).

ahir eremirkiya
ئاهر ئەرەمرکیا :
بڕ. ئاگردامرکاو .

ahir eremirkiyey
ئاهر ئەرەمرکیەی :
بڕ.ئاگر دامرکان .

ahir eremirkiyê
ئاهر ئەرەمرکیێ :
بڕ. ئاگر دامرکاو . (بۆ مێ بۆ کۆ) .

ahir enegîsin
١-ئاهرئەنەگیسن :
بڕ. ئاگرەوکەر .

ahir enegîsin	٢- ئاهرئەنەگیسن :
	بڕ. ئاژاوەگێڕ .
ahir enegîsine	ئاهر ئەنەگیسنە :
	بڕ. ئاگرەوکەر .(بۆ مێ) .
ahir enegîsnay	١-ئاهر ئەنەگیسنای :
	بڕ. ئاگرکردنەوە .
ahir enegîsnay	٢- ئاهر ئەنەگیسنای :
	بڕ. ئاژاوەگێڕان .
ahir enegîsyay	ئاهرئەنەگیسیای :
	بڕ. ئاگر داگیرسان .
ahir enegîsyey	ئاهر ئەنەگیسیەی :
	بڕ. ئارگر داگیرسان .
ahir enewerbiye	ئاهر ئەنەوەربییە :
	بڕ. ئاگر تێبەربوو .
ahir enewerbiyey	ئاهرئەنەوەربییەی:
	بڕ. ئاگر تێبەربوون .
ahir enewerbiyî	ئاهر ئەنەوەربیی :
	بڕ. ئاگر تێبەربوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ)
ahir ewaker	١-ئاهرئەواکەر :
	بڕ.ئاگرەوکەر .
ahir ewaker	٢- ئاهرئەواکەر :
	بڕ. ئاژاوەگێڕ.
ahir ewakere	١-ئاهرئەواکەرە :
	بڕ.ئاگرەوەکەر . (بۆ مێ)
ahir ewakere	٢- ئاهرئەواکەرە :
	بڕ. ئاژاوەگێڕ. (بۆ مێ).
ahir ewakerdey	١-ئاهرئەواکەردەی :
	بڕ. ئاگرکردنەوە .
ahir ewakerdey	٢- ئاهرئەواکەردەی :
	بڕ. ئاژاوەگێڕان .
ahir ewakewtey	ئاهرئەواکەوتەی :
	بڕ. ئاگرکەوتنەوە .
ahirewakuşin	ئاهرئەوا کوشن :
	بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ahir ewakuşnay
ئاهر ئەواكوشناى :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ahir ewakuşine
ئاهر ئەواكوشنە :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك (بۆ مێ) .

ahir ewakuşney
ئاهرئەواكوشنەى :
بڕ. ئاگركوژانەوە .

ahir ewakuşya
ئاهرئەواكوشیا :
بڕ. ئۆجاخكوێرەو بوو .

ahir ewakuşyay
ئاهرئەواكوشیاى :
بڕ.ئاگركوژانەوە .

ahir ewakuşyey
ئاهرئەواكوشیەى :
بڕ. ئاگر كوژاندنەوە .

ahir ewakuşyê
ئاهرئەواكوشیێ :
بڕ. ئۆجاخكوێرەوبوو .

ahir eweker
١-ئاهرئەوەكەر :
بڕ. ئاگرەوكەر .

ahir eweker
٢- ئاهرئەوەكەر :
بڕ. ئاژاوەگێڕ.

ahir ewekere
١-ئاهرئەوەكەرە :
بڕ. ئاگرەوكەر . (بۆ مێ)

ahir ewekere
٢- ئاهرئەوەكەرە :
بڕ. ئاژاوەگێڕ . (بۆ مێ)

ahir ewekerdey
١-ئاهرئەوەكەردەى :
بڕ. ئاگركردنەوە .

ahir ewekerdey
٢- ئاهرئەوەكەردەى :
بڕ. ئاژاوەگێڕان .

ahir ewekewtey
ئاهر ئەوەكەوتەى :
بڕ. ئاگركەوتنەوە .

ahir ewekuşin
ئاهرئەوەكوشن :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ahir ewekuşnay
ئاهر ئەوەكوشناى :
بڕ ئاگر كوژاندنەوە .

ahir ewekuşne
ئاهرئەوەكوشنە :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك (بۆ مێ).

ئاهرنەوە کوشنەی : ahir ewekuşney
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .
ئاهرنەوەکوشیای : ahir ewekuşyay
بڕ. ئاگر کوژاندنەوە .
ئاهرەنەوەکوشیەی : ahire ewekuşyey
بڕ.ئاگرکوژاندنەوە
ئاهر نەوە کوشێی : ahir ewekuşêy
بڕ.ئۆجاخکوێرەوە بوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئاهر نەوە کۆتەی : ahir ewekotey
بڕ. ئاگرکەوتنەوە .
ئاهرنەوەوکەر : ahir ewewker
بڕ. ئاگرەوکەر .
١-ئاهرنەوەوکەر : ahir ewewker
بڕ. ئاگرەوکەر .
٢- ئاهرنەوەوکەر : ahir ewewker
بڕ. ئاژاوەگێڕ .
ئاهرنەوەوکەرە : ahir ewewkere
بڕ. ئاژاوەگێڕ .
ئاهرنەوەوکەوتەی : ahir ewewkewtey
بڕ. ئاگرکەوتنەوە .
ئاهرنەوەوکوشن : ahir ewewkuşin
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .
ئاهرنەوەوکوشنای : ahir ewewkuşnay
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .
بڕ.ئاهر نەوەوکوشنە : ahir ewewkuşne
ئاگر تەمیرۆك .
ئاهرنەوەو کوشنەی : ahir ewewkuşney
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .
ئاهر نەوەوکوشیا : ahir ewewkuşya
بڕ.ئۆجاخکوێرەوبوو .
ئاهر نەوەوکوشیای : ahir ewewkuşyay
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .
ئاهرنەوەوکوشیەی : ahir ewewkuşyey
بڕ. ئاگر کوژاندنەوە .

ئاهر ئەوەوكوشێ : ahir ewewkuşyê
بڕ. ئۆجاخكوێرەوبوو . (بۆ مێ و بۆ كۆ).

ئاهرئەوەوكۆتەی : ahir ewewkotey
بڕ. ئاگركەوتنەوە .

١-ئاهرئەووكەر : ahir ewoker
بڕ. ئاگرەوكەر .

٢- ئاهرئەووكەر : ahir ewoker
بڕ. ئاژاوەگێڕ.

١-ئاهرئەووكەرە : ahir ewokere
بڕ ئاگرەوكەر . (بۆ مێ)

٢- ئاهرئەووكەرە : ahir ewokere
بڕ. ئاژاوەگێڕ.(بۆ مێ).

١-ئاهرئەووكەردەی : ahir ewokerdey
بڕ ئاگركردنەوە .

٢- ئاهرئەووكەردەی : ahir ewokerdey
بڕ. ئاژاوەگێران .

ئاهرئەو ۆ كەوتەی : ahir ewokewtey
بڕ. ئاگركەوتنەوە .

ئاهر ئەووكوشن : ahir ewokuşin
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ئاهر ئەووكۆشنای : ahir ewokuşnay
بڕ. ئاگركوژاندنەوە .

ئاهرئەووكوشنە : ahir ewokuşine
بڕ. ئاگرتەمیرۆك .

ئاهرئەووكوشنەی : ahir ewokuşney
بڕ. ئاگر كوژاندنەوە .

ئاهرئەووكوشیا : ahir ewokuşya
بڕ. ئۆجاخكوژرەوە بوو .

ئاهر ئەووكوشیای : ahir ewokuşyay
بڕ. ئاگركوژنەوە .

ئاهر ئەووكوشیەی : ahir ewokuşyey
بڕ. ئاگركوژاندنەوە .

ئاهر ئەووكوشێ : ahir ewokuşyê
بڕ. ئۆجاخكوێرەوە بوو .(بۆ مێ و بۆ كۆ).

ahir ewokotey
ئاهر ئەوۆكۆتەی :
بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ahire
ئاهرە :
بڕ. ئاگرە .

ahireweşe
ئاهرەوەشە :
بڕ. ئاگرە خۆشە .

ahirewker
١-ئاهرەوکەر :
بڕ. ئاگرەوکەر .

ahirewker
٢- ئاهرەوکەر :
بڕ. ئاژاوەگێڕ .

ahirewker
١-ئاهرەوکەر :
بڕ. ئاگرەوکەر .

ahirewker
٢- ئاهرەوکەر :
بڕ. ئاژاوەگێڕ . (بۆ مێ) .

ahirewkerdey
١-ئاهرەوکەردەی :
بڕ. ئاگرکردنەوە .

ahirewkerdey
٢- ئاهرەوکەردەی :
بڕ. ئاژاوەگێڕان .

ahirewkewtey
ئاهرەوکەوتەی :
بڕ. ئاگر کەوتنەوە .

ahirewkuşin
ئاهرەوکوشن :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ahirewkuşnay
ئاهرەو کوشنای :
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ahirewkuşine
ئاهرەو کوشنە :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك . (بۆ مێ).

ahirewkuşney
ئاهرەو کوشنەی :
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ahirewkuşya
ئاهرەوکوشیا :
بڕ. ئۆجاخکوێرەوەبوو .

ahirewkuşyay
ئاهرەو کوشیای :
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ahirewkuşyey
ئاهرەوکوشیەی :
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ئاهرەوکوشیێ : ahirewkuşyê

بڕ. ئۆجاخکوێرەوەبوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاهرەو کۆتەی : ahirewkotey

بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ئاهرەونیای : ahirewniyay

بڕ. ئاگرنانەوە .

ئاهرباز : ahirbaz

بڕ ئاگر باز .

ئاهربازە : ahirbaze

بڕ. ئاگر باز . (بۆ مێ) .

ئاهربازی : ahirbazî

بڕ. ئاگربازی .

ئاهربەست : ahirbest

بڕ. ئاگر بڕ.

ئاهربەستە : ahirbeste

بڕ. ئاگر بڕ.(بۆ مێ).

ئاهربەستەی : ahirbestey

بڕ. ئاگر بڕکردن .

ئاهر بەستکەر : ahirbestker

بڕ. ئاگر بڕ.

ئاهربەستکەرە : ahirbestkere

بڕ ئاگر بڕ.

ئاهر بەستکەردەی : ahirbestkerdey

بڕ. ئاگر بڕکردن .

ئاهر بەستکریا : ahirbestkirya

بڕ. ئاگر بڕکراو .

ئاهربەستکریێ : ahirbestkiryê

بڕ. ئاگر بڕکراو .

ئاهربەستی : ahirbestî

بڕ. ئاگر بڕکردن .

ئاهربڕ: ahirbiř

بڕ. ئاگربڕکردن .

ئاهربڕە : ahirbiře

بڕ. ئاگربڕ.(بۆ مێ).

ahirbiřker | ئاهربڕکەر :
بڕ. ئاگربڕ.

ahirbiřkere | ئاهربڕکەرە :
بڕ. ئاگربڕ.(بۆ مێ).

ahirbiřkerdey | ئاهربڕکەردەی :
بڕ. ئاگر بڕکرن .

ahirbiřkirya | ئاهربڕکریا :
بڕ. ئاگر بڕکراو .

ahir biřkiryê | ئاهربڕکریێ :
بڕ. ئاگر بڕکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ahirbiřî | ئاهربڕی :
بڕ. ئاگر بڕکردن .

ahirbiřyay | ئاهربڕیای :
بڕ. ئێربڕیای .

ahirbiřyey | ١-ئاهربڕیەی :
بڕ. ئاگربڕکردن .

ahirbiřyey | ٢- ئاهربڕیەی :
بڕ. ئۆجاخکوێرکرنەوە .

ahirpare | ئاهرپارە :
بڕ. ئاگرپارە .

ahirparîz | ئاهرپاریز :
بڕ. ئاگرپارێز .

ahirperes | ئاهرپەرەس :
بڕ. ئاگر پەرست .

ahirperese | ئاهرپەرەسە :
بڕ. ئاگرپەرەست .(بۆ مێ).

ahirperesî | ئاهر پەرەسی :
بڕ. ئاگر پەرەستن .

ahirperest | ئاهرپەرەست :
بڕ. ئاگر پەرست .

ahirpereste | ئاهرپەرەستە :
بڕ. ئاگر پەرست . (بۆ مێ).

ahirperestey | ئاهر پەرەستەی :
بڕ ئاگر پەرستی .

ahirperestî

ئاهرپەرەستی :

بڕ. ئاگر پەرستی .

ahirperis

ئاهرپەرس :

بڕ . ئاگر پەرست .

ahirpersay

ئاهر پەرسای :

بڕ ئاگر پەرستن .

ahirperise

ئاهرپەرسە :

بڕ. ئاگر پەرست . (بۆ مێ).

ahirpersey

ئاهر پەرسەی :

بڕ.ئاگر پەرستن .

ahirperist

ئاهرپەرست :

بڕ. ئاگرپەرست .

ahirperiste

ئاهرپەرستە :

بڕ. ئاگر پەرست . (بۆ مێ).

ahirperistey

ئاهر پەرستەی :

بڕ. ئاگرپەرستی .

ahirperistî

ئاهرپەرستی :

بڕ. ئاگر پەرستی .

ahirdan

ئاهردان :

بڕ. ئاگردان .

ahirxane

ئاهرخانە :

بڕ. ئاگردان .

ahirker

ئاهرکەر :

بڕ. ئاگرەوکەر .

ahirkere

ئاهرکەرە :

بڕ.ئاگرەوکەر . (بۆ مێ).

ahirkerdey

ئاهرکەردەی :

بڕ. ئاگرکردن .

ahirga

ئاهرگا :

١-بڕ. ئاتەشگە .

٢-بڕ. ئاگردان .

ahirge

ئاهرگە :

١-بڕ. ئاتەشگە .

٢-بڕ . ئاگردان .

ahirgeşewker

ئاهرگەشەوکەر :

بڕ. ئاگرگەشکەرە .

ahirgeşewkere

ئاهرگەشەوکەرە:

بڕ. ئاگر گەشکەرە . (بۆ مێ).

ahirgeşewkerdey

ئاهرگەشەوکەردەی :

بڕ. ئاگرگەشکردنەوە .

ahirgeşoker

ئاهرگەشۆکەر :

بڕ. ئاگر گەشکەرە .

ahirgeşokere

ئاهرگەشۆکەرە :

بڕ. ئاگر گەشکەرە . (بۆ مێ).

ahirgeşokerdey

ئاهرگەشۆکەردەی :

بڕ. ئاگرگەشکردنەوە .

ahirgirtey

ئاهرگرتەی :

بڕ. ئاگرگرتن .

ahirnak

ئاهرناك :

بڕ. ئاگرین .

ahirnake

ئاهرناکە :

بڕ. ئاگرین . (بۆ مێ)

ahirwaran

ئاهرواران :

بڕ. ئاگر باران .

ahirwaray

ئاهر وارای :

بڕ. ئاگرباران .

ahirwerbiyey

ئاهروەربییەی :

بڕ. ئاگربەربوونەوە .

ahirwerday

ئاهر وەردای :

بڕ. ئاگر بەردان .

ahirwenewerbiye

ئاهروەنەوەربییە :

بڕ. ئاگرتێبەربوو .

ahirwenewerbiyey

ئاهروەنەوەربییەی :

بڕ. ئاگر تێبەربوون .

ahirwenewerbyî

ئاهروەنەوەربیی :

بڕ ئاگر تێبەربوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ahirwenewerday

ئاهروەنەوەردای :

بڕ. ئاگر تێبەردان .

ahiroker

ئاهرۆکەر :

بڕ. ئاگرەوکەر .

ahirokere

ئاهرۆکەرە :

بڕ. ئاگرەو کەر . (بۆ مێ).

ahirokerdey

ئاهرۆکەردەی :

بڕ. ئاگرکردنەوە .

ahirokewtey

ئاهرۆکەوتەی :

بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ahirokuşin

ئاهرۆکوشن :

بڕ. ئاگرتەمیرۆك .

ahirokuşnay

ئاهرۆکوشنای :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ahirokuşine

ئاهرۆکوشنە :

بڕ. ئاگرتەمیرۆك . (بۆ مێ).

ahirokuşney

ئاهرۆکوشنەی :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ahirokuşya

ئاهرۆکوشیا :

بڕ . ئۆجاخکوێرەوبوو .

ahirokuşyay

ئاهرۆکوشیای :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ahirokuşyey

ئاهرۆکوشیەی :

بڕ . ئاگر کوژانەوە .

ahirokuşyê

ئاهرۆکوشیێ :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوبوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ahrokotey

ئاهرۆکۆتەی :

بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ahroniyay

ئاهرۆنیای :

بڕ ئاگرنانەوە .

ahirhurker

ئاهرهورکەر :

بڕ. ئاگرهەڵکەر .

ahirhurkere

ئاهرهورکەرە :

بڕ. ئاگر هەڵکەر . (بۆ مێ) .

ahirhurkerdey

ئاهرهورکەردەی :

بڕ. ئاگر هەڵکردن .

ahirhurgîsin
ئاهرهورگیسن :
بڕ. ئاگرموکەر .
ahirhurgîsnay
ئاهرهورگیسنای :
بڕ. ئاگرکردنەوە .
ahirhurgîsine
ئاهرهورگیسنە :
بڕ. ئاگرموکەر . (بۆ مێ).
ahirhurgîsinyey
ئاهرهورگیسنیەی:
بڕ. ئاگرکردنەوە .
ahirî
ئاهری :
بڕ. ٢-ئاگری .
ahirîn
ئاهرین :
بڕ. ئاگرین .
ahirîne
ئاهرینە :
بڕ. ئاگرین (بۆ مێ).
ahiriye
ئاهرییە :
بڕ. ئاگری . (بۆ مێ).
ahiste
ئاهستە :
بڕ . ئاهیستە .
ahistegî
ئاهستەگی :
بڕ. ئاهیستەیی .
ahisteyî
ئاهستەیی :
بڕ. ئاهیستەیی .
ahker
ئاهکەر :
کەسێك کە پەیمانبدات بۆ بەجێهێنانی کارومەبەستێك ، بەمەرجێك نزاو ئاوات و هیوا گیرابن .
ahkere
ئاهکەرە :
بڕ. ئاهکەر . (بۆ مێ).
ahkerdey
ئاهکەردەی :
بڕ. ئاهکردن .
ahkirdin
ئاهکردن :
پەیماندان بۆ بەجێهێنانی کارێك بە مەرجێك نزا و ئاوات و هیوا گیرابن .
* پوورە مەنیج ئاهیکردووە ، ئەگەر کورەکەی ژن بهێنێ سواڵی شەش ماڵ بکات .
ahkîş
ئاهکیش :
بڕ. ئاخهەڵکێش .

ahkîşe
ئاهکیشه :
بڕ. ئاخهەڵکێش . (بۆ مێ)
ahkîştey
ئاهکیشتەی :
بڕ. ئاخهەڵکێشان .
ahkêş
ئاهکێش :
بڕ. ئاخهەڵکێش .
ahkêşan
ئاهکێشان :
بڕ. ئاخهەڵکێشان .
ahge
ئاهگه :
بڕ. ئاخگه .
ahiÎ
ئاهڵ :
کەسێك بەساڵاچووبێ و سەری ماش و برنج بووبێ ، یان ڕەش و سپی بووبێت .
ahiÎî
ئاهلی :
بارودۆخی مرۆڤی پیرو بەساڵاچووگ . (پیری) .
ahin
ئاهن :
بڕ. ئاسن .
ahinriwa
ئاهنروا :
بڕ. ئاسنکێش .
ahinruba
ئاهنروبا :
بڕ. ئاسنکێش .
ahinger
ئاهنگەر :
بڕ. ئاسنگەر .
ahu
ئاهو :
بڕ. ئاخۆ .
ahu eh
ئاهوئەه :
بڕ. ئاهوناڵه .
سی ساله ژ دەردو ژ بـــەلایانه هیلاکین
حەتتا بفەلەك هەردڕین ئاهو ئەهێ من (مەلای جزیری)
ahwa
ئاهوا :
بڕ. ٢-ئاوا .
ahuř
ئاهوڕ:
بڕ. ئاخوڕ.
ahuzar
ئاهوزار :
گریان و کڕوزانەوەی پڕ لە خەم و پەژاره .

ئاهوزارکەر : ahuzarker

کەسێکە ، لەبەر کۆستکەوتن و بەسەرهات و کارەساتی دڵتەزێن بگری و بناڵێنیّ و لە خۆی بدات .

ئاهوزارکەرە : ahuzarkere

بڕ. ئاهوزارکەر .(بۆ میّ) .

ئاهوزارکەردەی : ahuzarkerdey

بڕ. ئاهوزارکردن .

ئاهوزارکردن : ahuzarkirdin

هاوارکردن و گریان و ناڵاندن و لەخۆدان لە ئەنجامی بەسەرهات و کارەساتی دڵتەزێندا .

ئاهوزارکرن : ahuzarkirin

بڕ . ئاهوزارکردن .

ئاهوزارکشاندن : ahuzarkişandin

بڕ. ئاهوزارکردن .

ئاهوزارێخستن : ahuzarêxistin

ئازار و ئەشکەنجەدانی مرۆڤ و گیاندار .

ئاهوکەدەر : ahukeder

بارودۆخی پڕ لە لێقەومان و بەدبەختی .

ئاهوناز : ahunaz

ناز و نووز و لەنجەولاری ئافرەتی جوان و شۆخ و شەنگ .

ئاهونازکەر : ahunazker

ئافرەتی جوان و شۆخ و شەنگی بەلەنجەو لار و نازونوزکەر .

ئاهونازکەردەی : ahunazkerdey

بڕ. ئاهونازکردن .

ئاهونازکردن : ahunazkirdin

نازو نووز و لەنجەولارکردنی ئافرەتی جوان و شۆخ و شەنگ .

ئاهونازکرن : ahunazkirin

بڕ. ئاهو نازکردن .

ئاهوناڵ : ahunaÎ

بڕ. ئاهوناڵە .

ئاهوناڵە : ahunaÎe

١-بڕ . ئاهوزار .

٢-نزاو دوعاو پاڕانەوەی دڵی پڕ لە خەم و پەژارە .

*دەك ئاهوناڵەی دایکی کوڕ کوژراو کوێریانبکات .

٣-شین و شەپۆڕ و کڕوزانەوە بەدەم ئاخهەڵکێشانەوە .

ahunaÎeker

ئاهوناڵەکەر :

١-بڕ. ئاهوزارکەر .

٢-کەسێکە کە بە دڵی پڕ لە خەم و پەژارەوە بپاڕێتەوە و دوعا و نزا بکات .

ahunaÎekere

ئاهوناڵەکەرە :

بڕ. ئاهوناڵەکەر . (بۆ مێ).

ahunaÎekerdey

ئاهوناڵەکەردەی :

بڕ. ئاهوناڵەکردن .

ahunaÎekirdin

ئاهوناڵەکردن :

١-بڕ. ئاهوزارکردن .

٢-نزاو دوعا کردن و پاڕانەوەی بەسۆزی دڵ پڕ لە خەم و پەژاران .

ahuniza

ئاهونزا :

تووك و دوعاو نزای خراپ لە کەسێك بەدەم کرووزانەوە و ئاخهەڵکێشانەوە .

ahunizaker

ئاهونزاکەر :

کەسێکە کە بەدەم کرووزانەوە و ئاخهەڵکێشانەوە ، دوعاو نزاو تووکی خراپ لە کەسێکی تر بکات .

ahunizakere

ئاهونزاکەرە :

بڕ. ئاهونزاکەر . (بۆ مێ)

ahunizakerdey

ئاهونزاکەردەی :

بڕ. ئاهونزاکردن .

ahunizakirdin

ئاهونزاکردن :

تووك و دوعاو نزای خراپکردن لە کەسێك بەدەم کرووزانەوە و ئاخهەڵکێشانەوە .

ahunizûÎe

ئاهو نزووڵە :

بڕ. ئاهونزا .

aho

١-ئاهۆ :

١- نەخۆشییەکە لە کەسێکەوە تەشەنە بکات و خەڵکی تریش تووشبن .

٢- ناسازی و تێکچوونی باری ئاسایی لەش .

٣-شێواوی و تێکچوونی باری مێشکی مرۆ و نەناومزانی بەشت و دەورووبەر .

٤-بارێکی نائاساییە کە بە سەر مرۆڤدا دێت ، دەکەوێت و بێهۆش دەبێت و پەل دەهاوێت ، ڕەق ، یان ڕەپدەبێت و کەف دەچەرێنێ . (فێ) .

aho

٢- ئاهۆ :

١- ناتەواوی و خەوش و نەنگی .

٢-وتەوکردار و ڕەفتاری خراپ و ناپەسەند .

ahoř

ئاهۆڕ :

بڕ. ئاخوڕ .

١-ئاهوو : ahû

بڕ. ئاسك .

نازیز ، شۆخ و شەنگ ، شیرین تارەنی

ئـــاهـــووی بێناهووی وەشـــرفتارەنی (مەولەوی)

٢- ئاهوو : ahû

بڕ. ٢-ئاهۆ .

ئاهووە : ahûwe

بڕ. ئاسك .

ئاهووی تەتەر : ahûy teter

بڕ. ئاهووی خوتەن .

ئاهووی خەتا : ahûy xeta

بڕ. ئاهووی خوتەن .

ئاهووی خوتەن : ahuyxuten

چەشنە ئاسكێكە لە چین و چیاو كێوەكانی هیمالایەدا دەژی، ناوكی مێنگەكانیان كیسەیەكی دوو مەڵناسای پێوەیە، هەركاتێ ئەم كیسەیە پڕبوو ، ئەم گیاندارە هەست بە ئازار و خروویەكی زۆر دەكات و سكی لەبەردو سەنگ دەخشێنێت ، تاكیسەكە دەتەقێت و تراوەكەی ناوی دەرژێتە سەر زەوی و وشكدەبێتەوە ، بۆنێكی زۆرخۆشی هەیە ، پێیدەگوترێت میسك ،یان موشك .

ئاهووی موشك : ahûy muşk

بڕ. ئاهووی خونەت .

ئاهووی میسك : ahûy mîsk

بڕ. ئاهووی خونەت .

ئاهەای : ahhay

بڕ. ئەهەای .

ئاهەڵكێش : ahheÎkêş

بڕ. ئاخەڵكێش .

ئاهەڵكێشان : ahheÎkêşn

بڕ. ئاخەڵكێشان .

ئاهوركیش : ahhurkîş

بڕ. ئاخەڵكێش .

ئاهوركیشە : ahhurkîşe

بڕ. ئاخەڵكێشای . (بۆ مێ) .

ئاهوركیشای : ahhukîşay

بڕ. ئاخەڵكێشان .

ئاهوركیشتەی : ahhurkîştey

بڕ. ئاخەڵكێشان .

١-ئاهی : ahî
بڕ. ئاسك .
٢- ئاهی : ahî
بڕ. ئاخدار .
ئاهیر : ahîr
بڕ. ئاگر .
ئـــازیــــزم ئـــاهیر دووریـــی بـــالآی تـــۆ
جەستەم كەرد وەبووڵ شەماڵ بەرد پەی كۆ (مەولەوی)
ئاهیرنەرەمركن : ahîr eremirkin
بڕ. ئاگردامركێن .
ئاهیر نەرەمركنای : ahîr eremirkinay
بڕ. ئاگر دامركاندن .
ئاهیرنەرەمركنە : ahîr eremirkine
بڕ. ئاگردامركێن . (بۆ مێ).
ئاهیرنەرەمركنیا : ahîr eremirkinya
بڕ. ئاگردامركێنراو .
ئاهیرنەرەمركنیێ : ahîr eremirkinyê
بڕ. ئاگردامركێنراو .(بۆ مێ و بۆ كۆ).
ئاهیرنەرەمركیا : ahîr eremirkiya
بڕ. ئاگردامركاو .
ئاهیر نەرەمركیای: ahîr eremirkiyay
بڕ. ئاگردامركان .
ئاهیرنەرەمركیێ : ahîr eremirkiyê
بڕ ئاگردامركاو . (بۆ مێ و بۆكۆ) .
ئاهیرنەنەگیسن : ahîr enegîsin
بڕ. ئاگركردنەوە .
ئاهیرنەنەگیسنە : ahîr enegîsne
بڕ. ئاگرموكەر . (بۆ مێ).
ئاهیرنەنەگیسیای : ahîr enegîsyay
بڕ. ئاگر داگیرسان .
ئاهیرنەنەگیسیەی : ahîr enegîsyey
بڕ. ئاگرداگیرسان .
ئاهیرنەنەوەربییە : ahîr enewerbiye
بڕ. ئاگر تێبەربوو .

ئاهیرئەنەوەربییەی : ahîr enewerbiyey
بڕ.ئاگرتێبەربوون .

ئاهیر ئەنەوەربیی : ahîr enewerbiyi
بڕ. ئاگرتێبەربوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئاهیرئەواکەر : ahîr ewaker
بڕ.ئاگرەوکەر .

ئاهیرئەواکەرە : ahîr ewakere
بڕ. ئاگرەوکەر . (بۆ مێ)

ئاهیرئەواکەردەی : ahîr ewakerdey
بڕ.ئاگرکردنەوە .

ئاهیرئەوەکەر : ahîr eweker
بڕ.ئاگرەوکەر .

ئاهیرئەوەکەرە : ahîr ewekere
بڕ ئاگرەوکەر . (بۆ مێ).

ئاهیر ئەوەکەردەی : ahîr ewekerdey
بڕ. ئاگرکردنەوە .

ئاهیرئەوەوکەر : ahîr ewewker
بڕ. ئاگرەوکەر .

ئاهیرئەوەوکەرە : ahîr ewewkere
بڕ. ئاگرەوکەر . (بۆ مێ)

ئاهیرئەوەوکەردەی : ahîr ewewkerdey
بڕ. ئاگرکردنەوە .

ئاهیرئەوۆکەر : ahîr ewoker
بڕ. ئاگرەوکەر .

ئاهیرئەوۆکەرە : ahîr ewokere
بڕ.ئاگرەوکەر . (بۆ مێ).

ئاهیرئەوۆکەردەی: ahîr ewokerdey
بڕ. ئاگرکردنەوە .

ئاهیرەوکەر : ahîrewker
بڕ. ئاگرەوکەر .

ئاهیرەوکەرە : ahîrewkere
بڕ. ئاگرەوکەر (بۆ مێ) .

ئاهیرەوکەردەی : ahîrewkerdey
بڕ. ئاگرکردنەوە

ahîrewkewtey

ئاهیرەوکەوتەی :

بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ahîrewkotey

ئاهیرە و کۆتەی :

بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ahîrewniyay

ئاهیرەونیای :

بڕ. ئاگرنانەوە

ahîrbaz

ئاهیرباز :

بڕ. ئاگرباز .

ahîrbaze

ئاهیربازە :

بڕ. ئاگرباز .(بۆ مێ).

ahîrbazî

ئاهیر بازی :

بڕ ئاگربازی .

ahîrbest

ئاهیربەست :

بڕ. ئاگر بڕ .

ahîrbestey

ئاهیر بەستەی :

بڕ ئاگر بڕکردن .

ahîrbestkirya

ئاهیربەستکریا :

بڕ. ئاگر بڕکراو .

ahîrbestkîryê

ئاهیربەستکریێ :

بڕ. ئاگر بڕکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ahîrbestî

ئاهیر بەستی :

بڕ. ئاگر بڕکردن .

ahîrbiř

ئاهیربڕ:

بڕ. ئاگربڕ.

ahîrbiře

ئاهیرەبڕە :

بڕ . ئاگربڕ. (بۆمێ).

ahîrbiřkerdey

ئاهیربڕکەردەی :

بڕ. ئاگربڕکردن .

ahîrbiřkirya

ئاهیربڕکریا :

بڕ. ئاگربڕکراو .

ahîrbiřkiryê

ئاهیربڕکریێ :

بڕ. ئاگربڕکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ahîrbiřî

ئاهیر بڕی :

بڕ ئاگربڕکردن .

ahîrbiřyay

ئاهیر بڕیای :

بڕ. ئاگر بڕان .

ahîrbiřyey

١-ئاهیربڕیەی :

بڕ. ئاگربڕکردن .

ahîrbiřyey

٢- ئاهیربڕیەی :

بڕ. ئۆجاخکوێرکردنەوە .

ahîrpare

ئاهیر پارە :

بڕ. ئاگر پارە .

ahîrparîz

ئاهیرپاریز :

بڕ. ئاگر پارێز .

ahîrparîze

ئاهیر پاریزە :

بڕ. ئاگر پارێز . (بۆ مێ).

ahîrperest

ئاهیر پەرەست:

بڕ. ئاگر پەرست .

ahîrpereste

ئاهیرپەرەستە :

بڕ . ئاگر پەرست . (بۆ مێ) .

ahîrperestey

ئاهیر پەرەستەی :

بڕ. ئاگر پەرستن .

ahîrperestî

ئاهیرپەرەستی :

بڕ. ئاگرپەرستن . (بۆ مێ)

ahîrperist

ئاهیرپەرست :

بڕ. ئاگرپەرست .

ahîrperiste

ئاهیرپەرستە :

بڕ. ئاگرپەرست . (بۆ مێ).

ahîrperistey

ئاهیرپەرستەی :

بڕ. ئاگر پەرەستن .

ahîrperistî

ئاهیرپەرستی :

بڕ. ئاگرپەرستن .

ahîrdan

ئاهیردان :

بڕ. ئاگردان .

ahîrxane

ئاهیرخانە :

بڕ.اگردان .

ahîrker

ئاهیرکەر :

بڕ.ئاگرموکەر .

ahîrkere
ئاهیرکەرە :
بڕ. ئاگرەوکەر . (بۆ مێ) .

ahîrkerdey
ئاهیرکەردەی :
بڕ. ئاگرکردنەوە .

ahîrgeşewker
ئاهیرگەشەوکەر :
بڕ. ئاگرگەشکەرە .

ahîrgeşewkere
ئاهیرگەشەوکەرە :
بڕ . ئاگرگەشکەرە (بۆ مێ)

ahîrgeşewkerdey
ئاهیرگەشەوکەردەی :
بڕ. ئاگرگەشکردنەوە .

ahîrgeşoker
ئاهیرگەشۆکەر :
بڕ .ئاگرگەشکەرە .

ahîrgeşokere
ئاهیرگەشۆکەرە :
بڕ. ئاگرگەشکەرە . (بۆ مێ) .

ahîrgeşokerdey
ئاهیرگەشۆکەردەی :
بڕ. ئاگرگەشکردنەوە .

ahîrgirtey
ئاهیرگرتەی :
بڕ. ئاگرگرتن .

ahîrnak
ئاهیرناك :
بڕ. ئاگرین .

ahîrnake
ئاهیرناکە :
بڕ. ئاگرین (بۆ مێ).

ahîrwaran
ئاهیرواران :
بڕ. ئاگرباران .

ahîrwaray
ئاهیروارای :
بڕ. ئاگرباران .

ahîrwerebiyey
ئاهیروەربییەی :
بڕ.ئاگربەربوونەوە .

ahîrwerday
ئاهیروەردای :
بڕ. ئاگر بەردان .

ahîrwenewerbiye
ئاهیروەنەوەربییە :
بڕ. ئاگرتێبەربوو .

ahîrwenewerbiyey
ئاهیروەنەوەربییەی:
بڕ. ئاگرتێبەربوون .

ahîrwenewerbiyî ئاهیر وەنەوەربیی:

بڕ. ئاگرتێبەربوو .(بۆ مێ وبۆ کۆ) .

ahîroker ئاهیرۆکەر :

بڕ. ئاگرەوکەر .

ahîrokere ئاهیرۆکەرە:

بڕ. ئاگرەوکەر (بۆ مێ)

ahîrokerdey ئاهیرۆکەردەی :

بڕ.ئاگرکردنەوە .

ahîrokewtey ئاهیرۆکەوتەی :

بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ahîrokotey ئاهیرۆکۆتەی :

بڕ.ئاگرکەوتنەوە .

ahîroniyay ئاهیرۆنیای :

بڕ. ئاگرنانەوە .

ahîrî ئاهیری :

بڕ.٢-ئاگری .

ahîryîn ئاهیرین :

بڕ. ئاگرین .

ahîrîne ئاهیرینە :

بڕ. ئاگرین . (بۆ مێ).

ahîriye ئاهیرییە :

بڕ. ٢-ئاگری . (بۆ مێ).

ahîste ئاهیستە :

مرۆڤ و گیانداری هێمن و لەسەرخۆ .

ahîstegî ئاهیستەگی :

بڕ. ئاهیستەیی .

ahîsteyî ئاهیستەیی :

هێمنی و بێپەلەیی و لەسەرخۆیی .

ahîgirifte ئاهیگرفتە :

هیواو و ئاوات و خواستی بەدیهاتوو .

ahîn ١-ئاهین:

هاوارو نالەی دەردەدار .

ahîn ٢- ئاهین:

بڕ.ئاخدار .

٣- ئاهین: ahîn

بڕ. ئاسن .

ئاهینەگرفتە: ahînegrifte

هیواو و ئاوات و خواستی بەدینەهاتوو .

ئاهینگەر : ahînger

بڕ. ئاسنگەر .

نەئاهینگەریٚ ، نــە ئاهینگەریٚ

ئارو ڕاگەم کەفت نە ئــاهینگەریٚ

دیم کە نیشتەبی کانی گەوهەریٚ

پادەم مــەدەمنا زولْف عــەنبەریٚ (مەولەوی)

ئاهێر : ahêr

بڕ. ئاگر .

ئاهێری : ahêrî

بڕ. ٢-ئاگری .

ئاهێرین : ahêrîn

بڕ.ئاگرین .

ئاهێستە : ahêste

بڕ. ئاهیستە .

ئاهێستەگی : ahêstegî

بڕ.ئاهیستەیی .

ئاهێستەیی : ahêsteyî

بڕ. ئاهیستەیی .

ئاهێن : ahên

بڕ. ئەرك .

١-ئای : ay

وشەی هاوارکردنە لە دەست ئێش و ئازاری لەش .

٢- ئای : ay

وشەیەکە بۆ دەربڕینی کاری کارەسات و ڕووداوی سەخت و گەورە و جەرگبڕ بەکاردێت .

*ئای هاوار لەم کۆستە گەورەیە !

٣- ئای : ay

وشەیەکە بۆ گاڵتەکردن بەکەسێك ، یان شتێك .

*ئای ، لەو چڕ و چاوە !

٤- ئای : ay

وشەی دەربڕینی ناسۆر و خەم و داخی قووڵە .

*یاوەران جەمەن ، وادەی شکارەن .

ئای لاڵبام ، سەدای تۆ نادیارەن . (مەولەوی)

٥- ئای : ay

وشەیەکە بۆ دەربڕینی سەرسامیی زۆر قووڵ .

ئازیزم ئــامای ، ئـــــای بێقەرار وێـم

ئای ! ئای ! چەمەڕا ، ئای ئینتیزار وێم ! (مەولەوی)

ئایا : aya

ئامرازی پرسیارە بۆ دەرخستن و زانینی ڕادە و ئەنجامی کارو مەبەستێك .

ئایاکو : ayaku

بڕ. ئایا .

١-ئای ئای : ay ay

بڕ. ٥-ئای .

٢- ئای ئای : ay ay

مەقام و هەوایەکی کوردیی ڕەسەنە .

١-ئایە : aye

بڕ.ئایا .

٢- ئایە : aye

سوود و قازانجی هەرشتێك .

ئایەت : ayet

بەندێك ، یان بەشێك لەهەر سوورەتێکی قورئانی پیرۆز

ئایەتەلکورسی : ayetelkursî

ئایەتی (٢٥٥)لە سوورەتی (بەقەرە)دا لە قورئانی پیرۆزدا، بۆ دوورخستنەوەی مەترسی و گێرمە و کێشە و گێچەڵ دەخوێنرێ

ئایەخ : ayex

ئاژەڵی لەڕ و لاواز و چرووساوە .

ئایەر : ayer

بڕ. ئاگر .

ئایەرە : ayere

ئەندازەو ڕادە و بڕی هەرشتێك .

ئایەری : ayerî

بڕ. -٢ئاگری .

ئایەرین : ayerîn

بڕ. ئاگرین .

ئایەك : ayek

خانووی چکۆلە .

ئایەکو : ayeku

بڕ. ئایا .

ئایەم : ayem

١-بڕ. ئادەم .

٢-بڕ. ئادەمیزاد .

ئایەمی : ayemî

بڕ. ئادەمیزاد .

ئایەمیانە : ayemyane

بڕ. ئادەمیانە .

ئایەنە : ayene

بڕ. ئایندە .

ئایەندە : ayende

بڕ. ئایندە .

١-ئایەومایە : ayewmaye

پارەو سامان و دەستمایە کە تەرخان کرابن بۆ کاسپی .

*ئایەو مایەم هەر ئەمەیە .

٢- ئایەومایە : ayewmaye

بڕ. ئە نجام .

ئایەیکردن : ayeykirdin

ئە نجامدانی کارو کردەوە و رەفتاری باش .

ئایدیالیزم : aydiyalîzim

ڕێبازێکی سەرەکیی فەلسەفەیە کەڕووداو و ڕوونکردنەوە دەبەستێتەوە بە بیروهۆشەوە .

ئایدیالیست : aydiyalîst

پەیڕەویکەری ڕێبازی ئایدیالیزم لە فەلسەفە و وێژە و ....هتد .

ئایر : ayir

بڕ. ئاگر .

ئەمشەو ئایرێ گڕ بە ست ئەدەروون

بڵێسەش یاوا وەسەقفی گـــەردوون (بێسارانی)

ئایرئەرەمرکن : ayir eremirkin

بڕ. ئاگردامرکێن .

ئایرئەرەمرکنای : ayir eremirkinay

بڕ. ئاگردامرکاندن .

ayir eremirkine

ئايرنەرەمركنە :

بڕ. ئاگردامركێن . (بۆ مێ) .

ayir eremirkinya

ئاينەرەمركنيا :

بڕ. ئاگردامركێنراو .

ayir eremirkinyê

ئايرنەرەمركنيێ :

بڕ. ئاگر دامركێنراو .(بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ayir eremirkya

ئايرنەرەمركيا :

بڕ. ئاگردامركاو .

ayir eremirkiyay

ئايرنەرەمركياى:

بڕ. ئاگردامركان .

ayir eremirkiyey

ئاير نەرەمركييەى :

بڕ. ئاگردامركان .

ayir eremirkiyê

ئايرنەرەمركيێ :

بڕ. ئاگردامركاو . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ayir enegîsin

ئايرنەگيسن :

بڕ.ئاگرموكەر .

ayir enegîsnay

ئايرنەنەگيسناى :

بڕ. ئاركردنەوە .

ayir enegîsne

ئايرنەنەگيسنە :

بڕ.ئاگرموكەر .(بۆ مێ) .

ayir enegîsyay

ئايرنەنەگيسياى :

بڕ.ئاگر داگيرسان .

ayir enewerbiye

ئاير نەنەوەربيە :

بڕ. ئاگرتێبەربوو .

ayir enewerbiyey

ئايرنەنەوەربيەى :

بڕ. ئاگر تێبەربوون .

ayir enewerbiyî

ئايرنەنەوەربيى :

بڕ. ئاگرتێبەربوو . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ayir ewaker

ئايرنەواكەر :

بڕ. ئاگرموكەر .

ayir ewakere

ئايرنەواكەرە :

بڕ. ئاگرموكەر . (بۆ مێ) .

ayir ewakerdey

ئايرنەواكەردەى :

بڕ. ئاگر كردنەوە .

ayir ewakewtey ئایرنەواکەوتەی :
بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ayir ewakuşin ئایر ئەوا کوشن :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ayir ewakuşnay ئایر ئەوا کوشنای :
بڕ. ئاگرکوژاندنەه .

ayir ewakuşine ئایر ئەوا کوشنە :
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ayir ewakuşney ئایر ئەوا کوشنەی :
بڕ. ئاگ کوژاندنەوە .

ayir ewakuşya ئایر ئەوا کوشیا :
بڕ ئۆجاخکوێرەوبوو .

ayir ewakuşya ئایرئەوا کوشیا :
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ayir ewakuşyey ئایر ئەوا کوشیەی :
بڕ. ئاگرکوژانەوە .

ayir ewakuşyê ئایرئەوا کوشیێ :
بڕ.ئۆجاخکوێرەوبوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ayir ewakotey ئایر ئەوا کۆتەی :
بڕ. ئاگرکەوتنەوە.

ayir ewaniyay ئایر ئەوا نیای:
بڕ. ئاگربەردانەوە .

ayir eweker ئایرئەوەکەر :
بڕ. ئاگرەوکەر .

ayir ewekere ئایرئەوە کەرە:
بڕ. ئاگرەوکەر .(بۆ مێ) .

ayir ewekerdey ئایرئەوەکەردەی :
بڕ. ئاگرکردنەوە .

ayir ewekewtey ئایرئەوە کەوتەی :
بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ayir ewekuşin ئایرئەوەکوشن :
بڕ. تەمیرۆك .

ayir ewekuşnay ئایرئەوە کوشنای :
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە

ayir ewekuşine	ئاير ئەوە كوشنە :
	بڕ. ئاگرتەمیرۆك.(بۆ مێ).
ayir ewekuşiney	ئاير ئەوە كوشنەی :
	بڕ. ئاگركوژاندنەوە .
ayir ewekuşya	ئايرئەوە كوشيا :
	بڕ. ئۆجاخكوێرەوەبوو .
ayir ewekuşyay	ئايرئەوە كوشيای :
	بڕ. ئاگركوژاندنەوە
ayir ewekuşyey	ئايرئەوە كوشيەی :
	بڕ. ئاگركوژانەوە
ayir ewekuşyê	ئايرئەوە كوشيێ :
	بڕ . ئۆجاخكوێرەوبوو . (بۆ مێ و بۆ كۆ)
ayir ewekotey	ئاير ئەوە كۆتەی :
	بڕ . ئاگركەوتنەوە .
ayir eweniyay	ئاير ئەوەنيياى :
	بڕ.ئاگربەردانەوە .
ayir ewewker	ئايرئەوەوكەر :
	بڕ. ئاگرەوكەر .
ayir ewewkere	ئايرئەوە و كەرە :
	بڕ. ئاگرەوكەر . (بۆ مێ).
ayir ewewkerdey	ئاير ئەوە و كەردەی :
	بڕ. ئاگركردنەوە .
ayir ewewkewtey	ئاير ئەوە و كەوتەی :
	بڕ. ئاگركەوتنەوە .
ayir ewewkuşin	ئاير ئەوە و كوشن :
	بڕ. ئاگر تەميرۆك .
ayir ewewkuşnay	ئاير ئەوە و كوشنای :
	بڕ.ئاگر كوژاندنەوە .
ayir ewewkuşine	ئايرئەوەوكوشنە :
	بڕ. ئاگر تەميرۆك .
ayir ewewkuşney	ئايرئەوە وكوشنەی :
	بڕ. ئاگر كوژاندنەوە .
ayir ewewkuşya	ئايرئەوەوكوشيا :
	بڕ ئۆجاخكوێرەوبوو .

ئایرنەوەوکوشیای : ayir ewewkuşyay

بڕ. ئاگرکوژانەوە .

ئایرنەوەوکوشیەی : ayir ewewkuşyey

بڕ. ئاگرکوژانەوە .

ئایرنەوەوکوشیێ : ayir ewewkuşyê

بڕ نۆجاخکوێرەوبوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ)

ئایر نەوەوکۆتەی: ayir ewewkotey

بڕ. ئاگر کەوتنەور .

ئایر نەوەونیای: ayir ewewniyay

بڕ. ئاگر بەردانەو.

ئایر نەوۆکەر : ayir ewewoker

بڕ. ئاگرەوکەر

ئایرنەوۆکەرە : ayir ewewokere

بڕ. ئاگرەوکەر (بۆ مێ)

ئایرنەوۆکەردەی : ayir ewokerdey

بڕ. ئاگرکردنەوە .

ئایرنەوۆکەوتەی : ayir ewokwtey

بڕ.ئاگرکەوتنەوە .

ئایرنەوۆکوشن : ayir ewokuşin

بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ئایرنەوۆکوشنای : ayir ewokuşnay

بڕ. ئاگر کوژاندنەوە

ئایرنەوۆکوشن: ayir ewokuşin

بڕ.ئاگرتەمیرۆك .(بۆ مێ).

ئایرنەوۆکوشنەی : ayir ewokuşney

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ئایرنەوۆکوشیا : ayir ewokuşya

بڕ نۆجاخکوێرەوبوو .

ئایرنەوۆکوشیای : ayir ewokuşyay

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ئایر نەوۆکوشیەی : ayir ewokuşyey

بڕ. ئاگر کوژاندنەوە .

ئایر نەوۆکوشیێ : ayir ewokuşyê

بڕ.نۆجاخکوێرەو بوو .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئایرنەوۆکۆتەی : ayir ewokotey
بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

ئایرنەوۆنیای : ayir ewoniyay
بڕ. ئاگربەردانەوە .

ئایرە : ayre
بڕ ئاگرە .

ئایرەکڵی : ayrekiÎî
بڕ. ئاگرۆچکە .

ئایرەمەڵ : ayremel
بڕ. ئاگر مەلووچ .

ئایرەوەشە : ayreweşe
بڕ. ئاگرەخۆشە .

ئایرەوکەر : ayrewker
١-بڕ. ئاگر خۆشکەر
٢-بڕ. ئاگروکەر .

ئایرەوکەرە: ayrewkere
١-بڕ ئاگرخۆشکەر .
٢-بڕ . ئاگروکەر .(بۆ مێ).

ئایرەوکەردەی : ayrewkerdey
بڕ. ئاگرکردنەوە .

ئایرەوکەوتەی : ayrewkewtey
بڕ ئارگرکەوتنەوە .

ئایرەوکوشن : ayrewkuşin
بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ئایرەوکوشنای: ayrewkuşnay
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ئایرەو کوشنە : ayrewkuşne
بڕ. ئاگر تەمیرۆك . (بۆ مێ).

ئایرەوکوشنەی : ayrewkuşney
بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .

ئایرەوکوشیا : ayrewkuşya
بڕ ئۆجاخکوێرەوبوو .

ئایرەو کوشیای : ayrewkuşyay
بڕ. ئاگر کوژاندنەوە .

ayrewkuşyey — ئایرەوکوشیەی :
بڕ. ئاگرکوژانەوە .

ayrewkuşyê — ئایرەو کوشیێ :
بڕ. ئۆجاخکوێرەوکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ayrewkotey — ئایرەوکۆتەی :
بڕ. ئاگر کەوتنەوە .

ayrewniyay — ئایرەونیای :
بڕ. ئاگربەردانەوە .

ayirbaz — ئایرباز :
بڕ. ئاگر باز .

ayirebaze — ئایرەبازە :
بڕ. ئارگر باز .(بۆ مێ).

ayirbazî — ئایربازی :
بڕ. ئاگربازی .

ayirbest — ئایربەست :
بڕ. ئاگر بڕ.

ayirbeste — ئایربەستە :
بڕ. ئاگر بڕ. (بۆ مێ).

ayirbestey — ئایر بەستەی :
بڕ. ئاگربڕکردن .

ayirbestî — ئایربەستی :
بڕ. ئاگر بڕکردن .

ayirbestker — ئایر بەستکەر :
بڕ. ئاگربڕ.

ayirbestkere — ئایربەستکەرە :
بڕ. ئاگر بڕ . (بۆ مێ).

ayirbestkerdey — ئایربەستکەردەی :
بڕ. ئاگر بڕکردن .

ayirbestkirya — ئایربەستکریا :
بڕ. ئاگر بڕکراو .

ayirbestkiryê — ئایر بەستکریێ :
بڕ. ئاگر بڕکراو . (بۆ مێ بۆ کۆ) .

ayirbestî — ئایربەستی :
بڕ. ئاگربڕکردن .

ayirbiř
ئایربڕ:
بڕ. ئاگر بڕ .

ayirbiře
ئایربڕە :
بڕ. ئاگر بڕ.(بۆ مێ) .

ayirbiřker
ئایربڕکەر :
بڕ.ئاگربڕ.

ayirbiřkere
ئایربڕکەرە :
بڕ. ئاگربڕ. (بۆ مێ) .

ayirbiřkerdey
ئایربڕکەردەی :
بڕ. ئاگربڕکردن .

ayirbiřkirya
ئایربڕکریا :
بڕ. ئاگربڕکراو .

ayirbiřkiryê
ئایربڕکریێ :
بڕ. ئاگر بڕکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ayirbiřî
ئایربڕی :
بڕ. ئاگڕکردن .

ayirbiřyay
ئایربڕیای:
بڕ. ئاگربڕ .

ayirbiřyey
١-ئایربڕیەی:
بڕ. ئاگربڕ .

ayirbiřyey
٢- ئایربڕیەی:
بڕ. ئۆجاخکوێرکردنەوە .

ayirpare
ئایرپارە :
بڕ. ئاگر پارە .

ayirparîz
ئایرپاریز :
بڕ. ئاگر پارێز .

ayirparîze
ئایرپاریزە :
بڕ. ئاگر پارێز . (بۆ مێ) .

ayirperes
ئایرپەرەس :
بڕ. ئاگرپەرەست .

ayirperese
ئایر پەرەسە :
بڕ. ئاگر پەرست . (بۆ مێ) .

ayirperest
ئایرپەرەست :
بڕ. ئاگرپەرست .

ayirpereste
ئایر پەرەستە :
بڕ. ئاگر پەرست .(بۆ مێ).

ayirperestey
ئایرپەرەستەی :
بڕ. ئاگرپەرستن .

ayirperestî
ئایرپەرەستی :
بڕ. ئاگر پەرستن .

ayirperis
ئایر پەرس :
بڕ. ئاگر پەرست .

ayirpersay
ئایرپەرسای :
بڕ. ئاگر پەرستن .

ayirperse
ئایر پەرسە :
بڕ. ئاگر پەرست . (بۆمێ).

ayirpersey
ئایر پەرسەی :
بڕ. ئاگر پەرستن .

ayirperist
ئایرپەرست :
بڕ. ئاگرپەرست .

ayirperiste
ئایرپەرستە :
بڕ. ئاگر پەرست (بۆ مێ) .

ayirperistey
ئایر پەرستەی :
بڕ. ئاگر پەرستن .

ayirperistî
ئایر پەرستی :
بڕ. ئاگر پەرستن .

ayirxan
ئایرخان :
بڕ. ئاگرخان .

ayirdan
ئایردان :
بڕ. ئاگردان

ayirdû
ئایردوو :
بڕ. ئاوردوو .

ayirker
ئایرکەر :
بڕ. ئاگرکەر .

ayirkere
ئایرکەرە :
بڕ. ئاگرکەر . (بۆ مێ).

ayirkerdey
ئایرکەردەی :
بڕ. ئاگرکردن .

ayirkipker
ئایرکپکەر :
برِ. ئاگر تەمیرۆك .
ayirkipkere
ئایرکپکەرە :
برِ. ئاگر تەمیرۆك . (بۆ مێ) .
ayirkipkerdey
ئایرکپکەردەی :
برِ. ئاگر کوژاندنەوە .
ayirkuşin
ئایرکوشن :
برِ. ئاگر تەمیرۆك .
ayirkuşnay
ئایر کوشنای :
برِ. ئاگرکوژاندنەوە .
ayirkuşne
ئایرکوشنە :
برِ. ئاگر تەمیرۆك . (بۆ مێ) .
ayirkuşyay
ئایرکوشیای :
برِ. ئاگرکوژانەوە .
ayirkuşyey
ئایرکوشیەی :
برِ. ئاگرکوژانەوە .
ayirga
ئایرگا :
١-برِ. ئاتەشگا .
٢-برِ. ئاگردان .
ayirge
ئایرگە :
١-برِ.ئاتەشگا .
٢-برِ. ئاگردان .
ayirgeşewker
ئایرگەشەوکەر :
برِ. ئاگرگەشکەرە .
ayirgeşewkere
ئایرگەشەوکەرە :
برِ. ئاگرگەشکەرە . (بۆ مێ)
ayirgeşewkerdey
ئایرگەشەوکەردەی :
برِ. ئاگر گەشکردنەوە .
ayirgeşoker
ئایرگەشۆکەر :
برِ. ئاگر گەشکەرە .
ayirgeşokere
ئایرگەشۆکەرە :
برِ. ئاگر گەشکەرە . (بۆ مێ)
ayirgeşokerdey
ئایرگەشۆکەردەی :
برِ. ئاگر گەشکردنەوە .

ئايرگرته : ayirgirte

بڕ. ئاگرگرتوو .

ئايرگرتەی : ayirgirtey

بڕ ئاگرگرتن .

ئايرگرتی : ayirgirtî

بڕ.ئاگرگرتوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئايرگوون : ayirgûn

بڕ. ٢-ئاگری .

ئايرگوونه : ayirgûne

بڕ. -٢ئاگری (بۆ مێ) .

ئايرناك : ayirnak

بڕ. ئاگرین .

شەماڵ ، شۆ ، واچه ، بەو ئايرناکه

بەو دڵ سفتەی خەم ، سینه چاکچاکه (بێسارانی)

ئايرناکه : ayirnake

بڕ. ئاگرین . (بۆ مێ).

ئايرواران : ayirwa

بڕ. ئاگر باران .

ئايروارای : ayirwaray

بڕ. ئاگرباران .

ئايروەربییەی : ayirwerbiyey

بڕ. ئاگر بەربوونەوە .

ئايروەردای : ayirwerday

بڕ. ئاگرتێبەردان .

ئاير وەردەر : ayirwerder

بڕ.ئاگر تێبەردەر .

ئايروەردەره : ayirwerdere

بڕ. ئاگر تێبەردەر . (بۆ مێ).

ئايروەشکەر : ayirweşker

بڕ ئاگرخۆشکەر .

ئايروەشکەردەی : ayirweşkerdey

بڕ. ئاگرخۆشکردن .

ئاير وەنەوەربییه : ayirwenewerbiye

بڕ. ئاگرتێبەربوو .

ayirwenewerbiyey

ئایروەنەوەربییەی :

بڕ. ئاگر تێبەربوون .

ayirwenewerbiyî

ئایروەنەوەربیی :

بڕ. ئاگر تێبەربوو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ayirwenewerdirya

ئایروەنەوەردریا :

بڕ. ئاگر تێبەردراو .

ayirwenewerdiryê

ئایروەنەوەردریێ :

بڕ. ئاگر تێبەردراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ayirwenewerder

ئایروەنەوەردەر :

بڕ ئاگر تێبەردەر .

ayirwenewerdere

ئایروەنەوەردەرە :

بڕ. ئاگر تێبەردەر . (بۆ مێ).

ayiruquretî

ئایروقورەتی :

بڕ. ئاگری قووەت .

ayiroker

ئایرۆکەر :

بڕ ئاگرەوکەر .

ayirokere

ئایرۆکەرە :

بڕ. ئاگرەوکەر .(بۆ مێ)

ayirokerdey

ئایرۆکەردەی :

بڕ. ئاگرکردنەوە .

ayirokewtey

ئایرۆکەوتەی :

بڕ. ئاگر کەوتنەوە .

ayirokuşin

ئایرۆکوشن :

بڕ. ئاگر تەمیرۆك .

ayirokuşnay

ئایرۆکوشنای :

بڕ. ئاگر کوژاندنەوە .

ayirokuşne

ئایرۆکوشنە :

بڕ. ئاگر تەمیرۆك . (بۆ مێ) .

ayirokuşney

ئایرۆ کوشنەی :

بڕ ئاگر کوژاندنەوە .

ayirokuşya

ئایرۆ کوشیا :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوبوو .

ayirokuşyay

ئایرۆکوشیای :

بڕ. ئاگرکوژانەوە .

ayirokuşyey
ئایرۆکوشیەی :
بڕ ئاگرکوژانەوە .

ayirokuşyê
ئایرۆکوشیێ :
بڕ. ئۆجاخکوێرموبوو .

ayirokotey
ئایرۆکۆتەی :
بڕ. ئاگربەردانەوە .

ayirhurker
ئایرهورکەر :
١-بڕ. ئاگرخۆشکەر .
٢-بڕ. ئاگرموکەر .

ayirhurkere
ئایرهورکەرە :
١-بڕ. ئاگرخۆشکەر .
٢-بڕ. ئاگرمکەر (بۆ مێ).

ayirhurkerdey
ئایرهورکەردەی :
بڕ. ئاگرپێکردن .

ayirhurgîsin
ئایرهورگیسن :
١-بڕ. ئاگر خۆشکەرە .
٢-بڕ. ئاگرموکەر .

ayirhurgîsnay
ئایرهورگیسنای :
بڕ. ئاگر هەڵگیرساندن .

ayirhurgîsine
ئایرهورگیسنە :
١-بڕ. ئاگرخۆشکەر .
٢-بڕ. ئاگرموکەر . (بۆ مێ).

ayirhurgîsney
ئایرهورگیسنەی :
بڕ. ئاگر هەڵگیرساندن .

ayrî
١-ئایری :
بڕ. ٢-ئاگری .

ayrî
٢- ئایری :
کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك کە لەناو هاو توخم و هاوجۆریدا دیار و جیاواز بێت .

ayrîn
ئایرین :
بڕ ئاگرین .
هەوا ئایرین ، سەروەخت ئایرین
دڵە ئایرین ، بەدبەخت ئایرین (مەولەوی)

ayrîne
ئایرینە :
بڕ. ئاگرین . (بۆ مێ) .

ئايرييه : ayirîye

بڕ. ٢-ئاگرى . (بۆ مێ).

١-ئايسان : ayisan

بڕ. ئاوسان .

٢- ئايسان : ayisan

هەڵبوون و هەڵگيرسانى ئاگر .

١-ئايساندن : ayisandin

بڕ. ئاوساندن .

٢- ئايساندن : ayisandin

داگيرساندن و هەڵكردنى ئاگر و چرا ...هتد .

ئايساو : aysaw

بڕ. ئاوساو .

ئايش : ayş

بڕ. ئاى -٣

ئايشه : ayşe

بڕ. ١- ئاش

ئايشه دەرەگوشى : ayşederegușî

بڕ.ئايشه گوێدرێژ .

ئايشەگوێدرێژ : ayşegiwêdirêj

گياندارێكى چوارپێى يەك سمى ماڵييه بۆ سوارى و باركێشان بەكاردێت ، دوو گوێى درێژ و ياڵێكى كورتى هەيە،منداڵانى پێدەترسێنرێن . (ماكەر).

ئايشەگوێدرێژە : ayşegiwêdirêje

بڕ. ئايشه گوێدرێژ .

ئايشەوان : ayşewan

بڕ. ئاشەوان .

١-ئايشين : ayşîn

بڕ. ئازار .

٢- ئايشين : ayşîn

برين و دومەڵ كه كێم و زوخيان تێزابێت .

ئايشێ گوێدرێژ : ayşêgiwêdirêj

بڕ. ئايشه گوێدرێژ .

ئايشێ گوێدرێژە : ayşêgiwêdirêje

بڕ. ئايشه گوێدرێژ .

ئایك : . ayik

ئارەزایی و نەفرەت بەرامبەر بە کەسێك کە کردەوە و رەفتاری خراپی لێبوەشێتەوە .

ئایل : ayil

مرۆڤێك کە تاوانی کردبێت .

ئایلەمەن : aylemen

بڕ. ئاگرە مەلووچ .

ئایلی : aylî

ئارەوایی و نەنجامدانی کاری خراپ .

ئایم : ayim

١-بڕ. ئادەم .

٢-بڕ. ئادەمیزاد .

ئایمیزاد : ayimîzad

بڕ .ئادەمیزاد .

ئایمیزایە : ayimîzaye

بڕ.ئادەمیزاد .

ئاین : ayin

بڕ. ئایندە .

١-ئاینە : ayine

بڕ. ئاوێنە .

٢- ئاینە : ayine

بڕ. ئایندە .

ئاینەبەند : ayinebend

بڕ. ئاوێنەبەند .

ئاینەبەندی : aynebendî

بڕ. ئاوێنەبەندی .

ئاینەساز : aynesaz

بڕ. ئاوێنەساز.

ئاینەسازە : aynesaze

بڕ. ئاوێنە ساز . (بۆ مێ) . .

ئاینەسازی : aynesazî

بڕ. ئاوێنەبەندی .

نۆسای بلووربەند پەنجەرەی کاوان

ئاینە ســـازیش وست نەوشە تـــاوان (مەولەوی)

aynemerig
١-ئاینەمەرگ :
بڕ. ئاویلکە .

aynemerig
٢- ئاینەمەرگ :
جموجووڵ و چالاکیی نائاسایی .

aynemel
ئاینەمەل :
بڕ. ئاگرە مەلووچ .

aynemen
ئاینەمەن :
بڕ. ئاگرە مەلووچ .

ayinde
ئایندە :
کات و ڕۆژگاری داهاتوو .

ayinřuba
ئاینڕوبا :
بڕ. ئاسنکێش .

ayinu oyin
١-ئاینو ئۆین :
فڕو فێڵی پەنهانیی ئافرەت بۆ لەخشتە بردن و دەستبڕین.

ayinu oyin
٢- ئاینو ئۆین :
بڕ. ئانو نوون .

ayinu oyinker
ئاینوئۆینکەر :
ئافرەتێك کە فڕوفێڵی پەنهانبکات بۆ لە ئەخشە بردن و دەستبڕین .

Ayon
ئایۆن :
یەکەیەکی ئەلەکتریکسی سارد، یان گەرمە، کە لە ئە نجامی کەمبوون ، یان زۆربوونی ئەلەکترۆنی ناو ئەتۆمدا پەیدا دەبێ .

ayonosfêr
ئایۆنۆسفێر :
چینی سەرەوەی ئە تمۆ ستێرە ، لە بەرزایی (٦٠) تا چەند هەزار کیلۆکەتردایە لەو چینە دا گازەکان بە هۆی بەرکەوتنی تیشکی خۆرەوە بارگەی ئایۆنیان تێدایە یارمەتی گواستنەوەی شە پۆلی رادیۆدەدات .

ayyay
ئاییای :
١-بڕ. ئایئای .
٢-بڕ. ئەییەی .

ayîz
ئاییز :
بڕ. ئازیز .

ayîze
ئاییزە :
بڕ. ئازیز . (بۆ مێ).

ayîsan
ئاییسان :
بڕ. ئایسان .

ayîsandin
ئاییساندن :
بڕ. ئاوساندن .

ئاییساو : ayîsaw

بڕ. ئاوساو .

١-ئایین : Ayîn

١- هەست و پەیڕەوی ڕەوانی و دەروونی کە مرۆڤ لە بیروباوەڕ و کردەوەی چەوت دوورەخاتەوە و دەیخاتە سەر ڕێبازی مرڤایەتی و خواپەرستی .

٢-داب و نەریتی چەسپاو و پەیڕەوکراو لە دەروونندا .

٢- ئایین : ayîn

١- بڕ. ئاوێنە .

٢-بڕ. ئایینە .

٣- ئایین : ayîn

دیمەنی دلگیر و جوانی مرۆڤ ، بەتایبەتی ئافرەت کە هەست و سەرەنج ڕابکێشێ .

لازم بخوە ئایینەکی (روح القدسی)

لەوکەس نەویەن حوری بقێ ئایینێ (مەلای جەزیری)

٤- ئایین : ayîn

تەدارەك و ڕازاندنەوەی هەر شوێنێك بە چراوچراخان .

تەزیین کوبوتەمام ل بووکان

ئایین کە تە چارس و سووکان (ئەحمەدی خانی)

١-ئایینە : ayîne

بڕ. ئاوێنە .

ئایینەی کاملێ ، ئایزەکەی فــەرد

فیدای ئامات بم ، سەفاییت ئاوەرد (مەولەوی)

٢- ئایینە : ayîne

بەشی سەرەوەی ڕوخسار و ڕووی مرۆڤ ، کە دەکەوێتە نێوان برۆ و تووکە سەرەوە (ناوچەوان)

٣- ئایینە : ayîne

١- شێوە و شێوازی ژیان .

٢-داب و هەڵسوکەوتێك کە لە نێو کۆمەڵدا باوبێت و پەیڕەوبکرێت .

ئایینەبەند : ayînebend

بڕ. ئاوێنەبەند .

ئایینە ساز : ayînesaz

بڕ. ئاوێنەساز .

ئایینە سازە : ayînesaze

بڕ. ئاوێنە ساز . (بۆ مێ) .

ئایینە سازی : ayinesazî

بڕ. ئاوێنەبەندی .

ئایندار : ayîndar

کەسێکە کە بەڕاستی پەیڕەوی ڕێبازی ئاین بکات و لە خرا پەکارییەوە دوور بێ ، بەبێڕیایی خوا پەرستیبکات .

ئاینداره : ayîndare

بڕ. ئایندار . (بۆ مێ).

ئاینداری : ayîndarî

پەیڕەویی ڕێبازی ئاین و خواپەرستی و لانەدان لێیان .

ئاینرا : ayînřa

ڕێباز و پەیڕەوی ئاین کە خوا پەرستان لەسەری دەڕۆن .

١-ئاینی : ayînî

مرۆڤی بە ئیمان .

٢- ئاینی : ayînî

١- پەیڕەو و ڕێبازی سەربە هەر ئاینێك .

٢-هەر باس و بابەت و کارو مەبەستێك کە بە پێی داب و دەستوور و یاسای ئاینبن .

ئاێنە : ayêne

بڕ. ئاوێنە .

ئاینەبەند : ayînebend

بڕ. ئاوێنەبەند .

ئاێنە بەندی : ayênebendî

بڕ. ئاوێنەبەندی .

ئاێنە ساز : ayênesaz

بڕ. ئاوێنە ساز .

ئاێنەسازی : ayênesazî

بڕ. ئاوێنەبەندی

١-ئە : e

بڕ. ئەگەر .

٢- ئە : e

بڕ. ئارێ .

٣- ئە : e

بڕ. ئەو .

٤- ئە : e

پێشگرە دەکەوێتە پێش ڕەگی چاوگ و دەیکاتە فرمانی ڕانەبردوو و داهاتوو ، ئەچم لە چوونەوە ، ئەڕۆن : لە ڕۆیشتنەوە .

٥- ئە : e

دەکەوێتە پێش ڕاناو بەمەبەستی ورپاکردنەوە و دڵنیایی و دەستنیشانکردن .

ئە ئێوە ، ئەتوو ، ئە ئەوەی .

٦- نه : e

دهکهوێته پێش ناوهڵناوه دهیکاته ناوهڵناوی تایبهت بهمێ .

٧- نه : e

نیشانهیهکه دهکهوێته پێش ڕهگی چاوگ و دهیکاته کردار و فرمانی ڕابردووی درێژهدار نهمانکرد. له کردنهوه. نهیا نخوارد . له خواردنهوه .

نهئاگه : e age

بڕ. ئانهوێ .

نهئانه : e ane

بڕ. ئانهوه .

نهئانی : e anî

١-بڕ. ئانهوه . (بۆ مێ).

٢-بڕ. ئانهوانه .

نهئاوا : e awa

بڕ. -٢ئاوا .

نهئه : ee

وشهیهکه منالی ساوا له کاتی تهنگاوی و پێویستی پیسایکردندا دهیلێ ، یان پێیدهوترێ.

نهئهگره : e egre

بڕ. ئائێره .

نهئهمه : e eme

بڕ. ئانهمه .

نهئهمانه : e emane

بڕ. ئانهمانه .

نه ئهوانه : e ewane

بڕ. ئانهوانه .

نه ئهوه : e ewe

بڕ. ئانهوه .

نهئهیرانه : e eyrane

بڕ. ئائێره .

نهئۆ : e o

وشهیهکه له کاتی ئاژۆتنی ئاژهڵ و مالآتدا دهوترێ .

نهئوونه : e ûne

بڕ. ئانهوه .

ئەنوونی : e ùnî

١-بڕ. ئانەوە . (بۆ مێ) .

٢-بڕ. ئا نەوانە .

ئەنینە : e îne

بڕ. ئانەمە .

ئەنینی : e înî

١-بڕ . ئانەمە .

٢-بڕ. ئانەمانە .

ئەنێرانە : e êrane

بڕ. ئائێرە .

ئەنیگە : e îge

بڕ. ئائێرە .

ئەنێرە : e êre

بڕ. ئائێرە .

ئەبا : eba

١-چارشێوی ئاودامان ، کە ژنان لە کاتی چوونە دەرەوە لە ماڵدا ، دەیدەن بە سەریاندا ، خۆیانی پێ دادەپۆشن .

٢-هەمان چارشێوە ، کە تایبەتە بە پیاوان و دەیدەن بە شانیاندا .

١-ئەبابۆز : ebaboz

بڕ. ئابا بۆز

٢- ئەبابۆز : ebaboz

مرۆڤی خوێڕی و بەرەڵاّ و بێدەربایەس .

٣- ئەبابۆز : ebaboz

مرۆڤی گورجوگۆڵ و چالاّك و بەهەڵمەت .

١-ئەبابۆزی : ebabozî

شتدزین بە شێوەیەکی پەنهانی و دوور لە ئاگاداری هیچکەس .

٢- ئەبابۆزی : ebabozî

خڕیەتی و بەرەڵاّیی .

٣- ئەبابۆزی : ebabozî

گورجو گۆڵی و چالاکی و بەهەڵمەتیی مرۆڤ .

ئەبابیل : ebabîl

باڵندەیەکی ڕەش و سپییە لە شێوەی پەرەسێلکەدا

ئەبانۆس : ebanos

بڕ. ئەبەنووس .

ebe

ئەبە :

پێکەوە بوونی دووکەس ، دووگیاندار ، زیاتر .

ebeboz

ئەبەبۆز :

بڕ. ئەبابۆز .

ebenûs

ئەبەنووس :

دارێکی سفت و قورس و بێگرێیە ، پەڵەی ڕەشی پێوەیە ، پاش بڕینەوەی دەخرێتە ئاوەوە ، دواى مانەوەی لە ئاوەکەدا بەتەواوی ڕەش هەڵدەگەڕێت . بۆ دروستکردنی کەلوپەلی دارینە زۆر بەنرخە .

ebdaĺ

ئەبداڵ :

بڕ. ئەوداڵ .

ebdaĺî

ئەبداڵی :

بڕ. ئەوداڵی .

ebreş

ئەبرەش :

١-مەڕ و بزنی کەمشیر ، کە شیرەکەیان بەرخ و کارەکانیان تێرنەکات .

٢-ژنی کەمشیر .

ebruhelal

ئەبروهەلال :

مرۆڤی پاك و بێگەرد کە تووشی خراپەکاری نەبووبێ .

ebro

ئەبرۆ :

ڕستەمووی چڕوپڕ ، کە دەکەوێتە سەرووی کالانە و چاڵی چاوەوە و سەرەتای تەوێڵەوە .

تا سفتەی قامەت من وسمە وەشـــەن

ئەبرۆی ئەو وەڕووی دڵ کەمان کەشەن (مەولەوی)

ebrû

١-ئەبروو :

١- بڕ. ئەبرۆ .

ebrû

٢- ئەبروو :

بڕ. ئابوور .

ebřû

٣- ئەبڕوو :

بڕ. ئابڕوو .

ebrî

ئەبری :

بڕ. ئەوری .

ebrîşim

ئەبریشم :

بڕ. ئاوریشم .

ebzûn

ئەبزوون :

بڕ. ئەزموون .

ebzûnkirdin

ئەبزوونکردن :

بڕ. ئەزمونکردن .

١-ئەبلەق : ebleq

بڕ-٢ ئەبلەق

٢- ئەبلەق : ebleq

چاوێك شتێك بە دوو شت ببینێ .

٣- ئەبلەق : ebleq

بڕ. ئاوارە .

٤- ئەبلەق : ebleq

بەردێكی پتەوی فرە ڕەنگە لە قووڵایی زەویدا دەردەهێنرێ . (مەڕمەڕ) .

ئەبڵاق : ebÎaq

بڕ. ئەبڵەق .

١-ئەبڵەق : ebÎeq

چاوێك كە لەبەر باری نائاسایی، دا پچڕابێت و زەق بنوێنێت و سەرنج نەگرێتە شوێنێك ، یان شتێكی تایبەتی .

٢- ئەبڵەق : ebÎeq

هەر شتێك ، یان گیاندارێك كە بەڵەكبێت .

٣- ئەبڵەق : ebÎeq

ئەسپ مایینی ڕەش و سپیی بەڵەك ، یان سوور و سپیی بەڵەك بەڵەك .

٤- ئەبڵەق : ebÎeq

دانەی قەزوان ،خاڵی ڕەش و سووری تێدابێ ، بۆ تەزبیح بەكاردێت و گرانبەهایە .

ئەبڵەخەرج : ebÎexerc

كەسێكە كە پارە و پوولی زۆر خەرجبكات و دەستنەگرێت بە سامانەكەیەوە .(دەستبڵاو)

ئەبڵەخەرجی : ebÎexercî

پارە زۆ خەرجكردن و دەستنەگرتن بەسامانەوە . (دەستبڵاوی) .

ئەبڵەڕەنج : ebÎeřenc

كەسێك كە بەنەزانی ڕەنج و كۆششی خۆی بەفیڕۆ بدات .

ئەبڵەڕەنجی : ebÎeřencî

كۆشش و ڕەنجی بێهوودە و بێئەنجام .

ئەبوایە : ebwaye

وشەیەكە كە دەدرێت بە گوێدا ، مەرج و پێویستی كردن ، یان نەكردنی كارو مەبەست و وتەیەك پیشاندەدات لەسەردەم و كاتی ڕابووردوودا .

*ئەبوایە زوتر بهاتیتایە .

ئەبووجانە : ebûcane

بڕ. ئەبوودووجانە .

ئەبوودووجانە : ebûdûcane

نوشتە و دۆعایەكە ، مەلا و شێخ و سەید ئەینووسن بۆ ژنێك كە منداڵی بۆ نەمێنێ ، بەو هیوایەی منداڵی بۆ بمێنێ .

ئەبوور : ebûr

بڕ. ئابوور ۱، ۲ .

۱-ئەبوورکرن : ebûrkirin

جۆرە شپرزەییەکی تایبەتی باری دەروونییە ، لە ئەنجامی هەستکردندا بەنامۆیی وهەڵسوکەوتی دەوروبەر و سڵەمینەوە لەوتەو ڕەفتاری ناپەسەند . (شەرمکردن) .

۲- ئەبوورکرن : ebûrkirin

بێهەوایی و بێفیزی .

۱-ئەبووری : ebûrî

بڕ. ئەوری .

۲- ئەبووری : ebûrî

کەسێکە کە لە ئەنجامی هەستکردندا بە نامۆیی و هەڵسوکەوتی دەوروبەرو سڵەمینەوە لەوتەو ڕەفتاری ناپەسەند ، بارێکی شپرزەیی دەروونی بە سەردا بێت . (شەرمن) .

۳- ئەبووری : ebûrî

بڕ. ئابووری .

۱-ئەبێ : ebê

وشەیەکە بەکار دەهێنرێ بۆ گونجاندن و ڕێگەدان بۆکردن و ئەنجامدانی کارێك .

*ئەم پرۆژەیە بۆ ئێوە ئەبێ

۲- ئەبێ : ebê

وشەیەکە بۆ سەپاندنی وتەوبیرو ڕاو کردەوە و بڕیار .

*ئەبێ ئەم کارە سەربگرێ .

۳- ئەبێ : ebê

وشەی فەرمانە بۆ بەجێهێنانی وتەو کارومەبەست.

*ئەبێ بەیانی ئامادەبن .

٤- ئەبێ : ebê

وشەیەکە بە گلەیی و گومانەوە دەوترێ

بۆ بوون ، یان نەبوونی شتێك ، کارێك مەبەستێك.

*ئەبێ بەختی من هەروابێ !.

ئەپاسە : epase

بڕ. ۲-ئاوا .

ئەپرەخ : eprex

بڕ. ئاپرەخ .

ئەپری : eprî

بڕ. ئەوری .

١-ئەپۆلۆ : Apoîo

لە ئەفسانەی کۆنی یۆناندا خواوەندی خۆرە و سەرپەرشتیی هونەر ئەکات و پاشە ڕۆژ لێکدەداتەوە و ڕوونیدەکاتەوە .

٢- ئەپۆلۆ : epoîo

ئەستێرەیەکی بچووکە ، پێنج ملیۆن کیلۆمەتر لەزەوییەوە دوورە ، تیرەکەی (١- ٢) کیلۆمەترە

ئەپۆلۆن : epoîon

بڕ. ئەپۆلۆ .

ئەت : et

بڕ. ئەتکردن .

ئەتار : etar

فرۆشیاری وردەواڵە و وردە بابەت و بۆن و بەرامەی ژنان ...هتد .

ئەتاری : etarî

پیشە و کاری فرۆشتنی وردەواڵە و وردە بابەت و بۆن و بەرامەی ژنان و ...تاد .

١-ئەتەك : etek

بڕ. ئاتەگ .

٢- ئەتەك : etek

هێڵی دیاریکراوی زەیو زار و شاروناوچە و وڵات و... هتد . (سنوور) .

٣- ئەتەك : etek

بەشی دەرەوە و دیاری هەرشتێك . (ڕوو)

ئەتەگ : eteg

بڕ. ئاتەگ .

١-ئەتەم : etem

بڕ. ئاولەمە .

٢- ئەتەم : etem

بڕ. ئەتەمین .

٣- ئەتەم : etem

شانەی ئەندامی زیندووی گیاندار و ڕووەك .

ئەتەمین : etemîn

تەنراوێکی کەمێك ڕەق و شاش و تۆڕ ئاسایە ئەخش و نیگار و وێنەی لە سەرجل و بەرگ و تەنراوی تر پێ دەردەکەوێت و دەچنرێت .

١-ئەتەوە : etewe

هۆی ڕوودان ، یان ڕوونەدانی شتێك .

٢- ئەتەوە : etewe

زویری و دلگیریی کەسێك لە کەسێکی تر .

١-ئەترەش : etreş

کیسەیەکی بچووك و تەنکە ، نووساوە بەجگەرەوە ، تراوێکی زۆر تاڵ دەردات ، یاریدەی هەرس دەدات . (زراو)

٢- ئەترەش : etreş

هێزی ئازایەتی و زات لە هەناوی مرۆڤ و گیانداراندا .

ئەترەشچوو : etreşçû

کەسێکە لەبەر ترس و لەرز و سامی زۆر تۆقیبێت.

ئەتەشچووگ : eteşçûg

بڕ. ئەترەشچوو .

ئەترەشچوون : etreşçûn

ترس لێنیشتنی زۆر و شپرزە بوون لە ئە نجامی دیتنی گیاندار و مرۆڤی بەسام و شت و بەسەرهاتنی کارەسات و ڕووداوی سامناك ، یان لە پڕ بیستنی دەنگ و زرمەی بەهێز و ناهەموار . (زراوچوون) .

ئەترۆپین : etropîn

مڕادێکی ژەهر ئاسای ئاوێتەیە لە ڕەگی ڕووەکی بێلاّدۆنا دەردەهێنرێ ، لەکاربۆن ، هیدرۆجین ، نیترۆجین و ئۆکسجین پێکهاتووە . زۆرتر لە نەشتەرگەریدا بۆ سڕکردن بە کاردەهێنرێت .

ئەتك : etik

خەوش و ڕسوایی و شەرمەزاریی کەسێك کە دەوروبەر ڤێزی لێبکەنەوە و نەفرەتی لێبکەن .

ئەتکپەنەکەر : etikpeneker

بڕ. ئەتکپێکەر .

ئەتکپەنەکەرە : etikpenekere

بڕ. ئەتکپێکەر . (بۆ مێ).

ئەتکپەنەکەردەی : etikpenekerdey

بڕ. ئەتکپێکردن .

ئەتکپەنەکریا : etikpenekirya

بڕ. ئەتکپێکراو .

ئەتکپەنەکریێ : etikpenekiryê

بڕ. ئەتکپێکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەتکپنەکەر : etikpineker

بڕ. ئەتکپێکەر

ئەتکپنەکەرە: etikpinekere

بڕ. ئەتکپێکەر . (بۆ مێ)

ئەتکپنەکەردەی : etikpinekerdey

بڕ ئەتکپێکردن

ئەتکپنەکریا : etikpinekirya

بڕ. ئەتکپێکراو .

ئەتکپنەکریێ : etikpinekiryê

بڕ. ئەتکپێکراو . (بۆ مێ).

ئەتکپێکەر : etikpêker

کەسێکە کە دنەی کەسێکی تر بدات بۆ ئەتککردنی خەڵك.

ئەتکپێکراو : etikpêkiraw

کەسێکە کە دنە درابێت بۆ ئەتکپێکردنی خەڵك .

ئەتکپێکردن : etikpêkirdin

دنەدان و هاندانی کەسێك دژی کەسێکی تر ، بۆ ئەنجامدانی کاروکردەوەیەکی ناڕەوا که ببێتە مایەی خەجاڵەتی و شوورەیی و ریسوایی .

ئەتکپێکریاگ : etikpêkiryag

بڕ. ئەتکپێکراو .

ئەتکپێکریاو : etikpêkiryaw

بڕ. ئەتکپێکراو .

ئەتکردن : etikrdin

بەزمانی منداڵی ساوا بەواتای لێدان دێت . (عەچ ، عەچکردن ، ئەت ، ئەتکردن .

ئەتککەر : etikker

کەسێکە کە ئەتکی خەڵك دەکات و خەوشدار و ڕسوا و شەرمەزاریاندەکات .

ئەتککەرە : etikkere

بڕ. ئەتککەر . (بۆ مێ).

ئەتککەردەی : etikkerdey

بڕ. ئەتککردن

١-ئەتککراو : etikkiraw

١- کەسێك کە بەجۆرێکی وا ڕیسوا کرابێ و نابرووبرابێ کە لە کۆمەڵدا ڤێزوبێزی لێبکرێتەوە .

٢-نافرەتی بەنابڕووی لەخشتە براو و دەست بۆ براو .

٢- ئەتککراو : etikkiraw

کەسێك کە لە سەودا و کڕین و فرۆشتندا زۆر خەڵەتێنرابێت .

١-ئەتککردن : etikkirdin

١- ڕیسوا و شەرمەزار کردن و نابرووبردنی کەسێك بە جۆرێك کە ناوی لەناو کۆمەڵدا بزڕێ .

٢-هەڵخەڵەتاندن و لەخشتە بردن و بە زۆر لاقەکردنی نافرەتی بە نابڕوو .

٢- ئەتککردن : etikkirdin

خەڵەتاندن و دەسبڕین لە کڕین و فرۆشتن و سەوداو مامەڵەدا .

ئەتککریا : etikkirya

بڕ. ئەتککراو .

ئەتككرياگ : etikkiryag

بڕ ئەتككراو .

ئەتككرياو : etikkiryaw

بڕ. ئەتككراو .

ئەتككریێ : etikkiryê

بڕ. ئەتككراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەتلاهی : etlehî

بڕ. ئەترەشچوون .

١-ئەتڵەس : etĺes

بەرهەم و بڵاوکراوەیەکە ،کە خاڵ و هێڵ و ئەخشەی وڵاتانی جیهان و گەردوون و دەوروبەر دەردەخات .

٢- ئەتڵەس : etĺes

تەنراوی ئاوریشمناسای زریق و بریقەدار و بەنرخ و سفت لووس .

١-ئەتڵەسی : Etĺesî

ئۆقیانووسێکی گەورەیە ، ئەوروپا و ئەفەریقا دەکەونە ڕۆژهەڵاتییەوە ، ئەمەریکای باکوور و باشوور دەکەونە ڕۆژ ئاوایەوە

٢- ئەتڵەسی : etĺesî

هەر شتێك لە ئەرمو ئۆڵی و ڕەنگ و باقوبریقدا وەکو ئەتڵەسبێت .

٣- ئەتڵەسی : Etĺesî

ڕوومکێکی جوانە لە باخچەی ماڵاندا دەچێنرێت ، گوڵەکەی ، قەوانییە ، تەنك و ناسك و خۆشبۆیە ، ڕەنگی سپی و سوور و ئاوییە .

ئەتڵەسییە : etĺesiye

بڕ. -٢ ئەتڵەسی . (بۆ مێ) .

١-ئە تمۆسفێر : etmosfêr

ئەو چینە گازەیە کە دەوری زەوی و هەندێك ئەستێرە و خۆری داوە .

ئە تمۆمەتر : Etmometir

ئامرازێکە بۆ پێوانی ڕادەی هەڵم بەکاردەهێنرێت.

ئەتنۆگرافیا : Etnogirafya

زانستێکە لە شێوەی پێکهاتن و جێنشینبوون و ژیان و بڵاوبوونەوەی گەلان ئەکۆڵێتەوە و باری دەروونی و گیانی و پەیوەندیی نێوانیان دەردەخات .

ئەتنۆلۆجی : Etnolocî

زانیارییەکە دەربارەی ڕەگەزی مرۆڤ و شێوەی بڵاو بوونەوە و پەرەسەندنی .

ئەتو : etu

بڕ. ئەتوو .

etwan
ئەتوان :
دەرمانێکی چەورو توندە لە چەند مژادێکی تایبەت دەگیرێتەوە ، دەخرێتە سەر دوومەڵ و برین ، یان لە جەستە هەڵدەسووریّ بۆ چارەسەرکردنی ئازار و نەخۆشی .(هەتوان).
etuxtu
ئەتوختو :
وشەیەکە بۆ ئاراستە کردنی شێوە پرسیارێك بە گلەیی و سەرزەنشتەوە .
eto
ئەتۆ :
بڕ. ئەتوو .
Etom
ئەتۆم :
وردترین و بچووکترین بەشی هەموو مژادێکی کیمیاییە ، هەتا سەرەتای سەدەی بیستەم وا دەزانرا کە ئەتۆم لەتناکرێ ، بەلاّم دوایی دەرکەوت کە شێوەیەکی زۆر ورد و ئاڵۆزی هەیە و لەناوك و ئەلەکترۆن پێکهاتووە ، کە بە دەوری ناوکدا دەسووڕێتەوە ، ناوکیش زۆر ورد و ئاڵۆزە و لەنیوترۆن و پرۆتۆن پێکهاتووە .
etomî
ئەتۆمی :
هەر شتێك ، یان دروستکراوێك کە پەیوەندیی هەبێت بە ئەتۆمەوە .
etû
ئەتوو :
جێناوی کەسی دووەمی تاکە . (تۆ) .
etûn
ئەتوون :
بڕ. ئاتوون .
ethad
١-ئەتهاد :
کەسێك کە گوێ لە ئامۆژگاری و ڕێنمایی خەڵك بگرێت و بەقسەیان بکات . (گوێڕایەڵی).
ethad
٢- ئەتهاد :
مرۆڤ ، شار ، ناوچەو ولاّت ، کەلەژێر چەپۆك و دەستەلاّتی زۆردار و بیانیدا بن . (ژێر دەستە) .
etîkêt
ئەتیکێت :
بڕ. ئێستیکا .
ecab
ئەجاب :
بڕ. ئابڕوو .
ecaw
ئەجاو :
بڕ. ئابڕوو .
ecawdar
ئەجاودار :
بڕ. ئابڕوودار .
ecawkirdin
ئەجاوکردن :
زاڵبوون بەسەرخۆدا ، بۆ نەکردنی کاری خراپ و ئابڕووبەر . (شەرمکردن) .

ئەجەل : ecel

بڕ. ئاکام .

بای ئەجەل هات و لەناکاو دەفتەری ژیـــــنی دڕیم

تاکو دوێنێ خونچە بووم ، ئەمڕۆ لە باخاھەڵوەریم (هەردی)

ئەجەلئاما : ecel ama

بڕ. ئەجەلهاتوو .

ئەجەلئامای : ecel amay

بڕ. ئەجەلهاتن .

ئەجەلئامێ : ecel amê

بڕ. ئەجەلهاتوو ،(بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەجەلهاتن : ecelhatin

نزیکبوونەوەی سەرە مەرگ

ئەجەلهاتوو : ecelhatû

کەسێکە کە سەرە مەرگی نزیکبووبێتەوە .

ئەجەلهاتووگ : ecelhatûg

بڕ. ئەجەلهاتوو .

ئەجەڵئاما : eceÎ ama

بڕ. ئەجەلهاتوو .

ئەجەڵئامای : eceÎ amay

بڕ. ئەجەلهاتن .

ئەجەڵئامێ : eceÎ amê

بڕ. ئەجەلهاتوو .(بۆ مێ بۆ کۆ)

ئەجەڵهاتن : eceÎ hatin

بڕ. ئەجەلهاتن .

ئەجەڵهاتوو : eceÎhatû

بڕ. ئەجەلهاتوو .

ئەجەڵهاتووگ : eceÎhatûg

بڕ. ئەجەلهاتوو .

ئەجەنە : ecene

بڕ. ئەجندە .

ئەجەنی : ecenî

کەسێک کە تێکچووبێ و کەمێک مێشکی لاواز و کز بووبێ . (شێتۆکە) .

ئەجەنی : ecenî

کەسێکە کە فێی لەگەڵدا بێت .

ئەجەنی : ecenî

کەسێکە کە جنۆکە دەستی لێوەشاندبێ و شێتبووبێ .

ئەجەو : ecew

نرخ و پایە و بایەخ و ڕێزی مرۆڤ لەلای خەڵك .

ئەجزان : eczan

هەر شتێك کە پەنهانبێ . (نهێنی) .

١-ئەجزا : ecza

١-کەرەستەی دەرمانسازی .

٢-کەرەستە بە تێکڕایی .

٢- ئەجزا : ecza

هەرشتێك کە تەنرابێت . (قوماش) .

ئەجزاچی : eczaçî

١-کەسێك کە زانایی و شارەزایی لەدەرمانسازیدا هەبێت .

٢-کەسێك کە دەرمانخانەی تایبەتی بکاتەوە بۆ فرۆشتنی دەرمان و پێویستیی پزیشکی و نۆژداری.

ئەجزاخانە : eczaxane

١-دووکانی تایبەتی بۆ فرۆشتنی دەرمان و پێداویستیی پزیشکی و نۆژداری .

٢-شوێنی تایبەتی لە نەخۆشخانە دا ، بۆ دابینکردن و دابەشکرنی دەرمان و پێداویستیی پزیشکی و نۆژداری .

٣-سندووق ، یان شوێنێکی تایبەتی لە ماڵ و دامو دەزگاکاندا بۆ هەڵگرتن و پاراستنی دەرمان و پێداویستی و لێقەومانی کتوپڕ.

١-ئەجکاندن : eckandin

ڕووخاندن و تێکدانی خانووبەرە و شوێنی تر .

٢- ئەجکاندن : eckandin

بنبڕکردنی شوێنەوار و ڕەچەڵەك و بنەچەی خێزان و ، خێڵ و....هتد .

٣- ئەجکاندن : eckandin

١- شاردنەوە و حەشاردانی هەر شتێك .

٢- پاراستن و نەدرکاندنی هەواڵ و قسە و باس و ...هتد .

٤- ئەجکاندن : eckandin

چوونە ناوی هەندێك تەنراو بەهۆی تەڕکردن و شتنەوە .

ئەجکین : eckîn

بڕ. ئەجکاندن .

ئەجن : ecin

بڕ. ئەجندە .

ئەجنە : ecne

بڕ. ئەجندە .

ecinde

١-ئەجندە :

توخمە بونەوەرێکی نادیار و نەبینراوە دەڵێن لە مرۆڤ دەچێ . (جنۆکە) .

ecinde

٢- ئەجندە :

مرۆڤی زۆر چاپووك و بەدەستوبرد و گورجو گۆڵ.

ecinde

٣- ئەجندە :

مرۆڤی زۆر ناشیرین و چارەگران .

ecûr

ئەجوور :

بڕ. ئاجوور .

ecûrêşewtafirî

ئەجووری شەوتافری :

خشتی کڵدراو وسوورەوەکراو لەئاگر و کوورەی تایبەتیدا .

ecîu

ئەجیو :

بڕ. ١-ئەڵێی .

ecê

ئەجێ :

وشەیەکە بۆ خۆشەویستی بە کیژۆڵە دوتری لەکاتی بانگکردندا ، لەبری وشەی کچێ .

ecêge

ئەجێگە :

بڕ. ئەوێ .

eç

ئەچ :

ئامرازی پەیوەندییە بۆ دیاریکردنی سەرەتای دووریی نێوان دوو شوێن ، یان دیاریکردنی شوێن بەکاردێت ، بەواتای (لە) .

eça

ئەچا :

بڕ. ئالەوێ

eçage

ئەچاگە :

بڕ . ئالەوێ .

eçe

١-ئەچە :

وشەیەکە بۆ ئاژۆتن و هاندان و دەنگدانی ولاخ ، بۆ ئەوەی خێراتر بڕوات . (هەچە) .

eçe

٢- ئەچە :

بڕ. ئەچ .

eçeker

ئەچەکەر :

کەسێکە کە بە وشەی (ئەچە) دەنگی ولاخ دەدات بۆ ئەوەی خێراتر بڕوات .

açekere

ئەچەکەرە :

بڕ ئەچەکەر . (بۆ مێ)

açekerdey

ئەچەکەردەی :

بڕ. ئەچەکردن .

eçekirdin

ئەچەکردن :

دەنگدان و ئاژۆتنی ولاخ بە وشەی (ئەچە) بۆ ئەوەی خێراتر بڕوات .

eçekirdin

ئەچەکردن :

بڕ. ئەتکردن .

eçkuçî

ئەچکوچی :

بڕ. ئەسکزە .

eçim

ئەچم :

شتێك ، یان کەسێك کە بەڕووداو و کارەساتێك شێوە و ڕووخساری تێکچووبن و گۆڕدرابن .

eçimkirdin

ئەچمکردن :

تێکدان و گۆڕینی شێوە و ڕوخساری کەسێك ، یان شتێك .

eçimkiryay

ئەچمکریای :

بڕ. ئەچم .

eçnew

ئەچنەو :

کەسێك ، یان گیاندارێك کە لە ڕەفتار و شێوەدا ، لە کەس و گیانداری کە بچێ .

eço

ئەچۆ :

بڕ. ئالەوێ .

eçoge

ئەچۆگە :

بڕ. ئالەوێ .

eçî

ئەچی :

وشەیەکە ، کە بەداخ و ئاسۆرەوە لە دوای ڕوودانی کارێك دەوترێ .

eçîge

ئەچیگە :

بڕ. ئالێرە

eçê

ئەچێ :

بڕ. ئالێرە .

eĥ

١-ئەح :

دەنگێکە بۆ دەنگدانی ڕان و مێگەل ، بۆ دەرکردن و دوورخستەوە و ڕادانیان .

eĥ

٢- ئەح :

وشەیەکە بۆ بەسووکزانین و گاڵتە پێکردنی کەسێك ، کارێك ...هتد ، بەکاردەهێنرێت .

*ئەح ، پەکم لە تۆ کەوتووە بمدوێنی ، یان نەمدوێنی ؟

eĥ eĥ

ئەحئەح :

بڕ. ئەح .

eĥa

ئەحا :

بڕ. ٥-ئای .

eĥay

ئەحای :

بڕ. ٥-ئای .

eĥĥa

١-ئەححا :

بڕ. ٥-ئای .

eĥĥa

٢- ئەححا :

وشەیەکە بۆ دەبڕینی پەستی و بێزاری لە کەسێك یان لە کردار و ڕەفتار و قسە و باسێك .

*ئەححا ! چەند درێژە دادەڕ !

eĥĥay

١-ئەححای :

بڕ. ٥-ئای .

eĥĥay

٢- ئەححای :

بڕ. ٢-ئەححا .

extanek

ئەختانەك :

زەوی و شوێنێ کە خوڵی زۆربێت .

exte

١-ئەختە :

وڵاخی خەسێنراو .

exte

٢- ئەختە :

دار و درەختی لق و پۆپ دا پاچراو .

exter

ئەختەر :

بڕ. ئەستێرە .

exter ejmar

ئەختەر ئەژمار :

بڕ. ئەستێرە ژمێر .

exter ejmaray

ئەختەر ئەژمارای :

بڕ. ئەستێرە ژماردن .

exter ejmare

ئەختەرئەژمارە :

بڕ. ئەستێرە ژمێر .(بۆ مێ) .

exter ejnas

ئەختەر ئەژناس :

بڕ. ئەستێرە ناس .

exter ejnasay

ئەختەرئەژناسای :

بڕ. ئەستێرەناسی .

exter ejnase

ئەختەرئەژناسە :

بڕ . ئەستێرە ناس .(بۆ مێ) .

exter ejnasî

ئەختەر ئەژناسی :

بڕ. ئەستێرە ناسی .

exter jimar

ئەختەرژمار :

بڕ. ئەستێرە ژمێر .

exterjimaray
ئەختەرژمارای :
بڕ. ئەستێرە ژماردن .
exterjimare
ئەختەر ژمارە :
بڕ. ئەستێرە ژمێر (بۆ مێ) .
exterjimêr
ئەختەر ژمێر :
بڕ. ئەستێرە ژمێر .
exterjimerî
ئەختەر ژمێری :
بڕ. ئەستێرە ژماردن
exterşinas
ئەختەر شناس :
بڕ. ئەستێرەناس
exterşinasay
ئەختەرشناسای :
بڕ. ئەستێرەناسی .
exterşinase
ئەختەرشناسە :
بڕ. ئەستێرە ناس . (بۆ مێ) .
exterşinasî
ئەختەرشناسی :
بڕ.ئەستێرەناسی .
釋
externas
ئەختەرناس :
بڕ. ئەستێرەناس .
externase
ئەختەرناسە :
بڕ. ئەستێرەناس . (بۆ مێ)
externasî
ئەختەرناسی :
بڕ. ئەستێرەناسی .
externasîn
ئەختەرناسین :
بڕ. ئەستێرەناسی .
exteker
١-ئەختەکەر :
کەسێکە کە ولاخ دەخەسێنێت .
exteker
٢- ئەختەکەر :
کەسێکە کە لق و پۆپی دار و درەخت هەڵپاچێت.
extekirdin
١-ئەختەکردن :
خەساندنی ولاخ .
extekirdin
٢- ئەختەکردن :
هەڵپاچین و بڕینی لق و پۆپی دار و درەخت .
extirme
ئەخترمە :
چارەوێ و ولاخی دەستبەسەردا گیراوی دوژمن لە جەنگدا .

ئەختوچار : extuçar

هەوڵ و کۆشش و تەقەلا بۆ ئەنجامدانی کارو مەبەستێك

١-ئەختیار : extiyar

بڕ. ئیختیار.

٢- ئەختیار : extiyar

بڕ. ئیختیدار.

ئەختیارە : extiyare

بڕ. ئیختیار. (بۆ مێ).

ئەختیار بوون : extiyarbûn

بڕ. ئیختیار بوون

ئەختیاربییەی : extiyarbiyey

بڕ. ئیختیار بوون.

ئەختیاری : extiyarî

بڕ. ئیختیاری.

ئەخد : exid

بڕ.١-ئەندازە -١.

ئەخش : exiş

بڕ. ئەشق.

١-ئەخشاڵ : exşaÎ

شرکە و پڕکە و وردە کەلوپەلی ناوماڵ.

٢- ئەخشاڵ : exşaÎ

پووش و پەلاشی ناو دەغلو دان و دڕکداڵ و ...هتد

ئەخشام : exşam

کەسێك کە شارەزای مۆسیقاو ژەندنیبێ.

ئەخکە : axke

بڕ. ئەوەندە.

ئەخگەر : exger

بڕ. ئاخگەرد.

من ئاسابنیان ، پـــاوە ئـەخگەردا

بووڵی سفتەی من ، کەران وەسەردا (بێسارانی)

ئەخگەرد : exgerd

بڕ. ئاخگەر.

exÎat
ئەخلات :
خلتەیەکی خەست و لینجە لە سییەکان و بۆڕیی هەناسەدا کۆدەبێتەوە ، بە پاڵە پەستۆی هەوای ناوسییەکان دەپەڕێتەوە ناوزارەوە .(بەڵغەم) .

exÎex
ئەخلەخ :
بڕ. ١-نیێلەك .

exim
ئەخم :
مرۆڤی رووگرژ و مۆن .

eximker
ئەخمکەر :
کەسێك کە ڕووی گرژ و مۆن بکات .

eximkirdin
ئەخمکردن :
رووگرژکردن و نێو چاوان بەیەکادان .

exinke
ئەخنکە :
بڕ. ئەوەندە .

exo
ئەخۆ :
بڕ. ئۆخەی .

exxo
ئەخخۆ :
بڕ. ئۆخەی .

exyaban
ئەخیابان :
بڕ. ئاخیابان .

exyawan
ئەخیاوان :
بڕ. ئاخیابان .

Exîl
ئەخیل :
یەکێکە لە پاڵەوانە سەرەکییەکانی شاکارەکەی هۆمیرۆس (ئەلیازە) گوایا لە منداڵییەوە نوقڵانەی بۆ لێدراوە کە ئەبێتە پاڵەوانێکی مەزن ، هێرش ئەباتە سەر تەڕوادە و وەك گوڵە گەنم سەر ئە پە پەڕێنێ و بەسەرکەوتوویی ئەچێتە شارەکەوە ، بەلام دوایی دەکوژرێت ، (نیستیسی) دایکی بۆ ئەوەی بە پەرچی ئەم سەرەنجامە بداتەوە ، هەر بە منداڵی قولە پێی ئەگرێ و سەرە و خوار لە ڕووباری (سنیکس)ی پیرۆزی هەڵئەکێشێ ، کە گوایا ئاوەکەی بەرهەر شوێنێکی لەش بکەوێ تیغ نایبڕێ ، تەنها جێدەستی دایکی نەبێ کە پاژنەی گرتبوو و لەئاوەکەی هەڵکێشابوو ، هەموو لەشی دژی تیغ ئاودرابوو ، بۆیە نوقڵانە کۆنەکە هاتە دی و تیرێك بەر پاژنەی کەوت و کوشتی !

ed
١-ئەد :
ئەو هەڵسوکەوت و دەستکەوتانەی بە پێی یاسا و داب و نەریتی چەسپاو بۆ مرۆڤ دەپارێزرێن و کەس بۆی نییە زەوتیانبکات

ed
٢- ئەد :
بڕ. ئەو .

eda
١-ئەدا،(د)سواوە :
ئافرەتێك کە منداڵی هەبێت . (دایك).

eda
٢- ئەدا :
ناز و گریشمەی ئافرەت لەکاتی ڕۆیشتندا کە خۆی دەنوێنێت و شوێنە سەرنجراکێشەکانی لەشی دەجووڵێنێت (لە نجەولار).

edab
ئەداب :
چلك و کێمی برین و کوان .

Edababa
ئەدابابا :
دەرختیلەیەکی گەڵا درێژکۆڵەیە ، نزیکەی دوو مەتر بەرزە ، گوڵەکانی لە شێوەی گوڵە گە نمدان ، ڕەنگیان شینی مەیلە و بەنەوشەیی ، یان سووری کاڵە ، تۆومکەی وەکو تۆوی بیبەرە ، دوای وشکبوونەوە دەکوترێت و دەکرێت بەسەر خواردندا، تامو تیژی وەکو بیبەری تیژە .

edaderhênan
ئەدادەرهێنان :
١-لاسایکردنەوە و دەمەلاسکیٚ بەمەبەستی گاڵتە پێکردن
٢-نە نجامدانی هەڵسوکەوت و قسە و تە پەگۆڵمەزی وا کە خەڵکان بێنێتە پێکەنین .

edaker
ئەداکەر :
ئافرەتێك کە بە لە نجە و لار و گریشمە و نازەوە بڕوات .

edakirdin
ئەداکردن :
لە نجە و لارکردنی ئافرەت و خۆلەراندنەوەی بەشێوەیەکی سەرنجراکێش .

edawe
ئەداوە :
بڕ. ئەویژ .

edawekirdin
ئەداوەکردن :
بڕ. ئەویژکردن .

edeb
١-ئەدەب :
ڕەفتار و هەڵسوکەوتی پەسەند و ئابڕوومەند . (شەرم) .

edeb
٢- ئەدەب :
ئەندام شوێنە شەرمی نێرینە و مێیینەی مرۆڤ .
*(ئەدەبت دا پۆشە – هەژار) .

edewdadirya
ئەدەودادریا :
بڕ. ئەدەبدادراو .

edewdadiryag
ئەدەودادریاگ :
بڕ. ئەدەبدادراو .

edewdadiryaw
ئەدەودادریاو :
بڕ. ئەبدادراو .

edewdan
ئەدەودان :
بڕ. ئەدەبدان .

edewdadan
ئەدەودادان :
بڕ. ئەدەبدان .

edewxane
ئەدەوخانە :
بڕ. ئابخانە .
edewkirdin
ئەدەوکردن :
بڕ. ئەدەبکردن .
edewgirtin
ئەدەوگرتن :
بڕ. ئەدەبگرتن .
edres
ئەدرەس :
١-نووسراوی سەر نامە و سەر زەرفی نامە، کە شوێن و ناوی بنێرە و بۆ نێردراو دیاریدەکات .
٢-شوێن و نشینگە و مەڵبەندی ژیان .
edrês
ئەدرێس :
بڕ. ئەدرەس .
edze
ئەدزە:
١-شێوەی هەڵسوکەوت و ڕەفتاری مرۆڤ .
٢-شێوە و ڕێبازی نووسین و کاری ڕامیاری و ئابووری و ..هتد .
Edmîřaĺ
ئەدمیڕاڵ :
ئەفسەری پلە بەرزی لەشکری زەریایی و فەرماندەری هێزی زەریایی .
edonîs
ئەدۆنیس :
بڕ. ئادۆنیس .
edî
ئەدی :
١-ئامرازێکە لە وەڵامی پرسیارێکدا بۆ بەڕاستزانینی قسەی پرسیارکەرەکە .
٢-ئامرازێکە تێکەڵ بەسەر سوڕمان بۆ دڵنیایی لە هەواڵی نێو ڕستە ، کەوایە .
*ئەدی ئەدەبوو پێکەوە بڕۆن بۆ هەولێر .
٣-ئامرازێکە بۆ دڵنیایی بەواتای مەگەر .
*ئەدی ئەمگووت وامەکە .
٤-ئامرازێکە بۆ گلەییکردن ، بەهاندانەوە بەکاردێت .
*ئەگەر خۆشت دەوێم ، ئەدی بۆ سەرم لێنادەیت .
٥-ئامرازی دڵنیایی و پێداگرتن و سووربوون لەسەر کارێک .
*ئەدی کوو نایەم .
٦-بڕ. ئیتر
er
١-ئەر :
بڕ. ئەگەر .
بنمانە جەمین نووری پاکتەن
ئەرتۆ پاکەنی جەکی پاکتەن ! (بێسارانی)

٢- ئەر : er

بڕ. ئاگر .

١-ئەرا : era

بڕ. ئەڕا .

٢- ئەرا : era

بەزاری منالْ وشەی (دایك) .

ئەڕابچی : eabçî

بڕ. ئەڕا -١ .

ئەراچوی : eraçuy

بڕ. ئەڕا -١

ئەراگیلْ : eragîÎ

کەسێك کە بە تاسەو پەرۆشەوە بگەڕێ بۆ بەدیهێنانی مەبەستی گیانی و دەروونی . (وێلْ).

ئاراگیلە : eragîÎe

بڕ. ئەراگیلْ . (بۆ مێ) .

ئەرالْە : eraÎe

بڕ. ئەلاڵە .

ئەڕاڵەجاڕ : eřaÎecař

بڕ. ئەلاڵەجاڕ.

١-ئەرامە : erame

بڕ. ئەراتە .

٢- ئەرامە : erame

وشەیەکە بەهێماوە دەبێژرێت مەبەست لە شتێکە کە نەویسترێت ناوی ببرێت و نەزانرێت چییە .

*ئەرا مەکەم هێناوە .

ئەرامەنە : eramene

بڕ. ئەرامەندە .

ئەرامەنەی : erameney

بڕ ئەرامەندەی .

١-ئەرامەندە : eramende

کەسێك کە لە ژیاندا بۆی نەیەت و دووچاری گیروگرفت و تەنگ و چەلەمە و کۆستکەوتن ببێت . (چارەڕەش) .

٢- ئەرامەندە : eramende

کەسێك کە لە ئە نجامی نەخۆشی و دەرد و کۆسپ و بەلادا توانای کارکردن و قسەکردنی نەمابێت (پەککەوتوو) .

٣- ئەرامەندە : eramende

مرۆڤی بێتوانا و بێدەسەلات . (داماو)

eramende
٤- ئەرامەندە :
مروڤی زۆر هەژار و بێدەرتان و بێدەرامەت .
eramendey
١-ئەرامەندەی :
نەهاتی و ناهەمواری و گیروگرفت و تەنگوچەڵەمەی ژیان .
eramendey
٢- ئەرامەندەی :
بێتوانایی و بێدەسەلاتی .
eramendey
٣- ئەرامەندەی :
دەستکورتی و نەبوونی و هەژاری و بێدەرەتانی .
eramenî
ئەرامەنی :
بڕ. ئەرامەندە . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
eramendî
ئەرامەندی :
بڕ. ئەرامەندە . (بۆ مێ و بۆکۆ)
erane
ئەرانە :
ئالقەیەکی نەخشێنراوی زێڕ ، یان زیو ، ئافرەتان بۆ جوانی دەیکەنە کرێچەنەی لووتیان .(لووتەوانە)
erawend
ئەراوەند :
شوێنی بەرز و بلند .
ere ar
ئەرەئار :
بڕ. ئەرە ئاور .
ere are
ئەرە ئارە :
بڕ. ئەرە ئاور .(بۆ مێ)
ere ardey
ئەرە ئاردەی :
بڕ. ئەرە ئاوردەی .
ere arya
ئەرە ئاریا :
بڕ. ئەرە ئاوریا .
ere aryê
ئەرە ئاریێ :
بڕ. ئەرە ئاوریا .(بۆ مێ و بۆ کۆ).
ere az
١-ئەرە ئاز :
کەسێکە چەند تاڵی ڕێسراو پێکەوە رایەڵبکات و بایانبدات بۆ هۆنینەوەی پەرگ و کشتەك و گوریس و ...هتد .
ere az
٢- ئەرە ئاز :
کەسێکە بەدەست گوریس و پەت ، یان گیاندار و مرۆڤ شۆڕ بکاتەوە .
ere az
٣- ئەرە ئاز :
کەسێکە ، شت لەسەر ئانەشان و پلاو پاڵێو و سوزگی...هتد ، ڕۆبکات بۆ ئەوەی ئاوەکەی بچۆڕێتەوە . (داڕۆچکێن).
ere aze
ئەرەئازە :
بڕ. ئەرەئاز .(بۆ مێ).

ere aziya

١-ئەرە ئازیا :

تالی ڕیسراوی پیکەوە بادراو بۆ هۆنینەوەی پەرگ ، کشتەك گوریس و ..هتد .

ere aziya

٢- ئەرە ئازیا :

گیاندار مرۆڤ و شتی شۆڕەوکراو .

ere aziya

٣- ئەرە ئازیا :

شتی ڕۆکراو لەسەر ئانەشان و سوزگی و پلاوپالیو ...هتد ، بۆ چۆڕینەوەی ئاوەکەی . (داڕۆچکاو) .

ere aziyê

ئەرە ئازییّ :

بڕ. ئەرە ئازیا . (بۆ میّ و بۆ کۆ) .

ere astey

١-ئەرە ئاستەی :

رایەلکردنی چەند تالیکی ڕیسراوی بەن ،و پیکەوە بادانیان بۆ پیکهینانی پەرگ و کشتەك و ..هتد .

ere astey

٢- ئەرە ئاستەی :

شۆڕکردنەوەی گیاندار و مرۆڤ و شت و گوریس و پەت .

ere astey

٣-ئەرە ئاستەی :

ڕۆکردنی شت لەسەر ئانەشان و پلاوپالیو و...هتد ، بۆ ئەوەی ئاوەکەی داچۆڕیّ . (داڕۆچکاندن).

ere aÎoçin

ئەرە ئالۆچن :

بڕ. ئەرە شورکەر .

ere aÎoçnay

ئەرە ئالۆچنای :

بڕ ئەرە شورکەردەی .

ere aÎoçine

ئەرە ئالۆچنە :

بڕ. ئەرە شورکەر .

ere aÎoçinya

ئەرە ئالۆچنیا :

بڕ. ئەرە شورکریا .

ere aÎoçinyê

ئەرە ئالۆچنییّ :

بڕ. ئەرە شورکریا . (بۆ میّ و بۆ کۆ) .

ere aÎoçya

ئەرە ئالۆچیا :

بڕ. ئەرە شوربییە .

ere aÎoçyay

ئەرە ئالۆچیای :

بڕ. ئەرە شوربییەی . (دالووچان) .

ere aÎuçyê

ئەرە ئالوچییّ :

بڕ. ئەرە شوربییە . (بۆ میّ و بۆ کۆ).

ere ama

١-ئەرە ئاما :

مرۆڤ و گیانداری زۆر پیواو و لاواز بووگ .

ere ama

٢- ئەرە ئاما :

مرۆڤ و گیانداری ڕاهاتوو و رامبوو لەگەلّ دەورویەردا .

ere ama
۳- ئەرە ئاما :
شتێ نوێ و تازە بابەت .

ere amay
۱-ئەرە ئامای :
ڕووکانەوە و نەوینەوەی مرۆڤ و گیاندار لە عاستی دەرد و خەفەت و گێچەڵ و بەڵا و ..هتد .

ere amay
۲- ئەرە ئامای :
ڕاهاتن و ڕامبونی مرۆڤ و گیاندار لەگەڵ دەور و بەردا .

ere amay
۳- ئەرە ئامای :
سەرهەڵدان و پەیدابوون و دەرکەوتنی شتی نوێ و تازە بابەت . (داهاتن) .

ere amay
٤- ئەرە ئامای :
فێربوونی هەرشتێك بە باشی و بەڕێكو پێكی .

ere amê
ئەرە ئامێ :
بڕ. ئەرەئاما . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ere awer
ئەرە ئاوەر :
بڕ. ئەرە ئاور .

ere awerdey
ئەرە ئاوەردەی :
بڕ. ئەرە ئاوردەی .

ere awerya
ئەرە ئاوەریا :
بڕ . ئەرە ئاوریا .

ere aweryê
ئەرە ئاوەریێ :
بڕ. ئەرە ئاوریا .(بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ere awir
۱-ئەرە ئاور :
كەسێكە كە بە ئازار و دەردو خەفەت و بەڵا مرۆڤ و گیاندار گیرۆدە و كز و لاواز بكات .

ere awir
۲- ئەرە ئاور :
كەسێكە لە باری درێژی و بە ئەرە دار و درەخت و شتی تر دەبڕێتەوە .

ere awir
۳- ئەرە ئاور :
كەسێكە مرۆڤ و گیاندار ڕامبكات و ڕایانبهێنێ.

ere awir
٤- ئەرە ئاور :
كەسێكە شت و بابەتی نوێیاو دابێنێت .

ere awir
٥- ئەرە ئاور :
كەسێكە بە تیغ لاكی ئاژەڵ دابڕێت .

ere awir
٦- ئەرە ئاور :
كەسێكە بە تیغ قەد و لقی دار و درەخت لەسەرەوە بۆ خوارێ داتاشێت .

ere awir
۷- ئەرە ئاور :
كەسێكە قژ شانە بكات .

ئەرە ئاورە : ere awire

بڕ. ئەرە ئاور . (بۆ مێ) .

١-ئەرە ئاوردەی : ere awirdey

گیرۆدەکردن و وکزو لاواز کردنی مرۆڤ و گیاندار بەدەرد و گێچەڵ و بەلا و خەفەت .

٢- ئەرە ئاوردەی : ere awirdey

بڕینەوەی قەدولقی ئەستووری دار و درەخت لە باری درێژی بە ئەرە .

٣- ئەرە ئاوردەی : ere awirdey

ڕامکردن و ڕاهێنانی مرۆڤ و گیاندار لەگەڵ دەوروبەردا .

٤- ئەرە ئاوردەی : ere awirdey

بەرهەمهێنانی شت و بابەتی نوێیاو . (داهێنان).

٥- ئەرە ئاوردەی : ere awirdey

شانەکردنی قژ .

٦- ئەرە ئاوردەی : ere awirdey

دابڕینی لاکی ئاژەڵ بەتیغ .

٧- ئەرە ئاوردەی : ere awirdey

داتاشینی قەد و لقی دار بەتیغ .

١-ئەرەئاوریا : ere awirya

مرۆڤ و گیانداری کز و لاوازکراو بە ئازار و دەردوخەفەت .

٢- ئەرەئاوریا : ere awirya

قەدی دار و درەخت و لقی ئەستووری بە ئەرە دابڕاو .

٣- ئەرەئاوریا : ere awirya

مرۆڤ و گیانداری ڕامکراو و ڕاهێنراو لەگەڵ دەورو بەردا .

٤- ئەرەئاوریا : ere awirya

شت و بابەتی دروستکراو و بەرهەمهێنراوی نوێیاو .

٥- ئەرەئاوریا : ere awirya

سەرو قژی شانەکراو .

٦- ئەرەئاوریا : ere awirya

لاکی ئاژەڵ و گیاندار کە بە تیغ دابڕ درابێت .

٧- ئەرەئاوریا : ere awirya

کەسێك بە باشی فێری کارو پیشە و شتێك کرا بێت .

ئەرە ئاوریێ : ere awiryê

بڕ. ئەرە ئاوریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەبانە : Erebane

ئامێرێکی ڕە و ڕەوە دارە بۆ گواستنەوەی مرۆڤ و گیاندار و کەلوپەل و شت ، بەزۆری ئەسپ و ولاغ ڕایدەکێشن . (عەرەبانە) .

erebaneçî
ئەرەبانەچی :
کەسێکە ئەرەبانە دەئاژوێ .

erebançî
ئەرەبانچی :
بڕ. ئەرەبانەچی .

erebe
ئەرەبە :
بڕ. ئەرەبانە .

erebe ajo
ئەرەبە ئاژۆ :
بڕ. ئەرەبانەچی .

erebeçî
ئەرەبەچی :
بڕ. ئەرەبانەچی

ereber
ئەرەبەر :
بڕ. ئەرەچەقن .

erebere
ئەرە بەرە :
بڕ. ئەرەچەقن .(بۆ مێ) .

ereberdey
ئەرەبەردەی :
بڕ. ئەرەچەقنای .

erebes
ئەرەبەس :
بڕ. ئەرەبەست .

erebese
ئەرەبەسە :
بڕ.ئەرەبەست . (بۆ مێ).

erebest
١-ئەرەبەست :
کەسێکە ئاژەڵ و مەڕ و ماڵات ڕاگیر دەکات و چاك بەخێویاندەکات بۆ ئەوەی قەڵەوبن .

erebest
٢- ئەرەبەست :
کەسێکە پیاو خراپ ڕاگیر دەکات و خزمەتیدەکات بۆ پاسکردن و ڕاو و ڕووتکردن .

erebest
٣- ئەرەبەست :
کەسێکە باش شت دابەستێت .

erebeste
١-ئەرەبەستە :
بڕ. ئەرەبەست .(بۆ مێ).

erebeste
٢- ئەرەبەستە :
ئاژەڵ و مەڕ و ماڵات و هەندێ باڵندەی ڕاگیراو و بەخێوکراو و قەڵەوکراو (دابەستە) .

erebeste
٣- ئەرەبەستە :
پیاو خراپی ڕاگیرکراو وباش خزمەتکراو بۆ پاسکردن و ڕاو و ڕووتکردن و پیاو خراپی .

erebestey
١-ئەرەبەستەی :
ڕاگرتن و چاك بەخێوکردنی ئاژەڵ و مەڕ و ماڵات بۆ قەڵەوکردنیان .

۲- ئەرەبەستەی : erebestey

ڕاگرتن و خزمەتکردنی پیاو خراپ بۆ پاسکردن و ڕاوو و ڕووتکردن .

ئەرەبەستی : erebestî

بڕ. -۲ ئەربەستە .(بۆ میٚ و بۆکۆ).

ئەرە بڕیا : erebiřya

بڕ. ۱-ئەرەچەقنیا .

ئەرەبرییٚ : erebiryê

بڕ. ئەرەچەقینا . (بۆ میٚ و بۆ کۆ).

۱-ئەرەبڕ: erebiř

بڕ. (۱، ٤ ، ٥) ئەرەئاور .

۲- ئەرەبڕ: erebiř

کەسێکە پەیوەندیی نێوان خەڵك نەهێڵێت و لێکیاندابڕێت . (دابڕ).

ئەرەبڕە : erebiře

بڕ. ئەرەبڕ. (بۆ میٚ).

۱-ئەرەبڕیا : erebiřya

بڕ. (۱، ۲ ، ٦) ئەرە ئاوریا .

۲- ئەرەبڕیا : erebiřya

کەسێك پەیوەندیی لەگەڵ کەسێکی تردا نەمابێت و لێی دابڕابێت .

۱-ئەرەبڕیای : erebiřyay

پچڕان و نەمانی پەیوەندیی نێوان خەڵك .

۲- ئەرەبڕیای : erebiřyay

بڕ. ۱-ئەرە ئامای .

۱-ئەرەبڕیەی : erebiřyey

بڕ. (۱، ۲، ٦) ئەرە ئاوردەی .

۲- ئەرەبڕیەی : erebiřyey

نەهێشتن و پچڕاندنی پەیوەندیی نێوان خەڵك .

ئەرەبڕییٚ : erebiřyê

بڕ. ئەرەبڕیا . (بۆ میٚ و بۆ کۆ)

۱-ئەرەبییە : erebiye

کەسێك بۆ پێشەوە بچەمێتەوە و هەردوولە پی دەستی بە جووت لەسەر ئەژنۆی توندبن وئامادەبێت بۆ ئەوەی گەمەکەران دەست بخەنە سەر پشتی و بازبدەن بەسەریا .

۲- ئەرەبییە : erebiye

کەسێکە لە ئاستی کارەسات و گێچەڵ و زۆرداردا نووچ بدات . (دابوو) .

erebiyey

١-ئەرەبییەی :

خۆچەماندنەوە بۆ پێشەوە ، بەجۆرێك كە هەردوو لە پێ دەست بە جووت و توند لەسەر ئەژنۆین .

erebiyey

٢- ئەرەبییەی :

شلبوون و نووچدان لە ڕووی كارەسات و گێچەڵ و زۆرداراندا .

erebîn

ئەرەبین :

بڕ. ئەرەبەست .

erebînay

ئەرەبیناى :

بڕ. ئەرەبەستەی .

erebîne

ئەرەبینە :

بڕ. ئەرەبەست . (بۆ مێ).

erebînya

ئەرەبینیا :

بڕ. (١، ٢) ی ، ئەرەبەستە .

erebînyê

ئەرەبینیێ :

بڕ. (١، ٢)ی ئەرەبەستە . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

erebiyî

ئەرەبیی :

بڕ. ئەرەبییە . (بۆ مێ و بۆ كۆ).

erepatey

١-ئەرەپاتەی :

دابڕینی لق و پۆپی دارو درەخت بە تەور و تەورداس و... هتد .

erepatey

٢- ئەرەپاتەی :

بەربوونەگیانی گیاندار و فەلاقەكردنی بە دارو شووڵ و سۆندە و كێبڵ و ...هتد .

erepaç

١-ئەرەپاچ :

كەسێكە لق و پۆپی دار و درەخت داپاچێت .

erepaç

٢- ئەرەپاچ :

كەسێكە كە بە دار و شووڵ و سۆندە و كێبڵ و ..هتد ، بەربێتە گیانی مرۆڤ گیاندار و فەلاقەیانبكات .

erepaç

٣- ئەرەپاچ :

كەسێكە كە بە تیغ مرۆڤ و گیاندار دابنێتە خوارێ و لەتوپەتیانبكات . (داپاچ) .

erepaçay

ئەرەپاچای :

بڕ. ئەرەپاتەی .

erepaçe

ئەرەپاچە :

بڕ. ئەرەپاچ . (بۆ مێ)

erepaçiya

١-ئەرەپاچیا :

لق و پۆپی دار و درەخت كەدا بڕدرابن .

erepaçiya

٢- ئەرەپاچیا :

مرۆڤ و گیانداری فەلاقەكراو بەدار و شووڵ و سۆندە و كێبڵ و ..هتد .

erepaçiya
٢- ئەرەپاچیا :
مرۆڤ ، گیاندار کە بە تیغ داهێنرابنە خوارێ و لەتلەتکرابن .
erepaçiyê
ئەرە پاچییێ :
بڕ. ئەرەپاچیا (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ereperma
ئەرەپەرما :
کەسێکە باوەڕی بەخۆی هەبێت و بەخۆیدا ڕا پەرموێت بۆ ڕا پەڕاندنی کار و مەبەستێك .
erepermay
ئەرە پەرمای :
باوەڕ پێبوون و پشتپێبەستن بۆ ڕا پەڕاندنی کار و مەبەستێك . (ڕا پەرموون).
erepermiya
ئەرەپەرمیا :
کەسێکە باوەڕی پێبکرێت و پیایدا ڕا پەرموێنرێت کە کارومەبەستێك ڕا پەڕێنێت .
erepermiyay
ئەرە پەرمیای :
بڕ. ئەرەپەرمای .
erepermiyê
ئەرەپەرمییێ :
بڕ. ئەرەپەرمیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
erepermê
ئەرەپەرمێ :
بڕ. ئەرەپەرما .(بۆ مێ و بۆ کۆ).
erependemin
ئەرەپەندە من :
١-کەسێکە میوە و گیا و گەلاَ و سەوزە بەچەشنێك دا پۆشێت کەهەوا لێیاننەدات و زەردوسیس هەڵگەڕێن .
٢-کەسێکە بە جۆرێك خواردەمەنی دا پۆشێت کە خراپ بێت ٣-کەسێکە کە بە جۆرێك مرۆڤ و گیاندار دا پۆشێت هەناسەیان سوار بێت و تەنگە نەفەسبن .
erependemnay
ئەرەپەندەمنای :
١-دا پۆشینی میوە و گیا و گەلاَ و سەوزە بەشێوەیەکی وا کە هەوایان بۆ نەچێت و سیس و زەرد هەڵگەڕێن .
٢-دا پۆشینی خواردەمەنی بەچەشنێك کە هەوا بڕبێت و خرا پبێت .
٣-دا پۆشینی مرۆڤ و گیاندار بە چەشنێك کە هەناسەیان سواربێت و تەنگە نەفەسبن . داچەکاندن .
erependemine
ئەرەپەندەمنە :
بڕ. ئەرەپەندەمن . (بۆ مێ) .
erependeminya
ئەرەپەندەمنیا :
میوە و گیا و گەلاَ و سەوزە ،خواردەمەنی ، مرۆڤ و گیانداری کزکراو و سیس و زەرد هەڵگەڕێنراو .
erependeminyê
ئەرەپەندەمنییێ :
بڕ. ئەرەپەندەمنیا .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .
erependemiya
ئەرە پەندەمیا :
میوە و گیا و گەلاَ و سەوزە ،خواردەمەنی ، مرۆڤ و گیانداری کز و سیس و زەرد و کز هەڵگەڕاو . (داچەکاو) .
erependemyay
ئەرەپەندەمیای :
کزبوون و لاواز بوون و زەرد هەڵگەڕان .(داچەکان).

erepiř
١-ئەرەپڕ :
کەسێکە کەلە شوێنی بەرزەوە بازبداتە خوارەوە .

erepiř
٢- ئەرەپڕ :
کەسێکە کە کتوپڕ و چالاکانە قوتبێتەوە و ئامادەبێت بۆ ڕا پەڕاندنی کارێك .

erepiř
٣-ئەرەپڕ :
کەسێکە کە خۆی لە کاروباری خەڵك هەڵقورتێنێت .

erepiřay
١-ئەرەپڕای :
بازدان لە شوێنی بلندەوە بۆ خوارێ .

erepiřay
٢- ئەرەپڕای :
قوتبوونەوە و ئامادەبوونی چالاکانە بۆ ئەنجامدانی کارێك .

erepiřay
٣- ئەرەپڕای :
خۆتێهەڵقورتاندن لە کاروباری خەڵکدا .

erepiře
ئەرەپڕە :
بڕ. ئەرەپڕ . (بۆ مێ) .

erepiřçin
١-ئەرەپڕچن :
کەسێکە کە بەڕادەیەکی زۆر زار بکاتەوە ، یان چاو زەقبکاتەوە .

erepiřçin
٢- ئەرەپڕچن :
کەسێکە کە هەڵپە بکات و بە چنگ و دەست شت لێبکاتەوە

erepiřçinay
١-ئەرەپڕچنای :
داپچڕاندنی زار ، یان زەقکردنەوەی چاو بەڕادەیەکی زۆر .

erepiřçinay
٢- ئەرەپڕچنای :
لێکردنەوە و پچڕاندنی شت بەدەست و چنگ و هەڵپەوە .

erepiřçine
ئەرەپڕچنە :
بڕ. ئەرەپڕچن . (بۆ مێ).

erepiřçinya
١-ئەرەپڕچنیا :
زاری زۆر داپچڕێنراو ، یان چاوی زۆر زەقکراو .

erepiřçinya
٢- ئەرەپڕچنیا :
هەرشتێك کە بەدەست و چنگ و بە هەڵپەوە لێکرابێتەوە .

erepiřçinyê
ئەرەپڕچنیێ :
بڕ. ئەرەپڕچنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

erepiřçiya
١-ئەرەپڕچیا :
بڕ. ٢- ئەرەبڕیا .

erepiřçiya
٢- ئەرەپڕچیا :
زاری زۆر واڵ ، یان چاوی زۆر زەق . (داپچڕاو).

ئەرەپڕچیێ : erepiřçyê

بڕ. ئەرەپڕچیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەپلوستەی : erepiÎustey

بڕ. ئەرەپلوسنای .

١-ئەرەپلوسن : erepiÎusin

کەسێکە زۆر بەهێز و قایم فەلاقەی کەسێك ، یان گیاندارێك بکات .

٢- ئەرەپلوسن : erepiÎusin

کەسێکە کە پێستی مرۆڤ و گیاندار بسوتێنێت و هەڵقرچێنێت .

١-ئەرەپلوسنای : erepiÎusnay

فەلاقە کردن و دارکاریکردنی زۆر توند و قایم .(دا پلۆسین) .

٢- ئەرەپلوسنای : erepiÎusnay

سووتاندن و هەڵقرچاندنی پێستی مرۆڤ و گیاندار .

ئەرەپلوسنە : erepiÎusine

بڕ. ئەرەپلوسن . (بۆ مێ).

١-ئەرەپلوسنیا : erepiÎusnya

مرۆڤ و گیانداری فەلاقە کراو دارکاریکراو بەشێوەیەکی زۆر قایم .(دا پلۆسێنراو) .

٢- ئەرەپلوسنیا : erepiÎusinya

پێستی سووتێنراو هەڵقرچێنراوی مرۆڤ و گیاندار.

ئەرەپلوسنیێ : erepiÎusinyê

بڕ. ئەرەپلوسنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

١-ئەرەپلوسیای : erepiÎusyay

فەلاقە کردن و دارکاریکردنی زۆر قاییم .

٢- ئەرەپلوسیای : erepiÎusyay

سووتان و هەڵقرچانی پێستی مرۆڤ و گیاندار .

ئەرەپوژن : erepiujin

بڕ. ئەرەپوش .

ئەرەپوژنای : erepiujinay

١- پیادانی تەنراو بەسەر مرۆڤدا بۆ پاراستنی لەتۆز و خۆڵ و مەگەز و سەرما ... هتد .

٢-بەسەردا دانی تەنراو و شت بەهەر شتێکدا بۆ پاراستنی لە مێش و مەگەز و تۆز و خۆڵ .

٣-دانانی هەرشتێك لەسەر مرۆڤ و گیاندار و شت بۆ شاردنەوە و حەشاردانیان .

٤-سەرگرتنی خانوو .

٥-کردنی هەرشتێك بەژێر خاکەوە.

٦- پاراستنی نهێنیی خەڵك . (دا پۆشین) .

erepujine — نەرەپوژنە :

بر. نەرەپوش . (بۆ مێ).

erepujinya — نەرە پوژنیا :

بر. نەرەپوژیا .

erepujinyê — نەرەپوژنیێ :

١-بر. نەرەپوژیا .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

٢-هەرشتێك کە بە تەنراو داپۆشرابێت .

٣-هەر شتێك کە بە تەنراو و شت داپۆشرابێت ، بۆ پاراستنی لەمێش و مەگەز و تۆز و خۆڵ .

٤-مرۆڤ و گیاندار و شتێك کەبەهەرشتێك داپۆشرابن ، بەمەبەستی شاردنەوە و حەشاردانیان .

٥-خانووی سەرگیراو .

٦-هەرشتێك کە کرابێت بەژێرخاکەوە .

٧-نهێنیی پارێزراو .(داپۆشراو)

erepujyê — نەرەپوژیێ :

بر. نەرەپوژیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erepuş — نەرەپوش :

١-کەسێکە بەتەنراو مرۆڤ دادەپۆشێت .

٢-کەسێکە تەنراو وشت دەدات بەسەر هەرشتێکدا بۆ پاراستنی لە مێش و مەگەزو تۆز و خۆڵ

٣-کەسێکە شت دەدات بە سەرمرۆڤ و گیاندار و شتدا ، بۆ شاردنەوە و حەشاردانیان .

٤-کەسێکە سەری خانوو دەگرێت .

٥-کەسێکە شت دەکات بەژێر خاکەوە .

٦-کەسێکە نهێنیی خەڵك دەپارێزێت . (داپۆش)

erepuşay — نەرەپوشای :

بر. نەرەپوژنای .

erepuşe — نەرەپوشە :

بر. نەرەپوش . (بۆ مێ).

erepuşin — نەرەپوشن :

بر. نەرەپوش .

erepuşnay — نەرەپوشنای :

بر. نەرەپوژنای .

erepuşine — نەرەپوشنە :

بر. نەرەپوش . (بۆ مێ).

erepuşinya — نەرەپوشنیا :

بر. نەرەپوژیا

erepuşnyê
ئەرەپوشنییێ :
بڕ. ئەرەپوژیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).
erepuşiya
ئەرەپوشیا :
بڕ. ئەرەپوژیا .
erepuşiyê
ئەرەپوشیێ :
بڕ. ئەرەپوژیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
erepîtey
١-ئەرەپیتەی :
بڕ. ئەرەپیچنای .
erepîtey
٢- ئەرەپیتەی :
وەبەردان و ڕاڕفاندنی مرۆڤ و گیاندار و هەر شتێك.
erepîtey
٣- ئەرەپیتەی :
خۆبەستن و خۆگورجکردنەوە و ئامادە بوون بۆ ڕاپەڕاندنی هەر کارێك .
erepîç
١-ئەرەپیچ :
کەسێکە گیاندار و مرۆڤ و شت بەتوندی داپێچێت و شەتەك بدات داپێچ .
erepîç
٢- ئەرەپیچ :
کەسێکە مرۆڤ و گیاندار و شت وەبەربدات و ڕایانڕفێنێت . (ڕاپێچ) .
erepîçay
ئەرەپیچای :
بڕ. ئەرەپیتەی .
erepîçe
ئەرەپیچە :
بڕ. ئەرەپێچ . (بۆ مێ) .
erepîçin
ئەرەپیچن :
بڕ. ئەرپیچ .
erepîçnay
١-ئەرەپیچنای :
شەتەکدان و توند بەستنی مرۆڤ و گیاندار و شت . (داپێچاندن) .
erepîçnay
٢-ئەرەپیچنای :
وەبەرخۆدان و ڕاڕفاندنی گیاندار و شت . (ڕاپێچان) .
erepîçine
ئەرەپیچنە :
بڕ. ئەرەپیچ .(بۆ مێ).
erepîçiya
١-ئەرەپیچیا :
مرۆڤ و گیاندار و شتی توند بەستراو و شەتەکدراو . (داپێچراو).
erepîçiya
٢- ئەرەپیچیا :
مرۆڤ و گیاندار و شتی وەبەردراو و ڕاڕفێنراو . (ڕاپێچراو)
erepîçyay
ئەرەپیچیای :
بڕ. ئەرەپیچنای .

erepîçyê
نەرە پیچیێ :
بر ٢-نەرەپیچیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

eretaş
نەرەتاش :
کەسێکە کە نەرەتاشای دەکات .

eretaşay
١-نەرەتاشای :
تاشینی هەرشتێك لەسەرەوە بۆ خوارەوە .

eretaşay
٢- نەرەتاشای :
داماڵینی کەسێك لە سامان و دارایی .

eretaşay
٣- نەرەتاشای :
قسەوقسەڵۆك بۆ هەڵبەستن و تووشکردنی مرۆڤ و گیرۆدەکردنی .

eretaşe
نەرەتاشە :
بر. نەرەتاش . (بۆ مێ).

eretaşya
١-نەرەتاشیا :
هەرشتێك کە لە سەرەوە بۆ خوارەوە تا شرابێ .

eretaşiya
٢- نەرەتاشیا :
کەسێك کە دارایی و سامانی لێسەندرابێ .

eretaşiya
٣- نەرەتاشیا :
قسەوقسەڵۆکی بەنارەوا هەڵبەستراو .

eretaşiyê
نەرەتاشیێ :
بر. نەرەتاشیا . (بۆ مێ).

eretepa
١-نەرەتە پا :
زەوی و سەربانی تە پیوو نیشتوو .

eretepa
٢- نەرەتە پا :
مرۆڤ و گیانداری خەفەتبار و ماندوو بێوزە . (داتە پاو) .

eretepay
١-نەرەتە پای :
ڕۆچووون و نیشتن و داکەوتنی سەربان و زەوی .

eretepay
٢- نەرەتە پای :
لاواز بوونی لەش لە نە نجامی نەخۆشی و خەفەت و ماندوویی و پیریدا .

eretepnay
١-نەرەتە پنای :
ڕۆچواندنی سەربان و زەوی بەسەنگی قورس و گران .

eretepnay
٢- نەرەتە پنای :
کزکردن و لاوازکردنی مرۆڤ و گیاندار بە خەفەتپێدان و ماندووکردن و وره پێبەردان . داتە پاندن .

eretepinya
١-نەرەتە پنیا :
سەربان و زەویی و ڕۆچوێنراو و ڕۆنشێنراو .

eretepinya
٢- ئەرەتە پنیا :
مرۆڤ و گیانداری خەفەتپێدراو ماندووکراو و ورە پێبەردراو . (داتە پێنراو) .
eretepinyê
ئەرەتە پنیێ :
بڕ. ئەرە تە پنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
eretepya
ئەرەتە پیا :
بڕ. ئەرە تە پا .
eretepyê
ئەرەتە پیێ :
بڕ. ئەرە تە پا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
eretepê
ئەرەتە پێ :
بڕ. ئەرەتە پا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
eretekin
١-ئەرەتەکن :
کەسێك ، گیاندارێك کە بە هەموو هێز و توانایەوە لە پڕ خۆی لەتەڵەکەوە دابتەکێنێت و خۆی ڕزگار بکات .
eretekin
٢- ئەرەتەکن :
کەسێك کە لە شوێنی بەرزەوە ڕایەخ و تەنراو بتەکێنێت و پاکیانبکاتەوە و تۆز و گەرد و خۆڵیان پێوە نەهێڵێت .
eretekin
٣- ئەرەتەکن :
کەسێك کەلوپەلو شتی خەڵك ڕامالێت و بدزێت و ببات .
ereteknay
١-ئەرەتەکنای :
قوتاربوون لە چنگ و بازووی کەسێك ، یان گیاندارێك بە شێوەیەکی زۆر بەهێز و کتوپڕ . ڕاپسکاندن .
ereteknay
٢- ئەرەتەکنای :
سەرەو خوارهەڵتەکاندنی تەورەکە و خەراو هامانە و تەنراو ..هتد ، بۆ بەتاڵکردنەوە ، یان بەتەواوی و نەهێشتنی تۆز و خۆڵ و گەرد . ڕاتەکاندن .
ereteknay
٣- ئەرەتەکنای :
ڕامالین و ڕفاندنی کەلوپەل و شتی مرۆڤ .
eretekne
ئەرەتەکنە :
بڕ. ئەرەتەکن . (بۆ مێ) .
eretekya
١-ئەرەتەکیا :
مرۆڤ و گیاندارێك کە لە چنگ و بازووی کەسێك ، یان گیاندارێك ، یان داوێك بەخۆڕاتەکاندن ڕزگاربووبێت .
eretekya
٢- ئەرەتەکیا :
توورەکە و خەرار و هەمانە و ...هتد ، سەرە و خوارکراوی هیچ تێدانەماو . (داتەکێنراو) .
eretekya
٣- ئەرەتەکیا :
کەلوپەل و سامانی ڕامالراو و. براو .
eretekya
٤- ئەرەتەکیا :
مرۆڤێك کەلوپەل و سامانی برابێت و ڕامالدرابێت .

:- ئەرەتەكیا : eretekya

رایەخ و تەنراو ، کە لە شوێنی بەرزەوە ڕوو بەرە و خوار تەکێنرابن . (ڕاتەکێنراو) .

١-ئەرەتەکیای : eretekyay

قوتاربوون لە چنگ و بازووی کەسێك ، یان گیاندارێك بە شێوەیەکی توند و کوتوپڕ . (ڕاپسکان) .

٢- ئەرەتەکیای : eretekyay

لەدەستچوونی کەلو پەل و سامانی مرۆڤ .

ئەرەتەرکیێ : eretekyê

بڕ. ئەرەتەکیا . (بۆ مێ بۆ کۆ) .

ئەرەتەمن : eretemin

کەسێك کە دەرد و بەلاّ و خەم و مەراقی زۆر بدات بە گیاندار و مرۆڤ و بێکەیفیان بکات . (داتەمێن).

ئەرە تەمنای : ereteminay

گیرۆدەکردنی مرۆڤ و گیاندار بە خەم و خەفەت و دەرد و بەلاّ .

ئەرەتەمیا : eretemya

مرۆڤ و گیانداری گیرۆدەبوو بە دەرد و بەلاّ و پەژارە .

ئەرەتەمیای : eretemyay

نووچدانی مرۆڤ و گیاندار ، لە ئەنجامی گێچەڵ و خەم و خەفەتدا .

ئەرەتەمیێ : eretemyê

بڕ. ئەرەتەمیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

*ئەسرینە فرە ئەرەتەمیێنە .

١-ئەرەتسای : eretisay

١- شلبوون و فسدانی باڵندەی مێ بۆ نێرەکەی .

٢-شلبوون و چۆکدانی مێی هەندێك گیاندار بۆ نێرەکەیان . (داتسان)

٢- ئەرەتسای : eretisay

قورسبونی پێڵووی چاو لە ئەنجامی ئەخۆشی و زۆر هێنانی خەودا . (داپسکان) .

١-ئەرەتسیا : eretisya

١- مێیینەی باڵندە کە خۆی شلبکات و فسبدات بۆ نێرەکەی .

٢-مێیینەی هەندێك گیاندار کە خۆی شلبکات و چۆك دابدات بۆ نێرەکەی .

٢- ئەرەتسیا : eretisya

چاوی داتەماو لە ئەنجامی قورسبوونی پێڵووی چاوو زۆر هێنانی خەودا . (داپسکاو) .

ئەرەتسیای : eretisyay

بڕ. ئەرەتسای .

ئەرەتسیەی : eretisyey

بڕ. ئەرەتسای .

eretiÎîşin
ئەرەتلیشن :
کەسێك ، ئامرازێك ، شتێك ،کە شت بقلیشێنێت . (داقلیشێن) .

eretiÎîşnay
ئەرەتلیشنای :
١-قلیشاندن و لێکجیاکردنەوە لە سەرەوە بۆ خوارێ
٢-دڕاندن لەباری درێژی لەسەرەوە بۆ خوارەوە . (داقلیشاندن) .

eretiÎîşya
ئەرەتلیشیا :
١-شتی قلیشاو ولێکجیاوە بوو بەباری درێژی لەسەرەوە بۆ خوارێ .
*درەختەکە ئەرەتلیشیان .
٢-تەنراو و کاڵای دڕاو لە باری درێژی لەسەرەوە بۆ خوارێ .

eretiÎîşyay
ئەرەتلیشیای :
١-قلیشان و لێکجیابوونەوە بە باری درێژی لەسەرەوە بۆ خوارێ .
٢-دڕان بە باری درێژی لەسەرەوە بۆ خوارێ . (داتلیشان)

eretiÎîşyê
ئەرەتلیشیێ :
بڕ. ئەرەتلیشیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erec
١-ئەرەج :
سەرزەنشت و گلەیی لە کەسێك کە هەمیشە قسەی نابەجێ بکات .

erec
٢- ئەرەج :
١- بەرزایی گەردوون .
٢-سووڕو چەرخی گەردوون .

erec
٣- ئەرەج :
ئاستی نێوان لە پی دەست و باسك . (مەچەك) .

erec
٤- ئەرەج :
بڕ. ئامانج .

erecin
ئەرەجن :
کەسێك کە بە تیغ شت ورد ورد و پارچە پارچە بکات .

erecine
ئەرەجنە :
بڕ. ئەرەجن . (بۆ مێ).

erecinya
ئەرەجنیا :
بڕ. ئە نجراو .

erecinyay
ئەرەجنیای :
پارچە پارچەکردن و ورکردنی هەرشتێك بە تیغ.

erecinyey
ئەرەجنیەی :
بڕ. ئەرەجنیای .

ئەرەجنیێ : erecinyê

بڕ. ئە نجنراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەجیای : erecyay

لێکدانەوە و بۆچوون و قسە لەسەر کردنی کارێك لە نێوان گومان و ڕاستیدا .

ئەرەجیو : erecyu

بڕ. ئەلێی . (لەوە ئەچێ) .

ئەرەچان : ereçan

١-کەسێك کە تۆ و بەزەوییەوە دەکات .

٢-کەسێك کەمکەم ئارد بکات بەسەرشتدا .

١-ئەرەچانای : ereçanay

تۆو کردن بەزەوییەوە .

٢- ئەرەچانای : ereçanay

١-کەمکەم ئاردکردن بەسەر ڕۆندا بۆ دروستکردنی ئاردەوا .

٢-کەمکەم ئاردکرن بەسەر گونکە هەویردا ، لەکاتی ئانکردندا .

ئەرەچانە : ereçane

بڕ. ئەرەچان . (بۆ مێ)

ئەرەچانیا : ereçanya

زەویو زاری تۆ و پێوەکراو . (داچەندراو) .

١-ئەرەچەقا : ereçeqa

هەر شتێك کە چووبێت بە شتێکی تــــردا و تێی چەقیبێت .

٢- ئەرەچەقا : ereçeqa

دەم و یەخەی کراوە و زۆر دا پچڕاو . (داچەقاو) .

١-ئەرەچەقای : ereçeqay

١- چوونی دەرزی ، سووژن ، چەقۆ و ...هتد ، بەشت و لەشدا .

٢-چەقینی شت بەزەمیندا .

٢- ئەرەچەقای : ereçeqay

زۆرکرانەوەی یەخەو بەرۆك و زارو ...هتد، (داچەقان)

١-ئەرەچەقن : ereçeqin

١-کەسێك کە دەرزی ، سووژن ، چەقۆ و... هتد ، بکات بەشتدا .

٢-کەسێکە دارو تووڵ و شیش و ... هتد. بەزەویدا دابکوتێ .

٢- ئەرەچەقن : ereçeqin

کەسێکە زارویەخەی زۆر دا پچڕێنێت .

١-ئەرەچەقنای : ereçeqnay

١- چەقاندن و کردنی دەرزی ، سووژن چەقۆ...هتد بە شتدا .

٢-داکوتاندن و داچوواندنی دار و تووڵ و شیش و ..هتد . بەزەویدا .

٢- ئەرەچەقنای : ereçeqnay

زۆر دا پچڕاندنی زارو یەخە ...هتد ، داچەقاندن

ئەرەچەقنە : ereçeqine

بڕ. ئەرەچەقن . (بۆ مێ).

١-ئەرەچەقنیا : ereçeqinya

١- دەرزی ، سووژن ، چەقۆ و...هتد ، کە کرابن بەشتدا .

٢-شیش و تووڵ و دار و ...هتد ، کە بەزەویدا داکوترابن .

٢-ئەرەچەقنیا : ereçeqinya

زارویەخەو بەرۆك ..هتد ، زۆر کراوە دا پچڕاو .

ئەرەچەقنیێ : ereçeqinyê

بڕ. ئەرەچەقنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەچەقیا : ereçeqya

بڕ.ئەرەچەقا .

ئەرەچەقیێ : ereçeqyê

بڕ . ئەرەچەقیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەچەقێ : ereçeqê

بڕ. ئەرەچەقا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەچکا : ereçika

ئاو و شلەمەنی کە دڵۆپ دڵۆپ و تك تك لە کونۆچکەی زۆر وردەوەبێنە خوارێ . (داچکاو) .

ئەرەچکای : ereçikay

تك تك و دڵۆپ دڵۆپ هاتنە خوارەوە و دادان و داتکانی ئاو وشلەمەنی لە دەفرو کوندە و...هتد ، (داچکان).

ئەرەچکن : ereçikin

کەسێك کە دڵۆپ دڵۆپ ئاو و شلەمەنی داتکێنێت . (داچکێن) .

ئەرەچکنای : ereçiknay

١-دڵۆپ دڵۆپ و تك تك داتکاندنی ئاو و شلەمەنی لە مەشکە و کوندە و دەفر و ...هتد .

٢-دڵۆپاندنی ئاو و تراو بە ئاو دۆزەك .

ئەرەچکنیێ : ereçikinyê

بڕ. ئەرەچکنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەچکنە : ereçikine

بڕ. ئەرەچکن . (بۆ مێ).

ereçikinya
نەرەچكنيا :
ناو وشەمەنی كە تك تك لە دەفر و مەشكەو كوندە و ناو دۆزەك و داتكێنرابن . (داچكێنراو) .
ereçikinyê
نەرەچكنیێ :
بر. نەرەچكنیا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .
ereçikya
نەرەچكیا :
بر. نەرەچكا .
ereçikyay
نەرەچكیای :
بر. نەرەچكای .
ereçikyê
نەرەچكیێ :
بر. نەرەچكا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .
ereçikê
نەرەچكێ :
بر. نەرەچكا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .
ereçiÎakin
١-نەرەچلاكن :
١- كەسێك كە كوتوپڕ مرۆڤ و گیاندار داخورپێنێ بە ترساندن ، یان بە گەیاندنی هەواڵ و باسی سەیر و ناخۆش .
٢-كەسێك كە لە پڕ و بەخورپە مرۆڤ و گیانداری خەوتوو خەبەر بكاتەوە .
ereçiÎakin
٢- نەرەچلاكن :
كەسێك كە مرۆڤ و گیاندار بە خورپەی لە پڕ بجوولێنێت و بهەژێنێت .
ereçiÎakin
٣- نەرەچلاكن :
كەسێك كە ماست و دەڵەمە و تراوی نەمەییوو بجوولێنێ (داچلەكێن)
ereçiÎakinay
١-نەرەچلاكنای :
١-داخورپاندن و تەكانپێدانی كوتوپڕ بە ترسان ، یان بە گەیاندنی هەواڵ و باسی سەیر و ناخۆش.
٢-لە پڕ خەبەر كردنەوەی گیانداری خەوتوو (داچلەكاندن) .
ereçiÎakinay
٢- نەرەچلاكنای :
جووڵاندن و هەژاندنی ، مرۆڤ و گیاندار لە ئەنجامی ترس و خورپەی لە پڕدا (داخورپاندن)
ereçiÎakinay
٣- نەرەچلاكنای :
جووڵاندن و هەژاندنی ماست و دەڵەمە و تراوی نەمەییو لەناو دەفردا .
ereçiÎakne
نەرەچلاكنە :
بر. نەرەچلاكن . (بۆ مێ) .
ereçiÎaknya
١-نەرەچلاكنیا :
١- گیانداری لە پڕ پەشۆكێنراو و شلەژێنراو بە خورپەی ترسی لە پڕ .
٢-مرۆڤی خەوتووی لە پڕ بەئاگاهێنراو .
ereçiÎaknya
٢- نەرەچلاكنیا :
ماست و دەڵەمەی ...هتد ، نەمەییوی ناو دەفر كە جوڵێندرابن و هەژێندرابن. (داچلەكێنراو) .

١-ئەرەچلاكیا : ereçiÎakya

گیانداری لەناكاو لەرزیو و شلەژاو لە ئە نجامی ترسی كتوپڕ ، یان بیستنی خەبەر و هەواڵی سەیر و ناخۆشدا .

٢-ئەرەچلاكیا : ereçiÎakya

مرۆڤ و گیانداری خەوتووی لە پڕ بەخەبەر هاتوو ، لە ئە نجامی هەواڵی ناخۆش و ترسناك ، یان بیستنی دەنگێكی سامناك . (داچڵەكاو) .

ئەرەچلاكنیێ : ereçiÎakinyê

بڕ. ئەرەچلاكنیا . (بۆ مێ و بۆ كۆ)

ئەرەچلاكنیای : ereçiÎakinyay

١-جووڵە و تەكانی كوتو پڕ لە ئە نجامی ترس ، یان بیستنی هەواڵی ناخۆش و سەمەرەدا .

٢-لە پڕ وەخەبەرهاتنی مرۆڤ و گیانداری خەوتوو لە ئە نجامی تاو خەو بینینی ناخۆش و ترسناك و بیستنی دەنگی بەرز و سامناكدا .

ئەرەچلاكیێ : ereçiÎakiyê

بڕ .ئەرەچلاكیا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

١- ئەرەچۆڕن: ereçořin

كەسێك كە دەفر و كاسە و سەر و ژێر لاربكاتەوە چۆڕ بڕیان بكات لە شلەمەنی .

٢- ئەرەچۆڕن: ereçořin

كەسێك كە هەموو پارە و پوول و سامانی لە كەسێكی تر بكێشێتەوە و لێیدەربهێنێ.

٣- ئەرەچۆڕن: ereçořin

كەسێك كە كالآ و تەنراوی شۆردراو و تەڕ بگوشێ و دایانچۆڕێنێ .

١-ئەرەچوڕنای : ereçuřnay

١-سەرەو ژێر كردن و لاركردنەوەی دەفر و كاسە و كەوێڵ و چۆڕ بڕكردنیان لە شلەمەنی .

٢-چۆڕ بڕكردنی تراوی ناودەفرو كاسە و كەوێڵ و ...هتد

٢- ئەرەچوڕنای : ereçuřnay

كێشانەوە و لێدەرهێنانی هەموو پارە و پوول و سامانی كەسێك .

٣- ئەرەچوڕنای : ereçuřnay

زۆر گوشینی كالآ و تەنراوی شۆردراو . (داچۆڕاندن).

ئەرەچوڕنە : ereçuřine

بڕ. ئەرەچوڕن . (بۆ مێ) .

١-ئەرەچوڕیا : ereçuřya

دەفر و كاسە و كەوێڵ و... چۆڕ بڕكراو لە شلەمەنی .

٢- ئەرەچۆڕیا : ereçuřya

كەسێك كە پارە و پوول و شتی لێكێشرابنەوە .

٣- ئەرەچۆڕیا : ereçuřya

كالآ و تەنراوی شۆردراوی زۆر گوشراو وچۆڕ بڕكراو (داچۆڕاو).

ereçuřyay

١-نەرەچوڕیای :

چوڕ بربوونی دەفر و کاسە و کەوێڵ وهتد...لە شلەمەنی .

ereçuřyay

٢-نەرەچوڕیای :

هاتنە خوارەوەی ئاو لەدامێنی کاڵا و تەنراوی شۆردراوو هەڵخراوەوە .(داچۆڕان) .

ereçuřyê

نەرەچوڕیێ :

بڕ نەرەچوڕیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erexirmin

نەرەخرمن :

بڕ نەرەکرمن .

erexirminay

نەرەخرمنای :

بڕ نەرەکرمنای

erexirmine

نەرەخرمنە :

بڕ نەرەکرمن . (بۆ مێ) .

erexirminya

نەرەخرمنیا :

بڕ نەرەکرمیا .

erexirminyê

نەرەخرمنیێ :

بڕ نەرەکرمیا . (بۆ مێ) .

erexirmiya

نەرەخرمیا :

بڕ نەرەکرمیا .

erexirmiyê

نەرەخرمیێ :

بڕ نەرەکرمیا .

erexiza

نەرەخزا :

مرۆڤ و گیاندار و شت کە بە هێواشی بە سەر زەویدا بێتە خوارێ .

erexiza

نەرەخزا :

لە جێدەرچوونی جومگە و دەمار و ماسولکە و تاد... (داخزاو)

erexizay

١ نەرەخزای :

هاتنە خوارەوەی مرۆڤ و گیاندار و شت بەسەر زەویدا بە خشکە و بە هێواشی .

erexizay

٢ نەرەخزای :

ترازان و لە جێدەرچوونی شێنەیی و لەسەر خۆی جومگە و دەمار و ماسولکە و ..هتد . (داخزان) .

erexiznay

١-نەرەخزنای :

هێنانە خوارەوەی مرۆڤ و گیاندار و شت بە خشکە و بە هێواشی بەسەر زەویدا .

erexiznay

٢-نەرەخزنای :

ترازاندن و لە جێبردنی دەمار و جومگە و ماسولکە و نێسك ...هتد ، (داخزاندن) .

erexiznya

١ نەرەخزنیا :

گیاندار و مرۆڤ و شت کە بە هێواشی بە خشکە بەسەر زەویدا بهێنرێتە خوارێ .

٢- ئەرەخزنیا : erexiznya

جومگە و دەمار و ...هتد ، ترازێنراو و لە جێبراو (داخزێنراو) .

ئەرەخزنیێ : erexizinyê

بڕ ئەرە خزنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەخزیا : erexizya

بڕ. ئەرە خزا

ئەرە خزیێ : erexiyê

بڕ. ئەرەخزا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەخورپن: erexurpin

بڕ. ئەرەچلاکن .

ئەرەخورپنای : erexurpnay

بڕ. ئەرەچلاکنای . (داخورپاندن) .

ئەرەخورپنە : erexurpine

بڕ . ئەرەچلاکن . (بۆ مێ).

ئەرەخورپنیا : erexurpinya

بڕ. ئەرەچلاکنیا (داخور پێنراو) .

ئەرەخورپنیێ : erexurpinyê

بڕ. ئەرەچلاکنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەخورپیا : erexurpiya

بڕ. ئەرەچلاکیا .

ئەرەخورپیای : erexurpiyay

بڕ. ئەرەچلاکنای . (داخورپان) .

ئەرەخوڕ : erexuř

بڕ. ئەنەخوڕ .

ئەرەخوڕای : erexuřay

بڕ. ئەنەخوڕای

ئەرەخوڕە : erexuře

بڕ. ئەنەخوڕ . (بۆ مێ) .

ئەرەخوڕیا : erexuřya

بڕ ئەنەخوڕیا .

ئەخوڕیێ : erexuřyê

بڕ.ئەنەخوڕیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەدار : eredar

کەسێك کە کۆڕیە لەبن ڕانەوە بەسەر دەستەوە بگرێ بۆ میز پێکردن و ڕیاندنی (دادێر) .

eredaray

ئەرەدارای :

بەسەر دەستەوە گرتنی کۆرپە لەبن ڕانەوە بۆ میز پێکردن و ڕیاندنی .

* ئەرە دارای کۆرپەی فرە خاسا .

eredare

ئەرەدارە :

بر. ئەرەدار . (بۆ مێ) .

eredardey

ئەرەداردەی :

بر. ئەرەدارای .

eredariya

ئەرەداریا :

کۆرپەی بەسەر دەستەوە گیراو لە بن ڕانەوە بەمەبەستی میز پێکردن و ڕیاندن .

*زارۆڵەکە ئەرەداریان .

eredariyê

ئەرەداریێ :

بر. ئەرەداریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ereday

١-ئەرەدای :

تاشینی سەری تووڵ و خامە و دار ...هتد ، بە تیغ و ئامێری تیژ و تایبەتی .

ereday

٢- ئەرەدای :

وانەفێرکردن و ئامۆژگاریکردن .

ereday

٣- ئەرەدای :

کون و کەلەبەرگرتن بە تۆپەڵە قوڕ و گەچ و ...هتد ، وەختو هەڕ ئەرەدای بانەکەیا .

ereday

٤- ئەرەدای :

١- دەستپێکردنی باران دابارین .

٢-بر.١-ئاودان -١

ereday

٥- ئەرەدای :

دەستپێکردنی هاتنە خوارەوەی دڵۆپەی سەربان .

ereday

٦- ئەرەدای :

ملدان و هاتنە سەر باری مانگا و مەڕ و بزن و ...هتد ، بۆ شیر دان .

ereday

٧- ئەرەدای :

دادانەوەی پەردە و پۆشاك و تەنراو .

ereder

١-ئەرەدەر :

کەسێك ، ئامرازێك کەسەری تووڵ و دار و ...هتد بەتیغ و ئامێری تایبەتی بتاشێ و دابدا .

ereder

٢- ئەرەدەر :

کەسێك کە ئامۆژگاریی خەڵك بکات و شتیان فێر بکات .

ereder

٣- ئەرەدەر :

کەسێك کە کون و کەلەبەر بەتۆپەڵە قوڕ و گەچ و چیمەنتۆ و ..هتد ، بگرێ .

ereder

٤- ئەرەدەر :

کەسێك کە پەردە و کاڵا و پۆشاك ...هتد ، دابداتەوە .

eredere

ئەرەدەرە :

بڕ. ئەرەدەر . (بۆ مێ) .

ediř ere

١-ئەرەدڕ :

کەسێك کە تەنراو ، قوماش ، کاڵا و ...هتد ، لەسەرەوە بۆ خوارەوە و لە باری درێژی دابدڕێت .

eredir

٢- ئەرەدڕ :

کەسێك ، هەر ئامرازێك کە خاك و گڵ لە باری درێژی هەڵکوڵێ و لابدات .

eredir

٣- ئەرەدڕ :

کەسێك کە دەرگا و پەنجەرە بکاتەوە و بیانخاتە سەر پشت .

eredir

٤- ئەرەدڕ :

کەسێك کە دەم و ئاوگەڵ بەرادەیەکی زۆر فراوان داچەقێنێت و بیانکاتەوە .

eredire

ئەرەدڕە :

بڕ. ئەرەدڕ . (بۆ مێ).

erediřin

ئەرە دڕن :

بڕ. ئەرەدڕ .

erediřnay

١-ئەرە دڕنای :

دڕاندن لەباری درێژی لەسەرەوە بۆ خوارێ .

erediřnay

٢- ئەرە دڕنای :

هەڵکۆڵین و لادانی خاك و گڵ بە بێڵ و خاکەنازو پاچ و ئاو ...هتد ، لەباری درێژی (دادڕاندن) .

erediřnay

٣- ئەرە دڕنای :

کردنەوە وخستنە سەر پشتی دەرگا و پەنجەرەو ..هتد .

erediřnay

٤- ئەرە دڕنای :

داچەقاندن و کردنەوەی دەم و ئاوگەڵ بە ڕادەیەکی زۆر فراوان .

erediřine

ئەرەدڕنە :

بڕ. ئەرە دڕ . (بۆ مێ).

erediřinya

ئەرەدڕنیا :

بڕ. ئەرە دڕیا .

erediřinyê

ئەرەدڕنیێ :

بڕ. ئەرە دڕیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erediřya

١-ئەرە دڕیا :

قوماش و بەرگ و ...هتد ، دڕاو لەسەرەوە بۆ خوارەوە و لەباری درێژی .

erediřya

٢- ئەرە دڕیا :

خاك و زەویی هەڵکۆڵراو و لادراو .

erediřya
٢- نەرە دڕیا :
١- دەرگا و پە نجەرەی کراوە و سەرپشتخراو .
٢-دەم و گەلی زۆر داچەقێنراو و زۆرکراوە .

erediřyay
١-نەرەدڕیای :
دڕ ن نەبـاری درێژی لەسەرەوە بۆ خوارەوە .

erediřyay
٢- نەرەدڕیای :
کرانەوەی دەرگا و پە نجەرە .

erediřyey
نەرەدڕیەی :
بڕ. نەرەدڕیای .

erediřyê
نەرەدڕیێ :
بڕ. نەرەدڕیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ereduş
١-نەرەدوش :
کەسێك کە مەڕ و بزن و مانگا و ئاژەڵی شیردەر تا دوا چڕی شیر . دەدۆشێت .

ereduş
٢- نەرەدوش :
کەسێك بە گزی و فڕ و فێڵ شت لە خەڵك بکێشێتەوە (دادۆش).

ereduşay
١-نەرەدوشای :
دۆشینی مەڕ و بزن و مانگا و گیانداری شیردەر

ereduşay
٢- نەرەدوشای :
کێشانەوەی شت لە خەڵك بەگزی و فڕوفێڵ و ساختە (دادۆشین).

ereduşe
نەرەدوشە :
بڕ. نەرەدوش . (بۆ مێ).

ereduşiya
نەرەدوشیا :
کەسێك کە بەفڕوفێڵ و دەستبڕین شتی لێکێشرابێتەوە .

eredyşiyê
١-نەرەدوشیێ :
گیانداری شیر دەر کە هەتا دواچۆڕی شیری دۆشرابێ (دادۆشراو) .

eredyşiyê
٢- نەرەدوشیێ :
بڕ. نەرەدوشیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ereřin
١-نەرەڕن :
١- کەسێك کە بەدەست و چنگ لەسەرەوە بۆ خوارەوە شت بڕوتێنێتەوە .
٢-کەسێك کە بە چنگ و چڕنووك و...هتد ، گیاندار و مرۆڤ بریندار بکات .

ereřin
٢-نەرەڕن :
کەسێك کە پارە و پوول و سامان لە دەست خەڵك دەربهێنێ .

ereřine
نەرەڕنە :
بڕ . نەرەڕن .(بۆ مێ).

ereřinya

١-ئەرمڕنیا :

١-گیاندارێك كە تووك و پەلو پۆ و خوری و ... دار نرابن .

٢-هەرشتێك كە بەدەست و چنگ لەسەرەوە بۆ خوارەوە داڕنرابێت .

٣-مرۆڤ و گیاندار كە بەنینۆك و چڕنووك بریندار كرابن ، یان ڕووشێنرابن .

ereřinya

٢- ئەرمڕنیا :

پارە و پوول و سامانێك كە بە فرو فێڵ لە دەست دەرهێنـابن (داڕنراو).

ereřinyay

١-ئەرمڕنیای :

١-ڕووتـانەوە و لێبونەوەی تووك و كورك و خوری و مووی گیاندار .

٢-بریندار بوون و ڕووشانی لەش .

ereřinyay

٢- ئەرمڕنیای :

لە دەستچوون و نەمانی پارە و سامان (دارنان).

ereřinyey

١-ئەرمڕنیەی :

١-ڕووتـاندنەوە و ڕووتەوەكردن بەدەست و چنگ .

٢-بریندار كردن و ڕووشاندنی مرۆڤ و گیاندار بە چنگ و چڕنووك ..هتد .

ereřinyey

٢- ئەرمڕنیەی :

لەدەستدەرهێنـان و لێكشانەوەی پارە و پوول و سامان (داڕنین).

ereřinyê

ئەرمڕنییێ :

بڕ. ئەرمڕنیا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ereřûtnay

ئەرمڕووتنـای :

بڕ. ئەرمڕنیەی (دڕووتـاندن) .

ereřûtya

١-ئەرمڕووتیا :

بڕ. ئەرمڕنیا .

ereřûtya

٢- ئەرمڕووتیا :

درەخت و ڕووەك كە گەلاَ و بەریان پێوە نەمابێت . (داڕووتـاو).

ereřûtiyay

١-ئەرمڕووتیـای :

لێبونەوە و هەڵوەرینی تێكڕای گەلاَ و بەری درەخت و ڕووەك .

ereřûtiyay

٢- ئەرمڕووتیـای :

بڕ. ئەرمڕنیای .

ereřûtiyey

ئەرمڕووتیەی :

بڕ. ئەرمڕووتیـای .

ereřûtiyê

ئەرمڕووتییێ :

بڕ.ئەرڕوتیا . (بۆ مێ) .

ereřîza
١- ئەرمریزا :
هەرشتێك كە لە ئە نجامی زۆرمانەوە و كۆنبوونەوە ، یان زۆر بەكارهێنان و شێهەڵهێنانەوە پوابێت و لەكەڵك كەوتبێت و لێكهەڵوەشابێت .

ereřîza
٢- ئەرمریزا :
گۆشت و خواردەمەنیی زۆر كوڵاو و شیتاڵبووگ .

ereřîza
٣- ئەرمریزا :
میوە و سەوزەی خراپ بوو لە ئە نجامی زۆر مانەوەدا.

ereřîza
٤- ئەرمریزا :
مرۆڤی زۆر شەرمەزارو تەریقەوە بووگ .

ereřîza
٥- ئەرمریزا :
مرۆڤ و گیاندارێك كە ئەركی زۆریان كێشابێت و زۆر ماندوو بووبن و پرزەیان لێبڕابێت .

ereřîza
٦- ئەرمریزا :
مرۆڤ و گیانداری زۆر نەخۆش و پەككەوتە و زۆر پیر .

ereřîza
٧- ئەرمریزا :
جیزام و برینی زۆرپیس و داوەشاو (داڕزاو).

ereřîzay
١-ئەرمریزای :
پوان و لەكەڵككەوتن و لێكهەڵوەشانی هەرشتێك لە ئە نجامی زۆر مانەوە و كۆنبوون و شێهەڵهێناندا .

ereřîzay
٢- ئەرمریزای :
شیتاڵبوون و ریشاڵ ریشاڵبوونی گۆشت و خواردەمەنیی زۆر كوڵاو .

ereřîzay
٣- ئەرمریزای :
خراپبوونی میوە و سەوزە لە ئە نجامی زۆر مانەوەدا.

ereřîzay
٤- ئەرمریزای :
شەرمەزاربوون و تەریقبوونەوەی زۆر .

ereřîzay
٥- ئەرمریزای :
ماندووبوونی زۆر و پرزە لێبڕان .

ereřîzay
٦- ئەرمریزای :
پەككەوتن و بێهێزبوون لە ئە نجامی نەخۆشی و پیربووندا .

ereřîzay
٧- ئەرمریزای :
پیسبوون و داوە شانی جیزام و برین .

ereřîzay
٨- ئەرمریزای :
هەڵوەرینی شتی ورد (داوەران) .

ereřîzay
٩- ئەرمریزای :
لێبوونەوەی پارچەو توێژاڵی ددان و هەڵوەرینی .

١٠- ئەرمڕیزای : ereřîzay

شەرمەزاربوون و تەریقبوونەوەی زۆر . (دارِزان)

١١- ئەرمڕیزای : ereřîzay

١-وەرینی شتی ورد لە سەرەوە بۆ خوارەوە .

٢-هەڵوەرینی قژ و تووکەسەر (داوەرین) .

ئەرمڕیزێ : ereřîzê

بڕ. ئەرمڕیزا ،(بۆ مێ)

١-ئەرمڕیزن : ereřîzin

کەسێك کە شت ورد لەسەرەوە بۆ خوارەوە بوەرێنێ (داوەێن)

٢- ئەرمڕیزن : ereřîzin

کەسێك کە زۆرنەشکە نجەی مرۆڤ و گیاندار بدات .

٣- ئەرمڕیزن : ereřîzin

کەسێك کە ئامێر و کەرەسە و شت بەشێوەیەکی خراپ بەکاربهێنێ و لە کەڵکیانبخات . (دارِزێن)

١-ئەرمڕیزنای : ereřîznay

لێکهەڵوەشاندن و لەکەڵکخستنی هەر شتێك بەزۆر هێشتنەوە و شێهەڵهێنانی .

٢- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

بڕ. ئەرەشای .

٣- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

لەکەڵکخستن و خراپکردنی سەوزە و میوە ، بەزۆر هێشتنەوەیان .

٤- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

زۆر ماندووکردن و رەتاندنی مرۆڤ و گیاندار و پرزە لێبڕینیان .

٥- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

پەکخستن و بێهێزکردنی مرۆڤ بەمەراقپێدانی زۆر و گرفتار کردنی .

٦- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

پیسکردن و داوەشاندنی جێزام و برین .

٧- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

فەلاقە کردن و لێدانی زۆر (داتۆلاندن).

٨- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

شەرمەزارکردن و تەریقکردنەوەی زۆر .

٩- ئەرمڕیزنای : ereřîznay

١-وەراندنی شتی ورد .

٢-هەڵوەراندنی قژو تووکە سەر داوەراندن .

ئەرە ڕیزنە : ereřîzine

بڕ ئەرمڕیزن .

ereřîzinya — ١-نەرمڕیزنیا :

شتی وردی هەڵومڕێنراو (داومڕێنراو).

ereřîzinya — ٢- نەرمڕیزنیا :

گۆشت و خواردەمەنی زۆر کوڵێنراو .

ereřîzinya — ٣- نەرمڕیزنیا :

١- مرۆڤ و گیانداری ئەشکەنجەدراو .

٢-مرۆڤ و گیانداری لەژێر کاروباری گراندا پڕووکێنراو .

ereřîzinya — ٤- نەرمڕیزنیا :

مرۆڤێک کە زۆر تەریقکرابێتەوە و شەرمەزار کرابێت .

ereřîzinya — ٥- نەرمڕیزنیا :

کەرەسە و ئامێر و شتی زۆر بەکارهێنراو لە کەڵکخراو .

ereřîzinya — ٦- نەرمڕیزنیا :

مرۆڤ و گیانداری زۆر زامارکراو و ئەنجن ئەنجنکراو (داڕزێنراو) .

ereřîzinyê — نەرمڕیزنیێ :

بڕ. نەرمڕیزنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ereřîzya — ١-نەرمڕیزیا :

شتی هەڵوەشا و لەکەڵککەوتوو لە ئەنجامی زۆر مانەوەو شێهەڵهێنان و ...هتد .

ereřîzya — ٢- نەرمڕیزیا :

میوە و سەوزەی ماوەو و خراپبوو .

ereřîzya — ٣- نەرمڕیزیا :

مرۆڤ و گیانداری زۆر ماندوو و پرزە لێبڕاو .

ereřîzya — ٤- نەرمڕیزیا :

جێزام و برینی داوەشاو .

ereřîzya — ٥- نەرمڕیزیا :

شتی وردی هەڵومڕیو (داومڕیو) .

ereřîzyay — نەرمڕیزیای :

بڕ. نەرمڕیزای .

ereřîziyê — نەرمڕیزیێ :

بڕ. نەرمڕیزیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ereřîzê — نەرمڕیزێ :

بڕ . نەرمڕیزا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eresipar — نەرمسپار :

١-کەسێکە کەتکاو داوا لە کەسێکی تر بکات بۆ ئەنجامدانی و تەویاس و مەبەستێک .

٢-کەسێکە کەتکاو و داوالەیەکێکی تربکات بۆ ئەنجامدانی کارو مەبەستێک (ڕاسپێر) .

ئەرەسپاری : eresiparay

١-تکاو داواکردن لە کەسێك بۆ گەیاندنی وتەو مەبەستێك بەکەسێکی تر .

٢-داواکردن و تکاکردن لە کەسێك بۆ ئە نجامدانی کارو مەبەستێك.(ڕاسپاردن) .

ئەرەسپارە: eresipare

بڕ. ئەرەسپار . (بۆ مێ)

ئەرەسپاریا : eresipariya

١-کەسێکی داوالێکراو و تکالێکراو بۆ گەیاندنی وتەو مەبەستێك بەکەسێکی تر .

٢-کەسێکی داوالێکراو تکالێکراو و بۆ ئە نجامدانی کارو مەبەستێك (ڕاسپێردراو) .

ئەرەسپاریێ : eresipariyê

بڕ.ئەرەسپاریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەرەشان : ereşan

١-کەسێکە کەشت پارچەپارچەبکات و لێکی هەڵبوەشێنێت.

٢-کەسێکە کەشت و کەلوپەل پەرشو بڵاوبکاتەوە.

٢- ئەرەشان : ereşan

کەسێکە کە بەشەن و داری درێژ و باریك دوای شارۆدان دارگوێز و بادام و ...هتد ، بتەکێنێت .

٣- ئەرەشان : ereşan

کەسێکە کە پەیوەندیی نێوان خەڵك تێکبدات .

٤- ئەرەشان : ereşan

کەسێکە کە جەستەی مرۆڤ داهێزرێنێت .

ئەرەشانای : ereşanay

بڕ. ئەرەشای .

ئەرەشانە : ereşane

بڕ. ئەرەشان . (بۆ مێ).

ئەرەشانیا : ereşaniya

بڕ. ئەرەشنیا .

ئەرەشانیێ : ereşaniyê

بڕ. ئەرەشنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەرەشای : ereşay

دووبارە تەکاندن و خستنە خوارەوەی گوێز و بادام و مازوو و بەڕوو ...هتد .

٢- ئەرەشای : ereşay

لێکبەردان و لێکهەڵوەشاندنی پارچەی ئامێر و ئامراز

٣- ئەرەشای : ereşay

پەرشو بڵاوکردنەوەی کەلوپەل و شتی ناو ماڵ و دووکان و....هتد .

٤- نەرمشاو :
ereşay

ڕووخاندنی چین بەچینی دیوار و کەڵەك و...هتد

٥- نەرمشاو :
ereşay

تێکهەڵوەشاندن و ڕیشاڵ ڕیشاڵکردنی خواردەمەنی بەکوڵاندنی زۆر .

٦- نەرمشای :
ereşay

نووچان بەجەستەی مرۆڤ .

٧- نەرمشای :
ereşay

تێکدان و نەهێشتنی پەیوەندی و دۆستایەتی و تەبایی نێوان خەڵك .

٨- نەرمشای :
ereşay

تەریقکردنەوە و شەرمەزارکردنی مرۆڤی لاسار و بەدڕەفتار .

١-نەرمشتەی :
ereşitey

شتێ بە ئاو لەسەرەوە بۆ خوارەوە .

٢- نەرمشتەی :
ereşitey

جنێودان و قسەی زۆر پیس وتنی .

٣- نەرمشتەی :
ereşitey

دەستهێنان بە شوێنی لەجێچووگ و کوتراو و داشۆرینیان بە ئاوی گەرم و سابوون .

١-نەرمشنیا :
ereşinya

دارگوێز و بادام و داربەڕوو ... هتد ، کەتەکێندرابێ .

٢- نەرمشنیا :
ereşinya

ئامێر و ئامرازی لێکهەڵوەشێندراو .

٣- نەرمشنیا :
ereşinya

ماڵ و دووکان ...هتد ، کە کەلوپەل و شتیان تێدا پەرشو بڵاوکرابێتەوە .

٤- نەرمشنیا :
ereşinya

دیوار و کەلەکی چین بەچین ڕووخێنراو .

٥- نەرمشنیا :
ereşinya

گۆشت و خواردەمەنیی زۆر کوڵێنراو .

٦- نەرمشنیا :
ereşinya

مرۆڤی زۆر بێهێز و بێتوانا کراو و نووچ پێدراو .

٧- نەرمشنیا :
ereşinya

پەیوەندی و دۆستایەتی و تەبایی تێکدراو پچڕێنراو .

٨- نەرمشنیا :
ereşinya

مرۆڤ لاسار و بەدڕەفتاری زۆر تەریقکراوە و شەرمەزارکراو

٩- نەرمشنیا :
ereşinya

کەسێك کە بایەخ بە ڕێکوپێکیی پۆشاك و سەروسیمای نەدات .

ئەرەشنیای : ereşinyay
بڕ. ئەرەڕیزای .
ئەرەشییە : ereşiye
بڕ. ئەرەشنیا .
ئەرەشنیەی : ereşinyey
بڕ. ئەرەشنیای .
ئەرەشنیێ : ereşinyê
بڕ. ئەرەشنیا .(بۆ مێ و بۆ کۆ).
١-ئەرەشور : ereşur
کەسێکە لەسەرەوە بۆ خوارەوە بە ناو شت بشوات .
٢- ئەرەشور : ereşur
مرۆڤی دەمپیس و جنێو فرۆش .
٣- ئەرەشور : ereşur
کەسێکە دەست بهێنێ بە شوێنی لەجێچووگ و کوتراودا بە ناوی گەرم و سابوون دایشۆرێت .
ئەرەشورە : ereşure
بڕ. ئەرەشور . (بۆ مێ).
١-ئەرەشوریا : ereşuriya
شتێکە کە لەسەرەوە بۆ خوارێ بە ناو شۆر درابێت
٢- ئەرەشوریا : ereşuriya
کەسێکە قسەی سووك و جنێوی زۆری پێدرابێت .
٣- ئەرەشوریا : ereşuriya
شوێنی لەجێچووگ و کوتراو کە بە ناوی گەرماو و سابوون داشۆردرابێ .
٤- ئەرەشوریا : ereşuriya
شوێنی لەجێچوو و کوتراو کەبە ناوی گەرم و سابوون داشۆردرابێ .
ئەرەشوریێ : ereşuriyê
کەسێکە گیاندار وشت شۆڕبکاتەوە (داشۆر).
ئەرەشوڕە : ereşuře
بڕ. ئەرەشوڕ .(بۆ مێ) .
ئەرەشوڕبییە : ereşuřbiye
هەر گیاندار و شتێك کە شۆڕ بووبێتەوە (شۆڕەوەبوو) .
ئەرەشوڕبییەی : ereşuřbiyey
شۆڕەوە بوونی هەرگیاندار و شتێك (داشۆڕان) .
ئەرەشوربیی : ereşuřbiyî
بڕ. ئەرەشوربیە . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ereşuřkerdey

ئەرشۆڕکەردەی :

شۆڕکردنەوە گیاندار و شت (داشۆڕاندن).

ereşuřiya

ئەرشۆڕیا:

گیاندار و شتی شۆڕەوەکراو (داشۆڕاو)

ereşiya

ئەرشیا :

بڕ. ئەرشییە .

ereşiye

ئەرشییە :

مرۆڤێك کە بەخەم و مەراق و خەفەت و نەخۆشی و ...هتد ، زۆرکز و لاواز بووبێت .

ereşiyey

ئەرشیەی :

١-کزبوون و لاواز بوونی لەش لە ئە نجامی خەم و خەفەت و نەخۆشیدا .

٢-توانەوە و کەمبوونەوەی بەفر.

ereşiyî

ئەرشیی:

١-بڕ. ئەرەشیە (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

٢-بەفری تواوەو کەمکردوو .

ereşîl

ئەرشیل :

کەسێك ، یان شتێك کە مرۆڤ و گیاندار و

شت بکەن بەژێرەوە و بیانشێلن .

ereşîlay

ئەرەشیلای :

بەژێرەوەبوونی گیاندار و شت بەوەی گیاندار و شتی قورس و گران بەسەریاندا بڕوات (داشێلان).

ereşîle

ئەرەشیلە :

بڕ. ئەرەشیل .(بۆ مێ) .

ereşîliya

ئەرەشیلیا :

مرۆڤ و گیاندار و شت کە بووبن بە ژێرەوە ، یان داشێلرابن (داشیلراو) .

ereşîlnay

ئەرەشیلنای :

شێلان و بەژێرەوە کردنی گیاندار و شت (داشیلان).

ereşîlyê

ئەرەشیلیێ:

بڕ. ئەرەشیلیا (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erefetetin

ئەرەفەتەتن :

بڕ ئەرەپلۆسن .

erefeteṭinay

ئەرەفەتەتنای :

بڕ. ئەرەپلۆسنای .

erefetetine

ئەرەفەتەتنە :

بڕ. ئەرەپلۆسن . (بۆ مێ).

erefetetinya
ئەرەفەتەتنیا :
بڕ. ئەرەپلۆسنیا .

erefetetinyê
ئەرەفەتەتنیێ :
بڕ. ئەرەپلۆسنیا . (بۆمێ و بۆ کۆ) .

erefetetiya
ئەرەفەتەتیا :
بڕ . ئەرەپلۆسیا .

erefetetiyay
ئەرەفەتەتیای:
بڕ. ئەرەپلۆسیای .

erefetetiyê
ئەرەفەتەتیێ :
بڕ. ئەرەپلۆسیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ereq
ئەرەق :
بڕ. ئارەق .

ereqawî
ئەرەقاوی :
بڕ. ئارەقاوی .

ereqawiye
ئەرەقاوییە :
بڕ. ئارەقاوی (بۆ مێ).

ereqçîn
ئەرەقچین :
بڕ. ئارەقچین .

ereqcîn
ئەرەقچین :
بڕ.ئارەقچین .

ereqgîr
ئەرەقگیر:
بڕ. ئارەقگیر

ereqîn
ئەرەقین :
بڕ.ئارەقاوی .

ereqîne
ئەرەقینە :
بڕ. ئارەقاوی . (بۆ مێ).

ereker
١-ئەرەکەر :
کەسێك کە شت بکاتە دەفر و چاڵ و...هتد .

ereker
٢- ئەرەکەر :
کەسێك ، یان ئامرازێك کە قلیش و کەلەبەر بکاتە دیوار و کەلەك و دەرگا و ...هتد.

ereker
٣- ئەرەکەر :
کەسێك کە لە بازداندا لە کەسێکی تر زیاتر باز بدات .

ereker
٤- ئەرەکەر :
کەسێك کە لە هەر کارو مەبەستێك و وتەیەکدا لە کەسانی تر پێشکەوتووتربێت .

٤- نەرمکەر : ereker

کەسێك کەلەمووشێندا مووش بچەقێنێت و داییکات.

نەرمکەرە : erekere

بڕ نەرمکەر . (بۆ مێ).

١-نەرمکەردەی : erekerdey

شکردنە ناو دەفر و چاڵ و کەنوو ..هتد .

٢- نەرمکەردەی : erekerdey

داگردنی باران

٣- نەرمکەردەی : erekerdey

کەلەبەر و دەلاقە و قلیشکردنە دیوار و کەلەك و ...هتد .

٤- نەرمکەردەی : erekerdey

پێشکەوتن لەهەر کارو بار و مەبەستێکدا لەچاو یەکێکی تردا .

٥- نەرمکەردەی : erekerdey

دانان و چەقاندنی مووش لە مووشێندا .

٦- نەرمکەردەی : erekerdey

ڕۆکردنی شتی ناو دەفر و جەوڵ و مەشکەو هیزە و ...هتد .

١-نەرمکەوتە : erekewte

هەر گیاندار و شتێك کەبەر بووبێتەوە .

٢- نەرمکەوتە : erekewte

مرۆڤ و گیاندار و شتی پەککەوتە و لەکار کەوتوو

٣- نەرمکەوتە : erekewte

هەڵسوکەوت و بابەتی نوێ و چاولێکەری .

٤- نەرمکەوتە : erekewte

منداڵی هێمن و ئارام و بێدەنگ .

٥- نەرمکەوتە : erekewte

سەربان و زەمینی نیشتوو ڕۆچوو .

٦- نەرمکەوتە : erekewte

مرۆڤ و گیانداری قایل بە پشك و بەشی خۆی

١-نەرمکەوتەی : erekewtey

بەرەوبوو لە شوێنی بەرزەوە .

٢- نەرمکەوتەی : erekewtey

نیشتن و ڕۆچوونی و بان زەوی ...هتد

٣- نەرمکەوتەی : erekewtey

نەمانی توانای کاکردن .

٤- ئەرمکەوتەی : erekewtey

بونەباو و چاولێکەری .

٥- ئەرمکەوتەی : erekewtey

قایلبوون و بە پشك و بەش

٦- ئەرمکەوتەی : erekewtey

لاربوونەوە و خواربوونەوەی هەر شتێك .

٧- ئەرمکەوتەی : erekewtey

بڵاوبوونەوەی قاووقسەڵۆك .

٨- ئەرمکەوتەی : erekewtey

بڵاو بوونەوەی دەردو پەتا .

٩- ئەرمکەوتەی : erekewtey

هێمنبوونەوە و ئارامبوون و بێدەنگبوونی منداڵ .

ئەرمکەوتی : erekewtî

بڕ. ئەرمکەوتە . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرمکرمن : erekirmin

مرۆڤ و گیاندار کە بەددان شتی ڕەق ورد بکات .(داکرمێن).

ئەرمکرمنای : erekirminay

ورکردنی شتی ڕەق بەددان ، بە شێوەیەك کە خرمەی بێ (داکرمان) .

ئەرمکرمنە : erekrmine

بڕ. ئەرمکرمن . (بۆ مێ) .

ئەرمکرمنیا : erekrminya

بڕ. ئەرمکرمیا .

ئەرمکرمیا : erekrmiya

شتی ڕەقی بەددان وردکراو (داکرمێنراو) .

ئەرمکروژ : erekiruj

١-بڕ. ئەرمکرمن .

٢-کەسێك ، یان گیاندارێك کە خۆراکی مەیلە و ڕەق و هەرۆڵ بەددان لەتبکات و بخوات (داکرۆژ).

ئەرمکروژە: erekriuje

بڕ. ئەرمکروژ . (بۆ مێ).

ئەرمکروژتەی : erekirujtey

١-بڕ. ئەرمکرمنای .

٢-وردکردنی خۆراکی مەیلەو ڕەق بەددان (داکرۆژتن) .

نەرمکروژیا : erekirujiya

١-بر. نەرمکرمیا .

٢-خۆراکی مەیلەو ڕەقی بەددان وردکراو جووراو (داکرۆژراو).

نەرمکروشتەی : erekiruştey

١-بر. نەرمکرمنای .

٢-بر. نەرمکروژتەی . (داکروشتن) .

١-نەرمکریا : erekirya

شتی لەناو دەفر و چاڵ و کەنووکراو .

٢- نەرمکریا : erekirya

کەلەبەر و قلیش کە کرابنە دیوار و دەرگا و ...هتد .

٣- نەرمکریا : erekirya

کەسێکە لە بازاندا کەسێکی تری بەجێهێشتبێت و لەو زیاتر بازیدابێت .

٤- نەرمکریا : erekirya

کەسێکە لەهەرکار و مەبەست و وتەیەکدا لەچاوکەسانی دیکەدا دواکەوتبێ .

٥- نەرمکریا : erekirya

مووشی چەقێنراو ودانراو لەمووشێندا .(داکراو)

نەرمکریێ : erekiryê

بر. نەرمکریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

نەرمکو: ereku

بر. نەرمکوت .

نەرمکووە: erekiwe

بر. نەرمکوت . (بۆ مێ) .

١-نەرمکوای : erekiway

١- چەقاندنی دار و شیش وتووڵ بەزەویدا بەچەکوش و بەرد ...هتد .

٢-داکوتانی بزمار و مێخ ...بەدیوار و تەختەو.. هتددا بەچەکوش و بەرد و ... هتد (داکوتان) .

٢- نەرمکوای : erekiway

دانی گیاندار و شت بەزەویدا بە قایم .

١-نەرمکوت : erekut

١- کەسێکە کە بە چەکوش و بەرد و مێکوت و دارو شیش و تووڵ ..هتد بەزەویدابکوتێت .

٢-کەسێکە کە بەچەکوش و بەرد بزمار و مێخ ..بەدیوار و داروتەختە و ...هتد دابکوتێت .

٢- نەرمکوت : erekut

کەسێکە کە بە قایم گیاندار بدات بەزەویدا .

نەرمکوتە : erekute

بر. نەرمکوت . (بۆ مێ).

erekuşin

١-ئەرمكوشن :

هەركەسێك كە بەدواتەقەڵ كۆتایی بە چنراو و دووردراوبهێنێت .

erekuşin

٢- ئەرمكوشن :

كەسێكە دوایی بەشەڕ و شۆڕ و ئاژاوە و هەراو كێشەبهێنێت

erekuşin

٣- ئەرمكوشن :

كەسێكە ئاگر دامرێنێت و بیكوژێنیتەوە .

erekuşnay

١-ئەرمكوشنای :

كۆتاییهێنان بە دوا تەقەڵی چنراو و دووراو بە گرێ و وەلەف و تەقەڵ بەسەرداهێنانەوە .

erekuşnay

٢- ئەرمكوشنای :

دوایی پێهێنان و بڕاندنەوەی شۆڕش و كوودەتاو ئاژاوە و هەراو ...هتد .

erekuşnay

٣- ئەرمكوشنای :

كوژاندنەوە و دامركاندنەوەی ئاگر .

erekuşnay

٤- ئەرمكوشنای :

كوێركردنی مرۆڤ و گیاندار و نەهێشتنی بینایبان

erekuşine

ئەرمكوشنە :

بڕ. ئەرمكوشن . (بۆ مێ) .

erekuşinya

١-ئەرمكوشنیا :

چنراو و دووراوێ كەدوایی بە چنین و دوورونیان هێنرابێت .

erekuşinya

٢- ئەرمكوشنیا :

ئاژاوە و هەراو كێشەو ...هتد، كە كۆتاییان پێهێنرابێت

erekuşinya

٣- ئەرمكوشنیا :

ئاگری كوژێنراوە و دامركێنراو (داكوژێنراو) .

erekuşya

١-ئەرمكوشیا :

بڕ. ئەرمكوشنیا .

erekuşya

٢- ئەرمكوشیا :

ئاژاوە و هەراوكێشە و شەڕو شۆڕی بڕاوەو كۆتایی پێهاتوو .

erekuşya

٣- ئەرمكوشیا :

ئاگری كوژاوە و دامركاو (داكوژاو) .

erekuşyay

١-ئەرمكوشیای :

بڕ. ئەرمكوشنیا .

erekuşyay

٢- ئەرمكوشیای :

بڕانەوە و دواییهاتنی شۆڕش و كوودەتاو شەڕ و ئاژاوە و هەرا .

erekuşyay

٣- ئەرمكوشیای :

دامركان و كوژانەوەی ئاگر (داكوژان) .

erekuşyê
ـەرمكوشیی :
ـر ـەرمكوشیا .(بۆ مێ و بۆ كۆ) .
erekuya
ـەرمكویـ :
ـرۆ و گیـانـدار كە زۆر قـاییم درابن بە زەویدا .
erekuya
- ـەرمكویا :
ـر و شیش و تووڵ ...كە قـاییم چەقێنرابن بەزەویدا چەقێنرابن .
erekuya
- ـەرمكویا :
ـزمر و مێخ ... كە بە چەكوش و بەرد و .. بە تەختە و دیوار و شتدا داكوتراین (داكوتراو) .
erekuyê
ـەرمكوێی :
ـر نەرمكویا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .
erekote
ـەرمكۆتە :
ـر نەرمكەوتە .
erekotey
ـەرمكۆتەی :
بڕ نەرمكەوتەی .
erekotî
نەرمكۆتی :
بڕ نەرمكەوتە .(بۆ مێ و بۆ كۆ) .
erekîş
١-نەرمكیش :
كەسێك دار و تەناف ...بەسەر بۆ شاییدا ڕایەڵبكات (ڕانەنگێو) .
erekîş
٢- نەرمكیش :
كەسێكە مرۆڤ و گیاندار و شت پاڵبخات و درێژكات .
erekîş
٣- نەرمكیش :
كەسێكە مرۆڤ و گیاندار و شت بەتەنراو ..تاد... داپۆشێت .
erekîş
٤- نەرمكیش :
كەسێك كە مرۆڤ و گیاندار و شت داخزێنێت .
erekîşe
نەرمكیشە :
بڕ. نەرمكیش . (بۆ مێ) .
erekîştey
نەرمكیشتەی :
بڕ. نەرمكیشای .
erekîşay
١-نەرمكیشای :
ڕایەڵكردنی تەناف و داروشت بەسەر بۆشاییدا بە چەشنێك كە لە هەردووسەریەوە لە شتێك گیربووبن ، یان لەسەر شتێك وەستابن .
erekîşay
٢- نەرمكیشای :
پاڵخستنی مرۆڤ و گیاندار درێژكردنی شت لە سەر زەوی و...هتد .

٣- ئەرەکیشای : erekîşay

ڕاکێشان و داخزاندنی گیاندار و شت .

١-ئەرەکیشیا : erekîşya

دارو تەناف و ...هتد ، ڕایەڵکراو بەسەر بۆشاییدا .

٢- ئەرەکیشیا : erekîşya

مرۆڤ و گیانداری پاڵخراو شتی ڕایلکراو .

٣- ئەرەکیشیا : erekîşya

تەنراوی بەسەر مرۆڤ و گیاندار و شتدا دراو .

٤- ئەرەکیشیا : erekîşya

مرۆڤ و گیاندار و شتی داخزێنراو .

١-ئەرەکیشیای : erekîşyay

ڕایەڵبوونی دار و تەنراو بەسەر بۆشاییدا .

٢- ئەرەکیشیای : erekîşyay

پالکەوتن و درێژبوونی مرۆڤ و گیاندار .

٣- ئەرەکیشیای : erekîşyay

داخزانی مرۆڤ و گیاندار و شت .

ئەرەکیشیێ : erekîşyê

بڕ. ئەرەکیشیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

١-ئەرەگر : eregir

کەسێکە توورەکە و خەرارو تەلیس و ..هتد بەزۆر و فشار و پەستان پڕ پڕبکات .

٢- ئەرەگر : eregir

کەسێکە سەربان و گوێسەربان بکوتێتەوە و دابگرێتەوە و پتەویانبکات .

٣- ئەرەگر : eregir

کەسێکە لە شوێنی بەرزەوە مرۆڤ و گیاندار و شت دابگرێتە خوارەوە .

٤- ئەرەگر : eregir

کەسێکە خەڵك جنێو بارانبکات .

٥- ئەرەگر : eregir

کەسێکە مرۆڤ و گیاندار گولله بارانبکات .

٦- ئەرەگر : eregir

کەسێکە باروت بکاتە فیشەك و قاوغە گولله تۆپی بەتاڵەوە .

٧- ئەرەگر : eregir

کەسێکە چەك و تۆپ بەباروت و تەقەمەنی دابگرێتەوە

٨- ئەرەگر : eregir

کەسێکە پەنای نۆکەر و پیاو خراپان دەدات و بەخێویاندەکات .

- نەرمگر : eregir

کەسێکە سەگ و تووله و تانجی ڕادەگرێت بۆ پاسکردن و ڕاو .

- نەرمگر : eregir

کەسێکە دانیشتووانی گوند و شار بگوێزێتەوە بۆ شوێنێکی تر .

- نەرمگر : eregir

کەسێکەبە زۆر و ستەم دەستبگرێت بەسەر ولات و شوێن و شتدا داگیرکەر .

نەرمگرە : eregire

بڕ نەرمگر . (بۆ مێ)

-نەرمگرتەی : eregirtey

پڕکردنی توورەکە و خەرار و فەردە و ...هتد ، بەزۆر وفشار و پەستان (داگرتنەوە) .

- نەرمگرتەی : eregirtey

پتەوکردنی سەربان و هەرشتێك بە پەستاندنەوە.

- نەرمگرتەی : eregirtey

هێنانەخوارەوەی گیاندار و شت لە شوێنی بڵندەوە

٤- نەرمگرتەی : eregirtey

جنێو بارانکردنی خەڵك .

٥- نەرمگرتەی : eregirtey

گولله بارانکردن (داگرتن) .

٦- نەرمگرتەی : eregirtey

داکردنی بارانی لێزمە و بەخوڕ .

٧- نەرمگرتەی : eregirtey

پڕکردنی فیشەك و قاوغە گولله و تۆپی بەتاڵ بەباروت .

٨- نەرمگرتەی : eregirtey

داگرتنەوەی چەك و تۆپ بە باروت و تەقەمەنی

٩- نەرمگرتەی : eregirtey

بەخێوکردن و پەنادانی نۆکەر و پیاو خراپان.

١٠- نەرمگرتەی : eregirtey

بەخێوکردنی سەگ و تووله و تانجی بۆ پاس و ڕاو

١١- نەرمگرتەی : eregirtey

بارپێکردن و ڕاگوێزان و ڕاپێچکردنی دانیشتووانی گوند و شار بۆ شوێنێکی تر (داگرتن).

١٢- نەرمگرتەی : eregirtey

خستنە ژێر چەپۆك و دەستبەسەرداگرتن بە زۆر و ستەم (داگیرکردن).

نەرمگیر : eregîr

بڕ. نەرمگر .

ئەرمگیرە : eregîre

بڕ. ئەرمگر (بۆ مێ)

١-ئەرمگیریا : eregîrya

تورە کە و توریە و فەردە و ...هتد لەشت پڕکراو بەشێوەیەکی توند و تۆڵ .

٢- ئەرمگیریا : eregîrya

سەربان و شوێنی پتەوکراو بە پەستانەوە .

٣- ئەرمگیریا : eregîrya

گیاندار کووشت کەلە شوێن وسەر شتی بەرز هێنرابنە خوارێ .

٤- ئەرمگیریا : eregîrya

١-فیشەك و گوللە تۆپی پڕکراو بە باروت .

٢-چەك و تۆپی پڕ لە تەقەمەنی (داگیرکراو).

٥- ئەرمگیریا : eregîrya

١-مرۆڤ و گیانداری سست و گەرم داهاتوو بە مەراق تاو نەخۆشی .

٢-مرۆڤ و گیانداری گوێگران .

٣-چاو و پێڵووی قورس لە نە نجامی زۆر هێنانی خەو و تاو نەخۆشیدا .

٦- ئەرمگیریا : eregîrya

ئاوایی و گوند و شاری لە هەورازەوە . ڕاگوێزراو بۆ خوارتر و ناوچەی دەشتایی.

٧- ئەرمگیریا : eregîrya

ژێر چەپۆکخراو دەستبەسەرداگیراو .

٨- ئەرمگیریا : eregîrya

مرۆڤ و گیانداری وەبەروتەی خراپ و دار و بەرد...دراو .

٩- ئەرمگیریا : eregîrya

١-سەگ و توولە و تانجی بەخێوکراو بۆ پاس و ڕاو .

٢-پیاو ونۆکەر وجەردەی ڕاگیراو و داڵدەدراو .

١-ئەرمگیریای : eregîryay

١-سستبوون و گەرمداهاتنی لەش بە نەخۆشی و تاو مەراق .

٢-قورسبوون و گرانبوونی گوێ .

٣-قوورسبوونی پێڵووی چاو و کەمبوونەوەی توانای لە نە نجامی زۆرهێنانی خەو، یان تاونەخۆشیدا .

٢- ئەرمگیریای : eregîryay

بارکردنی دانیشتووانی گوند و شاری هەوراز بۆ خوارتر و ناوچەی دەشتایی (داگیران) .

ئەرمگیریێ : eregîryê

بڕ . ئەرمگیریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەرەلەرزا : erelerza

هەر شوێن و شتێك کەوتبنە لەرمو لەرزە .

١- ئەرەلەرزا : erelerza

مرۆڤ و زیندەوەری ترساو .

٢- ئەرەلەرزا : erelerza

بڕ. ئەرەچلاكیا .

١- ئەرەلەرزای : erelerzay

لەرینەوەو وەلەرزکەوتنی هەرشوێن و شتێك .

٢- ئەرەلەرزای : erelerzay

ترسەنی مرۆڤ و زیندەوەر .

٣- ئەرەلەرزای : erelerzay

بڕ. ئەرەچلاكیای .

١- ئەرەلەرزن : erelerzin

کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك کە شوێن و جێ و شتێك بخاتە لەرزە .

٢- ئەرەلەرزن : erelerzin

کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك کە مرۆڤ و زیندەوەر ڕاچڵەکێنێ و بترسێنێت .

٣- ئەرەلەرزن : erelerzin

بڕ. ئەرەچلاكن .

١- ئەرەلەرزنای : erelerzinay

وەلەرزخستنی هەرشت و شوێنێك .

٢- ئەرەلەرزنای : erelerzinay

ترساندنی مرۆڤ و زیندەوەر .

٣- ئەرەلەرزنای : erelerzinay

بڕ. ئەرەچلاكنای .

ئەرەلەرزنە : erelerzine

بڕ. ئەرەلەرزن . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

١- ئەرەلەرزنیا : erelerzinya

شوێن و جێ و شتێك کە خرابنەلەرەو لەرزە .

٢- ئەرەلەرزنیا : erelerzinya

مرۆڤ و زیندەوەی زۆر ترسێنراو .

٣- ئەرەلەرزنیا : erelerzinya

بڕ ئەرەچلاكینا .

ئەرەلەرزنیێ : erelerzinyê

بڕ. ئەرەلەرزنیا .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرە لەرزیا : erelerziya

بڕ. ئەرەلەرزا .

ئەرەلەرزیای : erelerziyay

بڕ. ئەرەلەرزای .

ئەرەلەر زیێ : erelerziyê

بڕ. ئەرەلەرزا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەلەرزێ: erelerzê

بڕ. ئەرەلەرزا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەلکا : erelika

شتی نووساو و لکاو بەشتی ترەوە (پێوەنووساو ، دالکاو) .

ئەرەلکای : erelikay

چەسپان و نووسانی شتێك بە شتێکی تردا (پێوەلکان).

ئەرەلکن : erelikin

کەسێك کە مژادی گیر و لینجی کە تیرە ئاسابنووسێنێت بە شتێکی تردا .

ئەرەلکنای : ereliknay

چەسپاندن و نووساندنی شتێك بە شتێکی تردا بەهۆی مژادی گیر و لینجی کەتیرە ئاساوە (پێوەلکان) .

ئەرەلکنە : erelikine

بڕ.ئەرەلکنیێ . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەلکیێ : erelikyê

بڕ. ئەرەلکیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەمار : eremař

کەسێك کە بە بەرد ، چەکوش ، یان بەهەر شتێکی رەق شتی رەق بەسەریەکدا دابشکێنێ .

ئەرەمارای : eremařay

بڕ. ئەرەمەرەدەی

ئەرەمارە : eremaře

بڕ. ئەرەمار . (بۆ مێ) .

ئەرەماردەی : eremařdey

بڕ ئەرەمەرەدەی

ئەرەماریا: eremařya

بڕ.ئەرەمەریا (داشکێنراو) .

ئەرەماریێ : eremařyê

بڕ.ئەرەمەریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەرەماڵ : eremaÎ

کەسێك کە شت دا بخزێنێت .

٢- ئەرەماڵ : eremaÎ

کەسێك کە شوێن و جێیەك لەسەرەوەبۆ خوارەوە گەسکبدات .

eremaî
٣- ئەرەماڵ :
کەسێك کە هەموو کەلو پەل وشتومەکی ناو ماڵ و دووکان و ...هتد ، تالآنبکات .
eremaî
٤- ئەرەماڵ :
کەسێك کە خەڵك ڕووتبکاتەوە .
eremaî
٥- ئەرەماڵ :
کەسێك بەهێز و تەکان پێستی گیاندار لەسەرەوە بۆ خوارەوە داماڵێت.
eremaî
٦- ئەرەماڵ :
کەسێك کە بە چەقۆ لەسەرەوە بۆ خوارەوە پێست بترەکێنێت .
eremaîay
١-ئەرەمالآی :
داخزاندنی هەرشتێك .
eremaîay
٢- ئەرەمالآی :
گەسکدان لەسەرەوە بۆ خوارەوە .
eremaîay
٣- ئەرەمالآی :
تالآنکردن و چەپاوکردنی ناوماڵ و دووکان و ..هتد
eremaîay
٤- ئەرەمالآی :
ڕووتکردنەوەی خەڵك .
eremaîay
٥- ئەرەمالآی :
لێکردنەوەی پێستی گیاندار لەسەرەوە بۆ خوارەوە (داماڵین).
eremaîay
٦- ئەرەمالآی :
ترەکاندن و لێکردنەوەی پێست بە تیغ لەسەرەوە بۆ خوارەوە .
eremaîay
٧- ئەرەمالآی :
ڕاپێچکردنی خاك و داروبەرد و گیاندار و شت بەهۆی لافاوە .
eremaîay
٨- ئەرەمالآی :
پاککردنەوەی بەری جۆگە و جۆگەلە .
eremaîe
ئەرەماڵە :
بڕ ئەرەماڵ (بۆ مێ).
eremaîya
١-ئەرەماڵیا :
شتی داخزێنراو .
eremaîya
٢- ئەرەماڵیا :
شوێن و ڕایەخی گەسکدراو .
eremaîya
٣- ئەرەماڵیا :
ماڵ و دووکان و ...هتد ، تالآنکراو .
eremaîya
٤- ئەرەماڵیا :
مرۆڤی ڕووتەوەکراو .

٥- ئەرەماڵیا : eremaÎya

پێستی مرۆ و گیاندار کە بە زۆر و بەتەکانەوە لەسەرەوە بۆ خوارەوە داماڵدرێت (داماڵدراو) .

٦- ئەرەماڵیا : eremaÎya

پێستی لێکراوە لەسەرەوە بۆ خوارەوە بە تیغ و چەقۆ (ترەکێندراو)

٧- ئەرەماڵیا : eremaÎya

خاك دار و بەرد و شت و گیاندار کە لافاو ڕا یماڵێت (ڕاماڵراو) .

ئەرەماڵییْ : eremaÎyê

بڕ. ئەرەماڵیا . (بۆ میْ و بۆ کۆ) .

١-ئەرەمەردە : eremerde

ئاگرێك کە کلپە و گڕی نیشتبنەوە .

٢- ئەرەمەردە : eremerde

مرۆڤێك لە ژێر باری خەم و خەفەت و نەخۆشیدا نووچیدابێت و پەکیکەوتبێت .

٣- ئەرەمەردە : eremerde

مرۆڤی هێورو بێدەنگ و کەمدوو .

٤- ئەرەمەردە : eremerde

بڕ. ئەرەکەوتە .

٥- ئەرەمەردە : eremerde

مرۆڤ ، یان گیاندارێك کە ڕق و هەڵچوونیان دامرکابنەوە .

١-ئەرەمەردەی : eremerdey

بڕ. ئارامگرتن .

٢- ئەرەمەردەی : eremerdey

نیشتنەوە و نەمانی کلپەو گڕی ئاگر .

٣- ئەرەمەردەی : eremerdey

نووچدان و پەککەوتن لەژێر باری خەم و خەفەت و نەخۆشیدا .

٤- ئەرەمەردەی : eremerdey

باری هێوری و بێدەنگی و کەمدوویی .

٥- ئەرەمەردەی : eremerdey

بڕ. ئەرەکەوتەی .

٦- ئەرەمەردەی : eremerdey

دامرکانەوەی ڕق و هەڵچوون .

eremerzin

١-ئەرمەرزن:

١- کەسێك کە کەسێکی تر بەمووچەو مانگانە لە شوێن و کارێك دا بمەزرێنێت .

٢-کەسێك کە کەسێك لەناوچەو شوێنێکدا جێگیر بکات بۆ ئەوەی ژیان بەسەر بەرێت .

٣-کەسێك کە کەسێك سەرەتای کارو پرۆژەیەك جێگیر بکات و بچەسپێنێت .

٤-کەسێك کەکەسێك ، یان کۆمەڵێك دابنێت بۆ ڕێگرتن و پەلاماردان (دامەزرێن).

eremerzin

٢- ئەرمەرزن:

کەسێك کەبەبێخوڵك و بانگهێشتن هەڵکوتێتە سەر سفرە و خواردن .

eremerzin

٣-ئەرمەرزن:

کوڕ . یان کچ ، کە خۆی بسەپێنێ بەسەر بەرانبەرەکەیدا بۆ پێکهێنانی ژیانی خێزانی (خۆسەپێن) .

eremerzinay

١-ئەرمەرزنای :

١- جێگرکردنی کەسێك بۆ کارکردن لە جێگایەکدا بە مووچە و مانگانە .

٢-جێگیر کردن کەسێك لە شوێن و ناوچەیەکدا .

٣-جێگیر کردنی و چەسپاندنی سەرەتای ئیش و کاروپرۆژەیەك .

٤-دانان و ئامادەکردنی کەسێك ، یان کۆمەڵێك بۆ ڕێگرتن و پەلاماردان .

٥-قایمکردن و چەسپاندنی هەرشتێك لە شوێنی خۆیدا (دامەزراندن).

eremerzinay

٢- ئەرمەرزنای :

خۆسەپاندن ، یان خەڵك سەپاندن بۆنانخواردن .

eremerzinay

٣- ئەرمەرزنای :

خۆسەپاندنی کوڕ و کچ بەسەریەکترا بۆ پێکهێنانی ژیانی خێزانی .

eremerzine

ئەرمەرزنە :

بڕ. ئەرمەرزن . (بۆ مێ).

eremerzinya

١-ئەرمەرزنیا :

١-کەسێکی جێگیر کراو لە شوێن و جێگایەکدابۆ ئیشکردن بە مووچە و مانگانە .

٢-کەسێکی جێگیرکراو لەناوچەیەکدا بۆ ژیان بەسەربردن .

٣- پرۆژەو کارێکی چەسپێنراو جێگیرکراو .

٤-کەسێك ، یان کۆمەڵێکی ئامادەکراو و دانراو بۆ ڕێگرتن و پەلاماردان .

٥-هەرشتێك کەزۆر قایم و پتەو چەسپکراوبێت (دامەزرێنراو) .

eremerzinya

٢- ئەرمەرزنیا :

مرۆڤێك کە سەپێندرابێت بەسەرکەسێکدا بۆ نانخواردن .

eremerzinya

٣- ئەرمەرزنیا :

ولاخی بەستراوە و ئالیك پێدراو .

eremerzinyê

ئەرمەرزنیێ :

بڕ. ئەرمەرزنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرمەمەرزیا : eremerziya

١-کەسێکی جێگیر بوو لەناوچەو شوێنێکدا بۆ ژیان بەسەر بردن .

٢-کەسێکی جێگیر بوو لە شوێن و کارێکدا بۆ ئیشکردن بە مووچە و مانگانە .

٣-کەسێکی ئامادە بۆ پەلاماردان و ڕێگرتن .

٤-کەسێك لە شوێنێکدا خۆی دامەزراندبێت بۆ خواردن (دامەزراو) .

ئەرمەمەرزیای : eremerziyay

١-جێگیر بوونی کەسێك لە جێ وشوێنێکدا بە مووچە و مانگانە .

٢-جێگیر بوون بۆ ژیان بە سەربردن لە شوێن و ناوچەیەکدا.

٣-جێگیربوونی سەرەتای ئیش و کارێك .

٤-ئامادەبوون بۆ ڕێگرتن و پەلامار دان (دامەزران)

ئەرمەمەرزیێ : eremerziyê

بڕ. ئەرمەمەرزیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ)

١-ئەرمەمەڕدەی : eremeřday

کەمکردنەوە و داشکاندنی نرخی شت .

٢- ئەرمەمەڕدەی : eremeřday

شکاندنی کۆماجی گوێز و بادام ..هتد ، دەرهێنانی کاکڵە و ناوەکەیان =داشکاندن.

١-ئەرمەمەڕیا : eremeřya

شتێك کە نرخی کەمکرابێتەوە

٢- ئەرمەمەڕیا : eremeřya

شتی زۆر و بەکۆمەڵ شکێنراو (داشکێنراو)

ئەرمەمەڕیای : eremeřyay

بڕ. ئەرمەمەڕدەی .

ئەرمەمەڕیێ : eremeřyê

بڕ. ئەرمەمەڕیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرمەمەنای : eremenay

بڕ. ئەرمەمەنەی .

١-ئەرمەمەنە : eremene

کەسێك کە بە پێوە ڕاوەستابێت .

٢- ئەرمەمەنە : eremene

کەسێك کە چاوەڕوانییکات .

٣- ئەرمەمەنە : eremene

کەسێك کە جووڵەی لەخۆی بڕیبێت و نەبزوێت .

٤- ئەرمەمەنە : eremene

مرۆڤی بەردەوام لەسەر دەسەلات و توانا و ژیان

eremeney

-ئەرەمەنەی :

بە پیوەوەستان .

eremeney

٢- ئەرەمەنەی :

جوونە نەخۆبڕین ونەبزووتن .

eremeney

٣- ئەرەمەنەی :

چەمۆڕیکردنی کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك .

eremeney

٤- ئەرەمەنەی :

بەردەوامبوونی توانا و دەسەلآت و ژیان

eremenî

ئەرەمەنی :

بڕ ئەرەمەنە . (بۆ مێ و بۆ کۆ)

eremitey

١-ئەرەمتەی :

١-ڕژاندنی گەچ و خۆڵەمێش و .. هتد بەسەر تەنافی ڕاکێشراو بەسەر زەویدا بۆ ڕەنگڕشتن و دیاریکردنی سنووری هەڵکەندنی بنچینەو بناغە .

٢-دیاریکردن و جیاکردنەوەی سنووری زەوی و ناوچە و دەوڵەتان .

eremitey

٢- ئەرەمتەی :

ڕۆکردنی چیمەنتۆ و کانزای گیراوە و شتی تری تواوە لە قاڵبدا (دارڕژاندن) .

eremitey

٣- ئەرەمتەی :

ڕۆکردنی شتی ناوتوورەکەو توربە و دەفر و ...هتد ، بەسەرەو خوارکردنەوە و هەڵتەکاندنیان .

eremic

ئەرەمج :

کەسێکە کە کاری (ئەرەمتەی) ئە نجامبدات .

eremice

ئەرەمجە :

بڕ. ئەرەمج (بۆ مێ) .

eremicya

١-ئەرەمجیا :

١-سنووری نەخشەکێشراو دیارکراو بەگەچ و خۆڵەمێش و ...هتد ، بۆ هەڵکەندنی بنچینە و بناغە .

٢-سنووری دیاریکراو و جیاکراوەی نێوان زەوی و ناوچە و دەوڵەتان .

eremicya

٢- ئەرەمجیا :

چیمەنتۆی گیراوە و کانزا و شتی تواوە کە دارێژرابێتە ناو قاڵبەوە .

eremicya

٣- ئەرەمجیا :

شتی ڕۆکراوی ناوتوورەکە و توربە و دەفر و ...هتد ، بەسەر بەرە و خوارکردنەوە و هەڵتەکاندن .

eremicya

٤- ئەرەمجیا :

پلان و تەگبیر و ڕێوشوێنی دانراو بۆ ئە نجامدانی کارو مەبەستێك .

eremicyê

ئەرەمجیێ :

بڕ. ئەرەمجیا .(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eremidra
ئەرمەدرا :
بڕ. ئەرمەمەنە .
eremidray
ئەرمەدرای :
بڕ. ئەرمەمەنەی .
eremidrin
١-ئەرمەدرن :
کەسێکە کە بە زۆری زۆرداری مرۆڤ بە پێوە ڕاوەستێنێت و نەهێڵێ تەکوجم بکات .
eremidrin
٢- ئەرمەدرن :
کەسێکە کە مرۆڤ ڕاگیر بکات و دوای بخات .
eremidrin
٣- ئەرمەدرن :
کەسێکە گرێ و تەگەرە دەخاتە ئیش و کاری خەڵکەوە و دوایدەخات .
eremidirnay
١-ئەرمەدرنای :
ڕاوێستاندنی مرۆڤ بە زۆری زۆرداری بێنەوەی تەکوجم بکات .
eremidirnay
٢- ئەرمەدرنای :
ڕاگیرکردن و داوخستنی مرۆڤ .
eremidirnay
٣- ئەرمەدرنای :
دواخستنی ئیش و کاری خەڵك و تەگەرەتێخستنی
eremidirne
ئەرمەدرنە :
بڕ. ئەرمەدرن . (بۆ مێ) .
eremidirniya
١- ئەرمەدرنیا :
کەسێکە بە زۆر بە پێوە وەستێنرابێت بێنەوەی بهێڵرێت تەکوجم بکات .
eremidirniya
٢- ئەرمەدرنیا :
کەسێك ڕاگیرکرابێت و دواخرابێت .
eremidirniya
٣- ئەرمەدرنیا :
ئیشو کارێك کە دواخرابێت و تەگەرەی تێخرابێت.
eremidirniyê
ئەرمەدرنیێ :
بڕ. ئەرمەدرنیا . (بۆ مێ) .
eremidrê
ئەرمەدرێ :
بڕ. ئەرمەمەنە .(بۆ مێ و بۆ کۆ).
eremirkin
١-ئەرمەرکن :
بڕ . ئاگر تەمیرۆك .
eremirkin
٢- ئەرمەرکن :
کەسێکە مرۆڤ و گیاندار کپ و بێدەنگ و ئارامبکات .
eremirkin
٣- ئەرمەرکن :
کەسێکە شۆرش و ڕاپەڕین و بەرگری سەرکوتبکات

eremirkinay -نەرمەرکنای :

بڕ ئاگرکوژاندنەوە .

eremirkinay ٢- نەرمەرکنای :

کپکردن و بێدەنگکردن و ئارامکردنی و مرۆڤ و گیاندار .

eremirkinay ٣- نەرمەرکنای :

سەرکوتکردنی شۆڕش و ڕاپەڕین و بەرەنگاری (دامرکاندن) .

eremirkine نەرمەرکنە :

بڕ نەرمەرکن . (بۆ مێ) .

eremirkiney نەرمەرکنەی :

بڕ نەرمەرکنای

eremirkinya ١-نەرمەرکنیا :

گڕ و ئاگری کوژێنراوە .

eremirkinya ٢- نەرمەرکنیا :

مرۆڤ و گیانداری بێدەنگکراو و ئارامپێگیراو .

eremirkinya ٣- نەرمەرکنیا :

شۆڕش و ڕاپەڕین و بەرگریی سەرکوتکراو .

eremirkinyê نەرمەرکنیێ :

بڕ نەرمەرکنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eremirkiya ١-نەرمەرکیا :

گڕ و ئاگری کوژاوە .

eremirkiya ٢- نەرمەرکیا :

مرۆڤ و گیانداری بێدەنگ و ئارامگرتوو .

eremirkiya ٣- نەرمەرکیا :

شەڕ و هەراو ئاژاوەی کوژاوە .

eremirkiya ٤- نەرمەرکیا :

ڕاپەڕین و شۆڕش و بەرگری کە نووچیاندابێت .

eremirkiyay ١-نەرمەرکیای :

بڕ ئاگر کوژانەوە .

eremirkiyay ٢- نەرمەرکیای :

بێدەنگبوون و ئارامگرتنی مرۆڤ و گیاندار .

eremirkiyay ٣- نەرمەرکیای :

کوژانەوە و نەمانی شەڕ و ئاژاوە و هەرا .

eremirkiyay ٤- نەرمەرکیای :

نووچدان و هەرەسهێنانی ڕاپەڕین و شۆڕش و بەرگری .

ئەرەمرکیەی : eremirkyay
بڕ ئەرەمرکیای .
ئەرەمرکیێ : eremrkyê
بڕ. ئەرەمرکیا . (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .
١-ئەرەنامن : erenamin
کەسێك کە شتێك بەرە و زەوی بچەمێنێتەوە .
٢- ئەرەنامن : erenamin
کەسێك کە مرۆڤ و گیاندار و بەیدەستبکات و بیانگرێت .
٣- ئەرەنامن : erenamin
کەسێك کە لەکاتی پرسە و کارەساتی گەورەدا ئاڵای وڵات تانیوەداگرێت (دانەوین) .
٤- ئەرەنامن : erenamin
کەسێکە لەرِق و گیری و داواکارییەکانی خۆی پلەیەك ، یان چەند پلەیەك بێتە خواریٚ .
١-ئەرەنامنای : erenaminay
چەماندنەوەی هەرشتێك بەرە و زەوی .
٢- ئەرەنامنای : erenaminay
بەیدەستکردن و گرتنی مرۆڤ و گیاندار .
٣- ئەرەنامنای : erenaminay
داگرتنی ئاڵای وڵات تانیوە بەبۆنەی ئازیەتباری و کارەساتی گەورە .
٤- ئەرەنامنای : erenaminay
پلەیەك ، یان چەند پلەیەك هاتنەخوارەوە و دەستهەڵگرتن لە رِق و گیری و داواکاری و ماف .
ئەرەنامنە : erenamine
بڕ. ئەرەنامن . (بۆ میٚ) .
١-ئەرەنامنیا : erenaminya
هەرشتێك کەبەرە و زەوی چەمێندرابێتەوە .
٢- ئەرەنامنیا : erenaminya
مرۆڤ و گیانداری بێدەسەلاتکراو نووچپێدراو .
٣- ئەرەنامنیا : erenaminya
ئاڵای داگیراوی وڵات تانیوە بە بۆ نەی ئازیەتباری و کارەساتی گەورە .
ئەرەنامنیێ: erenaminyê
بڕ. ئەرەنامنیا . (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .
١-ئەرەنامیا : erenamiya
کەسێکە کە بەرە و زەوی دانەوێتەوە .
٢- ئەرەنامیا : erenamiya
کەسێکەکەبەیدەستبوویێت ونووچیدابێت .

erenamiyay

نەرمەنەمیی :

سیمستبوون و نووچدان بەرانبەر بەکەسێك ، یان کێشە و سەخڵەتی (دانەوان) .

erenemin

نەرمەنەمن :

بڕ نەرمەنامن .

erenemnay

نەرمەنەمنای :

بڕ نەرمەنامنای .

erenemine

نەرمەنەمنە :

بڕ نەرمەنامن . (بۆ مێ) .

erenemney

نەرمەنەمنەی :

بڕ نەرمەنامنای .

ereneminya

نەرمەنەمنیا :

بڕ نەرمەنامنیا .

ereneminyay

نەرمنەمنیای :

بڕ نەرمەنامنیای .

ereneminyê

نەرمەنەمنیێ :

بڕ نەرمەنامنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erenemya

نەرمەنەمیا :

بڕ نەرمەنامیا .

erenemyay

نەرمەنەمیای :

بڕ نەرمەنامیا .

enenerya

١- نەرمەنەریا :

زەویی چاککراو و دار و درەخت تێدا نێژراو .

ererierya

٢- نەرمەنەریا :

کەلوپەل و شتی ڕۆنراو لەهەرشوێنێکدا (دانراو) .

erenirya

١- نەرمەنریا :

بڕ ٤-نەرەمجیا .

erenirya

٢- نەرمەنریا :

بنچینەی دارێژراوی خانوویەرە .

erenirya

٣- نەرمەنریا :

کتێب و بەرهەمی نووسراو .

erenirya

٤- نەرمەنریا :

دۆستایەتی و دارایی و شتی بایەخداری لە دەستدراو (لەکیسچوو) .

ereniryê

نەرمەنریێ :

بڕ نەرمەنریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەنشین : erenişîn

بڕ. ئەرەنشین .

ئەرەنشینە : erenişîne

بڕ. ئەرەنشین . (بۆ مێ)

ئەرەنشینیا : erenişînya

بڕ. ئەرەنیشنیا .

بڕ. ئەرەنشینیێ : erenişînyê

بڕ ئەرەنیشنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەرەنویرنە : ereniwîrne

بڕ. ئەرەنویرن . (بۆ مێ) .

ئەرەنویرنەی : ereniwîrney

بڕ ئەرەنویرنای

ئەرەنویرن : ereniwîrin

١-کەسێکە پەراوێز و دامێنی پۆشاك و چنراو و هەرشتێکی تر دەنووشتێنێتەوە .

٢-کەسێکە قەراخ و لێواری تەنەکە کانزای نەرم بچەمێنێتەوە (دانووشتێن)

ئەرەنویرنای : ereniwîrnay

١-دانووشتاندنی پەراوێز و دامێنی پۆشاك و تەنراو (داموو‌چاندن) .

٢-نووشتاندنەوە و چەماندنەوەی لێواری تەنەکە و کانزای تەنك و نەرم .

ئەرەنویرنیا : ereniwîrniya

١- پەراوێز و نوشتێنراوەی پۆشاك و تەنراو ..هتد .

٢-لێوار و قەراخی تەنەکە و کانزای تەنك ، کە نەنووشتێنرابنەوە .

ئەرەنویرنیێ : ereniwîrinyê

بڕ. ئەرەنویرنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەنویریا : ereniwîrya

هەرچی شتێك کە پەراوێز و لێوار و قەراخی نووشتابنەوە.

ئەرەنویریای : ereniwîryay

نووشتانەوەی پەراوێز و دامینی قەراخ و لێواری هەرشتێك .

ئەرەنویریێ: ereniwîryê

بڕ. ئەرەنویریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەرەنیای : ereniyay

چاککردن و ئامادەکردنی زەوی بۆ ناشتنی دار و درەخت .

٢- ئەرەنیای : ereniyay

بڕ. ٤-ئەرەمتەی .

٣- نەرمنیای : ereniyay

ـن و ئاشتنی بنچینەی خانووبەرە .

٤- نەرمنیای : ereniyay

ـی کەلو پەل و شت لە هەر شوێنێکدا .

٥- نەرمنیای : ereniyay

ـی کتێب و بەرهەمی تر .

٦- نەرمنیای : ereniyay

ـدەستدانی دۆست و دارایی و شتی بایەخدا .

٧- نەرمنیای : ereniyay

ـدن لەیاری و قوماردا .

١-نەرمنیەر : ereniyer

کەسێکە زەویوزار چاك و ئامادە دەکات بۆ ناشتنی دار و درەخت .

٢- نەرمنیەر : ereniyer

بر. ٤-نەرەمجە .

٣- نەرمنیەر : ereniyer

وەستا و کرێکار کە بنچینەی خانووبەرە دادەنێت .

٤- نەرمنیەر : ereniyer

کەسێکە کەلوپەل و شتی تر لە شوێنێکا دادەنێت .

نەرمنیەرە: ereniyere

بر. نەرنیەر (بۆ مێ).

نەرمنیەی: ereniyey

بر. نەرەنیای .

نەرەنیش : erenîş

بر. نەرەنیشتە .

نەرەنیشە : erenîşe

بر. نەرەنیشتە .(بۆ مێ) .

١-نەرەنیشتە : erenîşte

کەسێکە لەسەر زەوی ، یان لەسەر هەرشت و هەرشوێنێك دانیشتبێت .

٢- نەرەنیشتە : erenîşte

مرۆڤی بێئیش وکار .

٣- نەرەنیشتە : erenîşte

کەسێك لەبەر نەخۆشی و ، پەککەوتن ، یان بەتەمەندا چوون و پیری دەستی لەکار و فەرمانبەری هەڵگرتبێت .

٤- نەرەنیشتە : erenîşte

کەسێکە کە خەریکی دەست بە ئاوگەیاندن بێت .

erenîştey

١-ئەرەنیشتەی :

قووندانەوە لەسەر زەوی ، یان لەسەر هەرشت و شوێنێك .

erenîştey

٢- ئەرەنیشتەی :

بەتاڵەیی و بێنیش و کاری .

erenîştey

٣- ئەرەنیشتەی :

وازهێنان و دەستهەڵگرتن لەکار و فەرمانبەری لەبەر هەرهۆیەك بێ .

erenîştey

٤- ئەرەنیشتەی :

دەست بە ناو گەیاندن .

erenîştî

ئەرەنیشتی :

بڕ. ئەرەنیشتە . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erenîşin

١-ئەرەنیشن :

کەسێکە کەسێکی تر دانیشێنێت

erenîşin

٢- ئەرەنیشن :

کەسێکە منداڵ لەسەر پێشاو ڕابگرێت ، یان دابنشێنێت .

erenîşnay

١-ئەرەنیشنای :

قووندانەوە لەسەر زەوی ، یان لەسەرهەر شت و هەرشوێنێك .

erenîşnay

٢- ئەرەنیشنای :

دەستپێهەڵگرتن و وازپێهێنان لەکار و فەرمان .

erenîşnay

٣- ئەرەنیشنای :

ڕاگرتن و لەسەر پێشاودانانی منداڵ .

erenîşne

ئەرەنیشنە :

بڕ. ئەرەنیشن . (بۆ مێ) .

erenîşinya

١-ئەرەنیشنیا :

کەسێکە بەزۆر ، یان بەتکا دانیشرابێت .

erenîşinya

٢- ئەرەنیشنیا :

منداڵی ڕاگیرو ، یان دانراو لەسەر پێشاو .

erenîşnyê

ئەرەنیشنیێ:

بڕ. ئەرەنیشینا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erew

ئەرەو:

بڕ. ئارەب .

erewar

ئەرەوار :

بەئاراستەی خوارەوە .

erewar ar

ئەرەوار ئار :

بڕ. ئەرەوار ئاور .

ـەرموار ئارە : erewar are

بڕ. ئەرموار ئاور . (بۆ مێ) .

ـەرموارئاردەی : erewar ardey

ڕ گوێزان و هێنانی مرۆڤ و گیاندار و شت بەرەوخوارێ .

ـەرموارئاریا : erewar arya

بڕ. ئەرموار ئاوریا .

ئەرموار ئاریای : erewar aryay

بڕ. ئەرموار ئاردەی .

ئەرموار ئارێ : erewar aryê

بڕ. ئەرموار ئاۆویا (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرموار ئاوەر : erewar awer

بڕ. ئەرموار ئاور .

ئەرموار ئاوەرە : erewar awere

بڕ. ئەرموار ئاور . (بۆ مێ).

ئەرموار ئاوەردەی : erewar awerdey

بڕ ئەرموار ئاردەی .

ئەرموارئاوەریا : erewar awerya

بڕ. ئەرموار ئاوریا .

ئەرموار ئاوەریای : erewar aweryay

بڕ. ئەرموار ئاردەی .

کەسێك کە مرۆڤ و ئاژەڵ ، گیاندار شت بەرەوخوار ڕاگوێزێ

ئەرموارئارە : erewar are

بڕ ئەرموار ئاور . (بۆ مێ).

ئەرموار ئاوردەی : erewar awirdey

بڕ. ئەرموار ئاردەی .

ئەرموار ئاوریا : erewar awirya

مرۆڤ و گیاندار و هەرشتێك کەبەرە و خوار ڕاگوێزرێن .

ئەرموار ئاورێ : erewar awiryê

بڕ. ئەرموار ئاوریا (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەرموارای : erewaray

هاتنە خوارەوەی باران و بەفر و تۆز و خۆڵ و ..هتد ، لە ئاسمانەوە .

٢- ئەرموارای : erewaray

پەیدابوون و سەرهەڵدانی فەر و خێر و بێری لابەلا و چاوڕێنەکراو .

erewardey

١-ئەرەواردەی :

کرمۆلّکردن و داخورادنی لق و پۆپی قەدی دار و درەخت لەسەرەوە بۆ خوارێ .

erewardey

٢- ئەرەواردەی :

کزکردن و لاوازکردن و زەبوونکردنی مرۆڤ و گیاندار .

erewarkîş

ئەرەوارکیش :

کەسێك ، گیاندارێك ، کەلەسەر ڕا مرۆڤ و گیانداروشت ڕابکێشێتە خوارێ .

erewarkîşay

ئەرەوارکیشای :

بڕ. ئەروارکیشتەی .

erewarkîşe

ئەرەوارکیشە :

بڕ. ئەرەوارکیش . (بۆ مێ) .

erewarkîştey

ئەرەوارکیشتەی :

ڕاکێشان و هێنانی مرۆڤ و گیاندار و شت لەسەر ڕا بۆخوارەوە .

erewarkîşya

ئەرەوارکیشیا :

مرۆڤ ، زیندەوەر ، یان هەرشتێك کە لەسەرڕا بەرەو خوار ڕاکێشراوبن و هێنراوبن .

erewarkîşyê

ئەرەوارکیشیێ:

بڕ. ئەرەوارکیشیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erewariya

١-ئەرەواریا :

هەرشتێك کە لە ئاسمانەوە داباریێتە خوارێ .

erewariya

٢- ئەرەواریا :

فەرۆخێرو بێری لابەلای چاوەڕێنەکراو .

erewaryay

ئەرەواریای :

بڕ. ئەرەوارای .

erewaryê

ئەرەواریێ :

بڕ ئەرواریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erewer

١-ئەرەوەر :

کرم و مێروو ، کەلەسەر ڕا بۆ خوارێ چڵ و لق و پۆپ و قەدی رووەك و دار و درەخت دەخوات و کرمۆڵیاندەکات .

erewer

٢- ئەرەوەر :

کەسێکە بەئەرك و سزادان و دەردومەراق پێدان مرۆڤ وگیاندار کز و لاواز و زەبووندەکات .

erewere

ئەرەوەرە :

بڕ . ئەرەوەر . (بۆ مێ) .

erewez

ئەرەوەز :

کەسێك ، گیاندارێك کەلە شوێنی بلندەوە بێتە خوارێ .

ereweze

ئەرەوەزە :

بڕ.ئەرەوەز .(بۆ مێ) .

erewezin
١-نەرموومزن :
کەسێک کە مرۆڤ و گیاندار و شت لە شوێنی بەرزەوە بێنێتە خوارێ .

erewezin
٢- نەرموومزن :
کەسێکە کە نرخی شت داشکێنێت و کەمیکاتەوە .

erewezine
نەرموومزنە :
بڕ. نەرموومزن .(بۆ مێ) .

ereweznay
١-نەرموومزنای :
هێنانە خوارەوەی مرۆڤ و گیاندار و شت لە شوێنی بەرزەوە .

ereweznay
٢- نەرموومزنای :
کەمکردنەوە و داشکاندنی نرخی شت .

erewezinya
نەرموومزنیا :
بڕ. نەرموومزیا .

erewezinyê
نەرموومزنیێ :
بڕ. نەرموومزیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erewezya
١-نەرموومزیا :
هەرمرۆڤ و زیندەوەر و شتێك کە لە شوێنی بەرزەوە هێنرابنە خوارێ .

erewezya
٢- نەرموومزیا :
هەرشتێك کە نرخی داشکێنرابێت .

erewezyê
نەرموومزیێ :
بڕ. نەرموومزیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erewestey
١-نەرموومستەی :
هاتنە خوارەوە لەسەر ولاخ شوێنی بەرز .

erewestey
٢- نەرموومستەی :
کەمبوونەوە و داشکانی نرخی هەرشتێك .

erewestey
٣- نەرموومستەی :
شلبوون و ملدان و لە عاستی هەندێك داواکاریدا .

erewite
نەرمووتە :
مەڕ و مالآت و ولاخ و هەندێك گیانداری تر کە خەوتبن .

erewitey
نەرمووتەی :
پالکەوتن و خەوتنی مەڕ و مالآت و ولاخ و هەندێك گیانداری تر .

erewtî
نەرمووتی :
بڕ. نەرمووتە . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

erewiraz
ئەرموراز :
١-کەسێکە دووشت ، دوو تەنراو ، یان پتر بەسەریەکدا دابدووریٚ .
٢-کەسێکە دەمی تەلیس و توورەکە و ...هتد دابدورێت . (دادوور).

erewiraze
ئەرمورازە :
بڕ. ئەرموراز . (بۆ میٚ).

erewirazya
ئەرمورازیا :
١-قوماش ، تەنراو ، شتێك کە بەسەر شتێکی تردا دادوور درابێت .
٢-تەلیس توورەکەو ...هتد ، دەم دادووردراو .

erewirazyê
ئەرمورازیێ :
بڕ. ئەرورازیا . (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .

erewirastey
ئەرموراستەی :
١-دروونی دووشت ، یان زیاتر بەسەریەکدا .
٢-دوورینی دەمی تەلیس و گوێنی و توورەکە و ...هتد (دادوروون).

erewirya
١-ئەرموریا :
لق و پۆپ و قەدی کرمۆلکراو و داخوراوی دار و درەخت و رووەك .

erewirya
٢- ئەرموریا :
مرۆڤ و گیاندار کە بە ئەرك و دەرد و مەراق و سزادان کز و لاواز و زەبوونکرابێت .

erewiryay
١-ئەرموریای :
داخوران و کرمۆلبوونی لق و پۆپ و قەدی دارو درەخت و رووەك .

erewiryay
٢- ئەرموریای :
کزبوون و لاواز بوون و زەبوونبوونی مرۆڤ و گیاندار بە دەرد و مەراق و ئەرك وسزادان .

erewiryê
ئەرموریێ
بڕ. ئەرمومریا . (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .

erewiřa
١-ئەرمورِا :
کەندەلاًن و دیوار و کەلًەك ..هتد ، کە بە سەریەکدا دارووخابن و هەرەسیان هێنابێت .

erewiřa
٢- ئەرمورِا :
مرۆڤێك کەومری بەردابێت (دارِماو)

erewřay
١-ئەرمورِای:
١-هەرەسهێنان و رووخانی کەندەلاًن و دیوار و کەلًەك ..هتد .

erewřay
٢- ئەرمورِای:
نەمانی ورمو بەرەنگاری (دارِمان) .

erewiřin
١-ئەرمورِن :
کەسێکە کە دیوار کەلًەك کەندەلاًن ..هتد ، دابروخێنێت .

erewiřin

٣- ئەرموڕن :

کەسێکە کە وورە بە خەڵك بەربدات .

erewiřnay

-ئەرموڕنای :

ڕووخێنی دیوار و کەڵەك و کەندەلآن ...هتد .

erewiřnay

٢- ئەرموڕنای :

نەهێشتنی ورە و گیانی بەرەنگاری (دارمان) .

erewiřne

ئەرموڕنە :

بڕ ئەرومڕن بۆ مێ .

erewiřniya

١-ئەرموڕنیا :

دیوار و کەڵەك و کەندەلآن و ...هتد ، کەبەسەریەکدا . ڕووخێنراین .

erewiřniya

٢- ئەرموڕنیا :

مرۆڤێك کە وورەی پێ بەردرابێت .

erewiřinyay

ئەرمو ڕنیای :

بڕ. ئەرموڕنای .

erewiřinyê

ئەرموڕنێی :

بڕ. ئەرموڕنیا . بۆ مێ و بۆ کۆ .

erewiřyay

ئەرموڕیای :

بڕ. ئەرموڕای .

erewiřê

ئەرموڕێ :

بڕ. ئەرموڕا . بۆ مێ و بۆ کۆ .

erewiz

١-ئەرموز :

کەسێك کە ڕاخەر و ژێرخە لەسەر زەوی و شتی تر بلآوبکاتەوە .

erewiz

٢- ئەرموز :

کەسێك کە دەرگا و پەنجەرە ...هتد ، قایم بکات و داینخات .

erewiz

٣- ئەرموز :

کەسێك مرۆڤ و گیاندار و شت بەرداتەخوارێ .

erewiz

٤- ئەرموز :

کەسێکە کە خۆراك و پێویستی پاشەکەوت بکات بۆ کاتی تەنگانە .

erewiz

٥- ئەرموز :

کەسێك کە جەمسەری گوریس و پەت ...هتد ، بە توندی ببەستێت بەرز و شۆڕیان بکاتەوە .

erewiz

٦- ئەرموز :

کەسێکە کە قسەو باس و هەواڵی نـــەبیستراو بلآوکاتەوە .

erewiz

٧- ئەرموز :

کەسێکە کە لەسەر ڕا ئاو بەرداتەومبۆ خوارێ .

ئەرموزە : erewze

بر. ئەرموز. بۆ مێ.

١-ئەرموزیا : erewzya

ڕایەخ درێژکراو بڵاوکراو لەسەر زەوی و شتی تر.

٢- ئەرموزیا : erewzya

دەرگا و پەنجەرە و سندوق ..هتد ، قایمکراو قفڵ دراو.

٣- ئەرموزیا : erewzya

مرۆڤ و گیاندار و شتێك کەبەر درابنەوە.

٤- ئەرموزیا : erewzya

پێداویستی پاشەکەوت کراو.

٥-ئەرموزیا : erewzya

گوریس و تەناف و پەتی قایمکراو بەشتێکدا و شۆڕکرابنەوە.

٦- ئەرموزیا : erewzya

قسە و باس و هەواڵی نەبیستراوی بڵاوکراو.

١-ئەرموزێی : erewizêy

ئاوێك کە لەسەر ڕا بەردرابێتەوە بۆ خوارێ.

٢- ئەرموزێی : erewizêy

بر. ئەرموزیا. (بۆمێ و بۆ کۆ).

١-ئەرموستەی : erewistey

بڵاوکردنەوەی ژێر خەر و ڕایەخ لەسەر زەوی و شتی تر

٢- ئەرموستەی : erewistey

پێوەدانی دەرگا و پەنجەرە و سندوق و شتی تر.

٣- ئەرموستەی : erewistey

بەردانەوە و خستنە خوارەوەی مرۆڤ و گیاندار و شتی تر.

٤- ئەرموستەی : erewistey

پاشەکەوتکردنی خۆراك و پێداویستی بۆ کاتی تەنگانە.

٥- ئەرموستەی : erewistey

قایمکردن و شۆڕەوەکردنی گوریس و پەت و تەناف

٦- ئەرموستەی : erewistey

بڵاوکردنەوەی قسەو باس و هەواڵی نەبیستراو.

٧- ئەرموستەی : erewistey

بەردانەوەی ئاو لەسەر ڕا بۆ خوارێ.

ئەرموسن : erewisin

کەسێکە کەمەڕ و ماڵات و وڵاخ و هەندێك گیاندار پاڵ بخات.

erewisnay نەرموسنای :

موتان و خەواندنی مەڕ و مالآت و ولآخ و هەندێك گیانداری تر .

erewisine نەرموسنە :

بڕ. نەرموسن . (بۆ مێ) .

erewisnya نەرموسنیا :

مەڕ و مالآت و ولآخ و هەندێك گیانداری تر مۆڵدرابن و خەوێنرابن .

erewisinyê نەرموسنیێ :

بڕ. نەرمو سنیا (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

erewisya نەرموسیا :

بڕ. نەرموتە .

erewisêy نەرموسێی :

بڕ. نەرموتە . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

erewinar نەرمونار :

كەسێكە كە بەراورد لە نێوان مرۆڤ و گیاندار ، یان شتدا بكات (بەراوردكار) .

erewinaray ١-نەرمونارای :

بڕ. ١-ناوردن .

erewinaray ٢- نەرمونارای :

بڕ. ئامادەكردن .

erewinare نەرموناره :

بڕ نەرمونار . (بۆ مێ) .

erewinarya ١-نەرموناریا :

دوو مرۆڤ و دووگیاندار دوو شت ، یان پتر بەراوردكرابن (بەراوردكراو) .

erewinarya ٢- نەرموناریا :

بڕ. ئامادەكراو .

erewinaryay نەرموناریای :

بڕ. نەرمونارای .

erewinarêy نەرموناریێ :

بڕ. نەرمو ناریا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

erewy نەرموی :

بڕ. نارەیی .

erewîtey ١-نەرمویتەی :

دووبارە بێتەوە .

erewîtey ٢- نەرمویتەی :

گوللە ڕێژكردنی مرۆڤ و گیاندار و هەرشتێك دابێژران.

١-ئەرمویچ : erewîç

کەسێکە کە دووبارە دانەوێڵە و شتی تر بێژێتەوە .

٢- ئەرمویچ : erewîç

کەسێکە کە گوللە ڕێژی مرۆڤ و گیاندار و شت بگات.

ئەرمویچای : erewîçay

بڕ. ئەرویتەی .

ئەرمویچە : erewîçe

بڕ ئەرمویچ . (بۆ مێ).

١-ئەرمویچیا : erewîçya

هەرکەسێك ، یان شتێك کە دووبارە بێژرابنەوە .

٢- ئەرمویچیا : erewîçya

مرۆڤ و گیاندار و هەرشتێك کە گوللە ڕێژکرابێت

ئەرمویچیێ : erewîcyê

بڕ. ئەرمویچیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەرەبائیلو : ErbaeêÎu

ناو کۆنی شاری هەولێر کە کۆنترین شاری سەردەمی ئاشووریەکانە هەتا ئێستا بە ئاوەدانی مابێتەوە و مەڵبەندی پەرستنی ئەشتار—عەشتاربوون . ئەسکەندەری مەکۆدنی لە ساڵی ٣٣١ی پێش عیسادا لەگەڵ گامێلی ئەربائێلۆ لەشەڕێکی دژی فارسەکاندا شکا . هەولێر .

ئەرباب : erbab

کەسێك کە لەگەڵ دەوروویەرو دۆست و برادەر و کۆڕێ یارانا خۆش بگونجێت و خۆشیان بێت لە .

ئەربەت : erbet

شوێنی و ناوچەی چۆڵو هۆڵ و بێ ناو و بێ ئاوەدانی .

١-ئەربووت: erbût

هەر ڕەنگێك وەکو ڕەنگی خەنەبێت خەنەیی .

٢- ئەربووت: erbût

مرۆڤ و قژ و موو زەرد لەسوور و سپی .

ئەربیل : erbîl

بڕ. ئەربائیلۆ .

ئەرەبیلا : erbîlla

بڕ. ئەربائێللۆ .

١-ئەرپێڤان : erpêvan

کەسێکە کە زەوی لە شەخەڵ و پروش و پەلاش و بەرد پاك دەکاتەوە .

٢- ئەرپێڤان : erpêvan

کەسێکی شارەزا و پسپۆرە لە پێوانە و بەش بەشکردنی زەویدا .

-نەرپێڤانی : erpêvanî

ـیت کردنەوەی زەوی لەشەخەڵ و پوش بەرد چیلکە و چەویڵ .

٢- نەرپێڤانی : erpêvanî

ـتیکە دەربارەی دابەش کردن و پێوانەی رووبەری زەوی

ـەرتەو : ertew

ـر نەرتەوگرتن . رەخنە .

ـرانە ، نەر تەوم لێ مەگرە .

ـەرتەوگر : ertewgir

کەسێك کە نەرتە و لە خەڵك بگرێ

نەرتەوگرتن : ertewgirtin

بڕ نەرتەو گرتن .

هەڵسەنگاندن و شیکردنەوەی شەنوو کەوکردن هەر بابەت و بۆچوون و ڕەفتار و هەر شتێك بۆ دەرخستنی لایەنی تەواوی و ناتەواویی .

نەرتەولێگرتن : ertewlêgirtin

بڕ. نەرتەوگرتن .

نەرتەولێگراو : ertewlêgiraw

هەرکەس و بابەت و بۆچوون و ڕەفتار و شتێك کە بە مەبەستی دەرخستنی لایەنی تەواوی ناتەواوی هەڵسەنگێنرابێت و شکێنرابێتەوە شەنوکەوکرابێت .

نەرچە : erçe

بڕ. نەرچن .

نەرچس : erçis

نرخی کڕین و فرۆشتنی هەر شتێك .

نەرجن : ercin

دار بادامی بەرتاڵ .

١-نەرجناك : ercinak

بڕ. نەجندە .

٢- نەرجناك : ercinak

بەسام و سەرو سەکووت و شێوە و دیمەنی ترسناك

نەرجنەك : ercinek

بڕ. نەرجناك .

نەرجیس : ercîs

کانزایەکی زۆر نەرم و زۆر قورسە ڕەنگی بۆرو شینباوە .

نەرچە : erçe

بڕ. نەرگەرچی .

erçî
ئەرچی :
بڕ. ئەگەرچی .
erçiwperçî
ئەرچوپەرچی :
مرۆڤی بەرەڵلاو بێ نرخ و هیچ و پووچ .
erx
١-ئەرخ :
١-قلیشی زەوی و چاڵ و شوێنی نزم .
٢-دابران و کەلای نێوان دوو شاخ .
erx
٢- ئەرخ :
گومەز و تاق و پەنجەرە و .. هتد ، کەوانەیی .
erxandin
ئەرخاندن :
١-بڕینی پێستی سەری چووک
٢-بڕینی سەری قیتکە .
erxe
ئەرەخە :
کەسێکە کە دەبێتە داڵدەر پشت و پەنای کەسێکی تر و بەخێوی دەکات و سەرپەرتی و چاودێری دەکات . بەخێوکەر .
Erxewan
ئەرخەوان :
درەختێکی گەورە و گەڵاکانی پن و فرن و قەدەکەی بۆرو پتەوە بەر لە دەرکردنی چرۆ گەڵا و گوڵێکی سووری مەیلە و جۆری ئاڵ و شیرینچك بە هێشو دەردەکات .
erxewansûr
١-ئەرخەوانسوور :
کات و سەردەمی سووربوونی گوڵی ئەرخەوان .
erxewansûr
٢- ئەرخەوانسوور :
سەرەتای مانگی نەورۆز ومرزی بەهار .
erxwanî
ئەرخەوانی :
هەر رەنگێك کە لە رەنگی گوڵی ئەرخەوان بچێ .
erxeyan
ئەرخەیان :
بڕ. ئارخایین .
erxeyanbûn
ئەرەخەیانبوون :
بڕ. ئارخایینبوون .
erxeyankirdin
ئەرخەیانکردن :
بڕ. ئارخەیانکردن .
erxeyanî
ئەرخەیانی :
بڕ . ئارخەیانی
erxût
ئەرخووت :
بڕ. ئەرخورد .

erxurd

ئەرخورد :

ئەو دران لەھەردووسەرەوە ھەنگلی مەشکەیان پێوە بەستراون لەناوەڕاستدا کونێکیان تێدایە تێدەخرێ و دۆژمنکەیان .

مەشکەژەنیندا دەستیان پێوە دەگیرێ لۆرەلەپ ، دەستە خواد ئەخوت دەسەلقوت .

erxîn

١-ئەرخین :

تێکچوونی باروکارکردنی ئەندامی لەش .

erxîn

٢- ئەرخین :

هەستکردن بەکەمبوونی هێز و توانای لەش لە ئە نجامی کارکردن و جموجووڵدا (ماندووبوون) .

erd

١-ئەرد :

هەسارەیەکی کۆمەڵەی خۆرە ، لە دووریدا سێیەم هەسارەیە لێوەی بەدەوری تەوەرەی خۆی و بەدەوری خۆرادا دەسوڕێتەوە و

وەك هەتا ئێستا زانراوە تاکە ئەستێرەیە کە ژیانی تێدابێت .

erd

٢- ئەرد :

بڕ. ٢-ئاخ (١و ، ٣و)

erde

ئەردە :

کونجیی کوتراوی ڕۆن لێ ئەگیراوە .

erdeÎ

ئەردەڵ :

بڕ. ئاردەڵ .

erdeÎan

ئەردەلان :

بڕ. ئاردەلان .

erdizîn

ئەردزین :

هەرتەنێکە کانزایی کە بەگەرما و سەرمابکشێت و گرژ بێت و توانای گەیاندنی کارەباو گەرمایی هەبێ و بۆ دروست کردنی

ئامراز و ئامێر بە ئاسانی بێتە بەرهەم و پتەوییەکی تایبەتی هەبێ وەك ، ئاسن ، زێڕ ، قوورقوشم ، مس ...هتد .

erdi

ئەردی :

سەرمێزەری پیاوی ئایینی .

erzaÎ

ئەرزاڵ :

بڕ ئارزێڵ .

erzan

١-ئەرزان :

هەرشتێك کە نرخی کڕین و فرۆشتنی کەم بێت .

erzan

٢- ئەرزان :

مرۆڤێك کە گوێ بە هیچ نەدات و خەمی هیچ نەخوات .

erzan

٣- ئەرزان :

کەسێکە کە لا لەکەس نەکاتەوە و بایەخ بەکەس نەدات .

بجەمالا حەمەدی بورهانی

تو لەدەرحەق مەچرا ئەرزانی جزیری لا ٥٣٩

erzan ٤- ئەرزان :
رزگاربوون لە کارەسات و بەلا ، بەیانێکی کەم .

erzan bayî ئەرزان بایی :
بڕ. ئەرزان .

erzan beha ئەرزانبەها :
بڕ. ١-ئەرزان .
هەرزانبەها

erzan bû ئەرزان بوو :
کەم بوونەوە و دابەزینی نرخی کڕین و فرۆشتنی هەر شتێك .

erzan can ئەرزا نجان :
کەسێك کە بەنرخێکی کەم و ئەرزان شت بفرۆشێت .

erzancanî ئەرزا نجانی :
کڕین و فرۆشتنی شت بە نرخێکی کەم ئەرزان .

erzanřonîştin ئەرزانرۆنشتن:
بڕ. ئارانرۆنشتن .

erzanfiroş ئەرزان فرۆش :
بڕ. ئەرزا نجان .

erzanfiroştin ئەرزانفرۆشتن :
فرۆشتنی بەنرخێکی کەم و ئەرزان ، هەرزانفرۆش

erzanfiroşî ئەرزانفرۆشی :
بڕ. ئەرانفرۆشتن

erzankautin ئەرزانکەوتن :
دەستکەوتنی هەرشتێك بە نرخێکی کەم و هەرزان.

erzankirdin ئەرزانکردن :
دابەزاندن و کەمکردنەوەی نرخی هەرشتێك لە فرۆشتندا

erzankirin ئەرزانکرن :
بڕ. ئەرزانکردن .

erzannîştin ئەرزانیشتن :
بڕ. ئەرزانکەوتن .

erzen ئەرزەن :
بڕ. ئارچەن.

erzin ئەرزن :
دانەوێڵەیەکی زۆر وردیلەی زەرد باوە و خڕ و بێــبێە و دەکرێ بەئارد ، دەدرێ بە باڵندە .

١-ئەرزنی : erzinî

جۆرە هە نجیرێکی ورد و زۆر شیرینە .

٢- ئەرزنی : erzinî

هەرشتێك كە وەكو ئەرزن بێت .

ئەرزانی : erzanî

بڕ. ئەرزا نجانی .

ئەرزو : erzu

بڕ. ١-ئەرزان .

ئەرزوبیی : erzubyî

بڕ. ئەرزان بوون .

ئەرزوبیە : erzubye

بڕ. ئەرزانبوون .

ئەرزون : erzun

بڕ. ئەرزان .

ئەرزونی : erzunî

بڕ. ئەرزا نجانی .

ئەرزینگ : erzîng

بڕ. ئارچەن .

ئەرزێنك : erzênik

كۆتایی و جەمسەری هەردووشەویلەكە دەكەوێتە خواری لێوی خوارەوە (چەناگە).

ئەر زێڵ : erzêÎ

بڕ. ئارزێڵ -٢

١-ئەرژەنگ : erjeng

مرۆڤی زۆر زەبەلاح و بەسامە .

٢- ئەرژەنگ : erjeng

مرۆڤێك كە ڤژوتووكی بژ بووبێت درێژ بووبێت

٣- ئەرژەنگ : erjeng

ڕەنگی سوور و شلی و ناشرینی و بێزراو .

٤- ئەرژەنگ : erjeng

كتێبی دێرینەی وێنە و نیگاری هونەرمەندی ناودار (مانی).

عـــارزێ قەومـی ل ئەیـــنكێ ژەنگ

ڕەونەق چو ئەما لە ئەخشی ئەرژەنگ خانی (مەم و زین) لا ١٢٠

٥- ئەرژەنگ : erjeng

ماری شـڵ و بەڵەك بەڵەك و ژەهراوی .

ئەرژەنگی : erjengî

مرۆڤی شلْ و سووری چارەگران .

١-ئەرژنگ : erjing

درەختی بادامە کێویلەی بەرتالْ .

٢- ئەرژنگ : erjing

درەختێکە تویکلەکەی سووربـاوە لەبەلاَلووك دەچیێت و گۆچانیشی لیْ دروست دەکرێت .

٣- ئەرژنگ : erjing

جۆرە تووترکێکە .

ئەرسەد : ersed

١-هەرچەندە .

٢-بڕ ئەگە چی ....

ئەسەر دهیجرانت وە جەستەم بـارمن

دلْ بە جەفای تـــو هەر گرفـــتـارمن بێسارانی /دەستوون لا ١١٩ .

ئەرستۆ : Ersto

فەیلەسوفێکی ناوداری یۆنانی کۆن و جیهانیە لە سالْی ٣٨٤ پێش عیسا لەدایك بووە و لە سالْی ٣٢٢ پێش عیسا مردووە بە قسەی نووسەرە کۆنەکان پتر لە (٤٠٠) کتێبی داناوە بەلاَم نزیکەی پە نجایان گەیشتوونەتە ئەم سەردەمەی ئێمە و ئەوانی تر فەوتاون .

ئەرەستوتـالیسی : eristotalîsî

بڕ. ئەرستۆ .

ئەرستۆتێل : eristotêl

بڕ. ئەرستو .

ئەرستۆکرات : Eristokrat

کەسێك کە لە چینی ، یان سەر بە چینی ئەرستۆکراتی بێت .

ئەرستۆکراتی : eristokratî

١-شێوەی بـارودۆخی بەرزترین بەشی چینی دەسەلاَتدار و سەرمایە دار و چەوسێنەر .

٢-بـاروشێوەی ئەو چینە خەلْکەی کەلەناو کۆمەلْدا خۆیان لە چینەکانی تر بەبەرزتر دەزانن .

ئەرستۆکراتیزم: Eristokratîzm

ڕێبـاز و شێوەی چینی ئەرستۆکرات لە کۆمەلْگەی سەرمایەداری و بۆرژوازیدا .

ئەرش : Eriş

١-چەکێکی درێژ نووك تیژە لە سەردەمانی پێشوودا لە جەنگ و ڕاودا بەکارهێنراوە و بەدەست هاوێرژاوە

٢-هەمان چەك ، لەم سەردەمەدا لە یاری مەیدان و گۆرەپاندا بۆ کێبەرکێ هەلْدان بەکاردەهێنرێت .

ئەرغەنوون : erxenûn

بڕ. ئەرگەنوون .

ervaz
١-ئەرڤاز :
بڕ. ئەوراز.
ervaz
٢-ئەرڤاز :
هەرشتێك کە پێوانەی بەرەو ژووری لەچاوشتێکی لەخۆی نەویتردا پتربێت .
ervan
١-ئەرڤان :
جۆرە توورەکەیەکە ، کە لە پێستی مەڕ و مالآت دروست دەکرێت و شیری تێدەکرێت .
ervan
٢- ئەرڤان :
پارچە قوماشێکە بە شێوەی توورەکەیەکی بچووك دەدووردرێت بە شوێنی تایبەتی ، بۆ هەڵگرتنی شتی بچووك و ورد .
ervan
٣- ئەرڤان :
بڕ. ئارد .
ereq
ئەرەق :
١-شوێن و پێداڕۆیشتنی سروشتی ڕووبار و جۆگە و ...هتد
٢-دۆڵ و شیوو دادڕاوی بچووك .
erik
١-ئەرك:
پێویستی دیاریکراوی سەرشان بۆ بەجێهێنانی فرمان و کارو مەبەست .
erik
٢- ئەرك:
ئیش و کارێك کە بەئاسانی ئەنجام نەدرێت هەڵکەندنی ئەم بیرە ئەرکی زۆری گەرەکە .
erik
٣- ئەرك:
هەرکەسێك ، یان هەرشتێك کەببێت بە بارێکی گران بەسەر خەڵکەوە بە ڕاستی بووین بە ئەرك بەسەرتانەوە .
erik
٤- ئەرك:
کۆشش و هەوڵ و تەقەلا .
erik
٥-ئەرك :
کۆشك و تەلار و بارەگای پادشایان و گەورەپیاوان .
erikasan
ئەرکئاسان :
کەسێك ، گیاندرێك ، یان شتێك کە ئەرك و بارو سەرپەرشتی و چاودێریکردنی ئاسان بێت .
erikandin
ئەرکاندن :
بڕ. ئەرککێشان .
erike
١-ئەرکە :
بڕ. ئەرك .
erike
٢- ئەرکە :
بڕ. ئەگەر .
erikdar
١-ئەرکدار :
کەسێك ، خێزانێك ، کۆمەڵێك کە ئەرکی زۆری بەسەرەوەبێت .

٢- ئەركدار : erikdar

کەسێك کە ببێت بە ئەرك بەسەر خەڵکەوە .

٣- ئەركدار : erikdar

ماڵێك کە منداڵی هەبێت میوانی زۆری بێت ، یان مەڕ و ماڵاتی زۆری هەبێت .

٤- ئەركدار : erikdar

کەسێك ، خێزانێك ، کۆمەڵێك کە خەرج و پێداویستی ڕۆژانەیان زۆربێت .

ئەرککیش : erikkîş

بڕ. ئەرککێش .

ئەرککێشای : erikkêşay

بڕ. ئەرککێشان

ئەرککیشە : erikkîşe

بڕ. ئەرککێش . (بۆ مێ) .

ئەرککێشان : erikkêşan

بڕ. ئەرککێشان .

ئەرککیشا : erikkîşa

بڕ. ئەککێشراو .

ئەرککیشیێ : erikkîşyê

بڕ. ئەرککێشراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەرککێش : erikkêş

کەسێکە کە پێویستی دیاریکراوی سەرشانی جێبەجێ بکات .

٢- ئەرککێش : erikkêş

کەسێکە کە کارو کۆششی زۆر بکات و هەوڵ و تەقەلای زۆر بدات .

١-ئەرککێشان : erikkêşan

جێبەجێکردنی ئەرکی دیاریکراوی سەرشان .

٢- ئەرککێشان : erikkêşan

کاروکۆششکردنی زۆر و هەوڵ و تەقەلادانی زۆر .

ئەرککێشراو : erikkêşraw

گیاندارێك ، یان شتێك کەلە پێناویدا هەوڵ و کۆششی زۆر درابێ و چاك سەرپەرشتی و چاودێری کرابێت .

ئەرککێشیا : erikkêşya

بڕ. ئەرککێشراو .

ئەرککێشیاگ : erikkêşyag

بڕ. ئەرککێشراو .

ئەرککێشیاو : erikkêşyaw

بڕ. ئەرککێشراو .

erkêbdar

ئەرکێبدار :

گیانداری بەهێز و بەتوانا .

erikgiran

ئەرکگران :

کەسێک . گیاندارێک ، یان شتێک کە ئەرک و بارو سەرپەرشتی و چاودێریکردنی زۆر سەخت و نارەحەتت بکات .

erig

ئەرگ :

بڕ. ١- ئاگردان -١

Ergenûn

ئەرگەنوون:

جۆرەئامێرێکی لوولەیی مۆسیقایە ، بە ئەندازە و بارستایی جۆراو جۆرە ، بەهۆی هەمانەی باوە فووی تێدەکرێت ، ژمارەی لوولەکانی لەحەوتەوە تا دوانزەیە ، بە هۆی تێپەڕاندنی هەواوە بە لولەکانیدا دەنگ پەیدا دەبێت ، زۆرتر لە کلێساکاندا لێدەدرێت .

erman

ئەرمان :

بڕ. نێرمان

ermanay

ئەرمانای :

پیشاندان و وەپێشچاوخستنی هەرکەس و هەر شتێک بەخەڵک (نواندن) .

ermen

ئەرمەن :

گەلێکی ئاری ئەژادی ئایین عیسایییە ، لە ئاسیای بچووکدا دەژین .

Ermenistan

ئەرمەنستان :

وڵات و زێدی گەلی ئەرمەن .

ermenî

١-ئەرمەنی :

کەسێک کە خەڵکی ئەرمەنستان بێت .

ermenî

٢- ئەرمەنی :

زمانی گەلی ئەرمەن .

ermenî

٣- ئەرمەنی :

جۆرەمافوورێکی تەنک و ڕەنگاو ڕەنگە ، کە زۆرتر لە ئەرمەنستان دروستدەکرێ .

ermeniye

ئەرمەنییە :

بڕ. ١-ئەرمەنی . (بۆ مێ) .

Ermîn

ئەرمین :

ئەستێرەی جەمسەری باکوورە و پێیدەگوترێت هەسارەی قوتبی .. ناوی دەیەم بورجە .

erin

ئەرن :

توورەیی پەنگە و خواردوو وهەڵچوون و گرژیی باری دەروونیی مرۆڤ و گیاندار . (ڕق).

erna

ئەرنا :

بڕ. ئەگینا .

ernav

ئەرناڤ :

بڕ. ئەرن .

ئەرنە : erne

بڕ. ئەگینا .

ئەرنۆ : erno

بڕ. ئەرن .

ئەرنۆکی : ernokî

بارودۆخی تووڕەیی و پیشخواردنەوە و هەڵچوون و گرژی و باری دەروونیی مرۆڤ و گیاندار ..(تووڕەیی) .

ئەرنووس : ernûs

کەسێکە هەمیشە چاوی لەسامان و شتی خەڵکە و پێی ناخۆشە کە خەڵك شتیان هەبێ .(بەغیل) .

ئەرنووسی : ernûsî

بارودۆخی کەسێك کە چاوی لەسامان و شتی خەڵك بێت و پێی ناخۆشبێت خەڵك شتیان هەبێت .

ئەرنیت : ernît

پەنگخواردنەوەی تووڕەیی و هەڵچوون و گرژیی باری دەروونیی مرۆڤ و گیاندار .

ئەرواو : erwaw

کەسێکە کە کاری کشتوکاڵ و چاندن بێ .

ئەرواوی : erwawî

ئیش و کاری کشتوکاڵ و چاندن .

ئەرواویکەر: erwawîker

بڕ . ئەرواو .

ئەرواویکردن : erwawîkirdin

تۆ و داچاندن و کشتوکاڵکردن .

ئەروەند : erwend

وتەوهەڵسوکەوتێك کە مەبەستی خراپ و فێلاویی دەروون ،لە ژێر پەردەی چاکەدا بشارنەوە و خەڵکیان پێهەڵخەڵەتێنرێت .(فڕوفێڵ).

ئەروق: Eruq

١-درەختێکی بەرداره ، گەڵاکانی ورد و درێژکۆڵەن ، تەمەنی کورتە ، زۆر تووشی نەخۆشی نەبێت و کرمۆڵدەبێت

٢-بەری هەمان درەخت ، گەورە و خڕ و تووکن و زبر و ئاودار و گۆشتنە ، ناوکێکی گەورە و گرنج گرنجی هەیە (قۆخ) .

ئەرۆ ڕۆ : erořo

دەنگێکە بۆ ئاگادارکردنەوەی بەرانبەر (هێی) .

ئەروو وی : erûwî

بڕ. ئەرواوی .

ئەری : erî

بڕ. ئەرا .

ئەریدای : erîday

بڕ. ئەرێدان .

ئەرێدەر : erîder

بڕ. ئەرێدەر .

ئەرێدەرە : erîdere

بڕ. ئەرێدەر . (بۆ مێ).

ئەریکەر : erîker

بڕ. ئەریکەر .

ئەریکەرە : erîkere

بڕ. ئەریکەر . (بۆ مێ).

ئەریکەردەی : erîkerdey

بڕ. ئەریکردن .

ئەریستۆفان : Erîstofan

کۆمیدیانووسێکی ناوداری یۆنانیی کۆنە ، بەرهەمە شانۆییەکانی بەلوتکەی ئەدەبی شانۆ دادەنرێن .لە دەوروبەری ساڵی [illegible] پێش عیسا لەدایکبووە و لە ٣٨٥ ی پێش عیسا مردووە .

ئەرین : erîn

١- وەڕەی سەگ .

٢- نەڕەی شێر .

٢- ئەرین : erîn

ئەندامی نێوان جومگەی شان و جومگەی مەچەك .

١- ئەرێ : erê

١- ئامرازێکە بۆ پرسیارکردن .

* ئەرێ لە کوێ بوون ؟

٢- ئەرێ : erê

ئامرازێکە بۆ بانگهێشتن و پرسیارکردن لە سەرسوڕمانەوە .

* ئەرێ ڕۆڵە ، بۆچی ناخەویت ؟! .

٣- ئەرێ : erê

ئامرازێکە بۆ وریاکردنەوە .

ئەرێبەتتی : erêbettî

وشەیەکی تایبەتی منداڵانە ، لەکاتی هەست بەخۆشیکردن و ڕوودانی شتێك کە سەرنجیان ڕابکێشێت دەیڵێن .

ئەرێبەددی : erêbeddî

بڕ. ئەرێبەتتی

ئەرێبەللیم : erêbellîm

بڕ. ئەرێبەتتی .

ئەرێدان : erêdan

گفتدان بۆ جێبەجێکردنی هەرکارو مەبەستێك.

erêder
ئەرێدەر :
کەسێکە گفت و پەیمان دەدات بۆ جێبەجێکردنی کارو مەبەستێك .

erêkirdin
ئەرێکردن :
قسەو کارو مەبەستێك .

erêker
ئەرێکەر :
کەسێکە بە قسە و کارو مەبەستێك قایلبێت و بەڕاست و دروستیان بزانێت .

erêmîn
ئەرێمین :
بڕ. ١-ئەرێن -٢

erênî
ئەرێنی :
کارێك ، وتەیەك ، ڕووداوێك ، یان هەر مەبەستێك ڕاستی و دروستیی چەسپابێت (سەلمێنراو) .

erêwnerîyê
ئەرێ و ئەرییێ :
مرۆڤی ڕاڕا، کە هەردەمەی لەسەر بیر و ڕاو بۆچوونێکە .

eřa
١-ئەڕا :
ئامرازی پرسیارکردنە بۆ ڕوونکردنەوە و زانینی هۆی ڕوودانی کارو مەبەستێك .
*ئەڕا نانەکەم خواردی ؟

eřa
٢- ئەڕا :
ئامرازێکە واتای لەبەر ، لە پێناو ،دەبەخشێ .
ئەی کەموتەرە ئەڕای تۆ هاوردمە .

eřa
٣- ئەڕا :
ئامرازێکەی بۆدیارخستنی ئەو شوێنەی کەسێك بۆی دەڕوات .
*چم ئەڕا سلێمانی .

eřabe
ئەڕابە :
بڕ. ئەرەبانە .

eřaf
ئەڕاف :
بڕ. ئاشق .

eřayçe
ئەڕایچە :
بڕ. ئەڕا -١

eřayçî
ئەڕایچی :
بڕ.ئەڕا -١

eře
ئەڕە :
پارچە ئاسن ، پۆڵا ....هتد ، تەنکە ،ڕیز ددانێکی تیژی هەیە بۆ بڕینەوەی دار ، ئاسن و ...هتد بەکارنەهێنرێت .

eřde
ئەڕدە :
لاستیکێکی بازنەییە ، کە ئۆتۆمبیل و پایسکل و ماتۆڕ و ...هتد لەسەری دەڕۆن .

eřeneř

ئەڕەنەڕ :

ڕەوتی نێرەکەر .

eřdên

ئەڕدێن :

مووی ڕوواو لە چەناگە و لاجانگی نێرینەی مرۆڤی پێگەیشتوو . (ڕیش) .

eřfanay

ئەڕفانای :

بڕ ئەڕفای .

eřfaniya

ئەڕفانیا :

مرۆڤ و گیاندار و شتی پڕ پیاکراو و گورج ڕا پێچکراو ..(ڕفێنراو ، ڕارفێنراو) .

eřfaniyê

ئەڕفانیێ :

بڕ ئەڕفانیا (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eřfay

ئەڕفای :

پەلامار و پڕکردن بە مرۆڤ و گیانداروشت و ڕا پێچکردنیان بەخێرایی . (ڕفاندن) .

ez

١-ئەز :

جیناوی کەسی بگۆی تاکە ، بەواتای من .

ئەزو تە پێسە خاسۆهاشتی بیمێ

وشۆهـــــاشتی دمایۆ ڕەنجیائی (صەییدیی هەورامی)

ez

٢- ئەز :

ئامرازی پەیوەندییە بەواتای (لە)

ئەڤ زینەت و خەمل و حــــەنبەل

ئەز پیش و پەس پەمین و قەنبەل (ئەحمەدی خانی)

ezare

ئەزارە :

کەسێك کە خەریکی شیوەن و زاری بێت .

ezeb

ئەزەب :

بڕ. ئەزەپ .

ezep

١-ئەزەپ :

کەسێك کە بەردەستیی کەسانی تر بکات و خزمەتیانبکات (خزمەتکار و کارەکەر) .

ezep

٢- ئەزەپ :

ئەوکەسەی فەرمانی دادگە و سەرکردەکان بەکوشتن و هەڵواسینی خەڵك بەجێبهێنێ (جەللاد) .

ezel

ئەزەل :

سەرەتای دەستپێکردنی هەموو شتێك ، بە تایبەتی گەردوون .

ezbe

١-ئەزبە :

دەرمانی وشك کەلە شێوەی دەنکی پانکۆلەو خڕدا دروست دەکرێت .

ezbe

٢- ئەزبە :

گیایەکی کیویلەی توون و تیژە ، ووشکدەکرێت و بۆ خۆشکردن و چێژ و بۆن و بەرامەی خواردن بەکاردەهێنرێت .

ezber

ئەزبەر :

ڕەوانی و بێ هەڵەیی لە دووبارە کردنەوەی هەر دەق و بابەت و شتێکی ڕەوانکراودا . لەبەر .

ezberkiraw

ئەزبەرکراو :

هەرشتێك کە ئەزبەرکرابێ .

ezberkirdin

ئەزبەرکردن :

وتنەوەی زارەکی هەر دەق و بابەت و باسێك کە لە دەوروبەر لە ئەنجامی خوێندنەوە ، یان بیستندا چەسپا بێت .

ezbenî

ئەزبەنی :

وشەیەکە بۆ ڕێزلێگرتن و بەگەورە زانینی کەسێك بەکاردەهێنرێ ، بەواتای من بەندەی تۆم .

ezbole

ئەزبۆلە :

بڕ. ٢-ئەزبەر

ezbûwe

ئەزبووە :

بڕ. ئەزبە .

ezbî

ئەزبی :

بڕ. ٢-ئەزبە .

ezperist

ئەزپەرست :

کەسێکە کە هەموو بەرژەوەندییەکی هەربۆ خۆی بوێت و حەزنەکات کەسی تر کەڵك وەربگرێت .

ezperistî

ئەزپەرستی :

هەست وخولیای مرۆڤ بۆ ویستنی هەموو بەرژەوەندییەك بۆ خۆی . (خۆپەرستی).

ezbîle

ئەزبیلە :

بڕ. ٢-ئەزبە

ezrayîl

ئەزراییل :

بڕ. ئیزراییل .

ezzan

ئەززان :

بڕ. ئاسان .

ezreqûn

ئەزرەقوون :

ئاوێتەیەکی هاڕدراوە لە شێوەی پۆدرەدا ، بۆ پاکو خاوێنی دەدرێ لە لەشی منداڵ.

ezva

١-ئەزڤا :

١-هەرشتێك کەزووگڕبگرێت .

٢-چیلکەیەکی کورت و باریکی لە پارافین هەڵکێشراوە ، سەرێکی دەنکە گۆگردێکی خێرا کلپەسێنی پێوەیە ، بەخشاندنی لە ڕووبەرێکی بەمژادی تایبەتی کلپەسێن دا پۆشراو ، یان لە ڕووبەرێکی زبر، ئاگر دەکاتەوە .

٣-قوتوویەکی بچکۆلەیە ، دەنکە شقارتەی تێدایە ، تەنیشتێکی ، یان هەردوو تەنیشتی بەمژادی تایبەتی کلپە سێن ڕووکەشکراون .

ezva

٢- ئەزڤا :

ناوی هەندێك ڕووەکی دڕکاوی ، وەك سوێر ، کەلە دەرمانسازیدا بەکاردەهێنرێت .

٠- ئەزڤا : ezva

ئەو بەشەی چەك و تەقەمەنی کە لەکاتی تەقاندندا دەردەپەڕێت .

ئەزکە : ezke

بڕ. ئەوسا .

ئەزگەری : ezgerî

کرویاری ئاواکردنەوە .

ئەزگل : ezgil

بڕ. ئەسکڵ .

١-ئەزمان : Ezman

پارچە گۆشتێکی پتەوی پەمەییە ، سەرێکی بە بەشی پتەوی ئاودەمەوە بەندە ، سەرەکەی دی دەجووڵێت ، تاوتوێ بە خواردن دەکات ، ئەندامی چێژکردنە و ئەندامی یاریدەدەری ئاخاوتنە .

٢- ئەزمان : ezman

بڕ. ئاسمان -٢ .

ئەزمانڕەش : ezmanřeş

١-مرۆڤی دەمپیس و جنێو فرۆش .

٢-کەسێکە دوعا و نزای خراپە لەخەڵك بکات .

٣-مرۆڤی زمانبەد و دووزمان .

ئەزماو : ezmaw

هەرشت و کەسێك کە تاقیکرابێتەوە و قاڵبووبێت

ئەزمانی : ezmanî

بڕ. ئاسمانی .

ئەزموو : ezmû

هەر شت و گیانلەبەرێك کە تاقیکرابنەوە ، بە مەبەستی دەرخستنی لایەنی چاکە و خراپەکان .

ئەزموارده : ezmiwarde

بڕ. ئەزموون .

ئەزمین : ezmîn

بڕ. ئاسمان -١

ئەزمێن : ezmên

بڕ. ئاسمان -٢

ئەزمووده : ezmûde

بڕ. ئەزموو .

ئەزموودەکردن : ezmûdekirdin

بڕ. ئەزموونکردن .

ئەزموون : ezmûn

کاری تاقیکردنەوە و هەڵسەنگاندنی مرۆڤ و هەرشتێك بەمەبەستی دەرخستنی لایەنی چاك و خراپیان .

ئەزموونکردن : ezmûnkirdin

نرخاندن و هەڵسەنگاندنی مرۆڤ و هەر شتێك بەمەبەستی دەرخستنی لایەنی چاکی و خراپییان .

١-ئەزنگ : ezing

١- پارچە تەختەی تەنك و باریك .

٢-داری سووتاندن .

٢- ئەزنگ : ezing

هەناسەی قووڵایی ناخ .

ئەزنگڕاکرن : ezingiřakirin

هەڵمژینی هەوا بۆ ناوسییەکان و دانەوەی (هەناسەدان).

ئەزنگهاتن : ezinghatin

بڕ. ئەزنگڕکران

ئەزنیف : Eznîf

یارییەکە بە بیست و هەشت (پوول)ی لەکانزا ، باغە ...هتد ، دروستکراو لە نێوان (٢-٧) کەسدا دەکرێ ، دیوێکی پوولەکان دووبەشەو بە نۆرە ، ژمارە(٠-٦) یان لەسەرە و لەکاتی داناندا ژمارە دەنرێن بە یەکەوە ئەگەر سەرجەمی خانی دووسەر ، یان چوار سەر ، پێنج و چەندەی پێنج بوو بۆ ئەو کەسە دەنووسرێ هەتا تەغار دەکات .

ئەزنیڤ : eznîv

مرۆڤی داوێنپاك و بەئابڕوو .

ئەزنیڤی : eznîvî

١-بەئابڕوویی و داوێنپاکیی مرۆڤ .

٢- ئەزنیڤی : eznîvî

چلۆنایەتیی باری باشهەڵکەوتن و ئەگۆڕانی مرۆڤ و گیانلەبەر و هەرشتێك .

١-ئەزوا : ezwa

شیلە و جەویی گیایەکە کە لەناوچەگەرمەکاندا دەڕوێت ، ڕەنگی زەرد، یان زەردی ڕەشباوە ، تاڵە و بۆ چارەسەری ڕەوانی و ئەخۆشیی جەرگ بەکاردێت .

٢- ئەزوا : ezwa

بڕ. ئەزبیە .

ئەزویە : ezwiye

بۆن و بەرامەی داودەرمانی خۆشبۆ ، کە دەپرژێنرێتە سەر هەندێ خۆراك و دەکرێتە ناو خواردن و خواردنەوە ، وەك ئاڵەت و زەردەچەوە ، زەعفەران ، دارچینی و زیرە .

ئەزیەت : ezyet

بڕ. ئازار .

ezyetxwardin
ئەزیەتخواردن :
بر ئەزیەتکێشان .

ezyetdan
ئەزیەتدان :
بر ئازاردان .

ezyetkirdin
ئەزیەتکردن :
بر ئازاردان .

ezyetkêşan
ئەزیەتکێشان :
بر ئازارکێشان .

ezîbandin
ئەزیباندن :
بر ئازاردان .

ezîbîn
ئەزیبین :
بر ئازاردان .

ezîr
ئەزیر :
هەرشتێك ئاشكرا نەبێت (پەنهان) .

ezeserê
ئەزسەرێ :
ناوەراستی شەو ، لە نێوان خۆرئاوابوون و خۆرهەلاتندا (نیوە شەو) .

ej
ئەژ :
ئامرازێکە بۆ دیاریکردنی شوێن و جێگا . لە .

ejdad
ئەژداد :
باپیران و ئەوەی پێش ئەوان .

ejder
ئەژدەر :
بر. ئەژدیها .
مەکرو وەکی دەهانێ ئەژدەر
مەنکور وەکی ئەکیر و مونکەر (ئەحمەدی خانی)

ejdeha
ئەژدەها :
بر. ئەژدیها .

Ejdîha
١-ئەژدیها :
١-مارێکی زۆر گەورە و هێرشبەرە ، پەلاماری گیاندار دەدات و هەڵیدەلووشێت .
٢-مارێکی ئەفسانەیی زۆر گەورەی شاخدارە، چاوی وەکو ئاگر دائەگیرسێ و دەمی گڕی لێدێتە دەرەوە، گیاندار هەڵئەلووشێت

ejdîha
٢- ئەژدیها :
١-زەلامی زۆر خۆر .
٢- پیاوی ئازا و بە جەرگ .

۱-ئەژمار : ejmar

۱-کاری دەرخستنی چەندێتیی هەرشتێك

۲-شتی زۆر و لە ئەندازە بەدەر

۲- ئەژمار : ejmar

بڕ. ئەژمێر .

۳- ئەژمار : ejmar

بڕ. ئامار .

ئەژمارای : ejmaray

۱-بڕ. ئەژماردن .

۲-قەرەبووکردنەوەی هەر زیانێك (بژاردن)

۱-ئەژمارە : ejmare

۱- چەمك و هێمایەکە بۆ دەرخستنی چەندێتیی هەر شتێك

هێمایەکە بۆ دەستنیشانکردن و ناونیشانی مرۆڤ ، ماڵ ، شوێن ....هتد .

۲- ئەژمارە : ejmare

ڕەنووسێك کە ببێتە هێما و هۆی ناسینی شوێنێك ، کەسێك ، جێگایەك .

۳- ئەژمارە : ejmare

بڕ.ئەژمێر (بۆ مێ)

ئەژمارەکردن : ejmarekirdin

بڕ. ئەژماردن .

ئەژمارتن : ejmartin

بڕ ئەژماردن .

ئەژماردە : ejmarde

هەرگیاندار و شتێك کە چەندێتی و ژمارەی دیاریکرابن .

ئەژماردەی : ejmardey

بڕ. ئەژماردن .

ئەژماردن : ejmardin

ناوهێنانی ژمارە بە زنجیرە و بەڕیز بۆ ئەو شتانەی کە مەبەستن بزانرێت چەندن .

ئەژماریا : ejmariya

بڕ. ئەژماردە .

ئەژماریێ : ejmariyê

بڕ. ئەژماردە . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەژماه : ejmah

بڕ. ۱-ئەژمار .

ejmet

ـەژمەت :

ـەبوونی توانا و دەسەلآت و دەرەتان بۆ بەجێهێنانی کارێك ، یان مەبەستێك کە پێویستە ئەنجامبدرێن (ناچاری).

ejmêr

ـەژمێر :

کەسێکە گیاندار و شت بژمێرێت .

ejmêrdiraw

ئەژمێردراو :

بڕ. ئەژمارده .

ejin

١-ئەژن :

ئامرازی خاوەنەندییە ،گیاندار و شت دەکاتە موڵکی مرۆڤ و گیاندار و شتی تر .(هینی) .

ejin

٢- ئەژن :

بڕ. ئەژنەو .

ejnek

ئەژنەك :

جوونە و هێزدانە بەرخۆ بۆ هەستان وڕاستبوونەوە .

ejnekdan

ئەژنەکدان :

هێزدانە بەرخۆی مرۆڤ بۆ هەستان و ڕاستبوونەوە

ejnas

ئەژناس :

بڕ. ناشنا .

ejnasay

ئەژناسای :

١-بیرکەوتنەوەی وێنا و سیما و شێوە و هتد ..ی ، مرۆڤ ،گیاندار ، یان شتێك ، بەجۆرێکی واکە بناسرێتەوە .

ejnase

ئەژناسە:

بڕ. ناشنا .(بۆ مێ).

ejnasî

ئەژناسی :

بڕ. ناشنایەتی

ejnasiya

ئەژناسیا :

کەسێك کە زۆر کەس بیناسن . (ناسراو) .

ejnasyay

ئەژناسیای :

بڕ. ناشنایەتی .

ejnasiyey

١-ئەژناسیەی :

بڕ. ناشنایەتی .

ejnasiyey

٢- ئەژناسیەی :

بڕ. ئەژناسای .

ejnasiyê

ئەژناسیێ :

بڕ. ئەژناسیا (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ejne

ئەژنە :

بڕ. ئەژنەو . (بۆ مێ) .

ejnefte
ئەژنەفتە :
بڕ ئەژنەوتە .
ejneftin
ئەژنەفتن :
گەیشتنی دەنگ بە گوێ . (بیستن) .
ejnew
ئەژنەو :
کەسێك ، گیاندارێك کە گوێی لە دەنگ وقسە بێت .
ejnewa
١-ئەژنەوا :
مرۆڤ و گیانداری گوێڕایەڵ کە چۆنت بوێ بەو جۆرە هەڵسووکەوتی پێ بکەی . (گوێڕایەڵ).
ejnewa
٢- ئەژنەوا :
بڕ. ئەژنەو .
ejnewe
ئەژنەوە :
بڕ. ئەژنەو . (بۆ مێ) .
ejnewte
ئەژنەوتە :
دەنگی بیستراو .
ejnewtin
ئەژنەوتن :
بڕ. ئەژنەفتن .
ejnewiya
ئەژنەویا :
بڕ. ئەژنەفتە .
ejnewyey
ئەژنەویەی :
بڕ. ئەژنەفتن .
ejnewyê
ئەژنەوێ :
بڕ. ئەژنەوتە . (بۆ مێ و بۆ کۆ).
ejinya
ئەژنیا :
بڕ. ئەژنەوتە .
ejinyey
ئەژنیەی :
بڕ. ئەژنەفتن .
ejnîn
ئەژنین :
بڕ. ناژنین .
ejninewe
ئەژنینەوە :
بڕینی لاسکی دانەوێڵەی پێگەییو و گژوگیا بەداس و کەرەنتوو ومەکینەی دروێنە .
ejnyê
ئەژنێ :
بڕ. ئەژنەوتە . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
Ejno
١-ئەژنۆ :
جومگەیەکە ڕان و لاقی مرۆڤ و گیانداری بڕ بڕەدار بەیەکەوە دەبەستێ .

٢- ئەژنۆ : ejno

ئەندازەیە کە ،هێندەی پێوانەی بەری پێ تا ئەژنۆ.

* ماڵی دووکەییانۆ و خۆڵی تا ئەژنۆیە !

ئەژنۆپێدادان : ejnopêdadan

١-ناچارکردن و زۆرهێنان بۆ کەسێك و ملکەچکردن و نووچپێدانی .

٢-تێشکاندنی هێزێك و زاڵبوون بەسەریا.

ئەژنۆدادان : ejnodadan

١-لەسەرچۆك ، یان ئەژنۆ دانیشتن بەرامبەربەکەسێك ، یان کەسانێك لەبەر ڕێزلێگرتن و بە گەورمزانینیان ، یان پاڕانەوە

نییان .

٢-تێشکان و دۆڕانی لەشکر و هێزی دەوڵەتێ لەشەڕو بەربەرمکانێدا .

٣-بەزین و ژێرکەوتن لە جەنگ و بەربەرمکانێ و دوژمنایەتیدا .

ئەژنۆشکان : ejnoşikan

بێهێزبوون و توانا لێبڕان لە ئەنجامی مردنی کەسێکی ئازیز ، یان ،ڕووداوێکی دڵتەزێنندا.

ئەژنۆشکاندن : ejnoşikandin

کوشتنی خۆشەویست و ئازیزی کەسێك

ئەژی : ejî

ڕوومك و گیانداری زیندوو .

ئەژێل : ejêl

بڕ. ئاقڵ .

ئەس: es

بڕ ئەز . :

ئەسپێندار : espêndar

بڕ. چنار .

ئەسارە : esare

بڕ. ئەستێرە

ئەسارەدار : esaredar

بڕ. ئەستێرەدار .

ئەسارە شناس : esareşinas

بڕ. ئەستێرە ناس .

ئەسارە شناسی : esareşinasî

بڕ. ئەستێرە ناسی

ئەسارەوان : esarewan

بڕ. ئەستێرە ناس

ئەسارە وانی : esarewanî

بڕ ئەستێرە ناسی .

ئەسارەی دەریا : esareyderya

بڕ. ئەستێرەی دەریا

ئەسارەی دوومدار : esarey dûmdar

بڕ ئەستێرەی کلکدار

ئەسارەی سیوەیل : esareysîweyîl

بڕ. ئەستێرەی سیوەیل .

١-ئەسان : esan

بەردێکی سەخت و پتەو و چاککراوە ، لە کاتی تایبەتیدا دەردەهێنرێ و ڕووەکەی چەور دەکرێت ،بۆ تیژ کردنی تیغ بەکاردەهێنرێت (هەسان) .

٢- ئەسان : esan

١-کەسێك کە گیاندار و شت بە پارە و پوول و شتی بەرانبەر بکڕێت .

٢-کەسێك کە مافی ڕەوای خۆی وەرگرێت .

ئەسانە : esane

بڕ. ئەسان . (بۆ مێ) .

ئەسانای : esanay

بڕ.ئەسای .

ئەسانیا : esanya

بڕ. ئەسیا .

ئەسانیێ : esanyê

بڕ. [illegible] . (بو مێ و بۆکۆ) .

١-ئەسای : esay

وەرگرتن و دەسکەوتنی شت بە پارە و پوول ، یان بە شت گۆڕینەوە و کڕین (سەندن) .

٢- ئەسای : esay

وەدەسهێنانی مافی ڕەوا (سەندن).

ئەسە : ese

بڕ. ئەوسا .

ئەسەدوا : esediwa

داوا و تکا بۆ بەدەستهێنانی مەبەست و شت و کارێك ....

ئەسەرد : eserid

بڕ . ئەسەردان .

ئەسەردان : eseridan

وەلامدانەوەی سلاو .

eseȓdey — ـەسەڕدەی :

ـەستڕین .

eserge — ئەسەرگە :

جیگا و شوینی سەرگیراو و داپۆشراو .

eseȓya — ئەسەڕیا :

بڕ. ئەستڕاو .

eseȓyey — ئەسەڕیەی :

بڕ. ئەستڕین .

eseȓyê — ئەسەڕیێ :

بڕ. ئەستڕاو . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

esel — ئەسەل :

هەرهۆکارێك بۆ ئەنجامدان ، یان ئەنجامنەدانی هەرکارو مەبەستێك .

eseyciga — ئەسەی جگا :

بڕ. ئەلەکەسەما .

esib — ئەسب :

بڕ. ئەسپ .

esben — ئەسبەن :

بڕ. ئەسپەندەر .

esbî — ئەسبی :

بڕ. سپی .

espîde — ١-ئەسپیدە :

ڕەنگێك کە وەکو ڕەنگی بەفری بیگەردبێت .

espîde — ٢- ئەسپیدە :

سەرەتاو ڕووناکیی بەرەبەیان .

espêde — ئەسپێدە :

بڕ. ئەسپیدە .

esbînîxa — ئەسبینیخا :

بڕ. ئەسبێنی .

esbênî — ئەسبێنی :

سپێنەی هێلکە .

ئەسپ : Esip

١-گیانداریکی جوانی چوارپێ بەرزەی یەکسمە ، پشتی چاڵە ،لەشی پتەو و دارێژراوە، تووکی خزە ، خێراو خۆشڕەوە کلك و یالی درێژن ، بۆ سواری بەکاردەهێنرێت ، لەکاتی غاردانیدا کلك و مل دەگرێ و بەرزیاندەکاتەوە ، هێماو نیشانەی دەماخبەرزی و کۆڵنەدانە .

٢-هەر یەك لەو دوو داشەی کە لە شێوەی کەللە سەری ئەسپدان ، کە جووڵانەوەی ئانیشکەییە ، لە یاریی شەترەنجدا سێ خانە بازدەدات.

١-ئەسپار : espar

بڕ. ئەسپارکردن .

٢- ئەسپار : espar

بێڵ تەپکردن و هەڵگەڕاندنەوەی زەوی و پاککردنەوەی لە ڕوومکی زیانبەخش .

ئەسپارای : esparay

بڕ . ئەسپاردن .

ئەسپارتن : espartin

بڕ. ئەسپاردن .

ئەسپارتی : espartî

بڕ . ئەسپێرراو .

ئەسپاردە : esparde

بڕ. ئەسپێرراو .

ئەسپاردەی : espardey

بڕ. ئەسپاردن .

١-ئەسپاردن : espardin

دانانی کەسێك ، یان شتێك لای یەکێك بۆ ماوەیەك بەمەبەستی پاراستن و چاودێری و هەڵگرتنی (سپاردن) .

٢- ئەسپاردن : espardin

دانی کارێك بەیەکێك بۆ جێبەجێکردنی .

*ئەم کارەم بەجوامێر ئەسپاردووە.

٣- ئەسپاردن : espardin

ناشتنی مردوو و داپۆشینی بەخاك

ئەسپارکەر : esparker

کەسێکە کە بەبێڵ زەوی هەڵدەگێڕێتەوە بۆ مراندنی گژوگیای وشیکردنەوە و ئامادە کردنی بۆ چاندن .

ئەسپارکەرە : esparkere

بڕ ئەسارکەر (بۆ مێ).

ئەسپارکراو : esparkiraw

زەوییەك کە بە خاکەناز و بە بێڵ هەڵگێڕدرابێتەوە بۆ مراندنی گژوگیاکەی و شیکردنەوە و ئامادەکردنی بۆ چاندن .

esparkirdin

ئەسپارکردن :

هەڵگێڕانەوەی زەوی بەخاکە ناز و بێڵ و مراندنی گژوگیاکەی و شیکردنەوە و ئامادەکردنی بۆ چاندن .

esparkirya

ئەسپارکریا :

بڕ. ئەسپارکراو .

esparkiryag

ئەسپارکریاگ :

بڕ. ئەسپارکراو .

esparkiryaw

ئەسپارکریاو :

بڕ. ئەسپارکراو .

esparya

ئەسپاریا :

بڕ. ئەسپێر راو .

esparyê

ئەسپاریێ :

بڕ. ئەسپێر راو ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

espaw

١-ئەسپاو :

بڕ. ئامێر .

espaw

٢- ئەسپاو :

بڕ. بیانوو.

espayî

ئەسپایی :

١-جموجووڵ و هەڵسوکەوتی ئارام و لەسەرخۆ .

٢-دەنگی زۆر نزم و لەسەرخۆ .

٣-ئارامی و دان بەخۆداگرتن .

espe asinîne

ئەسپە ئاسنینە :

ئامرازێکی هاتوچۆ و گواستنەوەیە ، چەرخەکانی ئاسنن و بەلاستیك دا پۆشراون ، بە پایدەر لێدان دەڕوات (پایسکیل).

Espepêxemberane

ئەسپە پێغەمبەرانە :

زیندەوەرێکی باڵداری درێژکۆڵەیە لە کوللە بچوکترە و بەشی دواوەی لەشی لەبەشی پێشەوەی ئەستوورترە ملی درێژکۆڵە و سەری بچکۆلەیە دوو چاوی زەقی لە پێشەسەردا هەن ڕەنگی سەوزی کاڵە کە هەڵوێستە دەکات بە وێنەی جۆلاَ لەکاتی نیشکردندا لەشی دێت و دەچێت و بەملاو بەولادا دەڕوانێ . کوللە حاجی .

espeçar

ئەسپەچار :

بڕ. ئەسپی چار .

espeĥidûd

ئەسپەحدوود :

بڕ. ئەسپی حدوود .

espedarkîne

ئەسپە دارکینە :

جۆلانەیەکی بێشکە ئاسای منالأنە لە دار دروستدەکرێ ، زۆرجار لە شێوەی ئەسپدایە و بەدەست ڕادەژێنرێ .

ئەسپە دارینە : espedarîne

١-دارێکە لە شێوەی ئەسپدا داتاشراوە و منداڵان لەکاتی یاریکردندا سواری ئەبن .

٢-پارچە تەختەیەکی پان و درێژە لە ناوەراستدا لەسەر ستوونێك بە قوڵف بەندە ، منداڵان لەم سەر و لەو سەرەوە سواریدەبن .

١-ئەسپەر : esper

بڕ. ١، ٢ – ئەسپەرە .

٢- ئەسپەر : esper

بڕ. ئەسپەندەر .

٣- ئەسپەر : esper

پەرچەمی ئافرەت .

١-ئەسپەرە : espere

پارچە دارێکی لووس و تاشراوی درێژە کۆڵە و خڕ و ئەستوورە، لە سەرێکەوە کونێکی خڕی تێدایە ، دەسکە بێڵی تێبڕاوە و لەکاتی ئیشکردندا قاچی ئەخرێتە سەر بۆ ئەوەی پێمەڕەکە قووڵتر ڕۆچێ .

تێبینی :- ئێستا لە ئاسنیش دروستدەکرێت .

٢- ئەسپەرە : espere

دارێکی پانکەڵە و پتەوە ئەخرێتە نێوان کۆڵەکە و نێرگەداری دارەڕاوە .

٣- ئەسپەرە : espere

شیشبەند و تەختەبەندی لێواری پلیکانە ، سەربان ...هتد . (محاجەرە) .

ئەسپەرەکەردەی : esperekerdey

بڕ. ئاشێڤکرن .

ئەسپەرەکردن : esperekirdin

بڕ. ئاشێڤکرن

ئەسپەرەکریا : esperekirya

بڕ. ئەسپارکراو .

ئەسپەرەکریاگ : esperekiryag

بڕ. ئەسپارکراو .

ئەسپەرەکریاو : esperekiryaw

بڕ.ئەسپارکراو .

ئەسپەرەلێدان : esperelêdan

بڕ. ئاشێڤکرن .

ئەسپەرەم : esperem

ڕووەکێکی گەڵا وردی بۆنخۆشە ، بنچکەکەی زۆر بەرز نابێتەوە ، هەندێ جار گەڵاکان مۆرن ، گوڵێکی وردی مۆری هەیە ، دەخورێ و بۆنەخۆشی بەکاردێ .

ئەسپەردە : esperde
بڕ. ئەسپاردە .
ئەسپەردەکەردەی : esperdekerdey
بڕ. ئەسپاردن .
ئەسپەردەکراو : esperdekiraw
بڕ. ئەسپێرراو .
ئەسپەردەکردن : esperdekirdin
بڕ. ئەسپاردن .
ئەسپەردەکریا : esperdekirya
بڕ. ئەسپێر راو .
ئەسپەردە کریاگ : esperdekiryag
بڕ. ئەسپێر راو .
ئەسپەردەکریاو : esperdekiryaw
بڕ. ئەسپێر راو .
ئەسپەردەکریێ : esperdekiryê
بڕ. ئەسپێر راو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەسپەردەی : esperdey
بڕ. ئەسپاردن .
ئەسپەردن : esperdin
بڕ. ئەسپاردن .
١-ئەسپەرێز : esperêz
١-مەیدانی جرید بازی .
٢-ئەو ئەندازەیە کە ئەسپ و ماین لەیەکچوار ناڵەدا ، یان بازداندا دەیبڕن .
٢- ئەسپەڕێز : esperêz
کوڕ و گۆڕەپانی مەشقکردن بە ئەسپ و ماین .
ئەسپەزرە : espezre
پاقلەی ناوك سپی .
ئەسپەشینە : Espeşîne
باڵندەیەکی ڕەنگاو ڕەنگی جوانە ،لە کۆتر بچووکترە ، لەقەد کەند و کەندەڵان هێلانە دەکات. پەپوولە و هەنگ و زمردەواڵە دەخوات ،(ڕەنگاڵە ،خە نجەر باڵا ، زمردەواڵە خۆر ،قازقازدە ،کەنەسمە ،کاسەڵە شینکە ، هەنگۆرە ،هەنگۆچنە ، هەنگەچینە) .
١-ئەسپەك : espek
جۆرە لیر و زیپکەیەکی کرێشاوییە سەری گرانە،تادار دەریدەدات بە تایبەتی لەقۆناغی چاکبوونەوەدا ، هەندێ جار نەخۆشەکە گێژ و وڕو کاسدەکات .

espek
٢- ئەسپەك :
گیایەکی خورسکە ، لە نێرگز دەچێ بۆ چاککردنەوەی دەردی ئەسپەك ، دەکوترێ و دەگیرێتە سەر .
espek
٣- ئەسپەك :
قسەی هەلەق و مەلەق ، لە نە نجامی تابردن و نەخۆشی و پیری و بە نجبەردان و بوورانەوە . چوونە خەیاڵ و مەراقی زۆر قووڵ و ...هتدا.
espekdar
ئەسپەکدار :
کەسێکە کە تووشی ئەسپەك بووبێ .
espekiwêt
ئەسپەکوێت :
بڕ. ئەسپێ کوێت .
espega
ئەسپەگا :
گای هەڵکەوتووی بەرز و دامەزراو .
Espemar
ئەسپەمار :
مارێکی باریکەلەو تیژڕەو و ژەهراوییە ، هەندێ جار خۆی هەڵدەداو ئامبازی نێچیری ئەبێ (تیرەمار)
espenac
ئەسپەناج :
بڕ. ئەسپیناخ .
espenax
ئەسپەناخ :
بڕ. ئەسپیناخ .
espenek
ئەسپەنەك :
بڕ. ئەسپەك .
espend
ئەسپەند :
بڕ. ئەسپەندەر .
Espende
ئەسپەندە :
گیایەکی دوو سێ بست بەرزی گەڵا سێ پەڕەییە ، تۆوێکی ڕەشی سێگۆشەی هەیە ، ناوەکەی بۆ هەڵامەت بەکاردێ (هەرمل).
Espender
ئەسپەندەر :
ڕووەکێکی گەڵا وردی گوڵ سپییە ، بەرەکەی وەك بەری کونجی وایە ، تۆوەکەی بۆکرم فڕێدان بەکاردێت و تامی تاڵە .
espehî
ئەسپەهی :
مرۆڤی خوو و ڕەوشت بەرز .
esipbarî
ئەسپباری :
ئەسپێکە بەکەڵکی سواری نەیەت و خرابێتە ژێر بارەوە . (بارگیر) .
esipdar
ئەسپدار :
بڕ. ئەسپیندار .
esipdûnkî
ئەسپدوونکی :
ڕاوراوێنی ئەسپ و نیشاندانی سوارچاکی و جریدبازی .

Espirîn
ئەسپرین :
ئەرمانێکی ئازار کەمکەرو ئارامبەخشە ، دەبێتە هۆی نزمبوونەوەی تاو پلەی گەرمای لەش و زۆرتر لە شێوەی (ئەزبە)دایە .

esipsiwar
ئەسپسوار :
کەسێکە بەشێوەیەکی کارامەو باش سواری ئەسپ ببێ .

esipsiwarî
ئەسپسواری :
مەشق و ڕاهاتن لەسەر سواربوونی ئەسپ بە شێوەیەکی باش .

esping
ئەسپنگ :
گیایەکی بەهاریی کێویلەیە ، شیرینچك وبەچێژە گەڵای باریك و درێژ و گرنج گرنج و کەمێك تووکنە ، هێڵێکی سپی ئەناوەڕاستیدایە .

espon
١-ئەسپۆن :
١-گیایەکی کێویلە یە بەلاسك ئەستوور و لق و پۆپ باریك ، گەڵاپان و زبرە ، ڕەگەکەی بەوشکەوە کراوی و هاڕدراوی وەکو سابوون بەکارئەهێنرێ .

espon
٢- ئەسپۆن :
کەفی سابوون .

espûl
ئەسپوول :
ئەندامێکی لوولناسای گەورەیە ، لەلای چەپی بەشی سەرەوەی بۆ شایی سکدایە ، بەگشتی لەدوو جۆرە تەیمانەی سپی و سوور پێکهاتووە ، کاری گرنگی ئەم ئەندامە خاوێنکردنەوەی خوێنە لەخانە دارزاوەکان و هەندێ جۆری ژەهر و پیسی تر کە گیانئەداتەوە و فڕێیان ئەداتەدەرەوە هەروەها پێکهێنانی خوێن و ئەمبارکردنی هیمۆگلۆبین . (سپڵ)

espûn
ئەسپوون :
بڕ. ئەسپۆن .

espî
ئەسپی :
بڕ. ئەسپێ -١

espî çar
١-ئەسپی چار :
ئەسپی خۆشڕەو .

espî çar
٢- ئەسپی چار :
ئەسپێك کە تەختی تەوێڵی سپی و ڕەشبێ .

espî ĥidûd
ئەسپی حدود :
ئەسپی ڕەسەن و خۆشڕەو .

espî kiwêt
ئەسپی کوێت :
ئەسپێکە ڕەنگی تووکی ڕەش و زەرد و تێکەڵە ، لە نێو خەڵکدا پەسەندە .

espîn
١-ئەسپین :
پارچە دار و ئاسنی دەمتیژ بە قلیشەداردا دائەکوترێ بۆ شەقکردن و لێك جوێکردنەوەی دار (پواز) .

espîn
٢- ئەسپین :
کۆڵەکەیەکە کە دەدرێتە بەر دیواری لار بۆ ئەوەی ئەڕووخێ .

ئەسپیناخ : espînax
رووەکێکی گەڵادرێژکۆڵەی شێوە سلقە ئەخوری

ئەسپینگ : espîng
بڕ. ئەسپنگ .

١-ئەسپێ : espê
مێروویەکی وردی زیانبەخش و قێزەونە ، سەری درێژکۆڵە و قاچەکانی کورتن لەنێو چرچ و لۆچ و درومانی جلو بەرگ و قژە سەردا گەرا دادەنێت و خوێن دەمژێت ، هەندێ نەخۆشی ، وەکو گرانەتێ لەکەسێکەوە بۆ کەسێکی تر دەگوێزێتەوە .

٢- ئەسپێ : Espê
جۆرە مێروویەکی زیانبەخشی بچووکە ئەدات لەگەنم و جۆ و برنج و نارد و لەسوودیان کەمدەکاتەوە ، یان بێپێزیاندەکات .

١-ئەسپێتێدان : espêtêdan
زۆربوون و بڵاوبوونەوەی ئەسپێ لە گیان و جلو بەرگی مرۆڤ و گیانداردا .

٢- ئەسپێتێدان : espêtêdan
هەڵهێنان و زۆربوونی ئەسپێ لەدانەوێڵە و نارد و شتی تردا .

ئەسپێدار : espêdar
بڕ . ئەسپێون .

ئەسپێدە : espêde
بڕ. ئەسپیدە .

ئەسپێدۆزین : espêdozin
گەڕان بۆ ئەسپێ لە لەش و پۆشاکدا و لەناوبردنی .

ئەسپێردراو : espêrdiraw
بڕ. ئەسپێر راو .

١-ئەسپێر راو : espêrraw
شتێك ، کەسێك ، گیاندارێك ، کە بۆ ماوەیەك لای یەکێك دانرابێ بۆ پاراستن و چاودێری و هەڵگرتنی .

٢- ئەسپێر راو : espêrraw
مردوویەك کە خرابێتە ناو گۆڕەوە و بەخاك دا پۆشرابێت .

٣-ئەسپێر راو : espêrraw
بڕ. ئەسپێر راو .

ئەسپێردراو : espêrdiraw
بڕ. ئەسپێر راو .

ئەسپێرۆ : espêro
کلك و دەسکی هەرشتێك ، بەتایبەتی دەسکی خاکەناز و بێڵ و چەکوش و تەور ...هتد .

ئەسپێکوژە: espêkuje
ئەنگوستنە گەورە .

ـسپێلێدان : espêlêdan

ـر ٢-ئەسپێدان .

ـسپێتاخ : espênax

ـر ئەسپێناخ .

ـسپێون : espêwin

کەسێکە لەشی پڕ بێت لەئەسپێ و ژاوەی بێت.

ـسپێهەڵهێنان : espêheÎhênan

پەیدابوونی ئەسپێ لەلەشی مرۆڤ و دانەوێلە و ئارد و شتی تردا .

١-ئەستاندن : estandin

١-وەرگرتنی شتێك لە یەکێك ، یان کەسانێك بە خواست ، یان بەزۆر وستەم .

٢-وەدەستخستنی هەرشتێك بە پارە ، یان بەئاڵوگۆڕکردن.

٢- ئەستاندن : estandin

بەرزکردنەوەی ڕاستکردنەوەی مرۆڤ و گیاندار .

٣- ئەستاندن : estandin

کۆتایی هێنان بە دانیشتن لە پرسەدا .

٤- ئەستاندن : estandin

جێگۆڕکێپێکردن و دەرکردن و جێگا پێچۆڵکردن .

ئەستاندنەوە : estandinewe

١-وەرگرتنەوەی شتێك لە کەسێ ، یان لایەنێ بەخواست ، یان بەزۆری زۆرداری .

٢-گرتنەوەی شارو جێگایەك کە لەوەوپێش داگیر کرابن .

١-ئەستە : este

بر. ئەستێ .

٢- ئەستە : este

کەسێك کە شتێك بسێنێ ، یان وەربگرێت .

ئەستەر : ester

بر. ئاستار .

ئەستەڕك : esteřik

بر. ئارزێل -٤ .

ئەستەفار : estefar

کەسێکە کارو باری ڕۆژانەی چاککردنەوە و پێکردنەوە قاپوقاچاغی مسین بێت (مسگەر) .

١-ئەستەم : estem

بر. ئاستەم .

تۆکەڵگەڵ ،گەڵگەڵ ،وەچەم مەکەردی

پـارێز وەپـای ڕێز ئەستەم مەبـەردی (مەولەوی)

estem
٢-ئەستەم :
وتەوكردار و فەرمانی نارەوا ، كە زۆردار و خاوەن دەسەلآت بەرامبەر بەكەسانی بێدەسەلآت دەیكەن (زۆر وستەم) .
estem
٣-ئەستەم :
كاروكردەوە و سەرەنجامێك كەزۆر سەخلەت و دژوار بن و لە بەرگیان زۆر قورس وگرانبن .
Estempa
ئەستەمپا :
قوودییەكی بچووكی پانكەلەیە ، ناو ناخنەكەی قوماشێكی نەرمی توێ تونیە مەرەكەبی تایبەتی دەكرێت بەسەردا و هەلێدەمژێت ، بۆپەنجە مۆر و مۆركردن بەكاردێت .
estene
ئەستەنە :
بڕ. ئاوێژراو .
estewir
ئەستەور :
بڕ. ئەستێۆر-١
estewîr
ئەستەویر :
بڕ. ئەستێور .
estewîl
ئەستەویل :
بڕ. ئەستێور -١
estewêr
ئەستەوێر :
ئاژەلی قسرو نەزاو .
estir
ئەستر :
بڕ. ئێستر .
estiran
ئەستران :
هۆنراوە ،كە بەئاوازی تایبەت و دەنگی بیستراو . ببێژرێت (گۆرانی ، ستران) .
estirlab
ئەسترلاب :
ئامرازێكە ، جاران بەكارئەهات بۆ پێوان و دیاریكردنی شوێن و ئەستێرە و رێگای زەریایی و كاتی شەو و رۆژ ....هتد
Estrofîzya
ئەسترۆفیزیا :
بەشێكە لە ئەسترۆنومیا،كە لە دروستبوون و جۆری مژادەكانی ناو تەنە گەردوونییەكان و شێوەی فیزیایی و كیمیایی و ئە تمەتفیسیری دەوریان دەكۆلێتەوە .
estroÎogya
ئەسترۆلۆگیا :
بڕ. ئەستێرەناسی .
estronom
ئەسترۆنۆم :
كەسێكی شارەزاو پسپۆڕ لە ئەسترۆنۆمیادا .
Estronomya
ئەسترۆنۆمیا :
زانست دەربارەی دروست بوون و پێكهاتنی تەنەگەردوونییەكان و لەشێوەی جوولآندنەوە و باری كیمیایی و فیزیاییان دەكۆلێتەوە .

estrî

١-ئەستری :

١-رووەکی تیژی دەرزیئاسا .

٢-چوکلەی تیژ و دەرزیئاسا لە لق و قەدی هەندێ دار و درەختدا .

estrî

٢- ئەستری :

خەم و پەژارە .

estrêlik

ئەسترێلك :

بر. ئەسلێرك .

estiř

١-ئەستڕ :

کەسێك ، یان شتێك کە پەڵە و تۆز و گەردو ...هتد ، بسڕێ .

estiř

٢- ئەستڕ :

کەسێکە بە خاولی و تەنراو و قوماش دەست و دەم و چاو لەش و وشکبکاتەوە .

estiř

٣- ئەستڕ :

کەسێکە نووسراوی سەرتەختە و کاغەز و..هتد ، بکوژێنێتەوە .

estiř

٤- ئەستڕ :

کەسێکە دەنگی تۆمارکراوی سەر شریت و ئامێر لابەرێت و بیکوژێنێتەوە .

estiř

٥- ئەستڕ :

مرۆڤی سپڵە و بەدنمەك .

estiřdiraw

ئەستڕ دراو :

بر. ئەستڕ راو

estiřraw

١-ئەستڕ راو :

رووبەری هەرشتێك کە پەڵە و تۆزوگەردو ...هتد ، لەسەر لابرابێت و پاككرابێتەوە .

estiřraw

٢- ئەستڕ راو :

دەست و دەمو چاو و لەش کە بە خاولی و قوماش و شتی تر وشککرابنەوە .

estiřan

ئەستڕان :

بر . ئەستڕین .

estiřdiraw

ئەستڕدراو :

بر. ئەستڕ راو .

estiřîn

١-ئەستڕین :

لابردنی پەڵە و تۆزو گەرد و ...هتد ، لەسەر رووبەری هەر شتێك و پاككردنەوەیان .

estiřîn

٢- ئەستڕین :

وشككردنەوەی دەست و دەمو چاو و لەش بە خاولی و قوماش .

ئەستڕینەوە : estiřînewe

١-بڕ. ئەستڕین .

*بە بەری دەستی سمێڵە شۆڕەکانی ئەسڕینەوە .

٢-کوژاندنەوەی نووسراو لەسەر تەختە ، یان لەسەر کاغەز و ...هتد .

ئەستکورد : estkurd

بڕ . ئەستۆ .

١-ئەستنگ : esting

چوکڵەیەکی هەروڵی دەرزیناسایە ، دەکەوێتە کۆتایی لــەش و کــلکی هەندێك جڕ وجانەوەرە وە ، لــەکاتی خۆپاراستن و پێوەداندا ، ژەهری پێدەرژێننە لەشی دوژمنەکانیانەوە ، (چزوو) .

٢- ئەستنگ : esting

پلە و شوێنپێی سروشتی ، یان تاشراو بۆسەرکەوتنە سەر شاخ و هاتنە خوارەوە .

ئەستوخان : estuxan

بڕ. ئێسقان .

ئەستونەك : estunek

بڕ. ئەستوون .

ئەستوند : estund

بڕ. ئەستوون .

ئەستووندەك : estûndek

بڕ. ئەستوون .

ئەستوندەکە : estundeke

بڕ. ئەستوون .

ئەستوونگ : estung

بڕ. ئەستوون .

١-ئەستۆ : esto

ئەو بەشەی لەشی گیاندار کە سەردەبەستیٚ بەلەشەوە .

٢-ئەستۆ : esto

ئەوشت و کەلو پەلانانەی دەکەونە لای کەسێك لە دواییدا دەبیٚ بیانگێڕێتەوە .

ئەستۆپاك : estopak

١-کەسێکە کە هیچ شت و قەرز و وامێکی لەئەستۆدا نەمابیٚ .

٢-مرۆڤی پاك و بێتاوان و بێگوناە .

ئەستۆپاکی : estopakî

١-نەمانی قەرز وام و شت لە ئەستۆدا .

٢- پاکی و بێگەردیی بەدوور لەگوناە و تاوان .

estoxwar
ئەستۆخوار :
بڕ. ئەستۆکەچ .
estoşikan
ئەستۆشکان :
تێومگلان و گیرۆدەبوون بەگێرمەو کێشە و کاروبای زیانبەخشەوە .
estoşikandin
ئەستۆشکاندن :
١-تێومگلاندن و گیرۆدەکردنی کەسێك بەکارێکی واکە ئەنجامی زۆر خراپ و دژوار بێ .
٢-ڕاستی لێوتن و تاوانبارکردنی کەسێك بە جۆرێك کە ڕزگار بوونی ناسانەبێ .
estoşikaw
ئەستۆشکاو :
کەسێك بەجۆری تێومگلا و گیرۆدەبوویێت کەڕزگار بوونی دژوار بێ .
estoşikên
ئەستۆشکێن :
کەسێك بەجۆرێك خەڵك تێومگلێنێ و گیرۆدەیانبکات،کە ڕزگار بوونیان دژوار بێ .
estoşikêndiraw
ئەستۆ شکێندراو :
بڕ. ئەستۆشکێنراو .
estoşikêniraw
ئەستۆ شکێنراو :
کەسێکە خراپ تێومگلێنرابێ و گیرۆدە کرابێت.
estok
ئەستۆك :
بڕ. ئەستۆ .
estokeç
ئەستۆکەچ :
١-کەسێکی زەبوون و خەفەتبار و کۆستکەوتوو.
٢-کەسێك لە ئەنجامی مردنی بەخێوکەریدا بێکەس بووبێ و داڵدە و پەنای نەمابێ .
٣-نەخۆشی پەککەوتە .
estowirdbû
ئەستۆ وردبوو :
بڕ. ئەستۆشکاو .
estowirdbûg
ئەستۆ وردبووگ :
بڕ. ئەستۆشکاو .
estowirdbûn
ئەستۆوردبوون :
بڕ. ئەستۆشکان .
estowirdkiraw
ئەستۆوردکراو :
بڕ. ئەستۆ شکێنراو .
estû
ئەستوو :
بڕ. ئەستۆ .

estûr

١-ئەستوور :

١-بوونی دووریی سێیەم لەهەر تەنێکدا ، کە ئەستوون بێ لەسەر درێژی و پانی .

٢-ئەندازەی بڕی نێوان دوولا ، یان دووریی ڕووی هەرشتێك کە تەنکنەبێ .

٣-دەوراندەوری شتی خڕی گەورە .

*ئەم بۆرییە ئەستوور ترە لەویان .

estûr

٢- ئەستوور :

١-هەرشتێك کە قەوارە و بارستایی زۆربێت .

*بەفرێکی ئەستوور باریوە .

٢-مرۆڤ و گیانداری زۆر قەڵەو .

estûr

٣- ئەستوور :

بڕ. ئاوساو .

estûran

ئەستووران :

ڕێسی ئەستووری و خوری و لۆکە و ...هتد ، کە بۆگوریس و ... هتد ، بەکاردەهێنرێ .

estûranřistin

ئەستوورانڕستن :

١-ڕستنی خوری و موو ..هتد ، بەئەستووری بۆ دروستکردنی گوریس و پەت و ...هتد .

٢-فرموتن و درێژ دادڕینی نابەجێ .

estûranřêsîn

ئەستوورانڕێسین :

بڕ. ئەستووانڕستن .

estûrayî

ئەستوورایی :

قوراتەو ئەندازەی نێوان دوو ڕووی بەرامبەر یەکتر لەهەرتەنێکی دیاریکراودا .

estûrbûn

ئەستووربوون :

١-بڕ. ئاوسان .

٢-زیادبوونی سەنگی مرۆڤ و گیاندار لە نە نجامی گۆشتگرتن و قەڵە و بووندا .

estûrik

ئەستوورك :

١-نانی ئەستوور .

٢-کولێرەی ئەستوور و ناودار .

estûrke

ئەستوورکە :

بڕ. ئەستوورك .

estowirdkirdin

ئەستۆوردکردن :

بڕ. ئەستۆ شکاندن .

estûrin

ئەستوورن :

دارێکە ئەستووری هێندەی مەچەکێك دەبێ درێژییەکەی نزیکەی مەترێك دەبێت ، سەرەکەی دووچڵە .

estûrî

١-ئەستووری :

بڕ. ئەستوورایی

estûrî
٢- ئەستووری :
ـە نجامی گۆشتگرتن و قەڵەوبوون .

estûkurde
ئەستووکوردە :
بەشی پشتەوەی مل .

estûgurde
ئەستوو گوردە :
بڕ. ئەستووکوردە .

estûn
ئەستوون :
١-دارو قەدی ئەستوور و قایم ، یان هەرشتێ کەلەو شێوەیەدابێ ، دەدرێتە ژێر نێرگە و هەرقورساییەك .
٢-داری پتەو و ڕاست ، یان لوولەئاسنێك کە ئەدرێتە ژێر کۆماجی ڕەشماڵ .
٣- پارچەی بەرد ، خشت ، کۆنکرێت ، شێلمان ..هتد ، کە دارە ڕاو سەربانی دەچێتە سەر .
٤-هەرهێڵێك ، یان ڕووبەرێك کە بە گۆشەیەکی (٩٠) پلەیی لەسەر هێڵێك ، یان ڕووبەرێك کێشرابێ .

estûnezêřîne
ئەستوونە زێڕینە :
کەوانە ئاسایەکی ڕەنگاو ڕەنگە ، لە ئاسماندا ، لە ئەنجامی شکانەوەی تیشکی خۆر لەسەر وردە تنۆکی باران پەیدا دەبێت پەلکەزێڕینە) .

estûnde
ئەستووندە :
بڕ. ئەستوون .

estûnik
ئەستونك :
بڕ. ئەستوورن .

estûnî
ئەستوونی :
هێڵێك ، یان شتێکی ڕاست و وەستاو بە گۆشەیەکی ٩٠ پلەیی لەسەر هێڵێکی ئاسۆیی، یان ڕوویەکی تەخت .

estîlan
ئەستیلان :
بڕ. ئەستێ لە باخەڵ .

estîw
ئەستیو :
خاکەنازێکی بچووکە ، ئاگری پێتێکنەدرێ و پێشی دەگوێزرێتەوە .

estîwir
ئەستیور :
سپیانێ کە ساڵ و نیوێك تەمەنی تەواو کردبێ (شەکەمێ)

estê
ئەستێ :
پارچە پۆلایەکی سێگۆشە ئاسایە ، بێجگە لە پەنجە گەورە ، هەر چوار پەنجەی پێدانەکرێ و بەتوندی دەدرێ لە بەردەئەستێ و پریشك دەداتە سەر پەپیف .

estê
ئەستێ :
بڕ. ئاگر .

ئەستێر : estêr

١-بڕ. ئەستێڵ .

٢-بڕ. ئەستێرە .

٣-بڕ. ئەسرین .

ئەستێرە : estêre

١-هەر تەنێکی ئاسمانی کەبەشەو وەکو خاڵێکی رووناك دەدرەوشێتەوە ، گەڕۆك ، یان نەگەڕن .

٢-هەرشێوەیەکی بازنەیی لە دووگۆشە پتری هەبێ .

ئەستێرەزان : estêrezan

بڕ. ئەستێرەناس .

ئەستێرەزانی : estêrezanî

بڕ. ئەستێرەناسی .

١-ئەستێرەژمێر : estêrejimêr

جۆرە مووروویەکە وەکو ئەستێرە دەبریسکێتەوە و لەزێڕ و زیو دەگیرێ ، وەکو خشڵ بەکار دەهێنرێ.

٢-ئەستێرە ژمێر : estêrejimêr

کەسێکە ڕووداوی نادیار و بەخت و چارەنووسی خەڵك ، دەرئەخاو نوقڵانەی دواڕۆژ لێئەداو ، ئەوەش بەهۆی پەیوەندیی بورج و کەلوەکان و جووڵانەوەی ئەستێرانەوە

١-ئەستێرە ژمێری : estêrejimêrî

لێکۆڵینەوەی سروشتی لە ئەستێرەو تەنی ئاسمانیی ، لەڕووی جووڵانەوە و کات و ساتی بورجەکانەوە پەیوەندییان بە ژیانی ئادەمیزادەوە هەیە

٢-ئەستێرە ژمێری : estêrejimêrî

لێکۆڵینەوەی سروشتی لە ئەستێرەو تەنی ئاسمانیی لەڕووی جووڵانەوە و کات و سات و بورجەکان و پەیوەندییان بەژیانی ئادەمیزادەوە .

ئەستێرە شناس : estêreşinas

بڕ. ئەستێرە ناس .

ئەستێرەکە : estêreke

بڕ. ئەستێرەی ڕۆژێ .

ئەستێرەکشان : estêrekişan

نەمان و لەناوچوونی ئەستێرە لە ئەنجامی ڕوودانی گەردوونی .. دەڵێن کە ئەستێرەیەك دەکشێ مرۆڤێکی مەزن دەمرێ .

ئەستێرەگەر : estêreger

بڕ . ئەستێرەناس .

ئەستێرەگێڕ : estêregêř

بڕ. ئەستێرە ژمێر .

ئەستێرەگێڕان : estêregêřan

دۆزینەوە و دەرخستنی بەخت و چارەنووس و سەرئەنجام ، بەهۆی ئەستێرەوە .

ئەستێرەگەری : estêregêrî

بڕ. ئەستێرەناسی .

ئەستێرەگیران : estêregîran

لەمعی ڕووناکی و پرشنگی ئەستێرە ، بەهۆی بەرلێگرتنی سەرچاوەی ڕووناکی و تیشکەوە ، لە ئەنجامی ئەوەی کە تەنێکی ئاسمانی ئەکەوێتە نێوانیانەوە .

ئەستێرەناس : estêrenas

کەسێکی لێزان و پسپۆڕ لە ئەستێرەناسیدا .

ئەستێرەناسی : Estêrenasî

زانستێکە لەباری فیزیایی و کیمیایی و قەبارە و بارستە و خولانەوە و پێکهاتنی تەنە گەردوونییەکان دەکۆڵێتەوە .

ئەستێرەی بەخت : estêrey bexit

لە ئەفسانەی کۆندا ، ئەستێرەیەکە بە هۆیەوە بەخت و چارەنووسی مرۆڤی پێ دیاری دەکرێ و هەرکەسە ئەستێرەی بەختی خۆی هەیە .

ئەستێرەی بەرەبەیان : estêrey berebeyan

بڕ. ئەستێرەی ڕۆژێ .

ئەستێرەی بەیان : estêrey beyan

بڕ. ئەستێرەی ڕۆژێ .

ئەستێرەی ڕووگە : esterey řûge

بڕ. ئەستێرەی قوتب .

ئەستێرەی ڕۆژێ : estêrey řojê

ئەستێرەیەکی گەشە ، دەمە و بەیان هەڵدێ و تاماوەیەکیش دوای ڕۆژهەڵاتن دیارە .

ئەستێرەی سیوەیل : estêrey sîweyl

١-ئەستێرەیەکی ئەگەڕی گەشە ، لە ئاسماندا و لە کۆتایی شەوانی پاییزدا دەبینرێ .

٢- بەیەکێک ئەوترێ کەمکەم دەربکەوێ و ببینرێ.

ئەستێرەی قوتب : estêrey qutib

ئەستێرەیەکی ئەگەڕی گەشە لە ئاسماندا لە ئاستی باکوور هەڵدێ ، ڕێگای هاتوچۆ و هەرچوار لای پێدیاریدەکرێ .

ئەستێرەی کلکدار : estêrey kilikdar

جۆرە ئەستێرەیەکە ، شێوەکلکێکی چەند کیلۆمەتری ، هەندێک جار سەدەها کیلۆمەتریی درێژی لە کۆمەڵە گازێک پێکهاتووی بەدواوەیە .

ئەستێرە بڕ : estêrebiř

بڕ. -٣ ئاو دزەك .

ئەستێرك : estêrik

بڕ. ئەستێل.

ئەستێرکە : estêrke

بڕ. ئەستێل .

ئەستێرکبڕ : estêrikbiř

بڕ. ٣-ئاو دزەك .

ئەستێرۆك : estêrok

١-بڕ. ئەستێل .

٢-زیندەوەرێکی باڵداری گچکەیە ، کۆتایی لەشی بەشەوان دەدرەوشێتەوە ، (گوڵئەستێرە)

ئەستێرك : estêrik

١-بڕ. ئەستێڵ .

٢-بڕ. ئارزێڵ .

ئەستێسکا : estêska

ڕووەکی ئاوی .

ئەستێ لە باخەڵ : estê le baxeÎ

جۆرە یارییەکە بەدوودەستە دەکرێ ، یەکێك لە دەستەکان ئەستێیەك ، یان هەرشتێکی بچووك ئەخەنە باخەڵیان و دەستەی بەرانبەر ئەبێ لەنێوان کەسانی ئەو دەستەیەدا بیدۆزنەوە .

ئەستێل : estêl

شوێن ئاوێکی دەستکرد لەشێوەی حەوزدا ، بۆ ئاو گرتن و کەڵك لێوەرگرتنی لەئاودێریدا .

ئەستێڵبەردان : estêÎberdan

کردنەوەی کونی ئەستێڵ بۆ بەردانەوەی ئاو .

ئەستێڵبڕ : estêÎbiř

بڕ. ٣-ئاودزەك .

ئەستێڵگرتن : estêÎgirtin

گرتنی ئەستێڵ بۆ پەنگخواردنەوە و پاشەکەوتکردنی ئاو

ئەستێن : estên

بڕ. ٢-ئەسان .

ئەستێنەر : estêner

کەسێکەشت لە خەڵك بستێنێ .. زۆرجار بە زۆرە ملێ ئەمە ئە نجامەدات .

ئەستێنەوە : estênewe

بڕ . ئەوەئەسان .

ئەستێ و بەرد : estê w berd

ئاسنێکی چەماوەی نیمچە داخراوە لەگەڵ پانەبەردێکدا ، پووشوو دەخرێتە سەر چەمکێکی بەردەکە و بە ئاسنە چەماوەکە لێیدەدرێت ، بەردەکە چەخماخە دەدات و پووشووەکە ئاگردەگرێت .

ئەستێ و بەردلێکدان: estê w berd lêkdan

لێکدانی ئەستێ لەبەردە ئەستێ بۆ ئەوەی چەخماخە بهاوێ و پووشووئاگر بگرێ .

ئەستێ و پووشوو : estê w puşû

ئەستێ و قاو ، کە بە هۆی بەردە ئەستێوە بەکاردەهێنرێ بۆ ئاگرکردنەوە .

estêwir

ئەستێور :

١-بەرودۆخی مەڕو بزن کەساڵێك نەزابن (قسر) .

٢-داری زڕ .

estêwîik

ئەستێونك :

١- پارچە ئاسنێکی باریك و درێژە ، دەمێکی خڕ و پانی پێوەیەبۆ ئاگر و پشکۆ تێك وەردان لەتەنوور و کوورەدا .

٢-هەمان شت و هەمان شێوە بەڵام زۆر بچوکترودەسکی زۆر کورتی هەیە، بەئەندازەی گونکێك هەویری لەتەشتپێدەرئەهێنرێ و هەویری وشکەوەبووی لێوار و تەختی تەشتی پێئەکرێنرێ.

esir

١-ئەسر :

بڕ ئەسرین .

ئەمینی ئەسری هوون دیدەم بەزاری

منمانو ئــەڕووم سەیلی وەهـــاری (بێسارانی)

esir

٢- ئەسر :

بڕ ئەستێرە

esirbarîn

ئەسرباریِن :

بڕ ئەسرینباریِن

esiřriştin

ئەسرڕشتن :

بڕ ئەسرینڕشتن .

esirřêj

ئەسرڕێژ :

بڕ ئەسرینڕێژ

esirkirdin

ئەسرکردن :

١-ئاوکردنی چاو .

٢-فرمێسك هاتنە خوارەوە بەچاودا .

esro

ئەسرۆ:

شاخی مەڕوبزن و گا . (قۆچ)

esrîlik

ئەسریلك :

بڕ ئەسلێرك .

esrîn

ئەسرین :

١-تراوێکی روونی سوێرە ، هەندێ لووی نێو چاو دەریدەدات (فرمێسك) .

ئەسرین جەرگت دمن وەبانی نێشدا

چەنی دڵ ئـــامای ئامـــانی پێشدا (مەولەوی)

٢-ئاوی بادەمی .

esrînbarîn

ئەسرینباریِن :

بەخوڕ هاتنە خوارەوەی فرمێسك لە چاوان .

esrînřiştin

ئەسرینڕشتن :

فرمێسکڕشتنی زۆر لە ئەنجامی گریانی بەکوڵدا .

esrînřêj

ئەسرینڕێژ :

کەسێکە لە ئەنجامی خەم و پەژارەی زۆر و کۆستکەوتندا بەخوڕ بگری .

esiřya

ئەسریا :

بڕ. ئەستێرراو .

esiřyey

ئەسریەی :

بڕ. ئەسترین .

esiřyê

ئەسریێ :

بڕ. ئەستێرراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eszar

ئەسزار:

بڕ. ئەخیون .

esfelt

ئەسفەلت :

کەرەسەیەکی ڕەشباوی لینجە بۆ قیرتاوکردنی ڕێگاوبان بەکاردێ ، لەگەڵ هەندێ کەرەستەی تردا ڕوویەکی ڕێك و نیمچە لووسی دەداتێ .

esfenc

ئەسفەنج :

١-گیاندارێکی چەند خانەیی نەبزووتووی دەریاییە .

٢-لەشی ئەم گیاندارە ، کە کونکون و نەرمە و ئاو و تەڕی باش هەڵئەمژێ و بۆشتشتن بەکاردێ.

٣-مژادێکی نەرم و کونکونی دەستکردە بەپێی پێویست دەبڕدرێ و بۆسەرکورسی و دۆشەك و شتنی قاپ و کەوێڵ و ....هتد ، بەکاردێت .

esfend

ئەسفەند :

بڕ. ئەسپەندەر .

esfenîk

ئەسفەنیك :

مژادێکی ئاوێتەیە ، بۆنێکی تیژی هەیە لە ئاودا ئەتوێتەوە .

esqerpût

ئەسقەرپووت :

بڕ. ئەسکەربووت .

esik

١-ئەسك :

بڕ. ئێسقان .

esik

٢- ئەسك :

وێنەی بەکامێرا گیراو .

eske

ئەسکە :

بڕ. ئەوسا .

ئەسکەرپووت : eskerpût

ئەخۆشییەکە لە ئەنجامی کەمیی ڤیتامین (سی) دا تووشی مرۆڤ ئەبێ ، دەبێتە هۆی بەربوونی خوێنی پووک و ژێر پێست و ڕیخۆلە ... هتد .

ئەسکەری : eskerî

جۆرێکە لە تریێ .

ئەسکەفت : eskeft

بڕ. ئەشکەوت .

ئەسکەلە : eskele

ئەسنبەند ، یان داربەندێکە دائەمەزرێنرێ بۆ ئەوەی وەستاو کرێکار لەکاتی کارکردندا لە شوێنی بەرزدا لەسەری بوەستن .

١-ئەسکەمل : eskemil

شتێکە لە دار ،یان ئاسن ..هتد ،دروستدەکرێ ، قاچ وپێچکەدارە ، پاڵپشتی هەیە ،بۆ دانیشتنی یەك کەس بەکاردەهێنرێ

٢- ئەسکەمل : eskemil

یاریەکە بەکاغەزی قومار دەکرێ .

ئەسکەملە : eskemile

بڕ ١-ئەسکەمل .

ئەسکەناس : eskenas

١-دراوێکی ئێرانییە ، لە کاغەز لێدەدرێت .

٢-هەرپارەیەك لەکاغەز دروسکرابێ.

ئەسکەنە : eskene

١-ئامرازێکی دارتاشییە ، لە پارچە پۆڵایەکی درێژی دەمتیژی هەندێ چەماوەی دەسك لەخۆ ، یان دەسکی دارین پێکهاتووە بۆ هەڵکۆڵینی نەخش و نیگار و کانە و زمان لەدار و تەختەی دارتاشی .

٢-چەقۆی پینەچییەتی .

ئەسکەنەك : eskenek

بڕ. ئەسکەنە .

١-ئەسکە نجە : eskence

ئامێرێکی گیرەی ئاسن ، یان تەختەی پانکەڵە و پتەوی لاکێشەیە ، لە دوو بەش پێکهاتووە ، بەشێکیان چەسپە ، بەشەکەی تریان بەهۆی شێوە بورغویەکی ئەستوورەوە لەسەر میلێك دێت و دەچێت ، تەختە ئاسن و شتی تری دەخرێتە نێوانەوە ، توند دەکرێ بۆ ئیش لەسەر کردنیان و بڕینەوەی .

٢- ئەسکە نجە : eskence

هەمان شێوە و ڕێگای (١-ئەسکە نجە) بەلاَم بە ئەستوونی دادەنرێ ، بۆ جزووبەند کردنی کتێب و شتی لەو جۆرە بەکاردێ .

ئەسکە نجەبین : eskencebîn

شەربەتێکی مزرە ، لەحەوت بەش هەنگوین و چوار بەش سرکە ئامادەکرێ ، بۆکاری پزیشکی و چارەی نەخۆشی سوودبەخشە

ئەسکە نجەدەر : eskenceder

بڕ. ئەشکە نجەدەر .

ئەسکە نجەدراو : eskencediraw

بڕ. ئەشکە نجەدراو .

ئەسکە نجەدریا : eskencedirya

بڕ. ئەشکە نجەدراو .

ئەسکە نجەدریاگ : eskencediryag

بڕ. ئەشکە نجەدراو .

ئەسکە نجەدریاو : eskencediryaw

بڕ. ئەشکە نجەدراو .

ئەسکە نجەمین : eskencemîn

بڕ. ئەسکە نجەیین

ئەسکەنگ : eskenig

بڕ. ئەسکەنە .

ئەسکزە : eskize

تریێی وشکەوکراوو وشکەوەبوو . مێوژ .

ئەسکڵ : eskiÎ

پارچە خەڵووز ، یان داری سووتاوی تەواو گەشاوە ، کە ڕەشایی نەمابێ . (سکڵ ، پشکۆ).

ئەسکنە : eskine

بڕ. ئەسکەنە .

ئەسکنجە : eskince

شێوە ئێسقانێکی باریکی گرنجگرنجە لە کۆتایی بەشی خوارەوەی بڕبڕەی پشتدایە لە لەشی ئادەمیزاد وهەندێ گیاندارانا (کلینچکە) .

ئەسکو : esku

بڕ. ئەسکوێ .

ئەسکورد : eskurd

بڕ. ئەستۆ .

ئەسکومەدەر : eskumeder

پەناهێنان و پشتبەستن بەخودا و پیاوچاکان .

ئەسکوێ : eskiwê

کەوچکێکی قووڵ و گەورەی دارینی دەسکدرێژە ، بۆ تێکدانی چێشتی نێو مە نجەڵی گەورە و لێدەرهێنانی بەکاردێ .

تێبینی :- ئێستا لە فافۆن و مس و...هتد ، دروستدەکرێ .

ئەسکۆ : esko

بڕ. ئەسکوێ .

ئەسکیناس : eskînas

بڕ ئەسکەناس .

eskîte

ئەسکیته :

پەنەپیتکەی تەڵە و فاقە ، کە بە ترازاندنی دەتەقێ و نێچیرەکە پێوەدەبێت .

eslîk

ئەسنیك :

بنچینە و بناغەی خانووبەرە .

eslêrik

ئەسلێرك :

گیایەکی کێویلەیە ، گەڵا و سەلکەکەی وەکو هی پەتاتەن ،سەلکەکەی وشکدەکرێتەوە و دەکوترێ، وردوخاشدەکرێ و وەکو کەتیرە بەکاردێت (سرێش) .

esiÎ

١-ئەسڵ

١-هەرکەس و گیاندارێك کەبن و بنچینەی لەسەرەتاوە باشبێ و بەباشی هاتبێ و ناوبانگی چاکی هەبێ و نەگۆڕابێ .

٢-هەر شتێك کەلە ئەژادێکی پتەو وگونجاو دروستکرابێ

esiÎ

٢- ئەسڵ :

هەرشتێك کەساختە و فڕوفێڵی تیا نەبێ .

esiÎza

ئەسڵزا :

بڕ. ئەسڵزادە .

esiÎzade

١-ئەسڵزادە :

١-مرۆڤێك کەلە خێزان و بنەماڵەیەکی ناسراوو ڕەوشتبەرزدا پێگەیشتبێ .

٢-مرۆڤی ڕەوشتبەرز کە هەڵسوکەوتی بە پێی داب و نەریتی کۆمەڵایەتی گونجاو بێ .

esiÎzade

٢-ئەسڵزادە :

نەوە و ڕەچەڵە بنەماڵەی ڕەسەن و خانەدان .

esÎere

ئەسلەرە :

دامەزرێنەر و سەر کۆماری خێڵ ، بنەماڵە و خێزان و ...هتد .

esman

١-ئەسمان :

بڕ. ئەسمان .

esman

٢- ئەسمان :

بڕ. -١ئەزمان .

esmanî

ئەسمانی :

بڕ. ئاسمانی .

esmer

ئەسمەر :

ڕەنگی مرۆڤ کەلەنێوان بۆروسپیدابێ (سەوزە) .

esmerpêç

ئەسمەرپێچ :

جۆرەچیخێکی باش و نایابە ، بەبەنی ڕەنگاو ڕەنگ دەچنرێ .

esiniya

١-ئەسنیا :

گیاندار ، یان شتێك کەبە پوول و پارە ، یان بەشتێکی تر وەرگیرابن و دەست کەوتبن (کڕدراو) .

۲- ئەسنیا : esiniya

مافی ڕەوای وەرگیراو (سەندراو)

ئەسنییێ: esiniyê

بڕ. ئەسنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەسووخان : esûxan

بڕ. ئێسقان .

ئەسوور : esûr

ئەو ،سەوزە و گیایانەی کە ئەخورێن .

ئەسووژ : esûj

بڕ. ئەسوور .

ئەسوونە زێڕینە : esûnezêřîne

بڕ. ئەستوونەزێڕینە

ئەسهەبان : esheban

بڕ. ئەسلزادە .

ئەستێون : estêwin

شلەمەنییەکی بێڕەنگ و بۆی ئەلکوولییە ، لە کاربۆن و هیدرۆجین و ئۆکسجین دروستدەکرێ زوو گڕئەگرێ ، چەوری و بۆیە و هەندێ جۆری لاستیك دەتوێنێتەوە .

ئەسیتیلین : Esîtîlîn

گازێکی ناوێتەیە ،لە کاربۆن و هیدرۆجین پێکهاتووە ، بۆ لەحیمکردنی کانزاو لە دروستکردنی لاستیکدا بەکاردێ .

ئەسیر : esîr

شتێکی نادیارە ، گوایا بۆشایی مژادو هەموو شوێنێکی گەردوونی گرتۆتەوە و شەپۆلی تیشك ئەگوێزێتەوە .

ئەسیروئەبیر : esîr w ebîr

ئەژادو ڕیشە و بنەچەی مرۆڤ .

ئەسیزار : esîzar

بڕ. ئەفیوون .

ئەسیو : esîw

بڕ. ئاش .

ئەسێ : esê

بڕ. ئاگر

ئەسێن : esên

بڕ. -۲ئەسان .

ئەشبا : eşba

هەرشتێك ، مرۆڤێك ، شوێنێك ، کە ئەندازەی درێژیی لەچاو هەرشتێکی تردا پتر بێت .

ئەشپشاوی : eşpişawî

بڕ. ئەسپیون .

ئەشپشن : eşpişin

ـ. ئەسپیون

ئەشپشنە . espişine

ـ. ئەسپێون ، (بۆ می

ئەشپتی : :

بڕ. ئەسپێ .

ئەشتە : eşite

چەرخی جگەرە داگیرساندن .

ئەشتر : eştir

رووەك کە لە شوێنی تایبەتیدا داکرابێ و چێنرابێ ، لە دواییدا بگوێزرێتەوە بۆ جێیەکی دی.

ئەشخاڵ : eşxaÎ

بڕ. ئەخشاڵ .

ئەشخەڵ : eşxeÎ

بڕ. دەوەن .

١-ئەشرەفی : eşrefî

جۆرە گوڵێکی هەمەڕەنگە لە گوڵەباخ دەچێ بەڵام بۆنی کەمترە .

٢- ئەشرەفی : eşrefî

حۆ د د اونکی زێڕی بچووکە لە ئێران .

لەسەردەمی شائەشرەفی قاجارداباو بووە .

..ـــرو بە پێپلەی هەندێ خشڵی ژنانە .

ئەشق : eşiq

بڕ. ئەڤین .

ئەکەللەم دایم چوون ئەشقی یاربی
شیرینیم ئەدەم چـوون ژاری مـاربی (بێسارانی)

٢- حەزو ئارەزوو .

* ئەشقامن تۆنە ، ئەز هەرم ویرە .

٣- بە دڵسۆزی لەناخی دڵەوە *

ئەو ب ئەشق و خەبتی .

٤- لەکاتی خواردنەوەدا دەوترێ بەواتای لە تەندروستی .... (لەچاوی) .

*ب ئەشقی کەسەکی شەراب خوەرن .

٥-بەدڵبوون و پێخۆشبوون بە شتێك

*ئەشقا وی ج ب کنجاهات .

١-ئەشقانە : aşqane

بەشێوەی هەستێك پەنگخورادووی دەروونی کە پڕە لە حەزو ئارەزووی بەتین (لەخۆشییاندا).

٢- ئەشقانە : aşqane

بڕ. ئاشقانە .

ئەشقە : eşqe

ڕووەکێکی هەمیشە سەوزە ، لاسکبارێك و تێئالاوە ، چنگ لە درەخت گیر ئەکا و تێیدەئاڵێ دەیچرووسێنێ و زەردو وشکیدەکات ، گەڵاکەی دڵئاسایە و کەمێك گرنجگرنجە ..وشەی ئەشق لەمەوە وەرگیراوە (میشلە زەردوونە)

١-ئەشقەمە : eşqeme

١-ورگی گیاندار .

٢-بەشی دەرموەی سکی ئادەمیزاد .

٢- ئەشقەمە : eşqeme

چێشتێکە لە ورگی مەڕ و ماڵات دروستدەکرێت ، ورگەکە دەچنرێت ، دەکوڵێنرێت و داوو دەرمانیشی تێکەڵدەکرێت .

ئەشقباز : eşiqbaz

١-کەسێکە زۆر سەوداسەری ئەشقبێ .

٢-کەسێکە لە ڕادەبەردەر خەریکی خۆی بێت و

خۆی بڕازێنێتەوە بۆ ئەوەی خەڵك حەزی لێبکەن و ئاشقی بن .

ئەشقبازی: eşiqbazî

١-بڕ. ئەڤینداری .

٢-بارودۆخی کەسێکی ئەشقباز .

ئەشقبر : eşiqbir

کەسێکی شۆخ و شەنگ و جوان کە خەڵك زوو ئاشقی بن (دڵبەر) .

ئەشقپەڕێنراو : eşiqpeřênraw

کەسێك ، گیاندارێك کە ئاوی هێنرابێتەوە و ڕەحەتکرابێت .

ئەشقپەڕێن : eşiqpeřên

بڕ. ٢-ئاوهاتنەوە .

ئەشقپەڕێن : eşiqpeřên

کەسێك ، یان هەرشتێك کە ببێتە هۆی ئاوهێنانەوە و ڕەحەتبوون .

ئەشقلو : eşiqlu

کەسێکی ڕووخۆش و کەیفساز کەحەزبە ئاهەنگ و ڕابواردن بکات .

ئەشقلوبوون : eşiqlubûn

دڵخۆشبوون و خەریکبوون بە ئاهەنگ و ڕابواردنەوە .

ئەشقلوکرن : eşiqlukirin

دڵخۆشکردن و خەریککردن بە ئاهەنگ و ڕابواردنەوە .

eşqin ئەشقن :

بڕ. ئاشقن

eşqine ئەشقنە :

بڕ. ئاشقن . (بۆمێ) .

eşik ١-ئەشك :

بڕ. ئەسرین .

eşik ٢- ئەشك :

شێوەو سەروسیما .

eşik ٣-ئەشك :

پەنی مرۆڤ لە نێوان جومگەی شان و جومگەی مەچەكدا .

eşik ٤- ئەشك :

بڕ. ئەشق

ئەمز ئاشك بینی ، گیریم یاوو ئەشكی

گرینی و سوچینی جـــە تاوو ئەشكی (صەیدیی هەورامی)

eşkeratî ئەشكەراتی :

بڕ. ئاشكرایی .

eşkere ١-ئەشكەرە :

بڕ. ئاشكرا ؟.

eşkere ٢-ئەشكەرە :

بڕ. ئەشكەلە .

eşkerebûn ئەشكەرەبوون :

بڕ. ئاشكرابوون

eşkerekirin ئەشكەرەكرن :

بڕ. ئاشكراكردن .

eşkefit ئەشكەفت :

بڕ. ئەشكەوت .

eşkefte ئەشكەفتە :

بڕ. ئەشكەوت .

eşkeÎa ئەشكەلا :

بڕ. ئاشكرا .

eşkeÎatî ئەشكەلاتی :

بڕ. ئاشكرایی .

eşkeÎe ١-ئەشكەڵە :

بڕ. ئەشكەنجە .

eşkeÎe ٢- ئەشکەڵە :

قوڵفی دەوارو ڕەشماڵ و چادر و ...هتد ، کە داریان پێوە ڕامیدەکرێ بۆ ئەوەی ببەسترێن بەیەکەوە .

eşkeÎe ٣- ئەشکەڵە :

دارێکە بە ئەندازەی ئەمووستێك ئەستوورە ، دەخرێتە نێوان پەنجەی تاوانبارکراوانەوە پەنجەیان دەگوشرێ بۆ ئازاردان و سزادانیان بەمەبەستی درکاندن و ئاشکراکردنی نهێنی .

eşkeÎedan ئەشکەڵەدان :

سزادانی مرۆڤ بە ئە شکەڵە .

eşkeÎeday ئەشکەڵەدای :

بڕ. ئەشکەڵەدان .

eşkeÎediraw ئەشکەڵەدراو :

کەسێکە بە ئەشکەڵە ئازار و ئەشکە نجە درابێ .

eşkeÎeder ئەشکەڵەدەر :

کەسێکە کە خەڵك ئازار و ئەشکە نجە دەدات بەهۆی بەکارهێنانی ئەشکەڵەوە .

eşkeÎedirya ئەشکەڵەدریا :

بڕ. ئەشکەڵەدراو .

eşkeÎediryag ئەشکەڵە دریاگ :

بڕ. ئەشکەڵە دراو .

eşkeÎediryaw ئەشکەڵە دریاو :

بڕ ئەشکەڵە دراو .

eşkeÎekirdin ئەشکەڵەکردن :

بڕ. ئەشکەڵەدان .

eşkem ئەشکەم :

بڕ. ئەشقەمە .

eşken ئەشکەن :

لەدوای هەندێك وشەوە دێت ، بەواتای (لابەر)

جەی گۆشە خاستەر نییەن مەسکەنێ

ساقی گیان ئامان ، خومار ئەشکەنێ (مەولەوی)

eşkene ئەشکەنە :

گۆشتاوی خەستو خۆڵ کەتەنها پیازی سوورەوەکراوی تێدابێت .

eşkence ١-ئەشکە نجە :

بڕ. ئەسکە نجە .

eşkence ٢- ئەشکە نجە :

ئامێرێکی گیرە ئاسایە بۆ ئازار و سزای جەستە و گوشینی ئەندام و لەشی گوناهباران بەکاردەهێنرێ .

eşkence
٭-ئەشکەنجە :
ـسزَ و ئـارەحەتیی دەروون .

eşkencediraw
ئەشکەنجەدراو :
کەسێکە بە فەلاقەو دارکاری و لێدان و ..تاد .. ئازار و سزای جەستە و دەروونیی درابێ .

eşkencedan
ئەشکەنجەدان :
ئازار و سزادانی کەسێك بە هۆی دارکاریکردن و لێدان و فەلاقە و .... هتدەوە .

eşkenceday
ئەشکەنجەدای :
بڕ. ئەشکەنجەدان .

eşkenceder
ئەشکەنجەدەر :
کەسێکە ئازار سزای مرۆڤ و گیاندار بدات .

eşkencedere
ئەشکەنجەدەرە :
بڕ. ئەشکەنجەدەر .(بۆ مێ) .

eşkencedirya
ئەشکەنجە دریا :
بڕ. ئەشکەنجەدراو .

eşkencediryag
ئەشکەنجە دریاگ :
بڕ. ئەشکەنجەدراو .

eşkencediryaw
ئەشکەنجەدریاو :
بڕ. ئەشکەنجەدراو .

eşkencekerdey
ئەشکەنجەکەردەی :
بڕ. ئەشکەنجەدان .

eşkencekirdin
ئەشکەنجەکردن :
بڕ. ئەشکەنجەدان .

eşkencekîşan
ئەشکەنجەکیشان :
بڕ. ئازارکێشان .

eşkencekîşay
ئەشکەنجەکیشای :
بڕ. ئازارکێشان .

eşkencekîştey
ئەشکەنجەکیشتەی :
بڕ. ئازارکێشان .

eşkew
ئەشکەو :
دەفرو قاپ و کەوڵی لەقوڕ دروستکراو و لەئاگردا کڵدراو . (گلێنە) .

eşkewt
ئەشکەوت :
هەرۆلاّییەکی سروشتیی خواکردە ، لە کێو و چیا لە ئە نجامی گۆڕانی جیۆلۆجیدا لەماوەیەکی زۆردا پەیدا دەبێ .

eşkewÎet
ئەشکەوڵەت :
بنەگۆزە و شەربە و دیزەی شکاو کە بەکەڵکی بەکارهێنان نەیەن .

eşikbarandin
ئەشکباراندن :
بەخوڕهێنانە خوارەوەی فرمێسك لەچاو لە ئەنجامی گریانی بەکوڵدا .
eşikbarîn
ئەشکبارین :
بڕ. ئەسرینبارین .
eşikřiştin
ئەشکڕشتن :
بڕ. ئەسرینڕشتن .
eşikřîje
ئەشکڕێژە :
بڕ. ئەسرینڕێژ . (بۆ مێ)
eşkinc
١-ئەشکنج :
بەشی ناوەوەی ڕانی گیاندار و مرۆڤ لە ئاستی نووسانی ڕان بەبنڕانەوە .
eşkinc
٢- ئەشکنج :
بۆ شایی و چالآیی ئەملاو ئەولای بەرمیزڵدان .
eşkince
ئەشکنجە :
بڕ. ئەشکەنجە .
eşkinceder
ئەشکنجەدەر :
بڕ. ئەشکنجەدەر .
eşkencedere
ئەشکەنجەدەرە :
بڕ. ئەشکەنجەدەر . (بۆ مێ) .
eşkincediraw
ئەشکنجەدراو :
بڕ. ئەشکەنجەدراو .
eşkincedirya
ئەشکنجە دریا :
بڕ. ئەشکەنجەدراو .
eşkincediryag
ئەشکنجە دریاگ :
بڕ. ئەشکەنجەدراو .
eşkincediryê
ئەشکنجەدریێ :
بڕ. ئەشکەنجە دراو ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
eşkoÎ
ئەشکۆڵ :
دار ، یان ئاسنێکە کە لەدیوی ناوەوە دەدرێتە پشت دەرگا ، یان لێی قایمدەکرێ بە بەمەبەستی توند داخستن و قایمکردنی (پشکۆڵ)
eşkîl
ئەشکیل :
شوێنی قۆرخکراو بۆ لەوەڕاندنی مەڕو مالآت .
eşkêÎ
١-ئەشکێڵ :
گوریس و پەت و ...هتد ، کەچوارپەلی ولآخ و ڕەشە ولآخی پێدەبەسترێت بۆ یەخدانیان .

eşkêÎ
•- ئەشکێل :
بڕچە دارێك ، یان پارچە ئاسنێکی بچکۆڵەیە بە بزمار ، یان برغوو دەدرێت بەتووڵی نێوان دوو پە نجەرەدا بۆ داخستن و کردنەوەی تاکەکان .

eşkêÎ
•- ئەشکێل :
یاسا و داب و نەریتی پەیڕەوکراو .

eşkêÎ
:- ئەشکێل :
کەموکووڕی و خەوش .

eşkêÎdan
ئەشکێڵدان :
بڕ. ئەشکێلکێشان .

eşkêÎkêşan
ئەشکێلکێشان :
بەستنی چوار پەلی وڵاخ و ڕەشەوڵاخ و بەزەویدادانیان .

eşmek
ئەشمەك :
کەلوپەل وشتومەك .

eşnas
ئەشناس :
بڕ. ئاشنا .

eşnasay
ئەشناسای :
بڕ. ئەژناسای .

eşnasiya
ئەشناسیا :
بڕ. ئەژناسیا .

eşnasî
ئەشناسی :
بڕ. ئاشنایەتی .

eşnasyay
ئەشناسیای :
بڕ. ئاشنایەتی .

eşnasiyey
١-ئەشناسیەی :
بڕ. ئاشنایەتی .

eşnasiyey
٢- ئەشناسیەی :
بڕ. ئەژناسیای .

eşo
ئەشۆ :
بڕ. ئاژاوە .

eşot
ئەشۆت :
بڕ. ئاشووتە .

eşût
ئەشووت :
بڕ. ئاشووتە .

ئەشیا : eşya

بڕ. ئەبوایە .

ئەشیای : eşyay

بڕ. ئەبوایە .

١-ئەشێ : eşê

بڕ. ئەبێ .

ئەشێ بەختی من ڕەشــی بنوێنێ

کێ دیویە بەهار گوڵ هەڵوەرێنێ (مەولەوی)

٢- ئەشێ : eşê

بڕ. ئاخۆ

ئەغەل : exel

بڕ. ئاغەڵ .

ئەغز : exiz

ڕقگیری و پێناخۆشی و نابەدڵی بەرانبەر هەر وتەوکارو مەبەستێك .

ئەغزە : exze

بڕ. ئاغزە .

ئەغزلێهاتن : exizlêhatin

پێناخۆشبوون و قایلنەبوون و دەمارگیربوون بەرامبەر بەکردنی هەر وتەو کارو مەبەستێك .

*ئەغزم لێدێت کە یارمەتیی مرۆڤی سپڵە بدەم .

ئەغماز : exmaz

ڕێز و شەرم بەرامبەر بەخەڵك لە ڕەفتار و هەڵسوکەوت و قسەکردندا .

*ئەغماز لەناوچاوانیا نییە !

ئەغمازدار : exmazder

مرۆڤێکە کەلەکارو کردەوە و ڕەفتار و قسەکردندا ڕێزی خەڵك بگرێت .

ئەغمازکردن : exmazkirdin

ڕێزلێنان و شەرمکردن لە خەڵك لە ڕەفتار و کردەوە و قسەکردندا .

ئەفات : efat

بڕ. ئافات .

ئەفاقە : efaqe

بڕ. ئافاقە .

ئەفاقەکردن : efaqekirdin

بڕ. ئافاقەکردن .

ئەفاقەبۆهاتن : efaqebohatin

بڕ. ئافاقە بۆهاتن .

ئەفاقە بوون : efaqebûn

بڕ. نەفاقە بوون .

ئەفاقە هاتن : efaqehatin

بڕ. نەفاقە هاتن .

ئەفەجان : efecan

بڕ. ناژاوەگێڕ .

ئەفەجانی : efecanî

بڕ. ناژاوەگێڕی .

ئەفەڕۆز : efeřoz

ناقایلی بەرانبەر بەرهە وتەو بڕیار و ئەنجام و شتێك .

ئەفەڕۆزكردن : eferozkirdin

نەدواوە و قایلنەبوون بە هەر وتەو بڕیا رو ئەنجام و شتێك .

ئەفەرین : eferîn

بڕ. نافەرین .

ئەفەندی : efendî

١-وشەی ڕێزلێنانە بۆ گەورە پیاوان .

٢-كەسێك جلی فەرەنگی (چاكەت و پانتۆڵ)لەبەركا .

٣-وشەیەكە بۆ تەوس وپلار تێگرتن لە كەسێك *ئەفەندی ، ئەمە ئیشە كردووتە ؟!

٤-وشەیەكە جاران قوتابی و خەڵك لە جیاتی وشەی مامۆستا بەكاریاننەهێنا .

٥-وشەیەكە بۆ نازناو وبانگكردنی مووچە خۆری میری بەكاردەهێنرا .

ئەفتادە : eftade

مرۆڤی كەلەلاو نەخۆش و لاواز و پیر و پەككەوتە و داماو .

ئەفتادەبوو : eftadebû

مرۆڤی گیرۆدە بوویە نەخۆشی و لاوازی و پیری و پەككەوتن و داماگی .

ئەفتادەبوون : eftadebûn

گیرۆدەبوون بەنەخۆشی و لاوازی و پیری و پەككەوتن و داماگی .

ئەفتادەبووگ : eftadebûg

بڕ. ئەفتادەبوو .

ئەفتادەبییە : eftadebiye

بڕ. ئەفتادەبوو .

ئەفتادەبییەی : eftadebiyey

بڕ. ئەفتادەبوون .

ئەفتادەبیی : eftadebiyî

بڕ. ئەفتادەبوو . (بۆمێ و بۆكۆ) .

eftadepa
ئەفتادەپا :
کەسێکە کە لە پێکەوتبێت و نەتوانێت بڕوات .
eftadeker
ئەفتادەکەر :
کەسێکە کە مرۆڤ کەلەلاو نەخۆش و لاواز و پیرو پەککەوتە و داماگبکات .
eftadekere
ئەفتادەکەرە :
بڕ. ئەفتادەکەر ، (بۆ مێ) .
eftadekerdey
ئەفتادەکەردەی :
بڕ. ئەفتادەکردن .
eftadekiraw
ئەفتادەکراو :
مرۆڤی کەلەلا و نەخۆش و لاواز و پیر و پەککەوتە و داماگکراو .
eftadekirdin
ئەفتادەکردن :
گیرۆدەکردنی مرۆڤ بەکەلەلایی و نەخۆشی و لاواز و داماگی و پیری .
eftadekirya
ئەفتادەکریا :
بڕ. ئەفتادەکراو .
eftadekiryag
ئەفتادەکریاگ :
بڕ. ئەفتادەکراو .
eftadekiryaw
ئەفتادەکریاو :
بڕ. ئەفتادەکراو .
eftadekiryê
ئەفتادەکریێ :
بڕ. ئەفتادە کراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
eftadegî
ئەفتادەگی :
بڕ ئەفتادەیی
eftadeyî
ئەفتادەیی :
کەلەلایی و نەخۆشی و لاوازی و داماگی و پیری و پەککەوتەیی .
eftawe
ئەفتاوە :
بڕ. ئافتاوە .
efto
ئەفتۆ :
بڕ ئافتاو .
eftoperes
ئەفتۆپەرەس :
بڕ. ئافتاو پەرست .
eftoperest
ئەفتۆپەرەست :
بڕ. ئافتاو پەرست .
eftoperist
ئەفتۆپەرست :
بڕ. ئافتاو پەرست .

eftoperestin ـەفتۆ پەرستن :

ـر ئافتاو پەرستن .

eftoperistî ـەفتۆپەرستی :

ـر ئافتاو پەرستی .

eftoperistin ـەفتۆپەرستن :

ـر ئافتاو پەرستن .

eftoperis ئەفتۆپەرس :

ـر ئافتاو پەرست .

eftiwe ئەفتوە :

ـر ئافتاوە .

eftugîr ئەفتوگیر :

ـیەر چوونە سەر ڕووی خۆر و دیارنەمانی لەزەوییەوە لە ئەنجامی ئەوە دا کە مانگ دەکەوێتە نێوان خۆر و زەوییەوە

ڕۆژگیران).

efçikandin ـەفچکاندن :

شکاندن و وردکردنی هەرشتێك .

efrar ١-ئەفرار :

مروڤی دڵتەنگ و سەخڵەت .

efrar ٢- ئەفرار :

بارودۆخی مرۆڤی دڵتەنگ و سەخڵەت .

efrarbûn ئەفراربوون :

دڵتەنگبوون و خەم وپەژارە داگرتن .

efrarkırdin ئەفرارکردن :

دڵ سەخڵەتکردن و بوونە هۆی خەم وپەژارە داگرتنی کەسێك .

efrarı ـەفراری:

هەستی دڵتەنگی و ناڕەحەتی لە ئەنجامی خەم وخەفەت و ناخۆشی .

efraz ١-ئەفراز :

ـە نجامی ئازادبوون و ڕزگار بوون و لە گیروگرفتێك .

efraz ٢ ئەفراز :

مرۆڤ و گیانداری ڕزگار بوو لە سەخڵەتی و گیروگرفت .

efraz ٣- ئەفراز :

مرۆڤی دڵ و دەروون ئاسوودە و بەویژدان خاوەن پلەو پایەی بڵند .

efraz ٤- ئەفراز :

جێ و شوێنی بەرز و بڵند .

efrazbûn
ئەفرازبوون :
ڕزگار بوون لە تەنگ و چەڵەمە و گیروگرفت و سەختی .
efrazkirdin
ئەفرازکردن :
ڕزگارکردنی کەسێك ، یان گیاندارێك لەگرتن و گیروگرفت
efrandkar
ئەفراندکار :
کەسێك شتێکی نوێ دروستبکات ، یان دایبهێنێ کەلەوە و پێش نەبووبێ .
efrandkarî
ئەفراندکاری :
کاری داهێنان و دروستکردنی شتێك کەلەوە و پێش نەبووبێت .
efrandker
ئەفراندکەر :
بڕ. ئەفراندکار .
efrandin
ئەفراندن :
داهێنان و دروستکردنی شتێك کەلەوە و پێش نەبووبێ .
efroz
١-ئەفرۆز :
بڕ. ئەفەرۆز .
efroz
٢- ئەفرۆز :
هەرچی شتێ کەبسووتێ و گڕی لێهەستێ .
efrîn
ئەفرین :
١-دروستبوون ، یان پەیدابوونی شتێك کەلەوە و پێش نەبووبێ .
٢-بڕ. ئەفراندن .
efrodêt
ئەفرۆدێت :
١-لەئەفسانەی کۆنی یۆنانیدا خواوەندی جوانی و ئەڤینە ، لە ڕۆمانی کۆندا (ڤینۆس)ی پێوتراوە .
٢ بڕ ئەناهید .
efza
ئەفزا :
هەرشتێك کە هێز و تین بداتە بەر مرۆڤ و دڵخۆشیبکات .
نامەی ڕو ح ئەفزای شیرینت یـاوا
دڵ وە مەردومەك دوو دیدەش ساوا (مەولەوی)
Efsane
١ ئەفسانە :
چیرۆك و داستانی خەیاڵی .
efsane
٢- ئەفسانە :
شتێك کە نەیەتەدی .
efsane
٣- ئەفسانە :
هەربابەت و باسێك کەبنەماکەیان لەسەر بۆچوونی پڕوپووچ ڕۆنرابێت .
efsaneyî
ئەفسانەیی :
هەرچی شتێ لە پەیوەندی و ناوەڕۆکدا لە ئەفسانە بچێ .

ـەفسەر : Efser

ـرگیری نێو سوپا و لەشکر کە پلەی ئەستێرەیەکی سەرشان ، یان بەرەو ژوورتربێ .

- ـەفسەر : efser

ـێوە کلاوێکی کانزایە ، کە بەزێڕ و بەردی بەنرخ و گەوهەر نەخشێنراوە و ڕازێنراوەتەوە ، پادشایان دەیکەنە سەریان ، ـێتـەی هێز و دەسەلاتیانە .

- چەپکە گوڵی شێوە بازنەیی .

- ـەفسەر ، کاسە و قاپی شووشە و بریقەدار .

ـەفسەری : efserî

ـەرشتێك کە پەیوەندیی بە ئەفسەر و کاری ئەفسەرانەوە هەبێ .

- ـەفسەری : قوماشی باش و ئەستوور .

ـەفسەنە : efsene

ـر ئەفسانە .

- ئەفسەنە : efsene

مرۆڤی هیچنەزان و گێل .

- ئەفسەنە : efsene

ـەی هەلەق و مەلەق و بێمانا .

ئەفسوودە : efsûde

کەسێك کە باری دەروونی تەواو نەبێ و خەم و خەفەت دایگرتبێ .

پەژمردەکرن ب ڕەنگێ صۆرگول
ئەفسوودەکرن ب دەنگێ بولبول   (ئەحمەدی خانی)

ـەفسووس : efsûs

هەستی بەشداری لەخەم و پەژارەی مرۆڤی نزیکدا

ـەفسووسخواردن : efsûsxiwardin

هەستکردن و بەشداریکردن لەخەم و پەژارەی مرۆڤی نزیکدا .

ئەفسووسکرن : efsûskirin

خەم و خەفەتخواردن بۆ کەسێك کە گیرۆدەی کۆسپ و تەگەرە بووبێ .

ـەفسووسگۆتن : efsûsgotin

١-دەربڕینی داخ و خەم و خەفەت و پەژارە بەرانبەر بەکەسێك کە گیرۆدەی مەینەتی بووبێت.

٢-کاری چاوبەست و لەخشتەبردنی خەڵك بەهۆی فرۆفێڵ و جموجووڵی زۆر و دەستسوکییەوە .

٣-منگە منگ و چپەچپی ئەفسوونگەر لەکاتی ئەفسوونکردندا .

٤-جوانی و شۆخوشەنگی و ناز و نووزی لە ڕادەبەدەر .

ئەفسوون : efsûn

هاوبەشی و قسەوکردەوەی دوور لەڕاستی و رووداو بەمەبەستی بەدیهێنانی هەندێك ئامانج کە گوایە بەهۆیەوە دەسەلات دەکێشرێ بەسەر هێز و توانای نادیار و ئەتوانرێ کارەکان ئەنجامبدرێن .

ئەفسووناوی : efsûnawî

١-نافرەتی لەڕادەبەدەر شۆخوشەنگ و بەنازونووز .

٢-هەرشتێ پڕبێت لە ئەفسوون .

٣-سروشتی جوان و دلگیر .

٤-هەرهونەرێك کە مرۆڤ بباتە جیهانی پڕ لە ئەندێشە و خەیاڵەوە .

ئەفسوونباز : efsûnbaz

١-کەسێکی شارەزا و لێزان لەهونەری ئەفسووندا .

٢-کەسێکی دەمتەڕ و شارەزا لەچاوبەستن و هەڵخەڵەتاندنی خەڵکدا .

٣-نافرەتی جوان و شۆخو شەنگ و بەنازی لەخشتەبەر ..

ئەفسوونبازی : efsûnbazî

ڕەفتار و هەڵسووکەوتی مرۆڤی ئەفسوونباز .

ئەفسوونساز : efsûnsaz

بڕ. ئەفسوونباز .

ئەفسوونسازی : efsûnsazî

بڕ. ئەفسوونبازی .

ئەفسوونکردن : efsûnkirdin

بەکارهێنانی هونەری ئەفسوون بۆ مەبەستێکی تایبەتی .

ئەفسونکرن : efsûnkirin

سۆزاندن و داخخواردن و بەزەییپێداهاتنەوە .

ئەفسوونگەر : efsûnger

بڕ. ئەفسوونباز .

ئەفسوونگەری : efsûngerî

بڕ. ئەفسوونبازی .

ئەفسوونگوتن : efsûngutin

دەربڕینی سۆز و بەزەیی و هاوبەشیی خەم .

ئەفسوونلێکراو : efsûnlêkiraw

کەسێکە کە بەهۆی ئەفسوونەوە گیرۆدەی دەردو بەڵاو گێچەڵ کرابێت .

ئەفسوونی : efsûnî

بڕ. ئەفسووناوی .

١-ئەفشان : efşan

کەسێك ، کەشت پەرشوبڵاوبکاتەوە .

٢- ئەفشان : efşan

شتی پەرشوبلاوکراو .

*دووزولفی عەنبەر ئەفشانن دوو لەعلی شەککەر ستانن .

٣- ئەفشان : efşan

پارە و پوول و ...هتد ، هەڵدراو بەسەر بووکا لەشاییدا ، یان لە ئە نجامی بیستنی باس و هەواڵێکی خۆشدا .

ئەفشانی: efşanî

١- پەرشوبلاوی شت .

٢- پەخشانی قژبەسەر شان و ملدا

ئەفغان : efxan

هاوار و ناڵەو گریانی زۆر لە ئە نجامی کۆست و پەژارەی زۆردا .

ئەفقاس : efqas

بر. ئەڤقا .

ئەڤگار : efgar

بر. ئەوگار .

ئەڤگەن : evgen

بر. ئەشکەن

تۆ مەستی بادەی دمرد ئەڤگەنی مەیل

مـن حەیرانی دەس نیگای باڵای لەیل (مەولەوی)

ئەڤگەندە : evgende

هەرچی شتێك کەسەرە و خواروشۆڕبێت .

سەر ئەڤگەندە بەر چوون شەر مەزاران

چەمەی چەم هورکەر چوون سەیلی واران (مەولەوی)

١-ئەڤلەخ : efÎex

پۆشاکێکە لەژێر کەواوە لەبەر دەکرێ و هەتا ئەژنۆدێ (ژێرکەوا) .

٢- ئەڤلەخ : efÎex

پۆشاکێکی بێقۆڵی ئافرەتانەیە ، لەسەرکراسەوە لەبەردەکرێ . (سوخمە).

ئەڤلیج : evlîç

مژادێکی سرکەرە، لە شێوەی تۆزدایە ،لە شلەی وشککراوەی ڕوومکی فاشخاش دمردەهێنرێ،بۆنی تیژ و تامی تاڵە، (تلیاك) .

ئەفیۆن : efyon

بر. ئەفیوون

ئەڤ: ev

بر. ئەی

ئەڤارە : evere

بر. ئاوارە

ئەڤارەیی : evareyî

بڕ. ئاوەرەیی .

١-ئەڤان : evan

ئامرازی ئاماژەیە بۆ کۆو نزیک .

*ئەمە ئەڤان ڕۆژا هەرن .

٢- ئەڤان : evan

بڕ . ئەوان

ئەڤانە : evane

بڕ . ئەمانە .

ئەڤاندن : evandin

گیرۆدە بوون بەداوی خۆشەویستی و دڵداری .

ئەڤاییە : evaîye

ئامرازی ئاماژەیە بۆ شت و کەسی نزیك و دەستنیشان کراو (ئا ئەمە) .

* ئەڤاییە کتێبامنە .

ئەڤە : eve

١-بڕ. ئەمە .

٢-بڕ. ئێرە .

ئەڤەدەرەسارە .

٣-بڕ. ئەم .

*ئەڤە هەڤالا ..

ئەڤەرست : Everist

بەرزترین لوتکەی چیایە لە جیهاندا ، کەترۆکی شاخی هیمالایایە لە نێوان هندستان و تبتدا ، ٨٨٨١ م بەرزە .

ئەڤەزدان : evezdan

دانی شتێك لەبری شتێکی تر .

ئەڤەزکرن : evezkirin

ئاڵوگۆڕکردن و گۆڕینەوەی شت .

ئەڤەنە : evene

بڕ. ئەمانە .

ئەڤجار : evcar

بڕ. ئە مجارە .

ئەڤجارە : evecare

بڕ. ئە مجارە .

ئەڤجان : evcan

شوێنی پەڕینەوە لەڕێو بان و شەقامدا .

evçikandin

ئەڤچکاندن :

بڕ. ئەچکاندن .

evdal

ئەڤدال :

بڕ. ئەودال .

evdaÎî

ئەڤدالی :

بڕ. ئەودالی .

evde

ئەڤدە :

کۆ و سەرجەمی هەرشتێك .

evder

١-ئەڤدەر :

بڕ. نێرە .

evder

٢- ئەڤدەر :

ئەو شوێنەی کە قسەکەری لێیە .

evir

١-ئەڤر :

بڕ. ئەور

evir

٢-ئەڤر :

بڕ. ئەڤرین .

evir

٣- ئەڤر :

بوونەوەرێکی ئەفسانەیی زۆر گەورە و زەبەلاح و سامناکە ، گوایا زۆرتر لە شوێنی تاریك و داخراودا دەژی .(دێو)

evrardar

ئەڤراردار :

مرۆڤی زاناو بلیمەت .

evraxtin

ئەڤراختن :

١-هاندان و بزواندن بۆ ئەنجامدانی کارو مەبەستێك .

٢- پیاهەڵگوتن و سوپاس و ستایشکردن .

evraz

١-ئەڤراز :

ناوچە و شوێن و ڕێگای سەربەرە و ژوور .

evraz

٢- ئەڤراز :

بڕ.ئەفراز .

evrazbirin

ئەڤرازبرن:

هەڵاڵین و لەبەرکردنەوەی جل و پۆشاك .

evrazçûn

ئەڤرازچوون :

سەرکەوتن بە شوێنی بەرز و سەرەو ژوورکەدا .

evrazkêşan

ئەڤرازکێشان :

١-هەڵکێشان و بەرزکردنەوەی شت لە شوێنی (نزم)ەوە بۆ شوێنی بەرز .

٢-ڕاکێشان و کێشکردنی گیاندار و شت بەسەر بەرەو ژوورکەدا .

evrazunişuv

ئەڤرازو نشوڤ :

بەرزایی کوورِ و شیوو و دۆڵی لێژاو و دابڕاو کە سەرکەوتن هاتنە خوارمومیان سەخت و دژوارێ .

evrazî

ئەڤرازی :

١-هەرشت و مەبەست و کارێك کە گرنگ و بایەخداربێ .

٢-بەرزایی و سەر بەرە و ژووری سەخت .

evrakirin

١-ئەڤرا کرن :

هەورازخستنی گیاندار و شت .

evrakirin

٢- ئەڤرا کرن :

بارخستن بەنیازی حەساندنەوە لە جێگایەك .

evrakirin

٣- ئەڤرا کرن :

کۆبوونەوە لەیەك شوێندا .

evrist

ئەڤرست :

درەختێکە هەمیشە سەوزە وەك چەتر بلاْودەبێتەوە و سێبەری زۆرە .

evro

ئەڤرۆ:

بڕ. ئەمرۆ

evsene

ئەڤسەنە :

١-کەسێك چاوی لە شتی خەڵك بێ و بیەوێ هەموو شتێك بۆخۆی بێ .

٢-کەسێك بە هیچ تێر نەخوات و داوای زۆرتر بکات و بەبەشی خۆی ڤایلنەبێ .

٣-کەسێك هیچی لەدەست نەبێتەوە و هیچ نەدات بەکەس .

evsenetî

ئەڤسەنەتی :

پیسکەیی و چاوچنۆکی و رژدی و هەڵپەبۆ بەدەستخستن وداگیر کردنی شتی خەڵك.

evsenekirin

ئەڤسەنەکرن :

١-چاوبڕینە شتی خەڵك و خواست و نارەزووی داگیر کردنی و بردنی بۆ خۆی .

٢-تێرنەخواردن و بەکەم ڤایلنەبوون .

٣- پیسکەیی و رژدی .

evsenê

ئەڤسەنێ :

بڕ. ڤسەنە .

evşev

ئەڤشەڤ :

بڕ. ئەمشەو .

evşî

ئەڤشی :

بڕ. ٥-ناخلە .

evşîn

١-ئەڤشین :

ڕێنەدان بەڕۆیشتنی کەسێك ، یان گلدانەوەی بەهۆی هەرشتێکەوە.

٢- ئەڤشین : evşîn

وشککردنی شیری ئاژەڵ .

ئەڤقا : evqa

بر ئانەمەندە .

ئەڤکینگ : evkîng

ئەو ئاردەی کەبەر لە پانکردنەوەی گونکە هەویر دەکرێ بەسەریدا بۆ ئەوەی نەنووسێ بەتیرۆك و دەستدا .

ئەڤگار : evgar

بر. ئەوگار .

ئەڤنە : evne

بر. ئەمانە .

ئەڤۆر : evor

بر. ئاڤۆر .

ئەڤی : evî

بر. ئێسکسووك .

١-ئەڤیا : evya

هەرشتێك کە پەیوەندیی بە ئاوەوە هەبێ

٢-ئەڤیا : evya

مرۆڤی شێتۆکە و گێل .

ئەڤیخان : evîxan

١-مرۆڤێك کە زیاد لە پێویست خەرجبکات .

٢-مرۆڤی خێرومەند .

ئەڤیخانیکرن : evîxanîkirin

١-خەرجکردنی پارە زیاد لە پێویست .

٢-خێرکردن و یارمەتیدانی هەژار و داماوان .

ئەڤیدی : evîdî

بر. ئەوی تر .

ئەڤین : evîn

هەست و سۆزی بەکوڵی دڵ و دەروون و پەیوەندیی بەستنەوەی گیانی بەرانبەر بە کەسێك ..(ئەشق) *ئەڤینییا سەر لێڤان نە ئەڤینیە ، ئەڤینییا راست ژ دلە .

١-ئەڤینپەروەر: evînperwer

بر. ئاشق .

٢- ئەڤینپەروەر: evînperwer

مرۆڤی خووڕەوشتبەرز و باش پەروەردەکراو .

١-ئەڤینتی : evîntî

هەستی پڕ لەئازار و سزای پەنگەوەخواردووی پڕ لە گومان بەرانبەر بەخۆشەویست و نازدار .

٢- ئەڤینتی : evîntî

هەستی پێناخۆشبوون و بەخیلی بەرانبەر بە کەسێك کە خاوەن بەهرە و سەر و سامان بێت .

ئەڤیندار : evîndar

بڕ. ١-ئاشق .

ئەڤینداری : evîndarî

گیرۆدەبوون بەداوی ئەشق و دڵداری .

ئەڤینها : evînha

بڕ. ئەمانە .

ئەڤینهانیکی : evînhanîkî

بڕ. ئەمانە .

ئەڤیها : evîha

بڕ. ئەمە .

ئەڤیهانی : evîhanî

بڕ. ئەمە .

ئەڤینهانی : evînhanî

بڕ. ئەمانە

ئەڤێ : evê

بڕ. ئەمە .

ئەڤێرێ : evêrê

بڕ. ئەوێ .

ئەڤێکو : evêku

١-بڕ. ئەوەی

٢-بڕ. ئەوانەی

ئەڤێها : evêha

بڕ. ئەمە ، (بۆ مێ).

ئەڤێهانی : evêhanî

بڕ. ئەمەتا .

ئەڤێهە : evêhe

بڕ. ئەوان .

ئەڤێهێ : evêhê

بڕ. ئەوە ، بۆ مێ .

eqid
نەقد :
بڕ. ئەندازە .
eqrebe
نەقرەبە :
ئاسنێکی چەماوەیە لە شێوەی قولاپدایە ، کوتراوە بەئاوەڕاستی دار ئەقرەبەی خەنجەردا .
eqiÎ
نەقڵ :
بڕ. ئاوەز .
eqÎaw
نەقلاو :
بڕێك گەنم و جۆ و دانەوێڵە کەبەر لەتەواوبوونی دروێنە بۆکاتی پێویست و بێنانی بکوترێت و شەنبکرێت و بهاڕدرێت بەرکوت) .
eqÎewkirdin
١-نەقلەوکردن :
بڕ. نەقلگرتن .
eqÎewkirdin
٢- نەقلەوکردن :
چاوخشاندنەوە بەشتێکدا بۆ دەرخستنی ڕاستی و چەوتی و ئاتەواوی .
eqÎewkirdin
٣- نەقلەوکردن :
بیرو باوەڕ و ڕاگۆڕین دەربارەی شتێك .
eqiÎbaz
نەقلباز :
کەسێکی زۆرزان و وریا کە بیەوێ بازی بە نەقلی خەڵك بکا .
eqiÎbazî
نەقلبازی :
وریایی و زۆرزانی و یاریکردن بە نەقلی خەڵك .
eqiÎbend
نەقلبەند :
مرۆڤی کەمئارەزوو و کەمبیروهۆش .
eqiÎbiř
١-نەقلبڕ :
بیروڕاوبۆچوون و قسە و مەبەست و کارێك .. هتد ، کە مێشك و ئاوەز وەریانبگرن بەشیاویان بزانن .
eqiÎbiř
٢-نەقلبڕ :
هەرشتێك کە بە ئاسانی بچێتە مێشکەوە .
eqiÎbiř
٣- نەقلبڕ :
کەسێك کە بە ئاسانی لە شت بگات .
eqiÎbiřî
نەقلبڕی :
١-تێگەیشتن لەوتەو مەبەست و بیروڕا ..تاد .
٢-قۆستنەوەی بیروڕا و بۆچوون .
eqiÎbřyey
نەقلبڕیەی :
بڕ. نەقلبڕی .

ئەقڵبڕین : eqiÎbiřîn

١-بڕ. ئەقڵپێکان .

٢-قایلبوون بەهەرکار و ڕاو بۆچوون و بڕیارێك و وەرگرتن و ئەنجامدانیان .

ئەقڵپەنەمەڕیای : eqiÎpenemeřyay

بڕ. ئەقڵپێشکان .

ئەقڵپێشکان : eqiÎpêşikan

پەیبردن بەلایەنی چاکە و خراپەو ڕاست و چەوتیی هەربابەت و وتە و ڕاو مەبەست و کارێك.

ئەقڵتێکچوو : eqiÎtêkçû

کەسێك کە وزە و توانای بیرکردنەوە پەیبردن بەڕاستی و چەوتی لەدەستچووبن و ناومزی تێگەیشتن و ناگاداربوونی دەوروبەری نەمابێ .

ئەقڵتێکچوون : eqiÎtêkçûn

لەدەستچوونی وزە و توانای بیرکردنەوە و تێگەیشتن و ناگاداربوون .

ئەقڵتیکشییە : eqiÎtîkşiye

بڕ. ئەقڵتێکچوو .

ئەقڵتیکشییەی : eqiÎtîkşiyey

بڕ. ئەقڵتیکچوون .

ئەقڵتیکشیی : eqiÎtîkşiyî

بڕ. ئەقڵتیکچوو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەقڵداری : eqiÎdarî

بڕ.ئاقڵی .

ئەقڵسووك : eqiÎsûk

١-کەسێك کە ڕادە و توانای بیرکردنەوە و تێگەیشتنی تەسکبێت .

٢-کەسێك کە قسەی بێسەرو شوێن و شڕتو پڕت و هەلەق و مەلەق بکات بێنەوەی ئەقڵی پێبشکێ .

٣-کەسێك کە گوێنەداتە هیچ و دنیا بداتە بەرکلك .

٤-گێل و گەمژە و لاژگ .

ئەقڵسووکە : eqiÎsûke

بڕ. ئەقڵسووك (بۆ مێ) .

ئەقڵسووکبوون : eqiÎsûkbûn

نزمبوونەوە و کەمبوونەوەی توانای مێشك و ئارەزوو .

ئەقڵسووکبییەی : eqiÎsûkbiyey

بڕ. ئەقڵسووکبوون .

ئەقڵسووکی : eqiÎsûkî

نزمی ڕادە و توانای بیر کردنەوە و تێگەیشتنی مرۆڤ .

eqiÎgiran

ـەقنگران :

کەسێك کە هەمیشە سەرقاڵی بیرکردنەوە و لێکۆڵینەوە و بەراوردکردنی قووڵ بێت .

eqiÎgiranî

ـەقنگرانی :

ـوخی بیرکردنەوە و لێکۆڵینەوە و بەراورد کردنی بەردەوام و قووڵ .

eqiÎnebiřîn

ـەقنەبڕین :

١- پەینەبردن بەلایەنی ڕاستی و هەڵە و ، چاکە و خراپەی هەرمەبەست و کارو ڕاو وتەیەك .

٢-قایلنەبوون بە هەرکارو مەبەست و ڕایەك و وەرنەگرتنیان .

eqiÎgirtey

ئەقلگرتەی :

بڕ. ئەقلگرتن .

eqiÎgirtin

ئەقلگرتن :

١-تەمێبوون و وەرگرتنی پەند و ئەزموون و ئامۆژگاری .

٢-بڕ. ئەقلبڕین -٢

eqiÎmend

ئەقلمەند :

بڕ. ئاقڵ .

eqiÎmendî

ئەقلمەندی :

بڕ. ئاقڵی .

eqlîdis

ئەقلیدس :

بڕ. ئەکلیدیس .

eqîq

ئەقیق :

بڕ. ئاقیق .

ek

ئەك :

١-وشەیەکە بۆ دەەبڕینی هەست بەرانبەر بەکار و بیرو ڕاو وتەی کەسێك بەکار دەبرێت .

٢-ئا مرازێکە بۆ دەربڕینی داخ و خواستی بەدینەهاتوو .

٣-وشەیەکە بۆ دەربڕینی تاسەو تامەزرۆیی و حەزو ئارەزووی بەدیهاتنی ئاواتێك.

٤-وشەیەکە کە تووك و نزای خراپە دەردەبڕێت .

*ئەك دەستت بشکێ .

٥-وشەی سەرسوڕمانە لە عاستی کارەساتێ کوتوپڕ و سەیر و سەمەرە و نابەجێدا.

٦-وشەی سەرسوڕمانە ، لە کاتێکدا دەوترێت کە ئەوەندەی نەمابێت مەبەست و ئاوات بێنە دی .

٧-ئەك : بڕ. ئەگەر .

ekadîmî

ئەکادیمی :

١- پەیڕەوی یاسا و بۆچوون و شێوەی لێکۆڵینەوەی کاروباری سەربەئەکادیمیا .

٢-کەسێکە بە شێوەی بەرزی یاسا و پەیڕەوی ئەکادیمیا لەبابەتی زانستی و هونەری و ڕۆشنبیری بکۆڵێتەوە .

Ekadimya
ئەكاديميا :
١-قوتابخانەيەكى فەلسەفييە لەسەدەى چواردەيەمى پێش عيسادا لەلايەن ئەفلاتوونەوە لە نزيك شارى ئەسيناوە ، بەناوى پاڵەوانى ئەفسانەيى (ئەكاديم)ەوە ناونراوە .
٢-دەزگايەكى رۆشنبيرى و هەرە بالأى و زانست و هونەرە بۆ پەرەپێدان و لێكۆڵينەوە و بلأوكردنەوەى زانست ، هونەر و .. هتد
ekakiya
ئەكاكيا :
بڕ. ئاقيف .
ekel mekel
ئەكەل مەكەل :
يارييەكى منداڵانە ، لاقيان درێژ دەكەن و يەكێكيان ئەم دێڕانە دەڵێ :-
ئەكەل مەكەل كەلوولە ، گۆدى هەسەن مەلوولە ، ئەشيرداره ئە پيسو ، شيريشى پوردم سمسو ...هتد . ئەم يارييە چەشنێكە لەيارى هەلوور مەلوور ، لەناوچەى لوڕستاندا باوە .
ekîtnogiram
ئەكيتنۆگرام :
ئامرازێكە بۆتۆماركردن و دياريكردنى گۆڕينى كيميايى كە لە ئە نجامى لێدانى تيشكى خۆرەوە ڕوودەدات .
ekitînolojiya
ئەكتينۆلۆژيا :
زانيارييەكە دەربارەى هێز و تواناى تيشك لە پێكهێنانى گۆڕينى كيمياييدا .
ekitînometir
ئەكتينۆمەتر :
ئامرازێكە بۆ پێوانى هێزى تيشك .
ekitînîzim
ئەكتينيزم :
هێز و تواناى وزەى تيشك بۆ پێكهێنانى گۆڕينى كيميايى.
ekir
ئەكر :
يەكەيەكە بۆ پێوانى ڕووبەرى زەوى و بريتييە لە (٤٠٤٨)م٢ .
ekrobat
ئەكرۆبات :
كەسێكە كە لە مێرك و يارىگەدا جووڵانەوەى پاڵەوانبازى و تەنافبازيى سەير و سەمەرە و سەخت و پڕ لە مەترسى دەكات .
ekropatîk
ئەكرۆپاتيك :
يارى و جووڵانەوە و پاڵەوانبازى و تەنافبازيى سەير و سەمەرە و پڕ لە مەترسى و سەختى و دژوارى .
ekzîma
ئەكزيما :
ئەخۆشييەكى پێستە ، لە ئە نجامدا لەش دێتە خوروو ، بڵقى پڕ لە كێم و زووخ پەيدادەبێ .
ekku
ئەككو :
١-بڕ. ئەحجا .
٢-بڕ. ئەك .
ekleme
١-ئەكلەمە :
شتێك كە ناسكبێت و بەئاسانى بشكێت .
ekleme
٢- ئەكلەمە :
شتى سووك و كەمسەنگ .

٣- نەکلەمە : ekleme

شتێک کە باش شەتەک نەدرابێت و بەئاسانی بکرێتەوە .

٤- نەکلەمە : ekleme

شتێک کە جێی لەق و شلو شەواڵ بێت .

٥- نەکلەمە : ekleme

تۆوی پێگەیشتوو .

٦- نەکلەمە : ekleme

کان و زمانی بەهێلم پێکەوە بەستراو .

٧- نەکلەمە : ekleme

پێوەند و موتوربەی دار و درەخت .

٨- نەکلەمە : ekleme

دامێنی خوارەوەی دیوار بە ئەندازەی نزیکەی بستێک کە بەگەچ ، یان چیمەنتۆ سواخدرا بێت .

نەکلەمەکەر : eklemeker

وەستاو شارەزای نەکلەمەکردن .

نەکلەمەکەرە : eklemekere

بڕ. نەکلەمەکەر .(بۆ مێ)

نەکلەمەکەردەی : eklemekerdey

بڕ. نەکلەمەکردن .

١-نەکلەمەکراو : eklemekiraw

بڕ. نەکلەمە (٦) .

٢- نەکلەمەکراو : eklemekiraw

دارو درەختی پێوەندکراو و موتوربەکراو .

٣- نەکلەمەکراو : eklemekiraw

دامێنی خوارەوەی دیوار کە لەناوەوە سواخدرابێت.

١-نەکلەمەکردن : eklemekirdin

پێکەوەبەستن و قایمکردنی کان و زمانە بە هێلم و شتی تر .

٢- نەکلەمەکردن : eklemekirdin

تێهەڵکێشکردنی گۆپکەی درەختی بەردار لە قەد و لق و پۆپی ناسکی درەختی تر ، بە شێوەی پارچە و لوولە ، بەمەبەستی چاککردنی توخم و بەرگرتنی زۆر .

٣- نەکلەمەکردن : eklemekirdin

سواخدانی دامێنی خوارەوەی دیوار لە دیوی ناوەوە بە ئەندازەی نزیکەی بستێک بەگەچ ، یان چیمەنتۆ .

نەکلەمەکریا : eklemekirya

بڕ. نەکلەمەکراو .

eklemekiryag — ئەکلەمەکریاگ :

بڕ. ئەکلەمەکراو .

eklemekiryaw — ئەکلەمەکریاو :

بڕ. ئەکلەمەکراو .

eklemeyî — ١-ئەکلەمەیی :

شکانی شتێکی ڕەق و ناسك بە ئاسانی .

eklemeyî — ٢- ئەکلەمەیی :

کەمسەنگی و سووکی و کێشی کەم .

eklemeyî — ٣- ئەکلەمەیی :

باش شەتەکنەدات .

eklemeyî — ٤- ئەکلەمەیی :

شلی و لەقیی هەرشتێك .

eklîl — ئەکلیل :

بڕ. ئیکلیل .

ekin — ئەکن :

دانەوێڵە و تۆوی وەشێنراو لەوەرزی پاییزدا.

ekin avîtin — ئەکنئاڤیتن :

١-تۆو وەشاندن بەزەوییەوە .

٢-خەریکبوون بەکاروباری زەویو زار و کشتوکاڵەوە .

ekinberevikirin — ئەکنبەرەڤکرن :

١-کۆکردنەوەی بەرهەمی دانەوێڵەهەر لە دروێنەوە تا خەرمانهەڵگرتن .

٢-کۆکردنەوەی بەروبوومی گەییوی باخ و بێستان .

ekintî — ئەکنتی :

بڕ. ئەکنداری .

ekintîkirin — ئەکنتیکرن :

بڕ. ئەکنئاڤیتن

ekinçinîn — ئەکنچنین :

١-دروونەوەی دانەوێڵە .

٢-چنینەوە و کۆکردنەوەی بەرهەمی کشتوکاڵی و بێستان .

ekinçî — ئەکنچی :

بڕ. ئەکندار .

ekinçêtî — ئەکنچێتی :

بڕ. ئەکنداری .

ekindar

ئەکندار :

کەسێك کە زەویو زاری کشتوکاڵی هەبێ ، یان بەدەستیەوە بێ و بیچێنێ .

ekindarî

ئەکنداری :

کاری جووتیاری و چاندن و خزمەتکردنی زەویو زاری کشتوکاڵی .

ekinkirin

ئەکنکرن :

بڕ. ئەکتناڤیتن .

eknutekin

ئەکنوتەکن :

چاندراوی تێکەڵ و هەمەجۆرە کە هەر پەڵەیەك لە جۆرێکبێ .

eknutîkin

ئەکنوتیکن :

بڕ. ئەکنو تەکن .

eknîs

ئەکنیس :

پەرستگە و شوێنی نوێژکردنی جوولەکە .

eku

ئەکو :

بڕ. ئەویەر .

ekustîka

ئەکوستیکا :

بەشێکی زانستی فیزیاییە، کە لە پەیدابوون و دابەشکردن و بڵاوبوونەوەی دەنگ ئەکۆڵێتەوە .

ekordiyon

ئەکۆردیۆن :

بڕ. ئۆکۆدیۆن .

ekê

ئەکێ :

ئامرازی پرسیارە بۆ ناسین و ناسینەوەی کەسێك . (کێ).

eg

١-ئەگ :

١-بڕ. ئەك .

eg

٢- ئەگ :

بزنێك کە ڕەنگی مەیلە و شینبێ (شینکی) .

egaÎ

ئەگاڵ :

ئازا و ئەترس و بەهێز (پاڵەوان) .

ege

ئەگە :

بڕ. ئەگەر

eger

ئەگەر :

وشەی مەرجە واتای بەستنەوەی کارو مەبەستێك بەکارو مەبەستێکی ترەوە دەگەیەنێ .

ئەگەر قەڵەڕەش ڕێنیشاندەر بێ

ئەبێ پیاو ماقووڵ هەردەربەدەر بێ (پەندی پێشینان)

egerçî

١-ئەگەرچی :

وشەیەکە بەواتای بەستنەوەی دووکار و مەبەستی دژ بەیەك و لەوانەیە لادان و گریّ و تەگەرەشیان بێتەرێ .

*ئەگەر چی دەردم کارییە ، بەلأم تۆم هەر لەبیری

egerçî

٢- ئەگەرچی :

دەربڕینی مەرجی بوونی ، یان نەبوونی کارو مەبەستێك .

egerku

ئەگەرکو :

بڕ. ئەگەر .

egeruneger

ئەگەر و ئەگەر :

کارێك کە مرۆڤ دڵنیانەبێت لەسەر گرتنی .

*چاپکردنی فەرهەنگەکە لە ئەگەر و ئەگەردایە.

egerna

ئەگەرنا :

بڕ . ئەگینا .

egerne

ئەگەرنە :

بڕ. ئەگینا .

egerê

ئەگەرێ :

هەر تەگەرە و کۆسپێك بێتە هۆی نە نجامنەدانی کارو مەبەستێك .

egerêku

ئەگەرێکو :

بڕ. ئەگەر .

egene

ئەگەنە :

بڕ. ئەگینا .

egre

ئەگرە :

بڕ. ئێە .

egrete

ئەگرەتە :

بڕ. ئێرە .

egreyî

ئەگرەیی :

وشەیەکە بۆ دیاریکردنی شوێنی نەژاد و دانیشتنی کەسێك (ئێرەیی).

egrîce

ئەگریجە :

قژی ئافرەت کەبەلاجانگیا دێتە خوارێ .

ئەگریجەت لەسەر روومەتت لادە

لارە و لە نجەکەت وەك پەریزادە (عەزیز شاڵی)

egrîcebiřyey

ئەگریجەبڕیەی :

بڕ. ئەگریجەبڕین .

egrîcebiřîn

ئەگریجەبڕین :

۱-کورتکردنەوە و قەمچکردنی ئەگریجە و ڕێکخستنی .

۲-ڕسواکردن و نابڕوو بردنی ئافرەت لە سزای خراپە کردندا (بڕینی ئەگریجە) .

۳-ئەگریجەی خۆبڕین لە ئەنجامی مردنی کەسێکی زۆر خۆشەویست و نزیکدا .

egrîcebiřyê

ئەگریجە بڕیێ :

بڕ. ئەگریجەبڕاو .

egrîcebiřyag

ئەگریجە بڕیاگ :

بڕ. ئەگریجەبڕاو .

egrîcebiřyaw

ئەگریجە بڕیاو :

بڕ. ئەگریجەبڕاو .

egrîcebiřaw

ئەگریجە بڕاو :

ئافرەتی خراپی ڕسواکراو بەبڕینی ئەگریجە .

egle

ئەگلە :

مرۆڤێك کە ئامادەبوونی دواکەوتبێ و لەکاتی دیاریکراودا نەگەیشتبێتە شوێنی مەبەست .

eglebûn

ئەگلەبوون :

دواکەوتن لەکاتی دیاریکراودا بۆ شوێنی مەبەست.

eglexistin

ئەگلەخستن :

بڕ. ئەگلەکرن .

eglekirin

ئەگلەکرن :

۱-دواخستنی کەسێك بۆ ئەوەی لەکاتی دیاریکراودا نەگاتە شوێنی مەبەست .

۲-ڕێگا پێگرتن و دواخستنی کەسێك .

egnîce

ئەگنیجە :

بڕ. ئەگریجە .

egît

ئەگیت :

بڕ. ئەگیدی .

egîtî

ئەگیتی :

بڕ. ئەگیری .

egîd

ئەگید :

۱-بڕ. ۱- ، ۲-ئازا .

۲-مرۆڤی ئازا و بەهێز و چاونەترس کەکردەوەی وای لێبوەشێتەوە لەتوانای زۆر کەسدا نەبێت (پاڵەوان) .

egîdî

ئەگیدی :

گیانی ئازایەتی و نەترسی و لێوەشاوەیی و ئەنجامدانی کاری وا کەلەتوانای زۆرکەسدانەبێ(پاڵەوانێتی).

egîn

ئەگین :

بڕ. ئەگینا .

ئەگینا : egîna

وشەی مەرجە بۆ دەرخستنی پێچەوانەی ئەنجامدانی کارێك بەکاردەهێنرێ .

*ئارامبە ، ئەگینا پەشیماندەبیتەوە !

ئەل : el

بڕ. ئێلەك .

ئەلا : ela

بڕ. ئەولا .

ئەلالە : elale

بڕ. ئەلاڵە .

ئەلالەت : elalet

چەند کەسێکی ناو و ژمارە دیاریکراو بۆ ڕا پەڕاندن و ئەنجامدانی کارێك کە یەکێکیان دەمڕاست و سەرۆکیانە (لیژنە).

ئەلە : ele

بەزمانی منالٚ بەواتای نووستن (نوللە) .

ئەلەتوەش : eletweş

وتەو قسەی بێسەر و بن و شێوە وڕێنە ، کە تێگەیشتنی گرانبێ .

ئەلەجەك : elecek

دەسکەداس .

ئەلەرگ : Elerig

باڵندەیەکی گەورەی ڕەش و سپییە ، لاق و مل و دەنووکدرێژە ، دوور فڕە ،لە شوێنی بەرزدا هێلانە دەکات لەکاتی خوێندندا شێوە تەقەتەقێك بەدەنووك دەکات.. گەرمیان و کوێستان دەکات .

ئەلەستە : eleste

ڕۆژی زیندووبوونە و لێپرسینەوەی مرۆڤ لەودنیا .

ئەلەشیش : Eleşîş

باڵندەیەکی گەورە و ماڵییە لەڕەگەزی تاوسە ،لە فڕیندا قورسە، پەڕەکانی لەبـــەر تیشکدا دەبریسکێنـــەوە و گۆشتەکەی دەخورێ ،نێرەکەی لەکاتی ئارەزوو هەستان و تووڕە بووندا خۆی فشدەکاتەوە و پۆ پنەی بەسەر دەنووکیدا شۆڕدەبێتەوە .

ئەلەقاندن : eleqandin

بڕ. ئاویشتن .

ئەلەك : elek

بڕ. ٢-ئێلەك .

ئەلەکەسەما : elekesema

باڵندەیەکی ڕاو کەرە لەجۆری بازە چاو ڕەشەکانە ، ڕەنگی پەڕەکەی زەرد و خاڵخاڵ و ڕەش و سپییە.

ئەلەکەسەمای : elekesemay

بڕ. ئەلەکەسەما .

elektroskop

ئەلەکترۆسکۆپ :

ئامێرێکە بۆ دەستنیشانکردنی بوونی بارگەی کارەبا .

Elektiron

ئەلەکترۆن :

بەشێکی گرنگی ئۆتۆمی هەموو مڕادێکە و بە پێی زانیاریی ئێستا هێشتا نازانرێ ناوەکەی چی تێدایە ، بارگەکەی ساردە سالبە)(-) وشە پۆلی ئەلەکترۆن کەبەناوی کانزا (تەل) دا دەڕوات کارەبا پەیدا دەکات (تەوژم) .

elektironî

ئەلەکترۆنی :

هەر ئامێر و کارو پیشەیەك کە پەیوەندیی بەئەلکترۆنەوە هەبێ .

elekirdin

ئەلەکردن :

بەزمانی منداڵ بەواتای نووستن (ئوللەکردن)

elekkirin

ئەلەککرن :

بێژانەوەی ئاردی دانەوێڵە و هەر شتێکی تر ، بەهێڵەك .

Eleminyom

ئەلەمنیۆم :

١-مڕادێکی کیمیایی سپی زیو ئاسایە لە سروشتدا زۆرە ، سەنگی سووك و پتەوە و ژەنگ هەڵناهێنێ لەبەر ئەوە لەزۆرکاری پیشەسازیدا بەکاردەهێنرێ .

٢-هەر شتێك و کەلوپەلێك کەلە ئەلەمنیۆم دروستکرابێ .

elenge

ئەلەنگە :

پارچە گۆشتێکی بچووك و خڕ و درێژکۆڵەیە لەکۆتایی مەلاشوودا ، لەکاتی هەوکردنا دەئاوسێ و شۆڕ دەبێتەوە وسوور هەڵئەگەڕێ (زمانەبچکۆلە) .

elewcele

ئەلەوجەلە :

١-مەردومی هەمەڕەنگ زۆر کەلەشوێنێکدا کۆببنەوە.

٢-دەستەی دزوڕێگر و چەتە .

elewê

ئەلەوێ :

بڕ. ئالەوێ .

eleh

ئەلەه :

وشەیەکە بۆ دڵنیابوون لە ئە نجامدانی کارو مەبەستێك دەگوترێت .

elbekî

ئەلبەکی :

دەفرێکی قووڵە لە مس و فافۆن و ...هتد ، دروستدەکرێ ، بۆ چێشلێنان بەکاردێ (مە نجەڵ).

elbum

ئەلبوم :

١-شێوە دەفتەرێکی پەڕەنەنووسراوە بۆ پاراستنی وێنە و نیگار و ...هتد .

٢-چاپکراوێکە کە زۆرتر لە شێوەی وێنە و نیگار و نەخشەدا ....هتد ، بلاْودەکرێتەوە .

٣-شێوە دەفتەرێکی نەنووسراوە نموونەی تەنراو،یان ڕەنگ و ...هتد ، لەدوو توێیدایە .

eltoş

ئەلتۆش :

کاروکردەوەی هیچوپووچ و بێئە نجام .

elĥed
ئەلحەد :
بەشی تەخت و بنەوەی گۆڕ کە مردووی تێدەخرێ ، تەسکوتروسکە و تاتە بەرد بەسەریدا رایەڵدەکرێت (گۆڕچە) .
ئەوناوچانەی کە گلەکە،یان نەرم و فشەڵۆکە ، بە بەرد ، خشت ، ...هتد ، هەڵدەچنرێت .

elfe
ئەلفە :
بڕ. ئەشکێل .

elif
ئەلف :
١-ناوی یەکەم پیتە لە ئەلفبێی سریانی ئەرەبیدا .
٢-یەك وشە لە قسەکردندا .
*ئەوکەسە کەسە ئەلفێکی بەسە .

elifwar
ئەلفوار :
وەکو پیتی ئەلف .

elifbê
ئەلفبێ :
هەموو نیگار و شێوە و ناوی ئەو پیتانەی بۆ نیشاندان و نووسینی دەنگەکانی زمانێك دانراون .

elfubêtke
ئەلفوبێتکە :
بڕ. ئەلفبێ .

elqocangirtin
ئەلقۆجانگرتن :
گرژبوونی ماسولکەی لەشی گیاندار .

elik
١-ئەلك :
هەرشتێکی خەیاڵی و نەبووکە شتێکی ڕاستەقینە بێتە بەرچاو وخەیاڵ .

elik
٢- ئەلك :
بڕ. ئاڵ .

elkirdin
١-ئەلکردن :
شتن و پاکژکردنەوەی هەر شتێك .

elkirdin
٢- ئەلکردن :
پێچدان گلۆڵەکردنی بەن و دەزوو ....هتد .

elkirdin
٣- ئەلکردن :
دەستپێکردن و بەهێزبوونی تەوژمی باوگەردەلوول

elkul
ئەلکول :
جۆرە یارییەکە ، دارێکی درێژ دەکێشرێ بە دارێکی بچووکی نووکدا دراودا دەدرێ چەند دوور بخرێتەوە بە هەنگاو ، یان بە پێ دەپێورێ ،ئەو کەسە دەیباتەوە کە دوور هەڵیبدات . (هەلووکێن) .

elkûl
ئەلکوول :
ئاوێتەیەکی ئۆرگانییە تیژ و تاڵە ، ڕادەی بەهێزی خواردنەوەی دیارینەکات و زۆربوون لە خواردنەوەدا ، یان زۆر خواردنەوەی شلەمەنییەکە ئەم مژادەی تێدابێ ، مرۆڤ سەرخۆشتنەکات .

ـەنكهوول : elkihûl

بر نەنكوول

-نەئل : elil

نمو دارە كورتەيە كەلە هەلووكێندا بەكاردێت و بەدارە درێژەكە لێیدەدرێ .

٢- نەلل : elil

پیداگرتن و وڕگگرتن بۆ وەدەستخستنی هەر شتێك .

نمۆدە : elmode

١-نافرەتێك كەلەسەر شێوەی ڕۆژئاوا بەرگ بپۆشێ .

٢-نافرەتێك كە فەنتازی بەكاربهێنێ و جلو بەرگ و بابەتی نوێیاو لەبەربكات .

نەلند : elind

تاریك و لێلیی بەری بەیان و كۆتایی شەو (كازیوە)

١-نەڵوات : eÎwat

مرۆڤی لات و بێسامان و سەرگەردان .

٢-نەڵوات : eÎwat

مرۆڤی بێشەرم و بێنابڕوو .

نەلوار : elwar

تەختەی گەورە و درێژ كە لە قەدی درەخت داهێنرابێ و بڕابێتەوە .

نەلوەتە : elwete

بر. نەلبەتە .

نەلووە : eluwe

بر. نەلۆ .

١-نەلۆ : Elo

بالندەیەكی گۆشتخۆری زۆر بەهێز و هێرشبەرە مل و دەنووكی چەماوەن ، چنگەكانی زۆر تیژ و بەهێزن ، چاوی تیژە ، بەئاسمانەوە نێچیرەكەی دەقۆزێتەوە ..لەشاخ و شوێنی سەختدا هێلانە دەكا (هەڵۆ).

٢- نەلۆ : elo

گرو بلێسەی ئاگر .

نەلۆنەلۆ : elo elo

بر. نەلەشیش

نەلۆ و جەلۆ : elowcelo

بر. نەلەوجەلە .

نەلوو نەلوو : elû elû

بر. نەلەشیش .

نەلها : elha

بر. ئارەزوو .

ئەلی : elî

بڕ. ئالووچە .

ئەلیخانی : elîxanî

١-جۆرە قوماشێکی ڕەنگاو ڕەنگ و جوانە .

٢-شەدەو مشکیی ڕەنگاو ڕەنگ کە پیاوان لەسەری دەبەستن و ژنان دەیکەنە شان و مل .

ئەلێرە : elêre

بڕ. ئائێرە .

ئەلیک : elîk

بەشی نەرمی لاڕوخساری مرۆڤ (ڕوومەت) .

ئەلیملق : elîmliq

بڕ. ئەلیمقی .

ئەلیمقی : elîmliqî

جۆرە هەڵووژەیەکی وردو ئاودار و شیرینە .

ئەلیشیش : elîşîş

بڕ. ئەلەشیش

١-ئەلاَتن : eĨatin

دەرکەوتنی خۆر و مانگ و ئەستێرە لە ئاسماندا .

٢- ئەلاَتن : eĨatin

پێگەیشتن و ئامادەبوونی هەویر بۆکردنی بەنان و...هتد

٣- ئەلاَتن : eĨatin

سنوور و ڕادەی ماوەی تایبەتی هێلکەی ژێر مریشك و باڵندەی کڕکەوتوو بۆ بەرهەمهێنانی جووجەڵە .

٤- ئەلاَتن : eĨatin

دەنگە دەنگ و قرە قڕ کردنی کەسێك .

٥- ئەلاَتن : eĨatin

ڕاکردن و خۆدەربازکردن لەبەر ترس و لەرزو تێکشان .

ئەلاَجەو : eĨacew

١-شتی زۆر سەیر و سەمەرە .

٢-شت و کاروکرداری نائاسایی .

ئەلاَژانن : eĨajanin

درێژکردن و پاڵخستنی کەسێك لەسەرزەوی و جێگا نوێن .

١-ئەلاَڵە : eĨaĨe

١-گوڵێکی کاسە ئاساییە لاسکێکی سەوز و باریکی هەیە ، یەك ڕیز پەڕەی ئاگرینی هەیە ، تۆوی ڕەش لەناو کاسەدایە . هەلاڵە .

eÎaÎe — ٠- نەلانە :

ێونی و درەختی بەردار بەر لەهەڵپێچان .

eÎaÎecař — ـەلانە جار :

ـشوێنێك كە گوڵاڵەی زۆری لێروابێ .

eÎamet — ـ-نەلامەت :

ـبر نارسم -١

eÎamet — ٠- نەلامەت :

ـسەیرو سەمەرەی هەرشت و كارو كردەوەیەك .

eÎametî — نەلامەتی :

ـحە پەساوی و سەرسوڕمان لە هەركارو كردەوەیەكدا

eÎawirdiga — نەلاوردگا :

بر. نەلاوردگە .

eÎawirdige — نەلاوردگە :

جێگا ، دامودەزگایەك بەهۆی ئامێری تایبەتیی هەڵهێنانەوە هێلكە هەڵدەهێنێ و دەیكا بە جووجەڵە .

eÎawirdin — ١-نەلاوردن :

هێنانەوەی خواردنی نێو ئاشل و تفاندنەوەی بەهۆی نەخۆشی ، یان دڵ تێكهەلاتن (ڕشانەوە) .

eÎawirdin — ٢- نەلاوردن :

برینی پارچەی جلو بەرگ .

eÎawirdin — ٣- نەلاوردن :

برین و پاچینی قژی سەر لە خەفەتباریدا .

eÎawirdin — ٤- نەلاوردن :

تررووكانی هێلكەی ژێر مریشك وباڵندەی كڕ كەوتوو (هەڵهێنان) .

eleqe — نەلەقە :

چەپكێك لە گوڵ ، گیا ، گەنم ، جۆ ..هتد .

eÎem — نەڵەم :

بر. ئاوشكێنە .

eÎbet — نەڵبەت :

وشەی دڵنیابوون و بۆچوون ، یان گومان بۆ نەنجامدانی ، یان نەنجامنەدانی كارێك .

نەڵبەت ، یان كاتب نییەن جە هۆزان

یان دڵ جامەی تەن بێشەرتی دۆزان .

eÎbete — نەڵبەتە :

بر. نەڵبەت .

eÎbûqyan — نەڵبووقیان :

قیژان وهاواركردن بەسەریەكیكاو بەگژداچوونی

eÎpaçîn

ئەڵپاچین :

١-برینی قژومووی سەر بەنارێکی

٢-لێکردنەوە و برینی لقوپۆپی زیادەی درەخت .

eÎpeř

ئەڵپەڕ :

کەسێکە کە هەڵپەڕێت .

eÎpeřkê

ئەڵپەڕکێ :

هەڵبەزو دابەز و جووڵەی ڕێکوپێک ، بەتاك ، یان بە کۆمەڵ، لەسەر ئاواز و گۆرانیی تایبەتی (هەڵپەڕکێ).

eÎbeřge

ئەڵبەڕگە :

بڕ. ئەڵپەڕکێ .

eÎpeřgeker

ئەڵپەڕگەکەر :

کەسێك کەلەسەر ئاوازی تایبەت و مۆسیقا بەڕێکوپێکی هەڵپەڕێ .

eÎpeřgekirdin

ئەڵپەڕگەکردن :

بڕ. ئەڵپەڕین .

eÎpeřudapeř

ئەڵپەڕودا پەڕ:

هەڵبەزینەوە و دابەزینەوە بۆ سەر زەوی لەسەریەك (هەڵپەڕو دا پەڕ) .

eÎpeřudapeřkirdin

ئەڵپەڕودا پەڕکردن :

بڕ. ئەڵپەڕودا پەڕ .

eÎpeřîn

١-ئەڵپەڕین :

هەڵبەزین و پێ بەزەویدا کوتان بەتوڕەوییەوە بۆ دەربڕینی نارەزایی و قایلنەبوون .

eÎpeřîn

٢- ئەڵپەڕین :

بڕ. ئەڵپەڕێن .

eÎpeřîn

٣- ئەڵپەڕین :

کەسێکە کە بەئارەزووی خۆی خەڵك هەڵدەسوڕێنێت .

eÎpeřên

ئەڵپەڕێن :

١-کەسێکە کە خەڵك دەخاتە هەڵپەڕین .

٢-کەسێکە کە منداڵ هەڵپەڕێنێت .

eÎpeřênraw

١-ئەڵپەڕێنراو :

١-کەسێك ، کۆمەڵێك کە خرابنە هەڵپەڕین .

٢-منداڵێك کە هەڵپەڕێنرابێت .

eÎpeřênraw

٢-ئەڵپەڕێنراو :

کەسێك کە بە ئارەزووی کەسێك هەڵسوورێنرابێت.

eÎprûkyan

ئەنپرووكیان :

- پەشۆكان و سڵەمینەوە لە شتێك ، یان كارو كردەوەیەك .

٢-سستبوون و قارسبوون لە ئەنجامی گەرمای بەتیندا .

٣-سووتانی توێژاڵی پێست بەهۆی ئاگر و گڕەوە.

٤-سیسبوونی گەڵا و رووەك بەهۆی تیشكی بەتینی خۆر و بێناوی و زەویی بە پیتەوە .

eÎpişanin

ئەنپشانن :

پژاندنی ئاو ..هتد ، بەشتێكدا، یان بەكەسێكدا.

eÎpişyan

ئەنپشیان :

پەرژو بڵاو بوونەوەی شلە لە شێوەی پرشەدا .

eÎpilanin

ئەنپلانن :

گەراندنەوەی شتێك ، یان كەسێك بۆ رێرەوی خۆی ، یان بەرێگای خۆیدا .

eÎpilyan

ئەنپلیان :

هەڵگەڕانەوە و پاشگەزبوونەوە لە رێبازو بیرو باوەڕ .

eÎpîçanin

ئەنپیچانن :

رێپێگرتن و تەنگ پێهەڵچنین بەكەسێك ، یان گیاندارێك .

eÎtekanin

١-ئەنتەكانن :

تەقاندنەوەی بناغە و دیواری بیناسازی بە بارووت و تەقەمەنی و پەرشو بڵاوكردنەوەی پارچەكان .

eÎtekanin

٢- ئەنتەكانن :

هەڵوەشاندنەوەی دروومان .

eÎtekanin

٣- ئەنتەكانن :

هەڵبرین و بەرزكردنەوەی نوێن و دانەوەی بەزەویدا بەتەكانەوە بەمەبەستی پاككردنەوەی

eÎtekanin

٤- ئەنتەكانن :

هەڵبەزاندنی بێژەنگ و هێلەكی پڕ لە دانەوێڵە و ....هتد ، بۆ پاككردنەوەیان لەكاو پووش .

eÎtekanin

٥- ئەنتەكانن :

بەرزكردنەوەی چاو و برۆ لەسەریەك بەمەبەستی جنێودان و تووڕەكردنی بەرامبەر .

eÎtekanin

٦- ئەنتەكانن :

تێكشكاندن و وردكردنی ئێسقان و كەللە و ...هتد ، گیاندار بەگوللەو بەرد و ....هتد .

eÎtekanin

٧- ئەنتەكانن :

لەبن و ریشە دەرهێنانی دار و درەخت (هەڵتەكاندن) .

eÎtekyag

١-ئەنتەكیاگ :

هەرشتێك كە بەهێزی تەقینەوەی بارووت لەبنەوە رووخێنرابێ .

eÎtekyag

٢- ئەنتەكیاگ :

جلو بەرگ و پارچەی دووراو كە تەقەڵەكانی هەڵوەشێنرابن .

eÎtekyag

٣- ئەڵتەكیاگ :

جێگاو نوێنی پاككراوە بەهەڵبڕینی بەتەكانەوە .

eÎtekyag

٤- ئەڵتەكیاگ :

دانەوێڵەی پاككراو لە كاو پووش بە هەڵبەزاندن و هەڵگێڕانەوەی لەنێو بێژەنگ و هێڵەك ...هتد

eÎtekyag

٥- ئەڵتەكیاگ :

نێسقان و كەللەسەی تێكشكاو ووردكراو بە زەبری گوللەو بەرد و ...هتد .

eÎtekyag

٦- ئەڵتەكیاگ :

دارودرەختی لەڕەگ و ڕیشەهاتوو.

eÎtirazyag

ئەڵترازیاگ :

١-شتێ جێكەنكراو .

٢-هەرشتێك كە لە ئەنجامی هەڵدان و بەركەوتنی شتێكدا بگەڕێتەوە شوێنی خۆی .

٣-هەركەسێك لەبیرو باوەڕو بۆچوونی پێشووی پاشگەز بووبێتەوە .

eÎtirazyan

ئەڵترازیان :

١-جێكەنبوونی هەندێ شت .

٢-گەڕانەوەی شتی هەڵدراو فڕێدراو بۆ شوێنی خۆی پاش بەركەوتنی بەشوێن وشتێكی ڕەقدا .

٣- پاشگەزبوونەوەی مرۆڤ لەبیروڕاو بۆچوونی پێشووی خۆی .

eÎtîzgan

ئەڵتیزگان :

وەستانی هێستر و كەر لەسەر هەردوو دەست و بەرزكردنەوەی پاشووی ، یان فڕێدانی بۆ دواوە بەهەموو هێزی خۆی (هەڵتیزگان) .

eÎtîzganin

ئەڵتیزگانن :

بەرز كردنەوە و فڕێدانی بەهێزی پاشووی ولاخ بەیەكەوە بۆ دواوە . (هەڵتێزاندن).

eÎçipan

ئەڵچپان :

شیبوونەوە و پوانی تانو پۆی تەنراوجلو بەرگ .

eÎçipanin

ئەڵچپانن :

١-بڕ. ئەڵتەكانن -٢

٢-شیكردنەو ەی تەنراو و جلو بەرگ .

eÎçiyag

ئەڵچیاگ :

١-بڕ. ئەڵتەكیاگ – ٢

٢-جلو بەرگ و تەنراوی شیبووەوە و پوار .

eÎçipyan

ئەڵچپیان :

١-هەڵوەشانەوەی درومانی پارچەی دووراو .

٢-شیبوونەوە و پوانی تەنراو و جلو بەرگ .

eÎçinîn

١-ئەڵچنین :

دانە دانە هەڵگرتنەوەی شت لە نێو كۆمەڵێك ، یان بڕێك لەوشتە .

eÎçinîn
٠- ئەڵچنین :
کۆکردنەوەی شتی دانە دانەی داڕژاو لەسەر زەوی ....هتد .

eÎçinîn
٠- ئەڵچنین :
دانانی چینەبەرد لەسەریەکتر بۆ سازدان و بەرزکردنەوەی دیوار و کۆڵەکە ...هتد .

eÎxistin
١-ئەڵخستن :
١-بڵاوکردنەوەی جلی شۆراو لەسەرتەناف .
٢-بڵاوکردنەوەی هەرشتێ (بەتایبەت شێدار) لەبەر هەتاو و بای پاك بۆ وشك بوونەوە .

eÎxistin
٢- ئەڵخستن :
شیردان بە بێچووی گیاندار .

eÎxurd
ئەڵخورد :
بر. ئەرخورد .

eÎdan
١-ئەڵدان :
١-بەرزکردنەوە و دامەزراندنی دەوار و ڕەشماڵ .
٢-هاوێژتنی هەرشتێك و دوورخستنەوەی .

eÎdan
٢- ئەڵدان :
دەرپەڕاندنی شتێك ، یان کەسێك لە شوێنی خۆیەوە بۆ شوێنی تر .

eÎdan
٣- ئەڵدان :
پفدان و زا تخستنەبەری کەسێك بۆ کردنی کارێك (هەڵدان).

eÎdirûmanin
ئەڵدروومانن :
هەڵکەندن و هەڵکۆڵینی زەوی و..هتد بەشێوەیەکی ناڕێکو پێك .

eÎdirûmyag
ئەڵدروومیاگ :
زەویی هەڵکەندراو وچاڵکراو بەناڕێکی .

eÎdiřîn
ئەڵدڕین :
١-هەڵکەندن و خەتلێدانی زەوی بەباری درێژی .
٢-کونکردن و دڕینی سك و ورگی گیاندار بەچەقۆو ....هتد .
٣-بڕین و دڕینی پارچە قوماش بەباری درێژی (هەڵدڕین).

eÎdiryag
ئەڵدریاگ :
١-زەوییەك کە بەباری درێژی هەڵکەندرابێ .
٢-سك و ورگی لەشی گیاندار کە بە ئامرازی تیژ دڕابێ و هەڵتلیشێنرابێ .
٣- پارچە قوماشی بەمەقەست و تیغ دڕاو (هەڵدڕاو) .

eÎřiwakanin
ئەڵڕواکانن :
١- پڕ پیاکردن و لەدەستفڕاندنی شتێك .
٢-لێکردنەوەی بەری دار و گوڵ بە کتوپڕی و شپرزەیی .

١-ئەڵپڕووکاندن : eÎpiřûkandin

شپرزەکردن و شڵەژاندنی گیاندار بە ترساندن و هەڵکوتانە سەری .

٢- ئەڵپڕووکاندن : eÎpiřûkandin

سووتاندنی توێژاڵی پێست بە گڕی ئاگر .

٣- ئەڵپڕووکاندن : eÎpiřûkandin

زۆر کوڵاندنی چایی .

ئەڵپڕووکان : eÎpiřûkan

بڕ. ئەڵپڕوکیان .

ئەڵپڕووکاو : eÎpiřûkaw

١-مرۆڤی شپرزەکراو و پەشۆکێنراو .

٢-مرۆڤی سستبوو و ڤارسبوو بەهۆی گەرمای بەتینەوە .

٣-پێست و توێژاڵی سووتاو بەهۆی گڕی ئاگرەوە .

٤-چایی زۆرکوڵاو .

٥-گەڵاو گوڵی سیسبووی ڕووەك ، بەهۆی تیشکی بەتینی خۆر و بێئاوی و زەویی بە پیتەوە .

ئەڵپڕووکیاگ : eÎpiřûkyag

بڕ. ئەڵپڕوکاو .

ئەڵپڕووکیاو : eÎpiřûkyaw

بڕ. ئەڵپڕووکاو .

ئەڵسان : eÎsan

بڕ. ئەڵسیان .

ئەڵساندن : eÎsandin

بڕ. ئەڵسانن .

ئەڵسانن : eÎsanin

١-بێدارکردنەوەی کەسێکی نووستوو .

٢-ڕاستکردنەوەی کەسێکی دانیشتوو ، یان پاڵکەوتوو .

١-ئەڵساو : eÎsaw

١-مرۆڤی لەخەوبێداربوو .

٢-نەخۆشی چاکەوە بوو لەدەردو ناساخیی ڤورس و گران .

٣-مرۆڤی ڕاستەو ە بوو پاش ڕاکشان و دانیشتنی ، یان کەوتن .

٢- ئەڵساو : eÎsaw

چووك و کێری مرۆڤ و گیاندار لەباری ڕەپبووندا .

eÎsipardin

ئەنسپاردن :

- پاندانی شتێك بەشتێکی ترموە لەسەر باری ڤیتی .

٢-خۆدانە پاڵی کەسێکی دەسەلاتدار بە مەبەستی کەڵك لێوەگرتنی .

٣-گرتنە ئەستۆی کارێك بەفرۆفێڵ کە توانا بەسەریا نەشکێ .

eÎsyag

ئەنسیاگ :

بر ئەنساو .

eÎsyan

ئەنسیان :

١-بێداربوونەوەی گیانداری نووستوو.

٢-ڕاستبوونەوەی گیانداری ڕاکشاو ، یان دانیشتوو ، یان کەوتوو .

eÎsiyaw

ئەنسیاو :

بر ئەنساو .

eÎsêndiryag

ئەنسێندریاگ :

بر ئەنسێنراو .

eÎsênraw

ئەنسێنراو :

١-مرۆڤ و گیانداری لە خەو بێدارکراو .

٢-کەسێکی ڕاستەوە کراو کەلەوە وپێش ڕاکشابێ، دانیشتبێ ، یان کەوتبێ .

eÎsêniryag

ئەنسێنریاگ :

بر. ئەنسێنراو .

eÎsêniryaw

ئەنسێنریاو :

بر. ئەنسێنراو .

eÎşikandin

ئەنشکاندن :

بر. ئەنشکانن .

eÎşikanin

ئەنشکانن :

زیانپێگەیاندن لە ئاڵو وێر و کاروکاسبی و بازرگانیدا . (تێکشکاندن) .

eÎşikyag

ئەنشکیاگ :

زیانلێکەوتوو و لەکارو کاسبی و بازرگانیدا لە ئە نجامی کاری ناهەموار و لەدەسەلات بەدەر .

eÎşîwanin

ئەنشیوانن :

تێکدانی دڵی کەسێك لە ئە نجامی خواردن و باسکردنی خۆراکی پیس و بێتام و ڤێزلێکراو .

eÎşîwyan

١-ئەنشیویان :

تێکهەڵاتنی دڵی کەسێك لەخۆراکێکی پیس و ڤێزلێکراو .

eÎşîwyan

٢- ئەنشیویان :

ناخۆشبوونی نێوانی دووکەس و لێك ڕە نجانیان .

eÎiq

ئەڵق :

شوێنی چوونە خوارەوەی خواردن کەلە کۆتایی زمانەوە دەست پێدەکات تا سورێنچك (قورگ) .

ئەڵقاوی : eÎqawî

دەرگا و سنووقی ئەڵقەدار .

ئەڵقاوێز : eÎqawêz

بڕ. ئەڵقەڕێز .

١-ئەڵقاوێزکردن : eÎqawêzkirdin

گۆپکە ڕێزکردن بە ئاسن و مس و...هتد .

٢-ئەڵقاوێزکردن : eÎqawêzkirdin

بڕ. ئەڵقەڕێزکردن .

لە سێدارە دانی مرۆڤ .

ئەڵقایی : eÎqayî

دەروازەی گەورە کە بە گۆپکەی ئاسن ، مس و ..هتد ، گۆپکەڕێزکراو .

١-ئەڵقە : eÎqe

١-چێوەیەکی داخراوە ، زۆرتر بازنەیی یە ، لە ئاسن ، و مس و پەت و....هتد ، دروستدەکرێ .

٢-قولفەیەکە لە ئەنجامی گرێدانی دووپەت ، تەل و...هتد ، یان پتر دروستئەکرێ .

٢-ئەڵقە : eÎqe

چێوەیەکی بازنەییە لەزێڕ ، زیو ، پلاتین ...هتد ، دروستدەکرێ ، لەکاتی نیشانەکردندا دەکرێتە پەنجەی بووك و زاوا

ئەڵقە ئەڵقە : eÎqe eÎqe

چەند ئەڵقەیەکی تێکهەڵکێشراو .

ئەڵقەبەستەی : eÎqebestey

بڕ. ئەڵقە بەستن .

ئەڵقەبەستن : eÎqebestin

١-کۆبوونەوەی حەشامات لە شێوەی ئەڵقەدا .

٢-بڕ. ئاخڵەدان .

ئەڵقەبە گوێ : eÎqebegwê

١-نۆکەر و بەردەستی زۆر گوێڕایەڵ .

٢-کۆیلە و بەندەی بە پارەکردراو .

٣-کۆیلەیەك کە ئەڵقەی لە گوێ کرابێ بۆ ناسینەوە .

ئەڵقە بەگوش : eÎqebegûş

بڕ. ئەڵقە بەگوێ .

ئەڵقە پانن : eÎqepanin

ڕفاندنی شتێك لەدەست یەکێ ، یان لە شوێنێکدا دەستگرتن بەسەریا .

ئەڵقە پێکان : eÎqepêkan

بڕ. ئاقڵەدان .

eÎqepîkay
ئەڵقەپیکای :
بر. ئاخنەدان .

eÎqedan
ئەڵقەدان :
١-کۆبوونەوە و دەورە دانی خەڵك بەشێوەیەکی ئەڵقەیی لەدەوری شتێك ، یان کەسێك .
٢-بر. ئەڵقەبەستن .

eÎqeday
ئەڵقەدای :
بر. ئەڵقەدان

eÎqeřîz
ئەڵقەریز :
بر. ئەڵقەرێز .

eÎqeřê
ئەڵقەرێ :
بر. ئەڵقە رێز .

eÎqeřêz
ئەڵقەرێز :
چەند ئەڵقەیەکی ئاسن ، مس ،زەرد و ...هتد . کە تێهەڵکێشراون بۆ داخستنی دەرگا و شتی تر .

eÎqeřîzkerdey
ئەڵقەریزکەردەی :
بر. ئەڵقەرێزکردن .

eÎqeřêzkiraw
ئەڵقەرێزکراو :
دەرگای داخراو بە ئەڵقەرێز .

eÎqeřêzkirdin
ئەڵقەرێزکردن :
داخستنی دەرگا بە ئەڵقەرێز .

eÎqeřîzkirya
ئەڵقەریزکریا :
بر. ئەڵقەرێزکراو .

eÎqeřêzkirya
ئەڵقەرێزکریاگ :
بر. ئەڵقەرێزکراو .

eÎqeřêzkiryaw
ئەڵقەرێزکریاو :
بر. ئەڵقەرێزکراو .

eÎqezûne
ئەڵقەزوونە :
بر. ئاخزووم .

eÎqegirtin
ئەڵقەگرتن :
بر. ئەڵقە بەستن .

eÎqelegwê
ئەڵقەلەگوێ :
بر. ئەڵقەبە گوێ .

eÎqirçan
ئەڵقرچان :
بر. ئەڵقرچیان

ئەڵقرچاندن : eÎqirçandin

بر. ئەڵقرچانن .

١-ئەڵقرچانن : eÎqirçanin

چرچکردن و سووتـاندنی پێست بەگڕی ئـاگر .

٢- ئەڵقرچانن : eÎqirçanin

ئـاڵ و سورکردنی پیاز و خواردنی تر لە نێوان ڕۆنی داخدا .

ئەڵقرچیان : eÎqirçiyan

١-چرچبوون و سووتـانی پێستی گیاندار بەگڕی ئـاگر .

٢-ئـاڵبوون و قرچبوونی پیـاز و هەندێ خواردەمەنی لە ڕۆنی داخدا . (هەڵقرچان).

ئەڵقرچیاگ : eÎqirçiyag

پیـازو خواردنی ئـاڵ و قرچبوو لە نێو ڕۆنی داخدا

ئەڵقوڕانن : eÎquřanin

خواردنەوەی شلەمەنی بە گوڕم و بە خێرایی (هەڵقوڕاندن).

١-ئەڵکەفتگ : eÎkefitig

مرۆڤی بـاڵابەرزو چوارشانە .

٢- ئەڵکەفتگ : eÎkefitig

مرۆڤی پلە و پایە بەرز و دانـا و بلیمەت کە شوێنی تـایبەتی و دیاریی هەبێ لەنێو کۆمەڵدا .

٣- ئەڵکەفتگ : eÎkefitig

گیانداری قەڵەو پڕ گۆشت لەچاو هاوتەمەنەکانیدا .

١-ئەڵکەفتن : eÎkeftin

گەشەکردن و هەڵچوونی بەژن و بـاڵای مرۆڤ.

٢- ئەڵکەفتن : eÎkeftin

دەرکەوتن و نـاو پلەو پایە پەیدا کردن لە نێو کۆمەڵدا .

٣- ئەڵکەفتن : eÎkeftin

قەڵەوبوون و گەشەکردنی بێچووی گیانداران بە مژینی گوانی دایکیـان .

ئەڵکڕاندن : eÎkiřandin

بر. ئەڵکڕانن .

١-ئەڵکڕانن : eÎkiřanin

خوراندنی بەردەوام و بەتینی پێست بەنینۆك .

٢- ئەڵکڕانن : eÎkiřanin

دەستکەوتنی شتی کەم لە هەر شت و مەبەستێك ، بەزۆرە ملێ ، یـان بەخواهشت .

٣- ئەڵکڕانن : eÎkiřanin

کڕاندنەوەی بنی قـاشی شووتی بەددان (هەڵکڕاندن) .

eȈkiȓanin
٤- ئەڵکرانن :
سەرکەوتنی کەسێك لە کارێکدا .
eȈkiryag
١-ئەڵکریاگ :
پێستی زۆر خورێنراو بە نینۆك
eȈkiryag
٢-ئەڵکریاگ:
شت و مەبەستی کەم، کە لە شتێ زۆر بە زۆر ، یان بەخواهشت دەستکەوتبێ . (هەڵکڕاو) .
eȈkiȓyaw
ئەڵکڕیاو :
بر. ئەڵکریاگ .
eȈkirdin
١-ئەڵکردن :
پێچدان و گلۆڵە کردنی بەن و دەزوو بە دەوری خۆیا ، یان بە دەوری شتێکدا .
eȈkirdin
٢- ئەڵکردن :
دەستپێکردن و توندبوونی تەوژمی با .
eȈkirdin
٣- ئەڵکردن :
گونجاندن و توانا و بەسەربردنی ژیان لەگەڵ خەڵکدا .
eȈkirdin
٤- ئەڵکردن :
بەرزکردنەوەی داوێنی جلو بەرگ .
eȈkirdin
٥- ئەڵکردن :
بەرزکردنەوەی ئالاّ و دروشم . (هەڵکردن)
eȈkizanin
ئەڵکزانن :
١-سووتاندنی موو ، ریشاڵی لفکە و چنراوی خوری لە سەرئاگر .
٢-سووتاندنی تووکی سەروپێ ...هتد ، لەسەر ئاگر . (هەڵکروزاندن).
eȈkizyan
ئەڵکزیان :
١-سووتانی موو ، ریشاڵی لفکە و چنراوی خوری لەسەر ئاگر .
٢-سووتانی تووکی سەروپێ ...هتد، لەسەر ئاگر .
eȈkiziryag
ئەڵکزریاگ :
١-ریشاڵی لفکە و چنراوی خوری لەسەر ئاگر سووتێنراو .
٢-تووکی بە ئاگر سووتێنراو . (هەڵکزاو) .
eȈkiziryaw
ئەڵکزریاو :
بر. ئەڵکزریاگ .
eȈkizyag
ئەڵکزیاگ :
بر. ئەڵکزریاگ .
eȈkizan
ئەڵکزان :
بر. ئەڵکزیان .

eÎkizin
ئەڵکزن :
ئەو کەسەی مووی لەش و سەر و سەروپیٚ ئەسوتیٚنیٚ و لیٚنەکاتەوە .
eÎkişan
١-ئەڵکشان :
زیادکردن و بەرزبوونەوەی بەژن و بالاٌی مرۆڤ .
eÎkişan
٢- ئەڵکشان :
ڕۆیشتن بە بەرزایی و سەر بەرە و ژوورکەدا . (هەڵکشان).
eÎkişyag
١-ئەڵکشیاگ :
مرۆڤی بەژن و بالاٌ هەڵچوو .
eÎkişyag
٢- ئەڵکشیاگ :
کەسێکی سەرکەوتوو بە بەرزایی و سەر بەرە و ژوورکەدا .
eÎkişyaw
ئەڵکشیاو :
بڕ. ئەڵکشیاگ .
eÎkifan
ئەڵکفان :
بڕ. ئەڵکفیان .
eÎkifandin
١-ئەڵکفاندن :
سووتاندنەوە بەشتی توون و تیژ وەکو بیبەری ڕەش و ناڵەت و...هتد .
eÎkifandin
٢- ئەڵکفاندن :
کولاٌندنی چا بە خێرایی لەسەر ئاگری بەتین .
eÎkifanin
ئەڵکفانن :
بڕ. ئەڵکفاندن .
eÎkifaw
ئەڵکفاو :
بڕ. ئەڵکفیاگ .
eÎkifyag
١-ئەڵکفیاگ :
شوێنی چووزاوە و سووتاو بەشتی توون و تیژ .
eÎkifyag
٢- ئەڵکفیاگ :
هەویری هەڵهاتوو .
eÎkifyag
٣- ئەڵکفیاگ :
ڕووی ناوساوی مرۆڤ لە ئە نجامی هەندیٚ ئەخۆشیدا .
eÎkifyag
٤- ئەڵکفیاگ :
نان و کولیٚرەی بلقاوی و پفبوو .
eÎkifyag
٥- ئەڵکفیاگ :
چای خێرا کولاٌو .
eÎkifyan
١-ئەڵکفیان :
سووتانەوە بەشتی توون و تیژ وەکو بیبەری ڕەش و ناڵەت .

٢- ئەڵكفیان : eÎkıfyan

هەڵهاتنی هەویر و بەرزبوونەوەی .

٣- ئەڵكفیان : eÎkifyan

ئاوسانی ڕووی مرۆڤ لە ئەنجامی هەندێ نەخۆشیدا .

٤- ئەڵكفیان : eÎkifyan

پفبوون و بلقكردنی نان و كولێرە لە كاتی برژاندنیاندا (هەڵكفان) .

ئەڵكفیاو : eÎkifyaw

بڕ. ئەڵكفیاگ .

١-ئەڵكلاشین : eÎkiÎaşîn

بڕ. ئەڵكرانن .

٢- ئەڵكلاشین : eÎkiÎaşîn

هەڵكەندنی شتی ڕەق بە ئامێر .

٣- ئەڵكلاشین : eÎkiÎaşîn

تاشینی سمی ولاخی بەرزە بە سمتەراش .

١-ئەڵكێشان : eÎkêşan

بەرزكردنەوەی شت بە ڕاكێشانی بۆ سەرەوە .

٢- ئەڵكێشان : eÎkêşan

نوقمكردنی شت و پارچە و كۆنە ... هتد ، لەئاودا و بەرزكردنەوەی بۆ سەرەوە .

٣- ئەڵكێشان : eÎkêşan

دەركێشانی ددان و بزمار ...هتد .

٤- ئەڵكێشان : eÎkêşan

دەرهێنانی خەنجەر و شیر لە كێلان .

٥- ئەڵكێشان : eÎkêşan

بەرامبەر كردن بە سەنگ .

٦- ئەڵكێشان : eÎkêşan

بەرزكردنەوەی شەرواڵ . (هەڵكێشان).

١-ئەڵكشیاگ : eÎkişyag

شتی بەرزكراوە و ڕاكێشراو بۆ سەرەوە .

٢- ئەڵكشیاگ : eÎkişyag

شتی ژەنراو بەئاودا و هەڵبڕاو دوای نوقوم كردنی لەئاوەكە .

٣- ئەڵكشیاگ : eÎkişyag

ددان و بزمار و ڕووەكی دەركێشراو .

٤- ئەڵكشیاگ : eÎkişyag

خەنجەر و شمشێری لە كیلان دەر هێنراو .

eÎkişyag ٥- ئەلکشیاگ :

سەنگی بەرامبەر کراو لەگەڵ قورسایی و سەنگی تردا . (هەلکێشراو).

eÎkêşan ئەلکێشان :

بڕ. ئەلکیشان .

eÎkêşraw ئەلکێشراو :

بڕ. ئەلکێشیاگ .

eÎkêşriyaw ئەلکێشریاو :

بڕ. ئەلکشیاگ .

eÎkêşudakêş ئەلکێشو داکێش :

دەسك و ئامێری تایبەتی بۆ بەرزکردنەوە و نزمکردنەوەی پلیتەی چراو سۆپا ...هتد .

eÎkêşudakêşkiraw ئەلکێشوداکێشکراو :

پلیتەی بەرز و نزمکراوی چراو ...هتد .

eÎkêşudakêşker ئەلکێشوداکێشکەر :

کەسێکە کە پلیتەی چراو سۆپا ...هتد ،بەرزو نزم دەکاتەوە .

eÎkêşudakêşkirdin ئەلکێشوداکێشکردن :

بەرزکردنەوە و نزمکرنەوەی پلیتەی چراو سۆپاو ..هتد .

eÎkêşudakêşkiryag ئەلکێشوداکێشکریاگ :

بڕ. ئەلکێشو داکێشکراو .

eÎkêşudakêşkiryan ئەلکێشوداکێشکریان :

بڕ. ئەلکێشو داوکێشکردن .

eÎgirtin ١-ئەلگرتن :

بەرزکردنەوەی شت بە ئامێر و سەرو شان و دەست ومەچەك وقۆڵ و ...هتد .

eÎgirtin ٢- ئەلگرتن :

بڕ. ئەمبارکردن .

eÎgirtin ٣- ئەلگرتن :

پاشەکەوتکردنی پارە و سامان و ئازووقە .

eÎgirtin ٤- ئەلگرتن :

بردن و ڕفاندنی ئافرەت کە کەسوکاری ناڕازی بن شوویکات بەوکەسەی ڕەدوویدەخات .

eÎgirtin ٥-ئەلگرتن :

کردنەوەی قفڵی دەرگا بە کلیل ...هتد (هەلگرتن)

eÎgîryag ١-ئەلگیریاگ :

شتی بەرزکراوە بە ئامێر و شان و کۆڵ ، و دەست و بازوو .

eÎgîryag ٢- ئەلگیریاگ :

شتی ئەمبار کراو .

-ـەنگیریاگ: eÎgîryag

ـەرد و ـەمان و ئارزووقەی پاشەکەوتکراو .

ـەنگیریاگ: eÎgîryag

ـەرەتی ڕەدووخراو لەلایەن کەسێکەوە حەزی لێبکات ، بەڵام کەسوکاری ئافرەتەکە ناڕەزابن .

-ـەنگیریاگ: eÎgîryag

ـەرگەو قفڵی کراوە بە کلیل .

ـەڵاوەیسی : eÎÎaweysî

ـەقەمێکی کۆنی ڕەسەنی کوردە ، زیاتر لەناوچەی گەرمیان دەوترێ ، لە چەند پەردەیەك پێکهاتووە ، هۆنراوەی دەبڕگەیی

و وردتر شێوەزاری گۆرانی پێدەچڕرێ.

-ـەنماس : EÎmas

-بەردێکی سەختی ڕوونی بەنرخە لە کاربۆنی زۆرخاوێنی پەستاو لە ژێر زەویدا بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ دروستدەبێ ، وەك

خشڵێکی گرانبەها بەکاردەهێنرێ .

٢-ئامرازێکی تایبەتییە بۆ بڕینەوەی شووشە بەکاردێت .

٣-ئەڵماس: aÎmas

تیغی زۆرتیژ .

١-ئەڵماسە : eÎmase

بر. -١ ئاورنگ .

٢- ئەڵماسە : eÎmase

جۆرە بەرێکی گۆشتنە وەکو پەتاتە گرۆگرۆ پێکەوە بەندە لە ژێر زەویدا ئەڕوێ، بۆ ترشیاتیش بەکارئەهێنرێ .

سێوی بن ئەرز ، گزەرگی) .

ئەڵماسڕێژ: eÎmasřêj

بر. ئەڵماسکوت .

ئەڵماسڕێژی : eÎmasřêjî

بر. ئەڵماستەراشی .

١-ئەڵماستەراش: eÎmasteraş

کەلوپەلی لە شووشە دروستکراوی ئەخشاو .

٢- ئەڵماستەراش: eÎmasteraş

هونەرمەندێکە کە وێنە و نیگار لەسەر شووشە هەڵدەکەنێ و دەنەخشێنێ .

٣- ئەڵماستەراش: eÎmasteraş

کەسێکی شارەزا لە بڕین و ئەخشاندنی ئەڵماسدا.

ئەڵماستەراشی : eÎmasteraşî

هونەری ئەخشاندن و هەڵکەندن و وێنەکێشان لەسەر شووشە .

ئەڵماسکوت : eĨmaskut

١-بڕ. ئەڵماستەڕاش -٢ .

٢-وەستای بڕین و نەخشاندنی ئەڵماس .

ئەڵماسکوتی : eĨmaskutî

١-بڕ. ئەڵماستەڕاشی .

٢-هونەری بڕین و چاککردنی ئەڵماس و دروستکردنی خشڵ لێی .

ئەڵماڵین : eĨmaĨîn

بەرزکردنەوە و هەڵکردنی قۆڵی کراس و داوێنی جلو بەرگ و دەرقاچەی شەڕواڵ و پانتۆڵ و...تاد (هەڵماڵین) .

ئەڵماڵراو : eĨmaĨraw

قۆڵی کراس و داوێنی جلو بەرگ و دەرقاچەی شەرواڵ و پانتۆڵی بەرزەوەکراو و هەڵکراو (هەڵماڵدراو) .

ئەڵماڵریاگ : eĨmaĨiryag

بڕ. ئەڵماڵراو .

ئەڵماڵریاو : eĨmaĨiryaw

بڕ. ئەڵماڵراو

١-ئەڵفان : eĨfan

دانانی چێشت و ناو ... هتد ، لەسەر ئاگر بۆ گەرمبوون و کوڵان .

٢- ئەڵفان : eĨfan

بڕ. ٣-ئەڵدان .

ئەڵوارگانن : eĨwarganin

داچڵەکاندن و ڕاپەڕاندن لەخەو .

ئەڵوارگیان : eĨwargiyan

داچڵەکین و ڕاپەڕینی کتوپڕ لەخەو .

ئەڵواسان : eĨwasan

ئاوێزانکردنی شتێك بەشتێکی ترەوە (هەڵواسین)

ئەڵواسیاگ : eĨwasyag

شتی ئاوێزانکراو بەشتێکی ترەوە (هەڵواسراو).

ئەڵواقانن : eĨwaqanin

١-بڕ. ئەڵقەپانن .

٢-بڕ. ئەڵرواکانن .

ئەڵوەختدان : eĨwaxitdan

١-داخستن و پێوەدان و قفلکردنی دەرگا وسندووق و تاد...

٢-کپکردن وبێدەنگکردن .

١-ئەڵوەسین : eĨwesîn

ڕێکخستن و بادانی ڕیشوو و قەراخی چەفتە و مشکی و ....هتد .

٠- ئەڵوەسین : eÎwesîn

درو ڕێکخستن و قسە هەڵبەستن بەدەمی کەسێکەوە

ئەڵوەشانن : eÎweşanin

هەڵدان و فرێدانی شت بۆ بەرزی .

ئەڵورگیاگ : eÎuřgiyag

هەویری ئامادەکراوی هەڵآتوو .

١-ئەڵورگیان : eÎurgiyan

بڕ. ئەلآتن -٢

٢- ئەڵورگیان : eÎurgiyan

خڕ هەڵدانی چنگێك هەویر و ئامادەکردنی بۆ پانکردنەوە . (گونکبڕی)

٣- ئەڵورگیان : eÎurgiyan

قەلاچۆکردن و قڕتێخستن .

ئەڵوژاردن : eÎujardin

بڕ. ئەڵوژانن .

١-ئەڵوژانن : eÎujanin

بڕ. ئەزموونکردن .

٢- ئەڵوژانن : eÎujanin

جیاکردنەوەو هەڵگرتنی دانە دانەی شتی چاك و دیار لە نێو کۆمەڵەیەکی هاوچەشندا (هەڵبژاردن).

٣- ئەڵوژانن : eÎujanin

پاککردنەوەی شت بەلابردنی گڵ و زیخ و پووش .گاڵەی ئاو گە نمەکە ئەڵوژنن .

ئەڵوفانن : eÎufanin

بوون بەهۆی ئاوساندن و هەوپێکردنی شوێنێکی لەش .

ئەڵوفیان : eÎufyan

بەرزبونەوە و ئاوسانی شوێنێکی لەش لە ئە نجامی هەوکردن و ئەخۆشیدا .

ئەڵونجانن : eÎuncanin

١-دەرهێنان و وتێکردنی ئاو و شلەمەنی بە ئەسکوێ و دەفر لە مە نجەڵ و سەتڵ و...تاد .

٢-دەرهێنانی ئاو لە بیرو چاڵاو و کانی بەهۆی دەفر و ترۆمپاوە .

٣-دەرهێنانی ئەوت .

ئەڵها : eÎha

بڕ. ئارەزوو .

ئەڵهاکردن : eÎhakirdin

بڕ. ئارەزوو کردن .

ئەڵهێ : eÎhê

بڕ. ئەڵحەد .

eÎhêzan

ئەڵهێزان :

سووتانەوە و چووزانەوەی برین بە بەرکەوتنی شتی توون و تیژ .

eÎhêzanin

ئەڵهێزانن :

سووتاندنەوە و چووزاندنەوەی برین بە بەرکەوتنی شتی توون .

eÎhêzyan

ئەڵهێزیان :

خرۆشان و کولانەوە و تووزانەوەی برینی لەش .

eÎêy

ئەڵێی :

وشەیەکە بۆ دەرخستنی لەیەکچوونی دوو شت ، یان زیاتر.

*ئەڵێی کەری دەروێشە ، سەر بە هەمووماڵێکدا ئەکات .

em

١-ئەم :

جێناوە بۆ کەس و شتی تاکی نزیک .

*ئەم بوویارمەتیی ئێمەی دا .

em

٢-ئەم :

جێناوی ئاماژەیە بۆ کەس و شتی تاکی نزیک .

*ئەم ڕزگارە کوڕێکی زیرەکە .

em

٣-ئەم :

بڕ. ئێمە .

em

٤-ئەم :

بڕ. -١ ئاسایش .

em

٥-ئەم :

بەزمانی مناڵ بەواتای خواردن . (عەم)

emar

١-ئەمار :

ئەو شوێنەی کە دانەوێڵە و کەلوپەل و ...هتد . تێدا کۆدەکرێتەوە دەپارێزرێن .

emar

٢- ئەمار :

کەسێکە زۆر خەیاڵ بکاتەوە و شتی نەگونجاو لە مێشکیدا دروستبکات .

emaraw

ئەماراو :

هەر شوێن و شتێکی گەورە و فراوان کە ئاوی تێدا کۆبکرێتەوە بۆ کاتی پێویست .

emarepo

ئەمارەپۆ :

١-قوماش و کاڵا کە بۆ ماوەیەکی زۆر لە ئەماردا مابنەوە و پواین و ڕزابن .

٢-هەر قوماش و کاڵا کە نوێ بێ و زوو بدڕێن.

emarte

ئەمارتە :

١-خانووی یەك نهۆم .

٢-بناغە لە ڕووی زەوییەوە تا تەختی ژوورەکان .

ئەمارکراو : emarkiraw

هەر دانەوێڵە و کەلو پەلێك لە ئەماردا کۆکرابنەوە .

ئەمارکردە : emarkirde

بڕ. ئەمارکراو .

ئەمارکردن : emarkirdin

کۆکردنەوە و پاراستنی دانەوێڵە و کەلوپەل و...هتد ، لە ئەماردا .

ئەمارکریا : emarkirya

بڕ. ئەمارکراو .

ئەمارکریاگ : emarkiryag

بڕ. ئەمارکراو .

ئەمار کریاو : emarkiryaw

بڕ. ئەمار کراو .

ئەماڵە : emale

ئامرازێکە لەرێگەی کۆمەوە کەفی سابوونی رەقی ، یان هەندێ دەرمانی تری پێدەکرێتە نێو ڕیخۆڵە ئەستوورە وە بۆ پاککردنەوەی لەکاتی قەبزیدا . (حوقنە ، هوقنە).

ئەماڵەکراو : emalekiraw

کەسێك کە بە ئەماڵەکردن ڕیخۆڵە ئەستوورەی پاککرابێتەوە .

ئەماڵەکردە : emalekirde

بڕ. ئەماڵەکراو .

ئەماڵەکردن : emalekirdin

پاککردنەوەی ڕیخۆڵە ئەستوورە بەهۆی ئەماڵەوە

ئەماڵەکریا : emalekirya

بڕ. ئەماڵەکراو .

ئەماڵەکریاگ : emalekiryag

بڕ. ئەماڵەکراو .

ئەماڵەکریاو : emalekiryaw

بڕ. ئەماڵەکراو .

ئەماکریێ: emalekiryê

بڕ. ئەماڵەکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

١-ئەمان : eman

جێناوی ئاماژەکردنە ، بۆ شتی کۆی نزیك کۆی (ئەم)ە .

٢- ئەمان : eman

بڕ. ١-ئامان .

eman awirdey
ئەمان ئاوردەی :
بڕ. ئەمانهێنان .
emane
ئەمانە :
ئامرازی ئاماژەیە بۆ کەسان و شتی کۆی نزیک .
emanet
ئەمانەت :
بڕ. ئامانەت .
emanetî
ئەمانەتی :
بڕ. ئامانەتی .
emanberdey
ئەمان بەردەی :
بڕ. ئامانبردن .
emanbirdin
ئەمانبردن :
بڕ. ئامانبردن .
emanpêdraw
ئەمانپێدراو :
بڕ. ئاماندراو .
emanc
ئەمانج :
بڕ. ئامانج .
emanxiwastin
ئەما نخواستن :
بڕ. ئاما نخواستن .
emandar
ئەماندار :
بڕ. ئاماندار .
emandarî
ئەمانداری :
بڕ. ئامانداری .
emandan
ئەماندان :
بڕ. ئاماندان .
emanday
ئەماندای :
بڕ. ئاماندان .
emander
ئەماندەر :
بڕ. ئاماندەرە .
emandiraw
ئەماندراو :
بڕ. ئاماندراو .
emandirya
ئەماندریا :
بڕ. ئاماندراو .
emandiryag
ئەماندریاگ :
بڕ. ئاماندراو .

emandiryaw
ئەماندریاو :
بڕ. ناماندراو .
emandiryê
ئەماندریێ :
بڕ. ناماندراو(بۆ مێ و بۆ کۆ)
emanwastey
ئەمانواستەی :
بڕ. نامانخواستن .
emanhênan
ئەمانهێنان :
بڕ. نامانهێنان .
eme
١-ئەمە :
بڕ. ئێمە .
eme
٢- ئەمە :
ئامرازی ئاماژەیە بۆ کەسێك ، یان شتێکی تاکی نزیك .
emeta
ئەمەتا :
جێناوی ئاماژەیە ، دەستنیشانکردنە بۆ کەس و شتی تاك و نزیك .
emetanî
ئەمەتانی :
بڕ. ئەمەتا .
emete
ئەمەتە :
بڕ. ئەمەتا .
emetê
ئەمەتێ :
بڕ. ئەمەتا .
Emerîka
ئەمەریکا :
کیشوەرێکی گەورەی جیهانە ، دەکەوێتە ڕۆژ ئاوای گۆی زەوییەوە ، کریستۆفەر کۆلۆمبۆس لە ساڵی ١٤٩٢ دا دۆزییەوە و وایزانی لە ڕۆژئاواوە گەیشتۆتە هیندستان ، دوایی بەناوی (ئەمەریکۆ فێسپووچی)یەوە ناونرا ئەمەریکا ناوبراو بۆ جاری دووەم دۆزییەوە و ڕوونیکردەوە کە هیندستان نییە و کیشوەرێکی تازەیە .
emese
ئەمەسە :
بڕ. ئەمەتا .
emesta
ئەمەستا :
بڕ. ئێستا .
emek
١-ئەمەك :
هەست و پێزانینی قووڵ بەرانبەر بە چاکە و کردەوە و یارمەتیی باشی کەسێك (وەفا،بەینەت)
emek
٢- ئەمەك :
هەرکارێکی سەخت و گران کە مرۆڤ بە ئاسانی بۆی نەکرێ.
emekbecêhênan
ئەمەکبەجێهێنان :
چاکەکردن و پاداشدانەوەی کەسێك کە چاکەی کردبێ .

ئەمەکبەخەسار : emekbexesar

کەسێکە کە چاکەی لەگەڵ کەسانی سپڵەدا بەفیڕۆ بڕوا .

ئەمەکدار : emekdar

کەسێکە کە ڕەنج وچاکەی خەڵکی لەبەرچاو بێ و پێیبزانێت .

ئەمەکداری : emekdarî

بەوەفایی و پێزانین بەرانبەر بەکردەوەی چاك و یاریدەی بەکەڵکی کەسانی تر .

ئەمەکدانەوە: emekdanewe

پاداشدانەوەی چاکە بەچاکە .

ئەمەکدای : emekday

بڕ. ئەمەکدانەوە .

ئەمەگ : emeg

بڕ. ئەمەك .

ئەمەگبەخەسار : emegbexesar

بڕ. ئەمەکبەخەسار .

١-ئەمەگدار : emegdar

بڕ. ئەمەکدار .

٢- ئەمەگدار : emegdar

بڕ. ئیشکەر .

ئەمگداری : emegdarî

بڕ. ئەمەکداری .

ئەمەگدانەوە : emegdanewe

بڕ. ئەمەکدانەوە .

١-ئەمەڵ : emeÎ

شتێك لەوێنە و مانەندی دروستکرابێ .

٢- ئەمەڵ : emeÎ

کارێکی ناتەواو و نارێك .

٣- ئەمەڵ : emeÎ

بڕ. ناکار .

١-ئەمەڵی : emeÎî

لەوێنە و مانەند دروستکراو .

٢- ئەمەڵی : emeÎî

کاری ڕێکنەکەوتوو ، پێکنەهاتوو لە سەر شتێك ، بیروڕا ، یان کاروکردەوەیەك .

ئەمەن : emen

بڕ. ئەمەندە .

emene

ئەمەنە :

بڕ. ئەمەندە .

emend

ئەمەند :

بڕ. ئەمەندە .

emende

ئەمەندە :

ئەندازەیەکی دیاریکراو لەهەر گیاندار و شتێك .

emenduçke

ئەمەندوچکە :

ئەندازەیەکی کەمی دیاریکراو لە هەرشت و گیاندارێك .

emenduskane

ئەمەندوسکانە :

بڕ. ئەمەندوچکە .

emenduske

ئەمەندوسکە :

بڕ. ئەمەندوچکە .

emendukane

ئەمەندوکانە :

بڕ. ئەمەندوچکە .

emendukanê

ئەمەندوکانێ :

بڕ. ئەمەندوچکە .

emenduke

ئەمەندوکە :

بڕ. ئەمەندوچکە .

emendoçke

ئەمەندۆچکە :

بڕ. ئەمەندوچکە .

emenî

ئەمەنی :

بڕ. ئەرمە نی .

emeha

ئەمەها :

بڕ. ئەمەتا

emehe

ئەمەهە :

بڕ.ئەمەتا .

emehey

ئەمەهەی :

بڕ. ئەمەتا .

embar

ئەمبار :

بڕ. ئەمار .

embarpo

ئەمبارپۆ :

بڕ.ئەمارە پۆ .

embarkiraw

ئەمبارکراو:

بڕ. ئەمارکراو .

embarkirdin

ئەمبارکردن :

بڕ. ئەمارکردن .

embarkirya

ئەمبارکریا :

بڕ.ئەمارکراو.

embarkiryag

ئەمبارکریاگ :

بڕ. ئامارکراو .

embaz

ئەمباز :

بڕ. ئەمباز .

embazbûn

ئەمبازبوون :

بڕ. ئەمبازبوون .

embazd

ئەمبازد :

بڕ. ئامباز .

embazdbûn

ئەمبازدبوون :

بڕ. ئامبازبوون .

embayî

ئەمبایی :

دووگیاندار ، دووشت ، یان زیاتر کە شێوەیان لەیەکتر بچێت .

ember

ئەمبەر :

هەر شوێنێك لە نزیك ئاخێوەرەوە بێت.

ember u ewber

ئەمبەر وئەوبەر :

لای نزیك و دووریی هەر شوێنێك لە ئاخێوەرە وە .

empeř

ئەمپەڕ:

کۆتایی ئەملای ڕووبەری هەر شتێك ، یان شوێنێك

empeř u ewpeř

ئەمپەڕ و ئەوپەڕ :

١-ئەمسەر و ئەو سەری ڕووبەری هەر شتێك ، یان شوێنێك

٢-سەرەتاو کۆتایی هەر ڕەنج و کارێك .

Empêr

ئەمپێر :

یەکەی هێزی تەوژمی کارەبایە، کە یەکسانە بە هێزی ئەوتەوژمەی کە ئەگەر دووتەلی ڕاست و تەریبی یەك مەتر لەیەك دووریی ناو بۆشاییدابێ ... هێزێکی کارەبایی لە نێوان ئەو دوو تەڵەدا دروستدەکات کە یەکسانبێ بە (٢X ١٠ -٧) نیوتن لەیەك مەتر درێژیدا ئەم یەکەیە بەناوی زانای فەرەنسی (ئەمپێر)ەوە ناونراوە (١٧٧٥ — ١٨٣٦) .

emca

ئە مجا :

بڕ. ئینجا .

emcar

ئە مجار :

بڕ . ئینجا .

emcare
ـه مجاره :
وشەیەکە بۆ دەستنیشانکردنی نورەی ئەنجامدانی کارێك لەداهاتوودا ..

emdîw ewdîwkirdin
١-ئەمدیو ئەودیوکردن :
گۆڕینی باری پاڵکەوتنی گیاندار و مرۆڤ .

emdîw ewdîwkirdin
٢- ئەمدیو ئەودیوکردن :
هەڵگێڕانەوەی هەرشتێك بۆ دیوێکی تر بۆ ئەوەی زووتر وشکبێتەوە .

emdîw ewdîwkirdin
٣- ئەمدیو ئەودیوکردن :
هەڵگێڕانەوەی کاڵا وتەنراو بە دیوەکەی تردا .

emdîw ewdîwkirdin
٤- ئەمدیو ئەودیوکردن :
چوونە بنج و بناوانی ڕوودا و هەواڵ وهەر بەمەبەستێك . بەمەبەستی ڕوونکردنەوەی .

emdîw ewdîwkirdin
٥- ئەمدیو ئەودیوکردن :
هەڵسەنگاندنی کارو وتە و ...هتد .

emdîw ewdîwkirdin
٦-ئەمدیوئەودیوکردن :
١-هاتوچۆکردن لەنێوان دراوسێدا کە ماڵەکانیان بەیەکەوە نووسابن .
٢-هاتووچۆ کردن ، لە نێوان سنووری دوو وڵاتدا .

emdîw ewdîwkirdin
٧- ئەمدیو ئەودیوکردن :
کوناو دەرکردنی هەرشتێك بەبزمار ، دریل ، درەوش ، گوللە و ....هتد .

emrake
ئەمراکە :
بڕ. ئێرە

emre
ئەمرە :
بڕ. ئێرە .

emrekanê
ئەمرەکانێ :
بڕ. ئێرە .

emro
ئەمرۆ :
١-درەختێکی بەردارە ، گەڵاکەی خڕۆڵکە و نووچدار ە، کە پیر دەبێ توێکڵەکەی زبر و ڕووشدەبێ .
٢-بەری داری هەرمێ ، خڕ و قۆچکەیی و قنچکدارە ، وشکیشدەکرێ و دەکرێ بە خۆشاو (هەرمێ) .

emřa
ئەمڕا :
بڕ. نامڕا .

emraz
ئەمراز :
بڕ. نامراز .

emřazî
ئەمڕازی :
بڕ. نامڕازی .

emřû
ئەمڕوو :
بڕ. ئەمڕۆ .

١-ئەمڕۆ : emřo

ئەو ڕۆژەی کە تێیداین و بەسەر نەچووە .

٢- ئەمڕۆ : emřo

چەرخ و سەردەمی ئێستا .

ئەمڕۆسبەی : emřosibey

بەڵێنی درۆ بەنیازی دواخستن و نەنجامنەدانی کارو مەبەست .

ئەمڕۆبەسبەیکردن : emřobesibeykirdin

دواخستنی ئیشوکار ڕۆژ دوای ڕۆژ و نەنجامنەدانی لەکاتی خۆیدا .

ئەمڕۆبەسبەینێ: emřobesibeynê

بڕ. ئەمڕۆ بە سبەی .

ئەمڕۆبەسبەپێکردن : emřobesibeypêkirdin

بڕ. ئەمڕۆ و سبەپێکردن

ئەمڕۆوسبەی: emřowsibey

بڕ. ئەمڕۆ سبەی .

ئەمڕۆوسبەپێکردن : emřowsibeypêkirdin

بەڵێنپێدانی درۆ ، بەنیازی دواخستن و نەنجامنەدانی کارو مەبەست .

ئەمڕۆوسبەینێ: emřowsibeynê

بڕ. ئەمڕۆ و سبەی .

ئەمزووک : emzûk

دارێکی باریکی کوناو دەرەو، جگەرە ئەکرێ بە سەرێکیەوە ، لەسەرەکەی ترەوە دووکەڵەکەی هەڵئەمژرێ (دار جگەرە).

ئەمژێ : emjî

بڕ. ئێمە .

ئەمسا : emsa

بڕ. ئێنجا .

ئەمساڵ : emsaÎ

ساڵێکە ئێستا تێداین و بەسەر نەچووە .

ئەمسەر : emser

شوێن و سەرەتای هەر شتێک ، یان شوێنێک کەلە ناخێوەرەوە نزیکبێت .

*ئەمسە ر ئەکا ئەو سەر ئەکا

پارە ئەدا و پینە ئەکا

ئەمسەرونەوسەر: emser u ewser

شوێن و سەرەتای هەرچی شتێکی نزیک و دوور لە ناخێوەرەوە .

ئەمشەو : emşew
١-ئەوشەوەی تێیداین و بەسەر نەچووە .
٢-شەوی دوای ئەو ڕۆژەی کە تێیداین .
٣ئەمشەو دێین بۆلاتان .
ئەمشێر : emşêr
بڕ. ئامادە.
ئەمشێرکردن : emşêrkirdin
بڕ. ئامادەکردن .
ئەمکردن : emkirdin
بەزمانی منالّ بەواتای خواردن دێت .
ئەملا : emla
١-وشەی هێما و ئاماژەیە بۆ دەستنیشانکردنی شوێنێکی نزیك لە ئاخێوەرەوە .
٢-کەنار و تەنیشتی شتێك ، یان شوێنێکی نزیك لە ئاخێوەرەوە .
ئەملاوە : emlawe
وشەی ئاماژەیە بۆ دیاریکردنی شوێنێکی نزیك لە ئاخێوەرەوە بەو مەبەستەی کەسێك بۆی بێت .
ئەملك : Emlk
بێچووی مەڕ ، لەکاتی لەدایکبونییەوە تا ئەوکاتەی بەرگنەکەی دەبڕنەوە(بەرخ) .
ئەمڵە : emÎe
بڕ. ٢-ئەزبیە -٢
ئەمن : emin
جێناوە بۆ کەسی یەکەمی تاکی ئاخێوەر .
ئەمـــن جیوتیش ســـەر و مـــاڵەمین
ماڵ میراس بەروش ، سەر خاك و زەمین (بێسارانی)
ئەمنە : emne
بڕ. ئەمەندە .
ئەموست : emust
بڕ. ئەنگوست .
ئەموستانە : Emustane
پارچە کانزایەکە لە فافۆن ، زەرد ، ئاسن ، مس ...هتد ، لە شێوەی کڵاوەی بەرودا دروست دەکرێت ، گرنج گرنجە ، لە کاتی دروماندا دەکرێتە سەر پە نجە بۆ پاڵپێوەنانی دەرزی .
ئەموستەچاو : emusteçaw
بڕ ئەنگوستەچاو .
ئەموستەگەورە : emustegewre
بڕ. ئەنگوستەگەورە .

ئەموستە ویلە : emustewîle

بڕ. ئەنگوستی لە .

ئەموستبەستە : emustbeste

بڕ. ئەنگوستبەستە .

ئەموستیلە : emustîle

بڕ. ئەنگوستیلە .

بــووکــێ شــیوەی شەوێ

ئەموستیلەی لێمان دەوێ

ئەمونەت : emunet

بڕ. ئامانەتی -١

ئەمونەتدەی : emunetdey

بڕ. ئەسپاردن .

ئەموو : emû

دەفر ، یان هەرشتێك کە پڕ بێت .

ئەمووسەگەورە : emûsegewre

بڕ. ئەنگوستەگەورە .

ئەموستەگەورە : emustegewre

بڕ. ئەنگوستەگەورە .

ئەمها : emha

بڕ. ئەمە .

ئەمهەی : emhey

بڕ. ئەمە .

ئەمیان : emyan

جێناوی ئاماژەیە بۆ دیاریکردن و جیاکردنەوەی شتێك ، یان کەسێکی نزیك لە نێو کۆمەڵ و تاقمێکدا .

ئەمیانە : emyane

بڕ. ئەمیان .

ئەمیبیا : Emîbya

گیانداری ساکاری یەکخانەیە شێوەیەکی چەسپاوی نیە و ئەگۆڕێ لەناو و شوێنی تەڕو شێداردا ئەژی و بەهۆی دەزوولەی سەر لەشیەوە دەجوڵێت – هەندێك جۆریان مرۆڤ و گیاندار تووشی هەندێك نەخۆشی وەك زەحیری ئەمیبی و ...هتد ئەبێت، بەچەو نابینرێ .

١-ئەمێ : emê

بڕ. ئێرە .

٢- ئەمێ :	emê

وشەیەکە کەسەر نەگرتن و دژایەتی کارێك دەردەخات (بەلأم)

ئەمێ چیبکەم برینێ کەوتە دۆستان قەت لە کاکی تۆ نابن سەررێژە . لاوك و حەیران

٣-ئەمێ :	emê

بڕ. نیە .

ئەمێستا :	emêsta

بڕ. ئێستا .

ئەمێستا کانێ :	emêstakanê

بڕ. ئێستاکە .

ئەمێستاکە :	emêstake

بڕ. ئێستاکە .

ئەمێستاکومێ:	emêstakumê

بڕ. ئێستاکە .

ئەمێستاکێ :	emêstakê

بڕ. ئێتاکە .

ئەمێستە :	emêste

بڕ. ئێستا .

ئەمێستەکانێ:	emêstekanê

بڕ. ئێستاکە .

ئەمێستەکە :	emêsteke

بڕ. ئێستاکە .

ئەمێستەکونێ :	emêstekunê

بڕ. ئێستاکە .

ئەمێستەکێ :	emêstekê

بڕ. ئێستاکە .

ئەمێستێ :	emêstê

بڕ. ئێستا .

ئەمێیانە :	emêyane

بڕ. ئێرە .

ئەن :	en

ژمارەی هەرشتێك ، یان گیاندارێك کە لە نێوان سێ و نۆدا بێت .

ئەنا :	ena

بڕ. ئەگینا .

ئەناتۆميا : Ənatomya

زانستێكە دەربارەی دروست بوون و پەرەسەندنی ئەندامی زیندووی گیاندار و رووەك .

ئەنار : Ənar

١-درەختێكی بەرداره گەڵای باریك و وورده لق و پۆپی درشكاوی و نەرمە دارهەنار .

٢-بەری دار ئەنار كە خڕو گۆناسایە دەنكەكانی گرۆ گرۆ و پەڕەیەكی تەنك لەنێوانیاندایە تامی ترش و شیرین و مێخوشە

ئەناراو : ənaraw

ئاوی ئەناری گۆشراو .

ئەناردن : ənardin

رەوانەكردنی مرۆڤ و گیاندار و شت بۆ كەسێك و بۆ شوێنێك .

ئەناردونگ : ənardung

دەنكە هەناری وشككراو كە دەكرێتە ناوه هەندێ چێشتەوە بۆ ئەوەی مزری بكات .

ئەناسوو : ənasû

بڕ. ئەناربوو .

ئەنارلو : enarlu

باخی تایبەتی هەنار .

ئەناز : ənaz

بڕ. ئەنداز .

ئەنازە : ənaze

بڕ. ئەندازە .

ئەنازەگەر : ənazeger

بڕ. ئەندازەگر .

ئەنازەگر : ənazegir

بڕ. ئەندازەگر .

ئەنازەگرتەی : ənazegirtey

بڕ. ئەندازە گرتن .

ئەنازەگرتن : ənazegirtin

بڕ. ئەندازەگرتن .

ئەنازەگیراو : ənazegîraw

بڕ. ئەندازەگیراو .

ئەنازەگیریا : ənazegîrya

بڕ. ئەندازەگیراو .

ئەنازەگیریاگ : ənazegîryag

بڕ. ئەندازەگیراو .

ـەنازەگیریاو : enazegîryaw

ـر نەندازەگیراو .

ـەنازیا : enazya

ـر نەندازیار .

ـەنازیاری : enazyarî

ـر نەندازیاری .

١-نەناشتا : enaşta

گەدەی خالّی لە خواردن ، بەر لە ژەمی بەیانی .

٢- نەناشتا : enaşta

بەرچایی و خواردنی بەیانیان .

نەناشتاکردن : enaştakirdin

خواردنی ژەمی بەیانی (ناشتاکردن).

نەناشتایی : enaştayî

بارودۆخی گەدەی خالّی لە خواردن بەرلە ژەمی بەیانی .

نەنام : enam

بر. نەندام .

چجوور شعر بووشم پەی قەد (نەنامی)

شعر بەس نیەکەی ئی جوور نەمامی .

نەناناس : Enanas

درەختێکی گەورەیە لەناوچە گەرمەکاندا دەڕوێت بەرێکی گەورە و گرنج گرنجو زۆر ئاوداری هەیە بەکالّی نەخورێ و نەکرێ بەمرەباو شەربەت .

نەناو : enaw

١-سواخی دیوار بەگەچ و چیمەنتۆ و قوڕ .

٢-سواخی سەربان بە قوڕ .

نەناودان : enawdan

١-سواخدانی دیوار بە چیمەنتۆ و گەچ و قوڕ .

٢-سواخدانی سەربان بە قوڕ .

نەناودەر : enawder

نەوکەسەی سواخی سەربان و دیوار نەدا .

١-نەناهێت : enahêt

بە پێی بیرو باوەڕی ئایینی کاکەیی ، خوشتەی ئاوە .

٢- نەناهێت : Enahêt

یەکێکە لەهەسارەکانی کۆمەڵەی خۆر (٢٠ ، ١٠٨) ملیۆن کم لە ڕۆژەوە دوورە سەنگی (٨١ ، ٠) ی سەنگی زەوییە ، بە (٢٤٣) ڕۆژبەدەوری خۆیدا ، بە (٦١٥، ٠) ی ساڵێك بەدەوری خۆردا دەسوڕێتەوە (ئاهید ، ئاهی ، ڤینۆس) .

ئەنە : ene

دوو ژن ، یان زیاتر کە ژنی یەك پیاوبن (هەویٚ)

ئەنەئاخن : eneaxin

کەسیٚ: کە بەزۆر و فشاروپەستان شت بکاتە دەفر و تەلیس و خەرار و ...هتد ، تیٚئاخن .

ئەنەئاختای : eneaxtay

بەزۆر و فشار شت خستنە ناو دەفر و تەلیس و خەرار و ...هتد (تیٚئاخنین) .

ئەنەئاخنیا : eneaxinya

هەرچی شتیٚك کە بە فشار و پەستان بەزۆر شتی تیٚخرابیٚ . تیٚئاخنراو .

١-ئەنە ئاردەی : eneardey

بڕ. ئەرەئاوردەی .

٢- ئەنە ئاردەی : eneardey

بڕ. ئەنەئاوردەی .

١-ئەنە ئاور : eneawir

کەسیٚك کە بابەت و شتی نویٚیاو دابینیٚ (داهیٚنەر) .

٢- ئەنە ئاور : eneawir

بڕ. ئەرەئاور .

٣-ئەنە ئاور : eneawir

بڕ. ئەرەئاوردەی . (داهیٚنان) .

ئەنەئاوردەی : eneawirdey

بەدیهیٚنان و دروستکردنی بابەت و شتیٚك کە لەومو پیٚش نەبوویٚ (داهانی).

ئەنەئاوریا : eneawirya

شت و بابەتی دروستکراو و بەدیهیٚنراو کە لەوە و پیٚش نەبووبن (داهیٚنراو).

ئەنەبەر : eneber

کەسیٚك کە شتیٚك بکابە نیٚوشتیٚکی تردا .

ئەنەبەردە : eneberde

بڕ. ئەنەبەر . (بۆ میٚ).

ئەنەبەردەی : eneberdey

کردنی شتیٚك بەناو شتیٚکی تردا .

ئەنەبر : enebir

کەسیٚك کە بەزۆر و بەفشارو پەستان شتیٚك بەریٚت بەناو شتیٚکی تردا (تیٚبڕ).

ئەنەبریا : enebirya

شتیٚك ، گیاندارێك کە بەزۆر و نهیٚنی شتی پیاکرابیٚت (تیٚکبڕاو) .

ئەنەبریای : enebiryay

بەزۆر و فشار چووی شتیٚك بەناو شتیٚکی تردا (تیٚبڕان) .

eneb iřyey — ـەبریەی :

ـەوێ بردنی شتێکی ڕەق و پتە و بەناو شتێکی تردا (تیبڕین) .

enepîtey — ـەنە پیتەی :

ـر ٢-نەنە پیچای .

enepîç — -نەنە پیچ :

ـەسێك کە شتێك بە دەورو قەد و باڵای شتێکی تردا بهێنێتەوە .

enepîç — ٢- نەنە پیچ :

ـەسێك کە دەورو خولی کەسێکی تر بدات و بەتوانج و بڕو بیانوو و تەشقەڵە سەرو دڵی بگرێت .

enepîç — ٣- نەنە پیچ :

کەسێك کە کەسێکی بێئاگاو بێ تاوان تووشی بەڵا و گێچەڵ بکات (تێوەپێچ).

enepîçay — -نەنە پیچای :

ـتنەوەی هەرشتێك بەدەورو قەد و باڵای شتێکی تردا .

enepîçay — ٢- نەنە پیچای :

ـەشقەڵە و بڕوبیانوو .

enepîçay — ٣- نەنە پیچای :

گیرۆدەیی ، بێئاگا و بێ تاوان بە گێچەڵ و بەڵاوە . تێوەپێچان .

enepîçe — نەنە پیچە :

بڕ. -٢ نەنە پیچ . (بۆ مێ).

enepîçin — ١-نەنە پیچن :

کەسێك کە ، شت بئاڵێنێ و بپێچێ بە دەوری شتێکی تردا .

enepîçin — ٢- نەنە پیچن :

کەسێکە کە مرۆڤی بێئاگاو بێ تاوان تێوە گلێنێ و تووشی بەڵا و گێچەڵی بکات .

enepîçin — ٣- نەنە پیچن :

کەسێکە کە بیانوو بە کەسێك بگرێ و گەڕی تێبئاڵێنێ .

enepîçnay — ١-نەنە پیچنای :

هێنانەوەی هەرشتێك بەدەورو قەدو باڵای هەر شتێکی تردا .

enepîçnay — ٢- نەنە پیچنای :

سەرو دڵگرتنی مرۆڤ بەتوانج و تەشقەڵە و بڕو بیانوو پێگرتن .

enepîçnay — ٣- نەنە پیچنای :

گیرۆدە کردنی کەسێکی بێئاگا بەدەردو گێچەڵەوە (تێوەپێچاندن) .

enepîçnay — ٤- نەنە پیچنای :

خۆهەڵواسین بەکەسێکا ، بۆ سوود لێوەرگرتن .

enepîçne — نەنە پیچنە :

بڕ. نەنە پیچن . (بۆ مێ) .

enepîçya
١-ئەنە پیچیا :
هەرشتێك کە شتی تر بە دەورو قەد و بالآیدا هێنرابێتەوە
enepîçya
٢- ئەنە پیچیا :
کەسێك کە بەتەشقەلەو بڕو بیانوو سەردو دڵی گیرابێت .
enepîçya
٣- ئەنە پیچیا :
کەسێکی بێناگا کە بەدەردو گێچەڵ و بەلاوە گیرۆدە بووبێت تێوەپێچراو
enepîçyay
١-ئەنە پیچیای :
تێئالأن و پێخواردنی شتێك بەدەوری شتێکی تردا
enepîçyay
٢- ئەنە پیچیای :
تووشبوون و تێوەگلان بە گێچەڵ و گێرمە و کێشەوە .
enepîçyay
٣- ئەنە پیچیای :
خۆهەڵواسین بەخەڵکا ، بۆ سوود لێوەرگرتنیان تێپێچان .
enepîçyê
ئەنە پیچیێ :
بڕ. ئەنە پیچیا . (بۆ مێنگە و بۆ کۆ) .
enetirincin
١-ئەنەتر نجن :
کەسێکە مرۆڤ و گیاندار و شت بەفشار و زۆر و پاڵە پەستۆ بخاتە پاڵیەکتر . تێرنجێن .
enetirincin
٢- ئەنەتر نجن :
کەسێکە کە تەنگ بە مرۆڤ و گیاندار هەڵبچنێ .
enetirincinay
١-ئەنەتر نجنای :
بەزۆر گیاندار و شت خستنە پاڵیەك و گیرکردن لە شوێنی تەسك و تەنگەبەردا (تێرنجاندن).
enetirincinay
٢- ئەنەتر نجنای :
تەنگهەڵچنین بە مرۆڤ و گیاندار و سەخڵەت کردنیان .
enetirincinya
١-ئەنەتر نجنیا :
مرۆڤ و گیاندار و شت کەبەزۆر و فشار و پاڵە پەستۆ خرابنە پاڵیەکتر تێرنجێنراو .
enetirincinya
٢- ئەنەتر نجنیا :
مرۆڤ و گیاندار کە تەنگیان پێهەڵچنرابێت .
enetirincya
ئەنەتر نجیا :
١-مرۆڤ و گیاندار و شت کە زۆر تێخزابن و چووبنە پاڵ یەکتر تێنر نجاو .
٢-مرۆڤ و گیانداری سەغلەت و نارەحەت .
enetirincyay
١- ئەنەتر نجیای :
زۆر چوونە پاڵ یەکتر و گیربوون لە شوێنی تەسك و تەنگدا تێتر نجان .
enetirincyay
٢- ئەنەتر نجیای :
سەغلەت بوون بەدەست گێرمو کێشە .

ئەنەترنجنیێ : enetirincinyê
بڕ. ئەنەترنجنیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەنەتکای : enetikay
دلۆپ دلۆپ تێرژانی شلەمەنی بۆ ناو دەفر و شووشە و ...هتد ، تێتکان .

ئەنەتکن : enetikin
کەسێک ، یان شتێك کە دلۆپ دلۆپ شلەمەنی بکاتە ناو دەفر و قاپ و شووشە و ...هتد ، تێتکێن .

ئەنەتکنای : enetiknay
تێرژاندنی شلەمەنی بە دلۆپ دلۆپ (تێتکاندن)

ئەنەتکینا : enetikîna
دەفر و قاپ و شووشە و ..هتد ، کە دلۆپ دلۆپ شلەمەنی تێبکرێ (تێتکێنراو).

ئەنەتکنیێ : enetiknyê
بڕ ئەنەتکنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ)

ئەنەتکیا : enetikya
دەفر و قاپ و شووشە و ....هتد ، کە دلۆپ دلۆپ شلەمەنی تێبرژێت تێکاو .

ئەنەتکێ : enetikê
بڕ. ئەنەتکیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەنەتلنای : enetilnay
بڕ. ئەنەچۆدای .

ئەنەچەقای : eneçeqay
١-چوونی شتی تیژ و باریك بەشتی لەخۆی ئەستوورتر و گەورەتر و قەبەتردا .
٢- چوونی هەرشتێك بەزەویدا و تێداگیربوونی تێچەقان.

ئەنەچقن : eneçiqin
کەسێك کە شت بچەقێنێتە شتی تر تێچەقێن .

ئەنەچەقنای : eneçeqnay
١-کردن و بردنی شتی تیژ و باریك بەشتی ئەستورتر و گەورەتر و قەبەتردا (تێچەقاندن) .
٢-داکوتاندنی هەرچی شتێك بەزەویدا .

ئەنەچەقنەی : eneçeqney
بڕ. ئەنەچەقن .

ئەنەچەقیا : eneçeqya
١-هەرشتێك کەشتی تیژ و باریکی پیاکرابێ تێقێنراو
٢-هەرشوێنێك کە شتی پیادا داکوترابێت .

ئەنەچەقیای : eneçeqyay
بڕ. ئەنەچەقای .

١-ئەنەچۆدای : eneçoday

١-هەڵسواندنی شتێك لە شتێكی تر .

٢-تێكەڵكردنی شتی كەم لەگەڵ شتی زۆردا .

٢- ئەنەچۆدای : eneçoday

گیرۆدەكردنی كەسێك بە كێشەو گێچەڵەوە .

١-ئەنەچۆدەر : eneçoder

١-كەسێك كە شتێك لەشتی تر هەڵبسوێ .

٢-كەسێك كە شتی كەم تێكەڵ بەشتی زۆر بكات .

٢- ئەنەچۆدەر : eneçoder

كەسێك كە مرۆڤی پاك و بێتاوان تێوەبگلێنێت و گیرۆدەی بكات (تێوەدەر) .

ئەنەچۆدەرە : eneçodere

بڕ. ئەنەچۆدەر . (بۆ مێ).

ئەنەچۆدریا : eneçodrya

شتێك كەشتی لێهەڵسوێنرابێ .

ئەنەجۆنەدرێی : eneconedrêy

بڕ. ئەنەچۆدریا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ئەنەخزا : enexiza

مرۆڤ و گیاندار كە زۆر چوونە پاڵیەكتر (تێكخنراو) .

ئەنەخزای : enexizay

جێوشوێنێكی تەنگەلا و تەسك و تروسك وەبە زۆر و پاڵە پەستۆ ، تێخزان ، تێكخزان .

ئەنەخز : enexiz

بڕ . ئەنەخزا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ئەنەخزن : enexizin

كەسێك كە بە زۆر و پاڵە پەستۆ مرۆڤ و گیاندار بخاتە پاڵیەكتر تێخزێن .

ئەنەخزنای : enexiznay

بەزۆر تێتەپاندن و تێترنجاندنی مرۆڤ و گیاندار و شت لە شوێن و جێتەنگەلان و تەسكدا (تێكخزاندن ، تێخزاندن) .

ئەنەخزنە : enexizine

بڕ. ئەنەخزن . بۆمێ .

١-ئەنەخزنیا : enexizinya

مرۆڤ و گیاندار كە بەزۆر و پاڵەپەستۆ ناخنرابنە تەنگە بەرو تەسك و تروسكەوە (تێكخزێنراو) .

٢- ئەنەخزنیا : enexizinya

شوێنی تەسك و تروسك كە بە زۆر و پاڵە پەستۆ مرۆڤ و گیاندار تێئاخنرابێت (تێخزێندراو) .

ئەنەخزنێی : enexiznêy

بڕ. ئەنەخزنیا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ئەنەخزیا : enexizya

بڕ. ئەنەخزا .

ئەنەخزیای : enexizyay

بڕ. ئەنەخزای .

ئەنەخزێی : enexizêy

بڕ. ئەنەخزیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەنەخورد : enexurd

ئەومرگەی بە پیتی پڕ لە لەوەڕ .

١-ئەنەخوڕ : enexuř

١-کەسێك کە لە پڕ بە دەنگی قایم کەسێکی تر دەنگ بدات و تێی بخوڕێت .

٢-کەسێك کە بەقایم گیاندار دەنگ بدات بۆ ڕا پەڕاندنی کارێك .

٣-کەسێك کە مرۆڤ و گیاندار و بەهاوار و دەنگی قایم ، دەربکات (تێخوڕ) .

٢- ئەنەخوڕ : enexuř

١-کەسێك کە ولاخ بناژۆێت .

٢-کەسێك کە ئۆتۆمبیل و پاسکیل و پاپۆڕ...هتد ، لێبخوڕێت ، لێخوڕ .

١-ئەنەخوڕای : enexuřay

١-لە پڕ و بەقەو دەنگدانی کەسێك بەمەبەستی ترساندنی سڵەماندنەوەی .

٢-لە پڕ دەنگدانی مرۆڤ بۆ ڕا پەڕاندنی کارێك بەخێرایی .

٣-هاوارکردنی قایم بۆ دەرکردنی مرۆڤ و گیاندار دەنگدان و ، تێخوڕین .

٢- ئەنەخوڕای : enexuřay

١-ئاژۆتنی ولاخ تاکو باشتر و خێراتر بڕوات .

٢-ئاژۆتنی ئۆتۆمبیل و پاسکیل و پاپۆڕ...هتد لێخوڕین

ئەنەخورە : enexure

بڕ. ئەنەخوڕ . (بۆ مێ).

١-ئەنەخوڕیا : enexořya

کەسێك کە کتوپڕ بەقایم دەنگدرابێ بەمەبەستی ترساندنەوە و سڵەماندنەوەی .

٢-ئەنەخوڕیا : enexořya

١-مرۆڤێك کە لە پڕ دەنگداربێ بۆ ڕا پەڕاندنی کارێك بە گورجی .

٢-مرۆڤ و گیاندار کە بە قایم دەنگدرا بێ بۆ دەرکردنیان ، تێخوڕاو .

٣- ئەنەخوڕیا : enexořya

١-ولاخی هاندراو بۆ ئەوەی باشتر و گورجتر بڕوات .

٢-ئۆتۆمبیل و پاسکیل کە مرۆڤ لێیان بخوڕێت ، لێخوڕاو.

ئەنەخوڕیێ : enexuřyê

بڕ. ئەنەخوڕیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ).

enedayî
١-ئەنەدایی :
پەیدابوون ، فرەبوونی کاریگەری کرم و وشك و ئەسپێ ....هتد .

enedayî
٢- ئەنەدایی :
هەڵسوونی هەتوان و ڕۆن و ...هتد ، بەلەش .

enedayî
٣- ئەنەدایی :
کردنی خواردن بەدەم منداڵ و پەککەوتەوە .

enedayî
٤- ئەنەدایی :
کۆکردنەوە وگلێرکردنەوەی هاڕدراوی درشت ونەهاڕدراوی دەوروبەری دۆڵ ودەستهاڕ وجووتێ ..هتد،کردنەوەیان لەگەرویاندا

enedayî
٥- ئەنەدایی :
لێزیاد کردن و خستنەسەر بەلێکدانی پارچە ، یان بەدا دوورینی پارچە (تێدان) .

eneder
١-ئەنەدەر :
مێشوولەو کرم و ئەسپێ و وشك گەنەکە بدەنە مرۆڤ و شتو گیاندار .

eneder
٢- ئەنەدەر :
کەسێك کە هەتوان و ڕۆن ....هتد ، لەلەش هەڵبسوێت .

eneder
٣- ئەنەدەر :
کەسێك کە خواردن بکات بەدەم منداڵ و پەککەوتووە .

eneder
٤- ئەنەدەر :
کەسێك کەهاڕدراوی دروشت و هاڕدراوی دەوروبەری دۆڵ ، و دەستهاڕو جووتێ ....هتد ، کۆبکاتەوە بیکاتە ناویان .

eneder
٥- ئەنەدەر :
کەسێك کە پارچە بخاتە سەر شتێك .

enedere
ئەنەدەرە :
بڕ. ئەنەدەر .(بۆ مێ)

enedirya
١-ئەنەدریا :
هەرشتێك و گیاندارێك کە مێشولەو کرم و ئەسپێ ورشك گەنەتێیدابێت .

enedirya
٢- ئەنەدریا :
شوێنێك لە لەشی گیاندار کە هەتوان و ڕۆنی تێهەڵسوێنرابێت .

enedirya
٣- ئەنەدریا :
منداڵ و پەککەوتە کە خواردن کرابێت بە دەمیانەوە .

enedirya
٤- ئەنەدریا :
هاڕدراوی درشت و نەهاڕدراوی دەورو بەری دۆڵ و دەستهاڕ و جوونی کە کۆ کرابێتەوە کرابێت بە گەروویاندا .

enedirya
٥- ئەنەدریا :
هەرشتێك کە بەمەبەستی چاککردن و لێنریاوکردن و پارچەی خرابێتە سەر .

enediryê
ئەنەدریێ :
بڕ. ئەنەدریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

enediyay
ـەنەدیای :
-سەیرکردنی ناوێنە و خۆبینینەوە تیایدا .
٢-سەیرکردنی ناو هەرشتێك

enediyey
ـەنەدیەی :
بڕ نەنەدیای

eneza
١-نەنەزا :
هەرجێ وشوێن و شتێك کە تەڕایی و ناویان تێزابێت .

eneza
٢- نەنەزا :
منالی مێرد لە ژنێکی تر (هەنەزا) .

enezay
نەنەزای :
دزمککردنی ناو و تەڕایی و کۆبوونەوەیان لە هەرجێ و شوێن و شتێکدا (تێزان) .

eneze
نەنەزە :
نەسپی ڕەسەن .

enezê
نەنەزێ :
بڕ .١-نەنەزا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

enesiraway
نەنەسراوای :
چوونە پاڵ یەك و ڕێکبوونی بەردی گلۆرەوەبوو (تێکسرەوان) .

enesirawin
١-نەنەسراون :
کەسێك کە بەباشی بەرد و خشت و بلۆك و ...هتد ، لە چینی دیواردا دابنێت .

enesirawin
٢- نەنەسراون :
کەسێکە لە پڕو بەتوندی تێلاً ، زللە ، بەرد ...هتد ، بە کەسێکی تردا ، یان گیانداردا بکێشێت .

enesirawnay
١-نەنەسراونای :
چەسپاندن و ڕێکخستنی بەرد ، خشت ...هتد ، لە پاڵ یەکا .

enesirawnay
٢- نەنەسراونای :
لێدان و پیاکێشانی لە پڕ . (تێسرەواندن).

enesirawine
نەنەسراونە :
بڕ. نەنەسراون .(بۆ مێ).

enesirawinya
١-نەنەسراونیا :
بەرد و خشت و بلۆك و ...هتد ، لە پاڵیەکا ڕێکخراو و چەسپکراو .

enesirawinya
٢- نەنەسراونیا :
کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك کە لە پڕ لێدرابێ و پیاکێشرابێ (تێسرەوێنراو) .

enesirawinyê
نەنەسراونیێ :
بڕ. نەنەسراونیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەنەسرەوین : enesirewin

بڕ . ئەنەسراوین .

ئەنەسرەوای : enesireway

بڕ. ئەنەسراوای .

ئەنەسرەونای : enesirewnay

بڕ. ئەنەسراونای .

ئەنەسرەونە : enesirewine

بڕ. ئەنەسراون ، (بۆ مێ) .

ئەنەشانای : eneşanay

بڕ. ئەنەشای .

ئەنەشای : eneşay

کەمێك ڕاگرتنی پۆشاك لەسەر ئاگر و پاشان تەکاندنی بۆکەوتنە خوارەوەی مۆرانە و ئەسپێ (تێوەشان) .

١-ئەنەکەر : eneker

کەسێك کەشت بکاتە ناو دەفر و گوێنی و توورەکە و ....هتد .

٢- ئەنەکەر : eneker

کەسێك کە سەبیل و نێرگەلە و قامیشە جگەرە پڕ بکات لە توتن (تێکەر) .

٣-ئەنەکەر : eneker

کەسێك کە بەرگ و پۆشاك لەبەر بکات .

ئەنەکەرە : enekere

بڕ. ئەنەکەر .(بۆ مێ) .

١-ئەنەکەردەی : enekerdey

شت کردنە ناو دەفر و تەلیس و توورەکە و ...هتد

٢- ئەنەکەردەی : enekerdey

تێکردنی قلیان و نێرگەلە وپەستاندنیان.

٣- ئەنەکەردەی : enekerdey

پۆشینی بەرگ و پۆشاك (لەبەرکردن) .

١-ئەنە کەوتە : enekewte

کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك کە بکەوێتە ناو شتێکەوە .

٢- ئەنە کەوتە : enekewte

کەسێك کە وتەیەکی ناپەسەند ، یا نهێنییەك لە زاری دەرچێت و بیدرکێنێت .

٣- ئەنە کەوتە : enekewte

کەسێك کە لەشپێسی خۆی دەربکات .

٤- ئەنە کەوتە : enekewte

کەسێك کە لە وازیدا تێبکەوێ .

:- ئەنە کەوتە : enekewte

گیـنەدار و مرۆڤ کە بکەونە ناو دەغلو دان و کشتوکاڵ و بێستان .

١-ئەنە کەوتەی : enekewtey

کەوتنە ناو شتێکەوە .

٢- ئەنە کەوتەی : enekewtey

دەرپەڕینی وشەیەکی ناپەسەند لە بێناگاییدا ، یان نهێنییەك لە ئەنجامی نەزانی و بێهێوشی و بێناگاییدا .

٣- ئەنە کەوتەی : enekewtey

خۆ لە ناو هەڵکێشان و قووجخواردن لەحەوز و گۆم و ....هتد..و دەرکردنی لەشپیسی .

٤- ئەنە کەوتەی : enekewtey

بەزین و ژێرکەوتن لە گەمەدا .

:- ئەنە کەوتەی : enekewtey

کەوتنە ناو دەغلو دان و بێستان ...هتد ، بۆ زیانگەیاندن (تێکەوتن).

ئەنەکەوتی : enekewtî

بڕ. ئەنەکەوتە (بۆ مێ و بۆ کۆ)

١-ئەنەکریا : enekirya

هەر دەفر و تەلیس و توورەکەو ...هتد ، کەشتی تێکرابێت .

٢- ئەنەکریا : enekirya

قلیان و سەبیل و قامیشەجگەرەی تێکراو .

٣- ئەنەکریا : enekirya

پێڵاو جلوبەرگ و پۆشاك کە لەبەر مرۆڤ کرابن و پۆشرابن (لەبەرکراو) .

ئەنەکریێ : enekiryê

بڕ. ئەنەکریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەنەکو : eneku

کەسێك کە بەزۆر و پەستان و پیاکێشان شتێك بکات بە شتێکی تردا (تێکوت) .

ئەنەکوای : enekiway

بەزۆر و پەستان و پیاکێشان بردنی شتێك بە شتێکی تردا (تێکوتان) .

ئەنەکوە : enekiwe

بڕ. ئەنەکو ، (بۆ مێ) .

ئەنەکوش : enekuş

کەسێك کە هەوڵ وتەقەلا و ڕەنجبدات بۆ بەدیهێنانی ئەنجامی باشتر (تێکۆشەر) .

ئەنەکوشای : enekuşay

هەوڵ و تەقەلا و ڕەنجدان بۆ بەدەستهێنانی ئەنجامی باشتر (تێکۆشان)

١-ئەنەگیر : enegîr

کەسێك کە شتێك لەناو شتێکی تردا توند و قایمبکات .

٢- ئەنەگیر : enegîr

مرۆڤێك یەكێكی تر بگلێنێت بە كێشەیەكەوە

٣- ئەنەگیر : enegîr

مرۆڤێك ببێتە هۆی دەربەدەركردنی خەڵك .

٤- ئەنەگیر : enegîr

كەسێك كە شتێك لە شتێكی دی گیر بكات .

ئەنەگیرە : enegîre

بڕ. ئەنەگیر . (بۆ مێ) .

١-ئەنەگیرنای : enegîrnay

توندكردنی شتێك لە پاڵ ، یان لەناو شتێكی تردا كە بە ئاسانی دەرنەیەتەوە .

٢- ئەنەگیرنای : enegîrnay

داماو كردنی كەسێك بە كێشەیەكەوە .

٣- ئەنەگیرنای : enegîrnay

بێداڵدەكردن و بێدەرەتانكردنی مرۆڤ و گیاندار.

٤- ئەنەگیرنای : enegîrnay

توندكردن و گیركردنی شێك لە شتێكی دی (تێگیركردن) .

١-ئەنەگیریا : enegîrya

نیشانە و شتێك كە گوللە و بەرد و ...هتد ، یان لێگیرابێت

٢- ئەنەگیریا : enegîrya

هەرشتێك كە شتی تری تێگیرابێت .

٣- ئەنەگیریا : enegîrya

شتێك كە شتێكی تری لێتوند و قایم كرابێت .

٤- ئەنەگیریا : enegîrya

مرۆڤ و گیانداری بەگێرمە و كێشە(گیرۆدەكراو).

٥- ئەنەگیریا : enegîrya

مرۆڤ و گیانداری بێدەرەتان و بێلان و پەنا .

١-ئەنەگیریای : enegîryay

توند بوون و قایمبوونی شتێك بە شتێكی تر .

٢- ئەنەگیریای : enegîryay

دامان بەدەست گێرە و كێشەیەكەوە .

٣- ئەنەگیریای : enegîryay

نەبوونی داڵدە و دەرەتان و پەنایەك لە كاتی تەنگانەدا .

ئەنەگیریێ : enegîryê

بڕ. ئەنەگیریا(بۆ مێ و بۆ كۆ).

enegîsinya

-ـەنەگیسنیا :

ـت و گیاندار و شوێنی ئاگر تێبەرداو .

enegîsinya

- ـەنەگیسنیا :

ـرۆڤ و گیانداری زۆر تووڕەکراو .

enegîsinya

- ـەنەگیسنیا :

ـرۆڤی تلێنراو بە کۆست و بەڵاو خەم و پەژارەوە.

enegîsinay

ـەنەگیسنای :

ـگر کردنەوە و هەڵکردنی چراو گڵۆپ و چراوگ و ...هتد ، (داگیرساندن) .

enegîsinyê

ـەنەگیسنیێ :

ـبڕ نەنەگیسنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

enegîsya

-نەنەگیسیا :

ـت و گیانداری ئاگر تێبەربوو .

enegîsya

٢- نەنەگیسیا :

مرۆڤ وگیانداری زۆر تووره و هەڵچوو .

enegîsya

٣- نەنەگیسیا :

مرۆڤی تلاوە بە کۆست و بەلا و خەم و پەژارەوە .

enegîsya

٤- نەنەگیسیا :

مرۆڤ و گیانداری گەرمداهاتوو لە ئە نجامی تاو ئەخۆشیی سەخت و گراندا .

enegîsya

٥- نەنەگیسیا :

مرۆڤێك کە بەتینی ئاگر و خۆر سوورهەڵگەرابێ

enegîsya

٦- ئەنەگیسیا :

برینی زۆر بە ئازار و هەوکردوو .

enegîsyay

ئەنەگیسیای :

بڕ. ئایسان .

enegîsyê

ئەنەگیسیێ :

بڕ. ئەنەگیسیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

enelikay

ئەنەلکای :

١-دەمنان بە جام و کانی و دەری کونده و بۆڕیی ئاوەوە .

٢-دەم لەناو دەمنان بە تاسە و ئارەزوی گەرمەوە.

enemidray

ئەنەمدرای :

بەرانبەر و کێکردن و هەڵگەڕانەوە و دژایەتیکردن لەگەڵ کەسێکا .

enene

١-ئەنەنە :

١-بڕ. ئەفسانە .

٢-قسە و باس و بەسەرهاتی سەردەمانی پێشوو .

enene

٢-ئەنەنە :

گفتوگۆ و مشتومڕ کردن بە گلەیی و سەرزەنشتەوە.

enenemay

ئەنەنەمای :

هەڵگرتن و هەڵگرتنەوەی شت بەدانەوێنەوە و داهاتنەوە وە (تێنەوین).

enenemin

ئەنەنەمن :

کەسێك کە بەدانەوینەوە شت هەڵبگرێتەوە (تینەوێن) .

enenemine

ئەنەنەمنە :

بڕ. ئەنەنەمن . (بۆ مێ) .

eneneminya

ئەنەنەمنیا :

شتێك کە بەدانەوینەوە هەڵگیرابێتەوە (لتێنەوێنراو) .

eneneminyê

ئەنەنەمنیێ :

بڕ. ٢- ئەنەنەمنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

enenîşte

١-ئەنەنیشتە :

کەسێك کە سواری جۆلانە بێ و دیلانێبکات .

enenîşte

٢- ئەنەنیشتە :

کەسێك کە بە هەڵپە و پەلەپەل خۆراك بخوات .

enenîşte

٣- ئەنەنیشتە :

کەسێك کەبەشەوق و تاسەوە دەستبداتە ئیش و کارێك .

enenîşte

٤- ئەنەنیشتە :

کەسێك کەسواری یەکێکی تر بووبێت .

enenîşte

٥- ئەنەنیشتە :

منداڵ و کارو بەرخی و ساوای ئاژەڵ کە بە هەڵپەوە مەمك و گوانی دایکیان بمژن .

enenîştey

١-ئەنەنیشتەی :

لە جولانەنیشتن و دیلانێکردن .

enenîştey

٢- ئەنەنیشتەی :

سواربوونی ئۆتۆمبیل و عارەبانە و ...هتد .

enenîştey

٣- ئەنەنیشتەی :

خۆراکخواردن بە هەڵپەو پەلەپەل .

enenîştey

٤- ئەنەنیشتەی :

دەستدانە هەرکارێك بە شەوق و تاسە و ئارەزووەوە (تێنشتن).

enenîştey

٥- ئەنەنیشتەی :

سواربوونی خەڵك و گیاندار و لێنیشتنیان .

enenîştey

٦- ئەنەنیشتەی :

بڕ. ١-ئەنەومربیەی

٠- ئەنەنیشتەی : enenîştey

بر. :-ئەنەوەربییەی .

٥- ئەنەنیشتەی : enenîştey

بر. ٦-ئەنەوەربییەی .

ئەنەنیشن : enenîşin

کەسێك کە خەڵك سواری جۆلانە و دیلانە و چەرخو فەلەك و ئۆتۆمبیل و شتی تر بکات .

ئەنەنیشنە : enenîşine

بر. ئەنەنیشن . (بۆ مێ) .

ئەنەنیشنای : enenîşnay

١-سوارکردنی منداڵ لە جۆلانەو چەرخو فەلەك و ....هتد

٢-سوارکردنی مرۆڤ و گیاندار لە ئۆتۆمبیل و عارەبانە و شەمەندەفەر و ...هتد .

ئەنەنیشیا : enenîşiya

کەسێك کە سواری جۆلانە و چەرخو فەلەك و ئۆتۆمبێل و شتی تر کرابێت .

ئەنەنیشنیا : enenîşinya

هەرچی شتێك کە مرۆڤ و گیاندار سواربن .

١-ئەنەوەربییە : enewerbiye

جەنگاوەران و گیاندارانی بەیەکدا چووگ و لەیەك بەربووگ .

٢- ئەنەوەربییە : enewerbiye

گیانداری لەیەکتر سواربووگ .

٣- ئەنەوەربییە : enewerbiye

بر. ٢-ئەنەنیشتە .

٤- ئەنەوەربییە : enewerbiye

بر. ٣-ئەنەنیشتە .

٥- ئەنەوەربییە : enewerbiye

بر. ٤-ئەنەنیشتە .

٦- ئەنەوەربییە : enewerbiye

بر. ٥-ئەنەنیشتە .

١-ئەنەوەربییەی : enewerbiyey

بەیەکا چوون و بەیەکدادانی چڕ و پڕی جەنگاوەر و شەڕکەران و گیانداران .

٢- ئەنەوەربییەی : enewerbiyey

بر. ٤-ئەنەنیشتەی .

٣- ئەنەوەربییەی : enewerbiyey

بر. ٢-ئەنەنیشتەی .

٤- ئەنەوەربییەی : enewerbiyey
بڕ. ۲-ئەنەنیشتەی .
٥- ئەنەوەربییەی : enewerbiyey
مژینی ئەندامی نێر و مێ بەهەڵپەوە .
٦- ئەنەوەربییەی : enewerbiyey
هێرش و پەرلاماری گورگ و سەگ و ....هتد .
٧- ئەنەوەربییەی : enewerbiyey
بڕ. ئاگر تێبەربوون -۲
١-ئەنەوەردای : enewerday
بەگژیەکدا کردنی شەڕکەران و جەنگاوەران و گیانداران .
٢- ئەنەوەردای : enewerday
بەردان و هاندان و دنەدانی سەگ و تووله و تانجی و ... هتد ، له گیاندار و مرۆڤ .
٣- ئەنەوەردای : enewerday
١-هاندانی مرۆڤ وگیاندار بۆ هەڵلووشینی خواردن .
٢-هاندانی مرۆڤ بۆ کردنی کارێك .
٤-ئەنەوەردای : enewerday
ڕێدان و دنەدانی منداڵ و بەچکەی گیاندار بۆ مژینی مەمك و گوانی دایکیان .
١-ئەنەوەردەر : enewerder
کەسێك خەڵك و گیاندار ، بکات بە گژ یەکتردا .
٢- ئەنەوەردەر : enewerder
کەسێك کە سەگ و تووله و تانجی ...هتد ، بەربداتە مرۆڤ و گیاندار .
٣- ئەنەوەردەر : enewerder
١-کەسێك کە هانی مرۆڤ و گیاندار بدات بۆ زۆر خواردن .
٢-کەسێك کە مرۆڤ هانبدات بۆ کردنی کارێك .
ئەنەوەردەرە : enewerdere
بڕ. ئەنەوەردەر ، (بۆ مێ) .
١-ئەنەوەردریا : enewerdirya
خەڵك و گیانداری بەگژیەکدا کراو .
٢- ئەنەوەردریا : enewerdirya
مرۆڤ و گیاندار کە سەگ و تووله و تانجی و ...هتد ، کرابنە وێزمیان .
٣-ئەنەوەردریا : enewerdirya
١-کەسێك کە هاندرابێت بۆ ئەوەی زۆر بخوات .
٢-کەسێك کە هاندرابێت بۆ ڕاپەڕاندنی کارێك .

enewerdirya — ١- ئەنەوەردریا :

ـبێت کە بەچکەکەی بەهەڵپەوە مەمك و گوانی بمژێت .

enewerdiryê — ئەنەوەردریێ :

بر. ئەنەوەردریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

enewiz — ١- ئەنەوز :

کەسێك کە شتێك بخاتە ناو شتێکی تر .

enewiz — ٢- ئەنەوز :

کەسێك کە ئاگری تەنوورو گەرماو ...هتد داگیرسێنێ .

enewiz — ٣- ئەنەوز :

کەسێك کە مرۆڤ و گیاندار گیرۆدە بکات .

enewiz — ٤- ئەنەوز :

کەسێك کە نهێنی لە خەڵك دەربهێنێت .

enewiz — ٥- ئەنەوز :

کەسێکە ، کەسانی دی بخاتە زەلەو هەڵەوە .

enewize — ئەنەوزە :

بر. ئەنەوز (بۆ مێ)

enewizya — ١-ئەنەوزیا :

هەرشتێ کە شتی تری تێکرابێ .

enewizya — ٢- ئەنەوزیا :

تەنوور و گەرما و .... هتد ، کە ئاگریان کرابێتەوە و خۆشکرابێت .

enewizya — ٣- ئەنەوزیا :

مرۆڤ و گیانداری گیرخواردوو بە دەست کێشە و تەنگوچەڵەمەوە .

enewizya — ٤- ئەنەوزیا :

کەسێکە بە فروفێڵ وای لێکرابێت کە نهێنیی خۆی ئاشکرا بکات .

enewizya — ٥- ئەنەوزیا :

کەسێکە کە لە یاریدا دۆڕابێت .

enewizya — ٦- ئەنەوزیا :

کەسێك کە خرابێتە زەلە و هەڵەوە .

enewizyê — ئەنەوزیێ :

بر. ئەنەوزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

enewistey — ١-ئەنەوستەی :

شتکردنە ناو دەفر و گوونی خەرار و ...هتد .

enewistey — ٢- ئەنەوستەی :

داخستنی تەنوور و گەرماو و...هتد .

٣- ئەنەوستەی : enewistey

گیرۆدەکردنی مرۆڤ و گیاندار بە گێرمە و کێشەوە .

٤- ئەنەوستەی : enewistey

دواندنی کەسێك بە جۆرێك کە نهێنی بدرکێنێت .

٥- ئەنەوستەی : enewistey

کردنی ئەندامی نێرینە بە ئەندامی مێینەدا .

ئەنەیاوا : eneyawa

١-کەسێك لە ناوەڕۆکی پرسیار و وتەو باس و زانیاری و مەبەست تێبگات و حاڵیبێت .

٢-کەسێك ڕادەی ڕۆشنبیری و بۆچوون و لێکدانەوەی لە ئاستێکی باشدا بێت . (تێگەیشتوو).

ئەنەیاوای : eneyaway

وەرگرتنی ناوەڕۆکی پرسیار ، وتە ، زانیاری ، زمان و مەبەست و حاڵیبوون لێیان (تێگەیشتن) .

ئەنەیاون : eneyawin

١-کەسێك کە ڕادەی ڕۆشنبیری و بۆچوون و لێکدانەوەی کەسێکی دی باشتربکات .

٢-کەسێك کە ناوەڕۆکی باس و مەبەست و پرسیار لە کەسێکی دی بگەیەنێت .

ئەنەیاونای : eneyawnay

حاڵیکردنی کەسێك لەناوەڕۆکی پرسیار ، و تەو باس ، زانیاری و زمان و مەبەست .

ئەنەیاونیا : eneyawnya

١-کەسێکی حاڵیکراو لەناوەڕۆکی پرسیار ، وتە، باس ، زانیاری ، زمان و مەبەست .

٢-کەسێك کە ڕادەی بۆچوون و ڕۆشنبیری و تێگەیشتنی فراوانکراوبێت .

ئەنەیاونیێ : eneyawinyê

بڕ. ئەنەویاونیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەنەیاوێ : eneyawê

بڕ. ئەنەیاوا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەنبار : enbar

بڕ. ئەمار

ئەنباری ئاشی : enbarî aşî

قووڵکەیەکە دەکەوێتە بەشی سەرووی ئاشەوە ، لە دار ، یان لە ئاسن ، دروستدەکرێت ، لەسەرەوە بلاوە و لە بنەوە تەسکە ، دانەوێڵەی تێدەکرێت و بەهۆی چەقەنەوە ، دان دانەڕیز دەکات بۆ هاڕین.

١-ئەنباز : enbaz

بڕ. ئەمباز .

٢- ئەنباز : enbaz

هاوبەشی خۆشی و ناخۆشی .

ئەنبازی فەرەج ، شەریکی غەم بوو

سەر گەشتەبێ ، بە ئاڤێ (مەم) بوو (ئەحمەدی خانی)

ئەنبازبوون : enbazbûn

بڕ. ئەمبازبوون .

ئەنبوور : enbûr

پارچەکانزایەکی درێژە ،لەناوەڕاستدا چەمێنراوەتەوە ، دوو فاقەیە ،بۆ پشکۆ گرتن و ئاگر تێکدان بەکاردێت . (مەقاش)

١-ئەنبووژەن : enbûjen

هەر شتێك کە سەنگ و قەوارەی هەبێت (مژاد ،مادده)

٢- ئەنبووژەن : enbûjen

مرۆڤی پارە پەرست کە هەموو ئاوات و مەبەستی کۆکردنەوەی پارە و سامانبێ .

٣- ئەنبووژەن : enbûjen

مرۆڤێك لەو باوەڕەدا بێ کە گەردوون هەر لە خۆیەوە دروستبووە و بە سروشت بەدیهاتووە ، باوەڕی بە بوونی خودا نەبێت .

١-ئەنبووژەنی : enbûjenî

چاوچنۆکی و پارە پەرستی و تێر نەبوون لە کۆکردنەوەی سامان .

٢- ئەنبووژەنی : enbûjenî

فەلسەفەی پەیدا بوونی گەردوون لە خۆوە و باوەڕ نەبوون بەخودا (مژادی ، ماددی) .

ئەنتاری : entarî

کالآیەکی دەرەدامانی بەرکراوەیە لەسەر کراس و یەلەکەوە لەبەر دەکرێت . (کەوا) .

ئەنتەر : enter

١-نێرەی مەیموون .

٢- پیاوی دزێو و سەروسەکوت ناشیرین و ناقۆلآ .

ئەنتێن : Entên

١-بەشێکە لە دەزگای ئێستگەی ڕادیۆ و تەلەفزیۆن کە وزەی هێزی کارەبایی وردیلەیی بەرز ئەگۆڕێ بۆ وزەی شە پۆلی ئەلەکترۆنیی موگناتیسی بە هۆی سیستمی وردەکاریی ئاڵۆزەوە دەنگ و ڕەنگ ئەگوێزێتەوە بۆ شوێنی نزیك و دوور .

٢-ئامێر و ئامرازێکی پەلپل و پەرەکەییە ، وێنە و ڕەنگ و دەنگی تەلەفزیۆن و دەنگی ڕادیۆ و بێتەلی پێوەرئەگیرێ .

ئە نجا : enca

بڕ ئینجا .

ئە نجار : encar

بڕ. ئە مجار .

ئە نجام : encam

سەرجەمی کۆتایی هەرکار و بڕیار و وتەو فرمان و مەبەستێك .

ئە نجامە : encame

دووپارچە کانزان بەهۆی نێرو مێوە لێکدراون بۆ بەستنەوەی تاکی دەرگا و پە نجەرە و ...هتد ، بەچوارچێوە و لاوانەوە ، بۆ ئەوەی بە ئاسانی دا بخرێن و بکرێنەوە .

١-ئە نجامپێدان : encampêdan

تەواوکردنی کارو مەبەست بەهۆی شتێك ، یان کەسێکەوە.

encampêdan — ٢- ئەنجامپێدان :

تەواوکردن و بە ئەنجامگەیاندنی کار و مەبەستێك .

encamdan — ئەنجامدان :

جێبەجێکردنی هەرکار و بڕیار و وتەو فرمان و مەبەستێك

encamday — ئەنجامدای :

بڕ. ئەنجامدان .

encamdar — ئەنجامدەر :

کەسێکە هەر کارو بڕیار و وتەو فرمان و مەبەستێك جێبەجێبکات .

encamdiraw — ئەنجامدراو :

هەر کارو بڕیار و وتە و فرمانێك کە تەواو کرابن

encamdirya — ئەنجامدریا :

بڕ. ئەنجامدراو .

encamdiryag — ئەنجامدریاگ :

بڕ. ئەنجامدراو .

encamdiryaw — ئەنجامدریاو :

بڕ. ئەنجامدراو .

encamřeş — ئەنجامڕەش :

١-وتەو کارو نیاز و مەبەستێك کە بە خراپ بشکێتەوە .

٢-کەسێکە کە بەباشی وتەو کارو مەبەست ئەنجامنەدات .

encamhatin — ئەنجامهاتن :

تەواو بوونی کارو گەیشتنە ئەنجام .

encamkirin — ئەنجامکرن :

بڕ. ئەنجامدان .

ence — ئەنجە :

بڕ . ئەنجن .

ence ence — ئەنجە ئەنجە :

بڕ. ئەنجن ئەنجن .

encet — ئەنجەت :

بڕوبیانووی ناڕەوا بۆ نەکردنی کارێك .

enceker — ئەنجەکەر :

ئەنجن ئەنجنکەر .

encekere — ئەنجەکەرە :

بڕ. ئەنجن ئەنجنکەر ، (بۆ مێ).

ئه نجه‌که‌رده‌ی : encekerdey
بر. ئه نجن ئه نجنکردن .

ئه نجه‌کراو : encekiraw
بر. ئه نجن ئه نجنکراو .

ئه نجه‌کردن : encekirdin
بر. ئه نجن ئه نجنکردن .

ئه نجه‌کریا : encekirya
بر. ئه نجن ئه نجنکراو .

ئه نجه‌کریاگ : encekiryag
بر. ئه نجن ئه نجنکراو .

ئه نجه‌کریاو : encekiryaw
بر. ئه نجن ئه نجنکراو .

ئه نجه‌ڵ : enceĺ
بر. ناکام .

ئه نجه‌ڵهاتن : enceĺhatin
نزیکبوونه‌وه‌ی کۆتاییهاتنی ژیان .

ئه نجه‌ڵئاما : enceĺ ama
بر. ئه نجه‌ڵهاتوو .

ئه نجه‌ڵئامای : enceĺ amay
بر. ئه نجه‌ڵهاتن .

ئه نجه‌ڵئامێ : enceĺ amê
بر. ئه نجه‌ڵهاتوو (بۆ مێ) .

ئه نجه‌ڵهاتوو : enceĺ hatû
که‌سێك ، یان گیاندارێك که ژیانی له ته‌واو بووندا بێ و نزیکه مردنبێ .

ئه نجه‌نیا : encenya
بر. ئه نجنراو .

ئه نجه‌نیه‌ی : encenyey
بر. ئه نجنین .

ئه نجڕ ئه نجڕ : enciř enciř
١-جێچنگ و چڕنووك و تیغ له‌سه‌ر ئه‌ندامی گیانداران و شتی تر .
٢-شیتاڵ شیتاڵ و داد ڕاویی جلوبه‌رگ و سیپاڵ به‌هۆی جنگ و چڕنووك و تیغ و چلوپۆپه‌وه .

ئه نجڕ ئه نجڕکه‌رده‌ی: enciř enciřkerdey
بر ئه نجڕ ئه نجڕکردن .

encen encinkiraw

ئه نجن ئه نجنكراو:

هه‌رشتێك به چرنووك و تيغ .... هتد درێندرابێت و شيتاڵ شيتاڵ كرابێت .

encir̃ encir̃kirdin

ئه نجر ئه نجركردن:

دارنين و بريندارکردن و شيتاڵ شيتاڵكردنی ئه‌ندامی گياندار به چنگ و چرنووك و تيغ...هتد .

encir̃ encir̃kirya

ئه نجر ئه نجركريا :

بر. ئه نجر ئه نجركراو .

encir̃ encir̃kiryag

ئه نجرئه نجركرياگ:

بر. ئه نجرئه نجركراو .

encir̃ encir̃kiryaw

ئه نجر ئه نجركرياو:

بر. ئه نجن ئه نجنكراو .

encig encig

ئه نجگ ئه نجگ:

بر. ئه نجن ئه نجن .

encig encigkiraw

ئه نجگ ئه نجگكراو:

بر. ئه نجن ئه نجنكراو .

encig encigkirdin

ئه نجگ ئه نجگكردن:

بر. ئه نجن ئه نجنكردن .

encig encigkirya

ئه نجگ ئه نجگكريا:

بر. ئه نجن ئه نجنكراو .

encig encigkiryag

ئه نجگ ئه نجگكرياگ:

بر. ئه نجن ئه نجنكراو .

encig encigkiryaw

ئه نجگ ئه نجگكرياو:

بر. ئه نجن ئه نجنكراو .

encig encigkiryê

ئه نجگ ئه نجگكريێ:

بر. ئه نجن ئه نجنكراو . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

encimen

ئه نجمه‌ن :

بر. ئه نجومه‌ن .

encin

١-ئه نجن :

پارچه‌ی زۆر وردی هه‌رشتێك كه به تيغ لێيبكرێـته‌وه .

encin

٢-ئه نجن :

پاشبه‌ندێكه ده‌لكێت به دوای هه‌ندێك وشه‌وه و ناوی كاری لێدروستده‌كات .

* پيازئه نجن ، گۆشتئه نجن

encin encin

ئه نجن ئه نجن:

١- پارچه پارچه‌ی زۆر وردی به‌تيغ لێكراوه و به‌سه‌ريه‌كدا (داپاچراو) .

٢-ئه‌ندام و له‌شی مرۆڤ و گياندار كه له ئه نجامی كه‌وتن و لێداندا زۆر بريندار بووبێ .

encın encinker
ئه نجن ئه نجنكه‌ر :
كه‌سێك كه به تیغ مرۆڤ و گیاندار پارچه پارچه بكات .

encin encinkere
ئه نجن ئه نجنكه‌ره:
بڕ. ئه نجن ئه نجنكه‌ر .(بۆ مێ).

encin encinkerey
ئه نجن ئه نجنكه‌ره‌ی :
بڕ ئه نجن ئه نجنكردن .

encin encinkiraw
ئه نجن ئه نجنكراو :
١-له‌تله‌تكراو و پارچه پارچه‌كراو به‌تیغ و ....تاد ...
٢-گیاندارێك كه له ئه نجامی كه‌وتن و لێداندا له‌شی زۆر برینداربووبێت .

encin encinkirdin
ئه نجن ئه نجنكردن:
هه‌لا هه‌لاكردن و پارچه پاره‌چه كردنی له‌شی مرۆڤ و گیاندار و شت به تیغ .

encin encinkirya
ئه نجن ئه نجنكریا :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encin encinkiryag
ئه نجن ئه نجنكریاگ :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encin encinkiryaw
ئه نجن ئه نجنكریاو :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encin encinkiryê
ئه نجن ئه نجنكریێ :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

encinaw
ئه نجناو :
بڕ. ئه نجنراو .

encinay
ئه نجنای :
بڕ. ئه نجنین .

encine
ئه نجنه :
بڕ. ئه نجن ، (بۆ مێ) .

enciniraw
ئه نجنراو:
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encinirya
ئه نجنریا :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

enciniryag
ئه نجنریاگ :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

enciniryaw
ئه نجنریاو :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encinirya
ئه نجنریا :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

enciny
ئه نجنیا :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encinyag
ئه نجنیاگ :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encinyaw
ئه نجنیاو :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encinyê
ئه نجنیێ :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

encinyey
ئه نجنیەی :
بڕ. ئه نجنین .

encinîn
ئه نجنین :
وردكردنی گۆشت و میوه و سه‌وزه و ...هتد .

encinyê
ئه نجنیێ:
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

encênraw
ئه نجێنراو :
بڕ. ئه نجن ئه نجنكراو .

encuř
ئه نجوڕ :
زر گەكاڵەكی پێنەگەیشتوو .

encumen
ئه نجومەن :
١-كۆمەڵەكەسێكی ژمارە دیاریكراوو هەڵبژێردراو ، یان دانراو بۆ را پەڕاندن و ئه نجامدانی بەرژەوەندیی گشتی .
٢-جێگای كۆبوونەوەی ئەندامانی ئه نجومەن .

encumenbest
ئه نجومەنبەست :
كەسێك ، یان كۆمەڵێك ئه نجومەن كۆ ببنەوە بۆ كاری پێویست .

encumenbeste
ئه نجومەنبەستە :
بڕ. ئه نجومەنبەست .(بۆ مێ) .

encumenbestey
ئه نجومەنبەستەی:
بڕ. ئه نجومەنبەستن .

encumenbestin
ئه نجومەنبەستن:
١-كۆبوونەوەی ئەندامانی ئه نجومەن بۆ باسكردن و لێكۆڵینەوە و بڕیاردان .
٢-ڕاوێژكردن بە مەبەستی گەیشتنە ئه نجامی هەر شتێك .

encumengir
ئه نجومەنگر:
بڕ ئه نجومەنبەست .

encumengire

ـه نجومه‌نگره :

ـر نـه نجومه‌نبه‌ست (بۆ مێ)

encumengirtey

ـه نجومه‌نگرته‌ی :

ـر نه نجومه‌نبه‌ستن .

encumengirtin

ـه نجومه‌نگرتن :

ـر نه نجومه‌نبه‌ستن .

encî

ـه نجی :

هه‌رشتێك ئافره‌ت خۆی پێ برازێنێته‌وه .

Encîr

ـه نجیر :

-دره‌ختێکی به‌رداری گه‌لاّپانه ، ته‌رز و لاسك و قنچکی گه‌لاّکانی له‌کاتی شکاندنه‌وه‌دا شیریان لێده‌چێکێت .

٢-به‌ری دارنه نجیر که به کاڵی تفت و تاڵه و ده‌م و لێو ده‌سووتێنێت ، که پێده‌گات شیرین و ئاودارو به‌چێژه ، به‌ته‌ڕی و وشککراوه‌یی ده‌خورێت .

encîne

ئه نجینه :

زه‌نگه‌داری قلیشێنراو بۆ سووتاندن له وه‌رزی زستاندا .

encêne

ئه نجێنه :

بڕ. ئه نجینه .

end

ئه‌ند :

بڕ. ئه‌ن

endace

ئه‌نداجه :

بڕ. ئه‌ندازه .

endaz

١-ئه‌نداز :

پاشگرێکه ده‌لکێت به‌دوای وشه‌وه و ناوی بکه‌ری لێدروستده‌کات .

تیرئه‌نداز :واته تیره‌هاوێژ .

endaz

٢- ئه‌نداز :

بڕ . ئه‌ندازه -١

endaze

١-ئه‌ندازه :

رادەو بەشێك لە هەر شتێك .

endaze

٢- ئه‌ندازه :

زانستێکه تایبه‌ته به نه‌خشه‌کێشان و لێکۆڵینه‌وه و ئه نجامدانی کاروباری بیناسازی و ڕێگاو بان و ئه‌لکتریك و میکانیك و ...هتد .

endaze

٣- ئه‌ندازه :

بڕ . ئه‌وه‌نده .

endaze
٤- ئەندازە :
هەرشتێك كە بژمێردرێت .
*هەموو شتێك بە ئەندازە
endaze
٥- ئەندازە :
سنوور و ڕێ و شوێنی داب و نەریت و هەڵسوکەوتی مرۆڤ .
*لە ئەندازەی خۆی دەرچووگە .
endaze
٦- ئەندازە :
پێوانەی هەر شتێك .
endazekar
ئەندازەکار :
بڕ. ئەندازیار .
endazekare
ئەندازەکارە :
بڕ. ئەندازیار . (بۆ مێ) .
endazekarî
ئەندازەکاری :
بڕ. ئەندازیاری .
endazeger
ئەندازەگەر :
بڕ. ئەندازەگر .
endazegir
ئەندازەگر :
کەسێکە کە درێژی و پانی و بەرزی بپێوێت و قەبارە و سەنگ ...هتد ، هەر شتێك دیارییکات .
endazegire
ئەندازەگرە :
بڕ. ئەندازەگر ، (بۆ مێ).
endazegirtey
ئەندازەگرتەی :
بڕ. ئەندازەگرتن .
endazegirtin
ئەندازەگرتن :
دیاریکردن و پێوانەی پانی و درێژی و ...هتد ، هەر شتێك
endazegîraw
ئەندازەگیراو :
هەرشتێك ، یان کەسێك کە ئەندازەکەی دیاریکرابێت .
endazegîrya
ئەندازەگیریا :
بڕ. ئەندازەگراو .
endazegîryag
ئەندازەگیریاگ :
بڕ. ئەندازەگیراو .
endazegîryaw
ئەندازەگیریاو :
بڕ . ئەندازەگیراو .
endazegîryê
ئەندازەگیریێ :
بڕ. ئەندازەگیراو .

endazkar

ئەندازکەر :

بڕ. ئەندازیار

endazkare

ئەندازکەرە :

بڕ. ئەندازیار ، (بۆ مێ).

endazkarî

ئەندازکاری :

بڕ. ئەندازیاری

endazyar

ئەندازیار :

-کەسێکی شارەزا و لێزان لە زانستی ئەندازەدا.

٢-بڕ. ئەندازگر

endazyare

ئەندازیارە :

بڕ. ئەندازیار ، (بۆ مێ).

endazyarî

ئەندازیاری :

-بڕ. ئەندازە (٢)

٢-هەرشتێك کە پەیوەندیی هەبێت بە زانستی ئەندازەوە .

endam

-ئەندام :

هەر بە شێك لە لەشی مرۆڤ و گیاندار و رووەك.

endam

٢- ئەندام :

١- پلەی کەسێکی کارمەند لە پارت و ڕێکخراوی ڕامیاریدا .

٢-کەسێك لە کۆمەڵە و ڕێکخراوی پیشەیی و هتد... ، ناونووسکرابێت و بەشداریی کاروباریٚ بکات .

endametî

ئەندامەتی :

بڕ. ئەندامێتی .

endamêtî

ئەندامێتی :

١-ڕادە و پلەی دیاریکراوی کەسێك لە پارت و ڕێکخراوە ڕامیارییەکاندا .

٢-کاروبەشداریی کەسێك لە کۆمەڵە و ڕێکخراوەپیشەییەکاندا .

٣-بەشداری و چالاکیی دەوڵەتێك ، یان وڵاتێك لە ڕێکخراوی نێودەوڵەتیدا .

enderûn

١-ئەندەروون :

ژووری تەرخانکراو بۆ ئافرەتان و منداڵان لە گەورە ماڵاندا .

enderûn

٢- ئەندەروون :

ژوورەوە و ناوەوەی هەرشت و شوێنێك .

enderûn

٣- ئەندەروون :

ناوسك و هەناوی گیاندار .

endek

ئەندەك :

بەشێکی زۆر کەم لە هەر شتێك (هەندێك) .

ئەنرۆمید : enřomîd

کۆمەڵەئەستێرەیەکە لە باکووری ئاسماندا ، لە سەد ئەستێرە پترە کە بە چاو دەبینرێت .

ئەندکێ : endikê

بڕ. ئەندەك .

ئەندوچکە : enduçke

بڕ. ئەمەندوچکە

ئەندۆ : endo

ئازار و کزەی دەروون لە ئەنجامی ناخۆشی و ڕووداو کارەساتی دڵتەزێندا .

ئەندۆبار : endobar

کەسێکە خەم و پەژارە و خەفەت دایگرتبێ .

ئەندۆبارە : endobare

بڕ. ئەندۆبار ،(بۆ مێ)

ئەندۆباری : endobarî

باروذۆخی کەسێك کە خەم و خەفەت و پەژارە دایگرتبێت .

ئەندوو : endû

بڕ. ئەندۆ

ئەندووبار : endûbar

بڕ. ئەندۆبار

ئەندووبارە : endûbare

بڕ . ئەندۆبار (بۆ مێ).

ئەندوو : endû

بڕئەندۆ

ئەندووبار : endûbar

بڕ. ئەندۆبار

ئەندووبارە : endûbare

بڕ. ئەندۆبار ، (بۆ مێ)

ئەندووباری : endûbarî

بڕ. ئەندۆباری

ئەندیش : endîş

بڕ. ئەندێشە .

ئەندیشەناك : endîşenak

١-کەسێکە زۆر بیربکاتەوە .

٢-کەسێکە زۆر خەم و مشوور دەخوات

endîşenake ـەنیشە ناکە :

ـر نەندیشە (بۆمێ)

endîşenakî ـەنیشە ناکی :

١-بیرکردنە و و لێکدانەوەی زۆر .

٢-مشورخواردنی زۆر .

endêş نەندێش:

بر. نەندێشە

endêşe ١-نەندێشە :

١-خەم و خەفەت و پەژارەی پەنگە و خواروری دمروونی لە ئەنجامی کارەسات و کۆستی گەورەدا .

٢-بڕ : ئەندۆ

endêşe ٢- نەندێشە :

بیرولێکدانەوەی ترسنامێز .

endêşe ٣- نەندێشە :

بیر و لێکدانەوەی قووڵ .

enrandin نەنراندن :

تێکدانی بارودۆخی ناسایی گیاندار (هەراسانکردن) .

enrayîn نەنرایین :

هێرشهێنان و سەرکردنی خەم و خەفەت و پەژارە

enzerût نەنزەرووت :

١-دەردراوی دار هەنگەون لە ئە نجامی برینداركرنیدا بە تیغ (کەتیرە) .

٢-هەتوانێکە لە گیراوەی (ئەنزە رووت) .

enzlok نەنزلۆك :

خانۆچکەی ناوباخ و کێلگە (کێل ، کوخت) .

enziÎ enziÎ نەنزڵ نەنزڵ :

بڕ. ئە نجن ئە نجن

enziÎ enziÎkirdin نەنزڵ نەنزڵکردن :

بڕ. ئە نجن ئە نجنکردن .

enziÎ enziÎkirya نەنزڵ نەنزڵکریا :

بڕ. ئە نجن ئە نجنکراو

enziÎ enziÎkiryag نەنزڵ نەنزڵکریاگ :

بڕ. ئە نجن ئە نجنکراو

enziÎ enziÎkiryaw نەنزڵ نەنزڵکریاو:

بڕ. ئە نجن ئە نجنکراو

ئەنسۆلین : Ensolîn

هۆرمۆنێکە پەنکریاس ئەیرژێنێتە ڕیخۆڵەی دوانزە گرێوە شەکری کلۆکۆز ئەگۆڕێت بۆ دووەم ئۆکسیدی کاربۆن و هەڵم و وزەی گەرمی .

ئەنسیکلۆپیدی: EnsikÎopîdî

هەربەرهەم و بابەتێك کە پەیوەندیی هەبێت بە ئەنسیکلۆپیدیاوە .

ئەنسیکلۆپیدیا : EnsikÎopîdya

کــتێب ، یــــان بــــڵاوکراوەیەکی زانیاریـــیە لە شێوەی فەرهەنگدا و بابەتەکانی بە پێی ئەلفبێ ڕیزدەکرێن و بە فراوانی زۆربەی بەشەکانی زانست و وێژە و ....هتد ، دەگرێتەخۆ و ڕاڤەیاندەکات .

ئەنفلۆنزا : Enflonza

نەخۆشییەکی درمە بەهۆی هەندێك ڤایرۆسی تایبەتەوە تووشی گیاندار دەبێت و دەبێتە هۆی هەوکردنی ڕشتەی هەناسە و هەندێك جار تاو مووچرکەی لە گەڵدایە و لە هەلامەت قورسترە .

ئەنقاب : enqab

پلە و پایە و باڵا دەستی ،کە مرۆڤ لە ئە نجامی کۆشش و خەباتیدادەستیدەکەوێت (پایەونیشان) .

ئەنقەرە : Enqere

بڕ. ئەرك .

ئەنقەست : enqest

هەرکار و وتەو بڕیارێك کە بە نیاز و مەبەستی تایبەت و دیاریکراوەوە ڕقو قینەبەرایەتی کەسێکدا ئە نجامبدرێت .

ئەنکێت : enkêt

لاپەڕە و خشتەیەکی تایبەتییە چەند پرسیارێکی تێدایە بۆ دیاریکردنی هەواڵ و شێوەی ژیان و هەر مەبەستێکی تر (فۆڕم)

١-ئەنگار : engar

بڕ. ئەوەندە .

ئەنـــگار شەهید شیرینی خــــەوی

هەرچی گوش دەیدقسیە نیە ژنەوی

٢- ئەنگار : engar

گومان و بۆچوونی نابەجێ بەرامبەر کەسێك

ئەنگارکردن : engarkirdin

گومانکردنی نابەجێ بەرامبەرکەسێك .

ئەنگافتە : engafte

بڕ. ئەنگێوراو .

ئەنگافتەبوون : engaftebûn

بڕ . ئەنگاوتەبوون .

ئەنگافتراو : engaftiraw

بڕ. ئەنگێوراو .

ـەنگەفتن : engaftin

ـ. ـەنگوتن

ـەنگامە : engame

ئیمەنە خەلکیکی زۆر لە شوێنێکدا .

۲- ئەنگامە : engame

هەرا و هوریا و جموجووڵی زر و سەرنجڕاکێش.

۱- ئەنگاو : engaw

۱- ئەندازەی نێوان هەر دووپێ لەکاتی ڕۆیشتندا .

۲- یەکەیەکی پێوانەیەکە بریتییە لە ماوەی نێوان هەر دووپێ لەکاتی ڕۆیشتندا .

۲- ئەنگاو : engaw

۱- سەرەتا و دەستپێکردنی هەرکار و مەبەستێك .

۲- ئەنجامی بەش بەشی کارێك ، یان مەبەستێك کە نەتوانرێت بەیەك جار ئەنجام بدرێت .

ئەنگاوتە : engawte

بر. ئەنگێوراو .

ئەنگاوتەبوون : engawtabûn

۱- ئەخۆشکەوتنی کوتوپڕ .

۲- گیرۆدەبوون بەدەردو بەڵاوە .

ئەنگاوتراو : engawtiraw

بر. ئەنگێوراو .

ئەنگاوتن : engawtin

پێکان و لێدانی نیشانە و مەبەست .

ئەنگاوتوو : engawtû

بر. ئەنگێوراو .

ئەنگەبین : engabîn

بر. ئەنگوین

ئەنگەز : engaz

شوێنی قامیشەڵان و پڕ لە دەوەنی چڕو پڕ .

ئەنگر : engir

۱- مرۆڤی توورە

۲- مرۆڤی زیز و دڵشکاو .

ئەنگران : engiran

هەڵچوونی دەروونی کە بە باری خراپە و نابەدڵیدابشکێتەوە و پەشیمانی لە دوابێت .

ئەنگرە : engire

بر. ئەنگر .

ئەنگرووره : engrûre

قسە بە قورگی پڕ لە گریانەوە .

ئەنگرین : engrîn

هەڵچوون و تووڕە بوونێك كە بەباری خرا پەدا بشكێتەوە .

١-ئەنگڕان : engřan

دەوڵەمەندبوونی لە پڕی بێئەندازە (هەڵگران)

٢- ئەنگڕان : engřan

لەخۆباییبوون و لە خۆگۆڕین لە ئەنجامی دەوڵەمەندبوونی لە پڕو بێئەندازەدا .

ئەنگڤین : engvîn

بڕ. ئەنگوین .

ئەنگلات : englat

١-كەسێكە بە تەمای دیداری كەسێك بێت .

٢-كەسێكە بە تەمای بەدیهاتنی ئاوات و مەبەستێك بێت

ئەنگڵ : engiÎ

بەشێكە لە قۆڵ كە دەكەوێتە نێوان شان و بەشی سەرووی ئەنیشكەوە .

ئەنگوان : engiwan

بڕ. ئەنگاوتن .

ئەنگواو : engiwaw

بڕ ئەنگێوراو .

ئەنگوتك : engutik

ئەندازەی پڕچنگێك هەویری ئامادەكراوبۆ نانكردن (گونك) .

ئەنگوتكژمێر : engutkjimêr

مرۆڤی چرووك و پیسكە و چاوچنۆك .

ئەنگوتكگرتن : engutikgirtin

جیاكردنەوەی ئەندازەیەك هەویربە ئەستێور ، یان بە چنگ و خڕكردنی و ئامادەكردنی بۆ نانكردن (گونكگرتن).

١-ئەنگوتن : engutin

هەڵهاتن و دەركەوتنی مانگ و ئەستێرە .

٢- ئەنگوتن : engutin

هەڵكردنی شنە و سرەوە .

ئەنگوچك : enguçik

بڕ. ئاسوێنە -٢

ئەنگوچكەسۆرانی : enguçikesoranî

بڕ. ئاسوینە ٢-

ئەنگور : engur

بڕ. ئەنگوور .

ئەنگوس : engus

بڕ. ئەنگوست .

ئەنگوسانە : engusane

بڕ. ئەنگوستانە .

ئەنگوسە : enguse

بڕ. ئەنگوست .

ئەنگوسە گەورە : engusegewre

بڕ. ئەنگوستە گەورە .

ئەنگوسەویلە : engusewîle

بڕ. ئەنگوستیلە .

ئەنگوست : engust

١-ئەو بەشەی دەست وپێ کە بەستراوە بە شانەی لەپ وپێوە و لە چەند جومگەیەك پێکهاتووە و بەنینۆك کۆتاییدێت (پەنجە)

٢-ئەندازەیەکی پێوانەیە هێندەی پەنجەیەك .

ئەنگوستانە : engustane

بڕ. ئەموستانە .

ئەنگوستەچاو : engusteçaw

شەوی زۆر تاریك و نووتەك و بێمانگ و ئەستێرە .

ئەنگوستەگەورە : engustegewre

پەنجەی هەرە ئەستووری دەست وپێی مرۆڤ .

ئەنگوستەویلە : engustewîle

بڕ. ئەنگوستیلە .

ئەنگوستبەستە : engustbeste

کەسێکە فریودرابێت و هەڵخەڵەتێنرابێت .

ئەنگوستنما : engustnima

کەسێکە ، یان شتێکە هێندە ناسراو دیار بێت کە بە پەنجە ئاماژەی بۆ بکرێت .

ئەنگوستنیشان : engustnîşan

شتێکە کە دەستنیشانکرابێت بۆ ئەوەی بدزرێت .

ئەنگوستیلە : Engustîle

شێوەی ئەڵقەیەکی زێڕ ، زیو ، ستیل ، زمرد و ...هتد ، دەکرێتە پەنجەوە ، هەندێك جارنقێم و بەردی گەوهەری بەنرخی تێچەسپدەکرێت .

ئەنگوستیلەی درووماں :	engustîleydirûman

بڕ. ئەموستانە .

ئەنگوشت :	enguşt

بڕ. ئەنگوست .

ئەنگوشتەری :	enguşiterî

بڕ. ئەنگوستیلە .

ئەنگوشتەریێ وان جـــوانان

کێشان ژ ئەصابعێد خودانان	(ئەحمەدی خانی)

ئەنگوشتەویلە :	enguştewîle

بڕ. ئەنگوستیلە .

ئەنگوشتنما :	enguştnima

بڕ. ئەنگوستنما .

ئەنگوشتنیشان :	enguştnîşan

بڕ. ئەنگوستنیشان .

ئەنگوشتیلە :	enguştîle

بڕ. ئەنگوستیلە .

ئەنگوچك :	enguçik

بڕ. ئاسوێنە -٢

ئەنگویر :	engwîr

بڕ. ئەنگوور .

ئەنگویراو :	engwîraw

بڕ. ئەنگووراو .

ئەنگوین :	Engwîn

ناوێتەیەکی خەست و شیرینە زۆرخۆش وبەکەڵکە، هەنگ لە مژینی شیلەی گوڵ دروستیدەکات (هەنگوین) .

ئەنگوێن :	engwên

بڕ. ئەنگوین .

ئەنگۆ :	engo

بڕ . ئێوە .

ئەنگۆتراو :	engotraw

بڕ. ئەنگێوراو .

ئەنگۆر :	engor

بڕ . ئاسۆ .

١-ئەنگۆرە :	engore

کات و سەردەمی ڕابوردوو .

engore

٢- ئەنگۆرە :

کاتی دەمەو ئێوارە .

engore

٣- ئەنگۆرە :

گەرمە وەرزی پێگەییینی میوە .

engore

٤- ئەنگۆرە :

جۆرە قوماشێکی نایلۆنی تووکن و زبرە .

Engûr

ئەنگوور :

بەری ڕەز و مێو ، کە بە هێشوو دەیگرێت و بۆڵەکانی خڕ، یان درێژکۆلەن ، شیرینە و دەخورێت (ترێ) .

engûraw

ئەنگووراو :

١-خواردنەوەیەکە ، ڕێژەیەکی تایبەتی کهوولی تێدایە ، لە ترێ دروستدەکرێت مرۆڤ مەستدەکات (ترێ) .

٢-ناوی گیراوەی ترێ .

engûs

ئەنگووس :

بڕ. ئەنگوست .

engûse

ئەنگووسە :

بڕ. ئەنگوست .

engîz

ئەنگیز :

بڕ. ئەنگێز .

engîze

ئەنگیزە :

داواکارییەك کە بە دیهێنان و جێبەجێکردنی سەخت و دژواربێت و لەتوانادانەبێت . .

engîzin

ئەنگیزن :

بڕ ئەنگێز .

engîznay

ئەنگیزنای :

پاشگری هەندێك وشەیە بەواتای بەرپاکردن .

*شەڕ ئەنگیزنای ، فیتنە ئەنگیزنای .

engîzne

ئەنگیزنە :

بڕ ئەنگێز ، (بۆ مێ) .

engîzya

١-ئەنگیزیا :

ئاژاوە و هەرا و شەڕی بەرپاکراو .

engîzya

٢- ئەنگیزیا :

مرۆڤی پاڵپێوەنراو و هاندراو بۆ ڕا پەڕاندنی کارومەبەستێك .

engîznay

ئەنگیزنای :

وشەیەکی پاشگر ناسایە ، واتای بەرپابوون و هەڵگیرسان دەبەخشێت .

*شەڕ ئەنگیزنای ئە نجامش خراپا .

engîzyê
ئەنگیزیێ :
بڕ. ئەنگیزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

engîna
ئەنگینا :
بڕ. ئەنگینا .

engîne
ئەنگینە :
هەرکەسێك کە ببێتە هۆی ڕا پەڕاندن و کردنی کارێك .

engêz
١-ئەنگێز :
پاشگرێکە دەلکێ بە هەندێك وشەوە بەواتای بەرپاکەر دەبەخشێت .
*شەڕ ئەنگێز ، فیتنە ئەنگێز .

engêz
٢- ئەنگێز :
بڕ. ئەنجەن .

engêze
ئەنگێزە :
١-ئەنگێز ، (بۆ مێ)

engêw
١-ئەنگێو :
کەسێکە ، باش نیشان بگرێت و بپێکێت (نیشانشکێن) .

engêw
٢- ئەنگێو :
کەسێکە ئامێری مۆسیقا بژەنێت ، یان لێبدات .

engêwe
ئەنگێوە :
بڕ. ئەنگێو

engêwer
ئەنگێوەر :
بڕ. ئەنگێو .

engêwtin
ئەنگێوتن :
بڕ. ئەنگاوتن .

engêwran
ئەنگێوران :
بڕ. ئەنگاوتن .

engêwraw
ئەنگێوراو :
نیشان و ئاماژەی پێکراو .

enma
ئە نما :
وشەی ملنەدان و پێنەهاتنە ، وەك بڵێی
*بەهیچ جۆرێك....نا ... (حاشا)

enmaker
ئە نماکەر :
بڕ ئابادکەر .

enmakirdin
١-ئە نماکردن:
بڕ. ئابادکردن -٢ ، ٣ (حاشاکردن) .

enmakirdin
٢- نه نماکردن:
منه‌دان و پێنه‌هاتن له‌هه‌رکارو مه‌به‌ستێکدا .

enmalêkiraw
نه نمالیکراو :
بر. ئابادلێکراو .

enmalêker
نه نمالیکه‌ر :
بر ئابادکه‌ر .

enmalêkirdin
نه نمالیکردن :
بر. ئابادلێکردن .

enu
ئه‌نو :
بر. ئه‌نۆ .

enwa
١-ئه‌نوا :
هه‌رشتێك که مرۆڤ بیخوات و پێی بژی (بژێوی)

enwa
٢- ئه‌نوا :
خواردەمه‌نیی ئامادەکراو پێچراو له کاتی کۆچ و سه‌فه‌ردا (توێشوو).

enwa
٣- ئه‌نوا :
سامان و پاره و دارایی .

enwa
٤- ئه‌نوا :
هه‌رکه‌س و شوێنێك که مرۆڤ و گیاندار په‌نای بۆ به‌رێت به‌مه‌به‌ستی دالده‌دان (حه‌شارگه) .

enuxte
ئه‌نوخته :
بر. ئازووخه .

enuxteker
ئه‌نوخته‌که‌ر :
که‌سیکه مشووری ئازووخه خستن بخوات له مالدا .

enuxtekirdin
ئه‌نوخته‌کردن :
زه‌خیره و ئازووخه‌خستن له مالدا .

enu
ئه‌نو :
بر. ئه‌دی .
*ئه‌گه‌رکارینه‌که‌ید ، ئه‌نوچه که‌ید؟

enû
١-ئه‌نوو :
بر. ئه‌نۆ

enû
٢- ئه‌نوو :
کاو گل ده‌کرێن به سه‌ربانداو دوایی ئاوڕشێنده‌کرێت و به‌بانگردێن داده‌گیرێته‌وه و ده‌په‌سترێته‌وه .

enûçik
ئه‌نووچك :
بر ئاسوێنه -٢

enûs

ئەنووس :

زۆربۆهێنانی خەو و چاوچوونەخەو بۆچاو تروکاندنێك لەگەڵ سەرو نووچداندا (وەنەوز) .

eno

ئەنو :

خەم و خەفەت و پەژارە .

enoş

ئەنۆش :

١-خواردن و خواردنەوەیەك کە بە لەش و گیان بکەون و چێژیان لێوەربگرن .

٢-وشەیەکە لەکاتی خواردن و خواردنەوەدا بەیەکێك دەوترێت بە نیازی نزای چاك بۆ عافیتی و پێکەوتن (نۆش) .

Enofilîs

ئەنۆفلیس :

مێشوولەیەکە لە کاتی وەستانیدا گۆشەیەك لەگەڵ ئاسۆدا دروستدەکات ، خوێنی ئادەمیزاد دەمژێت و دەبێتە هۆی تووشبوون و بلاوبوونەوەی لە رزوتاو مەلاریا.

enî

١-ئەنی :

بەشی لای سەرەوەی روخسار کە نەکەوێتە میانەی برۆ و تووکە سەرەوە . (ناوچەوان ، تەوێڵ).

enî

٢- ئەنی :

١-بەشی پێشەوەی هەرشتێك .

٢-ریزی پێشەوەی هەر کۆمەڵ و شتێك .

enya

ئەنیا :

تین و توانای گیاندار بۆ پەیداکردنی وزە بە هۆی جووڵاندنی ماسولکەوە . (هێز) .

enîr

١-ئەنیر :

بر. ئەنگوین .

enîr

٢- ئەنیر :

زیزی وزویری و دڵشکاویی مرۆڤ .

enîrîn

ئەنیرین :

بر . ئەنگرین

enîzk

ئەنیزك :

بر . ئانیشك

Enîson

ئەنیسۆن :

رووەکێکی گەڵا وردی بۆنخۆش ، شوێتناسایە ، گوڵی سپی و شێوە چەترە ، تۆوی ورد و سەوز و بۆنخۆشە ، لەدەرمانسازیدا بەکاردێت بۆ چارەکردنی سکئێشە و کرژبوونی ماسولکە و مایەسیری ... هتد ، نزیکەی ئەژنۆیەك بەرزدەبێتەوە .

enîş

ئەنیش :

بر. ئەندێش (ترس)

enîşe

ئەنیشە :

بر. ئەندێشە .

enîşk

١-ئەنیشك :

بر. ئانیشك .

enîşk
٢- ئەنیشك :
وشەی خۆشەویستییە دایك بە کچی کۆرپەی دەڵێ

enîşkdan
ئەنیشکدان :
ئێدانی مرۆڤ بە ئەنیشك .

enîşkirdin
ئەنیشکردن :
بڕ. ئەندیشکردن .

enîmya
ئەنیمیا :
نەخۆشیی کەمخوێنی .

enyur
ئەنیور :
بڕ. ئەنگور .

enyî
ئەنیی :
بڕ . ئەنە .

enyê
ئەنیێ :
بڕ . ئاوێنە .

enîzk
ئەنیزك :
بڕ . ئانیشك .

enêş
ئەنێش :
بڕ . ئەندێش .

enêşe
ئەنێشە :
بڕ. ئەندێشە .

ew
١-ئەو :
جێناوی ئاماژەیەبۆ پیشاندان و دەسنیشانکردنی کەسی سێیەمی تاکی دوور .

ew
٢- ئەو :
وشەیەکە بۆ ئامازە و دیاریکردنی کەسێك گیاندارێك، یان شتێك بە مەبەستی دەستنیشانکردن و جیاکردنەوەی ، بەواتای (ئەك)

بەرگی دووصەد ئەئەوهەزاران .
هون بۆچی زەرن ضەعیف و ژاران ؟ (ئەحمەدی خانی)

enya
١-ئەنیا :
بڕ . ئەینی (هەینی) .

enya
٢- ئەنیا :
بڕ . ئەگینا .

ew ew
ئەو ئەو :
حەپە و دەنگی تیژ و لەناکاوی سەگ و توولە و تانجی و چەقەڵ و ...هتد .

١-ئەوا : ewa

بڕ. ئەو .

٢- ئەوا : ewa

ئامرازێکە بۆ کردن و سەرهەڵدانی کارێك لە کاتی ئاخاوتندا دەوترێت .

*بەڕۆژە ڕۆژە ساڵمان بردەسەر

ئەوا بەهار هات ، قنگمان کەوتەدەر

٣- ئەوا : ewa

بڕ. ئاوا

* ئاوا یاری بکە (بەمجۆرە)

ئەوا ئاردەی : ewa ardey

بڕ. ئەوە ئاردەی .

ئەوا ئاز : ewa az

بڕ. ئاوە ئاز .

ئەوا ئازە : ewa aze

بڕ. ئەوە ئاز . (بۆ مێ) .

ئەوا ئازیا : ewa azya

بڕ. ئەوە ئازیا .

ئەوا ئازیێ : ewa azyê

بڕ . ئەوە ئازیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوا ئاستەی : ewa astey

بڕ. ئەوە ئاستەی .

ئەوا ئاما : ewa ama

بڕ. ئەوا گیلێ .

ئەوا ئامای : ewa amay

بڕ . ئەوە گیلای .

ئەوا ئامێ : ewa amê

بڕ . ئەوا گیلێ ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەوا ئاوەر : ewa awer

بڕ . ئەوە ئار .

ئەوا ئارەرە : ewa arere

بڕ . ئەوە ئار (بۆ مێ) .

ئەوائاوەردەی : ewa awerdey

بڕ. ئەوە ئاردەی .

ewa awirdey

ئەوا ئاوردەی :

بڕ. ئەوە ئاردەی .

ewa ejmar

ئەوا ئەژمار :

بڕ. ئەوە ئەژمار .

ewa ejmaray

ئەوا ئەژمارای :

بڕ . ئەوەئەژمارای .

ewa ejmare

ئەوا ئەژمارە :

بڕ ئەوە ئەژما . (بۆ مێ) .

ewa ejmardey

ئەوا ئەژماردەی :

بڕ. ئەوا ئەژمارای ؟

ewa ejmarya

ئەوائەژماریا :

بڕ. ئەوە ئەژماریا .

ewa ejmaryê

ئەوا ئەژماریێ :

بڕ. ئەوە ئەژماریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewa esan

ئەوا ئەسان :

بڕ. ئەوە سان .

ewa asay

ئەوا ئەسای :

بڕ. ئەوە ئەسای .

ewa îcar

ئەوا ئیجار :

بڕ. ئەمجارە .

ewa îz

ئەوائیز :

بڕ. ئەوە ئیز .

ewa îze

ئەوا ئیزە :

بڕ. ئەوەئیز (بۆ مێ) .

ewa îzyay

ئەوا ئیزیای :

بڕ. ئەوە ئیستەی

ewa îstey

ئەوا ئیستەی:

بڕ. ئەو ئیستەی

ewa ber

ئەوابەر :

بڕ. ئەوەبەر .

ewabere

ئەوابەرە :

بڕ. ئەوە بەر ، (بۆ مێ) .

ewaberdey

ئەوا بەردەی :

بڕ. ئەوەبەردەی .

ewabirya

ئەوابریا :

بڕ. ئەوەبریا .

ewabirîj

ئەوا بریژ :

بڕ. ئەوەبریژ .

ewabirîje

ئەوا بریژە :

بڕ. ئەوەبریژ(بۆ مێ).

ewabirîştey

ئەوا بریشتەی :

بڕ. ئەوە بریشتەی .

ewabirîjin

ئەوا بریژن :

بڕ ئەوە بریژ .

ewabirjnay

ئەوا بریژنای :

بڕ . ئەوە بریژنای .

ewabirîjne

ئەوا بریژنە :

بڕ. ئەوە بریژ (بۆ مێ)

ewabirîjyna

ئەوا بریژینا :

بڕ. ئەوە بریژنیا .

ewabirîjinyê

ئەوابریژنیێ :

بڕ ئەوە بریژنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewabirîjya

ئەوا بریژیا :

بڕ. ئەوە بریژیا .

ewabirîjyay

ئەوا بریژیای :

بڕ. ئەوە بریشتەی .

ewabirîjyey

ئەوا بریژیەی :

بڕ. ئەوە بریشتەی .

ewabirîjyê

ئەوا بریژیێ :

بڕ. ئەوە بریژیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewabirîştey

ئەوا بریشتەی :

بڕ. ئەوە بریشتەی .

ewaber

ئەوابەر :

بڕ. ئەوەبەر .

ewabere

ئەوا بەرە :

بڕ. ئەوە بەر ، (بۆ مێ) .

ewaberdey

ئەوا بەردەی :

بڕ. ئەوە بەردەی .

ewabirya

ئەوابریا :

بڕ. ئەومبریا .

ewabiryê

ئەوا بریێ :

بڕ. ئەومبریا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewabiř

ئەوابڕ:

ئەوە بڕ .

ewabiře

ئەوابڕە :

بڕ. ئەوەبڕ .(بۆ مێ).

ewabiřya

ئەوابڕیا :

بڕ. ئەوەبڕیا .

ewabiřyay

ئەوابڕیای :

بڕ ئەوەبڕیەی .

ewabiřyey

ئەوا بڕ یەی :

بڕ. ئەوە بڕیەی .

ewabuřya

ئەوا بوڕیا :

بڕ. ئەوەبوڕیا .

ewabuřyay

ئەوابوڕیای :

بڕ. ئەوە بوڕیای .

ewabuřyê

ئەوا بوڕیێ :

بڕ. ئەوە بوڕیێ (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewapiř

ئەوا پڕ :

بڕ. ئەوەپڕ .

ewapiřa

ئەوا پڕا :

بڕ . ئەوا پڕ.

ewapiřay

ئەوا پڕای :

بڕ. ئەوەپڕای .

ewapiře

ئەوا پڕە :

بڕ. ئەوەپڕ ، (بۆ مێ) .

ewapiřin

ئەوا پڕن :

بڕ. ئەوەپڕن .

ewapiřnay

ئەوا پڕنای :

بڕ. ئەوەپڕنای .

ewapiřne

ئەوا پڕنە :

بڕ. ئەوە پڕن ، (بۆ مێ).

ewapiřnya

ئەوا پڕنیا :

بڕ. ئەوەپڕیا .

ewapiřnyê

ئەوا پڕنیێ :

بڕ. ئەوە پڕیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewapiřya

ئەوا پڕیا :

بڕ. ئەوەپڕیا .

ewapiřyê

ئەوا پڕیێ :

بڕ. ئەوە پڕیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewapiřê

ئەوا پڕێ :

بڕ. ئەوەپڕ ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewapîtey

ئەوا پیتەی :

بڕ. ئەوەپیتەی

ewapîç

ئەوا پیچ :

بڕ. ئەوەپیچ .

ewapîçe

ئەوا پیچە :

بڕ. ئەوەپیچ ، (بۆ مێ).

ewapîçya

ئەوا پیچیا :

بڕ. ئەوەپیچیا .

ewapîçyê

ئەوا پیچیێ :

ئەوەپیچیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ewateqa

ئەوا تەقا :

بڕ. ئەوەتەقا .

ewateqay

ئەواتەقای :

بڕ. ئەوەتەقای .

ewateqin

ئەواتەقن :

بڕ. ئەوە تەقن .

ewateqnay

ئەوا تەقنای :

بڕ. ئەوەتەقنای .

ewateqine

ئەواتەقنە :

بڕ. ئەوەتەقن ،(بۆ مێ)

ewateqinya

ئەوا تەقنیا :

بڕ. ئەوەتەقیا .

ewateqnyê

ئەواتەقنیێ :

بڕ. ئەوەتەقیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەواتەقیا : ewateqya

بڕ. ئەوەتەقیا .

ئەوا تەقیێ : ewateqyê

بڕ. ئەوەتەقیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواتراز : ewatiraz

بڕ. ئەوەتراز .

ئەواترازای : ewatirazay

بڕ. ئەوەترازیای .

ئەواترازە : ewatiraze

بڕ. ئەوەتراز ،(بۆ مێ)

ئەوا ترازیا : ewatirazya

بڕ. ئەوەتراز .

ئەواترازیای : ewatirazyay

بڕ. ئەوەترازیای .

ئەوەترازیێ: ewatirazyê

بڕ. ئەوەتراز ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواتلن : ewatilin

بڕ. ئەوەتلن .

ئەواتلنای : ewatilinay

بڕ. ئەوەتلنای .

ئەواتلنە : ewatiline

بڕ. ئەوەتلن ، (بۆ مێ).

ئەواتلنیا : ewatilinya

بڕ. ئەوەتلنیا .

ئەواتلنیێ : ewatilinyê

بڕ. ئەوەتلنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواچەمن : ewaçemin

بڕ. ئەوەچەمن .

ئەواچەمنای : ewaçemnay

بڕ. ئەوە چەمنای .

ئەوا چەمنیا : ewaçeminya

بڕ. ئەوەچەمنیا .

ئەوا چەمنیێ : ewaçemnyê

بڕ. ئەوەچەمنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ)

ewaçemya — ئەوا چەمیا :
بڕ. ئەوەچەمیا .

ewaçemyay — ئەوا چەمیای :
بڕ . ئەوەچەمیای .

ewaçemyê — ئەوا چەمیێ :
بڕ. ئەوەچەمیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewaçewsin — ئەوا چەوسن :
بڕ. ئەوەچەوسن .

ewaçewsinay — ئەوا چەوسنای :
بڕ. ئەوەچەوسنای .

ewaçewsine — ئەوا چەوسنە :
بڕ. ئەوەچەوسن ، (بۆ مێ).

ewaçewsinya — ئەوا چەوسنیا :
بڕ. ئەوەچەوسنیا .

ewaçewsinyay — ئەوا چەوسنیای :
بڕ. ئەوەچەوسنای .

ewaçewsinyey — ئەواچەوسنیەی :
بڕ. ئەوەچەوسنای

ewaçewsinyê — ئەوا چەوسنیێ :
بڕ. ئەوەچەوسنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewaçewsiya — ئەواچەوسیا :
بڕ. ئەوەچەوسیا .

ewaçewsiyay — ئەوا چەوسیای :
بڕ. ئەوەچەوسیای .

ewaçewsiyê — ئەواچەوسیێ :
بڕ. ئەوەچەوسیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewaçin — ئەواچن :
بڕ. ئەوەچن .

ewaçine — ئەواچنە :
بڕ. ئەوەچن ، (بۆ مێ).

ewaçinya — ئەواچنیا :
بڕ. ئەوەچنیا.

ewaçinyay — ئەواچنیای :
بڕ. ئەوەچنیەی .

ئەواچنیەی : ewaçinyey
بڕ. ئەوەچنیەی .
ئەواچنیێ : ewaçiniyê
بڕ. ئەوەچنیا ، (بۆ مێ).
ئەواچۆسن : ewaçosin
ئەوەچەوسن .
ئەواچۆسنای : ewaçosnay
بڕ. ئەوەچەوسنای .
ئەواچۆسنە : ewaçosine
بڕ. ئەوەچەوسن ، (بۆ مێ).
ئەواچۆسنیا : ewaçosinya
بڕ. ئەوەچەوسنیا .
ئەواچۆسنیای : ewaçosinyay
بڕ. ئەوەچەوسنای .
ئەواچۆسنیەی : ewaçosinyey
بڕ. ئەوەچەوسنای .
ئەواچۆسینێ : ewaçosinyê
بڕ. ئەوەچەوسنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواچۆسیا : ewaçosiya
بڕ. ئەوەچەوسیا .
ئەواچۆسیێ : ewaçosiyê
بڕ. ئەوەچەوسیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
١-ئەواچووزیا : ewaçûzya
بڕ. ئەوەکرووزیا .
٢- ئەواچووزیا : ewaçûzya
بڕ. ئەوەچووزیا .
ئەواچووزیای : ewaçûzyay
بڕ. ئەوەکزیای .
١-ئەواچووزیێ : ewaçûzyê
بڕ. ئەوەکرووزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).
٢- ئەواچووزیێ : ewaçûzyê
بڕ. ئەوەچووزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەوادای : ewaday
بڕ. ئەوەدای .

ئەوادەر : ewader

بڕ. ئەوەدەر .

ئەوادەرە : ewadere

بڕ. ئەوەدەر ، (بۆ مێ).

ئەوادز : ewadiz

بڕ. ئەوەدز .

ئەوادزە : ewadize

بڕ. ئەوەدز ، (بۆ مێ).

ئەوادزیا : ewadizya

بڕ. ئەوەدزیا .

ئەوادزیەی : ewadizyey

بڕ. ئەوەدزیەی

ئەوادزیێ : ewadizyê

بڕ. ئەوە دزیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوادما : ewadima

بڕ. ئەوە دما .

١-ئەوار: ewar

١-شوێن و بنکەی بارخستن .

٢-جێگای حەوانەوە و پشوودان بۆ ماوەیەك .

٢- ئەوار: ewar

ڕەشماڵ و چادر و بارو بارگەی هەوار .

٣- ئەوار: ewar

شوێن ناوچەی خێڵ و هۆز .

١-ئەوارە : eware

بڕ. ئاوارە .

٢- ئەوارە : eware

مرۆڤی بێکارە و تەمەڵ .

ئەوارەبین : ewarebîn

بڕ. ئاوارە بوون .

ئەوارەیی : ewareyî

بڕ. ئاوارەیی .

ئەواڕازن : ewařazin

بڕ. ئەوەڕازن .

ewařaznay — ئەوارازنای :

بڕ. ئەوەرازنای .

ewařazya — ئەوارازیا :

بڕ. ئەوەرازیا .

ewařazyay — ئەوەرازیای :

بڕ. ئەوەرازیای

ewařazyê — ئەوەرازیێ :

بڕ. ئەوەرازیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewařiste — ئەوارِستە :

بڕ. ئەوەرِستە .

ewařistey — ئەوارِستەی :

بڕ. ئەوەرِستەی .

ewařistî — ئەوارِستی :

بڕ. ئەوەرِستە ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewariv — ئەوارڤ :

بڕ. ئەورەتریشقە .

ewarge — ئەوارگە :

بڕ. ئەوار١ ، ٢ .

ewařin — ئەوارِن :

بڕ. ئەوەرِن .

ewařine — ئەوارِنە :

بڕ. ئەوەرِن ، (بۆ مێ).

ewařinya — ئەوارِنیا :

بڕ. ئەوەرِنیا .

ewařinyey — ئەوارِنیەی :

بڕ. ئەوەرِنیەی .

ewařinyê — ئەوارِنیێ :

بڕ. ئەوەرِنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewařûtin — ئەوارِووتن :

بڕ. ئەوەرِووتن .

ewařûtnay — ئەوارِووتنای :

بڕ. ئەوەرِووتنای .

ewařûtne — ئەوارِووتنە :

بڕ. ئەوەرِووتن ، (بۆ مێ).

ewařûtinya
ئەواڕووتنیا :
بڕ. ئەومڕووتنیا .

ewařûtinyê
ئەواڕووتنیێ :
بڕ. ئەومڕووتنیا ، (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .

ewařûtya
ئەوا ڕووتیا :
بڕ. ئەومڕووتیا .

ewařûtyay
ئەواڕووتیای :
بڕ. ئەومڕووتیای .

ewařûtyey
ئەواڕووتیەی :
بڕ. ئەومڕووتیای .

ewařûtyê
ئەواڕووتیێ :
بڕ. ئەومڕووتیا ، (بۆ میٚ و بۆ کۆ).

ewařîs
ئەواڕیس :
بڕ. ئەومڕیس .

ewarêse
ئەوارێسە :
بڕ. ئەومڕیس(بۆ میٚ) .

ewařîstey
ئەواڕیستەی :
بڕ. ئەومڕیستەی .

ewařîsya
ئەواڕیسیا :
بڕ. ئەومڕیسیا .

ewařîsyê
ئەواڕیسیێ :
بڕ. ئەومڕیسیا ، (بۆ میٚ و بۆ کۆ).

ewaza
ئەوازا :
بڕ. ئەومزا .

ewazay
ئەوازای :
بڕ. ئەومزای .

ewaziring
ئەوازرنگ :
بڕ. ئەومزرنگ .

ewazirnge
ئەوازرنگە :
بڕ. ئەومزرنگ ،(بۆ میٚ) .

ewaziringya
ئەوازرنگیا :
بڕ. ئەومزرنگیا .

ewazirngyay
ئەوازرنگیای :
بڕ. ئەوە زرنگیای .

ewazê

ئەوازێ :
بڕ. ئەوەزا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewazin

ئەوازن :
بڕ. ئەوەزن .

ewazine

ئەوازنە :
بڕ. ئەوەزن ، (بۆ مێ) .

ewazinya

ئەوازنیا :
بڕ. ئەوەزنیا

ewazinyay

ئەوازنیای :
بڕ. ئەوەزنیای .

ewazinyê

ئەوازنیێ :
بڕ. ئەوەزنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewazû

ئەوازوو :
بڕ. ئەوەزن

ewazûwe

ئەوازووە :
بڕ. ئەوەزن ، (بۆ مێ).

ewaziya

ئەوازیا :
بڕ. ئەوەزیا

ewazyay

ئەوازیای :
بڕ. ئەوەزیای .

ewazyê

ئەوازیێ :
بڕ. ئەوەزیێ ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewajmar

ئەواژمار :
بڕ. ئەوە ئەژمار .

ewajmaray

ئەواژمارای :
بڕ. ئەوە ئەژماراری

ewajmare

ئەواژمارە :
بڕ. ئەوە ئەژمار ،(بۆ مێ).

ewajmarya

ئەوا ژماریا :
بڕ. ئەوە ئەژماریا .

ewajmaryê

ئەواژماریێ :
بڕ. ئەوا ئەژماریا (بۆ مێ و بۆ کۆ)

ewajîwa

ئەواژیوا :
بڕ. ئەوەژیوا .

ئەوارژیوای : ewajîway

بڕ. ئەوەژیوای .

ئەوارژیون : ewajîwin

بڕ. ئەوەژیون .

ئەوا ژیونای : ewajîwinay

بڕ. ئەوەژیونای .

ئەوارژیونە : ewajîwine

بڕ. ئاوەژیون ، (بۆ مێ).

ئەوارژیونیا : ewajîwinya

بڕ. ئەوە ژیونیا .

ئەوا ژیونیێ : ewajîwinyê

بڕ. ئەوە ژیونیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوا ژیویا : ewajîwya

بڕ. ئەوەژیویا

ئەوارژیویای : ewajîwyay

بڕ. ئەوەژیوای .

ئەوا ژیوییێ : ewajîwyê

بڕ. ئەوەژیویا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوارژیوێ : ewajîwê

بڕ. ئەوەژیوا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواسان : ewasan

بڕ. ئەوەسان .

ئەوەسای : ewesay

بڕ. ئەوە ئەسای .

ئەواسن : ewasin

بڕ. ئەوەسن .

ئەواسنە : ewasine

بڕ. ئەوەسن ، (بۆ مێ)

ئەواسنیای : ewasinyay

بڕ. ئەوەسنیای .

ئەوا سوڵن : ewasuÎin

بڕ. ئەوە سوڵن .

ئەوا سوڵنای : ewasuÎnay

بڕ. ئەوە سوڵنای .

ewasuÎine
ئەوا سوڵنە :
بڕ. ئەوە سوڵن (بۆ مێ) .

ewasuÎinya
ئەو سوڵنیا :
بڕ. ئەوە سوڵنیا .

ewasuÎinyê
ئەوا سوڵنیێ :
بڕ. ئەوە سوڵنیێ .

ewasinyey
ئەواسنیەی :
بڕ. ئەوەسنیای .

ewasuÎyay
ئەواسوڵیای :
بڕ. ئەوەسوڵیای .

ewasiya
ئەواسیا :
بڕ. ئەوەسیا .

ewasiyay
ئەواسیای :
بڕ. ئەوەسیای .

ewasiye
ئەواسیە :
بڕ. ئەوەسیا .

ewasiyag
ئەواسیاگ :
بڕ. ئەوەسیا .

ewasiyey
ئەواسیەی :
بڕ. ئەوەسیەی .

ewasiyê
ئەواسیێ :
بڕ. ئەوەسیا (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ewaşar
ئەواشار :
بڕ. ئەوەشار .

ewaşaray
ئەواشارای :
بڕ. ئەوەشارای .

ewaşare
ئەواشارە :
بڕ. ئەوەشار ، (بۆ مێ).

ewaşardey
ئەواشاردەی :
بڕ. ئەوەشاردەی

ewaşariya
ئەواشاریا :
بڕ. ئەوەشاریا .

ewaşariyay
ئەواشاریای :
بڕ. ئەوەشاریای .

ئەواشاریێ : ewaşaryê

بڕ. ئەوەشاریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواشان : ewaşan

بڕ. ئەوەشان .

ئەواشانە : ewaşane

بڕ. ئەوەشان ، (بۆ مێ) .

ئەواشانای : ewaşanay

بڕ. ئەوەشای .

ئەواشانیا : ewaşanya

بڕ. ١، ٣ ، ٤ ئەوەشنیا .

ئەواشای : ewaşay

بڕ. ئەوەشای .

ئەواشەکن : ewaşekin

بڕ. ئەوەشەکن .

ئەواشەکنای : ewaşeknay

بڕ. ئەوەشەکنای .

ئەواشەکنە : ewaşekine

بڕ. ئەوەشەکن ، (بۆ مێ) .

ئەواشەکنیا : ewaşekinya

بڕ. ئەوەشەکنیا .

ئەواشەکنیێ : ewaşekinyê

بڕ. ئەوەشەکنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواشەکیای : ewaşekyay

بڕ. ئەوەشەکیای .

ئەواشتەی : ewaşitey

بڕ. ئەوەشتەی .

ئەواشن : ewaşin

بڕ. ئەوەشن .

ئەواشنە : ewaşine

بڕ. ئەوەشن ، (بۆ مێ)

ئەواشنیا : ewaşinya

بڕ. ئەوەشنیا .

ئەواشنیای : ewaşinyay

بڕ ئەوەشنیەی .

ewaşinyey

ئەواشنیەی :

بڕ. ئەوەشنیەی .

ewaşinyê

ئەواشنیێ :

بڕ. ١، ٣، ٤ ئەوەشنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ewaşur

ئەواشور :

بڕ. ئەوەشور .

ewaşure

ئەواشورە :

بڕ. ئەوەشور ،(بۆ مێ).

ewaşurya

ئەواشوریا :

بڕ. ئەوەشوریا .

ewaşuryê

ئەواشوریێ :

بڕ. ئەوەشوریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewaşukin

ئەواشوکن :

بڕ. ئەوەشوکن .

ewaşuknay

ئەواشوکنای :

بڕ . ئەوەشوکنای .

ewaşukne

ئەواشوکنە :

بڕ. ئەوەشوکن ،(بۆ مێ) .

ewaşukinya

ئەواشوکنیا :

بڕ. ئەوەشوکنیا .

ewaşukinyê

ئەواشوکنیێ :

بڕ. ئەوەشوکنیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ).

ewaşukyay

ئەوا شوکیای :

بڕ. ئەوەشوکیای .

ewaşukyê

ئەواشوکیێ :

بڕ. ئەوەشوکیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewaşiyey

ئەواشیەی :

بڕ. ئەوەشیەی .

ewaşîwin

ئەواشیون :

بڕ. ئەوەشیون .

ewaşîwne

ئەواشیونە :

بڕ. ئەوەشیون ، (بۆ مێ) .

ewaşîwinya

ئەواشیونیا :

بڕ. ئەوەشیونیا .

ئەوا شیونیێ : ewaşîwnyê
بڕ. ئەوەشیونیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواشیویا : ewaşîwya
بڕ. ئەوەشیویا .
ئەواشیویای : ewaşîwyay
بڕ. ئەوە شیویای .
ئەوا شیویێ : ewaşîwyê
بڕ. ئەوەشیویا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواقەمچن : ewaqemçin
بڕ. ئەوەقەمچن .
ئەواقەمچنای : ewaqemçinay
بڕ. ئەوەقەمچنیا .
ئەواقەمچنیا : ewaqemçinya
بڕ. ئەوە قەمچنیا .
ئەواقەمچنیای : ewaqemçinyay
بڕ. ئەوەقەمچنای .
ئەواقەمچنە : ewaqemçine
بڕ. ئەوەقەمچن (بۆ مێ)
ئەوا قەمچنیێ : ewaqemçinyê
بڕ. ئەوەقەمچنیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواقەمچیا : ewaqemçiya
بڕ. ئەوەقەمچیا .
ئەواقەمچییێ : ewaqemçiyê
بڕ. ئەوەقەمچیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواقڵپبییە : ewaqiÎpbiye
بڕ . ئەوەقڵپیا .
ئەواقڵپبییەی : ewaqiÎipbiyey
بڕ. ئەوە قڵپیای .
ئەواقڵپبی : ewaqiÎipbiy
بڕ. ئەوەقڵپیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواقڵپن : ewaqiÎpin
بڕ. ئەوەقڵپن .
ئەواقڵپنای : ewaqiÎpnay
بڕ. ئەوەقڵپنای .

نەواقنپنە : ewaqiÎpine

بڕ. نەوەقنپن ، (بۆ مێ).

نەواقلپنیا : ewaqiÎpinya

بڕ. نەوەقلپنیا .

نەواقلپنیێ : ewaqiÎpinyê

بڕ. نەوەقلپینێ .

نەواقلپیا : ewaqiÎpiya

بڕ. نەوەقلپیا .

نەواقلپیای : ewaqiÎpyay

بڕ. نەوەقلپیای .

نەواقلپییێ : ewaqiÎpiyê

بڕ. نەوە قلپییێ ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

نەواقوڕیای : ewaquřyay

بڕ. نەوەقوڕیای .

نەواکەوت : ewakewt

نەخۆشێك کە نوێنی نەخۆشی بەجێ بهێڵێت و لەسەر و سیمایدا وا دیاربێ کە چاکبووەتەوە ، بەڵام جارێکی تر هەمان نەخۆشی زۆری بۆ بهێنێتەوە و لە جێدا بکەوێتەوە .

نەواکەوتە : ewakewte

بڕ. نەواکەوت .

١-نەواکەوتەی : ewakewtey

بڕ. نەوەکەوتەی .

٢- نەواکەوتەی : ewakewtey

دووبارەکەوتنەناوجێی نەخۆش بەهەمان نەخۆشی .

نەواکەوتی : ewakewtî

بڕ .نەوەکەوت ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

نەواکڕن : ewakiřin

بڕ. نەوەکڕن .

نەواکڕنای : ewakiřnay

بڕ. نەوەکڕنای .

نەواکڕنە : ewakiřne

بڕ. نەوەکڕن ، (بۆ مێ).

نەواکڕنیا : ewakiřinya

بڕ. نەوەکڕنیا .

ewakiřûzay

ئەواكرووزاى :

بڕ. ئەوەكرووزياى .

ewakiřûzin

ئەواكرووزن :

بڕ. ئەوەكرووزن .

ewakiřûznay

ئەواكرووزناى :

بڕ. ئەوەكرووزناى .

ewakiřûzine

ئەواكرووزنە :

بڕ. ئەوەكرووزن ، (بۆ مێ) .

ewakiřûzinya

١-ئەواكرووزنيا :

بڕ. ٢-ئەوەبريژيا .

ewakiřûzinya

٢- ئەواكرووزنيا :

بڕ. ئەوەكرووزنيا .

ewakiřûzinyê

ئەواكرووزنيێ :

بڕ. ئەوا كرووزنيا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ).

ewakiřûzya

ئەواكرووزيا :

بڕ. ئەوەكرووزيا .

ewakiřûzyay

ئەواكرووزياى :

بڕ. ئەوەكرووزياى .

ewakiřûzyê

ئەواكرووزيێ :

بڕ. ئەوەكرووزيا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ewakiřya

ئەواكريا :

بڕ. ئەوەكريا .

ewakizin

ئەواكزن :

بڕ. ئەوەكزن .

ewakizinay

ئەواكزناى :

بڕ . ئەوەكزناى .

ewakizine

ئەواكزنە :

بڕ. ئەوەكزن ، (بۆ مێ).

ewakizinya

ئەواكزنيا :

بڕ. ئەوەكزنيا .

ewakizinyê

ئەواكزنيێ :

بڕ . ئەوەكزنيا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ewakizya

ئەواكزيا :

بڕ. ئەوەكزيا .

ewakizyay
ئەواکزیای :
بڕ. ئەوەکزیای .

ewakizyê
ئەواکزیێ :
بڕ. ئەوەکزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewakiÎûzya
ئەواکلووزیا :
بڕ. ئەوەکلووزیا .

ewakiÎûzyay
ئەواکلووزیای :
بڕ. ئەوەکلووزیای .

ewakiÎûzyê
ئەواکلووزیێ :
بڕ. ئەوەکلووزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewaku
ئەواکو :
بڕ. ئەوەکو .

ewakiway
ئەواکوای :
بڕ. ئەوەکوای .

ewakiwe
ئەواکوە :
بڕ. ئەوەکو ،(بۆ مێ) .

ewakurnay
ئەواکورنای :
بڕ. ئەوەکورنای .

ewakurinya
ئەواکورنیا :
بڕ. ئەوەکورنیا .

ewakurniyê
ئەواکورنیێ :
بڕ. ئەوە کورنیا ، (بۆ مێ بۆ کۆ) .

ewakurya
ئەواکوریا :
بڕ. ئەوەکوریا .

ewakuryay
ئەواکوریای :
بڕ. ئەوەکوریای .

ewakuryê
ئەواکوریێ :
بڕ. ئەوەکوریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewakuşin
ئەواکوشن :
بڕ. ئەوەکوشن .

ewakuşinay
ئەواکوشنای :
بڕ. ئەوەکوشنای .

ewakuşine
ئەواکوشنە :
بڕ. ئەوەکوشن ،(بۆ مێ) .

ئەواکوشنیا : ewakuşinya
بڕ. ئەومکوشنیا .
ئەواکوشنیێ : ewakuşinyê
بڕ. ئەومکوشنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواکوشیا : ewakuşya
بڕ. ئەومکوشیا .
ئەواکوشیای : ewakuşyay
بڕ. ئەومکوشیای .
ئەواکوشیەی : ewakuşyey
بڕ. ئەومکوشیای .
ئەواکوشیێ : ewakuşyê
بڕ. ئەومکوشیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواکولن : ewakulin
بڕ. ئەومکولن .
ئەواکولنای : ewakulnay
بڕ. ئەومکولنای .
ئەواکولنە : ewakulne
بڕ. ئەومکولن ، (بۆ مێ) .
ئەواکولنیا : ewakulinya
بڕ. ئەومکولنیا .
ئەواکولنیێ : ewakulinyê
بڕ. ئەومکولنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواکولیا : ewakulya
بڕ. ئەومکولیا .
ئەواکولیای : ewakulyay
بڕ. ئەومکولیای .
ئەواکولیێ : ewakulyê
بڕ. ئەومکولیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواکولیا : ewakulya
بڕ. ئەومکولیا .
ئەواکولیای : ewakulyay
بڕ. ئەومکولیای
ئەواکولیێ : ewakulyê
بڕ. ئەومکولیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

ئەواكويا :	ewakuya
بڕ. ئەوەكويا .	
ئەواكويێ :	ewakuyê
بڕ. ئەوەكويا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ) .	
ئەواكۆت :	ewakot
بڕ. ئەواكەوت .	
ئەواكۆتە :	ewakote
بڕ. ئەواكەوت .	
ئەواكۆتەی :	ewakotey
بڕ ئەواكەوتەی .	
ئەواكۆتی :	ewakotî
بڕ. ئەواكەوت ، (بۆ مێ و بۆ كۆ) .	
ئەواكیش :	ewakîş
بڕ. ئەوەكیش .	
١-ئەواكیشای :	ewakîşay
بڕ. ئەوەكیشای .	
٢- ئەواكێشای :	ewakêşay
بڕ. ١، ٢ ئەوەكیشتەی .	
ئەواكێشە :	ewakêşe
بڕ. ئەوەكیش ، (بۆ مێ) .	
ئەواكیشتەی :	ewakîştey
بڕ .ئەوەكیشتەی .	
ئەواكیشیا :	ewakîşya
بڕ. ئەوەكیشیا .	
١-ئەواكیشیای :	ewakîşyay
بڕ. ئەوەكیشیای .	
٢- ئەواكیشیای :	ewakîşyay
بڕ. ئەوەكیشیای .	
ئەواكیشیێ:	ewakîşyê
بڕ. ئەوەكیشیا ،(بۆ مێ و بۆ كۆ).	
ئەواگەشبییە :	ewageşbiye
بڕ. ئەوەگەشیا .	
ئەواگەشبییەی :	ewageşbiyey
بڕ. ئەوەگەشیای .	

ewageşbiyî
ئەواگەشبیی :
برِ. ئەومگەشیا ، (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .

ewageşker
ئەواگەشکەر :
برِ. ئەومگەشن .

ewageşkerdey
ئەواگەشکەردەی :
برِ. ئەومگەشنای .

ewageşkirya
ئەواگەشکریا :
برِ. ئەومگەشنیا .

ewageşkiryê
ئەوا گەشکریێ :
برِ. ئەگەشنیا ، (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .

ewageşin
ئەواگەشن :
برِ. ئەومگەشن .

ewageşnay
ئەواگەشنای :
برِ. ئەومگەشنیای .

ewageşne
ئەواگەشنە :
برِ. ئەومگەشن ، (بۆ میٚ) .

ewageşinya
ئەواگەشنیا :
ئەواگەشنیا .

ewageşinyê
ئەواگەشنیێ :
برِ. ئەومگەشنیا ، (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .

ewageşya
ئەواگەشیا :
برِ. ئەومگەشیا .

ewageşyay
ئەواگەشیای :
برِ. ئەومگەشیای .

ewageşyê
ئەواگەشیێ :
برِ. ئەومگەشیا ، (بۆ میٚ و بۆ کۆ) .

ewagir
ئەواگر :
برِ . ئەومگر .

ewagire
ئەواگرە :
برِ. ئەومگر ، (بۆ میٚ)

ewagirtey
ئەواگرتەی :
برِ. ئەومگرتەی .

ewagirnyay
ئەواگرنیای :
برِ. ئەومگرنیای .

ewagil
ئەواگل :
بڕ. ئەوەگل .
ewagilday
ئەواگلدای :
بڕ. ئەوەگلدای .
ewagilder
ئەواگلدەر :
بڕ. ئەوەگلدەرە .
ewagildere
ئەواگلدەرە :
بڕ. ئەوەگلدەر ، (بۆ مێ) .
ewagildirya
ئەواگلدریا :
بڕ. ئەوەگلدریا .
ewagildiryê
ئەواگلدریێ :
بڕ ئەوەگلدریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewagîr
ئەواگیر :
بڕ. ئەوەگر .
ewagîre
ئەواگیرە :
بڕ. ئەوەگر ، (بۆ مێ) .
ewagîrya
ئەواگیریا :
بڕ. ئەوەگیرا .
ewagîryê
ئەواگیریێ :
بڕ. ئەوەگیریێ .
ewagîÎ
ئەواگیڵ :
مرۆڤ و گیاندار کە بگەڕێنەوە بۆ شوێنی خۆیان .
ewagîÎay
ئەواگیڵای :
بڕ. ئەوەگیڵای .
ewafař
ئەوافاڕ :
بڕ. ئەوەفاڕ .
ewafařay
ئەوافاڕای :
بڕ. ئەوەفاڕای .
ewafaře
ئەوافاڕە :
بڕ. ئەوەفاڕ ، (بۆ مێ) .
ewalaÎay
ئەوالاڵای :
بڕ. ئەوەلاڵیای .
ewalaÎya
ئەوالاڵیا :
بڕ. ئەوەلاڵیا .

ewalaÎyay

ئەوالائیای :

بڕ. ئەوەلالئیای .

ewalaÎyê

ئەوالائییێ :

بڕ. ئەوەلالئیا، (بۆ میێ و بۆ کۆ) .

ewalerza

ئەوالەرزا :

بڕ. ئەوەلەرزا .

ewalerzay

ئەوالەرزای :

بڕ ١-ئەوە لەرزای

ewalerzin

ئەوالەرزن :

بڕ. ١-ئەرە لەرزن .

ewalerzinay

ئەوا لەرزنای :

بڕ. ١-ئەرە لەرزنای .

ewalerzine

ئەوا لەرزنە :

بڕ. ١- ئەرە لەرزن ،(بۆ میێ) .

ewalerzinya

ئەوا لەرزنیا :

بڕ. ١- ئەوە لەرمزنیا .

ewalerzinyê

ئەوا لەرزنییێ:

بڕ ئەوە لەرزنیا ، (بۆ میێ و بۆ کۆ) .

ewalerziyay

ئەوا لەرزیای :

بڕ. ١- ئەرە لەرزای .

ewalerziya

ئەوا لەرزیا :

بڕ. ئەرە لەرزا

ewalerizyê

ئەوالەرزییێ :

بڕ. ٢-ئەرە لەرزا ، (بۆ میێ و بۆ کۆ) .

ewalerizê

ئەوا لەرزێ :

بڕ. ١- ئەرە لەرزا ، (بۆ میێ و بۆ کۆ) .

ewalerin

ئەوا لەرن :

بڕ. ئەوەلەرن .

ewalarinay

ئەوا لەرنای :

بڕ ئەوەلەرنای .

ewalerine

ئەوا لەرنە :

بڕ. ئەوەلەرن، (بۆ میێ).

ewalerinya

ئەوا لەرنیا :

بڕ.ئەوە لەرنیا .

ئەوا لەرنیێ : ewalerniyê

بڕ. ئەوەلەرنیا، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوالەریا : ewalerya

بڕ. ئەوەلەریا .

ئەوا لەریای : ewaleryay

بڕ. ئەوە لەریای .

ئەوا لەریێ : ewaleryê

بڕ. ئەوە لەریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواڵ : ewaÎ

قسە و باس دەربارەی دەوروبەر. (هەواڵ)

ئەواڵپەرس : ewaÎperis

کەسێکە کە هەواڵی کەسێکی تر ، یان دەوروبەر بپرسێت (هەواڵپرس).

ئەواڵپەرسە : ewaÎperse

بڕ. ئەواڵپەرس . (بۆمێ)

ئەواڵپەرسییا : ewaÎpersiya

کەسێک ، گیاندارێک، یان شتێک کە هەواڵی بپرسرێت.

ئەواڵپەرسیێ : ewaÎpersiyê

بڕ. ئەواڵپەرسیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوالرن : ewalirin

بڕ. ئەوەلەرن .

ئەوالرنای : ewalirinay

بڕ. ئەوەلەرنای .

ئەوالرنە : ewalirine

بڕ. ئەوەلەرن ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوالرینا : ewalirinya

بڕ. ئەوەلرینا .

ئەوالرنیێ : ewalirniyê

بڕ. ئەوەلەرینا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوالوا : ewaliwa

بڕ. ئەوەلوا .

ئەوالوای : ewaliway

بڕ. ئەوەلوای .

ئەوالووریا : ewalûrya

بڕ ئەوەلووریا .

ewalûryay	ئەوالووریای :
	بڕ. ئەوە لووریای .
ewalûryê	ئەوالووریێ :
	بڕ. ئەوەلووریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewamař	ئەواماڕ :
	بڕ. ئەوەماڕ.
ewamařay	ئەواماڕای :
	بڕ. ئەوەماڕای .
ewamaře	ئەواماڕە :
	بڕ. ئەوەماڕ ، (بۆ مێ) .
ewamařya	ئەواماڕیا :
	بڕ. ئەوە ماڕیا .
ewamařyay	ئەواماڕیای :
	بڕ. ئەوەمەڕیای
ewamařyê	ئەوا ماڕیێ :
	بڕ. ئەوە مەڕیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewamaÎ	ئەواماڵ :
	بڕ. ئەوە ماڵ .
ewamaÎay	ئەوا ماڵای :
	بڕ. ئەوەماڵای
ewamaÎe	ئەواماڵە :
	بڕ. ئەوەماڵ ، (بۆ مێ) .
ewamaÎya	ئەواماڵیا :
	بڕ. ئەوەماڵیا .
ewamaÎyê	ئەواماڵیێ:
	بڕ. ئەوەماڵیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewameř	ئەوامەڕ :
	بڕ. ئەوەماڕ .
ewameře	ئەوامەڕە :
	بڕ. ئەوەماڕ . (بۆ مێ).
ewameřdey	ئەوامەڕدەی :
	بڕ. ئەوەماڕای .
ewameřya	ئەوامەڕیا :
	بڕ. ئەوەمەڕیا .

ئەوامەڕیای : [illegible]

بڕ. ئەوەمەڕیای

ئەوامەڕیێ : ewameryê

بڕ. ئەوەمەڕیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوامەنە : ewamene

بڕ. ئەوەمەنە .

ئەوامەنەی : ewameney

بڕ. ئەوەمەنەی .

ئەوامەندە : ewamende

بڕ ئەوەمەنە .

ئەوامەندەی: ewamendey

بڕ. ئەوەمەنەی .

ئەوامەندی : ewamendî

بڕ. ئەوەمەنە ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوامەنی : ewamenî

بڕ. ئەوەمەنە ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوان : ewan

جێناوی جودایە بۆ کەسی سێیەمی کۆ و دوور .

١-ئەوانە : ewane

جێناوی دەستنیشانکردنە بۆ کەسانی سێیەمی کۆ .

٢- ئەوانە : ewane

جێناوی ئاماژەیەبۆ دیاریکردن و دەستنیشانکردنی چەند مرۆڤێك ، یان چەند شتێکی دوور .

ئەوانە مکەرد ، دەعوای خودایـــی

نە ئەوان مەندمن،نەتەختی شایی (بێسارانی)

ئەواندن : ewandin

گیرۆدە بوون بە ئەشقەوە

ئەوانگەل : ewangel

بڕ. ئەجندە .

ئەوانویرن : ewaniwîrin

بڕ. ئەوەنویرن .

ئەوانویرنای : ewaniwîrnay

بڕ. ئەوەنویرنای .

ئەوانویرنە : ewaniwîrine

بڕ. ئەوەنویرن ، (بۆ مێ) .

ewaniwîrinya	ئەوانویرنیا :
	بڕ. ئەوەنویرنیا .
ewaniwîrya	ئەوانویریا :
	بڕ. ئەوەنویریا .
ewaniwîryay	ئەوانویریای :
	بڕ. ئەوەنویریای .
ewaniwîs	ئەوانویس :
	بڕ. ئەوەنویس.
ewaniwîse	ئەوانویسە :
	بڕ. ئەوەنویس ،(بۆ مێ) .
ewaniwîstey	ئەوانویستەی :
	بڕ. ئەوەنویستەی .
ewaniwîsya	ئەوانویسیا :
	بڕ. ئەوەنویسیا .
ewaniwîsyê	ئەوانویسیێ :
	بڕ. ئەوەنویسیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewaniyel	ئەوانیەل :
	بڕ. ئەجندە .
ewanîş	ئەوانیش :
	بڕ. ئەوەنیش .
ewanîşe	ئەوانیشە :
	بڕ. ئەوەنیش ، (بۆمێ).
ewanîştey	ئەوانیشتەی :
	بڕ. وەنیشتەی .
ewanîşin	ئەوانیشن :
	بڕ . ئەوەنیشن .
ewanîşnay	ئەوانیشنای :
	بڕ. ئەوەنیشنای .
ewanîşine	ئەوانیشنە :
	بڕ. ئەوەنیشن ، (بۆ مێ) .
ewanîşinya	ئەوانیشنیا :
	بڕ. ئەوەنیشنیا .
ewanîşinyê	ئەوانیشنیێ :
	بڕ. ئەوەنیشنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواوان :	ewawan
بڕ. ئەوەوەن .	
ئەواوانە :	ewawane
بڕ. ئەوەوەن ، (بۆ مێ) .	
ئەواوانای :	ewawanay
بڕ. ئەوەوەنەی .	
ئەوا وانیا :	ewawanya
بڕ. ئەوەوەنیا .	
ئەوا وانیێ :	ewawanyê
بڕ. ئەوەوانیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .	
ئەواوەن :	ewawen
بڕ. ئەوە وەن .	
ئەواوەنە :	ewawene
بڕ. ئەوەوەن ، (بۆ مێ) .	
ئەواوەنەی :	ewaweney
بڕ. ئەوەوەنەی .	
ئەواوردبییە :	ewawirdbiye
بڕ. ئەوەوربییەی .	
ئەواوردبییەی :	ewawirdbiyey
بڕ. ئەوەوردبییەی .	
ئەواوردکەر :	ewawirdker
بڕ. ئەوەوردکەر .	
ئەواوردکەرە :	ewawirdkere
بڕ. ئەوەوردکەر ، (بۆ مێ).	
ئەواوردکەردەی :	ewawirdkerdey
بڕ. ئەوەوردکەردەی .	
ئەواوردکریا :	ewawirdkirya
بڕ. ئەوەوردکریا .	
ئەواوردکریێ:	ewawirdkiryê
بڕ.ئەوەوردکریا، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .	
ئەواوز :	ewawiz
بڕ. ئەوەوز .	
ئەواوزە :	ewawize
بڕ. ئەوەوز ، (بۆ مێ).	

ئەواوزیا : ewawizya
بڕ. ئەوەوزیا .
ئەواوزیێ : ewawizyê
بڕ. ئەوەوزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواوستەی : ewawistey
بڕ. ئەوە وستەی .
ئەواونیا : ewawinya
بڕ. ئەوە ونیا .
ئەواونیێ : ewawinyê
بڕ ئەوەونیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .
١-ئەواها : ewaha
بڕ. ئەوەها .
٢- ئەواها : ewaha
بڕ. ئەوان .
ئەواهاڕ : ewahař
بڕ. ئەوەهاڕ .
ئەواهاڕای : ewahařay
بڕ. ئەوەهاڕای .
ئەواهاڕە : ewahaře
بڕ . ئەوەهاڕ ، (بۆ مێ) .
ئەواهاڕدەی : ewahařdey
بڕ. ئەوەهاڕای .
ئەواهاڕیا : ewahařya
بڕ. ئەوەهاڕیا .
ئەواهاڕیێ : ewahařyê
بڕ. ئەوەهاڕیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەواهورز : ewahuriz
بڕ. ئەوە هورز .
ئەواهورزە : ewahurize
بڕ ئەوەهورز . (بۆ مێ) .
ئەواهورزن : ewahurzin
بڕ. ئەوە هورزن .
ئەواهورزنای : ewahurzinay
بڕ. ئەوەهورزنای .

ewahurzine	ئەوە هورزنە :
	بڕ. ئەوەهورزن ، (بۆ مێ).
ewahurzinya	ئەواهورزنیا :
	بڕ. ئەوەهورزنیا .
ewahurzinyê	ئەواهورنییێ :
	بڕ. ئەوە هورزنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewahuristey	ئەواهورستەی :
	بڕ. ئەوەهورستەی .
ewahurgir	ئەواهورگر :
	بڕ. ئەوەهورگر .
ewahurgire	ئەواهورگرە :
	بڕ. (١ ، ٢ ، ٣) ئەوەهورگیر ، بۆ مێ .
ewahurgirtey	ئەواهورگرتەی :
	بڕ. ئەوەهورگرتەی .
ewahurgîr	ئەواهورگیر :
	بڕ. ئەوەهورگیر .
ewahurgîre	ئەواهورگیرە :
	بڕ. (١، ٢ ، ٣) ئەوە هورگیر ، بۆ مێ .
ewahurgîrya	ئەواهورگیریا :
	بڕ. ئەوەهورگیریا
ewahurgîryê	١-ئەواهورگیرییێ :
	بڕ. ئەوەهورگیریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewahurgîryê	٢- ئەواهورگیرییێ :
	بڕ. ئەوەهورگیرییێ .
ewahurgîÎ	ئەواهورگێڵ :
	بڕ.ئەوە هورگێڵ .
ewahurgîÎa	ئەواهورگێلا :
	بڕ. ئەوەهورگێل
ewahurgîÎay	ئەواهورگێلای :
	بڕ. ئەوەهورگێلای .
ewahurgîÎe	ئەواهورگێلە :
	بڕ. ئەوەهورگێڵ ، (بۆ مێ) .
ewahurgîÎin	ئەواهورگێڵن :
	بڕ. ئەوەهورگێڵن .

ئەواهورگیڵنای : ewahurgîÎnay

بڕ. ئەوەهورگیڵنای

ئەوا هورگیڵنە : ewahurgîÎine

بڕ. ئەوەهورگیڵن . (بۆ مێ).

ئەواهورگیڵنیا : ewahurgîÎinya

بڕ. ئەوەهورگیڵنیا .

ئەواهورگیڵنیێ : ewahurgîÎinyê

بڕ. ئەوەهورگیڵنیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواهورگیڵیای : ewahurgîÎyay

بڕ. ئەوەهورگیڵیای .

ئەواهورویڵن : ewahurwîÎin

بڕ. ئەوەهورگیڵن .

ئەواهورویڵنای : ewahurwîÎnay

بڕ. ئەوەهورگیڵنای .

ئەواهورویڵنە : ewahurwîÎine

بڕ. ئەوەهورگیڵن ، (بۆ مێ) .

ئەواهورویڵنیا : ewahurwîÎinya

بڕ. ئەوەهورگیڵنیا .

ئەواهورویڵنیێ : ewahurwîÎinyê

بڕ. ئەوەهورگیڵنیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەواهورویڵیا : ewahurwîÎya

بڕ. ئەوەهورگیڵ .

ئەواهورویڵیای : ewahurwîÎyay

بڕ. ئەوەهورگیڵای .

ئەواهورویڵیێ : ewahurwîÎyê

بڕ. ئەوەهورگیڵ ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەواهێ : ewahê

بڕ. ئاوەها .

٢-ئەواهێ : ewahê

بڕ. ئەو .

١-ئەوە : ewe

جێناوی ئامازەیە بۆ کەسی نادیاری تاك و دوور .

ewe
٢- ئەوە :
جیناوی ئاماژەیە بۆ دەستنیشانکردن و دیاریکردن و ناسینەوەی کەسێك ، گیاندارێك ، یان شتێك .
*ئەوە ئەزم ، هەڵدەبەزم

ewe ar
١-ئەوەئار :
١-کەسێك ، گیاندارێك کە مرۆڤ و گیاندار و شت بگەڕێنێتەوە جێ وشوێنی خۆیان .
٢-کەسێك کەلو پەل و شتی خوازراو بباتەوە بۆ خاوەنی .

ewe ar
٢- ئەوەئار :
کەسێك کە سەری شیش ، پەت و تووڵ و ...هتد ، بە چەمانەوە و کەوانە کردنیان بهێنێتەوە یەك و پێکیانبگەیەنێ.

ewe ar
٣- ئەوەئار :
کەسێك کە سەرەتاو کۆتایی قسە و چیرۆك و مەبەست پێکەوە ببەستێ .

ewe ar
٤- ئەوەئار :
کەسێك کە دڵی خەڵك بداتەوە بیهێنێتەوە جێی خۆی .

ewe ar
٥- ئەوەئار :
بڕ. ئەوە شیویا .

ewe are
ئەوەئارە :
بڕ. ئەوەئار (بۆ مێ) .

ewe ardey
١-ئەوە ئاردەی :
١-گەڕاندنەوەو گەیاندنی مرۆڤ و گیاندار و شت بۆ جێ وشوێنی خۆیان .
٢-گەڕاندنەوەی کەل و پەل و شتی خوازراو .

ewe ardey
٢- ئەوە ئاردەی :
هێنانەوە و بەیەکگەیاندنی هەردوو سەری تووڵ ، شیش ، پەت و ...هتد ، بە چەماندنەوە و کەوانە کردنیان .

ewe ardey
٣- ئەوە ئاردەی :
پێکەوە بەستنی سەرەتاو کۆتایی قسە و چیرۆك و مەبەست .

ewe ardey
٤- ئەوە ئاردەی :
دڵدانەوە و دڵهێنانەوە جێی مرۆڤ .

ewe ardey
٥- ئەوە ئاردەی :
بڕ. ئەوەشیویای .

ewe arya
١-ئەوە ئاریا :
١-مرۆڤ و گیاندار و شت کە گەڕێندرابنەوە جێ و شوێنی خۆیان .
٢-کەلو پەل و شتی خوازراو کە برابنەوە بۆ خاوەنیان .

ewe arya
٢- ئەوە ئاریا :
شیش ، پەت ، تووڵ ...هتد ، کە بە چەماندنەوە و کەوانەکردن سەرەکانیان هێنرابنەوە یەك و پێکگەیەنرابن .

ewe arya
٣- ئەوە ئاریا :
قسە و چیرۆك و مەبەستێك کە سەرەتا و کۆتاییان پێکەوە بەسترابن .

ewe arya

٤- ئەوە ئاریا :

خاتر و دڵی کەسانێك کە نەوازش کرابێت و هێنرابێتەوە جێی خۆی .

ewe aryê

ئەوەئاریێ :

بڕ. ئەوەئاریا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eweaz

١-ئەوەئاز :

١-هەرکەسێك کە مرۆڤ و گیاندار و شت گلبداتەوە و ڕێنەدات و نەهێڵێت تێپەڕبن و ببڕێن .

٢-کەسێك کە بە بارمتە دەستبگرێت بە سەر مرۆڤ ، گیاندار و شتدا .

eweaz

٢- ئەوەئاز :

کەسێك لەئەزمووندا کەسێکی تر بخات و نەهێڵێت دەرچێت.

ewe aze

ئەوەئازە :

بڕ. ئەوەئاز . (بۆ مێ).

ewe azya

١-ئەوەئازیا :

مرۆڤ و گیاندار ، شتی گلەوە دراو وڕێنە دراو بۆ ڕۆیشتن و تێپەڕبوون .

ewe azya

٢- ئەوەئازیا :

مرۆڤ و گیانلەبەر و شت کە بە بارمتە گلدرابنەوە .

ewe azya

٣- ئەوەئازیا :

کەسێك لە ئەزمووندا خرابێت و دەرنەچوێنرابێت .

ewe azyê

ئەوەئازیێ :

بڕ. ئەوەئاز ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewe astey

١-ئەوەئاستەی :

ڕاگیرکردن و دواخستن و گلدانەوەی مرۆڤ و گیاندار و شت بۆ ماوەیەك .

ewe astey

٢- ئەوەئاستەی :

دەرنەچواندنی کەسێك لەئەزمووندا .

ewe ama

ئەوە ئاما :

بڕ. ئەواگیل

ewe amay

ئەوە ئامای :

ئەوەگیلای .

ewe amê

ئەوە ئامێ :

بڕ. ئەواگیل ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewe awer

ئەوە ئاوەر :

بڕ. ئەوە ئار .

ewe awere

ئەوەئاوەرە :

بڕ. ئەوە ئار، (بۆ مێ) .

ewe awerdey

نەوەنـاوەردەی :

بڕ. نەوەنـاردەی .

ewe awerya

نەوەنـاوەریا :

بڕ. نەوەنـاریا .

ewe aweryê

نەوەنـاوەریێ :

بڕ. نەوەنـاریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewe awir

ئەوە ئـاور :

بڕ. ئەوە ئـار .

ewe awire

ئەوە ئـاورە :

بڕ. ئەوە ئـار ، (بۆ مێ) .

ewe ardey

ئەوە ئـاردەی :

بڕ. ئەوەئـاردەی .

ewe awrya

ئەوە ئـاوریا :

بڕ. ئەوە ئـاریا .

ewe awiryê

ئەوە ئـاوریێ :

بڕ. ئەوە ئـاریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewe ajmar

ئەوە ئەژمار :

کەسێکە دووبـارە خەڵك و گیـاندار و شت بژمێرێت .

ewe ejmaray

ئەوە ئەژمارای :

دووبـارە ژماردنی خەڵك و گیـاندار و شت .

ewe ejmare

ئەوە ئەژمارە :

بڕ. ئەوە ئەژمار ، (بۆ مێ) .

ewe ejmardey

ئەوە ئەژماردەی :

بڕ. ئەوە ئەژمارای .

ewe ejmarya

ئەوە ئەژماریا :

مرۆڤ و گیـاندار و شت کە دووبـارە ژمێر درابن .

ewe ajmaryê

ئەوە ئەژماریێ :

بڕ. ئەوە ئەژماریا ، بۆ مێ و بۆ کۆ .

ewe asan

١-ئەوەئەسان :

کەسێك کەشتی فرۆشراوی خۆی بکڕێتەوە .

ewe asan

٢- ئەوەئەسان :

کەسێك تۆڵەی خۆی بستێنێ و مافی زەوتکراوی وەربگرێتەوە .

ewe esanay

ئەوەئەسانای :

بڕ. ئەوە سانـای .

ئەوە ئەسانە : ewe esane

بڕ. ئەوە ئەسان ، بۆ مێ .

١-ئەوەئەسای : ewe esay

وەرگرتنەوە و سەندنەوەی گیاندار و شت بە پارە و پوول (کڕینەوە) .

٢- ئەوەئەسای : ewe esay

تۆڵەسەندنەوە و گێڕانەوەی مافی زەوتکراو (سەندنەوە) (ستاندنەوە) .

١-ئەوەئەسنیا : ewe esnya

گیاندار وشتی فرۆشراو کە خاوەنەکەیان کڕیینیەوە .

٢- ئەوەئەسنیا : ewe esnya

تۆڵە و مافی سەندراوە .

ئەوەئەسێن : ewe esên

بڕ. ئەوە ئەسان .

١-ئەوەئیز : ewe iz

کەسێك ، گیاندارێك کە مرۆڤ و گیاندار و شتی ونبوو بدۆزێتەوە .

٢- ئەوەئیز : ewe iz

کەسێك ، گیاندارێك هەست بەشتێك شوێنێك و ...هتد ، بکات و پێیان بزانێت ، کە لەوە و پێش نەزانرابن و نەناسرابن .

ئەوە ئیزە : ewe ize

بڕ. ئەوە ئیز ، بۆ مێ .

١-ئەوەئیزیا : ewe izya

مرۆڤ ، گیاندار و شتی ونبووی دۆزراوە .

٢- ئەوەئیزیا : ewe izya

شوێن و شتێکی هەستپێکراو و پێزانراو کە لەوە و پێشنەزانراوە و نەناسراوین .

ئەوەئیزیای : ewe izyay

بڕ. ئەوە ئیستەی .

ئەوە ئیزیێ : ewe izyê

بڕ. ئەوە ئیزیا ، بۆ مێ و بۆ کۆ .

١-ئەوە ئیستەی : ewe istey

دەستکەوتنەوەی مرۆڤ و گیاندار و شتی ونبوو .

٢- ئەوە ئیستەی : ewe istey

هەستکردن و پەیبردن بەشت و شوێن و ...هتد ، کە لەوە و بەر نەزانرابن و نەناسرابن (دۆزینەوە) .

١-ئەوەبەر : eweber

کەسێکە لە یاری و پێشبڕکێ و گرە و قومار و ..هتد ، بیباتەوە .

٢- ئەوەبەر : eweber

کەسێك کە گیاندار و شت و شتومەکو مرۆڤ دەباتەوە بۆ شوێنی پێشوویان .

ewebere

ئەوبەرە :

بڕ. ئەوە بەر .(بۆ مێ).

eweberdey

١-ئەوبەردەی :

سەرکەوتن لە یاری و پێشبڕکێ و گرە و قومار و ..هتد .

eweberdey

٢- ئەوبەردەی :

گێڕاندنەوەی مرۆڤ و گیاندار و شت بۆ شوێنی پێشوویان .

ewebiřya

١-ئەوەبڕیا :

کەسێك کە لە یاری و بێشبڕکێ و و گرە و قومار ..هتد، دا سەرنەکەوێت و نەیباتەوە (دۆڕاو) .

ewebiřya

٢- ئەوەبڕیا :

مرۆڤ و گیاندار و شت کە گێڕدرابنەوە ب شوێنی پێشوویان.

ewebirîj

١-ئەوەبریژ:

کەسێکە کە بەدەوا و دەرمان زام و برین دەبرژێتێەوە .

ewebirîj

٢- ئەوەبریژ:

داو و دەرمان کە خوێنی زام و برین بووەستێنێت .

ewebirîje

ئەوەبریژە:

بڕ. ئەوەبریژ . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewebirîjnay

١-ئەوەبریژنای :

وەستاندن و ڕاگیرکردنی خوێنی زام و برین بەداو و دەرمان.

ewebirîjnay

٢- ئەوەبریژنای :

کزاندنەوەی برین و زام بەداو و دەرمان و شتی تیژ (برژادنەوە) .

ewebirîjine

ئەوەبریژنە :

بڕ. ئەوەبریژ . بۆ مێ .

ewebirîjinya

١-ئەوەبریژنیا :

زام و برینێك کە بە داو دەرمان برژێنرابنەوە (برژێنراو).

ewebirîjinya

٢- ئەوەبریژنیا :

زام و برینێك کە بەدا و دەرمان خوێنیان وەستێنرابێت .

ewebirîjinyê

ئەوەبریژنیێ :

بڕ. ئەوەبریژنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewebirijya

ئەوەبریژیا :

برینێك کە برژابێتەوە .

ewebirijyay

ئەوەبریژیای :

بڕ. ئەوەنەبریشتەی .

ewebirijyey

ئەوەبریژیەی :

بڕ. ئەوەبریشتەی .

ئەوەبریژیێ : ewebirijyê

بڕ. ئەوبریژیێ ، (بۆ میێ و بۆ کۆ) .

١-ئەوەبڕ: ewebiř

کەسێك کە کۆتایی بە قسە و باس و کار و مەبەست و ... هتد ، بهێنێت .

٢- ئەوەبڕ: ewebiř

کەسێك کە دار و درەخت و ... ، بە تەور و تەورداس و ....هتد ، پارچە پارچە بکات .

٣- ئەوەبڕ: ewebiř

کەسێك کە کوڵکی ئاژەڵ هەڵپاچێت .

٤- ئەوەبڕ: ewebiř

کەسێك ، یان دایکێك کە شیر لە منداڵی ساوا و بێچوو بگێڕێتەوە .

ئەوەبڕە : ewebiře

بڕ. ئەوەبڕ. (بۆ میێ).

١-ئەوەبڕیا : ewebiřya

قسە و باس و خواست و کار و مەبەستێك کە کۆتایی پێهاتبێت .

٢- ئەوەبڕیا : ewebiřya

دار و درەخت و .... هتد ، کە بە تەور و تەورزین ، تەورداس و ...هتد ،بڕابنەوە و لەتکرابن .

٣- ئەوەبڕیا : ewebiřya

ئاژەڵی هەڵپاچراو .

٤- ئەوەبڕیا : ewebiřya

منداڵی ساوا و بێچووی گیاندارکە شیریان لێگیرابێتەوە .

ئەوەبڕیای : ewebiřyay

بڕ. ئەوەبڕیەی .

١-ئەوەبڕیەی : ewebiřyey

کۆتاییهێنان و تەواوکردنی قسە و کار و پیشە و ....هتد.

٢- ئەوەبڕیەی : ewebiřyey

لەتکردن و پارچە پارچەکردنی دار و درەخت و ...بە هەرە و تەور ..

٣- ئەوەبڕیەی : ewebiřyey

هەڵپاچینی کوڵك ، مەرمز ، خوری و مووی ئاژەڵ

٤- ئەوەبڕیەی : ewebiřyey

بڕینەوەی منداڵی ساوا و بێچووی گیاندار لە شیر .

٥- ئەوەبڕیەی : ewebiřyey

دوابڕیار لە سەودا و مامەڵەدا .

١-ئەوەبریشتەی : ewebirîştey

ئێش و ئازاری جێسووتان و زام و برین بە بەرکەوتنی شتی تیژ و سوێر و چووزینەوە .

ewebirîştey
٢- ئەوبریشتەی :
وستانەوەی خوێنی زام و برین .

ewbiriyê
ئەوبریێ :
بڕ. ئەوبریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewebuřin
ئەوبوڕن :
کەسێك ،گیاندارێك کە ڕەشەوڵاخ وە بۆڕەبهێنێ .

ewebuřnay
ئەوەبوڕنای :
وەبۆڕەهێنانی ڕەشەوڵاخ .

ewebuřine
ئەوەبوڕنە :
بڕ. ئەوەبوڕن ، (بۆ مێ)

ewebuřinya
ئەوەبوڕنیا :
گاوگامێشی وە بۆڕەهێنراو .

ewebuřinyê
ئەوەبوڕنیێ :
مانگا و مانگامێشی وەبۆڕەهێنراو .

ewebuřya
ئەوەبوڕیا :
گاوگامێشی وەبۆڕە هاتوو .

ewebuřyay
ئەوەبوڕیای :
دەنگی بڵند و بەرزی ڕەشەوڵاخ (بۆڕاندن).

ewebuřyê
ئەوەبوڕیێ :
مانگا و مانگامێشی وەبۆڕەهاتوو .

ewepařya
ئەوەپاڕیا :
بڕ. ئەوەلانیا .

ewepařyay
ئەوەپاڕیای :
بڕ. ئەوەلانیای .

ewepařyê
ئەوەپاڕیێ :
بڕ. ئەوەلانیا (بۆ مێ و بۆ کۆ)

ewepiř
١-ئەوەپڕ :
کەسێك ، یان گیاندارێك کە لە چەم ، ئاو ، پرد ، شەقام ، .....هتد ، بپەڕێتەوە .

ewepiř
٢- ئەوەپڕ :
کەسێك ، یان گیاندارێك کە لە بەڵا و مەترسی و تەنگانە دەربازبووبێت .

ewepiřa
ئەوەپڕا :
بڕ. ئەوەپڕ .

ewepiřay
١-ئەوەپڕای :
بەناو ئاوا ، بەسەر پردا لە شەقام و ...هتد ، چوونە ئەوبەر (پەڕینەوە) .

ewepiřay
٢- ئەوەپڕای :
قەڵەمباز و بازدان لە شوێنێکی بەرزەوە بۆ شوێنێکی تری بەرز .

ewepiře
ئەوەپڕە :
بڕ. ئەوەپڕا ، (بۆ مێ) .

ewepiřin
ئەوەپڕن :
کەسێك کە مرۆڤ و گیاندار و شت لە ئاودا ، بەسەر پردا ، لە شەقام ...هتد ، بکاتە ئەوبەر .

ewepiřnay
١-ئەوەپڕنای :
بردنە ئەو بەر بەئاودا، بەسەر پردا ، لەشەقام ....هتد (پەڕاندنەوە) .

ewepiřnay
٢- ئەوەپڕنای :
دەربازکردن لەتەنگانە و بەلاّ و مەترسی .

ewepiřne
ئەوەپڕنە :
بڕ ئەوە پڕن ، (بۆ مێ) .

ewepiřya
ئەوەپڕیا :
کەسێك گیاندارێك ، یان شتێك کە لە چەم و پرد و شەقام و ...تاد..پڕابێتەوە ئەوبەر .

ewepiřyê
ئەوەپڕیێ :
بڕ. ئەوەپڕیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewepiřê
ئەوەپڕێ :
بڕ. ئەوە پڕ ١- ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewepîtey
١-ئەوەپیتەی :
لوولدانی کاغەز ، مشەما ، پەتوو ، مافوور ...هتد .

ewepîtey
٢- ئەوەپیتەی :
کۆکردنەوە و توند گرێدان و شەتەکدانی کۆڵ و بار و ..هتد .

ewepîtey
٣- ئەوەپیتەی :
ڕاکشاندن و پاڵخستنی منداڵ لەناو بێشکەدا و شەتەکدانی بەدەسترازە و .... هتد .

ewepîç
١-ئەوەپیچ :
کەسێك کاغەز و مافوور و مشەما و ..هتد ، لوول بدات (لوولدەر) .

ewepîç
٢- ئەوەپیچ :
کەسێك کۆڵ و توێشە بەرە و بار و ...هتد ، گلێر بکاتەوە و باش گرێیانبدات .

ewepîç
٣- ئەوەپیچ :
کەسێك کەبەدەسرازە و پەڕۆ و شتی تر منداڵ لەناوبێشکەدا بپێچێتەوە .

ewepîçe
ئەوەپیچە :
بڕ. ئەوە پیچ، (بۆ مێ) .

ewepîçya
١-ئەوەپیچیا :
کاغەزو مافوور و مشەما و ...هتد ، کەلوولدرابن .

٢- ئەوەپێچیا : ewepîçya
کۆڵ و بار و تونشەبەرە و ...هتد ، کە گلێر کرابنەوە و توند گرێ و شەتەکدرابن .
٣- ئەوەپێچیا : ewepîçya
کۆرپەیەک کە لە ناو بێشکەدا پێچرابێتەوە .
ئەوەپێچیێ : ewepçyê
بڕ. ئەوەپێچیا ، (بۆ مێ و بۆکۆ) .
ئەوەتا : eweta
جێناوی ئاماژەیە بۆ نیشاندان و دەستنیشانکردنی کەسێك ،گیاندارێك، یان شتێکی تاك و دوور .
ئەوەتان : ewetan
بڕ . ئەوەتا ، (بۆ کۆ) .
ئەوەتانێ : ewetanê
بڕ. ئەوەتا .
ئەوەتە : ewete
بڕ. ئەوەتا .
١-ئەوەتەقا : eweteqa
هەرشتێك لە ئە نجامی لەیەککەوتنی لە پڕی مژادی کیمیاوی ، کارەبا ، ئاگر ، .. بە دەنگی بەرز و گرمەی زۆرەوە کلپەبسێنێ و گڕبگرێت .
٢- ئەوەتەقا : eweteqa
هەواڵ و دەنگوباسی لە پڕبلاوەوەبوو سەرنجراکێش
٣- ئەوەتەقا : eweteqa
خەڵکی ڕاپەری دژ بە زۆر و ستەم .
١-ئەوەتەقای : eweteqay
کلپەسەندن و گڕ پەیدابوون بە دەنگی بەر ز و گرمەی زۆرەوە لە ئە نجامی لێککەوتنی لە پڕی مژادی کیمیاوی و و پەیدابوونی گازی سووتاو (تەقینەوە).
٢- ئەوەتەقای : eweteqay
لە پڕبلاو بوونەوەی هەواڵ و دەنگو باسێك کە سەرنجراکێش بن .
٣- ئەوەتەقای : eweteqay
ڕاپەرینی جەماوەر دژی ستەم و زۆرداری .
١-ئەوەتەقن : eweteqin
ئامرازو کەسێك کە تەقەمەنی بتەقێننەوە .
٢- ئەوەتەقن : eweteqin
کەسێکە کتوپڕ دەنگوباس و هەواڵی زۆر هەژێن و و سەرنجراکێش بلاوبکاتەوە .
٣- ئەوەتەقن : eweteqin
کەسێك کە ڕووداو وهەواڵ و دەنگوباسی کتوپڕی وابلاو بکاتەوە کە جەماوەر بهەژێنێت . (تەقێن ، تەقێنەر) .

eweteqinay
١-ئەوەتەقنای :
کاولکردن و ڕووخاندنی بەتەقەمەنی (تەقاندنەوە).
eweteqinay
٢- ئەوەتەقنای :
لە پڕ بڵاوکردنەوەی هەواڵ و دەنگوباسی زۆر سەرنجڕاکێش.
eweteqine
ئەوەتەقنە :
بڕ. ئەوە تەقن ،(بۆ مێ).
eweteqinya
ئەوەتەقنیا :
هەرشت و شوێنێك کە تەقێندرابنەوە (تەقێندراوە) .
eweteqinyê
ئەوەتەقنیێ :
بڕ. ئەوەتەقنیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ).
eweteqiya
ئەوەتەقیا :
بڕ. ئەوەتەقا .
eweteqyê
ئەوەتەقیێ :
بڕ. ئەوەتەقا .
ewetey
ئەوەتەی :
وشەیەکەبۆ دیاریکردنی سەرەتای کاتی بەردەوامی دیاردە و ڕووداوێك .
ewetiraz
ئەوەتراز :
شتی ڕەقی هاوێژراو کە بە گوڕ و لە پڕ بگەڕێتەوە ، پاش ئەوەی کە بەرشتێکی ڕەق دەکەوێت .
ewetiraze
ئەوەترازە :
بڕ. ئەوەتراز ، (بۆ مێ).
ewetirazya
ئەوەترازیا :
بڕ. ئەوەتراز.
ewetirazyay
ئەوەترازیای :
گەڕانەوەی لە پڕی شتی ڕەقی هاوێژراو پاش ئەوەی بەر شتێکی ڕەق دەکەوێت .
ewetirazyê
ئەوەترازیێ :
بڕ. ئەوەتراز ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewetiÎin
١-ئەوەتڵن :
کەسێکە تلاوتل بە کەسێك ، گیاندارێك ، شتێك بکات .
ewetiÎin
٢- ئەوەتڵن :
کەسێکەدووبارە سەربان بگێڕێت بۆ ئەوەی تکە و دڵۆپە نەکات .
ewetiÎin
٣- ئەوەتڵن :
کەسێکە کە بۆیاخ و شتی چەورو پیس لە شت هەڵبسوێت .
ewetiÎin
٤- ئەوەتڵن :
کەسێکە خەڵکی بێتاوان گیرۆدەی دەرد و بەڵا و گێچەڵ بکات .

ewetilnay
١-ئەوەتلناى :
یەکترتلاندنەوە و تە پاوتل بەیەککردن .
ewetilnay
٢- ئەوەتلناى :
دەست بۆ بردن و لاقەکردنی مرۆڤ
ewetilnay
٣- ئەوەتلناى :
دووبارە سەربانگێڕان .
ewetilnay
٤- ئەوەتلناى :
هەڵسوونی بۆیاخ و شتی چەورو پیس لە شتی تر .
ewetilnay
٥- ئەوەتلناى :
گیرۆدەکردنی مرۆڤ بەدەردو گێچەڵ و بەلاوە .
ewetiline
ئەوەتلنە :
بڕ. ئەوەتلن ، (بۆ مێ) .
ewetilinya
١-ئەوەتلنیا :
کەسێکە کە تە پاوتلی پێکرابێت .
ewetilinya
٢- ئەوەتلنیا :
سەربانی دووبارە گێڕدراو .
ewetilinyê
ئەوەتلنیێ :
بڕ. ئەوەتلنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ewetî
ئەوەتی :
بڕ. ئەوەتەی .
ewetêy
ئەوەتێی :
بڕ. ئەوەتەی .
ewec
ئەوەج :
بڕ. ئاتاج .
ewece
ئەوەجە :
بڕ. ئاتاج .
eweçemin
١-ئەوەچەمن :
کەسێکە توول ، ئەمام ، شمشێر ، شیش ..هتد ، لە شێوەی کەوانەدا بچەمێنێتەوە .
eweçemin
٢- ئەوەچەمن :
کەسێکە کە مرۆڤ و گیانلەبەر بخاتە ژێر دەستی خۆیەوە و دەستیان بەسەردا بگرێت .
eweçemine
ئەوەچەمنە :
بڕ. ئەوەچەمن ، (بۆ مێ) .
eweçemnay
١-ئەوەچەمناى :
خوارکردنەوەى توول و ئەمام و شیش و ...هتد ، بە شێوەیەکی کەوانەیی . (چەماندنەوە) .

eweçemnay
٢- ئەوەچەمنای :
خستنە ژێر ڕکێف و ڕامکردنی مرۆڤ و گیاندار .
eweçeminya
١-ئەوەچەمنیا :
توولْ و نەمام و شیش و ...هتد ، کە بە شێوەی کەوانەیی خوار کرابنەوە (چەمێنراوە) .
eweçeminya
٢- ئەوەچەمنیا :
مرۆڤ و گیاندارێك کە خرابنە ژێر ڕکێفەوە و ڕامکرابن .
eweçeminyê
ئەوەچەمنییْ :
بڕ. ئەوەچەمنیا ، (بۆ میْ و کۆ) .
eweçemya
١-ئەوەچەمیا :
کەسێکەبۆ پێشەوە نووشتابێتەوە .
eweçemya
٢- ئەوەچەمیا :
مرۆڤی زۆر پیر و پەککەوتە (چەماوە).
eweçemya
٣- ئەوەچەمیا :
توولْ و نەمام و شیش و ...هتد ، لارەوە بوو بەکەوانەیی .
eweçemya
٤- ئەوەچەمیا :
مرۆڤ و گیاندارێك کە کەوتبێتەوە ژێر ڕکێف و دەسەلآتی کەسێکەوە .
eweçemyay
١-ئەوە چەمیای :
داهاتنەوە نووشتانەوەبۆ پێشەوە .(چەمانەوە)
eweçemyay
٢- ئەوە چەمیای :
پیربوون و پەککەوتن .
eweçemyay
٣- ئەوە چەمیای :
لاربوونەوەی توولْ و نەمام و ....هتد ،
eweçemyay
٤- ئەوە چەمیای :
کەوتنە ژێر ڕکێف و بێدەسەلآتبوونی مرۆڤ و گیاندار .
eweçemyê
ئەوە چەمییْ :
بڕ ئەوەچەمیا .(بۆ میْ و بۆ کۆ) .
eweçewsin
١-ئەوەچەوسن :
کەسێك کە کەسێکی تر ، یان گیاندارێك بخاتە ژێر ئەرك و ڕەنج و ئارەحەتیی زۆرەوە و بیانڕووتێنێتەوە .
eweçewsin
٢- ئەوەچەوسن :
کەسێك کە زۆر و ستەم لە مرۆڤ و گیاندار بکات و مافیان پێشێلبکات .
eweçewsin
٣- ئەوەچەوسن :
کەسێك کە مرۆڤ و گیاندار بخاتە ژێر دەست و ناو زیندانەوە و ئازار و ئەشکەنجەیان بدات .
eweçewsinay
١- ئەوە چەوسنای :
ڕەتاندن و ماندووکردنی زۆری بێپایانی مرۆڤ و گیاندار و پێشێلکردنی مافیان (چەوساندنەوە) .

eweçewsinay
٢- ئەوەچەوسناى :
زیندانیکردن و ئەشکە نجەدانی مرۆڤ .

eweçewsine
ئەوەچەوسنە :
بڕ. ئەوەچەوسن ، (بۆ مێ) .

eweçewsinya
١-ئەوەچەوسنیا :
مرۆڤ و گیانداری زۆر ڕەتێنراو و ماف پێشێلکراو .

eweçewsinya
٢- ئەوەچەوسنیا :
مرۆڤی زیندانی و ئەشکە نجەدراو . (چەوسێنراوە)

eweçewsinyay
ئەوەچەوسنیای :
بڕ. ئەوەچەوسنای .

eweçewsinyê
ئەوەچەوسنیێ :
بڕ. ئەوە چەوسنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eweçewsiya
ئەوەچەوسیا :
بڕ. ئەوەچەوسنیا .

eweçewsiyay
ئەوەچەوسیای :
چووسان و ژیانی کوللە مەرگی و زیندانی و ماندوو بوونی زۆر .

eweçewsiyê
ئەوە چەوسیێ :
بڕ. ئەوە چەوسیا ،(بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eweçin
١-ئەوەچن :
کەسێك کەشتی پەرشوبلاو وپرژاو کۆبکاتەوە و هەڵبگرێتەوە .

eweçin
٢- ئەوەچن :
کەسێك کە بە هەودا چنراوی دڕاو بدوورێتەوە .

eweçin
٣- ئەوەچن :
کەسێك کە بەروبوومی باخ و کشتوکاڵ کۆبکاتەوە .

eweçin
٤- ئەوەچن :
کەسێك کە یارمەتی و باربووکۆبکاتەوە .

eweçine
ئەوەچنە :
بڕ. ئەوەچن ، (بۆ مێ).

eweçinya
١-ئەوەچنیا :
شتی پەرشوبلاو وپرژاوی کرکراوە و هەڵگیراوە .

eweçinya
٢- ئەوەچنیا :
تەنراوی هەڵوەشاوە و دڕاوکەبە هەوادا چنرابێتەوە .

eweçinya
٣- ئەوەچنیا :
بەروبوومی کۆکراوە و گلێرکراوی باخ و کشتوکاڵ .

٤- ئەوەچنیا : eweçinya

یارمەتی و باربووی کۆکراوە .

ئەوەچنیای : eweçinyay

بڕ. ئەوەچنیەی .

١-ئەوەچنیەی : eweçinyey

هەڵگرتنەوە و کۆکردنەوەی شتی پرژاو و پەرشوبلاو (چنینەوە).

٢- ئەوەچنیەی : eweçinyey

دوورینەوەی چنراوی دڕاو بە هەودا .

٣- ئەوەچنیەی : eweçinyey

گلێرکردن و کۆکردنەوەی بەرووبوومی باخ و کشتوکاڵ .

٤- ئەوەچنیەی : eweçinyey

کۆکردنەوەی یارمەتی و باربوو .

ئەوەچنیێ : eweçinyê

بڕ. ئەوەچنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوەچۆسن : eweçosin

بڕ. ئەوەچەوسن .

ئەوەچۆسنای : eweçosnay

بڕ. ئەوەچەوسنای .

ئەوەچۆسنە : eweçosine

بڕ ئەوەچەوسن ،(بۆ مێ) .

ئەوەچۆسنیا : eweçosinya

بڕ. ئەوە چەوسنیا .

ئەوەچۆسنیای : eweçosinyay

بڕ ئەوەچەوسنای .

ئەوەچۆسنیێ : eweçosinyê

بڕ. ئەوەچەوسنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوەچۆسیا : eweçosiya

بڕ. ئەوەچەوسیا .

ئەوەچۆسیەی : eweçosyey

بڕ. ئەوەچەوسیای .

ئەوەچۆسیێ : eweçosyê

بڕ. ئەوەچەوسیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوەچووزیا : eweçûzya

بڕ ئەوەکزیا .

ئەوەچووزیای : eweçûzyay

بڕ. ئەوەکزیای .

ئەوەچووزیێ : eweçûzyê

بڕ. ئەوەکزیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١- ئەوەخولن : ewexulin

کەسێك ، گیاندارێك شتێك کە مرۆڤ و گیاندار و شت بە دەوراندەوردا بچەرخێنێ و هەڵسووڕێنێ .

٢- ئەوەخولن : ewexulin

کەسێك . گیاندارێك ، ببێتە هۆی سەرلێشێواندن و چەواشەکردنی مرۆڤ و وگیانداری تر .

٣- ئەوەخولن : ewexulin

کەسێك ، گیاندارێك ، کە بە بێهوودە مرۆڤ و گیانداران هەڵسووڕێنێ .

١-ئەوەخولنای : ewexulnay

هەڵسووڕاندن و چەرخاندنی مرۆڤ و گیاندار و شت بەدەوراندەوردا (خولاندنەوە) .

٢- ئەوەخولنای : ewexulnay

سەرلێشێواندن و چەواشەکردنی مرۆڤ و گیاندار.

٣- ئەوەخولنای : ewexulnay

سووراندنەوە و گێڕانی مرۆڤ و گیاندار بەبێ هوودە (خولاندنەوە) .

ئەوەخولنە : ewexuline

بڕ. ئەوەخولن ، (بۆ مێ) .

١- ئەوەخولنیا : ewexulinya

مرۆڤ و گیاندار ، شتێك بە دەوراندەودا ومر چەرخێندرێ و هەڵسووڕێندرێ .

٢- ئەوەخولنیا : ewexulinya

مرۆڤ و گیانداری چەواشەکراو وسەرلێشێوێندراو

٣- ئەوەخولنیا : ewexulinya

مرۆڤ و گیاندار کە بە بێهوودە ومگەڕبخرێن و هەڵسووڕێندرێن .

ئەوەخولنیێ : ewexulinyê

بڕ. ئەوەخولینا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەوەخولیا : ewexulya

کەسێك ، گیاندارێك کە بەدەوری خۆیدا ومرچەرخێ و هەڵسووڕێ .

٢- ئەوەخولیا : ewexulya

مرۆڤ و گیانداری چەواشە و سەرلێشێواو .

٣- ئەوەخولیا : ewexulya

مرۆڤ و گیاندار کە بە بێهوودە لە گەڕان و هەڵسووڕاندابن.

١-ئەوەخولیای : ewexulyay

هەڵسووڕان و چەرخان بەدەوری خۆدا .

٢- ئەوەخولیای : ewexulyay

گەڕان و هاتووچۆی بێکەڵك وبێهودە (خولانەوە)

ئەوەخولیێ : ewexulyê

بڕ. ئەوەخولیا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ئەوەدای : eweday

گێڕانەوەی ماف و وام و قەرز بۆ خاوەنیان .

ئەوە دما : ewedima

هەڵدانەوەی زەوی بە پاچ و بێڵ و ئامرازی دیکە.

١-ئەوەدای : eweday

پاڵدانەوە بەدیوار و دار و کەندەڵانەوە ...هتد بە کۆڵەوە بۆ پشوودانێکی کەم .

٢-ئەوەدای : eweday

هوروژمهێنانی خەم و خەفەت و لە دەستچوونی خۆشی و شادی .

١-ئەوەدەر : eweder

کەسێکە ماف و وام و قەرز و شت بداتەوە بە خاوەنیان .

٢-ئەوەدەر : eweder

کەسێکەبە پاچ و بێڵ و ئامرارزی تر زەوی هەڵبداتەوە .

٣- ئەوەدەر : eweder

کەسێکە کە بە کۆڵەوە پاڵبداتە بە دیوار و کەندەڵانەوە و ...تاد ، بۆپشوودانێکی کەم .

ئەوە دەردە : ewederde

بڕ. ئەوەدەر (بۆ مێ) .

١-ئەوەدز : ewediz

کەسێکە بەبێدەنگ و بێچرپە خۆی بدزێتەوە و بڕوات .

٢- ئەوەدز : ewediz

کەسێکە شت و گیاندار بدزێتەوە .

ئەوە دزە : ewedize

بڕ. ئەوە دز . (بۆ مێ) .

ئەوەدزیا : ewedizya

شت و گیانداری دووبارە دزراو .

١-ئەوەدزیەی : ewedizyey

کشانەوە وخۆدزینەوە بێئەوەی کەس ئاگاداربێت .

٢- ئەوەدزیەی : ewedizyey

دزینەوەی شت و گیاندار .

ئەوەدزیێ : ewedizyê

بڕ. ئەوەدزیا . (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

ewedima
ئەوە دما :
رووبەرە و نواوە .

ewer̂azin
ئەوڕازن :
بڕ. ئارایشتکەر .

ewer̂aznay
ئەوە ڕازنای :
بڕ. ئارایشتکردن .

ewer̂azine
ئەوڕازنە :
بڕ. ئارایشتکەر . (بۆ مێ) .

ewer̂azinya
ئەوڕازنیا :
بڕ. ئارایشتکراو .

ewer̂azinyê
ئەوڕازنیێ :
بڕ. ئارایشتکراو ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewer̂azya
ئەوڕازیا :
کەسێکە کە خۆی ڕازاندبێتەوە .

ewer̂azyay
ئەوڕازیای :
جوانبوون و ڕێکوپێکبوون بەدەست بە خۆداهێنان و خۆڕازاندنەوە (ڕازانەوە) .

ewer̂azyê
ئەوڕازیێ :
بڕ. ئەوڕازیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewer̂ist
ئەوە ڕست :
گژوگیا و ریشە وبنج و کۆتەرەی سەوزەوە بوو .

ewer̂iste
ئەوڕستە :
بڕ. ئەوە ڕست ، (بۆ مێ) .

ewer̂istey
١-ئەوڕستەی :
شینبوونەوە و سەوز بوونەوەی گژوگیا لەسەر بنجی خۆیان .

ewer̂istey
٢- ئەوڕستەی :
هەڵدانەوە و شینبوونەوەی کۆتەرەدار و درەخت کەلە بندا بڕابن .

ewer̂istî
ئەوە ڕستی :
بڕ. ئەوە ڕستە ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewer̂in
ئەوڕن :
کەسێك کە بە چنگ و نینۆك گیا و دەغڵو دان و... هتد ، بڕنێتەوە .

ewer̂ine
ئەوڕنە :
بڕ. ئەوەڕن ، (بۆ مێ) .

ewer̂îna
ئەوڕینا :
هەرشتێك کە بە دەست و چنگ ڕنرابێتەوە .

١-ئەوڕنیەی : eweřiniyey

نیکردنەوەی مووگژوگیا و دەغلۆدان بەدەست و چنگ (ڕنینەوە) .

٢- ئەوەڕنیەی : eweřiniyey

ڕووشاندنی ڕوو و هەرشتێك بە چنگ و نینۆك .

ئەوەڕنیێ : eweřinyê

بڕ. ئەوەڕینا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

١-ئەوەڕووتنای : eweřûtnay

بڕ. ئەرەڕووتنای .

٢- ئەوەڕووتنای : eweřûtnay

بڕ. ئەوەڕنیەی .

١-ئەوەڕووتنیا : eweřûtinya

بڕ. ئەوەڕووتنیا .

٢- ئەوەڕووتنیا : eweřûtinya

بڕ. ئەرە ڕوتیای .

هەڵوەرینی تووکە سەر و مووی لەش .

ئەوە ڕووتیەی : eweřûtiyey

بڕ. ئەوەڕووتیای .

ئەوەڕووتیێ : eweřûtyê

بڕ. ئەوە ڕووتیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ).

١-ئەوەزا : eweza

ئەوەی دایك و باوك .

٢- ئەوەزا : eweza

چەند کەسێك کە بچنەوە سەر یەك بەرەباب .

١-ئەوەزای : ewezay

منداڵبوون و زایین لە جارێك پتر .

٢- ئەوەزای : ewezay

زۆربوونی ئەوەی بنەماڵەوە خێڵ و گەل .

٣- ئەوەزای : ewezay

بووژانەوەی ئاوی کانی و کارێزوبیردوای وشکبوون

٤- ئەوەزای : ewezay

سەرهەڵدانەوە و پەیدا بوونەوەی ئاو لەزەوی و دیوار کەندەلآن و ....هتد .

١-ئەوەزرنگیای : eweziringyay

دەنگی بەرز لەئەنجامی بەریەککەوتنی دەفرو شتی لەکانزا دروستکراو .

٢- ئەوەزرنگیای : eweziringyay

دەنگ و زرینگە هاتنە گوێ .

٣- ئەوەزرنگیای : eweziringyay

دەنگدانەوە و بڵاو بوونەوەی بەد ناوی و خرا پەکاری و بەدرەفتاری .

١-ئەوەزن : ewezin

کەسێکە کە تەنگ بە مرۆڤ و گیاندار هەڵبچنێت و دەریانپەڕێنێت .

٢- ئەوەزن : ewezin

چرۆ و گەڵای دار و لق و پۆپی بردراو وشکەوبونەوە کەسەر لە نوێ سەوزبنەوە .

ئەوەزنە : ewezine

بڕ. ئەوەزن ، (بۆ مێ).

ئەوەزنیا : ewezinya

کەسێك گیاندارێك کە تەنگی پێهەڵچنرابێت و دەر پەڕێندرابێت .

ئەوەزنیای : ewezinyay

بڕ. ئەوە زنیەی .

١-ئەوەزنیەی : eweziniyey

سەوز بوونەوەی چرۆ و گەلاّ و لق و پۆپی داری سووتاو وبڕدراو .

٢- ئەوەزنیەی : eweziniyey

دەرپەڕاندن و دەرکردنی مرۆڤ و گیاندار لە شوێنی خۆیان .

ئەوەزنیێ : ewezinyê

بڕ. ئەوە زنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ)

ئەوەزێ : ewezê

بڕ. ئەوەزا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوەژمار : ewejimar

بڕ. ئەوەنەژمار .

ئەوەژمارای : ewejimaray

بڕ. ئەوەنەژمارای .

ئەوەژمارە : ewejimare

بڕ. ئەوە نەژمار ، (بۆ مێ) .

ئەوە ژماریا : ewejimarya

بڕ . ئەوە نەژماریا .

ئەوە ژماریێ : ewejimaryê

بڕ.ئەوە نەژماریا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewejîwa ١-ئەوەژیوا :

١-مرۆڤ و گیاندار کەوا زانرابێت مردوون بەڵام گیانیان تێکەوتبێتەوە .

٢-نەخۆشێك کە لەسەرەمەرگدا بێت و گیانی تێکەوتبێتەوە .

٣-مرۆڤ و گیانداری زۆر و لاواز و پەککەوتە کە تین و توانایان وەبەرهاتبێتەوە .

ewejîwa ٢- ئەوەژیوا :

دار و درەخت و ڕووەك کە ژیابنەوە و گەڵا و پەلو پۆیان دەرکردبێتەوە

ewejîwa ٣- ئەوەژیوا :

خەڵك و گیانداری ڕزگار بوو لە ستەم و زۆرداری .

ewejîwa ٤- ئەوەژیوا :

کەسێ کە لە کاسبی و بازاڕ و سەوداکردندا زیانی زۆری لێکەوتبێ و دوایی خۆی گرتبێتەوە .

ewejîway ١-ئەوەژیوای :

١-زیندو بوونەوەی مرۆڤ .

٢-گیانتێکەوتنەوەی نەخۆشێك کە لە سەرە مەرگدابێ .

٣-وەبەرهاتنەوەی هێز و توانای مرۆڤ و گیانداری کز و لاواز و پەککەوتە .

ewejîway ٢- ئەوەژیوای :

چرۆ و گەڵا و لقوپۆپدەر کردنەوەی دار و درەخت و ڕووەك .

ewejîway ٣- ئەوەژیوای :

ڕزگار بوون لە ستەم و زۆرداری .

ewejîway ٤- ئەوەژیوای :

خۆگرتنەوە لە دوای زیانی زۆر لە کاسبی و بازاڕ و سەودا و مامەڵە دا (بوژانەوە ، ژیانەوە) .

ewejîwnay ١-ئەوەژیوناى :

١-زیندوکردنەوەی مرۆڤ لەو دنیادا .

٢-تینتێخستنەوەی مرۆڤی زۆر نەخۆش .

٣-وەبەرهێنانەوەی هێز و تین و توانای مرۆڤ و گیانداری لاواز و بێهێز .

ewejîwnay ٢- ئەوەژیوناى :

چاودێریکردن و سەرپەرەشتی کردنی دار و درەخت و ڕووەك بە شێوەیەکی زۆر باش ببوژێنەوە .

ewejîwnay ٣- ئەوەژیوناى :

ڕزگار کردنی خەڵك لە زۆر و ستەم .

ewejîwnay ٤- ئەوەژیوناى :

یارمەتیدانی کاسبی زیان لێکەوتوو بۆ ئەوەی ببوژێتەوە (بوژاندنەوە) .

ewejîwin ١-ئەوەژیون :

یەزدانی مەزن کە مردوو زیندوو دەکاتەوە زیندووکەرەوە

ewejîwin — ٢- ئەوەژیون :

١-کەسێک . یان شتێک کە تین بخاتە بەر نەخۆشێک کە لە سەرەمەرگدا بێت .

٢-کەسێک . یان شتێک کە هێز و توانا و تین بخاتەوە بەر مرۆڤ و گیانداری کز و لاواز .

ewejîwin — ٣- ئەوەژیون :

کەسێک . یان شتێک کە ببێتە هۆی بوژاندنەوەی دار و درەخت و رووەک .

ewejîwin — ٤- ئەوەژیون :

کەسێک کە خەڵک و گیاندار لە زۆر و ستەم و زۆرداری و چەوسانەوە رزگار بکات .

ewejîwin — ٥- ئەوەژیون :

کەسێکەکە پارمەتی کەسێکی زیانلێکەوتوو بدات (بوژێنەرەوە).

ewejîwne — ئەوەژیونە :

بڕ. ئەوە ژیون ، (بۆ مێ).

ewejîwniya — ١-ئەوەژیونیا :

کردووی زیندوو کراوە لەو دنیا .

ewejîwniya — ٢- ئەوەژیونیا :

نەخۆشێک کە لە گیانەلادابێت و هێز و تینی وەبەرهێنرابێتەوە .

ewejîwniya — ٣- ئەوەژیونیا :

مرۆڤ و گیانداری کز ولاواز و زەبوون کە هێز و توانای وەبەرخرابێتەوە .

ewejîwniya — ٤- ئەوەژیونیا :

دراو درەخت و کشتوکاڵی کز و بێهێز کە باش چاودێری و خزمەت کرابن و سەر لە نوێ گەشابنەوە .

ewejîwniyê — ئەوەژیونیێ :

بڕ. ئەوەژیونیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewejîwya — ئەوەژیویا :

بڕ. ئەوەژیوا .

ewejîwyay — ئەوەژیویای :

بڕ. ئەوەژیوای .

ewejîwyê — ئەوەژیویێ:

بڕ. ئەوە ژیویا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ewesa — ئەوەسا :

بڕ. ئەوەتە .

ewesan — ئەوەسان :

بڕ. ئەوەئەسان .

ewesay — ئەوەسای :

بڕ. ئەوەئەسای .

ئەوەسانای : ewesanay

بڕ. ئەوەئەسای

ئەوەسە : ewese

بڕ. ئەوەتە .

١-ئەوەسن : ewesin

کەسێك کە ئارام بدات بە مێشك و گیان و دەروون و لەش و ماندوویەتی نەهێڵێت .

٢- ئەوەسن : ewesin

کەسێك کە پاداشتی دایك و باوك و کەسانێك بداتەوە کە ماف و چاکەیان بە سەرەوە هەبێت .

ئەوەسنە : ewesine

بڕ. ئەوەسن ، (بۆ مێ) .

ئەوەسنیەی : ewesiniyey

بڕ. ئەوەسنیای .

ئەوەسوڵن : ewesuÎin

کەسێکە بەقسە و کار و ڕەفتاری بەرپێچی خەڵك بداتەوە و ناجۆر لە دەماخ و لووتیان بدات .

ئەوەسوڵنە : ewesuÎine

بڕ. ئەوەسوڵن ، (بۆ مێ) .

ئەوەسوڵنای : ewesuÎnay

لەدەماخ و لووتدانی کەسێك بەقسە و کار و ڕەفتاری بەرپێچ و ناجۆر .

ئەوەسوڵنیا : ewesuÎinya

کەسێکە بەقسە و کارو ڕەفتاری بەرپێچ و ناجۆر لەدەماخ و لووتی درابێت .

ئەوەسوڵنیێ : ewesuÎinyê

بڕ. ئەوە سوڵنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوەسوڵیای : ewesuÎiyay

هەستی لەدەماخدان و لەلووتدان لە ئەنجامی قسە و کار و ڕەفتارێکی بەرپێچ و ناجۆردا .

١-ئەوەسنیای : ewesinyay

بڕ. ئەوەئەسای .

٢- ئەوەسنیای : ewesinyay

نەهێشتن و دەرکردنی ماندوویەتیی مێشك و لەش و گیان .

٣- ئەوەسنیای : ewesinyay

پاداشدانەوەی دایك و باوك و کەمکردنی ئەرکی سەرشانییان (حەساندنەوە) .

١-ئەوەسیا : ewesya

١-کەسێك کە هەست بە ئارامی و نەمان و دەرچوونی ماندووبوونی مێشك و لەش بکات .

٢-کەسێك کە بەری ڕەنج و کۆششی خۆی بخوات (حەساوە).

٢- ئەوسیا : ewesya

کەسێك بە ئاوات و خواستی خۆی گەیشتبێت .

٣- ئەوسیا : ewesya

دایك و باوكێك كە منداڵەكانیان پاداشتیان دابنەوە وئەركی سەرشانیان كەمكردبێتەوە .

٤- ئەوسیا : ewesya

دایك و باوكێك لەكاتی پەككەوتن و پیریدا منداڵەكانیاندا بەخێویانبكات .

ئەوەسیاگ : ewesyag

بڕ. ئەوەسیا .

ئەوەسیاو : ewesyaw

بڕ. ئەوەسیا .

١-ئەوەسیای : ewesyay

هەستكردن بە ئارامی و نەمانی ماندووبوونی مێشك و لەش .

٢- ئەوەسیای : ewesyay

وەبەرهاتنی ڕەنج و كۆشش .

٣- ئەوەسیای : ewesyay

حەوانەوەی دایك و باوك لە پەنای منداڵەكانیاندا .

ئەوەسیە : ewesiye

بڕ. ئەوەسیا .

ئەوەسیەی : ewesiyey

بڕ. ئەوەسیای .

ئەوەسیێ : ewesyê

بڕ. ئەوەسیا (بۆ مێ و بۆ كۆ).

ئەوەسن : ewesin

بڕ. ئەوەنەسان .

١-ئەوەشار : eweşar

كەسێكە شت و گیاندار و ...تاد ، لە شوێنێكدا بشارێتەوە.

٢- ئەوەشار : eweşar

كەسێكە كە نهێنی و سپاردە بپارێزێت .

١-ئەوەشارای : eweşaray

ڕۆنان و دانانی شت و گیاندار و مرۆڤ و ...هتد ، لە شوێنێكدا بە نهێنی .

٢- ئەوەشارای : eweşaray

پاراستنی نهێنی و سپاردە .

ئەوەشارە : eweşare

بڕ. ئەوەشار ، (بۆ مێ).

ئەوەشاردەی : eweşardey

بڕ. ئەوەشارای .

١-ئەوەشاریا : eweşarya

گیاندار و شتێك بە جۆرێكی واشاردرابنەوە كە نەبینرێن .

٢- ئەوەشاریا : eweşarya

نهێنی و سپاردەی پارێزراو (شاردراوە).

ئەوەشاریای : eweşaryay

بڕ. ئەوەشارای .

ئەوەشاریێ : eweşaryê

بڕ. ئەوەشاریا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ).

١-ئەوەشان : eweşan

كەسێكە كە دووبارە درەخت وەتەكێنێت و بەرەكەی بەرداتەوە (تەكاندنەوە).

٢- ئەوەشان : eweşan

كەسێك كە دووبارە شتێك هەڵبدات وبهاوێژێت .

٣- ئەوەشان : eweşan

كەسێكە دووبارە نیشان لە شتێ بگرێت و تێیبگرێت .

٤- ئەوەشان : eweşan

كەسێكە جنێو بە كەسێكی تربدات .

ئەوەشانای : eweşanay

بڕ . ئەوەشای .

ئەوەشانە : eweşane

بڕ. ئەوەشان ،(بۆ مێ) .

ئەوەشانیا : eweşanya

بڕ. ١ ، ٣ ، ٤ ، ئەوەشنیا ، (بۆ مێ و بۆ كۆ) .

١-ئەوەشای : eweşay

دووبارە تەكاندنەوەی درەخت و بەردانەوەی بەرەكەی .

٢- ئەوەشای : eweşay

دووبارە هەڵدان و هاویشتنی هەرشتێك .

٣- ئەوەشای : eweşay

دووبارە نیشاگرتنەوە لە هەر شتێك و تێگرتنی .

٤- ئەوەشای : eweşay

جوێن و قسەی خراپ وتنەوە بە كەسێك .

ئەوەشەكن : eweşekin

مرۆڤ و و گیاندار و هەر شتێك كەشت بلەرێننەوە .

ئەوشەکنای : eweşeknay

لەراندنەوەی هەرشتێك .

ئەوشەکنە : eweşekine

بڕ. ئەوشەکن ، (بۆ مێ).

ئەوشەکنیا : eweşekinya

هەرشتێك کە لەرێنرابێتەوە .

ئەوشەکنیێ : eweşekinyê

بڕ. ئەوشەکنیێ ،(بۆ مێ و بۆ کۆ)

ئەوشەکیای : eweşekiyay

لەرینەوەی تەنراو و لقوپۆپی دار و درەخت و ... هتد .

ئەوشت : eweşit

بڕ. ئاتاجی

بەرمزمرینا ئەوە شتشاگنوبەرەچوینا . (فۆلکلۆر)

١-ئەوشتەی : eweşitey

پاککردنەوەی هەرشتێك بەئاو .

٢- ئەوشتەی : eweşitey

دووبارە شۆرینی پۆشاك و تەنراو و ڕیسمان و ... هتد .

٣- ئەوشتەی : eweşitey

پرچنێوکردنی خەڵك .

٤- ئەوشتەی : eweşitey

شتنەوەی جامی وێنە و وێنە لەبەرگرتنەوەی (شتنەوە) .

١-ئەوشن : eweşin

کەسێکە ڕەنگی هەرشتێك کاڵبکاتەوە و نەیهێڵێت.

٢- ئەوشن : eweşin

کەسێك ، یان گیاندارێك کە مریشك لە هێلکە بەرێتەوە .

١-ئەوشنیا : eweşinya

داری گوێز ، بادام ، مازوو ، بەڕوو ..هتد ، کە دووبارە تەکێنرابن و بەرەکەیان بەردرابێتەوە .

٢-ئەوشنیا : eweşinya

هەرچی شتێك کە دووبارە پەرش و بڵاوکرابێتەوە .

٣-ئەوشنیا : eweşinya

هەرچی شتێك کە دووبارە هاوێژرابێت .

٤-ئەوشنیا : eweşinya

ڕەنگی هەرشتێك کە کاڵکرابێتەوە .

ئەوەشنیای : eweşinyay

بڕ. ئەوەشەکیای .

١-ئەوەشنیەی : eweşiniyey

کاڵکردنەوە و نەهێشتنی هەر ڕەنگێك .

٢- ئەوەشنیەی : eweşiniyey

لەهێلکە بردنەوەی مریشك و بەئازار دان و زۆرترساندن و باش بەخێونەکردنی

٣- ئەوەشنیەی : eweşiniyey

لەراندنەوەی تەنراو و لقوپۆپی دار و درەخت بەڕاوەشاندن

ئەوەشنیێ : eweşinyê

بڕ ئەوەشنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوەشۆر : eweşor

کەسێکەبە ناو شت بشواتەوە .

١- ئەوەشور : eweşur

کەسێکەدووبارە پۆشاك و تەنراو بشوات .

٢- ئەوەشور : eweşur

کەسێك خەڵك پرجنێو بکات .

٣- ئەوەشور : eweşur

کەسێك جامی وێنە دەشواتەوە و وێنەی لەبەر دەگرێتەوە

ئەوەشورە : eweşure

بڕ. ئەوەشور ، (بۆ مێ) .

١-ئەوەشوریا : eweşurya

١-هەرشتێك کە بە ناوشۆردرابێتەوە .

٢-پۆشاك و تەنراو وڕێسمان کە دووبارە شۆردرابن .

٢- ئەوەشوریا : eweşurya

کەسێکە پڕ جوێن کرابێت .

٣- ئەوەشوریا : eweşurya

جامی وێنە کە شۆر درابێتەوە وێنەی لەسەر گیرابێتەوە (شۆردراوە) .

ئەوەشوریێ : eweşuryê

بڕ. ئەوەشۆریا ، (بۆ مێ وبۆ کۆ).

ئەوەشوکن : eweşukin

کەسێکە بە توندی قەد و لقوپۆپی درەخت ڕاوەشێنێت .

ئەوەشوکنە : eweşukne

بڕ. ئەوەشوکن .

ئەوەشوکنای : eweşuknay
ڕاوەشاندنی قەد و لقوپۆپی درەخت بەتوندی .
ئەوەشوکنیا : eweşukinya
لقوپۆپ و قەدی دار و درەخت کە بە توندی ڕاوەشێنرابن .
ئەوەشوکنیێ : eweşukinyê
بڕ. ئەوەشوکنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
ئەوەشوکیا : eweşukya
قەدو لقوپۆی دار و درەخت و ...هتد ، کە لەبەر تەوژمی بادا بلەرێنەوە .
ئەوەشوکیای : eweşukyay
لەرینەوە و جووڵانەوەی قەد و لقوپۆپی دار و درەخت و ...هتد ، بە ملا و بەولادا .
ئەوەشوکیێ : eweşukyê
بڕ. ئەوەشوکیا . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .
١-ئەوەشیەی : eweşiyey
توانەوە و داچۆڕانی بەفر و سەهۆڵ .
٢- ئەوەشیەی : eweşiyey
کاڵبوونەوە و چوونەوەی ڕەنگی هەرشتێك .
٣- ئەوەشیەی : eweşiyey
نەمان و بەسەرچوونی سەردەمی دەسەڵاتداری .
٤- ئەوەشیەی : eweşiyey
لەهێلکە چوونەوەی باڵندەی ماڵی .
١-ئەوەشیون : eweşîwin
هەرکەس و شتێك کە ببنەهۆی ڕشانەوە (ڕشێنەوە)
٢- ئەوەشیون : eweşîwin
کەسێك دووبارە لانی مرۆڤ و گیاندار بشێوێنێ
٣- ئەوەشیون : eweşîwin
کەسێك ، گیاندارێك کە بۆ جارێکی دی باری دەروونی مرۆڤ و گیاندار بشێوێنێ .
ئەوەشیوای : eweşîway
بڕ. ئەوەشیویای .
١-ئەوەشیونای : eweşîwnay
شێواندن و لێکدانی باری گەدە و هێنانەوەی خۆراکی ناوی بە قوڵپەوە لە بۆری خواردن و لەدەمەوە ، بە پە نجەکردن بە قوڕگدا ، یان دەرما نخواردن و خواردنەوە و خواردنی خۆراکی خراپ و بۆگەن و هەندێك دەرمانی بۆگەن و هەندێك دەرمانی ناخۆش و تایبەت (ڕشاندنەوە)
٢- ئەوەشیونای : eweşîwnay
دووبارە تێکدانی لانەو زێدی مرۆڤ و گیاندار .

٣- ئەوەشیوەنای : eweşîwnay

جارێکی دی ئاڵۆزکردنی باری دەروونیی مرۆڤ و گیاندار .

١-ئەوەشیونیا : eweşîwinya

کەسێك ، یان گیاندارێك کە بە پە نجە بە قورگدا کردن ، یان بە دەرخواردنی خواردن و خواردنەوەی خراپ و هەندێك دەرمانی ناخۆش و تایبەت لە قورگ و زاریەوە بە قوڵپ خۆراکی ناوگەدەی دەرپەڕێتەوە دەرەوە (ڕشێنراوە) .

٢- ئەوەشیونیا : eweşîwinya

لانی مرۆڤ و گیاندار کەدووبارە تێکدرابێ .

٣- ئەوەشیونیا : eweşîwinya

باری دەروونیی مرۆڤی و گیاندار کە جارێکی دی ئاڵۆکرابن

ئەوەشیونە : eweşîwine

بڕ. ئەوەشیون ، (بۆ مێ).

ئەوەشیونیێ : eweşîwinyê

بڕ. ئەوە شیونیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئەوەشیویا : eweşîwya

کەسێك، یان گیاندارێك کەباری گەدەیان تێکچوویێت و لەبۆڕیی خواردن و زارەوە خۆراکی ناو گەدەیان بەقوڵپەوە بێتەدەرێ.

١-ئەوەشیویای : eweşîwyay

هاتنەدەرەوە و دەردانی کەتیرە و سرێش و ...تاد ، لە قەد و لقوپۆپی دار و درەخت (ڕشانەوە) .

٢- ئەوەشیویای : eweşîwyay

شێوان و تێکچوونی باری گەدە و کرژبوونی لە ئە نجامی زۆر خواردن، ئەخۆشی و قێزکردنەوەی بەهێز و هەندێك دەرمان و سەرسووڕان و گێژبوون، وە دەرپەڕینەوەی خۆراکی ناو گەدە لە بۆڕیی خواردن و زارەوە ، بەقوڵپەوە .

٣- ئەوەشیویای : eweşîwyay

دەرچوونی هەندێ مژادی کەتیرەیی و مژاد ناسا لەقەد و لقوپۆپی دار و درەختەوە.

٤- ئەوەشیویای : eweşîwyay

نەخۆشییەکی زۆر سامناك و تیژبڵاوە ، تووشی گەدە و ڕیخۆڵە دەبێت ، لە ئە نجامدا ڕشانەوە و ڕەوانی پەیدادەبن و کاری ئەندامەکانی لەش تێکدەچێت .

٥- ئەوەشیویای : eweşîwyay

دەنووك لەناو دەنووکی کۆتری نێر و پێش بەسەر داتسان .

٦- ئەوەشیویای : eweşîwyay

هێنانەوەی خۆراکی ناو جیقڵدانی باڵندە و بە دەنووك کردنە ناو گەرووی بێچووەکانیەوە .

١-ئەوەفاڕ : ewefař

بڕ. ئاڵوگۆڕکەر .

٢- ئەوەفاڕ : ewefař

کەسێکە پارە ورد بکاتەوە .

ewefařay

١-ئەوەفارای :

بڕ ئالوگۆڕکردن .

ewefařay

٢- ئەوەفارای :

وردکردنەوەی پارە .

ewefaře

١-ئەوەفارە :

بڕ. ئالوگۆڕکەر ، (بۆ مێ) .

ewefaře

٢- ئەوەفارە :

بڕ. ئەوەفار ، (بۆ مێ).

ewefařya

١-ئەوەفاریا :

بڕ. ئالوگۆڕکراو .

ewefařya

٢- ئەوەفاریا :

پارەی وردەوەکراو

eweqemçin

ئەوەقەمچن :

کەسێکە شت لوول و پێچبدات و لارییکاتەوە .

eweqemçinay

ئەوەقەمچنای :

پێچدان و لوولدان و بادان و خوارکردنەوەی هەرشتێك .

eweqemçine

ئەوەقەمچنە :

بڕ. ئەوەقەمچن ، (بۆ مێ).

eweqemçinya

ئەوەقەمچنیا :

هەرچی شتێك کە پێچ و لوول و بادرابێت و لارکرابێتەوە .

eweqemçinyay

ئەوەقەمچنیای :

بڕ. ئەوەقەمچنای .

eweqemçinyê

ئەوەقەمچنیێ :

بڕ. ئەوەقەمچنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

eweqemçiya

ئەوەقەمچیا :

هەرچی شتێك کە پێچ و لوولی خواردبێت و خوار بووبێتەوە (قەمچاو) .

eweqemçiyê

ئەوەقەمچییێ :

بڕ. ئەوەقەمچیا ، (بۆ مێ و بۆکۆ)

eweqiÎipbiye

ئەوەقلپبییە :

بڕ. ئەوەقلپیا .

eweqiÎipbiyey

ئەوەقلپبییەی :

بڕ. ئەوەقلپیای .

eweqiÎipbiyê

ئەوەقلپبییێ :

بڕ. ئەوەقلپیا (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەوەقلپن : eweqiÎpin

کەسێکە قاپ و دەفرو ...تاد ، قلپبکاتەوە .

٢- ئەوەقلپن : eweqiÎpin

کەسێکە بە فیڕۆ پارەو پوول لە دەستبدات .

٣- ئەوەقلپن : eweqiÎpin

بڕ. ئەوەهورگێلن .

ئەوەقلپنە : eweqiÎpine

بڕ. ئەوەقلپن ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

١-ئەوەقلپنای : eweqiÎipnay

ڕژاندنی تراوی ناو قاپ و دەفر و ...هتد ، بەلارکردنەوە و سەربەرەو خوارکردنەوەیان .

٢- ئەوەقلپنای : eweqiÎpinay

لەناوبردن و بەفیڕۆدانی پارە و سامان .

٣- ئەوەقلپنای : eweqiÎpinay

بڕ. ٢- ئەوەهورگێلنای .

٤- ئەوەقلپنای : eweqiÎpinay

بنبڕکردن و نەهێشتنی ڕەچەڵەکی خێزان و بنەماڵە .

١-ئەوەقلپنیا : eweqiÎpinya

قاپ و دەفر و ...هتد ، کە قلپکرابنەوە .

٢- ئەوەقلپنیا : eweqiÎpinya

پارە و پوول و سامانی بەفیڕۆ لە دەستدراو .

٣- ئەوەقلپنیا : eweqiÎpinya

بڕ. ئەوەهورگێلنیا .

٤- ئەوەقلپنیا : eweqiÎpinya

خێزان و بنەماڵەیەك کە بنبڕکرابن .

ئەوەقلپنیێ : eweqiÎpinyê

بڕ. ئەوەقلپنیا ، (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئێرئەنەوەربیی : êr enewerbiyî

بڕ . ئاگر تێبەربوو (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

ئێرئەنەوەردەر : êr enewerder

بڕ. ئاگرتێبەردەر .

ئێرئەنەوەردای : êr enewerday

بڕ. ئاگرتێبەردان .

ئێرئەنەوەردەرە : êr enewerdere

بڕ. ئاگرتێبەردەر (بۆ مێ) .

êr enewerdirya ئێرنەنەوەردریا :
بر. ئاگرتێبەردراو

êr enewerdiryê ئێر نەنەوەردریێ :
بر. ئاگرتێبەردراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ)

êr ewaker ١-ئێرنەواکەر :
بر. ئاگرەوکەر .

êr ewaker ٢- ئێرنەواکەر :
بر. ئاگرەوکەر (بۆ مێ).

êr ewakerdey ئێرنەواکەردەی :
بر. ئاگرکردنەوە .

êr ewakewte ئێر نەوا کەوتە :
بر. ئاگرتێبەربوو

êr ewakewtey ئێرنەواکەوتەی :
بر. ئاگرکەوتنەوە .

êr ewakewtî ئێرنەواکەوتی :
بر. ئاگر تێبەربوو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

êr ewakuşin ئێرنەواکوشن :
بر. ئاگرتەمیرۆک .

êr ewakuşnay ئێرنەواکوشنای :
بر. ئاگرکوژاندنەوە .

êr ewakuşine ئێرنەواکوشنە :
بر. ئاگرتەمیرۆک .

êr ewakuşney ئێرنەواکوشنەی :
بر. ئاگرکوژاندنەوە .

êr ewakşinya ئێر نەوا کوشنیا :
بر. ئۆجاخکوێرەوکراو .

êr ewakşinyê ئێر نەوا کوشنیێ:
بر. ئۆجاخکوێرەوکراو . (بۆ مێ و بۆ کۆ) .

êr ewakuşya ئێر نەوا کوشیا :
بر. ئۆجاخکوێرەوبوو .

êr ewakuşyay ئێرنەواکوشیای :
بر. ئاگرکوژانەوە .

êr ewakuşiyey ئێرنەواکوشیەی :
بر. ئاگرکوژانەوە .

ئێر ئەوا كوشیێ : — êr ewakuşyê

بڕ. ئۆجاخكوێرەوبوو . (بۆ مێ و بۆ كۆ).

ئێر ئەواكۆتەی : — êr ewakotey

بڕ. ئاگركەوتنەوە .

ئێرئەوانیای : — êr ewanyay

بڕ. ئاگربەردانەوە .

ئێرئەوەكەر : — êr eweker

بڕ. ئاگرەوكەر .

ئێرئەوەكەرە : — êr ewekere

بڕ. ئاگرەوكەر ، (بۆ مێ).

ئێرئەوەكەردەی : — êr ewekerdey

بڕ. ئاگركردنەوە .

ئێرئەوەكەوتەی : — êr ewekewtey

بڕ. ئاگركەوتنەوە .

ئێرئەوەكوشن : — êr ewekuşin

بڕ. ئاگرتەمیرۆك .

ئێرئەوەكوشنای : — êr ewekuşnay

بڕ. ئاگركوژاندنەوە .

ئێرئەوەكوشنە : — êr ewekuşine

بڕ. ئاگرتەمیرۆك . (بۆ مێ).

ئێرئەوەكوشنەی : — êr ewekuşney

بڕ. ئاگركوژاندنەوە .

ئێرئەوەكوشنیا : — êr ewekuşinya

بڕ. ئۆجاخكوێرەوكراو .

ئێرئەوەكوشنیێ : — êr ewekuşinyê

بڕ. ئۆجاخكوێرەوكراو .(بۆ مێ و بۆ كۆ).

ئێر ئەوەكوشیا : — êr ewekuşya

بڕ. ئۆجاخكوێرەوبوو .

ئێر ئەوەكوشیای : — êr ewekuşyay

بڕ. ئاگركوژانەوە .

ئێر ئەوەكوشیەی : — êr ewekuşiyey

بڕ. ئاگركوژانەوە .

ئێرئەوەكوشیێ : — êr ewekuşyê

بڕ. ئۆجاخكوێرەوبوو .(بۆ مێ و بۆ كۆ).

êr ewekotey	ئێر ئەوەکوتەی :
	بڕ. ئاگرکەوتنەوە .
êr eweniyay	ئێر ئەوەنیای :
	بڕ. ئاگربەردانەوە .
êr ewewker	ئێرئەوەوکەر :
	بڕ. ئاگرەوکەر .
êr ewewkere	ئێرئەوەوکەرە :
	بڕ. ئاگرەوکەر . (بۆ مێ).
êr ewewkerdey	ئێر ئەوەوکەردەی :
	بڕ. ئاگرکردنەوە
êr ewewkuşin	ئێرئەوەوکوشن :
	بڕ. ئاگرتەمیرۆك .
êr ewewkuşnay	ئێر ئەوەوکوشنای :
	بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .
êr ewewkuşine	ئێرئەوەوکوشنە :
	بڕ. ئاگر تەمیرۆك ، (بۆ مێ).
êr ewewkuşiney	ئێرئەوەوکوشنەی :
	بڕ. ئاگرکوژاندنەوە .
êr ewewkuşinya	ئێرئەوەوکوشنیا :
	بڕ. ئۆجاخکوێرەوکراو .
êr ewewkuşinyê	ئێرئەوەوکوشنیێ :
	بڕ. ئۆجاخکوێر . (بۆ مێ و بۆ کۆ)
êr ewewkuşya	ئێرئەوە کوشیا :
	بڕ. ئۆجاخکوێرە و بوو
êr ewewkuşyay	ئێرئەوە کوشیای :
	بڕ. ئاگرکوژانەوە
êr ewewkuşiyey	ئێرئەوە و کوشیەی :
	بڕ. ئاگرکوژانەوە .
êr ewewkuşyê	ئێرئەوە و کوشیێ :
	بڕ. ئۆجاخکوێرە و بوو (بۆ مێ و بۆ کۆ)
êr ewewniyay	ئێر ئەوە و نیای :
	بڕ ئاگر بەردانەوە .
êr ewoker	ئێرئەو وکەر :
	بڕ. ئاگرەوکەر

êr eweokere — ئێرئەووۆکەرە :

بڕ. ئاگرەوکەر . (بۆ مێ)

êr ewokerdey — ئێر ئەو ۆ کەردەی :

بڕ. ئاگرکردنەوە

êr ewokewtey — ئێرئەووۆکەوتەی:

بڕ . ئاگرکەوتنەوە

êr ewokuşin — ئێرئەووۆکوشن:

بڕ. ئاگرتەمیرۆك

êr ewokuşnay — ئێرئەووۆکوشنای :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە

êr ewokuşne — ئێرئەووۆکوشنە :

بڕ. ئاگر تەمیرۆك ، (بۆ مێ)

êr ewokuşney — ئێرئەو ۆکوشنەی :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە

êr ewokuşinya — ئێرئەووۆکوشنیا :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوکراو

êr ewokuşinyê — ئێرئەو ۆ کوشنیێ :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوکراو .(بۆ مێ و بۆ کۆ)

êr ewokuşya — ئێرئەو ۆ کوشیا :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوبوو

êr ewokuşyay — ئێرئەو ۆ کوشیای :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە

êr ewokuşiyey — ئێرئەو ۆ کوشیەی :

بڕ. ئاگرکوژاندنەوە

êr ewokuşyê — ئێر ئەو ۆ کوشیێ :

بڕ. ئۆجاخکوێرەبوو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

êr ewokotey — ئێر ئەو ۆ کۆتەی :

بڕ. ئاگرکەوتنەوە

êr ewoniyay — ئێر ئەو ۆ نیای :

بڕ. ئاگربەردانەوە

êra — ئێرا :

بڕ. ١-ئێرە

êraq — ئێراق :

شوێنێکە لە زستاندا خۆر بیگرێتەوە و خەڵك خۆیانی لێبدەنە بەر خۆر (بەربەڕۆچکە) .

ئێرانە : êrane

بڕ. ١- ئێرە

١-ئێرە : êre

ئامرازی ئاماژەیە بۆ شوێنی نزیك و دیاریكراو .

٢- ئێرە : êre

بڕ. ئاوگرە

ئێرەت : êret

گیانداری لەڕو لاواز و بێتوانا و بێهێز

ئێرەتی : êretî

لەڕی و لاوازی و كەمتوانایی و بێهێزی

ئێرەیی : êreyî

بڕ. ئەگرەیی

ئێرەق : êreq

١-چووكی هەستاو و ڕەپی ئەسپ و نێرەكەر و..هتد .

٢-(ئێرەق ، ئاموور ، هەوجاری یەكپارچە ، كە دەندە (زوانە) و كەڵلە و باسكەكەی لە دار تاشرابن ، زوانەكەی گاسنی تێدەكرێت و باسكەكەی لە مژان دەدرێت (یەرەق) .

ئێرەقان : êreqan

نەخۆشییەكە تووشی جگەر دەبێت و بەباشی كارناكات ، سەفرا لە خوێندا دەردەكەوێ پێست و سپێنەی چاو زەرد دەبن (زەردوویی)

ئێرەقە : êreqe

بڕ. ٢-ئێرەق

ئێرەقبوون : êreqbûn

هەڵسان و ڕەپبوونی چووكی ئەسپ و نێرەكەر و ...تاد .

ئێرەقكەر : êreqker

١-ئەسپ و كەر و ....هتد ، كەیارۆكەیان هەستێنن و ڕەپیبكەن .

٢-هەرگیاندار و هەر شتێك كە كێری هەستێنن و ڕەپی بكەن .

ئێرەقوولی : êreqûlî

بڕ. ئەستێرۆك

ئێر وەشكەرە : êrweşkere

بڕ. ئاگر خۆشكەر (بۆ مێ) .

ئێروەشكەردەی : êrweşkerdey

بڕ. ئاگر خۆشكردن

ئێر وەنەوەربییە : êrwenewerbiye

بڕ ئاگرتێبەربوو

êrwenewerbiyey	ئێر وەنەوەربییەی :
	بڕ. ئاگر تێبەربوون
êrwenewerbiyî	ئێر وەنەوەربیی :
	بڕ. ئاگر تیبەربوون (بۆ مێ و بۆ کۆ)
êrwenewerday	ئێروەنەوەردای :
	بڕ. ئاگر تێبەران
êrwenewerder	ئێروەنەوەردەر :
	بڕ. ئاگر تێبەردەر
êrwenewerdere	ئێروەنەوەردەرە :
	بڕ. ئاگر تێبەردەر (بۆ مێ)
êrwenewerdirya	ئێروەنەوەردریا :
	بڕ . ئاگر تیبەردراو
êruçîrusimera	ئێر و چیروسمەرا :
	بڕ. ئاگری ژێرکا
êrudû	ئێرودوو :
	بڕ. ئاورودوو
êruquretî	ئێروقورەتی :
	بڕ. ئاگری قوورەت
êroker	ئێرۆکەر :
	بڕ. ئاگرەوکەر
êrokere	ئێروکەرە :
	بڕ. ئاگرەوکەر (بۆ مێ)
êrokerdey	ئێرۆکەردەی :
	بڕ. ئاگر کردنەوە
êrokewtey	ئێرۆکەوتەی :
	بڕ. ئاگر کەوتنەوە
êrokuşin	ئێرۆکوشن :
	بڕ. ئاگر تەمیرۆك
êrokuşnay	ئێرۆکۆشنای :
	بڕ. ئاگرکوژاندنەوە
êrokuşine	ئێرۆکوشنە :
	بڕ. ئاگرتەمیرۆك (بۆ مێ)
êrokuşney	ئێرۆکوشنەی :
	بڕ. ئاگر کوژاندنەوە

êrokuşinya

ئێرۆکوشنیا :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوکراو

êrokuşinyê

ئێرۆکوشنیێ :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوکراو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

êrokuşya

ئێرۆکوشیا :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوبوو

êrokuşyay

ئێرۆکوشیای :

بڕ. ئاگر کوژانەوە

êrokuşyê

ئێرۆکوشیێ :

بڕ. ئۆجاخکوێرەوبوو (بۆ مێ و بۆ کۆ)

êrokotey

ئێرۆکۆتەی :

بڕ. ئاگرکەوتنەوە .

êroniyay

ئێرۆنیای :

بڕ. ئاگربەردانەوە

êrhurker

ئێرهورکەر :

١-بڕ. ئاگر خۆشکەر.

٢-بڕ. ئاگرەوکەر .

êrhurkere

ئێرهورکەرە :

١-بڕ. ئاگرخۆشکەر.

٢-بڕ. ئاگرەوکەر (بۆ مێ) .

êrhurkerdey

ئێرهورکەردەی :

بڕ. ئاگر پێکردن .

êrhurgîsin

ئێرهورگیسن :

١-بڕ. ئاگرخۆشکەر .

٢-بڕ. ئاگرەوکەر .

êrhurgîsnay

ئێرهورگیسنای :

بڕ. ئاگرهەڵگیرساندن .

êrhurgîsine

ئێرهورگیسنە :

١-بڕ. ئاگرخۆشکەر .

٢-بڕ. ئاگرەوکەر (بۆ مێ) .

êrhurgîsney

ئێرهورگیسنەی :

بڕ. ئاگر هەڵگیرساندن .

êrî

ئێری :

بڕ. ئاگری

ئێرین :

بڕ. ئاگرین . êrîn

ئێرینه :

بڕ. ئاگرین (بۆمێ) . êrîne

ئێرییه :

بڕ. ٢-ئاگری . êrîye

سەرچاوەکان

١-صدیق صفی زاده (بۆرەکەیی) فرهنگ ماد – جلد اول مطبوعاتی عطایی / تهران ١٣٦١

٢-د. محمد مکری :- فرهنگ نام های پرندگان – تهران-١٣٦١

٣-حمید ایزدپناه :- فرهنگ لکی – چاپخانەی -گیلان – ساڵی ١٣٦٧

٤-حمید ازدپناه :- فرهنگ لری چاپ دوم ١٣٦٣ لیتوگراف افشار .

٥-معروف قەرەداغی مەردۆخی :- فەرهەنگی کشتوکاڵ چاپ بغداد -١٩٧٢ -بەرگی یەکەم

٦-ایت الله اقایی شیخ محمد مردوخ ک دستانی / فرهنگ مردوخ

٧-ضیاء الدین پاشا الخالدي المقدسي / الهدیة الحمیدیة في اللغة الکردیة معجم کردی – عربي
حققه و قدم له مع دراسات لغویة الاستاذ الدکتور محمد مکري / مکتبة لبنان بیروت ١٩٧٥

٨-نیعمەت علی سایە :- گەوهەری گەرمەسێر کوردی – عربی .
زاری کەلهوری لە سێ بەرگدا ، بەرگی یەکەم بغداد ١٩٨٨ .

٩-فاضل نظام الدین :- ئەستێرە گەشە ، فەرهەنگێکی (کوردی -عەرەبی) یە .
طبع في مطبعه الاجیال – بغداد -١٩٧٧

١٠-هەژار :- هەنبانە بۆرینە – فرهنگ کردی – فارسی سروش تهران ١٣٦٨ . چاپ اول

١١-م.س . کارا وشە بژێر – فرهنگ فارسی – کوردی – سنندج ١٣٦١

١٢-شوکت اسماعیل حسن :- فرهنگی کوردی ئینگلیزی بغداد ١٩٨٩

١٣-جگەرخوێن :- فرهنگا – کورد-بغداد ١٩٦٢ بەرگی یەکەم

١٤-کمال جلال غرب :- فەرهەنگی زانیاری وێنەدار – عەربی ، کوردی ، ئینگلیزی چاپ یەکەم – بغداد ١٩٧٥ ، مطبعة الاجیال .

١٥-کمال جلال غریب :- فەرهەنگی زانیاری سێ بەرگ ١٩٧٤ -١٩٧٩ -١٩٨٣ .

١٦-گیوموکریانی – کۆلکەزێرینە – فەرهەنگی کوری -فارسی -عەرەبی -فەرەنسی -ئینگلیزی چاپ دووەم هەولێر ١٩٦٦ .

١٧-شێخ محمدی خال :- فەرهەنگی خاڵ جزمی یەکەم چاپخانەی کامەران سلیمانی ١٩٦٠

١٨-گیوموکریانی :- فەرهەنگی مەهاباد کوردی _عەرەبی هەولێر چاپخنەی کوردستان ٢٥٧٢ کوردی .

١٩-حسن عمید :- فرهنگ عمید موسه انتشارات امیر کبیر ١٣٦٣ .

٢٠ -صابر گرد عازەبانی :- فەرهەنگی ئاری کوردی – کوردی -عەرەبی -بەرگی یەکەم مطبعة اسعد بغداد ١٩٨٤ م .

٢١-علی اکبر نیگار :- فرهنگ کردی فارسی (بدائع اللغه) چاپ ١٣٦٩ .

٢٢-عەبدورەحمانی زەبیحی :- قاموسی زمانی کوردی- ئینتشاراتی سەلاحەدینی ئەیوبی چاپ١٣٦٧ .

٢٣-Taufiq wahby and c.j dmonds Kurdish –English dictionary . oxford ١٩٦٦

٢٤-Kypgcko –pycckau cuoʰapb (conanu) (ocouo ٢٥٠٠٠ caob)